Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

OPERA

IOSEPHI VIRI INTER IVDAEOS DOCTISSIMI AC DISERTISSIMI, QVAE AD NOSTRAM AETATEM PERVENERVNT,

OMNIA, NIMIRVM:

DE ANTIQVITATIBVS IVDAICIS LIBRI XX. QVIBVS IN FINE

LOCO APPENDICIS VITA IOSEPHI PER IPSVM conſcripta, eſt adiecta: De bello Iudaico Libri VII. *ex collatione Græcorum Codicum accuratè caſtigati: Contra Apionem Libri* II. *pro corruptiſſimis anteà, iam ex Græco itidem non ſolùm emendati, ſed etiam ſuppleti, ac integritati priſtinæ reſtituti: De imperio rationis, ſiue de Macchabais Liber vnus, denuò recognitus; Antehac à Græcæ linguæ peritiſſimo, ac hiſtoriarum ſtudioſiſſimo viro in Latinum ſermonem tranſlata, & ad exemplum Græci Codicis accuratè diſtincta.*

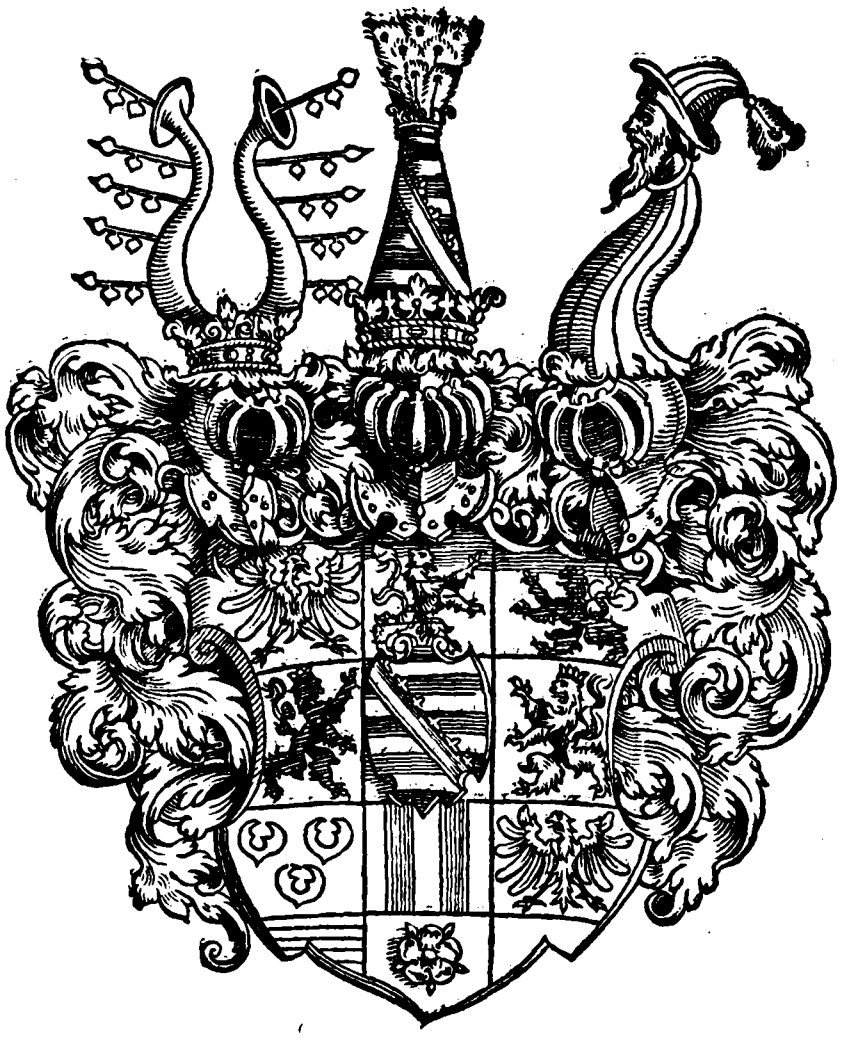
NVNC VERO SVMMA CVM DILIGENTIA CHRONOLOgia ad caput vniuſcuiuſque folij, cùm ex veterum tum recentiorum Scriptorum Commentarijs, cumq; ſcholijs neceſſarijs, per doctum quendam virum in communem Rei literariæ vtilitatem recens concinnata.

CVM FIGVRIS ET INDICE LOCVPLETISSIMO.

OMNIA QVAM ABSOLVTISSIME HAC EDITIONE EMENDATA, ET A mendis, quibus ſcatebant plurimis repurgata.

ILLVSTRISSIMIS PRINCIPIBVS AC DOMINIS, DOMINO FRIDERICO VVILHELMO ET IOANNI, FRATRIBVS, DVCIBVS SAXONIÆ, LANDTGRAuijs *Thuringiæ & Marchionibus Miſniæ, &c. Dominis ſuis clementiſſimis.*

REPETENTI mihi varia literarum ſtudia, ad quæ nos ſtatim in ipſo adhuc iuuentutis flore, vt veræ laudis gloriam aſſequamur, mittunt parentes: nullum equidem mihi viſum eſt vel iucundius ſingulis, vel vtilius, ac perinde magis neceſſarium vniuerſis, his præſertim quibus olim Reipublicæ gubernacula reſeruantur, Duces Illuſtriſſimi, atque eſt illa multiplex & copioſa geſtarum rerum teſtis Hiſtoria. Quia enim nuncia eſt vetuſtatis, vt præclarè dixit Cicero, fieri non poteſt, quin ipſa ſit ceu quędam honeſtæ vitæ officina, ex qua in dubijs rebus certa ſibi quisque petere conſilia, certas ſibi & tanquam viuas ad benè viuendum proponere imagines & poſſit & audeat. Nam reliquæ, quas vocant liberales, artes vniuerſæ, quid quæſo in Rebuſpublicis facient, vbi non illis acceſſerit geſtarum rerum cognitio? Atqui hiſtoria nō tam exempla, quàm incitamenta etiam quædam habet, quæ vel crudeliſſimos, & ab omni penitus humanitate alienos, in quandam manſuetioris vitæ cōſuetudinem inuitare, vel rapere potius poſ-

sint:id quod nec vllæ hominum leges, neque vlla Philosophorum præscripta præstare queant. Quid enim leges queant aliud,vbi non ex aliqua præclarè rei gestæ cognitione emanârint, præterquàm cogere, terrere, punire? Philosophi autem in vmbra & ocio quædam liberè, ad formandos indocti vulgi mores,in disputationem vocârunt:quæ hoc minus peccãdi licentiam arcent,quò minus est videri aliquid,quàm esse,hoc est, quò maior est opinione veritas. Quando enim non ab honesto iustitiæ ad iniustitiam declinauit,qui vel rigidarum vim legum, vel supercilios a Philosophorum duntaxat præscripta calluit? Ab iniusticia verò ad immisericordiam nónne facilis est transitus? Immisericordiam nónne,tanquàm necessariò,sequitur crudelitas? Crudelitatis nónne comes est ferina illa, & quæ omnem prorsus agendarum rerum electionem excludit,Immanitas? Dij melius, quàm sic vnquam habenas rerum teneant honestatis ignari. Porrò quisquis præteritarum rerum cognitionem tenuerit,facilè ex his, quæ virtutis adminiculo facta recensent historiæ,intelliget,quantum ei,qui alijs præest,crudelitatem fugere liceat:& hoc agere semper, vt quàm maximè fieri possit, ametur à plurimis,timeatur à paucis. Nam si maioribus nostris credimus,ciuitates & regna,fide & clementia magis,quàm vi & armis conseruantur. Crudelitatem enim exercere in ciues,vt est pusilli,& omnia timentis animi signũ, ita Clementia cõciliare sibi nõ vnos duntaxat ciues,sed & hostes,excelsi & magnanimi spiritus argumentũ esse solet. Quocirca nõ infrequẽter maior est virtus seruasse hostẽ,quàm extinxisse. Seruato enim hoste, sæpius victoriæ triũphos ducere,sæpius clementiæ documenta præbere licebit:quorũ neutrũ assequitur victor, si temerè,& quò sese fortunæ impetus rapuerit,feratur in hostem.Etsi enim difficile est temperare cõceptis animo affectibus,tamẽ quisquis famæ studio,& honestæ laudis cura tãgitur,nõ magis indulgere sibi quam imperare etiam glorioſum duxerit.Qui secus est affectus,illum ne Thersites ille quidem,omniũ qui ad expugnandã Troiã venerunt ignauissimus,in hostes secum ducturus fuerit.Nam ignauos Duces,non rarò mutationes rerum sequuntur:quæ deinceps cædem,fugam,aliaque hostilia,vt scriptum à Sallustio,portendunt.Neque verò dico,velle me quenquam ab obeundis publicis patriæ officijs remorari, ob eam tantùm causam, quòd difficile sit benè imperare alijs. Etsi enim difficile est benè imperare, haud ideò tamen publicorum officiorum molem,cuiquam Principi viro,si ea vltrò offeratur,fugere permiserim. Qui alios enim regit & seruat,dum plurimorum curam gerit, dum miserorum necessitates tanquàm in humeros suos transfert: Ille demum sibi immortale, & omni quoque ære perennius nomen parat. Qui uero nullam earum rerum,quas hîc recensemus,habuerint scientiam,illos ego nimirũ ad pascendos armentorum greges tantisper relegauerim,dum facti prudentiores,intelligant,quàm non sit tutum, illotis,vt aiunt,pedibus,ad tàm augustum seruandæ Reipublicæ munus accedere. Nam vt alibi scripsit Xenophon, πάντων τῶν ἄλλων ζώων ἥπιον, ἢ ἀνθρώπων ἄρχειν. Quod tamen paulò post facillimum fore ostendit,si rerum agendarum vsus cum prudentia accesserit. Quis enim non pareat illi,qui cum summa rerum prudentia,summam quoque fidem,clementiam,constantiam,æquitatem, vigilantiam,sedulitatem,labores, sobrietatem; & alias id genus Heroicas

plane

KAISERLICHE KÖNIGLICHE HOFBIBLIOTHEK WIEN

planè virtutes copulauerit? Tantus enim eſt quiſq; in Repub. quantum ſe virtutibus oſtendit. Et quiſquis præficitur alijs, tanquam cõmune aliorum ciuium ſpectaculum conſtituitur. Quem nemo facilè præcipientem audiet, *niſi* illud, ad quod euectus eſt faſtigium, ſuis quodammodo virtutibus *reddat* ornatius. Animi ornamentis opus eſt, quæ quidem à virtute proficiſcuntur, vbi magiſtratus audientes velint habere ciues. Cæterùm ne ad formandos optimos cuiq; mores recta deſint ſtudia, vtq; non tam priuatam quàm publicam patriæ quoq; ſalutem tueri contendant ciues, ac ſubinde nouam ſemper patriæ gloriam comparare ſtudeant, ad ea duntaxat adijciendus eſt animus ſtudia, quæ bonorum omnium conſenſu ad omnem virtutem ſunt accommodatiſſima. Quo in ordine vel primas obtinet Hiſtoria, ex qua tanquã ab oraculo ciuilia petenda cenſemus inſtituta, cùm quod ea ſit vna quæ rectè aut ſecus factorum memoriã habeat, tum quod quenq; officij ſui commonefaciat magis, quàm vllæ ſtatuæ, magis quàm vllæ Piramides aut imagines maiorum. Propterea longo rerum vſu veteres olim ſapientes cùm domi tum foris acquiſito, varia ac ferè ſemper pugnantia vulgi ſtudia cognoſcentes, varias vitiorum pœnas, varia viciſſim egregiè factorum præmia ſtatuerunt: id quod hodie vna, & prorſus vnica nobis præſtare, & tanquam in ſpeculo quodam repræſentare queat hiſtoria. Ac ne nimium de laudibus hiſtorię dixiſſe videar, quas & multi docti paſſim ſcriptis ſuis celebrauerunt: res ipſa clamat, non eſſe vllum genus literarum humanę vitę vtilius ac commodius Eccleſiaſtica hiſtoria, quę ſupra alias dignitatis eminentia, quàm ea & mole rerum ac varietate, & illuſtribus omnis generis virtutum vitiorumq; exemplis locuples ſit, conſultò dicere prætereo. Quę tamen duo tanta ſunt, vt ſi rectè gratias habemus illis immortales, qui alios hiſtoricos ediderunt, interpretati ſunt, emendauerũt, illuſtrarunt, certè non erat Flauio Ioſepho cur eandem operam denegandam quiſpiam iudicaret. Certatim & ſuperioribus & hoc ipſo noſtro feliciſſimo tempore, à multis eruditione induſtriaq; inſignibus viris in Antiquitatis noticia, eruenda, in lucem proferenda explicandaq; laboratum eſt, non ſine honeſtiſsimi cuiuſque mortalium ſummo applauſu: eorum nullus ferè eſt qui nõ Ioſephi huius auxilio ſe vſum fuiſſe fateatur. Sunt enim in hoc autore multa diligentius indicata, explicataq; de legibus & inſtitutis Hebræorum, quę antiquiores illi ſcriptores aut ſilentio, tanquam nota ſuis hominibus, tranſmiſerunt, aut attigerunt obiter: quę tamen non intellecta, multum tenebrarum lectori offundant: cognita, mirum in modum expediant. Deinde quòd ſpectat ad hiſtoriam ipſam per ſe quam tractat, manifeſtum eſt, eam quę ſparſim, diuerſis locis, apud diuerſos autores tradita erat, ſumma perſpicuitate, optimaq; fide ab Ioſepho eſſe compoſitam & illuſtratam: vt non modò res geſtę, ſed (quod eſt potiſsimum, & cognitu præcipuè dignum) earum cauſę, progreſſus, fines, euentusq; ob oculos ſint potiſſimi. Huius hiſtoriæ pręſtantiam animaduertens ego, & à pleriſq; omnibus eandem illam hiſtoriam commendari, atq; in cœlum vſq; euehi cum audirem, vt cuiuis hiſtoriarum ſtudioſo, plus quàm antea compertam redderem, typis euulgãdam recepi. Opere verò legitimè perfecto, & habito prius doctiſſimorum virorum conſilio, cum opus iſtud iam antea vſui publico expoſitum: multis nihilominus

nus vel Typagrophorũ incuria mendis labefactatum cum reperiſſem, nullis ſumptibus, vigilijs & peritorum hominum laboribus parcendum exiſtimaui, quin rem adeò precioſam accuratiſsimè recognitã, Hiſtoriarum ſtudioſis poſſem exhibere. Sed cum ad finem iam progreſſus eſſem, ſubuereri cœpi, num hoc meum quãtumuis ob publicam vtilitatem inſtitutum à cauillatorum & Zoilorum morſibus tutum eſſe poſſet. Itaq; mecum deliberans, quibus tutelam huius editionis potiſſimum committerem, nulli viſi ſunt magis idonei & maiore in exiſtimatione conſtituti c.v. quos ego (licet infimus) inter tot & tantos Principes & Illuſtres viros ob inſignẽ iuſtitiam, pietatem, fidem, & erga omnes clementiam, patronos mihi eligerem, quos Philoſophicum illud pro ſcopo ſemper habuiſſe conſtat: Imperes vt venereris magis, & ameris, quàm vt metuaris. Deinde mouit me, vel inprimis Illuſtriſs. Ducis quondam, Domini c.v. progenitoris memoria: cuius etſi mihi videndi audiendiq; occaſio non contigit: ſola tamen publica fama tantum animi deſiderium excitauit, vt ſatiari illud prius non poſſit, quàm aliquo officio ſaltem erga poſteros eius, quoniam erga ipſum non datur, fuerit operoſum. Nam vt alias ipſius virtutes, tùm foris, tùm in patria decantatas, negligere vellem: cuiuſmodi ſunt: Fortitudo, tam bellica quàm togata, quarum vtrarumq; prudentia ſapienter rexiſſe: Grauitas, quàm mirabiliter humanitate, comitate, vrbanitateq; temperaſſe dicitur: Eloquentia, diligenti ſtudio, & multarum rerum vſu parta: Liberalitas erga omnes, præſertim erga literarum & bonarum artium ſtudioſos: Conſtans beneuolentia & non ſimulata fidelitas, non modò erga propinquos & domeſticos: ſed etiam erga ſubditos ſuos omnes, pauperes æquè ac diuites: Pietas erga Deum & Eccleſiam ſincera: & aliæ quamplurimæ, iam olim doctiſsimorum virorum monumentis celebratæ virtutes. Hunc ergo tantum honeſtiſsimarum virtutum non modò fautorem, ſed etiam cultorem, quis amore non complectatur? quis nomen gentemq; eius honore non proſequatur, qui quidem earundem virtutum amator, non contemptor & hoſtis ſit? Itaque mihi, etiamſi nullà alia eſſet huius nuncupationis cauſa, hæc certè, memoria, inquam, ac deſiderium c.v. parentis ſatis idonea eſſe poſſet.

Ad v.c. igitur, Principes Illuſtriſſimi, doctorum omnium Mæcenates, & quorumlibet, qui aliquo modo de Republica bene mereri cupiunt, fautores ſummos, ſupplex accedo: Et c.v. Opus hoc Antiquitatum Iudaicarum prædicti Flauij Ioſephi offero, obnixè petens, vt iſtud ea qua ſolet Clementia excipere dignetur, mihiq; lubeat in poſterum ſub tanta v. c. autoritate maiora & grauiora edere. Deum deniq; optimum maximum, vt quàm diutiſſimè c.v. nobis conſeruet incolumes, humili prece oro, eidemq; ſubmiſſè me commendo. Francofordiæ ad Mœnum Calend. VIIBR. anno Domini CIↃ. IↃ. LXXX.

C. V.

Humillimus Cliens.

Sigiſmundus Feyerabendt
Bibliopola.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBRI VII.

INTERPRETE RVFINO AQVILEIENSI, ad Græcum collati & emendati per Sigismundum Gelenium.

PROLOGVS.

VM bellum, quod cum populo Romano gessere Iudæi, omnium maximum quæ nostra ætas vidit, quæque auditu percepimus, ciuitates cum ciuitatibus, gentésve commisisse cum gentibus: quidam non quòd rebus interfuerint, sed vana & incongrua narrantium sermones auribus colligentes, oratorum more perscribant: qui verò præsto fuerunt, aut Romanorum obsequio, aut odio Iudæorum contra fidem rerum falsa confirment: scriptis autem eorum partim accusatio, partim laudatio contineatur: nusquã verò exacta fides repetiatur historiæ: idcirco statui, quæ retro Barbaris antea missi, patria lingua digesta, Græca nunc his qui Romano imperio reguntur exponere, ego Iosephus Matathiæ filius Hebræus genere, sacerdos ex Hierosolymis: qui & initio cum Romanis conflixi, posteaque gestis, quia necessitas exegit, interfui. Nam cum hoc, vt dixi, bellum grauissimum exortum est, Romanorum quidem populum domesticus motus habebat: Iudæorum autem, qui ætate validi, & ingenio turbulenti erant, manu simul ac pecunia vigentes, adeò temporibus insolenter abusi sunt, vt pro tumultus magnitudine, hos possidendarũ spes, illos amittendarum partium Orientis metus inuaderet. Quoniam Iudæi quidem cunctos etiam qui trans Euphratem essent, gentiles suos, secum rebellaturos esse crediderant. Romanos autem & finitimi Galli irritabant: nec Germani quiescebant: dissensionumque plena erant omnia post Neronem: & multi quidem temporum occasione Imperium affectabant: lucri autem cupidine exercitus rerum nouandarum cupidi erant. Itaque indignum esse duxi, errantem in tantis rebus dissimulari veritatem: & Parthos quidem, ac Babylonios, Arabumq; remotissimos, & vltra Euphratem gentis nostræ incolas, itemque Adiabenos, mea diligentia verè cognoscere, vnde cœpisset bellum, quantisque cladibus constitisset, quóve modo desijsset: Græcos verò & Romanorum aliquos, qui militiam secuti non essent, figmentis siue adulationibus captos, ista nescire. Atqui historias audent eas inscribere, qui præter hoc (vt mihi quidem videtur) quod nihil sani referunt, etiam de proposito decidunt. Nam dum Romanos volunt magnos ostendere, Iudæorum res extenuant, & in humilitatem deijciunt. Non autem intelligo, quónam pacto magni esse videantur, qui parua superauerint, Et neque longi temporis eos pudet, quo bellum tractum est: neq; multitudinis Romanorum, quam in ea militia labor exercuit: neque ducum magnitudinis: quorum profecto gloria minuitur, si, cum multum pro Hierosolymis desudauerint, rebus per eos prosperè gestis aliquid derogetur. Nec tamen ego contentione Romanas res extollentium, gentiles meos amplificare decreui: sed facta quidem vtrorumq; sine vllo mendacio prosequar: dicta verò de factis reponam, dolori atque affectioni meæ in deflendis patriæ cladibus indulgens. Nam quod domesticis dissensionibus est euersa, & in templum sacrosanctum inuitas Romanorum manus atque ignem Iudæorum tyranni traxere, testis est qui eam vastauit, ipse Cæsar Titus: per omne bellum miseratus quidem populum, quod à seditiosis custodiretur: sæpe autem consulto differri passus ciuitatis excidium, protracto obsidionis spacio, dummodo belli pœniteret autores. Quod si quis me aduersus tyrannos eorumque latrocinium accusatoriè loqui putet, vel patriæ miserijs ingementem calumniari præter legem historiæ, dolori veniam tribuat. Ex omnibus enim, quæ Romano imperio parent, solam nostram ciuitatem contigit ad summum felicitatis fastigium euadere, eandemq; in extremum miseriæ deijci. Denique omnium post condita secula res aduersas, si cum Iudæorum calamitatibus conferantur, superatum iri non ambigo. Et horum autor nullus externus est: vnde nec fieri potest, vt à questibus temperetur. Si quis autem durior misericordiæ sit iudex, res quidem tribuat historiæ, lamenta verò scriptori: quanquam merito Græcorum disertos increpauerim, qui tantis rebus sua memoria gestis, quarum comparatione præterita olim bella exigua redduntur, iudices resident aliorum facundiæ detrahentes: quorum etsi doctrinam superant, proposito vincuntur. Ipsi verò Assyriorum & Medorum gesta perscribunt, veluti minus recte à scriptoribus antiquis fuerint exposita: cum in scribendo tantum eorum viribus cedant, quantum sententiæ. Erat enim vnicuique studium, quæ vidisset facta, conscribere: quoniam & interfuisset rebus gestis, & efficaciter quod promittebat, impleret: mentirique apud scientes inhonestum esse videretur. Enimuero noua quidem neque ante cognita memoriæ tradere, suique temporis res commendare posteris,

Historiographi officium, & qua ratione res gestę conscribendæ.

Iosephus ipse bello Iudaico interfuit.

Post Neronem dissensionum omnia plena.

Iosephus historiam hanc in Hebraica lingua antea cõscripsit.

Romanorum gloria minuitur, si quantũ pro Hierosolymis desudauerint aliquid derogetur.

Titi erga populum misericordia.

Calamitates omnium à mundo condito, cũ Iudæorum collatæ, superantur.

Historiographi Græci bellum Iudaicum silentio prætereunt

Hiſtoriographus qui laude ac teſtimonio dignum eſt. Induſtrius autem habetur, non qui alienam diſpoſitionem atque ordinem transfert, ſed qui noua dicendo etiam corpus proprium conficit hiſtoriæ. Sed ego quidem ſumptu ac labore maximo, qui cum ſim alienigena, Græcis ſimul & Romanis geſtarum rerum memoriam repono. Ipſis autem indigenis, ad quæſtum quidem ac lites, ora patent, linguæque ſolutæ ſunt. Ad hiſtoriam verò, in qua verum dicendum eſt, ſummaq; ope negocia colligenda ſunt, obmuteſcunt: conceſſa infirmioribus neque ſcientibus licentia ſcribendi res à principibus geſtas.

Hiſtoriæ veritas à Græcis negligitur. Honoratur itaque apud nos hiſtoriæ veritas, quæ à Græcis negligitur. Ab origine quidem Iudæos repetere, qui fuerint quóve pacto ab Aegyptijs diſceſſerint, quasque regiones errando peragrauerint, & quas vel quoties incoluerint, & quemadmodum inde migrauerint, neque huius eſſe temporis, & præterea ſuperuacaneum exiſtimaui: quoniam multi ante me Iudęorum de maioribus huius gentis veriſſima compoſuerunt: & nonnulli Græcorum, quæ illi ſcripſerant, patria voce proſecuti non multum à veritate deuiarunt: ex eo autem hiſtoriæ principium ſumam, quo ſcriptores eorum & Prophetæ noſtri deſierunt. Et bellum quidem meis temporibus geſtum, latius quaque potuero diligentia referam: quæ verò ætate mea ſunt antiquiora, ſummatim breuiterque percurram: Quomodo Antiochus cognomento Epiphanes, deuicta penitus Hieroſolyma, cum triennium ſexque menſes eam tenuiſſet, ab Aſamonæi filijs expulſus eſt. Deinde quòd eorum poſteri de regno diſſentientes, ad res ſuas occupandas populum Romanum Pompeiumque traxerunt: quomodoque Herodes Antipatri filius, eorum potentiæ finem fecerit, auxilio Soſij. Tum, quomodo Herode mortuo, plebis in eos orta ſeditio eſt, Auguſto quidem imperante Romanis, Quintilio autem Varo prouinciam obtinente. Quodque bellum anno duodecimo imperij Neronis eruperit: quamque multa per Ceſtium acciderint: quantaque ad primos impetus armis Iudæi perſuaſerint: quoquo modo accolas permunierint: & quòd Nero propter acceptas Ceſtij ductu clades ſummæ rei metuens, Veſpaſianum bello præpoſuerit: & quòd is cum maximo filiorum Iudæam intrauerit, quantumque Romanorum exercitum ducens: quantaq; manus auxiliorũ per omnem cæſa fuerit Galilæam: & quod eius ciuitatum quaſdam vi ceperit, alias deditione. Vbi etiam Romanorum in bello diſciplinam, curamque rerum, & vtriuſque Galilææ ſpacia, & naturam finesque Iudææ, necnon & peculiarem terræ qualitatem, lacusque & fontes, captarumque ciuitatum mala, cum fide ſicut vidi, aut pertuli, expediam. Nec etiam miſerias meas celauerim, cum ſcientibus eas relaturus ſim. Deinde, quod iam feſſis rebus Iudæorum, Nero quidem mortem obierit: Veſpaſianus autem in Hieroſolymam properans, imperij cauſa retractus ſit: quæque ſigna de hoc ei contigerint, Romæque mutationes: & quod inuitus à militibus imperator declaratus ſit: & quod eo diſponendæ reipublicæ gratia in Aegyptum digreſſo, Iudæorum ſtatus ſeditionibus agitatus ſit: quoque modo tyrannis ſuccubuerint, eorumque inter ſe diſcordias mouerint. Et quod ex Aegypto Titus reuerſus, bis Iudæorum fines ingreſſus ſit: quoquo modo exercitum, & quo in loco congregauerit: vel qualiter, & quoties ciuitatem affecerit ipſo præſente ſeditio. Aggreſſus quoque numeroſos, & quantos erexerit aggeres: triumque murorum ambitum & magnitudinem, ſiue menſuram, & munitionem ciuitatis, & fani templique diſpoſitionem: ad hęc aræ ſpacium, menſuramq; veriſſimè dicam: feſtorum quoque dierum mores aliquos, ſeptemque luſtrationes, & munia ſacerdotum. Itemque pontificis veſtes, ſanctaque templi cuiuſmodi fuerint, ſine aliqua diſſimulatione vel adiectione memorabo. Narrabo deinde tyrannorum in ſuos gentiles crudelitatem, Romanorumque in alienigenas humanitatem: quotiesque Titus, ciuitatem ſimul ac templum ſeruare cupiens, ad concordiæ fœdera diſſidentes prouocauit. Diſſeram verò populi vulnera, & calamitates: quamque multa mala nunc bello, nunc ſeditionibus, nunc fame perpeſſi, poſtea capti ſint. Nec verò aut perfugarum clades, aut captiuorum ſupplicia prætermittam: vel quemadmodum templum inuito Cæſare conflagrauerit: quamque multæ opes ſacræ flamma raptæ ſint: ac totius, quæ reliqua erat, ciuitatis excidium: & quæ præceſſerant portenta, atque prodigia, vel tyrannorum captiuitatem, vel qui ſeruitio abducti ſunt, multitudinem: aut cui quiſque fortunæ ſit diſtributus: & quod Romani quidem belli reliquias perſecuti ſunt, deuictorumq; munimina funditus eruerunt: Titus verò peragrata regione cuncta reſtituit: eiuſdemq; reditum in Italiam, ac triumphum. Hæc omnia ſeptem libris comprehenſa, adnixus ne vituperationem à rerum ſcientibus, & qui bello interfuerunt ſuſtineam, ſtudioſis veritatis magis quàm voluptatis perſcripſi. Narrandi autem initium faciam hoc ordine, quos capitula ſunt digeſta.

Antiochus Epiphanes belli Iudaici fons & autor.

Epitome belli Iudaici.

Signa & mutationes poſt obitũ Neronis.

Hieroſolyma Titus obſidet.

Iudæorum mores & luſtrationes.

Romanorũ in Iudęos humanitas.

Incendium templi ac ciuitatis excidium.

Romanorum de Iudæis triumphus.

Hiſtoriæ huius conſcribendæ cauſa.

FLAVII

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER I.

SVMMA CAPITVM LIBRI I. DE BELLO IVDAICO.

I. De vastatione Hierosolymæ ab Antiocho.
II. De successionibus Principum à Ionatha vsque ad Aristobulum.
III. De Aristobulo, Antigono, Iuda Essæo, Alexandro, Theodoro & Demetrio.
IIII. De bello Alexandri cum Antiocho & Areta, deque Alexandra & Hyrcano.
V. De bello Hyrcani cum Arabibus & expugnatione Hierosolymæ.
VI. De bello Alexandri cum Hyrcano & Aristobulo.
VII. De Aristobuli morte & bello Antipatri contra Mithridatem.
VIII. De accusatione Antipatri apud Cæsarem, de Pontificatu Hyrcani & Herode bellum mouente.
IX. De Romanorum dissidijs post mortem Cæsaris, & insidijs Malichi.
X. De Herode accusato & vindicato.
XI. De bello Parthorum contra Iudæos & fuga Herodis ac fortuna.
XII. De bello Herodis è Roma redeuntis pro Hierosolyma, & contra latrones.
XIII. De morte Iosephi & obsidione Hierosolymæ per Herodem, & Antigono occiso.
XIIII. De insidijs Cleopatræ in Herodem, & Herodis prælio contra Arabes & ingenti terræmotu.
XV. Herodes exaltatus in regnum.
XVI. De vrbibus & ædificijs instauratis & conditis ab Herode, deq; munificentia qua vsus est erga extra gentes, eiusque felicitate.
XVII. De dissidio Herodis cum filijs Alexandro & Aristobulo.
XVIII. De conspiratione Antipatri contra patrem.
XIX. De veneno Herodi parato & quomodo compertum sit.
XX. De Antipatri in Herodem malignis studijs deprehensis & vltis.
XXI. De aquila aurea, morteque Antipatri & Herodis.

CAP. I.

De vastatione Hierosolymæ ab Antiocho.

VM potentes Iudæorum inter se dissiderent eo tempore, quo de tota Syria cum Ptolemæo Sexto Antiochus, qui Epiphanes dictus est, ambigebat (erat autem illis contentio de potentia, quòd honoratus quisque grauiter ferret similibus subiugari) Onias quidam è pontificibus postquam preualuit, Thobiæ filios expulit ciuitate. Illi autem supplices ad Antiochum confugerunt, petentes, vt ipsis ducibus in Iudæam irrumperet. Idq; Regi persuasum est, iampridem sic animato. Quare cum magnis militum copijs egressus, & ciuitatem fortiter expugnatam capit, & maximam eorum multitudinem, quibus Ptolemæus charior erat, interfecit. Dataq; passim militibus prædandi licentia, ipse & templum spoliauit, & quotidiana religionis assiduitatem per annos tres sexq; menses inhibuit. Pontifex autem Onias effugit ad Ptolemæum: acceptoq; ab eo in Heliopolitana præfectura solo, ibi oppidum condidit Hierosolymis simile, templumq; ædificauit: de quibus iterum opportunè referemus. Verùntamen Antiocho neque præter spem deuicta ciuitas, neque populatio, neq; tantæ cædes satis fuêre: sed intemperantia vitiorum, eorumq; memoria quæ in obsidione pertulerat, Iudæos cogere cœpit, vt abrogato more patrio, nec infantes suos

Ant. lib. 12, cap. 6.

Antiochus à Thobiæ filijs motus cum exercitu in Iudæam irrumpit, ac Hierosolyma deuincit.

Ant. lib. 15. cap. 4. Onias Pontifex ad Ptolemæum effugit.

Ant. lib. 12. cap. 7. Antiochus mores Iudaicos abrogat.

An.mũdi 3802. Ante Christum natum 162.

circuncideret, porcosq; super aram immolarent. quibus omnes quidem aduersabantur, optimus vero quisq; propterea trucidabatur. Et Bacchides præsidijs ab Antiocho præpositus, ad naturalem crudelitatem suam præceptis impijs obsecundans, omnimodam iniquitatem excessit: cum & singulatim viros honorabiles verberaret, & communiter quotidie speciem captæ vrbis exhiberet: donec eos atrocitate incommodorum, qui ea patiebantur, ad vindictæ audaciam iritauit. Deniq; * Matathias Asamonai filius, vnus ex sacerdotibus, ex vico cui nomen Modin est, cum manu domestica (nam quinq; filios habebat) sicis armatus, Bacchidem occidit: & statim quidem præsidiorum multitudinem veritus, in montes refugit. Multis verò ex populo sibi sociatis, recepta fiducia descendit: commissoq; prælio, superatos duces Antiochi ex Iudææ finibus exegit. Secundis autem rebus potentiam nactus, suisq; volentibus, quod ab alienigenis eos liberasset, imperans, moritur relicto Iudææ principatu, qui filiorum suorum natu maximus erat. Ille autem (nec enim cessaturum existimabat Antiochum) & indigenarum conflauit exercitum, & cum Romanis primus amicitiam pepigit: Antiochumq; Epiphanem iterum in fines suos ingredientem vehementissima percussum plaga repressit. Adhuc autem feruente victoria, in præsidia ciuitatis impetum fecit: necdum enim casa fuerant: habitoq; conflictu, milites de superiori ciuitate, quæ pars sacra dicitur, ad inferiorem compellit. Fano autem potitus, & locum purgauit omnem, muroq; cinxit: & vasa noua diuinis rebus curandis fabricata, in templum intulit, veluti prioribus profanatis: aramq; aliam ædificauit, & religionibus dedit initium. Sacro autem ritu vix ciuitati reddito, moritur Antiochus. Regni autem eius, & in Iudæos odij filius Antiochus hæres exiſtit. quare coactis peditum millibus L. equitum autem propè V. millibus, LXXX. verò elephantis, montana Iudææ per partes aggreditur. & Bethsuram quidem oppidum capit. in loco verò cui Bethzacharia nomen est, quà transitus erat angustior, Iudas cum suis copijs occurrit. & prius quàm congrederentur agmina, Eleazarus frater eius, prospecto prater alios excelso elephante, turriq; maxima & munimentis aureis ornato, illic Antiochum esse ratus à suis procul excurrit: ruptaq; hostili acie ad elephantum vsque peruenit. sed illum quidem quem Regem esse opinabatur, cõtingere, quod multum supereminere t, minimè potuit, beluam verò in aluo percussam super se deiecit, & obtritus interijt: nulla alia re gesta, nisi quòd magnum opus aggressus, vitam gloriæ posthabuit. qui tamen regebat elephantũ priuatus erat. & si casu in eo fuisset Antiochus, nihil plus Eleazaro præstitisset audacia, quàm vt sola spe præclari facinoris mortem videretur optasse. hoc autem fratri eius totius prælij præsagium fuit. nam fortiter quidem Iudæi diuq; decertarunt: sed à Regijs secunda fortuna vsis, numeroq; præstantibus superati sunt: multisq; interfectis Iudas cum cæteris in Gophoniticam toparchiam refugit. Antiochus autem ad Hierosolymã profectus, ibiq; dies paucos commoratus, penuria vtensilium abstitit: relicto quidem ibi præsidio, quantum satis esse arbitrabatur: cætera verò multitudine ad hyemandum deducta in Syriam. Discessu autem Regis Iudas non quiescebat: sed accessione multorum suæ gentis animatus, aggregatis etiam quos ex prælio receperat, apud vicũ Adasa cum Antiochi ducibus congreditur: factisq; fortibus in prælio cognitus, multis hostibus interfectis occubuit. & in diebus paucis frater eius Ioannes occiditur, insidijs eorum captus, qui cum Antiocho sentiebant.

Ant.lib.12.cap.14.15. Bacchidis in Iudæos crudelitas. Ant.lib.12.cap.18. Matathias multis sibi sociatis Antiocho bellum infert. Antiochus moritur, & principatum Antiocho filio relinquit. Antiochus post patris obitum cum numeroso exercitu Iudæorum fines ingreditur. Eleazarus ab Elephãto oppressus moritur. Eleazarus vitã gloriæ posthabet. Antiochus ad Hierosolymam proficiscitur, præsidiumq; ibi relinquit. Iudas cum Antiochi ducibus congreditur & occiditur.

*In Græco textu est Matthias.

De

CAP. II.

De successionibus principum à Ionatha vsq; ad Aristobulum.

An. mũdi 3805. Ante Christum natum 159.

CVM autem successisset ei frater Ionathas, & in alijs quæ ad indigenas pertinerent, cautius se ageret, suamq; potentiam Romanorum amicitia corroboraret, Antiochi quidem filio reconciliatur. non tamen horum ei quicquam profuit ad depellendum periculum. Nanq; Tryphon tyrannus, Antiochi quidem filij tutor, sed insidijs eum captans, & præter hoc amicis nudare cupiens, Jonathan cum ad Antiochum paucis comitatus Ptolemaida venisset, dolo comprehendit. eoq; vincto contra Iudæam mouit exercitum. vnde repulsus à Simone Ionathæ fratre, quodq; ab eo superatus esset, iratus eundem Ionathan interfecit. Simon autem fortiter regendis rebus intentus, Zaram quidem & Ioppen, & Iamniam capit. Euertit autem & Accaron subactis præsidijs: aduersusq; Tryphonem Antiocho auxilium præbuit, qui Doram ante expeditionem quam in Medos fecit, obsidebat. Sed Regis auiditatem satiare non potuit, quamuis neci Tryphonis suam quoque operam adhibuisset. Non enim multo post Antiochus Cendebeum ex ducibus suis ad vastandam Iudæam opprimendumq; Seruitio Simonem cum exercitu misit. Ille autem quanquam senior erat, bellum tamen iuueniliter administrabat: & filios quidem suos cum validissimis præmisit, parte verò multitudinis comitatus alio latere aggreditur: multisq; per multa loca insidijs etiam in montana dispositis, in omnibus superat. clarissimaq; potitus victoria, Pontifex declaratur: & ducentos septuaginta post annos Iudæos liberat à dominatione Macedonum. sed & ipse periit in conuiuio, captus insidijs Ptolemæi generi sui: qui eius coniuge duobusq; filijs in custodiam conclusis, certos misit, vt Ioannem tertium, cui etiam Hyrcanus nomen fuit, interficerent. Cognito autem impetu qui parabatur, adolescens ad ciuitatem perabat, multo populo fretus, & propter memoriam paternæ virtutis, & quòd iniquitas Ptolemæi cunctis esset inuisa. voluit aũt Ptolemæus etiam alia porta ingredi ciuitatem, sed à populo reiectus est, qui maturius Hyrcanũ susceperat. & is quidem statim recessit in quoddam vltra Hierichunta castellũ quod Dagon vocatur. Hyrcanus aũt paternum honorẽ Pontificis assecutus postquam Deo sacrificia reddidit, velociter Ptolemæum petit & matri simul & fratrib. adiumento futurus: castellumq; aggressus, alijs quidẽ rebus superior erat, iusto autem dolori cedebat. Ptolemæus enim quoties premeretur, matrẽ eius fratresq; in murum productos, palã vt possent conspici, verberabat: eosdemq; precipitandos, nisi quam primùm recederet, minabatur. Vnde Hyrcanum quidem plus timor ac misericordia, quã iracundia cõmouebat. Mater verò eius nihil plagis aut intentata nece perterrita, manus protendens, filium precabatur, ne vel suis fractus iniurijs, parceret impio: siquidem ipsa sibi mortem à Ptolemæo propositam immortalitate duceret meliorem, dummodò ille pœnas eorum, quæ in domum suam contra fas admisisset, expenderet. Joannes autem nunc obstinationem matris cogitans, ac preces eius audiens, ad irruendum impellabatur: modò verberari eam, lacerariq; conspiciens, effœminabatur: totusq; plenus doloris erat. Ob hæc autem diu tracta obsidione, feriatus annus aduenit: quem septimo quoque circuitu redeuntem, apud Judæos cessare moris est, exemplo septimorum dierum. Et in hoc Ptolemæus obsidionis requiem nactus, fratribus

Ant. lib. 13. Cap. 1.

Ionathas à Tryphone per insidias captus, interficitur. Ant. lib. 13. Cap. 9.

An. mũdi 3823. Ante Christum natum 141.

Simon enim Cendebeo congreditur, eumq; vincit.

Ant. lib. 13. Cap. 14.

Simon insidijs Ptolemæi generi sui captus & interfectus.

Ioannes qui & Hyrcanus Simonis filius.

An. mũdi 3831. Ante Christum natum 133.

Hyrcanus paternum honorem Pontificis assequitur.

Ptolemæi erga Hyrcani matrem ac fratres crudelitas.

Hyrcani matris magnanimitas & constantia.

Ioannes matris amore effœminatus victoriam amittit.

An.mũdi 3831. AnteChriſtum natum 133.

Joannis vnà cum matre occiſis, ad Zenonem confugit, qui Cotylas cognominatus eſt, Philadelphiæ tyrannum. Antiochus autem ob ea quæ per Simonem paſſus fuerat, iratus in Iudæam ducit exercitum: ibiq; aſsidens Hieroſolymis, Hyrcanum obſidebat. Ille autem patefacto ſepulcro Dauid, qui Regum ditiſsimus fuerat, ablatisq; inde pecuniæ plus quàm tribus millibus talentorum, & Antiocho perſuaſit, datis ei trecentis talentis ab obſidione diſcedere, primusq; Iudæorum priuatis opibus alere peregrina cœpit auxilia. Rurſusq; tamen, quando Antiochus contra Medos bello ſuſcepto tempus ei vindictæ præbuit, confeſtim aduerſus ciuitates Syriæ perrexit, vacuas propugnatoribus eſſe ratus: quod & verum fuit. Medabam quidem & Samæam eum proximis, nec non & Sichimam, & Garizim ipſe cepit, & ſuper his Chuthæorum gentem, adiacentia fano loca incolentium, exemplo eius quod eſt Hieroſolymis, ædificato. Cepit autem & Idumæa non paucas alias ciuitates, & præterea Doreon, & Mariſan. In Samariam verò vſq; progreſſus, vbi nunc eſt Sebaſte ciuitas ab Herode Rege condita, ex omni eam parte concludit: filiosq; ſuos Ariſtobulum & Antigonum obſidioni præfecit. Quibus nihil remittentibus ad hoc famis penuria qui erant intra ciuitatem venerunt, vt etiam inſuetam carnem cogerentur attingere. Igitur Antiochum adiutorem ſibi aduocant, Spondium cognominatum. qui cum prompta eis voluntate paruiſſet, ab Ariſtobulo & Antigono ſuperatur. & ille quidem ad Scythopolim vſq; perſequentibus eum memoratis fratribus effugit: hi verò in Samariam reuerſi, & multitudinem iterum intra murum concludunt, & expugnata ciuitate ipſam diruunt: & habitatores eius captos abducunt. Proſperè autem geſtis ita cedentibus, alacritatem refrigeſcere non ſinebant: ſed cum exercitu Scythopolim vſq; progreſſi, & ipſam peruaſerunt, & agros intra Carmelum omnes inter ſe partiti ſunt.

Ptolemæus fratres Ioannis vnà cũ matre occidit. Ant. lib. 13. Cap. 15.

Antiochus acceptis ab Hyrcano trecentis talentis ab obſidione diſcedit.

Ant. lib. 13 Cap. 16. 17

An.mũdi 3839. AnteChriſtum natum 125.

Sebaſten ciuitatem Ariſtobulus & Antigonus obſidione cingunt.

Sebaſte expugnata, diruta, eiuſq; habitatores abducti.

CAP. III.

De Ariſtobulo, Antigono, Iuda Eſſæo, Alexandro, Theodoro & Demetrio.

Seditioſi bello deuicti.

SECVNDARVM autem rerum Joannis & filiorum eius inuidia ſeditionem gentilium concitauit, multiq; aduerſus eos collecti non quieſcebant, donec aperto bello deuicti ſunt. reliquum verò tempus Ioannes cum fortunatiſsimè viueret, & optimè rebus per annos triginta & tres adminiſtratis, & quinq; filijs relictis moritur: vir planè beatiſsimus, & qui nullam dediſſet occaſionem, cur eius cauſa de fortuna quiſpiam quereretur. Deniq; tria vel maximè præcipua ſolus habebat. nam & gentis princeps, & Pontifex erat, & præterea propheta: cum quo Deus ita colloquebatur, vt futurorum nihil penitus ignoraret. quinetiam de duobus maioribus filijs ſuis, quòd rerum domini permanſuri non eſſent, præuidit atq; prædixit. quorum vita quis fuerit exitus, narrare non indignum videtur, quantumq; à paterna felicitate diuerterint. Patre namq; mortuo natu maior Ariſtobulus tranſlato in regnum principatu, diadema ſibi primus impoſuit: quadringentis & octinginta vno annis ac tribus menſibus, poſtquam populus in eam terram deuenit ſeruitio quod apud Babylonios ſuſtinuit liberatus. Fratrem verò à ſe ſecundum Antigonum (namq; illum diligere videbatur) in honore pari producebat: alios autem vinctos cuſtodiæ tradidit. Matremq; itidem colligauit, auſam aliquid de poteſtate contendere. namq; hanc rerum dominam

Ioannes Hyrcanus optimè reb. per annos triginta tres adminiſtratis, moritur. An. mũdi 3861. AnteChriſtum natum 103.

Ariſtobulus Hyrcani filius natu maior principatum in regnum transfert.

Ant. lib. 13. Cap. 18.

Ariſtobulus matrẽ ac fratrem vinctos cuſtodiæ tradit.

minam Ioannes reliquerat. Eoq; crudelitatis proceſſit, vt vinctã fame necaret. An.mũdi 3839. Ante Chriſtum natum 125.
Horum aũt facinorũ pœnas Antigoni *fratris morte perſoluit, quem plurimum amabat, quemq; regni participẽ habebat. nam & hunc interemit, adductus criminationib. per maleuolos regni compoſitis. Itaq; primo quidẽ Ariſtobulus dictis fidem non habebat, qui & fratrẽ magni penderet, & pleraq; liuore fingi arbitraretur. Sed cũ Antigonus ex militia clarus rediſſet, feſtis diebus, quos tabernaculis poſitis Deo celebrare mos patrius exigebat, euenit eodem tempore vt aduerſa valetudo Ariſtobulum corriperet. Antigonus verò circa feſtorum ſolenniorum finem armatis comitatus templum ad orandum quam maximè petiuit, plusq; in honorem fratris aſcendit ornatus. Tumq; delatores nequiſſimi Regem adeuntes, & armatorum pompam, & Antigoni arrogantiam priuata fortuna maiorem eſſe criminabantur, quodq; maxima caterua ſtipatus, vt illum interficeret eò veniſſet: nec enim perpeti honorem ſolùm ex regno habere, cui regnum ipſum liceat obtinere. His paulatim, quamuis inuitus tamen credidit Ariſtobulus. ac ne vel ſuſpicari quicquam videretur, proſpiciens, & vt incerta præcaueret, ſuos quidem ſatellites in quendam ſubterraneũ & tenebroſum locum tranſire iubet. Ipſe autem iacebat in caſtello, Bari antè, poſt autem Antonia cognominato: & vt inermi quidem parcerent, occiderent autẽ Antigonum, præcepit, ſi cum armis adiret. necnon & ipſi Antigono qui præciperent miſit, vt inermis veniret. ad hæc Regina ſatis callidum cum inſidiatoribus conſilium capit. namque his qui ad eum miſſi fuerant perſuadet, vt mandata quidem Regis taceant, dicant verò Antigono, quòd frater audiſſet, arma ſibi eum pulcherrima in Galilæa, ornatumq; bellicum fabricaſſe: quæ ne ſingulatim inſpiceret, morbo impeditum fuiſſe: nunc autem, præſertim cùm aliò diſceſſurus ſit, libenter eum videret armatum. His auditis,* Antigonus *(ne quid enim mali ſuſpicaretur, fratris ſuadebat affectus) cum armis velut oſtentatum ſe veniens, properabat. Sed vbi ad obſcurum tranſitum, qui Stratonis pyrgus vocabatur, acceſſit, à ſatellitibus interemptus eſt: certumq; documentum præbuit, omnem beneuolentiam, iusq; naturæ calumnijs cedere, nullamq; optimarum affectionum tantum valere, vt inuidiæ perpetuò poſſit obſiſtere. In hoc autem etiam Iudam quis non rectè miretur? Eſſæus erat genere, qui nunquam diuinando aberrauit, neq; mentitus eſt. Is* Antigono *tranſeunte per templum, mox vt eum vidit, ad notos qui aderant exclamauit (non paucos autem diſcipulos ſiue conſultores habebat) Papè, nunc mihi pulchrum eſt mori, quando ante me veritas interijt, mearumq; prædictionum aliquod mendacium deprehenſum eſt. Viuit enim iſte* Antigonus, *qui hodie deberet occidi. Locus autem neci eius apud Stratonis pyrgum fato fuerat deſtinatus. & ille quidem ſexcentorum ab hinc ſtadiorum interuallo diſtat. Horæ verò diei ſunt quatuor: ſed & vaticinationem tempus effugit. Hæc locutus ſenior, mœſto vultu & mente ſolicita ſecum multa reputabat. & paulo poſt interfectus* Antigonus *nunciatur, in loco ſubterraneo, qui eodem nomine quo maritima Cæſarea, Stratonis pyrgus appellabatur: & hoc fuit quod vatem fefellit. At verò* Ariſtobulo *confeſtim ſceleris pœnitudine morbus ingraueſcit: ſemperq; facinoris cogitatione ſolicitus, perturbato animo tabeſcebat, donec mœroris acerbitate viſceribus laceratis ſubitò ſanguinem vomeret.* Hunc *ergo vnus è ſeruulis eius miniſterio deſtinatus foras efferens, prouidentia numinis errauit: & vbi* Antigonus *erat occiſus, ſuper extantes adhuc cædis*

Ariſtobulus matrem vinctam fame necat.
Ariſtobulus fratrem Antigonum plurimum amat.
Antigonus in honorem fratris in templum aſcendit.
Antigonus apud Ariſtobulum falsò accuſatur.
Ariſtobulus ſatellitibus vt Antigonum ſi cum armis adiret, occiderent, præcipit.
Reginæ callidũ contra Antigonum conſilium.
Antigonus de fratre nihil mali ſuſpicatur.
Antigonus interficitur.
Omnis beneuolentia iusq; naturæ calumnijs cedit.
Iudas Eſſæus Propheta.
Iudas Propheta Antigoni necem prædicit.
Ariſtobulo fratricidij pœnitudine morbus ingraueſcit.

maculas

An. mũdi 3862. Ante Christum natum 102.

maculas cruorem interfectoris effudit. Vlulatu autem eorum qui id conſpexerant continuo ſublato, tanquam puer de induſtria ſanguinem illic libaſſet, clamor ad aures Regis peruenit: cauſamq; requirebat: & cum eam prodere nullus auderet, ad reſciendum magis ardebat. ad extremũ verò minitanti, vimq; adhibenti, verum quod erat indicauerunt: atq; ille cum lacrymis oppleſſet oculos, quantumq; poterat ingemuiſſet, hæc dixit: Sperandum certè non erat, vt maximum Dei lumen facta mea nefaria laterent. nam citò me vltrix cognata cadis iuſtitia perſequitur. Quàm diu ó corpus improbum fratri matriq; damnatam animam detinebis? quàm diu paulatim illis libabo ſanguinem meum? ſimul totum accipiant: neq; iam meorum viſcerum inferias fortuna derideat. His dictis ilicò moritur, cùm non plus anno regnaſſet. Vxor verò fratrem eius vinculis diſſolutis Regem conſtituit Alexandrum, qui ætate maior erat, & modeſtia præſtare videbatur. Sed ille poteſtatem adeptus, fratrem quidem alterum regnum appetentem occidit: alterum autem priuata vita contentum ablatis rebus ſecum habebat. Prælium etiam cum Ptolemæo cognomento Lathyro committit: qui oppidum Aſochim ceperat, & multos quidem peremit hoſtium, ſed victoria in Ptolemæi partes propenſior fuit. Poſtea verò quàm ipſe pulſus à matre Cleopatra diſceſſit in Ægyptum, & Gadaram obſidione capit Alexander, & caſtellum Amathuntis, omnium maximum quæ trans Iordanem ſita erant, vbi precioſiſſima quæq; bonorum Theodori filij Zenonis habebantur. At Theodorus repentè ſuperueniens, & proprias res recipit, & ſarcinas Regis aufert, Iudæorumq; ferè decem millia interficit. Verùm Alexander receptis poſt cladem viribus, aggreſſus maritimas regiones Raphiam capit & Gazam, itemq; Anthedonem, quæ poſteà à Rege Herode Agrippias nominata eſt. His autem ſeruitio domitis, concitatur in eum feſto die populus Iudæorum. Nam plerunque epulæ ſeditiones accendunt. nec videbatur inſidias poſſe comprimere, niſi conductitios haberet auxilio Piſidas & Cilicas: nam Syros mercenarios reſpuebat, propter ingenitam cum Iudæorum gente diſcordiam. Cæſis autem ſupra octo millibus ex turba rebellium, Arabiæ bellum intulit. Ibiq; Galaaditis ac Moabitis ſubactis, tributoq; his impoſito, ad Amathunta regreſſus eſt. Cumq; Theodorum metus eius ſecundis ſucceſſibus perculiſſet, caſtellum ſine præſidio repertum funditus eruit. mox autem congreſſus cum Oboda Rege Arabum, qui locum fraudi opportunum in Galaadenſi regione occupauerat, captus inſidijs totum amiſit exercitum in vallem altiſſimam compulſum, atq; obtritum multitudine camelorum. Ipſe verò elapſus in Hieroſolymam, olim ſibi gentem infenſam ad nouarum rerum motus magnitudine cladis accendit. Fit autem etiam tunc ſuperior, crebrisque prælijs non minus quinquaginta millibus Iudæorum per ſex annos interfecit: nequaquam tamen victorijs lætabatur, quoniam regni ſui vires conſumeret. Vnde armis omiſſis, ſermone placido cum ſubiectis redire in gratiam conabatur. Illi autem inconſtantiam eius morumq; varietatem in tantum oderant, vt percontanti, quonam pacto eos ſedare poſſet, dicerent, ſi moreretur. nam vix etiam mortuo daturos veniam, qui tam multa ſceleratè feciſſet. ſimul etiam Demetrij auxilium, cui cognomen Acæro, accerſiuerunt. qui cum his maiorum præmiorum ſpe facilè paruiſſet, veniſſetque cum exercitu, miſcentur auxilijs eius Iudæi circa Sichimam. Vtroſque tamen Alexander mille quidem equitibus, ſex autem peditum mercenariorum millibus excepit, cum haberet

Seruus eo in loco vbi Antigonus erat occiſus, interfectoris cruorem effundit.

Maximum Dei lumen nefaria facta non latent

Ant. lib. 13. Cap. 19

Ariſtobulus miſerè moritur.

Alexandrum, Ariſtobuli fratrem Regina Regem cõſtituit, qui è veſtigio crudeliter egit.

Alexander victoriam ab Theodoro amittit.

Iudæorum contra Alexandrum in feſto die ſeditio.

Alexander Arabiæ & Amathunti caſtello bellum infert, illudque captum funditus eruit.

Alexander cum Oboda Rege Arabum congreſſus totum exercitum amittit.

lexander per ſex nos quinquagin- millia Iudæorũ rfecit.

rũ in Alexan- odium & exa- o.

us Iudæis m venit.

Cap. 20.

haberet ex Judeis quoque propè ad decem millia benè sibi cupientium, aduersa autem partis essent equitum tria millia, peditumq; millia quadraginta. Et prius quam veniretur ad manus, intercedentibus nūcijs & praconibus, Reges transfugia tentabant: Demetrius quidem Alexandri mercenarios, Alexander autem Iudæos qui Demetrium sequerentur, obtemperaturos sibi sperantes. Sed cum neq; Iudæi sacramenta, neq; fidem Græci contemnerent, armis iam cominus decernebant. Superatq; prælio Demetrius, quamuis Alexandri mercenarij multa & animosè & fortiter gessissent. Euentus autem pugnæ præter spem cedit vtriq;. nam neque hi qui Demetrium acciuerant, in partibus victoris permanserunt: & immutata fortunæ misericordia, sex Iudæorum millia se ad Alexandrum, qui in montes effugerat, contulerunt. Huius inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit: sed Alexandrum iam quidem collectis viribus prælio sufficere ratus, omnem verò gentē ad eum transire existimans, mox inde digressus est: non tamen reliqua multitudo ob abscessum auxiliorum simultates deposuit: bello autem assiduo tam diu cum Alexandro decertabat, donec plerisque interfectis cæteros in Bemeselim ciuitatem compulit, eaq; subacta in Hierosolymam captiuos abduxit. Verùm immoderata fecit iracundia, vt crudelitas eius ad impietatem vsque procederet. Octingentis enim captiuorum in media ciuitate crucifixis, mulieres earumq; filios in conspectu matrum necauit. atque hæc potans, & cum suis concubinis recubans, prospectabat. Tantus autem populum terror inuasit, vt etiam diuersa partis studiosi proxima nocte octo millia hominum extra totam Iudæam profugerent: quorum exilij mors Alexandri finis fuit. Cum eiusmodi factis tandem ægrèq; regni otium quæsisset, ab armis requieuit.

An. mūdi 3862. Ante Christum natum 102.

Demetrij & Alexandri pugna, qua Demetrius superat. Iudæi à Demetrio victore deficiunt.

Iracundia & crudelitas Alexandri immoderata, qui octingentos captiuorum crucifigit.

Alexander ab armis requiescit.

CAP. III.

De bello Alexandri cum Antiocho & Areta, deque Alexandra & Hyrcano.

RVRSVS autem fit ei turbarum initium Antiochus, qui etiam Dionysius dictus est, Demetrij quidem frater, sed eorum nouissimus qui Seleucum generis autorem habebant. hunc enim timens qui Arabas parato bello pulsarat, totum quidem super Antripatrida montibus proximum, & inter Ioppes littora spatium, fossa altissima diremit. ante fossam verò murū ædificauit excelsum, turresq; ligneas, vt faciles aditus obstrueret, fabricauit: nec tamen Antiochum arcere valuit. Exustis enim turribus fossisq; repletis, cum suis copijs transgressus est. Vindictaq; post habita, qua deberet eum à quo prohibitus est vlcisci, protinus contendit in Arabas. Horum autem Rex in loca sua nationi commodiora cedens, mox ad pugnam cum equitatu reuersus (habebat autem numerum decem millium) imparatos ex improuiso Antiochi milites inuadit. Valido autem prælio commisso, quamdiu quidem supererat Antiochus, durabat eius exercitus, quamuis eum passim Arabes trucidarent. Vbi verò procubuit (succurrendo enim victis semper in periculis aderat) omnes terga dederunt: maximaq; pars eorum cum in acie, tum in fuga absumitur. Reliquos autem in vicum Cana delapsos, alimentorum penuria perire contigit, præter admodum paucos. Hinc Damasceni Ptolemæo Mennæi filio infensi Aretam sibi sociant: Syriaq; cœles Regem constituunt. qui bello illato Iudæa, postquam pugna vicit Alexandrum, pactione discessit. Alexander autem Pella capta Gerasam petiuit rursus opum Theo-

Antiochum Demetrij fratrem Alexander timet.

Rex Arabum Antiochi milites ex improuiso inuadit.

Alexandri copias Arabum Rex in fugam vertit, maximamque partem trucidat.

Damasceni & Aretas contra Alexandrum.

An. mūdi 3862. Ante Christum natum 102.

maculas cruorem interfectoris effudit. Vlulatu autem eorum qui id conſpexerant continuo ſublato, tanquam puer de induſtria ſanguinem illic libaſſet, clamor ad aures Regis peruenit: cauſamq; requirebat: & cum eam prodere nullus auderet, ad reſciendum magis ardebat. ad extremū verò minitanti, vimq; adhibenti, verum quod erat indicauerunt: atq; ille cum lacrymis oppleſſet oculos, quantumq; poterat ingemuiſſet, hæc dixit: Sperandum certè non erat, vt maximum Dei lumen facta mea nefaria laterent. nam citò me vltrix cognata cædis iuſtitia perſequitur. Quàm diu ó corpus improbum fratri matriq; damnatam animam detinebis? quàm diu paulatim illis libabo ſanguinem meum? ſimul totum accipiant: neq; iam meorum viſcerum inferias fortuna derideat. His dictis ilicò moritur, cùm non plus anno regnaſſet. Vxor verò fratrem eius vinculis diſſolutis Regem conſtituit Alexandrum, qui ætate maior erat, & modeſtia præſtare videbatur. Sed ille poteſtatem adeptus, fratrem quidem alterum regnum appetentem occidit: alterum autem priuata vita contentum ablatis rebus ſecum habebat. Prælium etiam cum Ptolemæo cognomento Lathyro committit: qui oppidum Aſochim ceperat, & multos quidem peremit hoſtium, ſed victoria in Ptolemæi partes propenſior fuit. Poſtea verò quàm ipſe pulſus à matre Cleopatra diſceſſit in Ægyptum, & Gadaram obſidione capit Alexander, & caſtellum Amathuntis, omnium maximum quæ trans Iordanem ſita erant, vbi precioſiſſima quæq; bonorum Theodori filij Zenonis habebantur. At Theodorus repentè ſuperueniens, & proprias res recipit, & ſarcinas Regis aufert, Iudæorumq; ferè decem millia interficit. Verùm Alexander receptis poſt cladem viribus, aggreſſus maritimas regiones Raphiam capit & Gazam, itemq; Anthedonem, quæ poſteà à Rege Herode Agrippias nominata eſt. His autem ſeruitio domitis, concitatur in eum feſto die populus Iudæorum. Nam plerunque epulæ ſeditiones accendunt. nec videbatur inſidias poſſe comprimere, niſi conductitios haberet auxilio Piſidas & Cilicas: nam Syros mercenarios reſpuebat, propter ingenitam cum Iudæorum gente diſcordiam. Cæſis autem ſupra octo millibus ex turba rebellium, Arabia bellum intulit. Ibiq; Galaaditis ac Moabitis ſubactis, tributoq; his impoſito, ad Amathunta regreſſus eſt. Cumq; Theodorum metus eius ſecundis ſucceſſibus perculiſſet, caſtellum ſine præſidio repertum funditus eruit. mox autem congreſſus cum Oboda Rege Arabum, qui locum fraudi opportunum in Galaadenſi regione occupauerat, captus inſidijs totum amiſit exercitum in vallem altiſſimam compulſum, atq; obtritum multitudine camelorum. Ipſe verò elapſus in Hieroſolymam, olim ſibi gentem infenſam ad nouarum rerum motus magnitudine cladis accendit. Fit autem etiam tunc ſuperior, crebrisque prælijs non minus quinquaginta millibus Iudæorum per ſex annos interfecit: nequaquam tamen victorijs lætabatur, quoniam regni ſui vires conſumeret. Vnde armis omiſſis, ſermone placido cum ſubiectis redire in gratiam conabatur. Illi autem inconſtantiam eius morumq; varietatem in tantum oderant, vt percontanti, quonam pacto eos ſedare poſſet, dicerent, ſi moreretur. nam vix etiam mortuo daturos veniam, qui tam multa ſceleratè feciſſet. ſimul etiam Demetrij auxilium, cui cognomen Acæro, accerſiuerunt. qui cum his maiorum præmiorum ſpe facilè paruiſſet, veniſſetque cum exercitu, miſcentur auxilijs eius Iudæi circa Sichimam. Vtroſque tamen Alexander mille quidem equitibus, ſex autem peditum mercenariorum millibus excepit, cum haberet

Seruus eo in loco vbi Antigonus erat occiſus, interfectoris cruorem effundit.

Maximum Dei lumen nefaria facta non latent

Ant. lib. 13. Cap. 19.

Ariſtobulus miſerè moritur.

Alexandrum, Ariſtobuli fratrem Regina Regem cōſtituit, qui è veſtigio crudeliter egit.

Alexander victoriam ab Theodoro amittit.

Iudæorum contra Alexandrum in feſto die ſeditio.

Alexander Arabiæ & Amathunti caſtello bellum infert, illudque captum funditus eruit.

Alexander cum Oboda Rege Arabum congreſſus totum exercitum amittit.

Alexander per ſex annos quinquaginta millia Iudæorū interfecit.

Iudæorū in Alexandrum odium & exacerbatio.

Demetrius Iudæis in auxilium venit.

Ant. lib. 13. Cap. 20.

haberet ex Judeis quoque propè ad decem millia benè sibi cupientium, aduersæ autem partis essent equitum tria millia, peditumq; millia quadraginta. Et prius quam veniretur ad manus, intercedentibus nũcijs & præconibus, Reges transfugia tentabant: Demetrius quidem Alexandri *mercenarios, Alexander autem Iudæos qui Demetrium sequerentur, obtemperaturos sibi sperantes. Sed cum neq; Iudæi sacramenta, neq; fidem Græci contemnerent, armis iam cominus decernebant. Superatq; prælio Demetrius, quamuis* Alexandri *mercenarij multa & animosè & fortiter gessissent. Euentus autem pugnæ præter spem cedit vtriq;. nam neque hi qui Demetrium acciuerant, in partibus victoris permanserunt: & immutata fortuna misericordia, sex Iudæorum millia se ad* Alexandrum, *qui in montes effugerat, contulerunt. Huius inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit: sed* Alexandrum *iam quidem collectis viribus prælio sufficere ratus, omnem verò gentẽ ad eum transire existimans, mox inde digressus est: non tamen reliqua multitudo ob abscessum auxiliorum simultates deposuit: bello autem assiduo tam diu cum* Alexandro *decertabat, donec plerisque interfectis cæteros in Bemeselim ciuitatem compulit, eaq; subacta in Hierosolymam captiuos abduxit. Verùm immoderata fecit iracundia, vt crudelitas eius ad impietatem vsque procederet. Octingentis enim captiuorum in media ciuitate crucifixis, mulieres earumq; filios in conspectu matrum necauit. atque hæc potans, & cum suis concubinis recubans, prospectabat. Tantus autem populum terror inuasit, vt etiam diuersæ partis studiosi proxima nocte octo millia hominum extra totam Iudæam profugerent: quorum exilij mors* Alexandri *finis fuit. Cum eiusmodi factis tandem ægrèq; regni otium quæsisset, ab armis requieuit.*

An. mũdi 3862. Ante Christum natum 102.

Demetrij & Alexandri pugna, qua Demetrius superat. Iudæi à Demetrio victore deficiunt.

Iracundia & crudelitas Alexandri immoderata, qui octingentos captiuorum crucifigit.

Alexander ab armis requiescit.

CAP. III.

De bello Alexandri cum Antiocho & Areta, deque Alexandra & Hyrcano.

Vrsvs autem fit ei turbarum initium Antiochus, *qui etiam Dionysius dictus est, Demetrij quidem frater, sed eorum nouissimus qui Seleucum generis autorem habebant. hunc enim timens qui* Arabas *parato bello pulsarat, totum quidem super Antripatrida montibus proximum, & inter Ioppes littora spatium, fossa altissima diremit. ante fossam verò murũ ædificauit excelsum, turresq; ligneas, vt faciles aditus obstrueret, fabricauit: nec tamen* Antiochum *arcere valuit. Exustis enim turribus fossisq; repletis, cum suis copijs transgressus est. Vindictaq; posthabita, qua deberet eum à quo prohibitus est vlcisci, protinus contendit in* Arabas. *Horum autem Rex in loca sua nationi commodiora cedens, mox ad pugnam cum equitatu reuersus (habebat autem numerum decem millium) imparatos ex improuiso* Antiochi *milites inuadit. Valido autem prælio commisso, quamdiu quidem supererat* Antiochus, *durabat eius exercitus, quamuis eum passim* Arabes *trucidarent. Vbi verò procubuit (succurrendo enim victis semper in periculis aderat) omnes terga dederunt: maximaq; pars eorum cum in acie, tum in fuga absumitur. Reliquos autem in vicum* Cana *delapsos, alimentorum penuria perire contigit, præter admodum paucos.* Hinc Damasceni *Ptolemæo Mennæi filio infensi* Aretam *sibi sociant: Syriæq; cœles Regem constituunt. qui bello illato Iudææ, postquam pugna vicit* Alexandrum, *pactione discessit.* Alexander *autem Pella capta Gerasam petiuit rursus opum Theo-*

Antiochum Demetrij fratrem Alexander timet.

Rex Arabum Antiochi milites ex improuiso inuadit.

Alexandri copias Arabum Rex in fugam vertit, maximamque partem trucidat.

Damasceni & Aretas contra Alexandrum.

An. mũdi 3903. Ante Christum natum 61.

ex Judæa in Philadelphiam recedit metu perculsus, & Scaurus Damascum redit. Aristobulus autem quòd captus non esset, satis sibi esse non credidit: sed omnibus quas haberet copijs collectis, persequebatur hostes: & circa locum quem Papyrona vocant prælio commisso, supra sex eorum millia cadit: in quibus erat & Cephalon frater Antipatri. Hyrcanus verò & Antipater Arabum priuati auxilio, spem in aduersarios transtulerunt. & cùm Pompeius Syriam ingressus Damascum peruenisset, ad ipsum confugiunt. multisq; muneribus ei datus, eadem illa quibus apud Aretam vsi fuerant allegantes, magnopere precabantur vt Aristobuli violentia damnata, regno Hyrcanum restitueret, cui

Hyrcanus & Antipater Pompeij auxilium implorant.

Ant. lib. 14. Cap. 6. 7.

tàm ætate quàm moribus deberetur. sednec Aristobulus sibi defuit, corruptione Scauri fretus. Venerat autem quantum potuit ornatus cultu regio: deinde offensus obsequijs, neque ferendum existimans abiectius quàm Regem deceret vtilitati seruire, à Diospoli regrediebatur. Ob hoc iratus Pompeius, etiam Hyrcano eiusq; socijs hoc precantibus, Aristobulum petit, & Romano simul exercitu & Syrorum instructus auxilijs. Cum verò Pellam & Scythopolim pratergressus Coreas venisset, vnde Judæorum fines incipiunt per mediterranea loca subeuntibus. cognito Aristobulum in Alexandrium confugisse (castellum est magnificè structum, in monte præcelso situm) mittit per quos eum iuberet inde descendere. Ille autem decreuerat, quia pro imperio vocaretur, periclitari potius quàm parere. sed populum videbat horrescere: & amici monebant vt Romanam vim cogitaret, quam sustinere non posset. Itaque horum consilijs obediens, descendit ad Pompeium: quodq; iustè regnaret multis pro se dictis, in castellum redijt. & cum iterum descendisset prouocatus à fratre, ac de suo iure cum eo disceptasset, denuò regreditur non prohibente Pompeio. Erat autem inter spem timoremque medius, & veniebat quidem velut exoraturus Pompeium vt sibi cuncta permitteret, ad montem verò reuertebatur, ne quid regia dignitati derogare videretur. quia tamen castellis eum Pompeio cedere placebat, hisq; præpositos monere literis vt decederent, quibus præceperat vt non nisi manu sua scriptis epistolis obtemperarent: iussa quidem facit: sed in Hierosolymam cum indignatione discessit: bellóque iam congredi cum Pompeio cogitabat. Ille autem, nec enim tempus apparatui dandum putauit, statim eum insequitur. multum quippe alacritati eius addiderat, circa Hierichuntem Mithridatis mors nunciata. Vbi pinguissima Judæa regio & palmarum plurimum ac balsamum nutrit: cuius inciso lapidibus acutis robore stillantem lacrymam ex vulneribus colligunt. Cumq; illic pernoctasset, manè in Hierosolymam properabat. Itaque hoc eius impetu perterritus Aristobulus, supplex occurrit, pecuniamq; pollicitus, quodq; semetipsum ei cum ciuitate permitteret, Pompeium mitigat sæuientem. Nec tamen quicquam eorum quæ promisit, effectum est. Gabinium enim qui ad suscipiendam pecuniam missus fuerat, ne in oppidum quidem Aristobuli socij receperunt. His commotus Pompeius, Aristobulum in custodiam collocat: ad ciuitatem verò profectus, explorabat qua ex parte facilior esset accessus. nam & murorum eius firmitatem oppugnari posse facile non videbat: vallemq; pro mœnibus horribilem, fanumq; illic cernebat proximum, adeò tutissima munitione circumdatum, vt etiam si ciuitas caperetur, secundum esset hostibus in eo refugium. Hoc autem diu quid faceret hæsitãte, seditio intra ciuitatem orta est:*

Aristobulus ad Pompeium descendit.

Aristobulus bello congredi cũ Pompeio cogitat.

* Hed. Idumææ.

Pompeius Hierosolyma obsidione cingit.

Aristobulus Pompeio supplex occurrit.

Ant. lib. 14. Cap. 7. 8.

Pompeius vrbẽ qua ex parte facilior esset accessus, explorat.

Aristobuli

Aristobuli quidem socijs bellum geri potius Regemq; liberari dignum esse censentibus: qui verò cum Hyrcano sentirent, Pompeio portas aperiri. Metus autem hos plures faciebat, Romanorum constantiam reputantes. Deniq; victa pars Aristobuli concessit in templum: & ponte qui ab eo ciuitati iungebatur abscisso, vt ad vltimum vsq; resisteret, instruebatur. Cum autem alij Romanos recepissent in ciuitatem, hisq; domum Regiam tradidissent ad hæc obtinenda Pompeius vnum è ducibus suis, Pisonem cum militibus intromittit. usq; præsidijs in ciuitate dispositis, quia neminì eorum, qui in templum confugerant pacem persuadere poterat, omnia quæ circum erant oppugnationi parabat: Hyrcano eiusq; amicis ad consilia conferenda, & ad efficienda quæ iuberet alacriter animatis. Ipse verò ad partes septentrionales fossamq; vallemq; replebat omni genere materiæ per milites comportato, cum per se opus esset difficilimum propter immensam altitudinem, & præterea Iudæi modis omnibus desuper obsisterent. mansissetq; labor imperfectus, nisi Pompeius obseruatis diebus septimis, quibus Iudæos religio ab omni opere manus abstinere compellit, per eos aggerem cumulare præcepisset, inhibitis à prælio militibus. Pro solo enim corpore Iudæis etiam per Sabbata pugnare licet. Igitur iam valle repleta, & impositis aggeri turribus, admotisq; machinis Tyro allatis, mœnia tentabat. Desuper obstantes lapidibus repellebantur, cum diu turres obsidentium magnitudine simul & pulchritudine præstantes, vim repugnantium sustinerent. Veruntamen Romanis tunc plurimum defatigatis, Pompeius Iudæorum tolerantiam & in alijs admiratus est: & præcipuè, quod nihil ceremoniarum inter media tela versantes intermiserunt. sed velut in alta pace ciuitas ageret, quotidie sacrificia & victimas, omnemq; Dei cultum diligentissimè celebrarunt, nec vel in ipso excidio cum ad aram in dies singulos trucidarentur, legitimis religionis suæ muneribus abstinuerunt. Mense igitur obsidionis tertio vix vna turre deiecta, in fanum irruptum est. Primus autem murum transcendere ausus est Sylla filius Faustus Cornelius, & post eum centuriones duo Furius & Fabius cum suis cohortibus. & circumsepto vndiq; fano, alios alio confugientes, vel etiam pauliſper repugnantes interficiunt. Vbi plurimi Sacerdotum, quanquã hostes strictis gladijs irruentes videbant, intrepidi tamen in peragendis rebus diuinis perseuerabant: & in ipso libandi templumq; adolendi ministerio mactabãtur, saluti quoq; præferentes religionis obsequium. Multos autem sui gentiles aduersæ partis studiosi trucidabant, plurimi sese in rupes præcipitabant. nonnulli furibundi cunctis quæ circa murum erant in desperatione succensis, pariter conflagrabant. Itaque Iudæorum quidem millia duodecim occubuerunt. Romanorum verò perpauci: sed plures sauciati sunt. Nihil autem grauius in illa clade Iudæorum genti visum est, quam sanctum illud arcanum, neq; cuiquam prius visum alienis esse detectum. Deniq; Pompeius vnà cum suis comitibus in templum ingressus, vbi neminem præter pontificem adesse fas erat, quæ intus erant candelabra cum lychnis & mensis in quibus libare atque adolere moris est, & vascula ex auro cuncta spectauit: congestamq; pigmentorum molem, sacraq; pecunia ad duo millia talentorum. Nec tamen vel hæc vel aliud quicquam de sacrosanctis opibus siue instrumentis attigit: sed postero die post excidium purgare templum adituos iussit, & solennia sacra celebrare. Ipse autem Hyrcanum pontificem declarauit: quòd se & in alijs rebus alacrem obsidionis tempore præbuisset

An. mũdi 3903. Ante Christum natum 61.

Seditio in vrbe inter Aristobuli & Hyrcani socios.

Pompeius in vrbem venit, eiq; Regia domus traditur: Aristobul⁹ cum suis in templum concedit.

Pompeius fossamq; vallemque replet, ac diem septimum obseruat.

Pompeius aggeri turres imponit.

Iudæi inter media tela versantes nihil ceremoniarum intermittunt.

Pompeius cum suis in fanum irrumpit.

Sacerdotum in peragendis rebus diuinis perseuerantia.

Duodecim Iudæorũ millia in templo occumbunt.

Pompeius vnà cum suis comitibus Sanctum sanctorum ingreditur.

Pompeij cõtinentia.

Hyrcanus Pontifex declaratur.

An. mūdi 3903. Ante Christum natum 61.

buisset, promptamq; ad bellum agrestium multitudinem ab Aristobulo reuocasset: per quæ sicut imperatorem bonum decuit, beneuolentia potius quàm timore plebem sibi conciliauit. Inter captiuos etiam comprehensus Aristobuli socer idemq; patruus tenebatur. & illos quidem qui maximè belli causa fuissent, securi percussit. Faustum verò, & qui vnà fortiter operam nauauerant præclaris præmijs donat & Hierosolymis tributum indicit. ablatas autem genti etiam quas in Cœlesyria ceperant ciuitates, Romano qui tunc erat præsidi parere iussit: propriysq; tantum finibus circunclusit. Instaurauit autem in gratiam cuiusdam ex libertis suis Demetrij Gadarensis, etiam Gadaram, quam Iudæi subuerterant. Mediterraneas præterea ciuitates ab eorũ imperio liberauit, quas prauenti non exciderant, Hippon & Scythopolim & Pellam & Samariam & Marisam: itemq; Azotum & Iamniam & Arethusam: necnon & maritimas, Gazam & Ioppen & Doram, & quæ pridem Stratonis pyrgus vocabatur, post autem ab Herode Rege clarissimis adificijs transformata, Cæsarea nominata est: easq; omnes indigenis ciuibus redditas prouincię Syriæ coniunxit. Huius autem & Iudææ, cunctorumq; administratione ad Ægypti vsq; fines & flumen Euphratem cum duabus legionibus Scauro permissa, Romã ipse per Ciliciam properauit, captiuum ducens Aristobulum cum familia. Erant autem filiæ duæ totidemq; filij: quorum vnus Alexander ex itinere fugit: minor autem Antigonus cum sororibus Romam vectus est.

Pompeius illos qui maximè belli causa fuissent, secure percussit.

Pōpeius multas præclaras ciuitates ab imperio Iudæorum liberat.

Aristobulus cum familia Romã vectus.

CAP. VI.

De bello Alexandri cum Hyrcano & Aristobulo.

Ant. lib. 14. cap. 9.

INTEREA Scaurus in Arabiam ingressus, ad Petram quidem regionum asperitate prohibebatur accedere: quæ autẽ circum erant omnia vastabat, multis & in hoc malis afflictus. nam exercitum fames premebat: cui tamen Hyrcanus per Antipatrum victui necessaria suppeditabat. quem velut Aretæ familiarem etiam Scaurus ad eum legauit, vt bellum pactione deponeret. Itaq; persuasum est Arabi, vt CCC. *talenta daret: atque ita Scaurus ex Arabia transduxit exercitum. Alexander autem Aristobuli filius, qui Pompeium fugerat, magna manu medio tempore cõgregata, Hyrcano grauis imminebat, Iudæamq; depopulabatur. quem quidem maturè debellare posse credebat: quoniam disturbatum quoque à Pompeio murum Hierosolymis renouatum esse confidebat: nisi Gabinius in Syriam missus qui Scauro successerat, quum in alijs fortem se præbuisset, tum etiam in Alexandrum mouisset exercitum. Huius autem ille impetum veritus, & ampliorem militum manum congregabat: donec facta sunt decem millia peditum, & mille quingenti equites: locaq; opportuna muris, hoc est Alexandrium & Hyrcanium, & Macharunta non longè ab Arabia montibus, muniebat. Igitur Gabinius cum parte copiarum præmisso M. Antonio, ipse cum toto exercitu sequebatur. Lecti autem Antipatri comites, aliaq; Iudæorum multitudo, quorum Malichus & Pitholaus principes erant: iunctis cum M. Antonio viribus suis, Alexandro obuiam processerunt: neq; ita multo post aderat cum suis copijs Gabinius. Alexander autem quod tum in vnum confertam hostium multitudinem sustinere non poterat, abscessit. Cumq; Hierosolymis appropinquasset coactus prælio decertauit: amissisq; sex millibus, quorum tria viua capta sunt, tria verò prostrata, cum reliquis effugit. Gabinius autem vbi Alexan-*

Arabs Scauro reconciliatur.

Ant. lib. 14. cap. 10. Alexander Aristobuli filius, contra Hyrcanum magnã manum congregat.

Alexãder 10000. peditum & 1500. equites congregat.

Antipater cũ copijs Alexandro obuiam procedit.

Alexander cũ hostib⁹ prælio decertat, & sex millia militum amittit.

Alexandrium caſtellum venit, quia multos deſeruiſſe caſtra cognouit, promiſſa delictorum venia conabatur eos ante prælium ſibi coniungere. Cum autem illi nihil mediocre cogitarent, pleriſq; interfectis, reliquos in caſtellum concludit. In hoc prælio dux M. Antonius multa præclare geſſit: & quamuis ſemper & vbique vir fortis apparuiſſet, tamen tunc etiam ſuum vicit exemplum. Gabinius autem relictis qui caſtellum expugnarent, ipſe ciuitates adire, & intactas quidem confirmare, ſubuerſas autem erigere curabat. Deniq; iuſſu eius & Scythopolis habitari cœpit, & Samaria, & Anthedon, & Apollonia, & Iamnia, & Raphia, & Mariſa, & Dora, & Gadara, & Azotus, aliaq; multa, lætis ciuibus atque incolis ad eas concurrentibus. His autem rectè diſpoſitis regreſſus Alexandrium, vehementius vrgebat obſidium. Qua re territus Alexander, omnibus deſperatis legatos ad eum miſit, & ignoſci delictis orans, & quæ ſibi parerẽt caſtella Macharunta & Hyrcanium tradere non dubitans: quinetiã Alexandrium eiuſdem poteſtati permiſit. Quæ quidem Gabinius omnia conſilio matris Alexandri funditus eruit, ne rurſus belli alterius receptaculum fierent. Aderat autem, quo ſuis Gabinium palparet obſequijs, viro ſuo caterisq; captiuis metuens, qui Romam fuerant abducti. Poſt hæc ergo Gabinius Hyrcano Hieroſolymam deducto, eiq; fani cura mandata, cæteris reipub. partibus optimates præfecit. Omnemq; Iudæorum gentem in conuentus quinque diuiſit: vno Hieroſolymis, altero Doris, itemq; tertio, vt apud Amathunta reſpondeat, deſtinatis: quarto Hierico, & quinto Sephoris Galilææ ciuitas attributa eſt. Singulari autem vnius dominatione Iudæi liberati, libenter ab optimatibus regebantur. Veruntamen non multo poſt euenit, vt turbarum his fieret initium elapſus Roma Ariſtobulus: qui magna iterum Iudæorum manu conflata partim cupida mutationis, partim quibus olim dilectus erat, primum occupat Alexandrium: idq; recingere muro tentabat. Deinde cognito quod Gabinius Siſennam & Antonium & Seruiliũ duces contra ſe cum exercitu miſit, in Macharunta concedit: vulgiq; imbellis onere depoſito, ſolos armatos propè ad octo millia militum ſecum duxit: inter quos & Pitholaus erat ſecundarum partium rector cum mille viris ex Hieroſolymis profugus. Romani autem ſequebantur, habitoq; conflictu, aliquandiu cum ſuis Ariſtobulus fortiter dimicando perſeuerabat, donec vi Romanorum ſubacti, caſa ſunt virorum VM. *propè verò ad duo millia in quendam tumulum confugerunt. cæteriq; mille cum Ariſtobulo, perrupta Romanorum acie, in Macharunta coacti ſunt. Vbi* Rex *cum in ruinis prima veſpera tetendiſſet, ſperabat quidem aliam ſe manum per inducias belli poſſe cõtrahere, caſtellumq; bene munire. Impetum autem* Romanorũ *ſuprà quàm poterat, per biduum remoratus poſtremo capitur: & cum Antigono filio qui Roma ſecum fuerat vinctus, ad Gabinium atque inde Romam perductus eſt. Sed illum quidem ſenatus carceri incluſit. filios autem eius in Iudæam tranſmiſit, quia Gabinius ſcripſerat per epiſtolas, id pro traditione caſtellorum coniugi Ariſtobuli ſpopondiſſe. Parato autem Gabinio bellum Parthis inferre, Ptolemæus impedimento fuit. Qui reuerſus ab Euphrate, petebat Ægyptum, Hyrcano & Antipatro amicis vſus ad omnia quæ militiæ neceſſitas exigebat. nam & pecunijs & armis eum & frumento Antipater & auxilijs adiuuit. Et Iudæis in ea parte vias qua* Peluſium *ducerent obſeruantibus, tranſmittere Gabiniũ perſuaſit: alia verò Syria diſceſſu Gabinij commota, & Iudæos iterum Alexander Ariſto-*

An. mũdi 3804. Ante Chriſtum natum 60.

M. Antonius Dux.

Quas vrbes Iudæi receperint inhabitandas.

Ant. lib. 14. cap. 11.

Gabinium mater Alexãdri beneficijs leuire ſtudet.

Iudæorum Reipub. mutatio.

Ant. lib. 14. cap. 12. Ariſtobulus elapſus Roma iterum turbas concitat.

Ariſtobulus cum Romanis dimicat.

Romani vincunt & Ariſtobulum cum filio Romã perducunt.

An.mũdi3904. Ante Christum natum 60.

Aristobuli filius ad defectionem reduxit: & maxima multitudine conflata, Romanos omnes qui per eam terram degerent obtruncare decreuerat. Quam rem Gabinius metuens (iam enim ex Ægypto redierat) hoc tumultu instante, non-

Alexander Aristobuli filius ad defectionem Iudæos iterum reducit.

nullis dissidentium præmisso Antipatro concordiam persuasit. Cum Alexandro autem millia triginta remansérant, & ille ad bellum promptus erat. Itaque ad pugnam egreditur. Occurrunt autem Judæi, & circa montem Itaburiũ con-

Iudæi ab Romanis victi.

gressi, decem millia sternuntur: cæteram verò multitudinem fuga dispersit. Et Gabinius ad Hierosolymam reuersus (id enim Antipater voluit) rempublicã

Gabinius Nabathæos pugna superat.

eius composuit: deinde hinc profectus, Nabathæos pugna superat, & Mithridatem & Orsanem à Parthis perfugas clàm dimittit: eosq; militibus aufugisse dixit. Interea Crassus ei successor datus Syriam suscepit. Is in Parthicam militia-

Ant. lib 14. cap. 13. Marcus Crassus reliquum templi aurum aufert.

sumptum, & omne aliud aurum templi quod Hierosolymis erat, abstulit, & à quibus Pompeius temperauerat, duo millia talentorum. Euphratem verò transgressus & ipse perit & exercitus eius: de quibus non est huius temporis commemorare. Post Crassum autem Parthos in Syriam properantes irruere Cassius inhibuit, receptus in prouinciam. Eius autem fauore quæsito, in Iudæam festinabat: captisq; Taricheis, propè ad tria millia Iudæorum abducit in seruitium. Oc-

Cassius ad tria millia Iudæorum in seruitium abducit.

cidit autem etiam Pitholaum, seditiosos Aristobuli colligentem, cuius necis suasor erat Antipater. Huic autem nupta fuit ex Arabia nobilis fœmina nomine Cypris: vnde filios quatuor, Phasaelum, & Regem Herodem, & Iosephum, &

Antipatri cõiunx nobilis ex Arabia fœmina.

Pheroram, & Salomen filiam habebat. Cum autem omnium, qui vbiq; potentes essent, amicitiam hospitijs familiaritateq; conquireret, præcipuè Regem Arabũ per affinitatem sibi sociauit: eiusq; fidei commendans filios suos ad eum misit: quoniam bellum cum Aristobulo gerendum susceperat. Cassius autem compulso ad otium per conditiones Alexandro, ad Euphratem reuersus est, Parthos transitu prohibiturus, de quibus alio loco referemus.

CAP. VII.

De Aristobuli morte & bello Antipatri contra Mithridatem.

Ant. lib. 14. cap. 14

CÆSAR autem post senatus & Pompeij fugam trans mare Ionium, rebus omnibus Romaq; potitus, solutum vinculis Aristobulum cum duabus cohortibus velociter ad Syriam misit, &

Aristobulum captiuum Cæsar vinculis soluit.

hanc facilimè & cuncta Iudæa proxima per illum subijci posse ratus. verum & spem Cæsaris & Aristobuli alacritatem præuenit inuidia. Nam veneno peremptus à Pompeij studiosis, aliquandiu etiam se-

Aristobulus cũ filio à Pompeij studiosis peremptus.

pultura in solo patrio carebat, corpusq; mortui seruabatur melle conditum, donec ab Antonio Iudæis missum est in monumentis Regalibus sepeliendum. Occiditur autem Alexander quoque filius eius, à Scipione securi percussus Antio-

Ant. lib. 14. cap. 15.

chia, secundum Pompeij literas, accusatione eius pro tribunali prius habita super his quæ in Romanos admiserat. Ptolemæus autem Minnæi filius, qui Chalcidem sub Libano tenebat, captis eius fratribus, filium suum Philippionem, qui eos arcesseret, mittit Ascalonem: atq; ille allatum ab Aristobuli coniuge Antigonum, eiusq; sorores adducit ad patrem. Amore autem captus, minorem ea-

Ptolemæi filius, minore Antigoni filiarũ coniugio suo copulat, ob eamq; postea causam à patre occiditur.

rum cõiugio suo copulat, ob eamq; postea causam à patre occiditur. Accepit enim Ptolemæus in matrimonium Alexandram peremptofilio: huiusq; affinitatis gratia fratres eius propensiore cura tuebatur. Antipater autem Pompeio mortuo in clientelam Cæsaris se contulit, & quia Mithridates Pergamenus ab accessu

Peluſij

Peluſy prohibitus, cum exercitu quem ducebat in Ægyptum, apud Aſcalonem morabatur, non ſolum Arabas, quãuis hoſpes eſſet, auxiliũ ferre perſuaſit: verum & ipſe armata Iudæorũ tria circiter millia ſecum mouit. Excitauit autem præſidio Syriæ quoq; potentes, & incolam Libani Ptolemæum, & Iamblichũ, & Ptolemæum alterũ, quorum gratia ciuitates illius regionis alacri animo bellũ pariter incoarunt. Iamq; fretus Mithridates auctis propter Antipatrũ copijs, Peluſium proficiſcitur. Et quia tranſire vetaretur, ciuitatem obſidebat: Antipater verò in hac oppugnatione clarius enituit. Effracto enim ex parte ſuæ muro, primus in ciuitatem cum ſuis inſiluit. & Peluſiũ quidem captũ eſt: vlterius autem eos progredi non ſinebant Iudæi Ægyptij, terrarũ incolæ, quæ appellantur Oniæ. Quibus tamen Antipater nõ modo ne obſtarent, verum etiam vt victui neceſſaria præberent militi perſuaſit. Vnde factum eſt, vt nec Memphitæ ad manus venirent, vltroq; ſeſe traderent Mithridati, atq; ille Delta iam peragrato pugnam cum cæteris commiſit Ægyptijs, in locò cui nomen eſt Iudæorum caſtra: eumq; in acie omni dextro cornu liberauit Antipater, circumgreſſus fluminis ripam. Læuum enim cornu contra ſe poſitũ ſuperabat. Facto autem in eos impetu, qui Mithridatem perſequerentur, multos occidit: tamq; diu reliquos fugientes agebat, donec etiam caſtris eorum potitus eſt, octoginta tantum de ſuorũ numero amiſſis. Octingentos autem ferè Mithridates cum fugeret perdidit. Præter ſpem verò ſeruatus ex prælio, vacuus inuidia, teſtis rerum ab Antipatro geſtarum fuit apud Cæſarem. Vnde ille tunc quidem Antipatrum ſpe & laudibus incitatũ ad ſubeunda pro ſe pericula reddidit promptiorem. In quibus omnibus bellator audaciſſimus comprobatus eſt, multaq; perpeſſus vulnera, toto corpore gerebat ſigna virtutis. Poſt autem quando rebus in Aegypto compoſitis, ad Syriam rediit, & Romana eum ciuitate ſimul & immunitate donauit: aliſq; rebus honorando amiciſſimeq; tractando, dignũ æmulatione reddidit: eiuſdemq; gratia etiam pontificatum confirmauit Hyrcano.

An. mũdi 3917. Ante Chriſtum natum 47. Ant. lib. 14. cap. 16.

Mithridates Peluſiũ proficiſcitur, eoque Antipatri ope petitur.

Mithridatis de Aegyptijs victoria.

Antipater multa præclara facinore cõmittit, & ad ſubeunda p Cæſare pericula ſeſe offert.

Antipatrum Cæſar Romana ciuitate ſimul & immunitate donat.

CAP. VIII.

De accuſatione Antipatri apud Cæſarem, de Pontificatu Hyrcani & Herode bellum mouente.

EODEM verò tempore Antigonus quoq; Ariſtobuli filius cum veniſſet ad Cæſarem, maioris præter opinionẽ felicitatis cauſam præbuit Antipatro. Nam qui de patris morte queri deberet, propter inimicitias Pompeij veneno, quantum putabatur, perempti, & crudelitatis in fratrem accuſare Scipionem, nullumq; inuidiæ dolũ admiſcere miſerijs, vltra hac Hyrcanũ & Antipatrũ criminabatur, veluti ſe patrio loco cum fratribus iniquiſſimè pellerent, multisq; gentem iniurijs afficerent, dummodo ſatiarentur: quodq; in Ægyptum auxilia ipſi Cæſari non beneuolentia, ſed timore veteris diſcordiæ miſerint, & vt amorem Pompeij deprecarentur. Ad hæc Antipater, veſte proiecta, multitudinem vulnerum demonſtrabat. & qua fide quidem Cæſarem coluiſſet, verbis non eſſe opus dixit: nam corpus etiam ſe tacente clamare: Antigoni autem mirari audaciam, qui cum hoſtis Romanorum ſit filius, & fugitiui Romanorum, nouarumq; rerum ſtudium votúmque ſeditioſum patris habeat, apud Romanorũ principem alios accuſare conetur, boniq; aliquid adipiſci tentet: quem hoc ſolum oportere contentum eſſe, quòd viueret. Namque nunc eum non propter inopiam deſiderare

Antigonus Ariſtobuli filius ad Cæſarem, Pompeij ſtudioſos de morte patris accuſaturus, venit.

Antigonus Hyrcanũ & Antipatrum falsò accuſat.

Antipater veſte proiecta, multitudinem vulnerũ demonſtrat.

An. mũdi 3917. Ante Christum natum 47.

facultates: sed, vt in eos qui dedissent, Iudaorum seditiones accenderet. Quæ vbi Cæsar audiuit, Hyrcanũ quidem pontificatu digniorem esse pronunciauit: Antipatro autem cuius vellet potestatis detulit optionem. Qui permisso dignitatis modo ipsi qui daret, Iudææ procurator declaratus est, & præter hoc impetrauit, vt subuersa patriæ mœnia renouare sibi liceret. Et hos quidem honores Cæsar incidendos in Capitolium misit, vt iustitiæ suæ virtutisq; signum Antipatri memoriæ traderetur. Antipater verò vbi de Syria Cæsarem prosecutus est, in Iudæã reuersus, ante omnia patriæ muros à Pompeio dirutos reparabat: omniaq; lustrando, ne quid in illis regionibus turbarum esset, nunc interminando, nunc etiam suadendo curabat: vnumquemq; admonens. quòd si cum Hyrcano sentirent, in otio atq; opulentia victuri essent, fortunisq; suis & communi pace potituri: sin spe vana ducerentur eorum, qui priuati quæstus gratia res nouas optarent, se quidem non procuratorem, sed dominum omnium, Hyrcanum verò tyrannum pro Rege, itemq; Romanos & Cæsarem hostes pro amicis & rectoribus habituri: nec enim passuros huius potestatem labefactari, quem ipsi Regem constituissent. Sed quamuis hac diceret, tamen etiam per se, quoniam Hyrcanum segniorem videret, neq; tam efficacem quàm regni posceret solicitudo, statum prouincia componebat. Et Phasaelum quidem natu maximum filiorum suorũ militibus præpositum, Hierosolymæ eiusq; territorio præfecit: Herodem verò ætate posteriorem, nimisq; adolescentem, Galilææ destinat, similia curaturum: qui cùm natura strenuus esset, cito materiã vbi animi magnitudinem exereret, inuenit: captumq; latronum principem Ezechiam, quem prædari maximo agmine contientia Syria deprehendit, ipsum aliosq; latrones multos interfecit. Eaq; res adeò grata fuit Syris, vt per vicos atq; oppida caneretur Herodes, veluti per eum pace reddita, & possessionibus restitutis. Ex huius deniq; operis gloria, Sexto etiam Cæsari propinquo magni Cæsaris, & Syriam tunc administranti est cognitus. Quin & Phasaelus fratris indolem contentione bona superare certabat, augendo erga se beneuolentiam Hierosolymis habitantium: atque illam quidem ciuitatem possidens, nihil autem contumeliose per insolentiam potestatis admittens. hinc & Antipater obsequijs regalibus ab eagente colebatur, & honores ei tanquam rerum domino omnes habebant. Nec tamen ipse propterea minus fidelis aut beneuolus Hyrcano fuit. Verum fieri non potest, vt liuorem quisquã in secundis rebus effugiat. Namque Hyrcanus, quamuis & antea tacitè suæ sponte mordebatur adolescentium gloria, maximeq; rebus ab Herode bene gestis, & crebris nuncijs laudes eius per singula facta prædicãtibus angeretur: a multis tamen inuidis, qui Regias infestare solent, quibusque Antipatri eiusque filiorum probitas officiebat, instigabatur: dicentibus, quòd Antipatro & filijs eius rebus traditis, solo contentus & hac potestate vacuo Regis nomine sederet. Et quamdiu sic errabit, vt in se Reges producat? Nec enim eos vel simulare iam procurationem, sed certè esse dominos ipso reiecto: cuius nec mandatis nec epistolis præter Iudæorum legem tantam multitudinem peremisset Herodes: illumq; nisi regnet, sed adhuc priuatus sit, ad iudicium venire debere, rationem tàm ipsi Regi, quàm patrijs legibus redditurũ, quæ indemnatos occidi nõ sinerẽt. His paulatim accendebatur Hyrcanus. Ad extremũ autem iracundia prodita, causam dicturum Herodem iubet accersiri: atq; ille & patris monitu, & quòd ei fiduciã res gestæ darent, firmata prius Galilææ præsidijs, ad Regem proficiscitur.

Antipater patriæ muros reparat.

Antipater subditos suos, vt cum Hyrcano sentiunt admonet.

Phasaelus & Herodes Antipatri filij.

Herodis fortitudo.

Herodes à Syris latrones depellit.

Phasaelus beneuolẽtia Hierosolymis habitantium erga se auget.

Hyrcanus ab inuidis contra Antipatrum, eiusq; filios instigatur.

Herodes ab Hyrcano in ius vocatus.

Ibat

Hyrcanus Pontifex, Antipater verò Iudææ procurator declaratur. Ant. lib 14. cap. 16.

Ibat autem cum forti caterua, ne vel derogare videretur Hyrcano, si plures duceret, vel inuidia nudus pateret. Sextus autem Cæsar adolescenti metuens, ne quid apud inimicos deprehenso mali fieret, ad Hyrcanum mittit, qui ei manifestè denunciarent, vt homicidij crimine liberaret Herodem. Hyrcanus autem qui eum diligeret, per se quoq; id cupiens, absolutionem decernit. Atq; is inuito Rege euasisse ratus, Damascum recessit ad Sextum, nequaquam paratus obedire si denuo fuisset accitus. Rursumq; ab improbis irritabatur Hyrcanus, qui dicerent iratum Herodem abijsse, & vt se contra ipsum strueret, properasse. Hac autem Rex vera esse existimans, quid ageret nesciebat: quoniam potentiorem inimicum videbat. Cum verò à Sexto Cæsare dux militum per Syriam, itemq; per Samariam declaratus esset Herodes, neque solum propter gentis fauorem, sed etiam viribus suis terribilis putaretur, in timorem extremum incidit, iamiamq; illum contra se credens cum exercitu esse venturum. Neque opinione deceptus est. Namque Herodes intentatæ sibi accusationis iracundia, conflatam militum multitudinem in Hierosolymam ducebat, vt Hyrcanum regno deponeret. Idq; fecisset, ni pariter egressi pater & frater fregissent eius impetum, deprecantes, vt & ipse vindictam minis tantum, solaq; indignatione metiretur: Regi autem parceret, sub quo ad hoc potentiæ processisset: ac si propterea quòd in iudicium vocatus esset, indignaretur: quia tamen absolutus est, gratias ageret, neque tristibus quidem paria referret, saluti verò esset ingratus. Quòd si etiam momenta bellorum reputanda viderentur, iniquitatem militiæ consideraret: neque omnino de victoria bene speraret, qui cum Rege congressurus esset domestica consuetudine iuncto, & de se bene merito: sæuo autem nunquam, nisi quòd maleuolorum consilijs impulsus, vmbram ei tantum iniquitatis intentasset. Paruit his Herodes, qui speratis putauerat posse sufficere, suasq; vires demonstrare nationi. Et inter hæc discordia Romanorum circa Apamiam bellumq; domesticum oritur: quoniam Cæcilius Bassus fauore Pompeij Sextum Cæsarem dolo necauerat, eiusq; militem occupauerat. Alij verò Cæsaris duces, mortis eius vlciscendæ gratia, cunctis viribus Bassum petebant. Quibus tam interempti quàm superstitis Cæsaris causa, quòd ambobus esset amicus, Antipater per filios suos misit auxilia. Cum autem bellum traheretur, ex Italia successor antè dicti Sexti venit Marcus.

An. mũdi 3919. Ante Christum natum 45.

Herodem Hyrcanus absoluit.

Hyrcanus rursum ab improbis irritatur.

Herodes cõflatã militũ multitudinẽ, vt Hyrcanum regno deponat Hierosolymã ducit.

Herodes ab Antipatro patre persuasus à bello contra Hyrcanum desistit.

Sextum Cæsarem Bassus dolo necat.

Marcus sexti successor.

CAP. IX.

De Romanorum dissidijs, post mortem Cæsaris, & insidijs Malichi.

EODEM tempore magnum bellum inter Romanos conflatur, dolo Cassij & Bruti Cæsare interfecto, postquam triennium septemq; menses tenuit principatum. Maximo autem motu cædis eius gratia concitato, & optimatibus inter se dissidentibus, propria spe quisq; ducebatur ad id quod existimabat esse commodius. Itaque Cassius Syriam petit, occupaturus militem, qui Apamiam circumsidebat: vbi & Marcum & dissidentes cohortes Basso conciliauit, simulq; obsidione liberauit Apamiam. Ipse verò exercitum ducens stipendium ciuitatibus indicebat: nec modus erat exactionum. Cum autem Iudæos quoque septingenta talenta iussisset conferre, minas eius veritus Antipater, filijs suis & alijs amicis maturè pecuniæ cogendæ curam distribuit, & inter eos Malicho cuidam ex amicis: adeò necessitas vrgebat. Primus autem Herodes Cassij fauorem

Ant. lib. 14. cap. 20. Iulius Cæsar dolo Cassij & Bruti interfectus.

Cassius stipendiũ ciuitatibus indicit.

An. mũdi 3922. Ante Christum natum 42.

promeruit, qui ex Galilæa parte sua, talenta centum attulit, propterea q; inter eximios amicos numerabatur. At verò cæteros tarditatis arguens Cassius, ipsis ciuitatibus irascebatur. Eoq; Gophnam & Ammauntem, & duas alias ciuitates ex vilioribus depopulatus, ibat quidem quasi Malichum interfecturus, quòd remissior in exigendo fuisset. Verum & huius & cæterarum ciuitatũ interitum repressit Antipater, centum ilico talentis Cassio delinito. Nequaquam tamen Malichus post abitum Cassij, beneficiorum Antipatri memor fuit. Sed illi ipsi, quem sæpenumero memorabat sui seruatorem fuisse, periculum moliebatur, iniquitatis suæ impedimentum abolere festinans. Itaq; Antipater & vires eius & calliditatẽ metuens, flumen transit Iordanem, ad vlciscendas insidias collecturus exercitum. Deprehensus autem Malichus Antipatri filios impudentia superat. Nam & Phasaelum apud Hierosolymã præsidijs appositum, & Herodem qui custodiam curabat armorũ, multis excusationibus & sacramentis circumuentos impellit, vt ipsis intercedentibus reconciliaretur Antipatro: atque ita denuo per Antipatrũ exorato Marco, tunc in Syria militem regente, seruatus est: qui Malichũ statuerat occidere, quòd nouis rebus studuisset. Cæsare verò adolescente & Antonio cum Bruto & Cassio bellum gerentibus, Marcus & Cassius exercitu de Syria conflato, quòd magnum momentũ, vbi vsus poposcit, Herodes fuisset, ipsum quidem totius Syriæ procuratorem præficiunt, equitũ illi manu peditumq; attributa: si autem bellum desyisset, regnum quoq; Iudææ Cassius se eidem delaturum esse pollicitus est. Euenit autem, vt Antipatro & spes & fortitudo filij, causa mortis fieret. Horum enim metu Malichus, ministro quodam regio pecunia corrupto, mixtum ei veneno poculum dari persuadet. Atq; ille quidem iniustitiæ Malichi præmium fuit post conuiuium mortuus, vir & alias strenuus rebusq; administrandis idoneus, & qui regnum recuperatũ conseruasset Hyrcano. Malichus autem infensum propter suspicionem veneni populũ, negando placabat. simulq; vt validior esset, armatorum sibi copias conquirebat. Nec enim Herodem cessaturum arbitrabatur, quin etiam mox cum exercitu necis paternæ vltor adueniret. Sed Phasaeli fratris consilio, qui eum palàm minimè persequendum esse dicebat, ne vulgi seditio concitaretur, & purgantem se tunc Malichum patienter admisit, & suspicione liberum esse concedens, clarissimas paterno funeri celebrauit exequias. Conuersus autem in Samariã, & ciuitatem composuit seditione turbatam, perq; dies festos in Hierosolymã remeabat, præmissis ac comitantibus armatis: cui Hyrcanus, ita suadente ob metum Malicho, denunciat, ne alienigenas superinducat indigenis festum purè castiq; celebrãtibus. Herodes autem, & ipso qui præceperat, causaq; contempta, nocte ingressus est. Iterumq; Malichus ad eum veniens, Antipatrum flebat. Contraq; ille se falli, cum vix animi dolorem premeret, simulabat: & tamen de nece patris apud Cassium per epistolas questus est, cui propterea Malichus inuisus erat. Itaq; non modo, vt mortem patris vlciscereturei rescripsit: sed etiam tribunis quibus præerat, vt in causa iusta Herodi opem ferrent, occultè præcepit. Et quoniam capta Laodicea, vndiq; ad Herodem conuenerant optimates cum muneribus & coronis, ipse quidem hoc vltionis tempus destinauerat. Malichus autem id Tyri fore suspicabatur: & filium suum tunc apud Tyrios obsidem, statuit subducere, & ipse in Iudæam fugã parabat. Salutis autem desperatio stimulabat, vt etiã maiora cogitaret: nam & Iudæorũ gentem contra Romanos excitaturũ se credidit, dum

Herodes Cassij amicus.

Cassius in exactionibus exigendis seuerus.

Malichus beneficiorum Antipatri immemor.

Antipater contra Malichum colligit exercitum.

Octauius Augustus Iulio successit, Sueton.

Cassius Herodi, si bellum desijsset Indææ regnum delaturum pollicetur.

Antipater Malichi instinctu venenum bibit.

Herodes patris necem in Malicho cogitat vlcisci.

Malichus Hyrcano se adiungit.

Cassius Herodi vt in Malicho mortem patris vlciscatur, rescribit.

dum bello aduersus Antonium Cassius occupabatur, deiectoq; Hyrcano facilimè regnaturum. Sed profectò irridebat eius spem fatale decretum. Etenim quo intenderet animum suspicatus Herodes, & ipsum & Hyrcanum ad cœnam vocat. Deinde seruorum quendam instruendi conuuij specie mittit. Sed res erat, vt tribunis prædiceret ad insidias egredi: atq; illi præceptorum Cassij memores, ad littus ciuitati proximum armati gladijs occurrũt, ibiq; circumseptum Malichum multis vulneribus interficiunt. Hyrcanus autem statim concidit stupore dissolutus: vixq; anima recepta, Herodem percontabatur, quis Malichum occidisset. Et cum è tribunis vnus respondisset, Cassij præceptum: planè, inquit, & me & patriam meam Cassius seruat incolumem: qui amborum insidiatorem peremit. Vtrum autem ex animo dixerit, an quod timore factum probaret, incertum est. Sed enim Malichum hoc modo vltus est Herodes.

An. mũdi 3923. Ante Christum natum 41.

Fatale decretum humanam spẽ irridet.

Malichũ tribuni Herodis interficiunt.

CAP. X.

De Herode accusato & vindicato.

POSTQVAM verò Cassius excessit è Syria, iterum Hierosolymis orta seditio est, cum Felix in Phasaelum mouisset exercitum, & in Herodem fratris pœna vellet necem Malichi vindicare. Casu autem Herodes *cum Fabio Romano duce apud Damascum habitabat: & ne cupiens auxilio foret, morbo impediebatur. Interea* Phasaelus *etiam sine cuiusquam auxilio superauit Felicem: probrumq; ingrati obijciebat* Hyrcano, *qui & Felici studuisset, fratremq; Malichi castella occupare permisisset. Jam enim multa tenuerat, omniumq; tutissimum Massadam. Nec tamen ei quicquam contra vim* Herodis *potuit sufficere, qui mox vt conualuit, & alia recepit, & illum ex Massada supplicem dimisit, & Marionem Tyriorum tyrannum ex Galilæa pepulit: tria enim castella possederat: Tyrysq; quos ceperat, vitam concessit omnibus: nonnullos etiam donatos abire iussit, vnà & sibi ciuitatis beneuolentiam, & tyranno comparans odium. Marion autem à Cassio quidem meruerat tyrannidem, qui tot Syriæ tyrannos præfecerat: sed ob Herodis inimicitias etiam Antigonum Aristobuli secum ducebat, & Ptolemæum, propter Fabium, quem Antigonus sibi pecunia sociatum, adiutorem incepti habebat. Cuncta verò socer* Ptolemæus *Antigono subministrabat. Contra quos Herodes instructus, in aditu Iudææ commisso prælio, victoria potitur: fugatoq; Antigono, redit in* Hierosolymam, *pro merito gestæ rei omnibus charus, vt etiam quibus antea despectus erat, tunc in eius familiaritatem sese dederint, propter Hyrcani affinitatem. Namq; is* Herodes *iampridem ex indigenis habuerat vxorem non ignobilem, quæ* Doris *vocabatur, & Antipatrum ex ea susceperat filium. Tunc autem duxerat Alexandri, cuius pater fuit* Aristobulus, *filiam* Mariammen, *Hyrcani neptem ex filia, atq; inde Regi familiaris erat. Sed vbi Cassio circa* Philippos *interfecto, Cæsar in Italiam, & Antonius in Asiam discesserunt: legatis ab alijs ciuitatibus ad Antonium missis in Bithyniam, etiam Iudæorum optimates accusatum veniunt* Phasaelum & Herodem: *quòd illis rerum summam vi possidentibus, nomen tantum honorabile superesset Hyrcano. Ad quæ Herodes qui præstò erat magna pecunia placatum sic Antonium affecit, vt ne verbum quidem inimicorum eius pateretur*

Ant. lib. 14. Cap. 20.

Felix in Phasaelum exercitum mouet.

Phasaelus Felicem superat, Hyrcanoq; ingrati probrum obijcit.

Antigonus Aristobuli filius, ab Herode fugatus.

Doris prior Herodis coniunx non ignobilis, ex qua Antipatrũ filium suscipit.

Iudæorum optimates Phasaelum & Herodem accusatum veniunt.

An. mũdi 3923. AnteChriſtum natum 41. Ant. lib. 14. Cap. 21.

audire. Et tunc quidem ita digreſsi ſunt. Quum autem denuò Iudæorum primates centum viri, Antiochiæ proximam Daphnen ad Antonium veniſſent, amori Cleopatræ iam ſeruientem, delecti à cæteris, qui eloquentia & dignitate præſtabant, aduerſus fratres accuſationem proponunt. Reſpondebat autem Meſſala, cauſæ defenſor, aſtante etiam propter affinitatem Hyrcano. Auditis deinde vtriſq; partibus, Antonius percontabatur Hyrcanum, quinam eſſent regendis rebus aptiſsimi. Cumq; is Herodem, eiusq; fratres aliis prætuliſſet, voluptate repletus (nam & hoſpes eorum paternus erat, humaniſsimeq; ab Antipatro ſuſceptus, eo tempore quo in Iudæam cum Gabinio venerat) tetrarchas ambos declarat, totius eis Iudææ procuratione permiſſa. Legatis autem id ægrè ferentibus, quindecim eorum correptos carceri tradidit, quos etiam penè occidit. Cæteros autem reiecit cum iniuria: vnde maior tumultus Hieroſolymis excitatus eſt. Deniq; mille legati iterum Tyrum miſsi ſunt, vbi commorabatur Antonius in Hieroſolymam paratus irruere. Et contra eos vociferantes, magiſtratus Tyriorum directus eſt, data ei licentia, vt quos comprehendiſſet, occideret: præceptoq; vt eorum poteſtatem cõfirmare curaret, qui tetrarchæ ipſius eſſent Antonij ſuffragio conſtituti. Ante hæc autem Herodes *vſq; ad littus cum* Hyrcano *progreſſus, multis eos admonebat, ne & ſibi interitus, & patriæ belli cauſa fierent, dum inconſideratè contendunt. Illis autem tanto magis id indignè ferentibus, Antonius, miſsis armatis, multos occidit: multos etiã vulnerauit. quorum & ſaucios cura, & mortuos ſepultura Hyrcanus dignatus eſt. Non tamen ideò qui effugerant quieſcebant: perturbando enim ciuitatem, Antonium irritabant, vt etiam quos in vinculis haberet, occideret.*

Iudæi aduerſus fratres accuſationem renouant.

Herodem & Phaſaelum Antonius tetrarchas declarat.

Antonius in Tyro cõmoratur.

Seditio Hieroſolymis cõtra Herodem & Hyrcanum.

Antonius captiuos trucidat.

CAP. XI.

De bello Parthorum contra Iudæos & fuga Herodis ac fortuna.

Ant. lib. 14. Cap. 22. Lyſanias Barzapharni, vt Antigonum in regnũ induçat, Hyrcanumq; deponat, perſuadet.

ARZAPHARNE autem Parthorum ſatrapa Syriam biennio poſt cum Regis filio Pacoro detinente, Lyſanias patris ſui mortui ſucceſſor Ptolemæi Minnæi filij, mille ſatrapæ talenta pollicitus & mulieres quingentas, ei perſuadet vt Antigonum in regnum inducerent, Hyrcanumq; deponerent. Impulſus igitur ab eo Pacorus, ipſe quidem per maritima loca perrexit, Barzapharnem autem itinere mediterraneo iuſsit irrumpere. Sed maritimorum Tyrij Pacorum excluſerunt, cum Ptolemaidenſes eum & Sydonij recepiſſent. Ille autem quendam regium pincernam, cognominem ſuum, equitatus ei parte attributa, ad Iudæam iuſsit accedere, & exploraturum hoſtium conſilium, & vbi vſus exegiſſet, præſidio futurum Antigono. quibus Carmelum populantibus, multi Iudæi vltrò ad Antigonum confluunt, ad expeditionem alacriter animati. Ille autem ad locum qui Drymos dicitur, occupandum eos præmittit: vbi commiſſa pugna, depulſisq; hoſtibus & effugatis, Hieroſolymam curſu petebant: auctiq; multitudine, vſq; ad regiam proceſſerunt. Excepti autem ab Hyrcano *& Phaſaelo, fortiacie in foro confligunt. Ibiq; hoſtes in fugam verſos pars* Herodis *in fanum concludit: cuſtodesq; his ſexaginta viros apponit, per ædes proximas collocatos. Sed hos quidem infenſus fratribus populus, igne conſumit.* Herodes *autem iracundia peremptorum congreſſus cum populo, multos obtruncat: inq; dies ſingulos inuicem ſeſe per inſidias incurſantibus, aſſiduæ cædes erant. Inſtante verò die feſto, qui Pentecoſte vocatur,*

Inter Antiochum & Hyrcanum acris pugna Hieroſolymis in foro commiſſa.

Aſſiduæ cædes Hieroſolymis.

vocatur, omnia circa templum, totaq; ciuitas plebe rustica repleta est, & pleraq; armata. Et Phasaelus quidem muros, Herodes autem cum paucis domum regiam custodiebat. Inuasisq; de improuiso hostibus in suburbano, complures quidem peremit, omnes autem in fugam vertit. & hos in ciuitatem, alios in fanum, alios in extremum vallum includit. Interea pacis arbitrum Pacorum Antigonus petit admitti. Exoratus autem Phasaelus & ciuitate & hospitio cum quingentis equitibus Parthum recepit, praetextu quidem componendæ seditionis venientem, re autem vera vt adiuuaret Antigonum. Deniq; Phasaelum dolo perpulit, vt ad Barzapharnem legatus de pace proficisceretur: quamuis multa dissuadente Herode, atq; vt insidiatorem occideret, néue se eius fallacijs dederet, admonente: natura enim barbaros fidem negligere. Exijt etiam Pacorus cum Hyrcano, quò minus suspectus esset: nonnullisq; relictis equitibus apud Herodem, quos Eleutheros vocant, cum cæteris Phasaelum prosequebatur. Sed vbi ad Galilæam venerunt, indigenas quidem dissidentes atq; armatos offendunt: satrapam verò conueniunt satis callidè & officijs amicitiæ dolos tegentem. Denique postquam dona eis dedit, redeuntibus insidias posuit. Illi autem in maritimũ quendam locum deducti, cui nomen est Ecdippon, fraudem intelligunt. Ibi enim de promissis mille talentis audierunt: & quòd Antigonus pleraſque mulieres ex his quas ipsi haberent inter quingentas Parthis deuouisset: quodq; sibi semper à barbaris præstruerentur insidiæ, ac olim capti essent, nisi mora fuisset, dum Hierosolymis caperetur Herodes, ne sibi præscius quæ de his agerentur, caueret. Hæc iam non verba erant solùm, nam & custodes haud procul abesse conspiciebat. Et tamen Phasaelus Hyrcanum deserere non sustinuit, quamuis eum sæpius moneret Ofilius vt fugeret: cui Saramalla Syrorum tunc ditissimus dixerat, quemadmodum essent omnia de insidijs constituta. Sed conuenire satrapam maluit, atque in os exprobrare, quòd se insidijs appetisset: ac maximè quia pecuniæ causa talis extitisset, cum plus ipse pro salute daturus esset, quàm pro regno promisisset Antigonus. Ad hæc Parthus subdola satisfactione iureq; iurando suspicionem deprecatus, perrexit ad Pacorum: statimq; à Parthis qui remanserant, quibusq; iussum erat, Phasaelus atque Hyrcanus comprehenduntur, periuriam simul ac perfidiam execrãtes. At interim pincerna ad hoc missus, Herodem capere moliebatur: eumq; fallere, vt extra murum procederet, sicut sibi mandatum fuerat, conabatur. Ille autem suspectos habere solitus barbaros, & tunc minimè dubitans in hostes incidisse literas quæ insidias indicarent, prodire nolebat: quanquam satis idoneam causam Pacorus obtenderet: epistolas portantibus obuiàm ire debere: nec enim ab hostibus esse captos, aut quicquam de insidijs, sed quæ Phasaelus gessisset, his contineri. Iamdudum aũt ab alijs audierat Herodes, fratrem suum Phasaelum esse correptum: & Hyrcani filia Mariamme prudentissima fœminarũ, multis eum precibus ne prodiret orabat, néue se crederet manifestis iam conatibus barbarorum. Adhuc aũt Pacoro cum socijs deliberante, quonam modo clàm patraret insidias, nec enim fieri posse vt tantæ sapientiæ vir ex aperto circumueniretur, nocte Herodes cum propinquissimis sibi, ad Idumæam ignaris hostibus proficiscitur. Eo cognito, Parthi eum persequebantur. Et ille matrem quidem fratres suos, desponsatamq; puellam cum matre, minimoq; fratre prætendere iter iussit. ipse autem cautè cum famulis suis barbaros retentabat: multisq; per omnes conflictus interemptis, ad castellum Massada properabat.

An. mũdi 3924. Ante Christum natum 40.

Parthum Phasaelus & ciuitate & hospitio cum quingentis equitibus recipit.

Pacori dolus & insidiæ.

Herodes Hierosolymis, Phasaelus verò extra vrbem constitutus, in capitis discrimine versantur.

Herodi insidiæ structæ.

Herodes clàm nocte ad Idumæam proficiscitur.

An.mũdi 3925. AnteChriſtum natum 39.

properabat. Grauiores autem in fuga Parthis Iudaos expertus eſt. Qui cum ſemper moleſti fuiſſent, à ſexageſimo tamen ciuitatis ſtadio aliquandiu etiã acie decertauerunt. Vbi Herodes victoria potitus, cũ multos interfeciſſet, ipſumq; locum in memoriam præclari facinoris adificatum, locupletiſſima exornauit regia, arcemq; in eo munitiſſimam condidit, ac de ſuo nomine Herodion vocauit. Et tunc quidem cum fugeret, multos ſibi adiungebat. Poſtea verò quam Threſam Idumææ peruenit, occurrit ei frater Ioſephus, turbamq; ſequentium diminui perſuadet: nec enim capacem eſſe tanta multitudinis Maſſadam. Erat autem ſupra quàm nouem millium multitudo. Itaq; paruit Herodes eius conſilio, & impares quidem neceſsitati per Idumæam dimiſit cum viatico, lectiſſimos autem maximeq; neceſſarios tenuit, atq; ita in caſtellum receptus eſt. Deinde octingentis ibi relictis, qui mulieres defenderent, itemq; commeatu, qui ſatis eſſet obſeſſis, ipſe in Petram ciuitatem Arabiæ perrexit. Parthi apud Hieroſolymam in prædam verſi, in fugientium domos ac regiam irruebant, ſolis Hyrcani pecunijs abſtinentes: quatrecenta talenta ſuperabant, aliorum verò ſpe minores inueniebantur: quoniam Herodes iampridem barbarorum perfidiam ſuſpicans, quicquid in opibus precioſum, in Idumæam multo ante comportauerat: eiusq; ſociorum itidem quiſq; fecerat. Veruntamen poſtquam præda potiti ſunt Parthi, ad hoc iniuriæ proceſſerunt, vt omnem terram illam bello implacato replerent, Mariſa quoq; ciuitate vaſtata: nec ſolum Antigonum Regem conſtituerent, verumetiam Phaſaelum & Hyrcanum vinctos ei traderent verberandos. At ille Hyrcani quidem auriculas dentibus truncat, vt ne ſolutus quidem mutatis rebus vnquam Pontificatum recipiat: ab integris enim celebrari ſacra oportet. Phaſaeli verò virtute præuentus eſt Antigonus. Qui cum nec ferri copiam, nec manus liberas haberet, ad ſaxum fracto capite interijt: atq; ita probato, quòd verus Herodis frater eſſet, Hyrcanusq; degeneraſſet, viriliter moritur: dignum antè acta vita obitum aſſecutus. Fertur tamẽ & aliud, quòd ex illa quidem plaga reſipuerit, ſed veluti curandi eius cauſa, miſſus ab Antigono medicus, venenis malis vulnus expleuerit, eoq; illum pacto peremerit. Vtrumuis autem verius ſit, præclarum habet initium. Deniq; aiunt eum prius quàm efflaret animam, cognito ex quadam muliercula, quòd Herodes euaſiſſet, dixiſſe: Nunc bono animo diſcedam, qui vltorem inimicorum reliquerim. Ille quidem hunc exitum habuit. Parthi autem, quanquam mulieribus caruerint, quas maximè cupiebant, rebus tamen cum Antigono apud Hieroſolymam compoſitis, vinctum Parthiam Hyrcanum ducunt. Herodes autem obſtinatus in Arabiam, velut adhuc viuo fratre ſuo feſtinabat: vt pecunias ab Rege acciperet, quibus ſolis exoratum iri pro Phaſaelo ſperabat auaritiam barbarorum. Etenim cogitabat, ſi Arabs minus memor fuiſſet paterna amicitiæ, animoq; liberali parcior, vel mutuum ab eo ſumere, quod redemptionis cauſa præberet: pignori oppoſito ipſius filio quem redimeret. Secum enim habebat fratris filium, ſeptem annos natum: trecentáque talenta dare decreuerat, interpoſitis precationi Tyrijs. Sed profectò ſtudium fortuna preuenerat: & Phaſaelo mortuo nequicquam fratrem diligebat Herodes. Non tamen vel apud Arabas ſaluam amicitiam reperit. Denique Malichus Rex eorum, præmiſſis qui hoc admonerent, quamprimùm reuerti eum ex finibus ſuis iubet, ſimulatione quidem per legatos Parthos petiſſe, vt Herodem Arabia pelleret: certa verò cauſa fuit, quòd vicẽ Antipatro debitam negare

Herodes grauiores in fuga Parthis Iudæos experitur.

Victoria Herodis.

Herodion.

Maſſada.

Petra ciuitas Arabiæ.

Antigonus auriculas Hyrcani dentibus truncat.

Antigonum Parthi Regem conſtituunt.

Phaſaelus ad ſaxum caput frangit.

Phaſaeli verba priuſquam efflaret animam.

Herodis erga Phaſaelum fratrem amor.

negare proposuerat, neque pro beneficijs ab eo perceptis aliquid eius filijs gratiæ rependere, consolationis egentibus. Impudentia verò suasores habebat, qui Antipatri vellent abiurare deposita. Erant autem circa eum potentissimi. Proinde Herodes vbi Arabas ex ea sibi causa hostes esse deprehendit, vnde amicissimos existimabat, eaq; responsit nuncijs, qua dolor imperauit, Ægyptum versus recedit. & prima quidem vespera in quoddam aggreste fanum, dum post se relictos reciperet, diuertit. Postero autem die cum Rhinocoluram peruenisset, fratris ei mors nunciatur. acceptoq; tanto luctu, quantum curarum æstum deposuit, ibat vlterius. Itaque Arabem serò facti pœnituit: & qui reuocarent eum, quem contumeliosè tractauerat, velociter misit. Herodes autem in Pelusium peruenerat: ibiq; transitu prohibitus ab eius rei speculatoribus, rectores adit: & illi famam viri dignitatemq; reueriti, Alexandriam eum prosequuntur. Ingressus autem ciuitatem, à Cleopatra honorificè susceptus est, ducem sibi militum fore eum ad ea quæ parabat, existimante. Posthabitis autem Reginæ precibus, neque hyemis asperitatem, neque marina discrimina, quo minus nauigaret Romam, extimuit. Circa Pamphyliam verò periclitatus, maiore oneris parte reiecta, vix in Rhodum vehementer bello Cassij vexatam, saluus euadit. Amicorum autem suorum, Ptolemæi & Saphinij receptus hospitio, licet rei pecuniariæ premeretur inopia, maximam tamen ædificat nauim triremem: eaq; cum amicis delatus Brundusium, atque inde continuò Romam profectus, familiaritatis paternæ gratia primum conuenit Antonium: eiq; tàm suas quàm totius generis clades exponit: quodq; affectibus suis in castello relictis, atque obsidione cinctis, ad eum hyeme supplex nauigasset. Itaque tantæ miserationis casum miseratus Antonius, & memoria quidem iunctæ cum Antipatro dextera, tum verò ipsius qui aderat contemplatione virtutis, etiam tunc eum Regem constituere proposuit Iudæorum, quem ipse tetrarcham antea fecerat. Non minus autem quàm fauore Herodis, odio ducebatur Antigoni. Hunc enim & seditiosum, & Romanis inimicum esse arbitrabatur. Cæsarem quidem habebat multo quàm ipse paratius renouantem Antipatri expeditiones, quas in Ægypto cum eius patre pertulerat: & hospitium & in rebus cunctis beneuolentiam: cum præter hæc ipsius quoque Herodis strenuitatem cerneret. Veruntamen & senatum conuocabat, vbi Messala, & post eum Aratinus, astante Herode, patris eius merita, & ipsius circa populum Romanum fidem prosequebantur, quo simul hostem Antigonum demonstrarent: non solùm quòd intra breue tempus is dissidere cœpisset, verumetiam quod antea quoque populo Romano despecto, Parthorum suffragio regnum curauisset accipere. His autem commoto senatu, cum Antonius etiam bello contra Romanos gerendo vtile esse diceret Herodem Regem creari, omnes assentiunt. Dimissoq; senatu, Antonius quidem & Cæsar egrediebantur, medium stipantes Herodem. Consules autem cum alijs magistratibus antecedebant, cæsuri hostias, decretumq; senatus in Capitolio reposituri. Primo autem die regni Herodis, apud Antonium cœnatum est.

An. mũdi 3925. Ante Christum natum 39.

Impudentiæ suasores.

Herodes Arabas sibi hostes esse deprehendit.

Herodes cum magno vitæ discrimine Romam nauigat.

Herodes Romã profectus, Antonium conuenit.

Ant. lib. 14. Cap. 13.

Herodes Antonium & Cæsarem sibi beneuolos inuenit.

Herodes coram senatu Rom. laudatur.

Herodem Romani Iudæorum Regem creant.

CAP. XII.

De bello Herodis è Roma redeuntis pro Hieroſolyma, & contra latrones.

An. mũdi 3925. Ante Chriſtum natum 39. Ant. lib. 14. Cap. 23.

EODEM verò tempore Antigonus apud Maſſadam incluſos obſidebat, alijs quidem victui neceſſarijs abundantes, aqua autem inopes. Vnde Joſephus quoq; frater Herodis cum ducentis familiaribus ſuis ad Arabas confugere cogitabat: audito quòd eorum qua in Herodem commiſerat, Malichum pœniteret: caſtelliumq; reliquiſſet, niſi circa noctem qua exiturus erat, plurimum imbrium contigiſſet effundi. aqua enim repletis puteis, fugiendi cauſa non erat, adeò vt etiã vltrò in Antigoni militem eruptiones auderent: multosq; nunc aperto prælio, nunc inſidijs neci darent: nõ tamen illis omnia pro voto cedebant, ſed ipſiquoq; interdum cum aduerſo caſu reuertebantur. Interea dux Romani militis Ventidius, prohibitum miſſus Parthos à Syria, poſt illos in Judaam venit: verbo quidem, vt Joſepho & qui vna obſidebantur, ferret auxilium: re autem vera, vt pecunias auferret Antigono. Itaque cum non longè ab Hieroſolymis tetendiſſet, quæſtu expletus, ipſe quidem cum maxima exercitus parte diſceſſit. Silonem vero cum paucis, ne furtum deprehenderetur, ſi omnes abduxiſſet, reliquit. Antigonus autem, ſperans iterum Parthos ſibi adiumento fore, Silonem interim placabat: vt pendente ſpe, nihil inquietaret. Jam verò naui ex Italia in Ptolemaidem deuectus Herodes, non parua manu coacta externorum atque gentilium, per Galilaam aduerſus Antigonum properabat, Ventidij & Silonis fultus auxilio: quibus Delius ab Antonio miſſus, vt Herodem in regnum deducerent, perſuaſit. Horum autem Ventidius quidem turbas in ciuitatibus, qua propter Parthos euenerant, componebat. Silonem verò Antigonus in Iudaa mercede corruperat. Non tamen Herodes opis egebat: in dies enim ſingulos, quò magis iter promouebat, augebantur eius copiæ. nam prater paucos omnis ei Galilaa conſenſit. & propoſitum habebat præmium neceſſarium Maſſadam, vt primùm affectus ſuos obſidione liberaret, ſed impedimento fuit Ioppe. Hac enim prius, quòd hoſtilis eſſet, eximenda videbatur: ne dum ipſe peteret Hieroſolymam, receptaculum à tergo aliquod inimicis relinqueretur. Silo autem iungit agmina, inueniſſe gaudens reſiſtendi occaſionem, quòd eum perſecutio premeret Iudaorum. Hos autem Herodes parua manus excurſatione perterritos, maturè in fugam vertit: & Silonem malè repugnantem, periculo eripit. Deinde capta Ioppe, ſuos liberaturus ad Maſſadam feſtinabat: dum indigenarum alios amicitia paterna ſibi ſociaret, alios ipſius gloria, nonnullos vtriuſque beneficijs debita viciſſitudo: plurimos tamen ſpes, vt à Rege certiſſimo. Iamque validiſſimas quaſierat militum copias: ſed Antigonus iter eius impediebat, loca inſidijs opportuna præoccupans, vnde nullum aut minimum afferebat hoſtibus detrimentum. Herodes autem facilè receptis ex Maſſada pignoribus ſuis & rebus, à caſtello in Hieroſolymam perrexit. Cui ſe Silonis milites & multi ex ciuitate iunxerunt, virium eius timore perculſi. Caſtris autem poſitis ad occiduam regionem oppidi, cuſtodes eius partis ipſum ſagittis & iaculis impetebant: ab aliis verò per cuneos excurrentibus prima frontis acies tentabantur. Herodes autem primò circa muros præconis voce declarari iuſſit, populi ſe bono & ſaluti ciuitatis aduenisſe: pœnaſque ab nullo quamuis manifeſto inimico repetiturum, ſed diſcordiſſimis etiam offenſarum obliuionem daturum.

Deinde

Antigonus Maſſadam obtinet.

Prælium inter Antigoni milites & Ioſephum Herodis fratrem.

Ventidius Romani militis Dux pecunias aufert Antigono.

Ant. lib. 14. Cap. 24.

Herodes in Antigonum mouet.

Herodis propoſitum Maſſada & Ioppe captis, Hieroſolymam petere.

Herodes Hieroſolymam cingit obſidione, ac præconis voce cur aduenerit, declarari iubet.

Deindecum allocutionibus contrarijs pars Antigoni obſtaret, quò minus aut An.mũdi 3925. Ante Chriſtum natum 39.
præcones exaudire, aut voluntatem mutare quiſpiam poſſet, quod reliquum
erat, ſuis imperat murorum defenſores deturbare: atq; illi ſtatim ſagittis cun-
ctos ex turribus in fugam verterunt. Jbiq; tunc Silonis detecta corruptio eſt. Silonis à Iudæis pecunia corrupti dolus.
Multis enim militum ſubornatis, qui rebus egere ſe neceſſarijs acclamarent,
pecuniamq; alimẽtis poſcerent, atq; hyemandi gratia in loca opportuna dimitti
(nam ciuitati proxima deſerta erant, ita omnibus ab Antigono antè prouiſis)
& incitabat exercitũ, & ipſe recedere conabatur. Herodes autem non ſolum du-
ces qui Siloni parerent, ſed etiam milites vbi plurimi eſſent conueniendo, roga-
bat ne ſe deſtituerent, quem ſcirent à Cæſare & Antonio & ſenatu deductum,
in vno die pollicitus eos penuria ſoluere. Deinde hac precatus ipſe agros adit:
tantamq; his exhibuit copiam commeatus, vt Silonis omnes accuſationes peri- Herodes commeatus cõpiam parat.
meret: ſimulq; proſpiciens, ne vel in poſterum miniſtrare deſinerent, accolas Sa-
maria per epiſtolas admonebat (nam ciuitas eius ſe clientelæ dederat) vt ali-
menta & vinum & oleum & pecora in Hierichunta deferrent. Hoc vbi audiuit
Antigonus, ſtatim qui frumentatu hoſtes prohiberent, atq; inſidijs opprimerent,
per agros dimittit. Jlliq; iuſſis obediunt, & magna iam manus armatorum ſu-
per Hierichunta fuerat congregata. Diſcreti autem montibus inſidebant, ſi qui
exportarent victui neceſſaria ſpeculantes. Non tamen Herodes otioſus erat, ſed Herodes decem cohortibus comitatus, Hierichunta peruenit.
decem cohortibus comitatus, quinq; Romanorum, & quinq; Iudæorum, quibus
permixti erant etiam mercede conducti trecenti, præterea paucis equitibus Hi-
erichunta peruenit: & ciuitatem quidem vacuam habitatoribus reperit, quin-
gentos verò cum mulieribus ac familijs montium occupaſſe cacumina. & hos
quidem captos dimiſit: Romani autem in reliquam ciuitatem irruunt, eamq; Romani præda ingenti potiuntur.
diripuere, cum plenas domos offendiſſent omnigenis opibus. Rex autem apud Hi-
erichunta præſidio collocato, reuerſus eſt: Romanumq; militem in his quæ ſibi
acceſſerant ciuitatibus, hoc eſt Jdumæa, & Galilæa, & Samaria, hyematurum
dimiſit. Antigonus quoq; Silonis corruptione meruit, vt exercitus partem Lyd-
denſes ſuſciperent in Antigoni gratiam. Et Romani quidem armorum cura ſo-
luti, rebus omnibus abundabant. Herodes autem non quieſcebat, ſed Idumæam
duobus millibus peditum, & quadringentis equitibus, miſſo etiam fratre ſuo
Ioſepho, communiuit, ne quid noui cum Antigono tentaretur. Ipſe autem, matre
cum alijs quos ex Maſſada liberauerat affectibus ſuis in Samariam tranſlata,
ibiq; tutiſſimè collocata, vt cætera Galilæa ſubuerteret, atque Antigoni præſidia Ant. lib. 14. Cap. 24.
expelleret, proficiſcitur. Cumq; Sephorim, licet vehementiſſimè ningeret, perue-
niſſet, facilimè ciuitatem capit, cuſtodibus eius ante aggreſſionem fuga dilapſis: Herodes Sephorim ciuitatem capit.
ibiq; ſuis militibus, quos hyems fatigauerat, recreatis (erat enim magna copia
commeatus) aduerſus latrones in ſpeluncis degentes direxit animum: qui plera- Herodes aduerſus latrones in ſpeluncis degentes animum dirigit.
que illius regionis incurſantes, non minoribus quàm belli cladibus incolas affici-
ebant. Præmiſſis autem tribus peditum cohortibus, vnaq; ala equitum in vicum
Arbelam, ipſe diebus quadraginta poſt cum reliqua manu ſuperuenit. Nec ta-
men eius incurſum hoſtes extimuere, ſed armati obuiam procedebant, peritia
bellatoris fiſi, & ferocitate latronis. Denique prælio commiſſo, dextro ipſorum
cornu, ſiniſtrum Herodis in fugam pellitur. Jlle autem de ſuo dextro circum-
greſſus, velociter ſubuenit. & ſuos quidem à fuga retrahit: irruendo in hoſtes,
impetum perſequentium refrenabat, donec à fronte pugnantes violentia con-

An.mũdi 3926 AnteChriſtum natum 38.

Herodis de latronibus victoria.

ceſſerunt: qui tamen eos vſque ad Jordanem cadendo perſequebatur: & magna fugientium parte perempta, cateri trans fluuium diſiecti ſunt: & Galilæa metu eſt purgata, niſi quòd in ſpeluncis latitantes reliquerant, eorũq; cauſa diutius ibi remorandum fuit. Quamobrem primùm laboris fructum militibus rependebat, centum quinquaginta argenti drachmas ſingulis diuidendo: eorumq; ducibus multiplicatam ſummam ad hyberna mittendo. Pherora *autem fratri minimo ſcripſit, vt & foro venalium conſuleret, muroq; caſtellum Alexandrium cingeret: qua abillo curata ſunt. Interea circum Athenas verſabatur*

Ant. lib. 14. Cap. 25.

Antonius. Ventidius autem ad bellum contra Parthos *Silonem atque* Herodem *accerſit: mandato eis per epiſtolas, vt Judææ ſtatum ante componerent. Sed* Herodes, *libenter ad Ventidium Silone dimiſſo, ipſe aduerſum latrones in ſpeluncis habitantes mouet exercitum. Iſta autem ſpelunca in præruptis montibus erant, vndique inacceſſa, tranſuerſosq; tantum ac peranguſtos aſcenſus habebant: ſaxumq; ab earum fronte vſque ad fauces vltimas pertingebat, rectum vallibus imminens, vt aliquandiu quidem Rex pro loci difficultate quid ageret, incertus eſſet.* Poſtremò *autem placuit, vt molimine vteretur ſatis incauto. Etenim valentiſſimus quiſque demiſſus arculis exponebatur in oſtia ſpeluncarum.* Hique *cum familijs eos mactabant, ignemque repugnantibus inijciebant. Cumque aliquos ex his conſeruare vellet* Herodes, *vt ad ſe accederet, voce præconis edixit. Sed illorum neque voluntarius ſe quiſquam ei tradidit: ſed & quos vis coegerat, multi mortem captiuitati prætulerunt. Vbi etiam ſenior quidam, ſeptem filiorum pater, orantes cum matre pueros, vt egredi ſibi ad fœdera permitteret, occidit hoc modo: Juſsit exire ſingulos, ipſe ad oſtium ſtabat, & prodeuntem quenque filiorum trucidabat.* Herodes *autem è ſpecula hæc proſpiciens, & dolore conficiebatur: & vt filiis parceret, ſeni dexteram cum precibus porrigebat. Ille autem dictis eius nequaquam mitior factus, inſuper humilem animum* Herodi *exprobrauit, & poſt filios occidit vxorem: deiectisque deſuper mortuis, poſtremò ſemetipſum præcipitem miſit. Speluncis igitur & qui in his erant ita ſubactis,* Herodes *relicta exercitus parte, quantum ne quis rebellare tentaret ſatis eſſe arbitrabatur, eique parti* Ptolemæo *præpoſito, in Samariam rediit: ſcutatorum quidem tria millia, ſexcentos verò equites in Antigonum ducens. Tuncque propter eius abſceſſum nacti licentiam, quibus Galilæam turbare mos erat,* Ptolemæum *quidem ducem aggreſsi, nec opinantem interficiunt. Agros autem vaſtabant, in paludes atque in abditiſsima loca refugientes. Quibus cognitis* Herodes *maturè ſuccurrit: & magnam quidem eorum multitudinem morte conſumit. Omnibus autem caſtellis obſidione liberatis, huius mutationis cauſa mulctam exegit à ciuitatibus pecuniam, centum talenta. Iam verò* Parthis *expulſis, occiſo etiam* Pacoro, *Ventidius Antonij literis monitus, equitum mille auxilia duarumq; legionum, aduerſus Antigonum mittit* Herodi. *Eorum autem ducem Macharam, vt ſe adiutum veniret, per epiſtolas rogauit Antigonus, & de iniuria* Herodis *multa conqueſtus, & pecuniam dare pollicitus. Sed is: nec enim ad quos miſſus fuerat, negligendum putabat, cum præſertim plura daret* Herodes: *in proditione quidem ei non paruit, ſimulata verò amicitia res Antigoni exploratum perrexit, non admiſſo* Herodis *conſilio, diſſuadentis id fieri.* Antigonus *aũt, quia præſenſit quid cogitaret, ciuitatẽ ei clauſit, & tãquam*

Deſcriptio ſpeluncæ in qua latrones habitabant.

Ptolemæus Herodis militum Dux interfectus.

hoſtem

hoſtem arcebat à mœnibus, donec Macharam incepti puduit, & in Amathuntem ad Herodem receſſit. Iratus autem quòd res aliter ceſſerat, quoſcunq; Iudæos offendiſſet interficiebat, vt nec vel Herodianis parceret: ſed vt Antigonianis omnibus abutebatur. Hac cum agrè ferret Herodes in Macharã quidem vindicare voluit, tanquam in hoſtem: iracundiam verò repreſſit, & ad Antonium properabat, apud eum accuſaturus Macharæ iniquitatem. Ille autem delicta ſua reputans, velociter Regem conſequitur: vtq; in gratiam ſecum redeat, multis precibus efficit. Neq; tamen Herodes à propoſito ſuo reuocatus eſt quò minus ad Antonium pergeret. Sed cùm audiſſet eum magnis viribus oppugnare Samoſatam, iuxta Euphratem validiſſimã ciuitatem, acrius feſtinabat, opportunum hoc tempus eſſe perſpiciens demonſtrandæ virtutis, & vt magis magisq; placeret Antonio. Deniq; mox vt ad eum venit, finem attulit obſidioni, multis Barbaris interfectis, magnaq; prædæ parte ſibi deſtinata: vt Antonius quidem, quanquam eius virtutem antea mirabatur, tamen etiam tunc magis eandem opinionem haberet, multumq; ad honores eius ſpemq; regni adderet: Antiochus verò tradere Samoſatam cogeretur.

An. mũdi 3927. Ante Chriſtum natum 37.

Machæræ iniquitas.

Antonius Herodis virtutem miratur.

CAP. XIII.

De morte Ioſephi & obſidione Hieroſolymæ per Herodem, & Antigono occiſo.

DVM hæc agerentur, res Herodis in Iudæa fractæ ſunt. Reliquerat enim Ioſephum fratrem ſuum, qui omnia procuraret, cum mandatis huiuſmodi, vt nihil ante reditum ſuum aduerſus Antigonum moueret, quia non firmũ eſſet auxiliũ Machæræ, quantũ ex delictis ſuperioribus appareret. Verũ Ioſephus, vbi fratrem procul abeſſe cognouit, immemor præceptorũ, Hierichunta cum v. cohortibus à Machæra ſecũ miſſis petit, vt maturo meſſiũ tempore frumenta diripiat. Incurſu autem hoſtiũ per montana atq; aſpera loca oppreſſus, & ipſe cadit, magnã viri fortis in ea pugna gloriã conſecutus, & omnes Romani milites pereunt. Recens autẽ lecta de Syria cohortes erant, nec veteranorũ quenquã permixtũ habebant, qui belli imperitis opitulari poſſet. Antigonus autẽ victoria minimè contentus fuit, ſed eò proceſſit iracundia, vt mortuum quoq; Ioſephũ verberaret. Deniq; nactus corpora mortuorũ, etiã caput eius abſcidit, quamuis L. *talenta Pheroras frater preciũ redemptionis offerret. Tanta verò nouitas poſt Antigoni victoriã Galilæam res occupauit, vt qui partibus eius magis fauerent, productos primates Herodis ſtudioſos lacu ſubmergerent: multaq; in Idumæa quoque mutarentur, vbi Machæra caſtelli cuiuſdã inſtaurabat mœnia, cuius nomen eſt Githa. Nec horũ quicquã Herodes audierat. Captis enim Samoſatis Antonius, & præpoſito Syriæ Soſio iuſſo, vt Herodem quoq; aduerſus Antigonum adiuuaret, diceſſit in Ægyptum. Soſius autem duabus cohortibus in Iudæam præmiſſis, quarum Herodes vteretur auxilio, ipſe cum cætera manu militum ſequebatur. Herodi autem degenti ob Daphnen Antiochiæ, mortẽ fratris ſomnia manifeſta ſignificãt. Cumq; turbatus proſiluiſſet è ſtratis, ecce nuncij cladis intrabant: quare præ dolore paululum queſtus, maxima parte luctus dilata, in hoſtes properabat, vltra vires iter accelerans. & vbi ad Libanum venit, octingentos montis accolas aſſumit auxilio, vnamq; his iungit Romanorum cohortem. cum quibus non expectata luce, Galilæam ingreſſus eſt, hoſtesq; obuios in eum quem reliquerant*

Ant. lib. 14. cap 25.

Antigoni in Ioſephi cædauer immanitas.

Herodi mortem fratris ſomnia manifeſta ſignificant.

An. mũdi 3927. Ante Christum natum 37.

locum auertit. & aſsiduè quidem caſtellum oppugnare tentabat: ſed prius quàm id caperet, aſperrima hyeme coactus, in vicum proximum recepit exercitum. paucis autem diebus poſt, auctus etiam alterius cohortis præſidio, quam Antonius miſerat, tanto hoſtibus terrori fuit, vt caſtellum nocte deſererent. Iamq; per Hierichunta properans ibat, vt quamprimum interfectores fratris ſui poſſet vlciſci, vbi etiã mirabilis ei monſtriq; ſimilis caſus euenit: vnde præter ſpem liberatus, opinionem quod Deo carus eſſet adeptus eſt. nam cum multi honorati veſpera illa apud eum cœnauiſſent, poſtquam dimiſſo conuiuio omnes egreſſi

Herodis cœnaculum dimiſſo cõuiuio cõfeſtim concidit.

ſunt, confeſtim cœnaculum concidit. Id autem commune ſibi tam periculorum quàm ſalutis præſagium, quantum ad futurum bellum pertineret, eſſe conijciens mane primo caſtra mouet: hoſtiumq; ſex circiter millia de montibus decurrentes, prima tentabant agmina. & manum quidem cum Romanis *conſerere nõ ſatis fidebant: lapidibus autem ac telis eos, dummodo plurimos ſauciarent, eminus appetebant. vbi Herodes quoq; ipſe præteriens, latus iaculo vulneratur. Antigonus autem ſe non ſolum audacia ſuorum, ſed etiam multitudine ſuperiorem videri cupiens, Pappum quendam ex contubernalibus ſuis cum manu militum in Samariam mittit, quibus quidem Machæra erat præmium victoriæ. Herodes verò terram peruagatus hoſtilem, quinque municipia capit, duoq; habitatorum millia conſumit. Exuſtisq; domibus, ad exercitum redit, circa vicum, qui appellatur Cana, tendentem. In dies autem ſingulos magna ei multitudo Iudæorum vel ex ipſa Hierichunte, vel ex alijs regionibus accedebat: cum hos odium moueret Antigoni, alios ipſius Herodis præclara facinora. Enimuerò multos ratione carentes, mutationis cupiditas impellebat. Hoc autem congredi feſtinante, Pappi milites neq; multitudine hoſtium, neq; impetu perterriti, acriter ad pugnam ex altera parte procedunt. Sed vbi agmina conflixerunt, cæteri quidem pauliſper reſtiterunt. Herodes autem fraterna cædis recordatione periculoſius dimicans, dummodo eius vlciſceretur autores, aduerſam aciem facilimè ſuperat. deinde ſemper integros aggrediendo, vniuerſos in fugam vertit. Erat enim plurima occumbentium ſtrages, cum alij quidem in vicum vnde venerãt*

compelle-

compellerentur, nouiſſimus autem ipſe inſtaret. atq; infinitos occideret. poſtremò ruens inter fugientes hoſtes in vicum irrupit: cum omnes domus armatis eſſent refertæ, plenaq; propugnatorũ deſuper tecta: & quoniã foris deprehenſos facilimè ſuperabat, diſturbando ades intus abditos extrahebat, alios cõuulſis obrutos tectis, multos ſimul necabat. ſi quis autem ſubterfugiſſet ruinam, eum gladijs armati milites excipiebant. tantaq; cadauerũ per omnes vias multitudo coacerua ta eſt, vt etiã victoribus ipſis tranſitus obſtrueretur. hanc plagã hoſtes adeò nõ tulerũt, vt confluentiũ turba, cõſpectis qui in vico periſſent, fuga diſcederent. ſtatimq; ſucceſſu fretus Herodes ad Hieroſolymam perrexiſſet, niſi eum hyemis aſperitas prohibuiſſet. Hæc enim perficiendæ victoriæ fuit impedimentum, & ne penitus opprimeretur Antigonus obſtitit, qui ciuitatem iam deſerere cogitabat. Herodes autem ad veſperam, cum laſſos amicos reficiendi corporis gratia dimiſiſſet, ipſe adhuc ab armis calidus, more militis lauatum ibat. Siquidem vnus tantũ puer eum ſequebatur. Et prius quàm in balneũ peruenireț, obuius ei quidam ex hoſtibus gladio armatus occurrit, deinde alter & tertius & plures. Et hi confugerant armati ex acie in balneum, ſed perculſi etiam tum metu ac latitantes, vt Regem viderunt, illum quidem ſtupore debilitati ac trementes, cum inermis eſſet prætereunt: exitus verò quà fugerent curſu petebant. Itaque cùm alius caſu, qui eos comprehenderet nullus adeſſet, Herodi autem nihil pati ſatis fuiſſet, omnes effugiunt. Poſtero autem die Pappum quidem, Antigoni militum ducem, abſciſſo capite obtruncat: idq; Pherora magiſtro exercitus fratri ſuo mittit in perempti fratris vltionem. namque Pappus erat qui Ioſephum interfecerat. Vbi autem rigor hyemis ceſſit, Hieroſolymam repetijt: murisq; admoto milite (annus autem tertius agebatur, ex quo Romæ Rex fuerat declaratus) pro templo caſtra poſuit, quà facilior erat expugnatio, & antea Pompeius ceperat ciuitatem. Exercitu autem in opera diſtributo, ſuburbanisq; diuiſis, tres quidem leuare aggeres, & ſuper eos turres ædificare iubet. Relictis autem qui operibus inſtarent impigerrimis amicorum, ipſe in Samariam vadit, vxorem accepturus, Alexandri filij Ariſtobuli filiam, ſibi deſponſatam, vt diximus: & dum obſidet, ſubciſiua opera nuptias curaturus: quippe iam hoſtes deſpiciebat. Igitur vbi eam duxit, ad Hieroſolymam redit, auctus militum copijs: eiq; Soſius cum magna manu equitum peditumq; ſociatur: qua mediterraneo itinere præmiſſa, ipſe per Phœnicen iter fecit. Vniuerſo autem exercitu congregato, ad peditum legiones vndecim, equitumq; ſex millia, præter auxilia Syrorum, non pro minima parte ducenda, propè à ſeptentrionali muro caſtra collocarunt: Herodes quidem ſenatuſconſulto fretus, quo Rex fuerat declaratus: Soſius verò Antonio, à quo milites quib. præerat aſciret miſſos Herodi auxilio. Iudæorũ autem intra ciuitatem agentium populus variè turbatus erat. Nam circa templum infirmior multitudo conueniens furore agebatur, multaq; veluti diuinitus de temporibus dictitabat: & qui audaciores eſſent, in cateruas conglobati, multis modis latrocinabantur: maximè ex locis oppido proximis victui neceſſaria diripientes, neque aut equis, aut viris alimenta relinquebant. Bellatorum autem conſtantiores obſidentibus oppoſiti, è muris opus aggerum prohibebant, & contra inſtrumenta oppugnantium, ſemper nouum aliquod obſtaculum moliebantur. In nulla re autem æquè ac in cuniculis ſuperabant. Rex autem aduerſus latrocinia quidẽ occultas excogitauit militũ inſidias, quibus

An. mũdi 2928. Ante Chriſtum natum 36.

Cadauerũ multitudo victoribus tranſitum obſtruit.

Pappũ Antigoni militum ducem Herodes obtruncat.

Ant. lib. 14. cap. 12. Hieroſolyma ab Herode obſeſſa.

An. mũdi 3929. Ante Chriſtum natum 35.

An. mũdi 3928. Ante Christum natum 36.

quibus eorum reprimerentur excursus: inopiam verò alimentorum longinquis transuectionibus adiuuari disposuit. Ac pugna intenti, quamuis omnem modũ audacia supergrederentur, Romanorum tamen peritia vincebantur. nihilominus aperte cum his, certa morte proposita, confligebant. Ex improuiso autem Romanis per cuniculos intermedios emergentibus, prius quàm muri aliqua pars diueretur, alteram eius vicem muniebant. Prorsus autem neque manibus neque machinis deficiebant, quoniam vsque ad vltimum repugnare decreuerant.

Iudæorum in pugna Constantia.

Herodis milites cum Iudæi per quinque menses obsidionem tolerauerunt ciuitatem irrumpunt.

Denique tanto exercitu circunsidente, per quinque menses obsidium tolerauerunt: donec quidam ex his quos lectos habebat Herodes, ausi murum transgredi, ciuitatem irrupere, & post eos Sosij centuriones. Igitur ante omnia fano proxima capiebantur: & infuso exercitu plurima vbiq; mors erat: Romanis quidem propter obsidionis moras iratis: Herodis verò manu Iudaica summo intenta studio, ne quis penitus ex aduersarijs euaderet. Mactabantur autem quamplurimi, & per angustiores vicos oppidi, & in domos compulsi, etsi ad templum etiam confugissent: nec vlla erat aut senectutis, aut muliebris infirmitatis miseratio. Deniq; licet Rex vbiq; mittens, rogaret vt parcerent, nemo tamen dexteram continuit: sed veluti furentes, omnem persequebãtur ætatem. Ibi tunc etiam Antigonus, neque priorem neque præsentem fortunam cogitans, domo descendit,

Cædes in Hierosolymis.

Antigonum Sosius capit.

& ad pedes Sosij prosternitur. Ille autem nihil eum tantæ mutationis causa miseratus, & intemperanter derisit, & Antigonam appellauit: neque tamen etiam custodia liberum dimisit, vt fœminam. Itaq; ille quidem vinctus asseruabatur. Herodes autem cum iam hostes vicisset, vt externa quoq; auxilia compesceret prouidebat. Visendi enim templi, sanctorumq; eius studio, omnis multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eamq; rem, hos minis, alios precibus, nõnullos armis etiam refrenabat: acerbiorem, quàm si victus fuisset, existimans sibi fore victoriam, si quod videri nefas esset, culpa sua visum fuisset. Mox autem etiam rapinas in ciuitate prohibuit, multa inuectus in Sosium, si vacuefacto viris & pecunijs oppido, Romani Regem se solitudinis reliquissent: qui pro tanta ciuium cæde, totius orbis terræ imperium, vile precium iudicaret. Illo autem iustum esse dicente, vt pro labore obsidionis prædandi licentiam milites haberent: ipse de suis

Herodes militibus de suis facultatibus multũ pecuniæ largitur.

facultatibus mercedem singulis distributurum se asseuerauit. Atque ità redemptis patriæ reliquijs, promissa compleuit. Nam & militum quenq; liberaliter, & pro merito duces, ipsumq; Sosium regia largitate donauit, vt nemo egens pecunijs abiret. Post hæc Sosius aurea corona Deo dedicata, ex Hierosolymis remeauit, Antonio vinctum Antigonum ducens. & illum quidem vana spe vitæ cupidum vsque ad vltimum diem, ignauia digna securis excepit.

Antigonus securi obtruncatur. Ant. lib. 15. cap. 1.

Rex autem Herodes discreta multitudine ciuitatis, suarum quidem partium studiosos, quò magis beneuolos sibi faceret, honorificè tractabat: Antigonianos autẽ neci tradebat. Et quum pecunia defecisset, diuiso quicquid ornamentorum haberet, Antonio eiusq; comitibus misit. non tamen omnino ne quid pateretur redemit. Iam enim Antonius Cleopatræ amore corruptus, in omni re cupidini cesserat. Etenim Cleopatra, vbi tanta cognationem suam sæuitia persecuta est, vt neq; propinquus sanguine supereſſet, cædis rabiem contulit in extraneos: Syrorumq; optimates apud Antonium criminando suadebat eos interfici, vt eo modo cuiusq; possessiones dominio suo facilius quæreret. Postea verò quàm in Iudæos atque Arabes vsque extendit auaritiam, vt Reges eorum Herodes & Malichus interirent,

Cleopatræ in cognationem suã sæuitia.

interirent, occultè moliebatur. Cui cum verbotenus annuisset Antonius, occidere quidem bonos viros tantosq; Reges iniustum esse duxit: verum inter amicos vltra non habuit: sed multa terra ex eorum præcisa finibus, & quod erat in Hierichunte palmetum in quo balsamum gignitur, & ciuitates præter Tyrum & Sidonem cunctas intra flumen Eleutherum ipsi dedit. Quorum potita dominio ad Euphratem vsq; Parthis bellũ inferentem prosecuta Antonium, per Apamiã & Damascum in Iudæam venit. Atq; hic Herodes, licet magnis muneribus infensum eius animum mitigasset, tamen ducentis talentis annuis abscissas regno suo possessiones impetrat sibi locari: ipsamq; omnibus obsequijs placans, Peluſiũ vsq; deducit. Nec multum interea tempus & Antonius ex Parthis aderat, captiuumq; Artabazen Tigranis filium dono Cleopatræ ducebat. Nam cum pecunijs omniq; præda, Parthus illi statim condonatus est. An. mũdi 3934. Ante Christum natum 30.

Auaritia Cleopatræ.

CAP. XIII.

De insidijs Cleopatræ in Herodem, & Herodis prælio contra Arabes & ingenti terræmotu.

ONCITATO autem bello Actiaco, Herodes quidem cum Antonio proficisci paratus erat, & alijs per Iudæam turbis liberatus, & Hyrcanio potitus, quem vicum Antigoni soror tenebat: verunt amen à Cleopatra callidè ne periculorũ Antonij particeps fieret, intercluſus est. Regibus enim, vt diximus, insidias tendens, bellũ in Arabs vt Herodi cõmitteret, persuadet Antonio. quos si vicisset, Arabia: sin autem victus esset, Iudæa domina constitueretur: alterumq; potentiũ per alterũ pessundaret. Sed hoc eius consiliũ Herodi feliciter cessit. nam primũ in Syros hostes ducens, magnũ quem conflauerat equitatum, circa Dioſpolim in eos mittit, & quãuis fortiter resistentes, superauit. qui cum iam victi essent, magno motu Arabes suscitantur: & infinita manus in Syria cœles Canathan congregati, expectabãt Iudæos. Vbi Rex eos Herodes cum exercitu aggressus, bellũ consultius administrare tentabat, castraq; muro cingi præcipiebat. nõ tamen ei paruit multitudo, sed priore victoria freti Arabas impetunt. & prima coitione in fugã versos vrgebant: in persecutione verò insidijs periclitatur Herodes, Canathensibus ab Athenione immiſsis, qui ex Cleopatræ ducibus semper ei fuerat inimicus. Nanq; horũ incursu recreati Arabes, pugnã repetunt: iunctisq; agminibus circa saxosa loca & deuia, Herodis militem fugant, plurimis cade prostratis. Qui verò ex prælio seruati sunt, in vicum Ormizam confugiunt. vbi etiã castra eorum cum hominibus circumuenta Arabes, sicut erant plena ceperũt. Neq; multo post accepta clade, Herodes aderat cũ auxilijs, serius quàm vsus poposcit. Huius ei vulneris causa fuit, præpositorũ militibus contumacia, quod iussis obedire noluerunt. non enim repentino commisso prælio vllum Athenio insidiandi tempus habuisset. rursus tamen vltus est Arabas, assiduis fines eorum incursionibus infestans: quodq; semel victus est, sæpe rependit. Sed dum inimicos persequitur, incurrit ei diuinitus alia calamitas, septimo regni anno & Actiaco bello feruente. Nanq; veris initio terra mota, infinita quidem pecorũ, triginta verò hominum millia peremit, cũ exercitus mansisset incolumis, quoniã sub diuo tendebat: ibiq; Arabas in maiorem audaciam fama sustulit, tristibus nuncijs grauius semper aliquid affingens. vnde velut omni subuersa Iudæa, terra obtinendæ spe, quia neminem superesse credebant, in eam irruunt, legatis prius interfectis, qui ad se venerant

Ant. lib. 15. cap. 3.

Cleopatræ in Herodem insidiæ.

Ant. lib. 15 cap. 6.

Herodis exercitum Arabes in fugã vertunt.

Bellum Actiacũ inter Antonium & Augustum vtrinque gestum.

Alia Herodis calamitas.

An. mũdi 3934. Ante Christum natum 30.

nerant à Iudæis. Herodes *autem aduentu hostium perterritam suorum multitudinem, tàm magnitudine quàm assiduitate calamitatum fractam, ad repugnandum incitare tentabat, hæc dicens:* Rationem *habere non videtur, cur vos præsens formido perculerit. nam diuinæ quidem indignationis plagas mœrori vobis esse non miror. Ignauum autem est perpeti idem, etiam cum incursus hominum repellendi sunt. Ego enim tantum abest, vt hostes post terræmotum pertimescam, quod magis putauerim Deum hanc illis illecebram immisisse, vt pœnas redderent. non enim tantum manu armisq; freti, quantum nostris calamitatibus, veniunt. Fallax autem spes est, quæ non suis viribus nititur, sed alienis aduersis. Neque verò vel secundæ res vel contrariæ, apud homines certæ sunt: sed in vtramque partem videas fortunam nutare vicissim, & exempla vobis propria demonstrabunt. Nempe prælio superiore victores, post ab hostibus victi sumus. & nunc ergo, quantum æstimare licet, illi capientur, victores se credentes. Nimis enim confidens incautus est: metus autem prouidentiam docet. Itaque mihi quidem hoc ipsum quod timetis, fiduciã suggerit. Nam cum ferociores quàm opus erat fuistis, & præter voluntatem meam in hostes egressi estis, Athenion insidiandi tempus inuenit. Nunc autem vestra cunctatio, & minus alacer animus, vt videtur, certam mihi victoriam spondet. Conuenit tamen ante prælium sic esse affectos, in ipso autem opere virtutem exerere: conscleratisq; hostibus planum facere, quod neque humanum aliquod malum, neque ira cælestis vnquam deprimit fortitudinem Iudæorum, donec spiritum vitæ ducunt, vel eorum quisquam in bonis suis Arabas dominari patietur, quos aliquoties penè captiuos abduxit. Nihil autem vos terreat rerum anima carentium metus: neque arbitremini, terræ concussionem, alicuius futuræ cladis esse portentum. Naturalia nanq; sunt elementorum quoq; vitia: nullumq; damnũ inferunt, nisi quod ex ipsis euenerit. nam pestilentia quidem, vel famis, vel terræmotus signũ aliquod tardante malo fortasse præcesserit: ipsa verò cum extiterint, sui magnitudine finiuntur. Cæterum quid nobis amplius quàm terræ concussio, bellum nocere poterit etiam victis? Imò enimuerò maximum imminentis excidij monstrum, sponte sua, neque alienis manibus inimicis accidit; qui legatos nostros præter omnium hominum leges crudeliter mactauerunt, talesq; Deo pro belli euentu hostias ceciderunt. Non enim effugient maximum eius lumen inuictamq; dexteram, sed continuò pœnas dabunt: si patrio repleti spiritu, in vindictam violati fœderis animos excitemus. pergite quisque non pro coniugibus, neq; pro liberis, aut pro patriæ periculis pugnaturi, sed legatorum cædis vltores. Illi melius quàm nos qui viuimus exercitum regent: vobisq; mihi obedientibus, periclitabor ipse pro cæteris. Pro certo enim sciatis, fortitudinem vestram sustineri non posse, nisi temeritate lædatur.* His *adhortatus milites, vbi eos alacres vidit, sacra Deo celebrauit: deinde cum exercitu Iordanem fluuium transgressus est. Castris autem Philadelphiæ positis, haud procul ab hostibus, quasi de interiacente castello contenderet, pugnam eminus iritabat, quam primum cupiens congredi. nam & hostes præmiserant, qui castellum occuparent. Sed illos quidem* Regij *facile repulerunt, collemq; tenuerunt. ipse verò quotidie producto ad prælium milite, instructaq; acie, Arabes lacessebat. Cum autem nemo contrà procederet (quadam enim eos vehemens formido tenebat, & ante multitudinem dux Althemus timore obriguerat) vallum eorum disturbat*

Herodis ad milites perterritos oratio.

Metus præstat confidentiam.

Altera pars orationis Herodis de terræmotu.

Conclusio Herodis orationis & adhortatio ad milites.

Herodes ante pugnã sacra Deo celebrat.

Herodes hostes adoritur.

ſturbat ipſe aggreſſus: eoq; modo coacti ad pugnam confuſis ordinibus, mixtiq; cum equitibus pedites egrediuntur: etſi multitudine ſuperiores, Iudæis tamen alacritate impares, quãuis audaciores eos faceret victoria deſperatio. Et quamdiu quidem reſtiterunt, non magna eorum cades facta eſt: vbi verò terga nudauerunt, multi à Iudæis, multi verò à ſemetipſis conculcati perierunt. Denique millia v. in fuga ceciderunt, cæteraq; multitudo intra vallum compulſa eſt, eosq; ſtatim circumſeptos obſidebat Herodes. & licet armis propè adeſſet excidiũ, tamen aquæ penuria vehementer vrgebat. Cumq; Rex arrogantius eorum legatos deſpiceret, & talenta quinquaginta pro redemptione offerentibus, magis inſtaret: deniq; ardeſcente ſiti, cateruatim exeuntes, vltro ſe Iudæis tradebant, adeò vt quinque diebus quatuor millia vincirentur, ſexto reliqua multitudo ad pugnam deſperata ſalute procederet. Quibus congreſſus Herodes, iterũ ſeptem millia circiter ſternit: & tam magna plaga vltus Arabiam, extincto virorum eius ſpiritu, tantum profecit, vt eius patronus ab ea gente optaretur.

An. mũdi 3439. Ante Chriſtum natum 30.

Arabes ardeſcente ſiti vltrò ſe Iudæis tradunt.

CAP. XV.

Herodes exaltatus in regnum.

MOx autem illum excepit deſueta rerum ſolicitudo propter amicitiam Antonij, poſt victoriam Cæſaris apud Actium. Verùntamen plus timoris habebat, quàm ipſe patiebatur. Nec enim Cæſar victum iudicabat Antonium, donec Herodes cum eo ſupereſſet. Itaque Rex periculis decreuit occurrere: Rhodumq; tranſmiſſus, vbi Cæſar eo tempore morabatur, adijt eum ſine diademate, veſte quidem cultuq; priuato, ſed faſtu regio, neque diſſimulata veritate coram eo hæc dixit: Ego quidem, Cæſar, Rex factus ab Antonio, fateor vtilem me fuiſſe Regem Antonio. Neque diſſimulauerim, quod omnimodo armis quoque me grauem expertus eſſes, niſi Arabes prohibuiſſent. Veruntamen & auxilia ei pro viribus meis miſi, & multa frumenti millia: ſed nec accepta apud Actium plaga, bene de me meritum deſerui. Nam cum auxilij minus commodarem, optimum ei conſilium dedi, vnam eſſe dicens Cleopatræ mortem aduerſorum correctionem. quam ſi occidiſſet, & pecunias ei, & muros ad tuitionem, & exercitum, & memetipſum belli contra te ſocium pollicebar. Sed profecto eius aures Cleopatræ amores, & Deus qui tibi victoriam donaret obſtruxit. Vnà ergo cum Antonio victus ſum, & diadema cum eius fortuna depoſui. Ad te autem veni, ſpem ſalutis de virtute præſumens: & vt in examen adduceretur properans, qualis amicus alicuius fuerim. Ad hæc Cæſar: Imò verò ſaluus eſto, inquit, & nunc regnato certius. Nam meritus es qui plurimos regas, cum amicitiam tanta fide tuearis. Experire autem, vt etiam felicioribus fidus permaneas: ſiquidem ego præclariſſimam ſpem de tua magnanimitate mihi promitto. Recte tamen fecit Antonius, qui magis Cleopatræ, quam tibi paruit. Te namque lucrati ſumus propter eius amentiam. Prior autem ab officijs cœpiſti, quantum apparet, quem aduerſus eorum gladiatores idonea auxilia miſiſſe Ventidius perſcribit. Quare interim tibi decreto firmitatem regni præbeo. Experiar autem ipſe quoque bene tibi aliquid facere, vt non deſideres Antonium. Huius ſermonis humanitate Regem, ne quid de amicitia ſua dubitaret, hortatus, & diadema illi impoſuit, & indulgentiam decreto cõſignat: in quo multa magnificè in eius laudem commemorauit. Ille autem prius eum

Ant. lib. 15. cap. 7.

Herodis coram Auguſto Cæſare oratio.

Herodes corã Auguſto diſſimulatiõe remota verũ ingenuè fatetur.

Cæſaris ad Herodem reſponſio.

An. mũdi 3947 Ante Christum natum 17.

pulchritudine præcipuum: in eoq; Cæsaris colossus non minor quàm Iouis apud Olympiam, cuius ad exemplar factus est, Romano autem par, & Iunoni quæ Argis est. Oppidum autem prouinciæ dedicauit, rebusq; aduectitijs portum, Cæsari verò conditoris honorẽ, vnde ciuitati nomen Cæsareæ imposuit. Quinetiam & cætera opera, forum, theatrum, amphitheatrum, digna vocabulo collocauit: & quinquennali certamine instituto, nomen ei Cæsaris donauit. Primusq; ipse in centesima nonagesima & secunda Olympiade maxima præmia proposuit: vt non solum victores, sed & proximi & tertij successores eorum regalibus diuitijs potirentur. Anthedona quoq; renouatam, quam bella subuerterant, Agrippium vocauit: nimiaq; beneuolentia, nomen amici etiam portæ inscripsit, quam ipse in templo ædificauit. Sed nec parentes suos ita quisquam dilexit. nam & patris monumentum optimo regni campo ciuitatem condidit, fluminum arborumq; ditissimam, eamq; Antipatridem nuncupauit. & super Hierichunta castellum natura tutum, & pulchritudine præcipuum, muro cinxit, atq; in honorem matris Cyprum vocauit. Fratriq; Phasaelo turrim cognomine Phasaelidem Hierosolymis ædificauit, cuius ambitus & in magnitudine liberalitas postea declarabitur. Aliamq; ciuitatem in regione quæ à Hierichunte in boream tenditur, Phasaelum nominauit. Cognatis autem & amicis æterna gloria traditis, ne sui quidem fuit immemor, sed castellum contra montem Arabici lateris propugnaculo permunitum, de suo nomine Herodium vocauit: tumulumque in mammæ formam manufactum, qui stadiorum sexaginta spatio ab Hierosolymis aberat, similiter nominatum, munificentius accurauit. Etenim rotundis quidem turribus cacumen eius amplexus est. Ambitum autem compleuit ædibus regijs liberalissimè exornatis: vt non solùm interna membrorum facies clarior esset, verùm etiam foris parietes ac maceria tectáque largis infusa diuitijs elucerent. Aquam etiam plurimam ingenti sumptu ex longo interuallo induxit, perque ducentos gradus marmoris candidissimi fabricauit ascensum. Erat enim totus collis manu factus, & vehementer excelsus. Quin & aliam circa radices eius regiam, ac diuersoria, quæ & sarcinas & amicos recipere possent, ædificauit: vt pro rerum quidem omnium copia ciuitas esse videretur castellum: circumscriptione verò, domus regalis. Tantis autem constructis ædificijs, animi sui magnitudinem in plurimis etiam externis ciuitatibus demonstrauit. Namque apud Tripolim & Damascum & Ptolemaidem, publicas balneas quæ gymnasia dicunt: Bibli autem murum, exedras verò & porticus, foráque & templa Beryti ac Tyri: necnon & apud Sidonem, & Damascum theatra condidit. Maritimis autem Laodicensibus aquæductum: apud Ascalona verò Nymphea siue lacus ornatissimos, & balneas, item peristylia, tàm opere quàm magnitudine miranda constituit. Sunt quibus etiam lucos portusq; præstitit. Multæ ciuitates ab eo, tanquam regni socia, agris quoq; donatæ sunt. Ad exhibitionem verò thermarum alijs reditus annuos ac perpetuos delegauit, quemadmodum Cois, ne quando beneficij gratia deficeret. Ad hæc frumenta cunctis ministrauit egentibus: & Rhodijs ad instruendam classem pecunias sæpè multisq; in locis præbuit, incensumq; Pythium in meliorem formam reparauit sumptibus suis. Quid dicam eius in Lycios aut Samios liberalitatem, perq; omnem Ioniam, eorum, quæ desideraſſet quisque, largitiones? Nónne etiam Athenienses & Lacedæmonij, & Nicopolitani, & in Mysia Pergamus, Herodis sunt plena donarijs? Nónne Antiochensium

Cæsarea, Stratonis turris antea dicta, ab Herode condita Ant. lib. 15. Cap. 10. 12. & lib. 17. Cap. 5.

Agrippium.

Antipatris.

Cyprus. Phasaeli turris.

Phasaeli ciuitas.

Herodium.

Herodiũ castellum, pro rerum omnium copia ciuitas esse videbatur.

Herodis beneficentia & liberalitas in cunctos.

Herodes per vniuersum terrarũ orbem clarescit.

ſium Syriæ plateam, cum plena cœni ab omnibus vitaretur, per viginti ſtadia prolixam, ſtrauit polito marmore: declinandisq́ imbribus, quàm longa eſſet porticibus ornauit? Sed hæc quidem propria quis dixerit illorum, quibus ea detulit, populorum? Quod autem Elidenſibus præſtitit, non ſolùm Achaiæ commune, ſed etiam totius orbis terræ munus videtur, per quẽ Olympiaci certaminis gloria diffunditur. Nam cum hoc deficere ſumptuum videret inopia, quodq́ ſolum ex veteri Græcia reſtabat collabi, non ſolum agonotheta ipſe factus eſt, eo luſtro, quod cum Romam nauigaret, offendit: ſed etiam perpetuos pecuniarum reditus inſtituit, vt nunquã eius memoria agonothetæ munere fungi deſineret: Inextricabile opus fuerit, debitorum ſiue tributorũ remiſſiones exponere, ſicut Phaſaelitas & Balaneotas, aliaq́ circa Ciliciam municipia leuauit annuis penſionibus: licet multum eius animi magnitudinem timor fregerit, ne quam pateretur inuidiam: velut maius aliquid aucuparetur, ſi beneficijs amplioribus afficeret ciuitates, quàm qui eas haberent. Quin & corpore vſus eſt, quod animo conueniret. cumq́ ſummus venator eſſet, in hoc tamen ipſo, equitandi peritia quæ cuperet aſſequebatur. Denique vno die quondam quadraginta feras ſubegit. Eſt autem aprorum altrix illa regio, ſed magis ceruis & onagris frequentatur. Bellator autem erat, qui ſuſtineri non poſſet. Itaque multos etiam in exercitatione terrebat: quibus & torquendo iaculo directiſſimus, & ſagittarum librator videbatur egregius. Præter animi autem corporisq́ virtutem, fortuna quoque ſecunda vſus eſt. Raro enim contra votum eius, belli ceſſit euentus. & ſi quando id accidit, non ipſius culpa, ſed aut proditione quorundam, aut temeritate militum factum eſt.

An. mũdi 3954. Ante Chriſtum natum 10.

Herodes venator ſummus.

Herodes præter animi corporisq; virtutem fortuna quoq; ſecunda vſus eſt.

CAP. XVII.

De diſſidio Herodis cum filijs Alexandro & Ariſtobulo.

AT verò publicam ei felicitatem mœrores inuidere domeſtici, & aduerſi caſus ex muliere cœperunt, quam maximè diligebat. Nam quia Regis meruit poteſtatem, repudiata quam prius acceperat vxorem ex Hieroſolymis genus ducẽtem, quæ Doris vocabatur, Mariammen ſibi coniunxit, Alexandri filiam Ariſtobuli filij: vnde domus eius in diſcordiam venit, & antea quidem, maximè verò poſtquam Roma regreſſus eſt. nam primum Antipatrum ex Doride filium, eorum cauſa quos è Mariamme ſuſceperat, expulit ciuitate: ſolis feſtis diebus eò commeandi facultate conceſſa. Deinde autẽ coniugis auum Hyrcanũ, ex Parthis ad ſe reuerſum, propter inſidiarum ſuſpicionem peremit: quem captum quidem, occupata Syria, Barzapharnes abduxerat: miſerati verò gentiles liberauerant, qui vltra Euphratem colebant. Et ſi monitis eorum paruiſſet, ne ad Herodem trãſiret, non interiſſet. Verùm mortis eius illecebra, fuit neptis matrimonium. hoc enim fretus multoq́ amplius patriam deſiderans, venit. Herodem autem cõmouit, non quòd regnum affectaret, ſed quòd ipſi iure deberetur. Quinque autem filiorũ quos ex Mariamme ſuſceperat, duæ fœminæ, cæteri mares erant. horumq́ minimo Romæ in ſtudijs mortuo, duos maiores natu, & propter matris nobilitatem, & quòd iam regnanti ſibi fuiſſent geniti, regia producebat. Sed Sed enim fortior amor his Mariammes ſuffragabatur: qui in dies ſingulos proficiens, adeò ſuccendebat Herodem, vt eorum nihil ſentiret quæ propter dilectam ſibi dolerent. Tantum namq́ in eum Mariammes erat odium, quantum ipſe

Ant. lib. 15. Cap. 3. & 9. & lib. 16. Cap. 13.

Herodes Antipatrũ filium expellit ciuitate, ac Hyrcanum auum coniugis interficit.

Herodis ex Mariamme liberi ſuſcepti.

An. mũdi 3954 Ante Christum natum 10.

ipſe illam amabat. Habens igitur ex rebus quidem ipſis inimicitiarum probabiles cauſas, ex amore verò fiduciam, in os ei, qua Hyrcano auo ſuo feciſſet obijciebat, quaq; in fratrem Ariſtobulum egiſſet. Nec enim vel huic, quanquam puer erat, parcebat: quem Pontificem in decimo ſeptimo ætatis anno creatum, poſt honorem ſtatim occidit. Atq; ille quidem cum ſacra veſte amictus ad aram acceſſiſſet feſto die, populus omnis illacrymauit: & tamen noctu miſſus in Hierichunta, ibi ſicut mandatum fuerat, lacu ſubmerſus à Gallis interijt. Hæc igitur Herodi Mariamme probrodabat, ſororemq; eius & matrem maledictis atrocioribus dehoneſtabat. Sed ille quidē amore mutus erat. Graui autem indignatione mulieres ſæuiebant: & quò maximè commoueretur Herodes, inſimulabant eam adulterij: præter alia multa, quæ veriſimilia fingerentur, hæc accuſantes, quòd in Ægyptum imaginem ſuam miſiſſet Antonio: proq; immoderata libidine, abſentem ſe properaſſet oſtendere viro mulierum cupidine inſanienti, & qui vim poſſet inferre. Id veluti fulmē aliquod emiſſum perturbauit Herodem, maximè quidem amoris cauſa zelotypia ſuccenſum, deinde etiam cogitante Cleopatra ſæuitiam, cuius gratia & Lyſanias Rex, & Malichus Arabs erant perempti. Non enim coniugis amiſſione, ſed morte ſua periculum metiebatur. Itaq; profecturus Ioſepho Salomes ſororis ſuæ viro, quem fidum habebat, & pro affinitate beneuolum, commendabat vxorem: mandato ei clàm, vt eam interficeret, ſi etiam ſe occidiſſet Antonius. Verùm Ioſephus non malignè, ſed Regis amorem mulieri cupiens demonſtrare, quòd ab ea nec mortuus pateretur diuelli, ſecretũ ei ſermonem aperit. Et illa reuerſo Herode, multaq; inter fabulas de affectu iurante, quodq; nunquam eſſet alterius mulieris amore captus: valde, inquit, amor erga nos tuus mandatis Ioſepho comprobatus eſt, quibus vt me occideret præcepiſti. His auditis quæ occulta credebat, amens erat Herodes ilicò: nec vnquam Ioſephum mandata ſua proditurum fuiſſe ratus, niſi eam corrupiſſet, præ dolore inſaniebat. Cumq; ſtratis exiluiſſet, in regia ſpatiatur: ibiq; tunc Salome ſoror eius arrepto tempore criminandi, ſuſpicionem de Ioſepho confirmauit. Vnde Herodes immoderata zelotypia furens confeſtim vtrumq; iuſſit interfici. Deinde pœnitudo ſequebatur inſaniam: & poſtquam iracundia concidit, amor iterum caleſcebat. Tanta vis autem cupidinis erat, vt ne mortuam quidem putaret eam, ſed præ ægritudine tanquam viuam alloqueretur: donec proceſſu temporis funere cognito, mœroris magnitudine eum quo ſuperſtitem dilexerat æquauit affectum. Materna autem iracundia ſuccedunt filij, & immanitatem ſceleris reputantes, non aliter ſuſpectum patrem quàm ſi hoſtis eſſet, habebant: idq; & anteà, quàm diu Romæ in ſtudijs erant, & multo magis poſtquam in Iudæam reuerſi ſunt. Siquidem cum ætatibus eorum, mentium quoq; roborabatur affectio. Jam verò maturi coniugio, vnus amitæ ſuæ Salomes, quæ matrem amborum accuſauerat, filiam duxit: alter Archelai Cappadocum Regis. Vnde acceſſit etiam libertas odio, & occaſiones ex eorum confidentia delatoribus collatæ ſunt. Itaq; apertius quidam cum Rege colloquebantur, quòd ei per vtrunq; filium ſtruerentur inſidiæ: & alter quidem vltrices materni exitij ſimul cum fratre armaret manus: alter verò, hoc eſt Archelai gener, ſocero fretus etiam fugam pararet, ipſum apud Cæſarem accuſaturus Herodem. His igitur criminationibus repletus Herodes, veluti propugnaculo ſibi futurum aduerſus filios, adducit Antipatrum ex Doride ſuſceptum: hisq; illum præponere modis

Mariammes ex odio Herodi quæ Hyrcano auo fecerat, obijcit.

Falſa matris ac ſororis Herodis aduerſus Mariammen accuſatio.

Herodes Ioſepho vt vxorem interficiat, clàm mandat.

Herodis de Mariamme ac Ioſepho ſuſpicio.

Mariammen & Ioſephum Herodes interfici iubet.

Iracundiæ maternæ filij ſuccedunt.

Inimicitiæ Herodis cum liberis ex Mariamme ſuſceptis.

modis omnibus cœpit. Qui cum hanc mutationem tolerabilem non putarent, ac priuata matre editum proficientem viderent, indignationem cohibere pro sua nobilitate non poterant: sed in singulis quibus offenderentur, iram prodebant. Et illi quidē in dies singulos magis magisq; negligebantur. Antipater aūt etiam sui causa fauorabilis erat: nam & patri blandiri callidè nouerat, & varias in fratres suos calumnias conferebat, quadam ipse dictitans, amicos verò suos ad alia diuulganda submittens, donec omninò spem regni abscidit fratribus suis. In testamento enim ipse apertè quoq; iā successor fuerat declaratus. Deniq; tanquam Rex etiam ad Cæsarem missus est, cultuq; regio & cæteris obsequijs prater diadema vtebatur. Tempore autem valuit etiam suam matrem in cubile Mariammes inducere: duobusq; armorum generibus in fratres vsus, blanditijs & calumnijs, Regi obrepsit, vt etiam de filiorum morte cogitaret. Quapropter Alexandrum quidèm secum Romam pater abstractum, veneni sibi dati reum apud Cæsarem postulauit. Ille autem vix deplorādi copiam nactus, & licet apud imperitissimum iudicem, tamen Herode & Antipatro prudentiorem, delicta quidem patris verecundè suppressit: in se verò delata crimina fortiter diluit: periculorumq; socio fratre purgato, mox de Antipatri calliditate, & de suis iniurijs questus est: cum prater innocentiæ conscientiam eloquentia iuuaretur. erat enim acerrimus in dicendo. postremò prolocutus quòd eos pater libenter occideret, crimen illi obiecit, & lacrymas quidem cunctis excussit: verùm Cæsarem sic affecit, vt eorum accusationibus spretis, Herodem statim reuocaret in gratiam. Hac autem lege reconciliatio facta est, vt adolescentes quidem patri in omnibus obedirent, ille autem relinqueret regnum cui vellet. Postea Rex Roma reuersus, licet soluisse criminibus filios videretur, nondum tamen erat suspicionibus liberatus: quoniam argumentum odij sequebatur Antipater, etsi verecundia reconciliatoris palàm proferre inimicitias non auderet. Cum autem Ciliciam praternauigans Elæusam delatus esset, suscepit eum benignissimè Archelaus, pro salute generi gratiam referens, & redintegratæ concordiæ causa latus: quippe nihil moratus amicis Romæ scripserat, vt in causa dicenda suffragaretur Alexandro: & vsq; ad Zephyrium deduxit talentis triginta donatū. Postea verò quàm Hierosolimā peruenit Herodes, populo conuocato, tribusq; filijs propè astantib. causam reddit profectionis: multasq; Deo gratias agit, multas etiam Cæsari, qui domus suæ perturbationē sedasset: & quod regno maius esset, concordiam filijs præstitisset, quam ego, inquit, arctius copulabo. Nam ille quidem me regni dominum & successorum iudicem constituit. Ego autem cum mea commoditate illi gratias refero, tresq; filios meos Reges designo, huiusq; sententiæ meæ socium primum Deum fieri precor, deinde vos. Nanq; huic ætas, illis nobilitas successionem regni conciliat, & quidem magnitudo eius etiam pluribus sufficit. Quos autem Cæsar iunxit, & pater instituit obseruate: non iniustis eos, neque disparibus, sed meritis colentes honoribus. Nec enim tanta quis afficiet eum lætitia, cui prater ætatem obsequitur, quantum ei, quem despiciet, doloris infliget. Quos autē singulis coniunctos esse oporteat propinquos atque amicos ego distribuam, & concordiæ sponsores illos constituam: pro certo sciens, seditionum, contentionumq; causas ex contubernalium nasci malitia: hosq; si boni fuerint, affectiones tueri. Rogo aūt vt non solùm isti, sed etiam primates ordinum exercitus mei, in me solo spem habeant in præsentia. Non enim regnum, sed regni honorem

An. mūdi 3956. Ante Christum natum 8. Ant. lib. 16. Cap. 4.

Antipater exclusis reliquis fratribus, patris successor declaratur.

Alexandrum Herodes apud Cæsarem accusat.

Reconciliatio inter Herodem & filios facta.

Herodem generum Archelaus benignissimè suscipit.

Splendida Herodes ad populum oratione tribus filijs regni honorem attribuit.

Herodes filijs non regnum, sed regni honorem tradit.

An. mũdi 3956. Ante Christum natum 8.

filijs meis trado: & iucunditate quidem quasi rectores potientur, pondus autem rerum tamet si nolim, meum est. Consideret aũt quisquis vestrum atatem meam, vitaq́ institutum, necnon etiam pietatem. nam neq́ senex adeò sum, vt de me citò desperetur, neq́ voluptatibus assuetus, quæ adolescentium quoq́ vitam spatio breuiore concludunt: Diuinitatẽ verò ita coluimus, vt in longum nos æuum progressuros esse credamus. quòd si quis in contemptum meum filijs meis placere maluerit, etiam pro illis mihi supplicium dabit. Ego enim, non, quòd inuideam ex me genitis, honorificè eos haberi veto: sed quia noui hæc studia adolescentibus ferocia nutrimenta suggerere. Itaq́ sic cogitent qui ad eos se applicant, bonis quidem apud me paratum esse præmium, seditiosis verò apud ipsos etiam quibus lenocinabantur, infructuosam fore malignitatẽ. Omnes profectò mecum, hoc est, cum filijs meis sentient. Namque ipsis expedit me regnantem, meq́ his esse concordem. Vos autem, ó boni filij, sacram primum retinentes mente naturam, cuius affectiones inter feras bestias salua sunt, deinde Cæsarem qui nos reduxit in gratiam, meq́ tertium qui ea quæ iubere liceat rogem, fratres permanete. Jam nunc autem vobis & vestimenta & obsequia dabo regalia: Deumq́ oro, vt conseruet iudicium meum, si concordes eritis. Hæc locutus: singulos benigne consalutauit, populumq́ dimisit: alios conuenieniia dictis eius optantes: qui verò mutationis erant cupidi, ne audisse quidem se quicquam simulantes. Fratres autem dissensio non reliquit, sed peiora suspicantes alius de alio digressi sunt. Nanque Alexander & Aristobulus ægrè ferebant confirmatum esse Antipatro meritum, Antipater autem succensebat vel secundo loco fratres haberi. Sed tamen ille pro varietate morum, & reticere secreta nouerat, & quanto sibi essent odio multa fraude celabat. His autem pro nobilitate generis, in lingua erat quicquid venisset in mentem. Et multi quidem his instigandis operam dabant, plures autem amicorum sese explorandi causa insinuabant. Itaque omne quod dictum esset apud Alexandrum, statim apud Antipatrum erat, & ab Antipatro ad Herodem cum adiectione deferebatur. Nec vel simpliciter aliquid prolocutus, adolescens innoxius habebatur, sed cuncta eius verba in crimina vertebãtur: maximaque minimis affingebantur, sicuti liberior paulo fuisset. Semper autem qui eum irritarent submittebat Antipater, vt mendacia sua veras occasiones haberent: multisque falso vulgatis, vnum quid comprobatũ fidem omnibus faceret. Sed huius quidem amicorũ quisque aut natura taciturnus erat, aut muneribus parabatur, ne quid occultũ expromeret: nec errasset aliquis, si Antipatri vitam malicia dixisset arcanũ. Alexandri verò familiares, aut pecunia corruptos, aut impulsos blãlitijs, quibus expugnauit omnia, fures ac proditores eorum quæ contra se dicerentur si ue agerentur, effecerat. Cum autem cautè vniuersa committeret, astutis etiã criminationibus aditus ad Herodẽ moliebatur: fratrisque personam gerens alijs delatorib. subornatis vtebatur. Si quid in Alexandrum nunciassent fauore simulato, id quod primo reprehendisset, mox otiosè astruendo, Regis iracundiam prouocabat: omnia ad insidias referebat, & vt necem patris Alexander optare videretur. Nihil enim maiorem fidem calumnijs suggerebat, quàm si eum purgaret Antipater. His accensus Herodes, quantum in dies singulos de affectu adolescentium detrahebat, tãtum adijciebat Antipatro. In eandem verò partem inclinati sunt etiam qui regno parebant: hi volentes, alij pro imperio, sicut Ptolemæus amicorum clarissimus, Regisq́ fratres, ac tota progenies. omnia

Herodes ad filios orationem deflectit.

Herodes oratione sua fratrũ dissensionem radicitus non sustulit.

Antipatri in Alexandrum fratrem dolus & insidiæ.

Qua arte Antipater Alexandri fratris amicos corruperit.

Herodem & aulicos Antipater calumnijs in fratres inflammat.

omnia namq; in Antipatro sita erant: & quod Alexandro fuit acerbissimum, An.mũdi 3956. Ante Christum natum 8.
cuncta in eorum perniciem, matris Antipatri consilio gerebantur. Nouerca enim saeuior erat, multoq; plus quàm priuignos oderat, quos Regina mater ediderat. Sed quanquam omnes, vt Antipatro magis obsequerentur, spes inducebat: non minus tamen praecepta Regis quenq; ab adolescentibus separabant: qui charissimis edixerat, ne quis ad Aristobulum vel eius fratrem accederet, aut se ad eos applicaret. Non solum autem regalibus erat formidini, verumetiam externis amicis. Nulli enim Regum tantum potestatis Caesar dederat, vt fugitiuos suos quamuis ex ciuitatibus non subiectis ei liceret educere. Adolescentes autem delata in se facinora nesciebant, hisq; propterea capiebantur incautius. Nullus enim palàm incusabatur à patre: sed affectu refrigescente paulatim intelligentes, aduersus dolorem asperius excitabantur. Eodem autem modo etiam Pheroram patruum, & Salomen amitam, contra illos commouit Antipater, assiduè velut cum vxore sermocinando quibus in eos instigaretur. Huius autem inimicitias augebat Alexandri quoq; vxor Glaphyra, multa de sua nobilitate commemorans, cunctarumq; se quae in regno viuerent dominam esse dictitans: paternum enim genus à Temeno: maternum autem à Dario Hystaspis filio ducere: multumq; ignobilitatem despiciens sororis & vxorum Herodis: quarum quaq; propter formam, non propter nobilitatem esset electa. Namq; multas ei fuisse diximus vxores: quod liceret Iudaeis more patrio plures habere, quodq; Rex pluribus oblectaretur. Omnibus igitur propter superbiam & contumelias Glaphyra inuisus erat Alexander. Salomen autem Aristobulus, & si socrus eius erat: ipse inimicam sibi reddidit, & ante quidem propter maledicta Glaphyrae sauientem: frequenter enim humilitatem generis obijciebat vxori: quodq; ipse priuatam, Reginam verò frater suus duxisset Alexander. Hoc Salomes filia cum fletu matri nunciauit. Addebat autem, quod aliorum quoq; fratrum matres idem Alexander & Aristobulus, si regnum obtinuissent, textrices cum ancillis facere minitarentur, ipsos quoq; vicorum scribas, scilicet irridentes, quòd literarum studijs operam darent. His commota Salome, quòd iracundiam cohibere non posset, Herodi cuncta indicauit. Satis autem idonea videbatur contra generum dicens. Et praeter haec alia quaedam criminatio diuulgata est, quae succendit animum Regis. Audiuit enim Alexandrum & Aristobulum crebrò matrem implorare, casumq; eius cum gemitu atq; imprecationibus conqueri: ac sapè illo quadam ex Mariammes vestimentis posterioribus diuidente coniugibus, minitari solitos esse, quòd citò pro regalibus delicijs nigris vestibus induerentur. His de causis Herodes licet constantem animum adolescentium formidaret, tamen ne spem correptionis abscinderet, ad se eos vocauit: Romam enim nauigaturus erat: & quasi Rex pauca interminatus, pluribus quasi pater monuit: rogauitq; vt fratres diligerent, promissa priorum peccatorũ venia, si post haec meliores fierent. Illi aũt criminationum inuidiam deprecando, fictas eas esse dicebant, purgationisq; suae fidem rebus ipsis posset constare: verùm ipsum quoq; debere, omissa facilitate credendi, aditum maledictis obstruere. nunquam enim calumniatores defore, dum cui persuadeatur extabit. Cum his eum maturè placauissent, vt patrem, praesenti metu reiecto, de futuris moerere coeperunt. Etenim cognouere Salomen sibi esse infensam, & patruum Pheroram: vterq; autem saeui & graues erant: sed amplius Pheoras, qui totius quidem regni praeter diadema

Glaphyra vxor Alexandri suspicionem ante conceptam oratione multã auget.

Aristobulus vxori humilitatem generis obijcit.

Ant. lib. 16. Cap. 7.

Alexander & Aristobulus crebrò matrẽ implorant, id quod Herodis animum succendit.

Apud Herodem parentem duo fratres sese excusant.

An. mũdi 3956. Ant. Christum natum 8.

socius esset: proprios autem reditus haberet centum talentorum, totiusq; trans Iordanem terræ fructus ipse caperet, à fratre sibi dono datæ. Quin etiam tetrarcham eum fieri beneficio Cæsaris, idem Herodes impetrauerat: regaliq; coniugio dignatus erat, sorore vxoris suæ nuptum ei collocata. Et post illius mortem, desponderat ei filiarum suarum maximã, trecentis talentis in dotem datis. Sed regale matrimonium Pheroræ, ancillæ amore captus, refugerat. Quam ob rem iratus Herodes, filiam nuptum dedit fratris filio, qui post à Parthis occisus est. Mox autem morbo Pheroræ venia data, indignationem remisit. De hoc autem erat vetus opinio, quòd etiam viua Regina Herodem opprimere voluisset veneno. Sed tunc plurimis delatoribus aditus erat, vt quamuis amantissimus fratris esset Herodes, fide tamen eorum quæ audisset, adduceretur ad metum. Itaq; de multis qui suspecti erant habita quæstione, postremò ad Pheroræ amicos venit, quorum nulla quidem fuit de maleficijs aperta confessio, sed quòd cum amica subrepta in Parthos cogitasset effugere prodiderunt: huius autem consilij & fugæ conscium esse Aristobulum Salomes maritum: cui Rex eam tradidit, postquam superior adulterij causa peremptus est. Sed nec Salome criminatione libera mansserat. nam & hanc frater Pheroras accusabat, quòd cum Syllæo procuratore Obodæ Regis Arabum de nuptijs constituisset, quem inimicissimum Herodes habebat. Conuicta autem & in hoc, & in omnibus quæ Pheroras detulerat, indulgentiam meruit: itaque ipsum etiam Rex Pheroram criminibus soluit. Domus verò tempestas in Alexandrum transiit, totaq; capiti eius incubuit. Tres erant eunuchi Regis charissimi, & ex genere famulatus neminem id latebat. Vni enim vinum ministrare fuit cura, alteri cœnam apponere, tertius autem dormitum eum collocabat, & cum ipso cubabat: hos muneribus maximis Alexander cupiditati suæ subiecerat. Itaque postquam Regi hæc sunt indicata, vi tormentorum coacti, & stuprum statim confessi sunt, & quibus essent ad hoc promissis inducti aperuerunt: quomodo eos fefellisset Alexander, nullam in Herode spem habendam esse, improbo sene, commemorans, & qui capillos inficeret, vt ob hoc etiam eum iuuenem putarent: verùm se coli oportere, qui etiam inuito eo regni esset futurus successor: neque multo post ab inimicis pœnas repeteret, fortunatosq; amicos suos beatosque faceret, ac præ cæteris ipsos. Quin & obsequia potentium Alexandro clàm parere, militumque rectores, itemque ordinum principes occultè ad eum conuenire dixerunt. Hæc Herodes adeò pertimuit, vt non auderet statim delata proferre: sed exploratores die noctuque submittens, dicta factaque singula scrutabatur: & de quibus suspicio esset, illicò trucidabat. Itaque regnum eius acerbissima iniquitate repletum est. Nam pro suo quisque odio vel inimicitijs, calumnias finxere, multique Regis iracundia cadis cupida contra aduersarios abutebantur. & mendacio quidem confestim fides habebatur: erant autem criminationibus ipsis velociora supplicia. Deniq; accusabatur qui modò accusauerat: & cum eo qui ante se cõuictus esset, ducebatur ad pœnam. De vita namq; periculum Regis quæstiones breuiore compendio terminabat. Ad hoc aũt sanitia processerat, vt nec eorum quenquã humanius aspiceret, qui accusati non essent: verùm etiam amicis immitissimũ seſe præberet. Itaque multis etiã regno interdixit, & in quos potestatem non habebat, in eos dictis asperis sæuiebat. Accessit malis Antipater, collectaq; propinquorũ caterua, nullum criminationis genus omisit. Tantus autẽ ineptia sua Regem cõmentisq; delatorum

Alexandrum filium Herodes timet.

Alexander Herodi parenti Eunuchos corrumpit, & quòd regni sit futur⁹ successor, prædicat.

Ant. lib. 17 Cap 8. Herodis sæuitia.

latorum timor inuaſit, vt ſtricto inſtare ſibi gladio videretur videre Alexandrũ. Deniq; ſubito & ipſum correptũ in vincula coniecit, & in amicorũ eius tormenta perrexit: multi autem tacitè moriebantur, nulla voce ſupra conſcientiã prodita. alij verò quibus mendaciũ impatientia doloris extorſit, de patris eum inſidijs cum fratre Ariſtobulo cogitaſſe dixerũt: tempusq; obſeruare, vt illo dum venaretur occiſo, Romã profugerent: His tametſi veriſimilia non erant, ſed neceſſitate cruciatus extempore fingebantur, libenti tamen animo Rex *credebat, pro conſolatione accipiens vincti filij, ne id feciſſe videretur iniuſtè. Verũ Alexãder quoniã ſuſpicionem patris nullo modo aboleri poſſe arbitrabatur, vltro malis aſſentiendum putauit: ac digeſtis aduerſus inimicos quatuor libris, fatetur inſidias, earumq; ſe plurimos ſocios habere perſcribit: ante omnes autem Pherorã & Salomen. Hanc enim etiam ſtupro ſibi quondam eſſe mixtam, cum vim noctu adhibuiſſet inuitò. Iamq; libri in manibus erãt Herodis: multa & grauia de optimatibus clamantes, cum maturè in Iudæam Archelaus venit, metuens genero ſimul ac filiæ, quibus etiam prouidentiſſimo conſilio ſuccurrit, Regisq; minas arte diſſoluit. Mox enim cum eo congreſſus, vbinam eſt, clamat, exitiabilis gener meus? aut vbi parricidale caput aſpiciam, quod meis manibus ipſe lacerabo: addamq; filiam meam bono marito nouo? nam etſi conſilij particeps non eſt, quia tamen eiuſmodi viri coniunx fuit, inquinata eſt. Miror autem patientiã tuam, ciuius periculum agitur, quod adhuc viuit Alexander: ego namq; ita ex Cappadocia properãs veniebã, vt qui & illum reperirem olim dediſſe ſuppliciũ, & de filia quæſtionem tecum haberem, quam tui tuæq; dignitatis contemplatione illi deſponderam. At nunc de vtroq; nobis conſulendum eſt: licet nimium pater ſis, & ad puniẽdum inſidiatorem filium minus fortis. Permutemus dexteras, & alteriùs iracundiæ vicarij ſuccedamus. Talibus increpans, quamuis pertinacem fallit Herodem. Itaq; ille quos Alexander perſcripſerat libros, legendos ei præbet; ſingulisq; capitulis inſiſtens, cum eo deliberabat. Vnde occaſionem ſui conſilij nactus Archelaus, paulatim cauſam in eos qui ſcriptis continebantur, & in Pheroram contulit. Cum autem ſibi credere* Regem *videret, conſiderandũ eſt, inquit, ne fortè adoleſcentulus tot nequiſſimorum inſidijs circumueniatur, non tu ab adoleſcentulo. nec enim apparere cauſam, cur in tantum ruerit ſcelus, qui & nunc regno potiretur, & ſucceſſionem regni ſperaret, niſi aliquos haberet huius perſuaſionis autores, qui ad deteriorem partem lubricũ ætatis impellerẽt. Ab eiuſmodi namq; hominibus non ſolum adoleſcentulos falli, verumetiam ſenes, domosq; clariſſimas totaq; regna ſolere ſubuerti. Conſentiebat dictis Herodes, iramq; paulatim remittebat in Alexandro, & in Pheroram excitabatur. nanque hic erat librorum quatuor argumentum. qui vbi propenſiorem eſſe Regis animum ſenſit, & in omnibus apud eum amicitiam Archelai præualere, quam honeſtè non poſſet, ex impudentia ſalutem quæſiuit. relictoq; Alexandro, confugit ad Archelaum. & ille negat ſe videre, quo pacto eximat tot criminibus inuolutum, quibus manifeſtè conuinceretur Regem inſidijs voluiſſe decipere, omniumq; malorum præſentium adoleſcenti cauſa fuiſſe. niſi malit omiſſis artibus callidis, & negandi pertinacia, de quibus inſimularetur omnia confiteri, & à fratre, præſertim cui dilectus eſſet, veniã petere. nanq; ad hoc eiimodi omnibus ſe quoq; opem laturũ. Paruit Archelao Pheroras, atraq; veſte cum lacrymis vt quã miſerabilis appareret, inſtructus, ad pedes Herodis acceſſit: veniãq; me-*

An. mũdi 3956. Ante Chriſtum natum 8.

Herodes Alexandrũ in vincula conjcit, & in amicorũ eius tormenta pergit.

Alexãder in vinculis quatuor libros aduerſus inimicos conſcribit.

Archelaus Rex Cappadociæ, in Iudæã ad Alexandrum generũ venit.

Ant. lib. 16. cap. 8. 9.

Archelaũ & Herodes de libris Alexãdri deliberant.

Herodes in Pherorã fratrem excitatur.

Pheroras atra veſte inſtructus cum lacrymis ad pedes Herodis accedit, ac veniã petit.

An.mūdi 1956. Ante Christum natum 8.

ruit postulans. & se quidem sceleratum esse fatebatur: nanque omnia qua sibi obijcerentur feciſſe. horum autem causam esse diminutionem mentis atque insaniam, ex mulieris amore conceptam. Itaque postquàm stetit Pheroras suimet ipse accusator ac testis, tunc eum iam Archelaus excusando, Herodis iracundiã mitigabat, proprijs vsus exemplis: etenim se quoq; à fratre multo grauiora perpessum, naturale ius dicebat antepoſuisse vindictæ. Quippe in regnis, velut in magnis corporibus, semper aliquam partem pondere ipso tumescere: quam recidi quidem non oportere, leniter verò curari. Multa in hunc modum locutus Archelaus Herodem quidem Pherora placidum reddidit. ipse autem Alexandro tamdiu manebat iratus, filiamq; ab eo distractam secum abducturum se aiebat, donec Herodem compulit vltro pro adolescentulo deprecari, vt iterum ei filiam despondere t. Satis autem grauatim Archelaus, cui vellet eam præter Alexandrum collocari permisit: maximi enim pendere, quo iurà inter se affinitatis inuiolata permaneant. Rege autem sibi filium ab eo donatum affirmante, nisi matrimonium diremisset, quod & liberos iam haberent, vxor quoque ab adolescente diligeretur: quasi remaneret, peccatorũ foret obliuio: si verò discederet, causa de omnibus desperandi: molliorem nanque fieri audaciam, si domesticis affectionibus distrahatur: vix tandem cessit, vnaq; & ipse rediit cum adolescente in gratiam, & patrem eius reduxit. Procul dubio tamen eum Romam mitti debere ait, cum Cæsare collocuturum: de omnibus enim se literas ad eum feciſſe. Vafrũ igitur Archelai consilium, quo generum periculo liberauit, peractum erat, & redintegrata concordia in epulis & humanitate conuictus familiariter versabantur. Abeuntem autem muneribus talentorum septuaginta, solio quoq; aureo gemmis ornato, & eunuchis, & concubina donat Herodes, qua Pannychis vocabatur: itemq; amicorum eius quenque pro merito. quin & cognati Regis omnes, iussu eius Archelao dona splendidiſsima dederunt: eumq; tam ipse quam optimates Antiochiam vsque prosecuti sunt. Non multo post quidam in Iudeã venit, Archelai consilijs multo potentior: qui non solum reconciliationem gratiæ Alexandro quasitam fecit irritam: verum etiam causa fuit, vt periret. Laco erat genere, nomine Eurycles, ad regni desiderium amore pecuniæ corruptus. Iam enim luxum eius regia tolerare non poterat. Is ampliſsimis donis Herodi oblatis, velut eorum qua aucuparetur illecebra, cum statim multiplicata recepiſſet, immaculatam liberalitatem nihil esse ducebat, nisi Regum sanguine comparaſſet. Itaque Regem adulatione falsisq; de ipso laudibus, & sermonis calliditate circumuenit: matureq; perspecto eius ingenio, dictis simul & factis qua illi placerent, inter primos eius amicos habetur. Nam & Rex & omnes eius comites libenter ciuem Spartæ patriæ causa, præcipuo dignum honore ducebant. Ille autem postquam fragilitatem domus animaduertit, fratrumq; inimicitias, & quemadmodum pater in singulos esset animatus, Antipatri quidem hospitio prauentus erat. Simulata verò amicitia fallebat Alexandrum, olim se & Archelai socium esse mentitus, quo etiam citius quasi probatus obrepsit. Moxq; ab eo fratri quoque Aristobulo commendatus est. Pertentatis autem personis omnibus, aliam alio modo subibat: ac primum fit Antipatri mercenarius, & Alexandri proditor: illum exprobrando castigans, quòd quum fratrũ sit maximus, spei sua negligat insidiatores: Alexandrum verò, quòd Regina creatus, & regia vir coniugis, filium priuata mulieris pateretur regno succedere, præsertim quum

Pheroras, mediante Archelao Herodis iracundiam mitigat.

Archelaus Herodem vltrò pro Alexandro deprecari compellit.

Archelaum & cognatos precioſisimis munerib' donat Herodes.

Ant. lib. 16. cap. 11

Eurycles Lacon Alexandrũ apud parentẽ clàm accusat, autorq; necis ipsius exiſtit.

Eurycles amicitia simulata fallit Alexandrum, eiusq; fit proditor.

quum haberet magnam occasionem Archelaum: qua quidem adolescenti bona fide suadere videbatur, quòd amicitiam simulasset Archelai. Vnde nec Alexander quicquam metuens, & de Antipatro quasi mouerent apud eum querebatur: & quòd nihil mirum faceret Herodes, si cum matrem illorum interemerit, ipsis quoque regnum eius auferret. quorum causa Eurycles & miserari eos & condolere simulans, etiam Aristobulum ad ea dicenda pellexit: atq; ita querelis in patrem vtroq; deuincto, referens ad Antipatrum secreta discedit: affecto quoque insidiarum mendacio, quas ei fratres parasse affirmabat, ac penè iam strictis gladijs in eum irruere. Ob hæc autem multa pecunia donatus ab Antipatro, laudator eius erat apud patrem: & extremum necis Alexandri & Aristobuli redempta opera, ipse accusatoris partibus fungitur. Cumq; adisset Herodem, vitã ei se rependere pro beneficijs sibi delatis, & lucem referre dixit pro hospitio: olim Alexandrum exacuisse in eum gladium, & confirmasse dexteram: verum scelerit anto fuisse impedimento, quod societatem facinoris assimulasset. Alexandrũ enim dicere, non bene secum Herodem actũ putare, quòd regnũ obtinuisset alienum, & post matris eorum necem principatũ eius dilacerasset, nisi etiam degenerem cooptaret heredem, auitumq; ipsorum regna Antipatro spurio traderet. Proinde semet Hyrcani manes & Mariammes vltum ire. Nec enim decere successionem regni ab huiusmodi patre sine cade suscipere: multis autem rebus ad hoc excitari quotidie, quia nihil sibi omnino loqui sine calumnia liceret. Nam si de nobilitate aliorum fiat mentio, sine ratione se contumelijs affici, patre dicente, solus generosus Alexander, & cui pater sit pro ignobilitate dedecori. In venationibus quoq; offendere, si taceat: si verò laudet, cauillatorem appellari. & prorsus immitem sibi patrem inueniri, soliq; Antipatro indulgentem: ob quæ vel emori non recusare, nisi ex voto insidiæ successissent: sin eum occidisset: primum salutis occasionem fore Archelaum socerum suum, ad quem facile posset effugere: deinde Cæsarem, qui nunc vsque ignoraret mores Herodis. nec enim sic ei adstaturum vt antea, patris præsentiam formidando, nec de suis tantum criminibus locuturum, sed primum totius gentis ærumnas, & quod ad necem vsq; tributis opprimeret vulgaturum. deinde in quibus delicijs, quibusque actibus partæ sanguine pecuniæ consumptæ sint, & qui vel quales ex illis fuerint locupletati, quæ causa ciuitatis afflictæ: ibi autem lamentaturum & aui & matris necem, omniaq; scelera Regis retecturum: quibus cognitis nemo se iudicaueritpatricidam. His Eurycles in Alexandrum falsò delatis, Antipatri laudes prosequebatur, illum solum qui patrem diligeret esse confirmans, quiq; adhuc insidias retardasset. Rex autem nondum præteritæ suspicionis dolore compresso, intolerabilis iracundiæ feritate perturbatur. Iterumq; hoc tempus nactus Antipater, alios accusatores fratribus subornauit, qui eos dicerent cum Jucundo & Tyrannio clàm colloqui solitos esse, equitum Regis olim principibus, tunc verò propter quasdam offensiones ordinibus motis. Hac deniq; indignatione succensus, confestim eos tormentis Herodes subdidit. Illi autem nihil eorum se quæ crimini darentur, scire confessi sunt. Sed oblata est quædam velut ad præfectum castelli Alexandrij ab Alexandro scripta epistola, deprecante vt cum Aristobulo fratre se in castellũ reciperet, si patrem interfeciissent: tamq; armis quàm alijs subsidijs eos vti permitteret. Hanc Alexander Diophanti commentum esse dicebat, qui Regis erat notarius, homo audacissimus & cuiuslibet manus literas imitari percalli-

An. mũdi 3956. Ante Christum natum 8.

Eurycles necis Alexãdri & Aristobuli redempta opera, accusatoris partibus fungitur.

Eurycles Alexandrũ apud Herodem falso accusat, & in pericula præcipitat.

Alia falsa accusatio Alexandri & fratris, ad indignationẽ Herodem commouet.

Diophãtes Regis Notarius Alexandri nomine falsas literas cõscribit.

An. mũdi 3956. Ante Christum natum 8.

percallidus. Itaque multis ſæpe falſo conſcriptis, ob hoc poſtremo occiſus eſt. torto autem caſtelli præfecto, nec eius indicio quicquam Herodes eorum quæ delata erant verum eſſe cognouit. Sed quamuis nullum documentum validum proferretur, filios tamen aſſeruari præcepit. Euryclem verò domus ſuæ peſtem, ac totius ſceleris fabricatorem, bene de ſe meritum datorem q; ſalutis appellans, talentis quinquaginta donauit. Ille autem prius quàm certa fama nunciaret, ad Archelaum properat: auſuſq; dicere, quòd Herodem reconciliaſſet Alexandro, ab illo quoq; pecunias capit. Deinde in Achaiam tranſgreſſus, ad ſimilia facinora malè quæſitis abuſus eſt. Poſtremò apud Cæſarem accuſatus, quod diſſenſionibus repleuiſſet Achaiam, & ciuitates ſpoliaret, in exiliũ mittitur: atq; hoc eum modo pœna Alexandri & Ariſtobuli perſecuta ſunt. Hoc loco dignũ eſt Coum Euaratum huic Spartiatæ conferre. Namq; hic cum amiciſſimus eſſet Alexandro, eodemq; tempore quo Eurycles ibidem erat adueniſſet, percontanti Regi ſuper his quæ ille inſimularet, iuratus nihil ſe ab adoleſcentibus audiſſe affirmauit. Nec tamen id quicquam miſeris profuit apud Herodem, ſolis maledictis aures paratiſſimas aperientem: eumq; gratioſiſſimum ſibi iudicantem, qui ſecum eadem crederet, ijſdemq; moueretur. Incitabat præterea Salome crudelitatem eius in filios. Nam ad hanc Ariſtobulus, quo periculis inuolueret, quam & ſocrum habebat & amitã, monitum miſerat, vt ſaluti ſuæ conſuleret: quaſi Rex eam decreuiſſet occidere, iterũ inſimulatã, quorũ ante fuerat accuſata: quòd Syllæo Arabi nubere cupiẽs, quem ſciret eius inimicum, occultè illi ſecreta Regis nunciaret. Et hoc fuit extremum, quo tanquã tempeſtate oppreſſi adoleſcentes, non ſecus ac turbine peſſundati ſunt. Salome enim protinus contendit ad Regem, eiq; monita Ariſtobuli prodit: atq; ille vlterius durare nõ paſſus, vtrunq; filium vinxit, & ſeparatos aſſeruari præcepit. Deinde Volumniũ militiæ magiſtrũ, & ex amicis ſuis Olympũ deſcripta ferentes iudicia, proficiſci iuſſit ad Cæſarem: qui poſtquã Romam naui delati, Regis literas reddiderũt, vehementer quidem Cæſar ob adoleſcentes indoluit, verũ poteſtatẽ in filios à patre auferendam non duxit. Deniq; reſcribit ei, vt ipſe ſui dominus eſſet arbitrij: melius tamen facturum dicens, ſi in communi conſeſſu propinquorum ſuorum prouinciæq; rectorum de inſidijs quæreret: eosq; ſi delato crimini reperiret aſtrictos, occideret. ſi verò fugã tantum eſſe meditatos, mediocri ſupplicio contentus eſſet. Paret ſcriptis Herodes: cumq; Berytum, quò Cæſar iuſſerat, perueniſſet, cogit iudicium. Præſederunt autem rectores, quibus à Cæſare ſcriptum fuerat, Saturninus & Pedanius legati, & cum his Volumnius procurator, itemq; propinqui Regis & amici, necnon & Salome & Pheroras, & poſt hos optimates Syriæ, præter Archelaum Regem: namq; hunc Herodes, quod Alexandri ſocer eſſet, ſuſpectũ habebat. Sed filios quidem ſatis prouido conſilio in iudicium nõ produxit: ſciebat enim quod ſi tantum viſi fuiſſent, omni modo ad miſericordiam cunctos impellerent: ſi verò etiam dicendi copiam nacti eſſent, facilimè Alexander obiecta dilueret. Igitur illi quidem cuſtodiebantur in Platane, vico Sidoniorum. Exorſus autem Rex, veluti cum præſentibus ageret, cõmouebatur. & inſidias quidem timidè obijciebat: nam probationibus deficiebat. maledicta verò & probra & iniurias, & peccata plurima in ſe admiſſa proſequebatur: eaq; morte grauiora eſſe cõceſſorib. demonſtrabat. Poſtremo cũ nemo contradiceret, ſemetipſum argui miſerabiliter queſtus, acerbamq; victoriam vincere, ſingulos ſententiã proferre rogat in filios. & primus Saturninus condemnan-

Cous Euaratus.

Ant. lib. 16. cap. 12.

Herodes à Salome motus vtrunque filium vincit, & ſeparatos aſſeruari præcipit.

Ant. lib. 16. cap. 13. Herodes contra Alexandrum & Ariſtobulum iudicium cogit.

Herodes in iudicio filios accuſat.

Sententia in filios Herodis.

condemnandos esse adolescentulos, sed non morte pronunciauit. nec enim fas esse cum tres ipse astantes habeat filios, mortem alienis decernere. Idem etiam duobus legatis visum est, eosq; nonnulli alij secuti sunt. Tristem verò sententiã primus Volumnius dixit, cunctiq; post eum Herodis amulatione, vel odio: neque indignatione quisquam necandos esse adolescentes iudicauit. Tum autem vniuersa Iudæa & Syria, suspensa quidem operiebatur huius tragœdiæ finem: sed nemo existimabat Herodis crudelitatem ad parricidium vsque processuram. Ille tamen filios Tyrum traxit: atque inde naui Cæsaream deuectos, quo mortis genere perimeret cogitabat. Interea vetus quidam Regis miles, Tiro nomine, qui & filium habebat Alexandro assuetum atque amicum, & ipse diligebat adolescentulos: præ nimia indignatione mentis postremo circumiens clamitabat conculcatam esse iustitiam, veritatem periisse, naturam esse confusam, vitamq; hominum iniquitatis esse plenam, & omnia quæ dolor contemptori vitæ dictasset. Deinde ipsum etiam Regem ausus adire: mihi verò, inquit, omnium videris esse infelicissimus, qui contra charissimos nequissimis credas. Siquidem Pheroras & Salome fidem apud te aduersus filios tuos habent, quos sæpe ipse mortis supplicio dignos esse iudicasti: neque aduertis hoc eos agere, vt iustis successoribus destitutus, cum solo remaneas Antipatro, capi facile Regem optantes. Veruntamen cogita, ne ille quoque militibus odiosus sit, propter eadem omnium fratrum. Nullus enim est, qui non adolescentium misereatur, principum autem plurimi etiam palam grauiter ferunt. Hæc dicens, simul eos quibus res indigna videretur nominabat. Rex autem statim illos & ipsum cum filio comprehendi iubet. Ibiq; tum alius quidam Regius tonsor, nomine Tryphon, nescio qua exagitatus insania, semetipsum indicans prosilit: ac mihi quoq; Tiro, inquit, iste persuasit, vt occasione tondendi nouacula te occiderem: magnaq; inde Alexandrum daturum munera pollicebatur. His auditis, Herodes & Tironem eius q; filium, & tonsorem subdidit quæstioni. Cumq; illi pernegarent, tonsor autem amplius nihil diceret, Tironem vehementius torqueri iussit: tumq; filius eius, patris miseratione commotus, cuncta se Regi, si eum sibi condonasset, indicaturum promisit. Eoq; relaxato, ipsius occidendi patrem suum habuisse voluntatem dixit, impulsum ab Alexandro. Hoc autem quibusdã fictũ ab adolescente videbatur, quo tormentis eriperet patrem, nonnulli verum esse affirmabant. Herodes tamen & militum principibus & Tirone pro concione accusatis in eos armauit populum, vt ibidem cum tonsore lignorum & lapidum ictibus interirent. Filios verò in Sebasten missos, quæ non longo à Cæsarea interuallo distaret, præfocari iubet: eaq; re maturè perfecta, in castellum Alexandrium mortuos asportari, cum Alexandro materno auo sepeliendos. Hic finis Aristobulo & Alexandro vitæ fuit.

An. mũdi 3961. Ante Christum natum 3.

Tiro vetus Regis miles, Herodis iniquitatem execratur.

Tironem cum filio Herodes comprehendi iubet. Ant. lib. 16 cap. 13.

Alia falsa in Tironẽ & Alexandrum accusatio.

Herodes Alexandrũ & Aristobulum filios præfocari, cum Alexandro materno auo sepeliendos, iubet.

CAP. XVIII.

De conspiratione Antipatri contra patrem.

ANTIPATRVM verò, cum iam sine controuersia successionem regni speraret, intolerabile gentis excepit odium, cunctis scientibus illum omnes fratribus suis conseruisse calumnias: nihiloq; minus timor eum non mediocris solicitabat, crescente sobole peremptorum. Erant enim Alexandro ex Glaphyra filij duo, Tigranes & Alexander: itemq; Aristobulo ex Berenice Salomes filia, Herodes &

Ant. lib. 17. cap. 21.

An. mũdi 3961. Ante Christum natum 3.

Agrippa & Aristobulus, filiaq́ Herodias & Mariamme. Sed Glaphyram quidem Herodes cum dote sua in Cappadociam dimisit, postquàm Alexandrum interfecit: Berenicen autem Aristobuli cõiugem, auunculo Antipatri nuptum dedit: vt enim Salomen, quam infensam habebat, sibi reconciliaret Antipater,

Antipater pecunia & donis hominum fauorem sibi conciliare conatur.

istas nuptias excogitauit. Idem verò etiam Pherorã muneribus aliysq́ obsequijs, atq́ amicos præterea Cæsaris ambiebat, magnas Romam mittendo pecunias. Saturninum enim cum alijs omnibus apud Syriam donis expleuerat. Hoc autem magis inuisus erat cunctis, quo plura donabat, velut opes tantas nõ munificentia largiretur, sed metu consumeret. Itaq́ eueniebat, vt nec accipientium beneuolentia quicquam profecerit: quibusq́ nihil dedisset, acerbiores inimicos haberet. In distributionibus autem munerum quotidie largior erat, cum præter spem

Quantum Herodem peremptorum filiorum cædis pœniteret, prolis eorum miseratione ostendebat.

videret orbos pueros ab Herode curari: quantumq́ illum peremptorum cadis pœniteret, prolis eorum miseratione significari. Conuocatis enim propinquis atque amicis suis, & pupillis astantibus cum lacrymis oppleßet ὀculos, dixit: Horum quidem mihi patres fortuna quædam tristis eripuit, ipsis autem orbitatis misericordia cum natura commendat. Experiar itaq́, vt etsi pater infortunatißimus fui, auus tamen sim prouidentior, & à quibus post me regãtur, amicißimos mihi relinquam. Despondeo igitur filiam tuam Pherora maximo filiorũ Alexandri, vt ei curator sis necessarius: tuo verò Antipater filio, Aristobuli filiam: eris enim hoc modo pater orbata. Sororem verò eius meus Herodes accipiet, ex pontifice auo materno prognatus. Et de his quidem hoc sit iudiciũ meum, neque id quisquam dirimat, qui me amabit. Precor autem etiam Deum bono regni mei, meorumq́ nepotum copulare nuptias, atque hos pueros placidioribus, quam patres eorum oculis aspicere. Postquam hæc locutus est, fleuit, & puerorũ dexteras iunxit, benignißimeq́ consalutatis singulis dimisit concilium. Statim diriguit Antipater, quantoq́ dolore affectus esset neminem latuit pupillorum. namque honorem apud patrem quoque sibi derogatum existimabat: iterumq́ de rebus cunctis periculum fore, si Alexandri filijs præter Archelaum etiam Pheroram tetrarcham adiutorem habere licuisset. Ad hæc reputabat odiũ suum, & orbitatis miserationem, qua tota gens flectebatur: quanto viuentium puerorum studio, & quanta memoria mortuorum ipsius scelere tenerentur Iudæi. Itaque omnimodo dirimere sponsalia statuit. & callidè quidem patri surrepere timuit, sæuienti acriterq́ vigilanti ad suspicandum. palàm verò eum supplex adire ausus est, coramq́ deposcere, ne se honore priuaret, quo dignum esse iudicasset, nudumq́ Regis nomen habere vellet, regni autem substantiam penes alios esse. Nec enim posse rerum obtinere dominatum, si præter auum Archelaum, etiam Pheroras Alexandri filio socer esset adiunctus. Instantißimè verò precabatur quia numerosa esset Regia progenies, nuptias permutari. Nouem namque

Herodis filij ex septẽ vxoribus suscepti.

Regi vxores erant, sed harum septem vnde filios susceperat, ipsum Antipatrum ex Doride, Herodem autem ex Mariamme pontificis filia: itemq́ Antipam & Archelaum ex Malthace Samaritide, filiamq́ Olympiadem, quam frater eius Iosephus habuerat, ex Hierosolymitide verò Cleopatra Herodem & Philippum, necnon ex Pallade Phasaelũ. Habebat autem filias quoq́ alias, Roxanen & Salomen, vnam ex Phædra, & alteram ex Elpide: duasq́ vxores sine filijs, consobrinam & fratris filiã: & præter has Alexandri & Aristobuli sorores duas ex Mariamme. Cum igitur tanta prolis copia supereßet, aliter nuptias iungi postulabat

Antipater.

Antipater. Rex autẽ perspecto eius animo, quid de pupillis cogitaret, vehementer iratus est: quippe filiorũ quos interfecerat casum reputãs verebatur ne etiam hi quandoq; criminationũ Antipatri præmiũ fierent. Sed tunc quidem suuioribus dictis eum protelat. Postea verò blanditijs eius adductus, sponsalia reformauit: ac primũ ipsi Antipatro Aristobuli filiã collocat, filium verò eius iungit filiæ Pheroræ. Hinc licebat aduertere, quantum Antipatri valuerit adulatio, quod idem in simili causa impetrare Salome non potuit. hanc enim quamuis soror esset, atq; hoc sæpe intercedente Iulia vxore Cæsaris postulasset, Arabi Syllæo nubere non passus est: sed inimicissimam sibi fore iurauit, nisi ab hoc studio destitisset. posteaq; inuitam Alexæ cuidam ex amicis suis in matrimonium dedit: eiusq; filiarum vnam Alexandri filio, alteram Antipatri auunculo tradidit. Nataram autem Mariammes vna, sororis filium habebat. Antipatrum, altera fratris Phasaelum. Sic interrupta pupillorum spe Antipater, & prosua cõmoditate affinitatibus iunctis, expectatione certa nitebatur: adiectaq; malignitati fiducia, nequaquã erat tolerabilis: nam quia singulorũ odiũ vitare nõ poterat, securitatem sibi ex terrore quærebat: cum præterea Pheroras ei veluti iam cõfirmato Regi obsecundaret. Quin & mulierum conflata in aula conflictio, nouas turbas excitabat. Etenim Pheroræ vxor cum matre ac sorore sua, necnon & matrẽ Antipatri, multa in Regia insolenter agebat, ausa etiã duas Regis filias cõtumelioseq; tractare: cui rei maximè ab Antipatro erat obiecta. Itaq; cum illi inuisa essent, alias quidem morigeras habebãt: sola verò Salome aduersabatur eorũ concordiæ: quodq; nõ bono Regis coirent, apud ipsum insimulabat. Cognita verò eius delatione mulieres, quodq; Herodes ægrè tulisset aperto quidem conuentu & familiaritate abstinuerunt, contrà verò & discordare inter se Rege audiẽte simulabant: cum his adeò colluderet Antipater, vt palàm Pheroram minimè dubitaret offendere: occultos autem cœtus & nocturnas commessationes agebant: earumq; consensionem fecit obseruatio firmiorem: cum horum nihil ignoraret Salome, sed Herodi cuncta nunciaret. Ille autem ardens iracundia, maximeq; aduersus Pheroræ coniugem, quod eam præter cæteras accusaret Salome, aduocato cognatorũ amicorumq; cõcilio, & alia multa mulieri & filiarũ contumelias crimini dedit, quodq; Pharisæis mercedem contra se præbuisset, fratremq; sibi hostem reddidisset expugnatum venenis. Postremo cõuersus ad Pheroram, vtrum, ait, se fratrẽ an vxorem vellet optare? Cumq; ille se citius vita dixisset quàm cõiugem cariturũ, incertus quid ageret, ad Antipatrũ sermonem contulit: ac ne cum Pherora, vel eius coniuge, aut quouis alio, qui ad eam pertineret, vnquam colloqueretur edixit. Verum ille palàm præcepta custodiens, in occulto cum his pernoctabat, metuensq; obseruationem Salomes, per amicos in Italia degentes, vt Romam proficisceretur, effecit perlatis literis, vbi Antipatrum aliquanto post tempore ad Cæsarem mitti oportere perscriberent. Igitur Herodes nihil moratus, eum misit: cunctis quæ vsui forent, magnaq; pecunia liberaliter instructum, testamentumq; vnà ei portandum dedit, in quo Rex ipse Antipater inscriptus erat, & Antipatri successor Herodes, ex Mariamme pontificis filia procreatus. Quin & Syllæus Arabs itidem Romam, neglecto Cæsaris præcepto, nauigauit: de his cum Antipatro certaturus, de quibus cum Nicolao causam ante dixerat. Non leue autem cum Areta Rege suo certamen habebat, cuius & alios amicos interfecerat & Soemum in Petra oppido potentissimum, redemptoq;

An. mũdi 3961. Ante Christum natum 3.

Herodes Antipatri blanditijs adductus, sponsalia reformat.

Ant. lib. 17. cap. 3. Antipater expectatione regni certa nititur.

Mulierum in aula cõflictio.

Ant. lib 17. cap. 4.

Herodes Antipatro, ne cum Pherora, vel eius coniuge vnquã colloqueretur, edicit

An. mũdi 3961. Ante Christum natum 3.

ptoq́ Fabato procuratore Cæsaris fautore vtebatur etiam in Herodem. Sed maiore pecunia data Herodes *Fabatum â Syllæo alienauit: ac per eum quæ Cæsar iusserat exigebat. Ille autem cum nihil dedisset, accusabat apud* Cæsarem Fabatum, *dispensatorem esse dicens, non quæ ipsi, sed quæ* Herodi *expedirent. Quibus commotus ad iracundiam Fabatus, adhuc autem apud Herodem in honore maximo habebatur, secretorum Syllæi proditor factus est: regiq́ indicauit, quòd Syllæus Corinthum eius satellitem pecunia corrupisset, eumq́ asseruari oporteret. Neq́* Rex *id facere dubitauit: quoniam Corinthus iste, licet in aula Regis esset educatus, ex Arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum solum corripi, sed etiam duos alios Arabas iussit apud eum repertos, vnum Syllæi amicum, alterum Phylarchum. Qui subditi quæstioni, magna pecunia Corintho, vt Herodem occideret, persuasisse confessi sunt: atq́ etiam â Saturnino Syriæ rectore interrogati, Romam transmissi sunt.*

Fabatus Procurator Cæsaris apud Herodem secretorum Syllæi proditor.

CAP. XIX.

De veneno Herodi parato & quomodo compertum sit.

AT Herodes Pheroræ vehementius imminebat, vt repudiaret vxorem: neque quomodo mulierem plecteret inueniebat, cum multas in eam odij causas haberet, donec ipsum etiam fratrem cum ea supra modũ indignatus eiecit. Pheroras autem æquo animo accepta iniuria, in tetrarchiam suam recessit, iuratus vnum sibi exilij finem fore mortem Herodis, neq́ ad eum reuersurum esse dum vixerit. Deniq́ nec ægrotum quamuis sæpe accitus fratrem inuisere voluit, cum quibusdam mandatis eum quasi moriturus vellet instruere. Sed ille quidẽ præter spem conualuit. Postquam autem Pheroras in morbum incidit, tum Herodis patientia demonstrata est. Nam & venit ad eum, & humanissimè curatum voluit: sed morbum superare non quiuit: intra dies enim paucos est mortuus. Quem licet vsque ad vltimum vitæ diem dilexisset Herodes, tamen quòd illum quoque veneno peremisset, fama vulgatum est. Verum eius corpore in Hierosolymã deportato, luctum maximum cunctæ genti denunciauit, clarissimaq́ funus sepultura dignatus est. Vnus quidem interfector Alexandri & Aristobuli, hunc exitum vitæ sortitus est. Transijt autem in Antipatrum autorem pœna sceleris, ex interitu Pheroræ nacta principium. Quidam enim ex eius libertis, cum Regem *tristes adijssent, fratrem ipsius Pheroram veneno interceptum esse dicebant. nam quendam ei cibum obtulisse coniugem suam, non eo quo solebat modo conditum: eoq́ sumpto illum morbo protinus esse correptum. Venisse autem ante biduum, matris ac sororis eius accitu quandam veneficam mulierculam ex Arabia, vt venenum Pheroræ conficeret amatorium: & pro amatorio dedisse mortiferum Syllæi consilio: namque illi notam fuisse. Perculsus igitur plurimis suspicionibus* Rex, *ancillas & nonnullas libertinas quæstioni subiecit. Ibiq́ tum exclamat aliqua doloris impatiens: Deus cæli terræq́ rector, in matrem Antipatri, quæ horum nobis malorum causa est, vindicet. Hoc* Rex *initium nactus, persequebatur vlterius indaginem veritatis. Mulier verò & matris Antipatri familiaritatẽ cum Pheroræ eiusq́ mulieribus, & occultos eorũ cõuentus aperuit: quodq́ Pheroras & Antipater redeuntes à* Rege, *tota cum illis nocte potare soliti essent, seruis omnibus exclusis & ancillis. Vna quidem libertinarũ hæc indicauit. Cum autem ancillæ separatim singulæ torquerentur, patuit omnium dicta congruere, qua*

Herodes Pheroram cum vxore eijcit.

Pheroras moritur, & Hierosolymis sepelitur.

Ant. lib. 17. cap. 5

Venefica mulierecula ex Arabia.

Confessio mulierecularum in tortura.

qua de cauſa Romam quidem Antipater ex compoſito, Pheroras verò trans flumen ſecedere curauiſſet. Nam ſapè illos in ſermone dixiſſe, quòd poſt Alexandrum & Ariſtobulum ad ipſos eorumq; coniuges tranſiturus eſſet Herodes. Nec alicui poſſe parcere, qui Mariammæ eiusq; filijs minimè pepercisſet: ideoq; melius eſſe, ab hac belua quàm longiſſima fugere. Sæpè autem dixiſſe matri Antipatrum conquerentem, quòd cum ipſe iam canus eſſet, pater in dies ſingulos iuueneſceret, ſeq; fortaſſe prius quàm regnare incipiat moriturum: aut ſi vnquam ille deceſſerit, (quando autem iſtud futurum?) voluptatem ſibi ſucceſſionis omninò fore breuiſſimam. Pullulare præterea hydræ capita, hoc eſt Alexandri & Ariſtobuli filios: ſibi autem filiorum quoq; ſpem ademptam eſſe patris iniuria: qui non eorum quenquam poſt mortem ſuam regni ſucceſſorem, ſed Mariammes filium ſcripſiſſet hæredem. Qua quidem in re prorſus eum ſenectute delirare, ſi teſtamento ſuo ſtãdum arbitraretur. Senamq; vt ex eius progenie nemo ſupereſſet curaturũ. Quinetiam cum omnes patres, quibus inuiſi vnquam filij fuerunt, odio vincat: plus tamen eum etiam fratres odiſſe. Deniq; nuper ſibi, ne cum Pherora colloqueretur, centum talenta donaſſe: atq; cum Pheroras diceret, quid enim per nos lædebatur? reſpondiſſe Antipatrum, vtinam cunctis ablatis nudos ſe dummodo viuos relinqueret. Verùm hoc nequaquam fieri poſſe, vt tam peſtiferam beſtiam quiſquam effugiat, ſub qua nec amicis eſſe palàm liceret. Denique nunc occultè, inquit, conuenimus: licebit autem apertè, ſi virorum ſpiritum manusq; habeamus. Hæc in tormentis ancillæ prodiderunt, & quòd Pheroras cum illis Petram fugere cogitaſſet. Vt omnibus autem dictis Herodes crederet, centum talentis effectum eſt. De his enim ſoli Antipatro dixerat. Igitur ante alios in Doridem Antipatri matrem furor eius erumpit: eamq; omni ornatu, quem illi donauerat, ſpoliatã, multis comparato talentis, expellit. Deinde ira depoſita, Pheroræ mulieres à tormentis recreabat. Timore autem pauidus erat, & ad omnes ſuſpiciones excitabatur: multosq; innocentes, metu ne quem nocentium prætermitteret, in tormenta ducebat. Hinc ad Samaritam ſe conuertit Antipatrum, qui procurator erat Antipatri, & ex illius tormentis comperit, necandi ſui cauſa ex Ægypto Antipatrum venenum malum petiſſe, per quendam Antiphili amicum: idq; ab eo Antipatri auunculum accepiſſe Theudionem, ac Pheroræ tradidiſſe: cui mandaſſet Antipater, vt Herodem occideret, dum ipſe Romæ abeſſet, ac ſuſpicione careret: Pheroram verò venenum vxori ſuæ dediſſe ſeruandum. Itaque hanc euocatam, ſtatim Rex quod acceperat afferre iubet. Illa verò quaſi allatura egreſſa, detecto ſe præcipitem dedit, vt eo modo probationes & Regis tormenta præueniret. Sed Dei prouidentia, ſicut apparet, quæ ab Antipatro pœnas repeteret, non in caput, ſed in diuerſam delata partem, periculum mortis euaſit. Portataq; ad Regem, vbi reſipiſcere potuit (nam caſus eam perturbauerat) quamobrem ſe præcipitaſſet interrogata, adiurante Rege, quòd vera dicenti remitteret omne ſupplicium: ſin falſa promere maluiſſet, corpus eius tormentis abſumeret, neque ſepulturæ quicquam relinqueret: paulìſper tacuit. deinde: quid, inquit, ſecreta cuſtodio, quum Pheroras obierit, Antipatro qui nos omnes perdidit ſeruitura? Audi Rex, & tecum Deus mihi teſtis veritatis, qui falli non poteſt, Cum Pheroræ morituro lacrymans aſſiderem, tunc ille me ad ſe vocauit: En multum, inquit, coniunx de fratris erga me animo ſum deceptus. Nam qui ſic me diligeret, inuiſum habui, &

An. mũdi 3961. Ante Chriſtum natum 3.

Doridem Alexandri matrem omni ornatu ſpoliatam Herodes expellit.

Pherorę cõiunx quid cum veneno ſit actũ, ingenuè fatetur.

An.mũdi 3961. Ante Christum natum 3.

necare cogitaui: qui tanto nunc mei, quamuis nec dum mortui, dolore confunditur. Sed ego quidem impietatis precium fero: tu verò quod in eum seruas, relictum nobis ab Antipatro venenum, huc affer propere, meq; vidente consume, ne ad inferos quoq; vltricem huius sceleris conscientiam deferam. Ita vt iussit attuli: & magnam quidem veneni partem sub obtutibus eius in ignem effudi: modicum verò mihi propter dubios casus, & quæ te metuerem, reseruaui. His dictis, illa quidem omninò paululum quiddam veneni habentem pyxidem profert: Rex verò in matrem fratremq; Antiphili contulit quæstionem. Verùm hi quoq; Antiphilum ex Ægypto attulisse pyxidem fatebantur, illumq; venenum à fratre apud Alexandriam exercente medicinam accepisse dicebant. Totum autem regnum circumeuntes Alexandri & Aristobuli manes, ipsi erant incertarum rerum exploratores atq; indices, & à suspicionibus remotissimos ad probationes trahebant. Deniq; etiam Pontificis filiam Mariammen, consciam esse maleficiorum patuit. Hoc enim tortis eius fratribus demonstratum est. Rex autem matris audaciam filij quoq; pœna coercuit. Nam quem illa pepererat Herodem, patri successorem scriptum ex testamento deleuit.

Diuina vltio nullum scelus impunitum relinquit.

CAP. XX.

De Antipatri in Herodem malignis studijs deprehensis & vltis.

POST *hæc etiam Bathyllus, nouissima consiliorum Antipatri fides documentis accessit. Namq; is erat quidem libertus eius: aliud autem venenum ferens, hoc est, aspidum virus, aduenerat, aliorumq; serpentum succos: vt si prius fuisset inualidum, hoc se Pheroras cum sua coniuge in Regem armaret. Idem verò præter susceptam contra salutem patris audaciam, velut operam subciuam, habebat epistolas aduersum fratres compositas ab Antipatro. Erant autem Romæ in studijs Archelaus & Philippus, iam adolescentuli, magniq; animi Regis filij, quos Antipater velut imminentes spei suæ remouere festinans, quasdam in eos literas ipse finxit, amicorum nomine Romæ degentium. Nonnullis autem corruptis scribere persuasit, quòd multis patrem maledictis carperẽt, ac de Alexandri & Aristobuli nece manifestè quererentur, seq; accitos esse grauiter ferrent: iã enim pater eos redire præceperat, idq; maximè solicitabat Antipatrũ. Quin etiam prius quàm proficisceretur, in Iudæa constitutus Antipater, eiusdem modi contra eos Romæ literas mercabatur: patremq; adeundo vitandæ suspicionis causa, fratres purgare simulabat: quædam falso scripta, quædam verò adolescentiæ peccata esse commemorans. Quo quidem tempore scriptoribus epistolarum, quas in fratrum perniciem simulabat, plurimis pecunijs datis, sumptuum confundere tentabat indicia, vestem preciosam variaq; stragula, poculaq; argentea necnon & aurea comparãdo, aliaq; plurima instrumenta, vt preciorum magnitudine mercedes falsarijs erogatas celaret. Deniq; ducenta talenta retulit expensa, & eorum maxima fuit occasio causa Syllæi. Vniuersis autem malis tunc minoribus maiore contectis, cum omnia quidem tormenta de patricidio, epistolæ verò deiteratis fratricidijs conclamarent, nemo tamen ex Iudæa venientium, quo loco fortunæ domus essent ei nunciauit, quamuis inter scelus probatum & ipsius reditum septem mensium interualla fluxissent. Ita erat inuisus omnibus. Fortasse autem etiam quibus indicandi voluntas fuit per interfectorũ fratrum*

Antipatri in Archelaum & Philippum fratres insidiæ.

Antipater scriptoribus epistolarũ, quas in fratrum perniciem simulat, ingentem pecuniæ summam erogat.

manes

manes obmutescebant. Denique Roma literas misit, continuò se venturum esse, quodq; honorificè dimissus esset à Cæsare nuncians. Rex autem insidiatorem manibus tenere desiderans: timensq; ne siquid præsciisset, fortè caueret, ipse quoque literis beneuolentiam simulans, & alia familiarissimè scripsit, & vt reuersionem suam maturaret orauit. Nam si properasset, matris suæ quoq; offensionem posset componere, quam expulsam esse non ignorauit Antipater. Primam quidem iam de morte Phororæ susceperat epistolam apud Tarentũ, eumq; vehementer luxerat: id autem nonnullis de patruo laudabile videbatur: sed quantum intelligi datur, causa doloris erat, quòd insidiæ pro voto non cesserant: neque tam Pheroram flebat, quàm maleficiorum ministrum. Præterea metus eum quidam ob ea quæ confecerat occupabat, ne quando fortè deprehenderetur venenum. Tunc autem in Cilicia patris epistola sibi reddita, quam suprà memorauimus, statim quidem festinabat: sed postquam in Celenderin delatus est, subit eum quendam materni casus cogitatio, anima iam per semetipsam diuinante. Et amicorum quidem prudentiores eò suadebant, ne prius patrem conueniret, quàm pro certo cognosceret, quibus ex causis matrem suam repudiasset: namque timere, ne fortè criminibus matris adderetur. Minus autem prudentes, & visendæ patriæ cupidi magis, quàm quid Antripatro esset vtile considerantes, vt properaret monebant, ne ex ipsa mora & patri causam prauæ suspicionis, & occasionem præberet calumniantibus. Nunc enim siquid motum est, in absentem esse factum: nec enim præsente illo quenquam id ausurum fuisse. Absurdum autem videri, propter suspiciones incertas certis bonis carere, neque maturè se patri reddere, ab coq; regnum accipere, quod solo ipso niteretur. Paruit his Antipater, impellente fortuna, transmissusq; in Sebastum Cæsariæ portum defertur. Occurrit autem illi præter opinionem maxima solitudo cum omnes eum deuitarent, nullusq; auderet accedere. Nam etsi semper aquè inuisus erat, odio tamen vt proderetur tunc data libertas est. Multos autem auertebat ex Rege formido, quoniam cunctas iam ciuitates de Antipatro fama replcuerat, solusque de se quid ageretur Antipater ignorabat. Nec enim vel clarius eo quisquam deductus est, cum Romam nauigaret, vel ignobilius inde susceptus est. Enimuerò clades ille domesticas intelliges, calliditate celabat, metuque penè mortuus, vultu confidentiam simulabat. Et neque fuga spes vlla erat, neque circunstantibus malis emergere poterat: certumque nihil ei de domo, ne ibi quidem nunciabatur: id enim Regis interminatio prohibuerat. Vnde interdum etiam spes eum pertentabat hilarior, aut nihil esse deprehensum, aut, si quid esset, hoc sese impudentia sua diluturum ac dolis, quæ sola instrumenta salutis haberet. Itaq; his armatus, sine amicis in Regiam venit, qui à prima ianua cum iniuria sunt repulsi. Fortè autem Varus Syriæ rector intus aderat. Ingressus inde ad patrem, confirmatusq; audacia, velut eius salutandi causa, propius accedebat: cum ille obiecta manu & capite declinato, exclamat: Et hoc patricida est, vt me amplexari velis, qui tot maleficijs inuolutus sis. Dispereas, impium caput: neq; me attingas prius quàm criminibus te exuas. Dabo enim tibi iudicium & iudicem, qui opportunè præstò est, Varum. Abi, & quemadmodũ te purges in diem crastinum meditare. nam & tempus indulgeo calliditatibus tuis. Adhæc metu obstupefactus Antipater, quia respondere nihil potuit, reuersus est. Cum autem ad eum veniissent mater & vxor, cunctas ei probationes exposuerunt. Tumq; recepta mente, quo pacto

An. mũdi 3961. Ante Christum natum 3. Ant. lib. 18. Cap. 8.

Antipater vt reuersionem suam maturaret, scribit Herodes.

Antipater Pheroræ mortem vehemẽter luget.

Antipater Cæsareæ omnibus inuisus.

Quomodo Antipater Roma domum reuersus ab Herode fuerit acceptus.

An. mũdi 3961. Ante Christum natum 3.

pacto ſeſe defenderet cogitabat. Poſtero autem die Rex adhibito ꝓpinquorum atque amicorum concilio, Antipatri quoq; amicos vocat. Jpſe autem cum Varo reſidens, cunctos indices iuſſit adduci, in quibus erant etiam ſerui matris Antipatri quidam pridem comprehenſi, qui ab ea literas ad eum deportauerunt huiuſcemodi. Quoniã illa omnia patri tuo cognita ſunt, caue ne ad eum venias, niſi aliquod auxilium à Cæſare impetraueris. Jtaq; his vnà cum alijs introductis, ingreditur Antipater. Cumq; pronus ante pedes patris cecidiſſet: oro, inquit, pater, ne quid de me praiudices, ſed integras aures ſatisfactioni meæ præbeas. Demonſtrabo enim me innoxium, ſi tu velis. Jlle autem magna voce imperato ei ſilentio, ad Varum locutus eſt: Quod & tu Vare, & quiuis iuſtus iudex, Antipatrum morte dignum iudicauerit, certè ſcio. Vereor autem ne mea quoq; tibi ſit inuiſa fortuna, omniq; calamitate dignum deputes, qui tales filios genuerim. Atqui hoc tibi magis miſerandus videri debeo, quòd erga tam ſceleſtos indulgentiſſimus pater fui. Nam illis prioribus adhuc adoleſcentulis regnum detuleram, eosq; Romæ educatos amicos Cæſaris feceram: ſed quos alijs inuidendos Regibus amulandosq; conſtitui, mea ſalutis hoſtes inueni, quorum tamen interitus Antipatro magis profuit. Jſti enim quòd iuuenis & ſucceſſor meus futurus eſſet, maximè ſecuritas quærebatur. at verò hic belua, patientia mea ſuprà quàm ſatis erat expletus, in me ſatietatem ſuam profudit: eiq; diu viuere ſum viſus, meamq; ſenectutem grauiter tulit, Rexq; fieri non niſi patricidio paſſus eſt. qua quidem profectò noui qua ratione cogitauit: quòd eum ex agro abiectum reduxerim, & excluſis quos mihi Regina pepererat filijs, regni mei vicarium declarauerim. Equidem tibi Vare confiteor meæ mentis errorem. Ego illos contra me filios irritaui, qui Antipatri gratia ſpes eorum iuſtas abrupi. Quid enim tantum de illis, quantum de iſto benè ſum meritus? cui viuus etiam poteſtatem meam penè conceſſi: apertè autem regni ſucceſſionem teſtamento reliqui, & præter deſtinatos ei ſeparatim quinquaginta reditus talentorum, ſumptum paſſim meâ pecunia ſubminiſtraui: ac nuper Romam quoque nauigaturo dedi trecenta talenta, quemq; ſolùm ex omni familia mea, tanquam patris ſeruatorem, Cæſari commendaui. Aut quid illi tantum ſceleris, quantum Antipater admiſerunt? quódue de his habui indicium, quale demonſtrauit huius inſidias? etiam approbo, quia auſus eſt aliquid patricida, rurſumq; veritatem dolis ſperat obtegere: tibi Vare cauendum. nam ego iſtam beluam noui: & quàm ſit veriſimilia dicturus, iam nunc proſpicio, fletusq; ſimulatos. Hic eſt qui me quondam monebat, vt viuum Alexandrum cauerem, neq; meum corpus omnibus crederem: hic eſt qui vſque ad cubile meum ſolebat ingredi, & circumſpicere, ne quis mihi fortè paraſſet inſidias: hic ſomni mei cuſtos erat, & ſecuritatis dator, qui conſolaretur luctum peremptorum, & viuentium fratrum beneuolentiam dijudicaret: hic propugnator & ſatelles meus. Quum eius calliditas Vare in mentem venit, & quemadmodum ſingula ſimulaſſet, vix me credo viuere, tamq; grauem inſidiatorem quo pacto effugerim miror. Veruntamen quia fortuna quædam excitat contra me domum meam, mihiq; amiciſſimi ſemper infenſi ſunt, ego quidem fatorum iniquitatem flebo, & mecum ipſe ſolitudinem gemam. Nemo autem qui meum ſanguinem ſitierit elabetur, etiamſi per omnes filios indicia ventura ſint. Hæc dicens, ipſe quidem interrupto ſermone tacuit, dolore confuſus. Nicolaum autem vnum ex amicis probationes iuſſit exponere. Jnter hæc

Iudicium contra Antipatrum, cui præſidet Varo.

Herodis in iudicio contra Antipatrum accuſatio.

Beneficiorum Herodis in filios collatorum recitatio.

Herodes Antipatrũ præ reliquis filijs amauit, plurimaq; in eum beneficia contulit.

hæc autem Antipater ſublato capite, cum proſtratus ante patris pedes maneret, exclamat: Tu pater meas partes defendiſti. Nam quomodo ego patricida, quem tu ſemper ſeruatorem te habuiſſe commemoras? Aut ſi ficta, vt dicis, ſimulataq́ mea pietas fuit, cur in alijs tam callidus, in hoc adeò demens fui, vt non intelligerem, quòd ſi homines lateret tanti ſceleris cogitatio, cœleſtem latere iudicem omninò non poſſet, qui vbiq́ præſtò eſſet, & cuncta cõſpiceret? An fratrum exitus ignorabam, quos ob id Deus vltus eſt, quia tibi malè cogitauerãt? Quid autem fuit cur me tua ſalus offenderet? Spes regni? Sed regnabam. Odij ſuſpicio? Sed diligebar. An ex te metus aliquis? Quin tui ſeruans, alijs timẽdus eram. Fortaſsis egeſtas cauſa fuit? Multo minus. Quis enim magis expenſarum habuit poteſtatem? Si autem omnium hominum perditiſsimus eſſem, immaniſq́ beſtiæ animum gererem, certè manſueti patris beneficijs vincerer: quem, ſicut tu dixiſti, reduxeris, totq́ filijs antepoſueris, viuusq́ Regem declaraueris, aliorumq́ bonorum magnitudine reddideris inuidendum. ô me miſerum, acerbiſsimamq́ peregrinationem meam, quàm longum liuori tempus, magnumq́ inſidiantibus ſpatium præbui. Sed tamen tibi pater tuisq́ rebus abieram, ne Syllæus tuam contemneret ſenectutem. Roma mihi teſtis eſt pietatis, & princeps orbis terræ Cæſar, qui me patris amatorem ſæpè vocitabat. Accipe pater has eius literas. hæ fictis in me criminationibus veriores: his me defendo: hæ affectus erga te mei argumenta certiſsima: recordare quàm inuitus hinc nauigauerim, latentes in regno contra me inimicitias non ignorans. Tu pater imprudens me perdidiſti, tu compuliſti vt darem accuſandi tẽpus inuidiæ. Verùm ad indicia veniam Ecce adſum, terra mariq́ nihil vſquam patricida perpeſſus. Sed nondum me hoc argumento diligas. nam & apud Deum, & apud te pater, condemnatum me eſſe ſcio. Condemnatus autem deprecor, ne àliorum tormentis fidem habeas: in me feratur ignis, per viſcera mea pergant inſtrumenta pœnarum, ne parcas ſceleſto corpori. Nam ſi patricida ſum, tormentorum expers mori non debeo. Talia cum lacrymis ac eiulatu vociferans, & omnes alios, & Varum ad miſericordiam prouocauit: ſolùm autem Herodem, quò minus fleret, iracundia continebat, documentis veris intentum. Ibi autem Nicolaus, iuſſu Regis multa de Antipatri calliditate prefatus, & miſericordiæ ſpem abſtulit, & atrociſsimam accuſationem inſtituit, cuncta quidem regni maleficia illi aſſcribens: maximè verò fratrum interitum, quos ipſius calumnijs interfectos eſſe demonſtrans, etiam ſuperſtitibus eum inſidiari quaſi ſucceſsionis captatoribus affirmabat. Nam qui patri venenum paraſſet, multo minus à fratribus abſtineret. Cum autem ad veneni probationem veniſſet, per ordinem proferebat indicia, etiam de Pherora crimen exaggerans, veluti illum quoque Antipater fratricidam feciſſet, corruptisq́ Regis amiciſsimis, ſcelere omnem domum repleuiſſet. Atque ita multis alijs dictis & probatis perorauit. Varus autem cum reſpondere iuſsiſſet Antipatrum, & ille nihil amplius elocutus, quàm, Deus teſtis eſt innocentia mea, ſilensq́ iaceret, venenum petijt, idq́ cuipiam damnatorum capitis ex cuſtodijs bibendum dedit: eoq́ ſtatim mortuo, quadam in ſecreto cum Herode ſermocinatus, geſta in concilio Cæſari ſcripſit: poſteroq́ die inde diſceſsit. Nihiloq́ minus Rex Antipatro vinculis tradito, cladis ſuæ nuncios ad Cæſarem miſit. Poſt hæc Salomen appetiſſe inſidijs arguebatur Antipater. Quidam enim è ſeruis Antiphili Roma venerat, epiſtolas ferens cuiuſdam Acmes nomine, ancillæ Iuliæ: quibus

An. mũdi 3961. Ante Chriſtum natum 3.

Reſponſio & excuſatio Antipatri.

Antipater Romam & Cęſarem pietatis teſtes allegat.

Nicolaus iuſſu Regis contra Antipatrum atrociſſimam accuſationem inſtituit.

Peroratio Nicolai.

Venenũ in quodam capitis damnato probatur.

An. mũdi 3963. A nato Christo 1.

ad Regem scriptis, indicauerat Salomes epistola inter literas Iuliæ reperta, clàm ei beneuolentiæ causa misisse. Ipsius autem Salomes epistolis & maledicta in Regem acerbissima, & accusatio maxima continebantur. Sed hæ ab Antipatro erant fictæ: isq; Acmen pecunia corruptam, ad Herodem eas mittere persuaserat. Epistola enim eiusdem mulierculæ ad ipsum scripta id prodidit, cuius verba hæc sunt: Sicut voluisti patri tuo scripsi, & alias epistolas misi, certò sciens, Regem sorori suæ minimè posse parcere, si eas recitauerit. Benè autem facies si consummatis omnibus, pollicitationum tuarum memor fueris. Hac epistola & quæ in Salomen sunt composita deprehensis, Regem subijt cogitatio, ne fortè etiam Alexander falsis epistolis fuisset oppressus: quodq; penè sororem propter Antipatrum occidisset, anxius erat. Itaque non est vltra cunctatus, quòminus ab eo sumeret omnium causa supplicium: sed ne propositis satisfaceret, graui morbo impeditus est. De Acme tamen ancilla, & in Salomen fictione conflata, dedit literas ad Cæsarem. ac propterea testamento mutato, exemit nomen Antipatri, Regemq; scripsit Antipan, præteritis Archelao & Philippo natu maioribus. nam & hos Antipater insimulauerat. Cæsari autem post alia pecuniaria munera mille talenta, & vxori eius ac filijs, itemq; amicis & libertis, propè quinquaginta: cæterisq; omnibus agrorum & pecuniarum non parum distribuit, ac sororem Salomen luculentissimis donis honorauit. In testamento quidem ista correxit.

Alia aduersus Antipatrum accusatio.

Herodes de Antipatro supplicium sumere cogitat, propterea q; nomen ipsius in testamento delet.

CAP. XXI.

De aquila aurea, morteque Antipatri & Herodis.

Ant. lib. 17. Cap. 8.

MORBVS autem ingraueſcebat, quòd eum ſenectus pariter ac mœror vrgeret, & annos iam ſeptuaginta natus eſſet: & filiorum cladibus animum adeo habebat afflictum, vt nec bona valetudine quicquam iucunditatis admitteret. Acriorem autem faciebat ægritudinem, quòd Antipater viueret. Hunc enim non obiter & aliud agens, ſed cum ipſe conualuiſſet, cogitabat occidere. Ad has ei calamitates accidit etiam populi quidam tumultus. Erant in ciuitate ſophiſtæ duo, qui ſummè ſcire leges patrias videbantur, & propterea per omnem gentem maxima gloria prædicabatur: Iudas filius Sepphorai, & alter Margali Matthias. Hos non pauci adoleſcentium ſectabantur, cum leges exponerent, & in dies ſingulos puberum exercitum congregabant. Qui cum Regem audiſſent mœrore ac morbo tabeſcere, apud notos loquebantur, opportunum iam tempus eſſe, vt Deus vindicaretur, fabricatáque aduerſus leges patrias opera deſtruerentur. Siquidem in templo nefas ſit, imagines, aut vultus, aut cuiuſlibet animalis cognomine ſimulacrum haberi. Hoc propterea dicebatur, quòd ſupra maximam portam templi Rex aquilam collocauerat auream. Eamque tunc monebant ſophiſtæ vt tollerent: pulchrum eſſe dicentes, etiam ſi quod inde periculum immineret, pro legibus patrijs mori non recuſare: ſic enim decedentibus, & animam immortalem & bonarum rerum ſenſum perſeuerare perpetuò: minus autem fortes & ſapientiæ ſuæ neſcios amare animam imperitia: magisque morbo cupere, quàm virtute defungi. Dum hæc illi diſſererent, rumor ſubitò peruagatur, Regem fere iam mori: vnde etiam confidentes adoleſcentes coronam adorti ſunt: ipſoque meridie, quum plurima multitudo verſaretur in templo, craſſis demiſſi funibus,

Iudas & Matthias populum vt aquilam aureã tollerent, hortantur.

funibus, aquilam ex tecto auream securibus abscidebant. Quare statim Regis An. mũdi 3963. A nato Christo 1.
duci nunciata, non parui ille manu comitatus ad templum cucurrit: & propè ad
quadraginta iuuenes comprehensos, Regi exhibuit. Qui primum interrogati, Iuuenes qui aquilam auream abscíderant, ad Herodẽ deducti, examinantur.
an aquilam ipsi auream concidere ausi essent, fecisse confessi sunt: deinde quo iu-
bente, lege patria, responderunt. Cum verò, quid exultarent tantum, quibus mors
immineret, ab his quareretur: quia post mortem bonis plurimis frui sperarent,
asseruerunt. His itaque Rex commotus, magnitudine iracundia morbum supe-
rat, atque in concionem procedit. Deinde multum in eos quasi sacrilegos inue-
ctus, & quòd occasione legis patriæ quadam maiora tentassent, velut impios sup-
plicio dignos esse iudicauit. Populus autem metuens, ne per multos quæstio iret,
precabatur, vt primum facinoris suasoribus, deinde in eo deprehensis pœna sub-
ditis, cæteris indignationem remitteret. Tandem igitur exoratus, & ipsos Rex
qui funibus demissi erant cum sophistis viuos incendi, & reliquos qui vnà com- Iuuenes cum Sophistis capitis damnati, interficiuntur.
prehensi sunt, obtruncandos carnificibus tradidit. Hinc totum eius corpus mor-
bo occupatum varijs doloribus differebatur. nam febris quidem non mediocris
erat: prurigo autem intolerabilis habebat omnem corporis superficiem. Assiduis
autem vexabatur coli tormentis, pedesq; tanquam ex intercutis vitio tumue- Herodes varijs morbis vexatur. Ant. lib. 17. Cap. 9.
rant. Quin & inflatio ventriculi, putredoq; virilis membri vermiculos gene-
rans, ac præterea creber anhelitus, & irrupta eum suspiria membrorumq;
omnium contractio fatigabat: vt qui hæc ad diuinitatem referrent, vltionem
eam esse dicerent sophistarum. Ille autem, quamuis cum tot morborum cruciati-
bus luctaretur, vitæ tamen cupidus erat, & remedijs excogitatis salutem spe-
rabat. Deniq; Iordanem transgressus, apud Calliroen aquis calidis vtebatur, Herodes morbis obrutus, aquis calidis vtitur.
quæ in lacum feracem bituminis, qui Asphaltites vocatur, effluentes, pro dulce-
dine potui sunt. Ibi autem corpus eius, quod medicis oleo calidiori foueri placue-
rat, in solium plenum demersum ita dissolutum est, vt etiam lumina quasi mor-
tuus resoluta torqueret. deinde perturbatis qui eum curabant, ad clamorem
quidem illorum respicere visus est. desperata verò salute, militibus quinquage-
nas drachmas, multamq; pecuniam rectoribus atque amicis diuidi iussit. Cum
autem rediens ad Hierichunta venisset, atra iam bili correptus, & penè ipsi Atra bilis Herodi mortem minatur.
morti minabatur: factumq; nefarium excogitauit. Collectos enim cuiusque vici
ex omni Iudæa nobiles, in locum cui nomen est Hippodromus, concludi præcepit.
Deinde Salome sorore & Alexa marito eius ad se vocatis: scio, inquit, mortem
meam festis gaudijs celebraturos esse Iudæos. Verùm per alios lugeri potero, &
præclarissimos honores sepulturæ assequi, si quæ præcipio feceritis. Hos viros qui
habentur in custodia, cum animam efflauero, statim militibus circundatos occi-
dite: vt etiam inuita omnis mihi Iudæa, omnisq; domus illacrymet. Et simul his
mandatis, legatorum quos Romam miserat epistolæ sunt allatæ, quibus Acmen Herodes Roma literas, quibus Acmen iussu Cæsaris interemptam, & Antipatrum morte damnatum esse significabatur, accipit.
ancillam Iuliæ iussu Cæsaris interemptam, & Antipatrum morte damnatum
esse indicabatur. Quin & si pater eum in exilium dare mallet, id quoque permi-
sisse Cæsarem, scriptum erat. Herodes autem paululum hoc nuncio recreatus, do-
loribusq; rursum victus (nam inedia tussisq; pariter violentia distendebatur)
fatum præuenire conatus est: sumptoq; malo, etiam cultellum poposcit: sectum
enim comedere consueuerat. Deinde circumspecto ne quis arbiter impediret, Herodes doloribus victus, sibi ipsi violentas manus inferre cogitat.
tanquam se percussurus dexteram sustulit. Cum verò Achiabus consobrinus
eius accurrisset, manumq; continuisset, vlulatus maximus in regia statim, quasi

An. mũdi 3963. A nato Christo 1. Ant. lib. 17. Cap. 16.

Rex mortuus esset, excitatus est. Eoq; properè audito, Antipater fiduciam recepit: lætusq; iam custodes promissa etiam pecunia, rogabat, vt se solverent atque dimitterent: quod eorum princeps non solùm ne fieret obstitit, sed etiam Regi velociter nunciauit. Ille autem fortius exclamans, quam vires agrotantis valebant, continuò satellitibus missis occidit Antipatrum: mortuumq; sepeliri præcepit in Hyrcanio. Deinde rursum corrigit testamentum, & successorem quidem Archelaum natu maximum Antipæ fratrem scripsit, tetrarcham verò Antipam. Post interitum autem filij quinque diebus exactis moritur: annos quidem triginta quatuor, ex quo interfecit Antigonum, regno potitus: triginta verò & septem, postquam Rex à Romanis declaratus est. Et in alijs quidem omnibus, secunda fortuna vsus est, si quis alius. Regnum enim quod priuatus sibi quæsierat, tanto conseruatum tempore, filijs suis reliquit. In rebus autem domesticis infelicissimus fuit. Salome autem, antequam resciret mortem Regis exercitus, cum marito progressa, vinctos absoluit, quos occidi mandauerat: ipsum dicens mutasse consilium, & vnumquenq; iussisse domum dimitti. Atque ita post horum abitum militibus indicatur. Quibus in concionem cum alia turba in amphitheatrum apud Hierichunta collectis, Ptolemæus anuli Regis custos, quo signare solitus erat, & fortunatum illum cœpit dicere, & multitudinem consolari. Relictamq; ab eo militibus epistolam recitauit, in qua multum rogabat, vt beneuolo animo successorem suum fouerent. Deinde post epistolam testamentum legebat, in quo Philippum quidem heredem Trachonis, proximarumq; regionum: tetrarcham verò, sicut suprà diximus, Antipam: Regem autem Archelaum scripserat: eidemq; anulum ad Cæsarem ferre mandauerat, assignatamq; regni administrati noticiam. Omnium nanque dispositionum suarum dominum & confirmatorem Cæsarem esse voluit, cætera verò seruari iuxta superius testamentum. Quo perlecto confestim clamor secutus est omnium Archelao gratulantium: militesq; per cuneos & populus adeuntes, suamq; promittebant, Deiq; beneuolentiam precabantur. Hinc ad sepeliendum Regem operam contulerunt. Nihil autem munificentiæ prætermisit Archelaus, sed omnem ornatum extulit regium in funeris pompa ducendum. Lectus quippe totus erat gemmis auróque distinctus, thorus autem purpura variatus, corpusq; super eum velatum itidem purpura. Capiti autem diadema erat impositum: corona verò desuper aurea, sceptrumq; in dextera, & circa lectum filij cum propinquis. præterea satellites agmenq; Thracium, Germanique & Galli, velut ad bellum instructi omnes antecedebant. Cætera verò militum manus armata, ducesque suos ordinumque principes sequebantur decenter. Quingenti autem serui ac liberi odores ferebant: corpus autem per ducenta stadia portatum est in castellum Herodion: ibique secundum ipsius Regis mandata sepultum est. Et Herodis quidem Regis hic finis fuit.

Mors Antipatri.

Ant. lib. 17. Cap. 12.

Militibus ac multitudini Regis mors nunciatur.

Archelaus post patris obitum Rex declaratur.

Qua munificentia Herodes sepultus.

FLA-

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER II.

SVMMA CAPITVM LIBRI II. DE BELLO IVDAICO

I. De ſucceſſoribus Herodis,& vltione direptæ aquilæ aureæ.
II. De pugna & ſtrage Hieroſolymis inter Iudæos & Sabinianos.
III. De Vari geſtis circa Iudæos crucifixos.
IIII. De ethnarcha Iudæorum inſtituto.
V. De ſubditicio falſoque Alexandro,eoque deprehenſo.
VI. De Archelai exitio.
VII. De Simone Galilæo,de tribus ſectis apud Iudæos.
VIII. De Pilati regimine.
IX. De ſuperbia Caij,& Petronio Præſide.
X. De imperio Claudij & regno Agrippæ ac morte.
XI. De varijs tumultibus in Iudæa & Samaria.
XII. De tumultibus in Iudæa ſub Felice.
XIII. De Præſidibus Iudææ Albino & Floro.
XIIII. De Floro ſæuiente in Iudæos Cæſarienſes & Hierolymitanos.
XV. De alia oppreſſione Hieroſolymorum dolo Flori.
XVI. De Politiano tribuno,& oratione Agrippæ ad Iudæos,ad obediendum Romanis hortantis.
XVII. De cœpta rebellione Iudæorum contra Romanos.
XVIII. De cæde Ananiæ Pontificis,Manahemi,& militum Romanorum.
XIX. De Iudæorum maxima ſtrage Cæſareæ & in omni Syria.
XX. De Iudæorum alia graui cæde.
XXI. Iudæi Alexandriæ occiſi.
XXII. De clade Iudæorum,autore Ceſtio.
XXIII. De pugna Ceſtij contra Hieroſolymam.
XXIIII. De obſidione Hieroſolymæ à Ceſtio,& ſtrage.
XXV. De Damaſcenorum ſæuitia in Iudæos,deque Ioſephi ſtudijs in Galilæa.
XXVI. De Ioſephi periculis & euaſione,& Ioannis Giſcalei malitia.
XXVII. Tiberias à Ioſepho recuperatur & Sepphoris.
XXVIII. Quomodo Hieroſolymitæ bello ſe præparauerint:deque Simonis Gioræ tyrannide.

CAP. I.

De ſucceſſoribus Herodis,& vltione direptæ aureæ aquilæ.

ARCHELAO autem Romam proficiſcendi neceſſitas turbarum nouarum principium fuit. Diebus enim ſeptem in lugendo patrem conſumptis, epulisq; feralibus prolixè populo exhibitis (Hic autem mos apud Iudæos neceſſariò multos ad inopiam redegit: nam qui eum neglexerat, impius æſtimabatur) candida veſte indutus procedit ad templum. Ibiq; varijs fauoribus exceptus à plebe, ipſe quoque in excelſo tribunali, ſolioq; aureo reſidens, humaniſſimè vulgus admiſit: eisq; & quòd ſepulturam patris ſedulo curauiſſent, gratias egit, & quòd ſibi quaſi certo iam Regi, magnos honores habuiſſent. Verum ſe tamen ait non poteſtate ſolum interim, ſed etiam ipſo Regis nomine temperare, donec à Cæſare ſibi fuerit confirmata ſucceſſio, qui etiam teſtamento rerum eſſet omnium dominus conſtitutus. Idcirco enim ſe apud Hierichunta voluntati exercitus reſtitiſſe, cum ſibi diadema vo-

An. mũdi 3964. A nato Chriſto 2.

Ant. lib. 17. cap. 11. Luctus & epulæ Archelai.

An. mũdi 3964. A nato Christo 2.

luisset imponere. Caterum pro alacritate ac beneuolentia, aquè militibus ac populo plenam se vicissitudinem relaturum, si ab his quorum etiam esset imperiũ, certus Rex declaratus fuisset: studiumq; sibi esse, vt erga illos rebus omnibus patre melior appareret. His gauisa multitudo, statim eius mentem magnis tentare petitionibus cœpit. Namq; alij tributa leuari, alij vectigalia tolli, quidam solui custodias acclamabant. Cunctis autem postulatis, in gratiam populi facile annuebat Archelaus. Deinde celebratis hostijs, cum amicis erat in epulis. Ecce autem subito post meridiem congregati non pauci nouarum rerum studiosi, vbi communis luctus de Rege cessauit, propria lamenta suscipiunt, flentes eorum casum, quos propter abscissam ex porta templi aquilam auream Herodes morte damnauerat. Dolor autem non occultus erat, sed clarissimis questibus, fletuq; iusto & planctu ciuitas personabat, virorum causa videlicet, quos pro templo ac legibus patrijs interijsse dicebant. Eorum autem mortis pœnas, ab illis quos Herodes pecunia donasset, repetendas esse clamitabant: ac primum, quem is constituerat pontificem reijciendum, aliumq; pietate præstantem, magisq; purum optari debere. Quibus etsi mouebatur Archelaus ad vltionem, tamen eum profectionis festinatio cõtinebat, metuentem, ne si multitudinem reddidisset inimicam, motu eius impediretur. Quamobrem monendo magis quàm vi experiebatur sedare turbatos: missoq; magistro militum, vt quiescerent, eos rogabat. Sed illum seditionis autores, vbi ad templum venit, prius quàm verbum faceret, lapidibus proturbarunt & alijs post eum mulcendi sui gratia missis, multos enim legabat Archelaus, iracunde omnia responderunt: neq; sinumero aucti fuissent, ocioſi fore videbantur. Itaque instante azymorum die festo, qui apud Iudæos Pascha vocitatur, plurima victimarum copia plenus, infinita quidem ad templum ex agris multitudo religionis causa descendit: cum illi qui sophistas lugebãt in templo consisterent, nutrimenta seditioni quærentes. Hoc autem metu Archelaus, antequam omnem populum morbus iste corrumperet, cohortem militum & tribunum qui etiam seditionis principes comprehenderent, eò dirigit: contra quos omne vulgus excitatum, multos lapidũ ictibus interfecit: saucius verò tribunus vix elabitur. Et illi quidem statim, veluti nihil mali actum esset, ad celebranda sacra conuersi sunt. Sed Archelao sine cæde iam multitudo comprimi non posse videbatur. quamobrem totum illis immisit exercitum, pedites per ciuitatem simul omnes, equites q; per campum: qui cum sacrificijs occupatos singulos inuasissent, propè ad tria millia hominum occidunt: reliquam verò manum per montes proximos disiecerunt. præcones autem sequebantur Archelaum, iussu eius vnumquenq; vt domũ recederet admonendo. Itaq; cuncti neglecta diei festiuitate, abiere. ipse autem cum matre, necnon & Popla & Ptolemæo, & Nicolao amicis, ad mare descendit: relicto Philippo regni procuratore, itemq; rerum familiarium curatore. Vnà verò egressa est cum filijs suis Salome, fratrisq; Regis filij, generq; specie velut Archelao ad obtinendam successionem adiumento futuri: certa verò causa, quæ cõtra leges in templum admissa fuerant, delaturi. Interea fit illis Cæsarea obuiam Sabinus Syriæ procurator, ad Iudæam veniens, ad pecunias custodiendas Herodis. quem vlterius progredi Varus inhibuit, multis accitus Archelai precibus, intercedente Ptolemæo. Et tunc quidem Sabinus in gratiam Vari, neque ad arces venire properauit, neque thesauros paternæ pecuniæ clausit Archelao: sed vsque ad cognitionem Cæsaris se otiosum esse pollicitus, apud

Archelaus subditis suis omnem beneuolentiam & fauorem pollicetur.

Seditio propter Sophistas ob abscissam ex porta templi aquilam auream trucidatos, coorta. Ant. lib. 17. cap. 12.

Archelai in seditiosos benignitas.

Pascha plurima victimarum copia celebratur.

Tria millia Iudæorũ in Paschate trucidãtur.

Sabinus ad pecunias custodiendas & arces occupandas ad Iudæã venit.

apud Cæsaream commorabatur. Postea verò quàm sibi obstantium vnus Antiochiam petijt, alter, hoc est, Archelaus Romam nauigauit, maturè profectus in Hierosolymam, Regiam tenet: custodumq; principibus, itemq; dispensatoribus euocatis, rationes pecuniarum discutere conabatur, & arces occupare tentabat. Non tamen immemores Archelai mandatorum custodes erant, sed in obseruando singula quaq; perseuerabant, causam custodiæ magis Cæsari quàm Archelao tribuentes. Ad hoc autem Antipas quòq; de regno certabat, posteriore superius Herodi testamentum firmius esse defendens, in quo Rex ipse Antipas fuerat scriptus: eiq; se tàm Salome quàm multi alij cognati, qui cum Archelao nauigarant, suffragio fore promiserant. Ducebat autem secum matrem, fratremq; Nicolai Ptolemæum, in quo pro fide apud Herodem probata, nonnihil videbatur esse momenti. Namq; illi fuerat amicorum charissimus. Oratori autem Irenæo propter dicendi acrimoniam plurimum confidebat: vnde etiam qui se monuerant, vt Archelao pro ætatis merito & secundi testamenti voluntate cederet, audiendos esse non censuit. Romæ verò migrauerunt ad eum cunctorum studia propinquorum, quibus inuisus erat Archelaus, quiq; præcipuè liberi omnes suiq; iuris esse cupiebant: & aut Romano magistratu administrari, aut si hoc non impetrarent, Antipam Regem habere. Ad hoc etiam Sabini ope nitebatur Antipas, qui Archelaum per epistolas accusauerat apud Cæsarem, Antipam verò multum laudauerat. Itaque digesta crimina Salome & cæteri qui cum ea sentirent Cæsari tradiderunt: & post eos Archelaus gestorum suorũ perscripta capitula, patrisq; anulum per Ptolemæum, rationesq; administrationis intromisit ad Cæsarem. Ille autem secum præmeditans ea quæ ab vtraque parte dicerentur, vbi & regni magnitudinem, multitudinemq; redituum animaduertit, atq; insuper Herodis familiã numerosam, perlectis etiam Vari ac Sabini literis, optimates Romanorum ad concilium vocat, in quo tunc primũ ex Agrippa ac filia sua natum Caium sedere iussit, filium adoptiuum: atq; ita partibus prosequendi copiã dedit. Igitur Salomes filius Antipater (nanq; is erat orator acerrimus eorũ qui aduersabantur Archelao) accusationem proposuit, insumulans Archelaum, quasi verbis quidem de regno videretur cõtendere, re autem vera iamdudũ Rex esset effectus, & apud aures modo Cæsaris cauillaretur, quem iudicem successionis expectare noluisset. Nam post Herodis mortem, quibusdam vt diadema sibi imponerent subornatis, Regis eum more in solio aureo residentem, partim ordines militiæ permutasse, partim condonasse promotiones: & insuper his omnia annuisse populo, quæ velut à Rege impetranda petijsset: maximorumq; reos criminum, quos pater suus vinxerat, absoluisse: qui cum ista fecisset, modo regni vmbram à domino postulaturus venisset, cuius sibi corpus ipse rapuisset, vt non rerum sed vocabulorum dominum esse Cæsarem demonstraret. Ad hæc ei, quòd etiam luctum patris assimulasset, obijciebat: cum interdiu quidem personam componeret in mœrorẽ, noctu vero ad commessationes vsque potaret. Denique seditionem vulgi ex hac indignatione conflatam esse dicebat. Totius enim orationis suæ vires, eorum multitudine qui circa templum casi fuerant, astruebat. Hos enim ad diem festum quidem venisse: ad hostias verò, quas ipsi mactandas venerant, crudeliter esse iugulatos: tantumq; in templo funerum esse congestum, quantum nullum ab externis illatum bellum implacabile congessisset. Itaque huius crudelitatis Herode præscio, ne spe quidem regni vnquam

An. mũdi 3964. A nato Christo 2. Ant. lib. 17. cap. 13.

Antipas, posteriore superius Herodis testamentũ firmius esse defendens, de regno certat.

Antipas Archelaum per epistolas accusat apud Cæsarem.

Cæsar optimates Romanorum ad concilium vocat.

Vehemens Antipatri contra Archelaũ accusatio.

Antipater totius orationis suæ vires in Archelaum exacuit.

An. mũdi 3964. A nato Christo 2.

vnquã eum dignum esse visum, nisi cum sana mentis inops erat, animo deterius agrotante quam corpore, & quem in secundo testamento successorem scriberet, ignorabat: præsertim qui priore testamento successorem scriptum incusare nihil posset, quod incolumi corpore, omniq; vitio purgata mente fecisset. Vt tamen quis firmius esse ponat morbo laborantis arbitrium, ipsum se Archelaum abdicasse Regia dignitate, multis in eam contra leges admissis. Nam qualem fore si acciperet à Cæsare principatum, qui antequam acciperet, tantũ populum peremisset? Multa in hunc modum prosecutus Antipater, multis ex numerõ circumstantium propinquorũ in singula crimina testibus exhibitis perorauit. Surrexit autem Nicolaus defensor Archelai, & ante omnia eadem in templo necessario factam esse perdocuit: nam quorum necis argueretur, non regni solum, sed etiam ipsius iudicis, id est, Cæsaris hostes fuisse: aliorum autem criminum suasores aduersarios ipsos demonstrauit. Secundũ verò testamentũ idcirco ratũ manere postulabat, quòd Herodes *in eo successoris sui firmatorem Cæsarem constituisset. nam qui tantum saperet, vt rerum domino potestate sua cederet, nec vnquam in hæredis errasse iudicio, sed sano corde quem constitueret elegisse, qui per quem constitui deberet non ignorauit. Cum autem omnibus expositis, etiã Nicolaus perorasset, in medium progressus* Archelaus, *ad genua Cæsaris accidit ocyus. Quo perbenignè Cæsar erecto, quòd paterna quidem successione dignus esset, ostendit: certum verò nihil pronunciauit. Sed illo die dimisso concilio, secum ipse de cognitis deliberabat, vtrum ex his qui testamento cõtinerentur, aliquem regni oporteret constitui successorem, an toti familiæ distribui principatũ. Multitudo enim personarum egere subsidio videbatur.*

Teſtamentum ægrotante Herode mutatum.

Antipatri contra Archelaum.

Nicolaus defendit Archelaum.

Archelaus ad genua Cæſaris accidit.

Cæſaris erga Archelaum benignitas & humanitas.

CAP. II.

De pugna & ſtrage Hieroſolymis inter Iudæos & Sabinianos.

Ant. lib. 17. cap. 14.

SED antequam de his quicquam statueretur à Cæsare, mater Archelai Malthace morbo correpta moritur. Et varia litera de Syria perlatæ sunt, Iudæos defeciſſe nunciantes: quod Varus fore prospiciens, in Hierosolymam *postquam Archelaus nauigarat, ascendit, vt incentores seditionis prohiberet. Et quia multitudo cessatura non videbatur, ex tribus quas ex Syria duxerat secum legionibus, vnam in ciuitate reliquit: atque ita in Antiochiam ipse remeauit. At Sabinus cum postea in Hierosolymam veniſſet, causas nouarum rerum Iudæis præbuit: modo vim custodibus, vt sibi arces traderent, adhibendo, nunc maligne Regis exquirendo pecunias. Non autem solis relictis à Varo militibus fretus erat, sed etiam seruorum suorum multitudine, quos etiam omnes armatos auaritiæ ministros habebat. Festo autem quinquagesimo die, qua Pentecoste à Iudæis vocatur: septies septem diebus exactis rediens, ex eorum numero vocabulum nacta non religionis solennitas populum, sed indignatio congregauit. Denique concursus infinitæ multitudinis ex Galilæa, itemq; Idumæa & Hierichunte, transq; Iordanem positis regionibus, factus est: cũ indigena ex ipsa ciuitate populus Iudæorum, & numero simul & alacritate præstaret: & in tripartita manu terna castra collocauerunt, vna in septentrionali regione templi, altera in meridionali Hippodromum versus, tertiaq; in occiduo prope* Regiam *tractu, circumcessosq; Romanos vndiq; obsidebant. Sabinus autem multitudine pariter, eorumq; spiritu perterritus, crebris quidem Varum nuncijs precabatur, vt quàm maturè ferret*

Seditio in Hieroſolyma.

Sabinus arces occupare, ac Regijs pecunijs potiri conatur.

Iudæi tripartita manu terna caſtra collocant.

ferret auxilium, quasi occisione delenda legione, si quid mora interuenisset. Ipse An. mũdi 3964. A nato Christo 2. *verò in altissimã castelli turrim, quæ Phasaelus vocabatur, euadit, fratris Herodis cognominem, quem Parthi necauerunt. Hinc legionarijs, vt in hostes irruerent, signum dabat. Nam præ timore nec ad eos quibus ipse præerat, descendere audebat. Eius autem præcepto milites obedientes, in templum volant, vehementiq; cum Iudæis pugna confligunt: in qua dum nemo desuper adiuuaret,* Sabinus in altissimã castelli turrim euadit. *imperitos belli peritia superabant. Postea verò quàm multi Iudæi porticibus occupatis, à vertice telis eos appetebant, plurimi conterebantur: & neque ex alto iaculantes vlcisci facile poterant, neque cominus dimicantes ferebant. ab vtrisque tamen afflicti succendunt porticus, opere, magnitudine atque ornatu mirabiles. ibique tum multi flamma subito comprehensi aut ea consumebantur, aut in hostes desilientes ab ipsis occidebantur: alij retrorsum cedentes præcipitabantur ex muro: nonnulli desperata salute, incendij periculum suis gladijs præueniebãt. Qui tamen ex mœnibus obrependo in Romanos fecissent impetum, metu attoniti nullo negocio subigebantur: donec omnibus aut interemptis, aut timore disiectis, thesauro Dei defensoribus destituto manus milites attulerunt, & quadringenta ex eo talenta diripuere: quorum quæ furto sublata non sunt, conquisiuit Sabinus. At Judæos multo plures, magisq; pugnaces, tam virorum quàm opum interitus in Romanos contraxit. Obsessaq; his Regia minitabantur exitium, nisi quamprimum inde secederent: Sabino, si vellet, vnà cum legione abeundi copiam pollicentes. Quibus opitulabantur regiorum plurimi, qui ad eos sponte transfugerant. Pars tamen bellicosior erat, Sebastenorum tria millia, hisq; Rufus & Gratus præpositi, vnus peditum rector, at verò equitum Rufus: quorum vterque vi corporis atq; prudentia, etiam si nullam manũ obedientem haberent, magnum tamen momentum belli Romanis addidissent. Itaque Iudæi quidem instare obsidioni, simul & castelli mœnia tentantes, & ad Sabinum clamantes, vt discederet, neu impediret habituros tanto post tempore patriam libertatem. Sabinus autem quamuis optaret euadere, fidem tamen pollicitationibus non habebat: sed eorum lenitatem, insidiarum esse illecebram suspicabatur: simulq; auxilium Vari sperans, obsidionis periculum perferebat. Eodem tempore per Iudæam plurimis locis tumultus erat, multosq; ad* Pugna Iudæorũ cum Romanis. Ant. lib. 17 cap. 25. *regni cupidinem tempus impulerat, Nam in Idumæa quidem duo millia veteranorum, qui sub Herode militauerant, cõgregati, armisq; instructi cum Regijs decertabant: quibus Achiabus Regis cõsobrinus, ex vicis munitissimis repugnabat, campestre prælium declinando. In Sepphori autem Galilææ, Iudas filius Ezechiæ latronum principis, ab Herode quondam Rege capti, qui tunc illas regiones vastauerat, non parua multitudine collecta, ruptisq; regijs armamentarijs, & omnibus quos circa se habebat armatis, contra potentia cupidos manus mouebat. Trans flumen quoque Simon quidam ex Regijs seruis, pulcritudine simul* Romani portic' succendunt. Simon Regius seruus Diadema sibi imponit. *& vastitate corporis fretus, imposito sibi diademate, cum latronibus quos congregauerat ipse circuiens, & apud Hierichunta Regiam, & multa alia magnifica diuersoria igni corrupit, facilem sibi prædam ex incendio cõparans. Omnesq; habitationes, in quibus aliquid decoris erat, concremasset, nisi Gratus Regiorũ peditum rector, ex Trachone sagittarios, itemq; Sebastenorũ pugnacissimos ducens, properasset occurrere. Vbi peditũ quidem in pugna multi consumpti sunt: ipse autem Simonem compendio præuenit, ardua valle fugientem, & ex transuerso*

Ann. mūdi 3964. A nato Christo 2.

uerſo percuſſum in ceruice deiecit. Incenſæ ſunt autem & quæcunq; Iordani proxima fuerunt ſedes Regia, apud Betharantes, quorundã aliorum manu conflata ex locis vlterioribus. Tunc etiã paſtor quidã, cui nomen Athrongæus, regnũ affectare auſus eſt: quod vt ſperaret, vi corporis animæq; fiducia mortem contemnentis impulſus eſt, ac præterea fratrũ quatuor ſibi ſimilium robore, quorũ ſingulis tanquã ducibus & ſatrapis attributa manu armatorũ, ad incurſus vtebatur. Ipſe autem veluti Rex maiora negocia procurabat. Et tum quidem etiam diadema ſibi impoſuit. Non paruo autem poſt tempore, cum fratribus ſuis vaſtando territoria, & occidendo præcipuè Romanos, itemq; Regios, perſeuerauit: cum nec Iudæorum quiſquam effugeret, qui lucrum aliquod ferens veniſſet in manus. Auſi ſunt etiam apud Ammaun tem repertum Romanorum agmen circumuenire, qui frumenta legioni atq; arma portabant. Vbi Arium quidem centurionem & quadraginta fortiſſimos iaculis confecere: cæteri verò in eodem periculo conſtituti, auxilio Grati qui cum Sebaſtenis aduenit, elapſi ſunt. Multis in hunc modum contra indigenas, itemq; alienigenas per omne bellum geſtis, poſt aliquod tempus tres ex his comprehenſi ſunt: natu quidem maximus ab Archelao, duo verò qui ætate ſequebantur, in manus Grati ac Ptolemæi delati.

Athrongæus paſtor quidam regnum affectat.

Finis & exitus belli.

Nam quartus Archelao pactione conceſſit. Sed hic finis eos poſtea ſecutus eſt. Tunc autem latrocinali bello cunctam inflammabant Iudæam.

CAP. III.

De Varigeſtis circa Iudæos crucifixos.

Ant. lib 17 cap. 16 Varus Romanis contra Iudæos fert ſuppetias.

VARVS autem acceptis Sabini & principum literis, toti legioni metuens, opem his ferre properabat. Itaq; cum duabus reliquis legionibus, & quatuor alis equitũ, in Ptolemaida profectus, eódem Regum atq; optimatũ auxilia cõuenire iuſſit. Ad hæc à Berytijs etiã, cum per eorũ tranſiret oppidum, mille & quingentos accepit armatos. Vbi verò in Ptolemaidem tàm cætera manus auxiliorũ, quàm propter Herodis inimicitias Aretas Rex Arabum nõ cum exiguo numero equitum peditumq; peruenit, ſtatim exercitus partem in Galilæam, qua Ptolemaidi propinqua erat, dirigit, amici ſui Galli filio his rectore præpoſito. Qui mox & aduerſus quos ierat, omnes in fugam vertit: & Sepphori ciuitate capta, ipſam quidem incendit, incolas verò eius ſeruitio ſubiugauit. Varus autem ipſe cum omni exercitu Samaria potitus, ciuitate quidem abſtinuit, quod inter aliorum turbas nihil eam mouiſſe deprehendit: caſtris autem ad vicum poſitis, qui appellatur Arun, Ptolemæi poſſeſſionem propterea direptam ab Arabis, & qui amicis Herodis infenſi erant, inde ad Sappho pregreditur, alterum vicũ tutiſſimum: quem ſimiliter, omnesq; reditus ibi repertos depopulati ſunt. Cadis autem ignisq; plena erant omnia, nec prædationi Arabũ quicquã obſtabat. Exuſta eſt & Ammaus iuſſu Vari, necem Arij cæterorumq; indignè ferentis, habitatoribus eius fuga diſperſis. Hinc progreſſus ad Hieroſolymã cum exercitu, ſolo viſu Iudæorum caſtra diſiecit: & alij quidem per agros abiere fugientes: qui verò intra ciuitatem degebant, ſuſcepto eo, ſeditionis cauſas in alios conferebant, nihil quidem ſe penitus mouiſſe dicentes, ſed propter diem feſtum receptam neceſſario multitudinem, in ciuitate obſeſſos eſſe potius cum Romanis, quàm cum diſſidentibus conſpiraſſe. Ante verò obuiam ei venerant Joſephus, Archelai conſobrinus, & cum Grato Rufus, ducentes exercitum Regium, & Sebaſtenos, & Romanos

Varus caſtellis, oppidis ac ciuitatibꝰ quibuſdam Iudæorum potitur.

Ammaus exuſta.

Varus ad Hieroſolymam venit cum exercitu, ac toto viſu Iudæorum caſtra diſijcit.

milites

milites ornatos habitu consueto. Sabinus enim nec in os Vari venire passus, iamdudum ex ciuitate ad mare discesserat. Varus autem dispartitum aduersus autores tumultus per agros dimisit exercitum: multisq; sibi exhibitis, quos minus turbulentos inuenisset, custodia tradidit: maximè verò nocentium propè ad duo millia cruci suffixit. Adhuc autem circa Idumaam supereſſe decem armatorum millia nunciato, confestim Arabas domum abire iubet: quòd eos non auxiliantiũ more uti militia, sed pro sua libidine, & supra quàm ipse vellet, agros vastare perspexit: suis autem comitatus agminibus, in aduersarios properabat. Verum illi se Varo prius quàm in manus veniretur, Achiabi consilio tradiderunt. Varus autem multitudini venia data, duces eius interrogandos misit ad Cæsarem. At ille cum ignouisset cæteris, in nonnullos Regis cognatos (erant enim quidam inter eos Herodis propinqui) animaduertit, quòd omnino contra Regem suum arma cepissent. Varus autem hoc modo rebus apud Hierosolymam compositis, eademq; legione, qua dudum in præsidio ciuitatis fuerat, ibi relicta, Antiochiam rediit.

An. mũdi 3966. A nato Christo 4.

Varus ad duo millia seditiosorũ cruci suffigit.

Vari erga Idumæos facilitas ac benignitas.

CAP. IIII.

De ethnarcha Iudæorum instituto.

ROMÆ autem Archelao alia rursus cum Iudæis causa conflata est: qui ante seditionem permissu Vari, legati exierant, ius genti sua liberum petituri. Erant autem numero quinquaginta, qui venerant, & astabant eis plus quàm octo millia Iudæorum Romæ degentium. Itaq; conuocato à Cæsare optimatum Romanorum amicorumq; concilio in Palatini Apollinis templum, quod priuatũ ipsius erat ædificium admirandis opibus exornatum, multitudo quidem Iudæorum constitit cum legatis, contraq; Archelaus cum amicis. Cognatorum autem amici ab utraque parte secreti erant. nam & cum Archelao stare propter odium atq; inuidiam recusabant, & cum accusatoribus conspici pudore Cæsaris prohibebantur. Inter quos erat etiam Philippus Archelai frater, beneuolo animo duabus ex causis præmissus à Varo, ut & Archelao subueniret, etsi regnũ Herodis nepotibus eius distribui placuisset, partem aliquam mereretur. Iussis autem accusatoribus exponere, quænam contra leges fecisset Herodes: primum non se Regem, sed omnium qui usquam fuissent, tyrannorum crudelissimum toleraſse dicebant. Deinde multis ab eo trucidatis, ea pertulisse superstites questi sunt, ut beatiores mortui putarentur. Non enim tormentis solum eum laceraſse corpora subiectorum, sed etiam gentis suæ ciuitatibus deformatis exteras ornauisse, populisq; alienis Iudææ sanguinem condonaſse. Pro antiqua verò felicitate ac patrijs legibus, nationem suam tanta egestate simul ab eo atque iniquitate repletam, prorsus ut plures ex Herode paucis annis clades sustinuerint, quàm omni æuo maiores sui, post quam ex Babylone discesserẽ, perpessi sunt, Xerxe tunc regnante ad discordias concitati. Verum se tamen ad eam modestiam ex aduersa fortuna consuetudine profeciſse, ut etiam successionem voluntariam acerbissima seruitutis subirent: qui & Archelaum tanti tyranni filium, patre mortuo Regem appellaſsent nihil morati, & unà cum eo luxissent mortem Herodis, ac pro eius successore vota celebraſsent. Illum autem quasi metueret, ne non certus eius filius videretur, à cæde trium milliũ ciuium regni sumpsisse primordia. & quia principatum meruerit, tot immolaſse Deo hominum victimas, tot festo die tem-

Ant. lib 17. cap. 17. Archelaum Iudæi in ius vocant.

Acris Iudæorũ aduersus Herodem eiusq; liberos accusatio.

Herodis Tyrannis & crudelitas.

An.mũdi 3666. A nato Christo 4.

plum cadaueribus impleuisse. Rectè igitur eos, qui de tantis malis supererent, aliquando respexisse calamitates suas, & belli lege cupere vulneribus excipiendis ora prabere: atque ab Romanis precari, vt Iudæa reliquias misericordia dignas existimarent: néve quod ex ea natione restaret, his obijcerẽt, à quibus crudelißime lacerabatur: sed patriam suam coniungi Syriæ finibus, ac per iudices Romanos administrari decernerent: hoc enim modo probatum iri, Iudæos qui nunc veluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur, moderatis rectoribus obedire nosse. Iudæorum quidem accusatio eiusmodi petitione concluſa est.

Iudæi ab Romanis, vt Iudææ reliquias misericordia dignas existimarent, precantur.

Cum autem surrexisset contrà Nicolaus, primum criminibus qua in Reges erant proposita, dissolutis, nationem cœpit arguere: quia neque gubernari facilis esset, naturaq; Regibus vix parêret. vnà etiam propinquos Archelai, qui se ad accusatores contulerant, insimulabat. Sed tum quidem partibus Cæsar auditis, conuentum diremit. Paucis autem diebus post, mediam regni partem sub ethnarchia nomine dedit Archelao: etiam Regem, si se dignum prabuisset, facturum esse pollicitus. Reliquam verò dimidiam in duas tetrarchias diuisit, duobusq; alijs Herodis filijs attribuit: vnam Philippo, alteram Antipæ, qui cũ Archelao de regno certauerat. Huius parti cesserat trans flumen Regio, & Galilæa: quarum ducenta talenta reditus erant. Batanæa verò & Trachon, & Auranitis, & quadam partes domus Zenonis, circa Iamniam, Philippo destinata sunt: qua talentorum centum reditus ministrabant. Archelai verò ethnarchia Idumæam, omnemq; Iudæam, & Samariam habebat quarta tributorum parte leuatam, pro munere quia non rebellasset cum cateris. Ac ciuitates quibus imperaret ei tradita sunt, Stratonis pyrgus, & Sebaste, & Ioppe, & Hierosolyma. Cateras autem, Gazam & Gadaram & Hippon, regno auulsas, Syriæ Cæsar adiecit. Erant autem reditus Archelai, quadringenta talenta. Quin & Salomen prater illa, qua testamento Regis ei relicta erant, Iamniæ dominam, & Azoti, & Phasaelidis idem Cæsar constituit: Regiamq; apud Ascalonem largitus est: ex quibus omnibus talentorum sexaginta reditus colligebantur. Domum verò eius ethnarchiæ subdidit Archelai. Quum autem cateris quoque Herodis propinquis testamento relicta soluisset, duas eius filias virgines extrinsecus quingentis millibus pecuniæ donauit: easq; nuptum Pheroræ filijs collocauit. Diuiso autem Herodis patrimonio, etiam sibi relictas ab eo facultates ad mille talenta eis distribuit: exceptis suo nomine quibusdam rebus viliſsimis propter honorem defuncti.

Nicolaus Archelaum coram Cæsare & cõsiliarijs defendit.

Archelaũ Cæsar Iudææ Ethnarchã constituit.

Regni inter Herodis filios distributio.

Ciuitates quibus imperauit Archelaus.

Salome Iamniæ, Azoti & Phasaelidis domina.

CAP. V.

De subditicio falsoque Alexandro, eoque deprehenso.

INTEREA quidam iuuenis natione Iudæus, apud quendam libertinum Romanorum in Sidoniorũ oppido educatus, illum se formæ similitudine, quem Herodes necauerat, Alexandrum esse mentitus, fallendi spe Romam venit. Huius autem facinoris habebat socium quendam gentilem suum, omnes regni actus optimè scientem: à quo instructus, affirmabat eorum se misericordia, qui sui atque Aristobuli occidendi causa missi fuerant, similibus corporibus subditis, morti esse subreptos. Denique his multos iam Iudæos fefellerat, in Creta degentes: ac liberaliter illic acceptus, Melumq; inde transmissus, ibiq; ampliore quæstu cumulatus, etiam hospites suos magna verisimilitudine Romam secum nauigare

Ant. lib. 17. cap. 18. Iuuenis quidam se Alexandrum, quem Herodes necauerat, esse mentitus, Iudæorum plurimos fallit.

nauigare pellexerat. postremò delatus Dicaearchiam, multisq; muneribus ab Iudaeis eius loci donatus, quasi Rex à paternis amicis deducebatur. Ad hoc enim fidei processerat forma similitudo, vt qui Alexandrum illum viderant, planeq; nouerant, hunc eum esse iurarent. Igitur omnes etiã Romae Iudaei, visendi eius studio circunfusi properabãt: & infinita multitudo per vicorum angustias, quocunq; ferebatur, conueniebat. Tanta namq; dementia multos ceperat, vt illum sella portarent, ac regale obsequium proprijs ei sumptibus exhiberent. Sed Caesar Alexandri vultum optimè sciens (accusatus enim apud eum fuerat ab Herode) & si prius quàm videret hominem, fallaciam similitudinis aduerterat, hilariori tamen animi spei nonnihil indulgendum putauit: & Celadum quendam, qui Alexandrum benè cognosceret, misit, vt ad se adolescentem deduceret. Qui illo conspecto, statim personae differentiam coniectura deprehendit. Maximè verò, vbi corporis eius duritiam, & seruilem formam considerauit, intellexit omne commentum. Valde autem commotus est dictorum eius audacia: de Aristobulo enim percontantibus, saluum quidem illum esse commemorabat: consulto verò non adesse, quia apud Cyprum degeret cauendo insidias: minus enim se circumueniri posse disiunctos. Itaq; ab alijs ei separato vitam dixit à Caesare pramium fore: si tantae fraudis prodidisset autorem. Id autem se facturum ille pollicitus, ad Caesarem sequitur: & Iudaeum indicat, qui forma sua similitudine abusus esset ad quaestum. Tanta enim dona ex ciuitatibus eum singulis abstulisse docuit, quanta viuus Alexander non accepisset. Risit his Caesar: & falsum quidem Alexandrum, propter habitudinem corporis, remigum numero inseruit, suasorem verò eius interfici iussit. Melijs autem sumptuum detrimentum pro amentiae precio satis esse iudicauit.

An. mũdi 3966 A nato Christo 4.

Caesar adolescentem videre cupit.

Alexandrum falsum Caesar remigum numero inserit, suasorẽ verò eius interfici iubet.

CAP. VI.

De Archelai exitio.

ETHNARCHIA verò susceptа, memor discordiae superioris Archelaus, non solùm Iudaeis, sed etiam Samariensibus crudeliter abusus est. Nonoq; principatus sui anno legatis contra se ab vtriusq; ad Caesarem missis, ipse quidẽ in exilium pellitur Viennam Galliae ciuitatem: patrimonium verò eius fisco Caesaris adiudicatur: quem quidem prius quàm euocaretur ad Caesarem huiuscemodi somnium vidisse cõmemorant: Nouẽ spicas plenas & maximas à bobus comedi somniauerat: accitos deinde vates, Chaldaeorumq; nonnullos, quidnam illo putarent indicari somnio, consuluerat. Alijs autem aliter interpretãtibus, Simon quidam Essenus genere, dixerat spicas annos arbitrari, bouesq; rerum mutationes: eo quòd agros arando verterent ac mutarent. Ideoq; regnaturum quidem illum esse tot annos, quot significasset numerus aristarum: varias autem rerum mutationes expertum, esse moriturum. Hisq; auditis, Archelaus quinq; diebus post ad causam dicendam est euocatus. Dignum autem memoria duxi, etiam coniugis eius Glaphyrae somnium, Archelai filiae Cappadocum Regis, referre: quam cum Alexander prius habuisset vxorẽ, frater huius de quo loquimur, Herodis filius Regis, à quo ille interfectus est, sicut iam designauimus, post illius mortem Jubae Regi Libyae nuptam, eoq; defuncto domum reuersam, domiq; apud patrem in viduitate degentem, Ethnarches Archelaus vbi conspexit ad hoc amoris accensus est, vt eam statim repudiata coniuge sua Mariamme, sibi copularet. Haec

Ant. lib. 17. Cap. 19. An. mũdi 3973. A nato Christo 11.

Archelaus propter tyrannidem in exilium pellitur, eiusque patrimonium fisco Caesaris adiudicatur.

Archelai de bobus & spicis somnium.

Archelaus repudiata Mariamme, Glaphyram sibi copulat.

An.mũdi 3666. A nato Christo 4.

plum cadaueribus impleuisse. Rectè igitur eos, qui de tantis malis supererent, aliquando respexisse calamitates suas, & belli lege cupere vulneribus excipiendis ora prabere: atque ab Romanis precari, vt Iudæa reliquias misericordia dignas existimarent: néve quod ex ea natione restaret, his obiceret, à quibus crudelissime lacerabatur: sed patriam suam coniungi Syria finibus, ac per iudices Romanos administrari decernerent: hoc enim modo probatum iri, Iudæos qui nunc veluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur, moderatis rectoribus obedire nosse. Iudæorum quidem accusatio eiusmodi petitione concluſa est.

Iudæi ab Romanis, vt Iudææ reliquias misericordia dignas existimarent, precantur.

Nicolaus Archelaum coram Cæsare & cõsiliarijs defendit.

Cum autem surrexisset contrà Nicolaus, primum criminibus quæ in Reges erant proposita, dissolutis, nationem cœpit arguere: quia neque gubernari facilis esset, naturaq; Regibus vix parêret. vnà etiam propinquos Archelai, qui se ad accusatores contulerant, insimulabat. Sed tum quidem partibus Cæsar auditis, conuentum diremit. Paucis autem diebus post, mediam regni partem sub ethnarchia nomine dedit Archelao: *etiam* Regem, *si se dignum prabuisset, facturum esse pollicitus. Reliquam verò dimidiam in duas tetrarchias diuisit,*

Archelaũ Cæsar Iudææ Ethnarchã constituit.

Regni inter Herodis filios distributio.

duobusq; aliis Herodis filijs attribuit: vnam Philippo, alteram Antipæ, qui cũ Archelao de regno certauerat. Huius *parti cesserat trans flumen* Regio, *& Galilæa: quarum ducenta talenta reditus erant. Batanæa verò & Trachon, & Auranitis, & quædam partes domus Zenonis, circa Iamniam, Philippo destinata sunt: quæ talentorum centum reditus ministrabant. Archelai verò ethnarchia Idumæam, omnemq; Iudæam, & Samariam habebat quarta tributorum parte leuatam, pro munere quia non rebellasset cum cæteris. Ac ciuitates quibus imperaret ei tradita sunt, Stratonis pyrgus, & Sebaste, & Ioppe, & Hierosolyma. Cæteras autem, Gazam & Gadaram & Hippon, regno auulsas, Syriæ Cæsar adiecit. Erant autem reditus* Archelai, *quadringenta talenta. Quin & Salomen prater illa, quæ testamento* Regis *ei relicta erant, Iamniæ dominam, & Azoti, & Phasaelidis idem Cæsar constituit:* Regiamq; *apud Ascalonem largitus est: ex quibus omnibus talentorum sexaginta reditus colligebantur. Domum verò eius ethnarchiæ subdidit Archelai. Quum autem cæteris quoque Herodis propinquis testamento relicta soluisset, duas eius filias virgines extrinsecus quingentis millibus pecuniæ donauit: easq; nuptum Pheroræ filijs collocauit. Diuiso autem* Herodis *patrimonio, etiam sibi relictas ab eo facultates ad mille talenta eis distribuit: exceptis suo nomine quibusdam rebus viliſsimis propter honorem defuncti.*

Ciuitates quibus imperauit Archelaus.

Salome Iamniæ, Azoti & Phasaelidis domina.

CAP. V.

De subditicio falsoque Alexandro, eoque deprehenso.

Ant. lib. 17. cap. 18. Iuuenis quidam se Alexandrum, quem Herodes necauerat, esse mentitus, Iudæorum plurimos fallit.

INTEREA quidam iuuenis natione Iudæus, apud quendam libertinum Romanorum *in Sidoniorũ oppido educatus, illum se formæ similitudine, quem Herodes necauerat,* Alexandrum *esse mentitus, fallendi spe* Romam *venit. Huius autem facinoris habebat socium quendam gentilem suum, omnes regni actus optimè scientem: à quo instructus, affirmabat eorum se misericordia, qui sui atque Aristobuli occidendi causa missi fuerant, similibus corporibus subditis, morti esse subreptos. Denique his multos iam Iudæos fefellerat, in* Creta *degentes: ac liberaliter illic acceptus,* Melumq; *inde transmissus, ibiq; ampliore quæstu cumulatus, etiam hospites suos magna verisimilitudine* Romam *secum nauigare*

venerunt singuli artes, à curatoribus dimittuntur. Cumq; ad horam quintam studiosè fuerint operati, rursus in vnum congregantur: linteisq; præcincti velaminibus, ita corpus aquis frigidis abluunt. Atque hac lustratione facta in eadem secreta coeunt, quo neminem alterius sectæ hominem aspirare concessum est, ipsiq; purificati, velut in sanctum quoddam templum in cœnaculum veniunt: quibus ibi cum silentio residentibus, pistor quidem panes ordine, vnum autem vasculum ex vno pulmento singulis cocus apponit. Deinde voce cibum sacerdos anteuenit: neque gustare quenquam fassus fas est, nisi prius Deo celebretur oratio. Post finem quoque prandij vota repetunt. Nam & cum incipiunt, & cum desinunt, quasi datorem victus, Deum laudibus canunt. Tunc veluti sacris illis depositis vestimentis, in opere vsque ad vesperam versantur. Similiterq; inde reuersi cœnant, consedentibus etiam hospitibus, si quos fortè interuenisse repererint. Neque verò clamor vnquam tectum illud, neque tumultus inquietat: quum etiam loquendi ordine alijs alij cedant: eorumq; silentium, extra tectum constitutis arcanum quoddam videatur venerabile. Cuius quidem rei perpetua sobrietas causa est, quodq; apud eos edendi aut potandi modus saturitate definitur. Sed quamuis aliarum rerum nihil sine præcepto faciunt curatoris, tamen in his duobus, hoc est iuuando & miserendo sui iuris sunt. Nam & subuenire dignis, cum opus est, suo arbitrio cuique licet, & indigentibus alimenta porrigere. Sanè cognatis dare aliquid sine curatoribus, interdictum. Fidem iracundiæ moderatores iusti sunt, indignationem cohibent, fidem tuentur, paci obsecundant: & omne quod dixerint, iureiurando fortius habent. Ipsum autem iusiurandum quasi periurio deterius vitant. Jam enim mendacij condemnatum arbitrantur, cui sine Deo non creditur. Summum autem studium veterum scriptis adhibent: ea maximè inde, quæ animæ & corpori expediant eligentes. Hinc illis morborum remedia, stirpes medicæ, quamq; vim propriam singuli lapides habeant, rimantibus conquiruntur. Sectæ verò suæ studiosis non statim cum eis vna collectio: sed per annum integrum extrinsecus commoranti cuique eundem victus ordinem tribuunt: dolabellam quoque, & quod prædictum est perizoma, & albam vestem tradentes. Cum verò processu temporis experimentum continentiæ dederit, accedit etiam ad communem cibum: & purioribus, ob castificationem scilicet, aquis participat: neque tamen in conuictum assumitur. Post ostensionem quippe continentiæ, duobus annis alijs mores eius probantur: Cumq; dignus apparuerit, tunc demum in consortium assumitur. Prius verò quàm incipiat communem habere cibum, magnis execrationibus adiurat se primum quidem colere Deum, deinceps quoque erga homines seruare iustitiam, & neque propria sponte nocere cuiquam, neque ex præcepto obesse: quin immò iniquos omnes odisse, & collaborare semper iustitiæ sectatoribus, fidem omnibus seruare, maximè verò principibus. Neque enim absque voluntate Dei, cuiquam posse Principatus potentiam contingere. Si verò ipse cæteris præsit, nunquam se abusurum viribus potestatis ad contumeliam subiectorum, sed neque veste aut ambitioso aliquo ornatu reliquis eminere, veritatem semper diligere, & habere propositum conuincere mentientes. Manus vero à furto, & animam puram seruare ab iniustis compendijs: & neque aliquid de mysterijs consectaneos celare, neque profanis eorum quippiam publicare, etiam si intentata quispiam morte com-

An. mũdi 3973. A nato Christo 11.

Esseni iuuãdo & miserẽdo sui iuris sunt; præterea nihil absq; præcepto curatoris faciunt.

Esseni iusiurandum vitant.

Essenorum execrationes & pacta.

An.mũdi 3973. A nato Christo 11.

te compellat. Super hac autem addunt, nihil se de dogmatibus aliud quàm ipsi susceperint, tradere. Fugere autem latrocinia, & conseruatum ire simul & dogmatis sui libros & angelorum nomina. His quidem execrationibus explorant, & quasi præmuniunt accedentes. Deprehensos verò in peccatis à sua congregatione depellunt: & qui taliter fuerit condemnatus, miserabili plerunq; morte consumitur. Illis quidem sacramentis ac ritibus obligatus, neque capere ab alijs oblatum cibum potest. herbas verò pecudum more decerpens, & fame exesus per membra corrumpitur. Ob quod etiam plurimos plerunq; miserati, extremum spiritum agentes receperunt: sufficientem pro peccatis eorum, quæ vsque ad mortem adduxerit, pœnam luisse censentes. In iudicijs verò sunt diligentissimi atq; iustissimi. Disceptant autem non minus quàm centum in vnum coacti: quod autem ab his decretum fuerit, immobile manet. Veneratio quoque apud eos post Deum magna legislatoris est: ita vt si quis eum blasphemauerit, morte damnetur. Senibus verò obedire & plurium quorumq; decreto, probabile arbitrantur officium. Cum simul denique sederint decem, nullus vnus nouem loquitur inuitis. Expuere quoque medium eorum, vel in dexteram sui partem, quisq; deuitat. Sabbatis quoq; operationem aliquam contigisse, omnibus Iudæis diligentius cauent: neque cibum sibi solum pridie præparant, ne videlicet illo die ignem accendant: sed neq; vas aliquod transponere audent, imò nec aluum purgant. Alijs autem diebus fodientes foueam vno pede altam ὀργυιὰν, *hoc est, illa dolabella quam tradi nuper accedentibus diximus, demissa veste sese diligentissimè contegentes, ne scilicet splendori diuino iniuriam faciant, in eadem fouea ab onere ventris leuantur, ac deinceps terram quam effoderant reducunt: idq; ipsum faciunt in locis secretissimis: & cum naturalis sit ista purgatio, nihilominus tamen solenne habent, vt quasi ab immundicia diluantur. Discernuntur autem inter se, secundum susceptæ abstinentiæ tempora, in ordines quatuor: tantumq; hi qui iuniores sunt, inferiores præcedentibus æstimantur, vt si aliquos eorum contigerint, quasi à contrectatu alienigenæ diluantur. Viuunt autem quàm longissimè, ita vt plurimi eorum vsque ad centenariam proferantur ætatem, propter simplicitatem victus, vt equidem puto, & institutionẽ benè in omnibus ordinatam. Sunt etiam contemptores aduersorum: cruciatus siquidem vincũt firmitate consilij. Mortem verò, si cum decore obeunda sit, iudicant etiam immortalitate meliorem. Prodidit autem eorum in omnibus negocijs animos, bellum quod gestum est cum Romanis. Tunc siquidem per artuum confractiones & ignes, ac per tormenta omnigena transeuntes, vt videlicet vel in legislatoris aliquid loquerentur iniuriam, vel ciborum quippiam, quod non solent, ederent, ad neutrum horum potuerunt compelli: sed neq; deprecari suos tortores, aut inter ipsa flere supplicia: in medijs quinimò cruciatibus subridentes, & eis qui tormenta admouerant illudentes, constantes animas cum quadam hilaritate reddebant, scilicet quasi qui eas essent denuò recepturi. Opinio quippe apud illos firmata consistit, corruptibilia quidem esse corpora, materiámq; eorum non esse perpetuam: animas autem immortales semper manere, & de æthere subtilissimo commeantes, quasi carceribus ita corporibus implicari, velut quas illecebra naturalis attraxerit. Quum verò fuerint à carnalibus releuatæ vinculis, quasi de seruitute longissima liberatas, ita ilicò lætari eas, sublimesq; ferri. Et quidem bonas, concinentes in hos Græcorum sententijs, pronunciant vltra Oceanum degere, vbi eis*

Essenorum in iudicijs diligentissimi atq; iustissimi.

Essenorum sabbathũ diligenter obseruant.

Essenorum longæuitas.

Essenorum in bellò cum Romanis gesto constantia.

Essenorum animas immortales putãt, mortuorum verò resurrectionem non credunt.

Græcorum de anima humana sententia.

sit

sit repoſita perfruitio: illic quippe eſſe regionem, qua neque imbribus, neque niuibus, neq; æſtibus aggrauetur: ſed quam Oceano oriens Zephyrus, & leniter aſpirans amœnet. Malis autem animabus procelloſa loca & hyberna delegant, plena gemitibus exercendarum ſine fine pœnarum. Videntur autem mihi ſecundum hanc ipſam intelligentiam Græci quoque fortibus ſuis, quos Heroas & ſemideos vocauerunt, beatorum inſulas ſequeſtraſſe: improborum autem animabus locum apud inferos impiorum: in quo etiam cruciari quoſdam commentati ſunt, Siſyphos videlicet, & Tantalos, & Ixiones, & Tityos: principiò quidem immortales eſſe animas exiſtimantes, ob adhortationem vtique virtutis, dehortationemq; nequitiæ: bonos quippe fieri in huius vitæ conuerſatione meliores, per ſpem bonorum etiam poſt lucem redhibendorum: improborum autem impetum retardari æſtimantes: quoniam etſi in huius vitæ ſpatio latuerint, poſt obitum tamen ſint immortalia tormenta paſſuri. Hæc ſunt ergo, quæ Eſſeni de diuinitate animæ philoſophantur, planè illecebram ineuitabilem eis qui ſemel de eorum ſapientia guſtauerint, reponentes. Sunt autem in eis qui etiam futura noſſe promittant, ſacris videlicet libris, & varijs ſanctificationibus, prophetarumq; dictis à primis ætatibus adhærentes: rarò autem accidit vt prædictiones eorum fruſtratio conſequatur. Eſt autem aliud etiam Eſſenorum collegium, cibos quidem & mores legesq; ſimiles cum prioribus habens, diſtans verò opinione de coniugio. Maximam ſiquidem vitæ hominum partem, ſucceſſionem ſcilicet, amputare eos qui abſtineant nuptijs arbitrantur: quippe ſi eandem velint omnes ire ſententiam, defecturum confeſtim genus humanum. Nihilominus autem cum tanta ipſi moderatione conueniunt, vt per triennium explorent valetudinem fœminarum: & ſi conſtanti purgatione apparuerint idoneæ partui, ita eas in matrimonia adſciſcunt. Nemo tamen eorum cum prægnante concumbit: vt oſtendant, quòd nuptias non voluptatis, ſed liberorum cauſa inierint. Lauantibus autem fœminis, ita vt viris perizomatum ineſt amictus: Tales ſunt mores huius collectionis. Duorum autem priorum ordinum, Phariſæi dicuntur, qui certiorem legalium rituum notitiam profitentur: & hi primum dogma habent, vt fato & Deo vniuerſa deputent: & quidem vel agere quæ iuſta ſunt, vel negligere, ſecundum maiorem partem eſſe in hominibus profitentur: adiuuare tamen in ſingulis & fatum. Animam autem omnem quidem incorruptam eſſe, tranſire autem in alia corpora ſolas bonorum, improborum verò interminabili ſupplicio cruciari. Sadducæi porrò ſecundus ordo, fatum omninò negant: & Deum extra omnem mali patrationem inſpectionemq; conſtituunt. Aiunt autem electioni hominum vel bonum vel malum eſſe propoſitum: & ſecundum voluntatem propriam, alterutrum vnicuique contingere. Animarum autem generaliter vel ſupplicia denegant vel honores. Et Phariſæi quidem ſociales, & qui ſtudeant ſe mutua dilectione complecti: Sadducæi verò & inter ſe feris moribus diſcrepantes, & conuerſatio eorum circa exteros inhumana. Hæc ſunt quæ de Judæorum philoſophis dicenda reperi: nunc ad inceptum reuertor.

An. mũdi 3979 A nato Chriſto 17.

Prophetia Eſſenorum.

Eſſenorum collegium aliud à priore opinione de coniugio diſcrepans.

Secunda ſecta Phariſæorum.

Tertia ſecta Sadduçæorum.

CAP. VIII.

De Pilati regimine.

An. mũdi 3997 A nato Christo 35.

Aut. lib. 18. Cap. 5.

ARCHELAI *ethnarchia in prouinciam redacta, reliqui, id est, Philippus & Herodes, qui cognominabatur Antipas, tetrarchias suas regebant. Salome enim moriens Iuliæ Augusti coniugi toparchiam quam rexerat, & Iamniam, & in Phasaelide palmeta testamento reliquit. Delato autem ad Tiberium Iuliæ filium Romano imperio post mortem scilicet Augusti, qui præfuit rebus annis septem & quinquaginta, mensibus sex, diebus duobus, manentes in tetrarchijs suis Herodes ac Philippus: hic quidem iuxta fontes ipsos, è quibus Iordanis flumen exoritur, in Paneade condidit ciuitatem, quam Cæsaream vocitauit: aliamq; in inferiore Gaulanitide, quam Iuliadem nominauit. Herodes verò in Galilæa Tiberiadem, in Peræa autem cognominem Iuliæ. Missus autem à Tiberio in Iudæam Pilatus, cum curandam accepisset regionem, nocte intempesta opertas in Hierosolymam intulit imagines Cæsaris, quæ res post triduum ingentem inter Iudæos suscitauit tumultum: nam qui aderant stupore permoti sunt, quasi iam profanatas leges suas viderent. Nullum enim fas esse dicunt collocari in vrbe simulacrum. Ad querelam autem eorum qui in ciuitate erant, subitò etiam ex agris multitudo confluxit. Euntes autem illicò Cæsaream ad Pilatum, intentissimè deprecabantur, vt ab Hierosolymis auferrentur imagines, & eis iura patria seruarentur. Pilato autem supplicantibus abnuente, circa domum eius proni corruerunt: & immobiles quinq; diebus continuis noctibusq; mansere. Post autem Pilatus tribunal ascẽdens, studio magno conuocat multitudinẽ Iudæorũ, quasi qui eis vellet dare respõsum: cũ subitò milites accepto signo (sic enim iam fuerat præparatum) armati circunsteterunt Iudæos: circundataq; triplici acie, Iudæi quidem stuporis erant pleni, videntes insperatam rerũ faciem. Tunc Pilatus denuncians trucidaturum se omnes, nisi imagines Cæsaris susciperent, annuit militibus vt educerent gladios. Iudæi autem quasi vno consilio omnes subitò corruerunt, & ceruices nudatas excipiendis ictibus pararunt, vociferantes vniuersos se interfici magis velle quam legem profanari. Tunc Pilatus circa religionem studium populi demiratus, confestim de Hierosolymis statuas iussit auferri. Deinde verò conturbationem alteram commouebat: Est apud eos sacer thesaurus, quem Corban dicunt, hunc ad inductionem aquarum iussit expendere: erat autem inducenda aqua ab stadijs trecentis. ob hoc itaque vulgi oriebantur querelæ: ita vt etiam Pilati qui Hierosolymam venerat, cum clamore circundarent tribunal. Ille autem præuiderat tumultum eorum: siquidem populo permiscuit armatos milites, qui tunc essent priuatorum vestibus induti: præcepitq; vt gladijs quidem non vterentur, fustibus autem acclamantes ferirent. Sicq; compositis rebus, dat ex tribunali signum, confestimq; cædebantur Iudæi: quorum multi quidem plagis, multi verò se inuicem conculcantes, in fuga misera contritione perierunt. Tunc ad calamitatem interfectorum stupens multitudo conticuit: atque ob hoc accusator Herodis tetrarchæ Agrippa, qui fuit filius Aristobuli, quem pater Herodes interfecit, ad Tiberium venit. Illo autem non suscipiente accusationem, residens Romæ & reliquorum quidem potentium notitias ambiebat: maximis autem colebat officijs Germanici filium Caium, cum adhuc esset priuatus. Et quodam die inter*

Pilato Iudæi patrias ipsorum leges mutari concedere nolunt.

Pilatus circa religionem studium populi demiratus, de Hierosolymis statuas auferri iubet.

An. mũdi 3998 A nato Christo 36.

Pilatus Iudæos seditiosos compescit, eosq; fustibus feriri iubet.

An. mũdi 4001 A nato Christo 39.

Agrippa, Aristobuli filius Tiberium odit, ac in Caij Caligulæ amicitiam sese insinuat.

inter copiosum epularum apparatum, quibus eum demerebatur, ad vltimum extensis manibus, apertè Deum cœpit precari, celeriter illum mortuo Tiberio dominum cunctorum videre. Hoc cum quidam è familiaribus eius Tiberio nunciasset, statim concludi iussit Agrippam: qui sub grandi arumna, vsque ad mortem Tiberij, in carcere per menses sex tenebatur. Sed defuncto eo, post regnum annorum duorum & viginti, sex mensium, trium dierum, succedens in imperium C. Cæsar absoluit Agrippam vinculis, & tetrarchiam Philippi (iam enim is decesserat) ei tradidit, Regemq; appellauit. Cum venisset autem in regnum Agrippa, Herodis tetrarchæ cupiditates per inuidiam suscitauit. Irritabat autem eum maximè in spem regni Herodias vxor, exprobrans ei socordiam, & dicens, quia per id quod noluerat ad Cæsarem nauigare, careret potestate maiore: nam cum Agrippam ex priuato Regem fecisset, quomodo dubitaret illum ex tetrarcha eodem honore donare? His adductus Herodes, venit ad Caium, à quo ob auaritiam vehementer increpitus, ad Hispaniam fugit: secutus eum quippe fuerat accusator Agrippa, cui etiam tetrarchia illius C. Cæsar adiecit. Atque ita Herodes quidem in Hispania, peregrinante secum etiam vxore, decessit.

An. mũdi 4001 A nato Christo 39.

Tiberius annos 22. menses sex ac tres dies regnat. Agrippæ Aristobuli filio C. Cæsar tetrarchiam tradit, Regemque appellat. Ant. lib. 18. Cap. 14.

An. mũdi 4002 A nato Christo 40.

Herodes peregrinante secum vxore decedit.

CAP. IX.

De superbia Caij, & Petronio Præside.

CAIVS verò Cæsar in tantum contumeliosè abusus est fortuna, vt etiam & Deum se putaret, & vellet vocari. Patriam quoq; suam multorum nobilium cæde truncauit. Extendit autem impietatem suam etiam in Judæam: Petronium denique cum exercitu Hierosolymam misit, præcipiens vt in templo statuas eius locaret: quas nisi susciperent Judæi, contradicentes quidem ex his interficeret, reliquam verò multitudinem captiuaret. Permouebat autem hoc profectò Deum. Et Petronius quidem cum tribus legionibus, multisq; è Syria auxiliaribus properabat in Judæam ex Antiochia. Judæorum verò quidam non credebant fama bellum nuncianti. qui verò credebant, nihil de resistendo poterant comminisci. Celeriter autem in omnes peruadit metus, nam iam Ptolemaidem peruenerat exercitus. Est autem hæc ciuitas Galilææ littore in magno campo sita: circundatur autem montibus ab orientali plaga per sexaginta stadia disparatis, sed ad Galilæam pertinentibus: à meridiana autem Carmelo, qui abest stadijs centum viginti: à septentrionali quoque monte qui est altissimus, quem vocant incolæ Scalam Tyriorum: & hic autem distat stadijs centum. Ab ea autem vrbe distans duobus stadijs præterlabitur fluuiolus, quem vocant Beleum, exiguus prorsus: cui propè est sepulcrum Memnonis, habens iuxta se centum ferè cubitorum spatium, sed admiratione dignissimum. Est enim specie vallis rotunda, vitream emittens arenam: quam cum exhauserint multæ naues, pariter accedentes, locus idem rursus impletur. Venti siquidem quasi dedita opera, coniiciunt illuc de circunstantibus supercilijs arenam istam, vtiq; communem: locus autem metalli, statim in vitrum quod susceperit mutat. Mirabilius quoque mihi illud videtur, quod iam conuersa arena in vitrum, quacunque pars super margines loci ipsius fuerit iacta, in vulgarem arenam denuo conuertitur. Igitur loci quidem illius natura talis est. Judæi autem cum mulieribus & filijs collecti in campũ, in quo est sita Ptolemais, Petronio supplicabant, principio ob patrias

Ant. lib. 18. Cap. 11. Caius Cæsar D se putat & vocari iubet.

Iudæorum ob exercitũ Petronij metus: Ptolemaidis descriptio.

Arena vitrea propè Memnonis sepulchrum.

An.mũdi 4002 A nato Christo 40.

leges, deinceps verò etiam pro ſuo ſtatu. Ille autem ob multitudinem precantium & precum inflexus, exercitum quidem & ſtatuas in Ptolemaide reliquit: procedens autem in Galilæam, & conuocans in Tiberiadem tàm populum Iudæorum quàm omnes eorum nobiles, & vim Romani exercitus cœpit exponere, & minas Cæſaris: his addens, quòd & contumelioſa eſſet ſupplicatio Iudæorum: cum omnes ſiquidem gentes quæ parerent imperio Romano, in ſuis vrbibus inter reliquos Deos, imagines quoque Cæſaris locauiſſent, ſoli Iudæi iſtud abnuerent. hoc ſiquidem quaſi ab imperio deficere eſſet, etiam cum iniuria præſidentis. Illis verò contra hæc legem moreſq; patrios allegantibus: & quia ne Dei quidem ſimulacrum, nedum hominis, nec ſolùm in templo, ſed neque in profano aliquo totius regionis loco fas ſibi eſſet locare: arripiens dictum Petronius, reſpondit: Sed & mihi mei domini lex ſeruanda eſt. ſi eam quippe tranſgrediar, vobiſq; parcam, iuſtè animaduerſionem ſubibo. Impugnabit ſanè vos, non Petronius, ſed ille à quo ſum miſſus. nam & ipſe æquè ac vos cogor implere quæ iuſſa ſunt. Ad hæc tota multitudo vnanimiter ſuccłamauit, ante legis temerationem omnem ſe libenter ſubire perniciem. Sedato autem eorum clamore, Petronius ait: Pugnare ergo aduerſus Cæſarem eſtis parati? Reſponderunt Iudæi, pro Cæſare quidem & populo Romano ſe per dies ſingulos offerre ſacrificia: ſi autem in templo imagines æſtimet collocandas, debere eum totam Iudæorum gentem prius immolare: præbere ſe quippe iugulos cum mulieribus & paruulis ei, qui interficere voluiſſet. Ad hæc admiratio Petronium miſeratioq; peruaſit, intuentem & inſuperabilem religionem virorum, & tantum vulgus ad mortem conſtanter paratum. Et tunc quidem infectis omnibus receſſerunt. Poſtridie autem ac deinceps ſummates eorum priuatim viritimq; compellans, populum quoque publicè alloquens, nunc quaſi conſulens admonebat, interdum etiam minabatur, extollens & virtutem Romanam & indignationem Cæſaris: inter hæc etiam ſuam neceſſitatem, cui eſſent exequenda præcepta. Sed illis ad nulla horum experimenta cedentibus, cum videret etiam ſementem regionis intercipi (ipſum quidem anni tempus erat, & quinquaginta penè continuis diebus multitudo in vrbe otioſa morabatur) ad vltimum conuocatis omnibus, ait, ſibimet periculoſam rem ſe velle aggredi. Aut enim, inquit, Deo cooperante placabo Cæſarem, ac vobiſcum ſaluabor libenter: aut illo in vltionem irritato, pro tanta multitudine impendam animam meam. Atque ita dimiſſis turbis, multa pro eo vota facientibus, Antiochiam ab Ptolemaide reuocauit exercitum: atq; illinc confeſtim miſit ad Cæſarem, referens, & quo apparatu in Iudæam irruiſſet, & quòd tota gens ſupplicaſſet: quibus ſi abnuendum putaret, noſſet cum viris etiam prouinciam eſſe perdendam. Seruare ſiquidem ipſos legem patriam, & nouis præceptis vehementer obſiſtere. His epiſtolis reſpondit Caius immodicè, comminans Petronio mortem, quoniam iuſſionum ſuarum ſegnis executor fuiſſet. Sed ſcriptorum talium vectores per tres continuos menſes contigit aduerſa tempeſtate retineri: alij autem exitium C. Cæſaris nunciantes, proſperè nauigauerunt: denique ante ſeptem & viginti dies epiſtolas Petronius accepit, finem Cæſaris indicantes, quàm illi peruenirent, qui commi-

nantia ſcripta portabant.

Petronius Iudæis exercitus Romani vim, Cæſarisq; minas exponit.

Iudæorum Conſtantia.

Petronius Iudæos iterum compellat, atq; minatur.

Petronius ad Cæſarem mittit, ac Iudęorum ſupplicationes ſignificat.

Petronius epiſtolas finem Cæſaris indicantes, accipit.

De im-

CAP. X.

De imperio Claudij & regno Agrippæ ac morte.

An.mũdi 4005. A nato Christo 43.

Ant.lib 19. cap. 3. Caius annis tribus, mensibus sex regnat.

CAIO per dolum interempto, qui regnauerat annis tribus, mensibus sex, rapitur in regnũ ab eo exercitu, qui Romæ erat, Claudius. Senatus autem, referentibus consulibus Sentio Saturnino & Pomponio Secundo, mandat tribus cohortibus vrbanis vt essent præsidio ciuitati, & ipse frequẽs in Capitolium cõuenit: & propter immanitatem Caij, bellũ agi cum Claudio decernebat, volens imperiũ ad optimates reducere: vt sicut olim, ad regendũ dignissimi eligerentur. Accidit interim vt Agrippa adueniret: quem cum & senatus in concilium & in castra Claudius euocasset, vt scilicet eo strenuo adiutore vteretur in quibus res posceret: videns Agrippa Claudium iam esse opibus Cæsarem, ad eum perrexit: quem ille illico legatum ad senatum misit, indicantem suum propositum, quoniam primo quidem inuitus ab exercitu raptus sit, & iniquum esse si militum erga se studia tàm religiosa desereret, imò tutam aliter suã non esse fortunam: iam enim ad inuidiam satis fore, quod in regnum vocatus sit. deinde administrare paratum esse rempublicam non vt aliquis tyrannus, sed vt princeps benignus: sufficere sibi quippe honorem nominis. De singulis autem negotijs communem omniũ stare sententiam. nam etsi non natura esset modestus, locuples tamen moderandæ potestatis exemplum Caij morte esse propositum. Quæ cum detulisset Agrippa,

Ant.lib.19. cap. 4. Agrippa ab Senatu Romano & Claudio tanquam arbiter eligitur.

Senatus Romani ad Agrippã responsio:

respondit senatus, quasi qui militi suo bonisq; consilijs fideret, nolle se subire voluntariam seruitutem. Sed accepto patrum responso, Claudius rursus misit Agrippam, nunciantem eis, se non posse adduci vt eos proderet, quorum consensu in imperium esset accitus. Inuitum autem se initurum esse pugnam aduersus eos, cum quibus confligere minimè vellet: proinde eligendum esse locum extra ciuitatem in quo confligerent. neq; enim fas esse, propter illorum peruicaciam, patriam ciuili cæde fœdari. Et Agrippa quidem ista senatui nunciauit. Inter hæc vnus ex illis militibus, qui cum patribus erant, educens gladium: Commilitones, inquit, quibus perturbati causis parricidia perpetrare cupimus, & concurrere aduersus propinquos nostros Claudium secutos? maximè cum habeamus imperatorem quem in nulla re culpare possimus, & ad quem cum iustis magis allegationibus quàm cum armis egredi debeamus. Hæc dicens, per mediã egressus est curiam, omnibus se militibus consecutis. Hoc exemplo optimates deserti, in magno metu esse cœperunt. ac deinceps videntes sibi aduersationem tutam non esse, secuti milites, ad Claudium transierunt. Occurrebant autem eis pro muris

Senatus cum exercitu in castra ad Claudium proficiscitur.

strictis gladijs hi qui fortunæ Regis ambitiosius adulabantur: & penè accidit vt progressi quinq; interficerentur, ante scilicet quàm militũ impetũ Cæsar agnosceret: nisi accurrens Agrippa, imminentis ei facinoris periculum nunciasset: dicens quod nisi coercuisset exercitũ, iam in sanguinem ciuiũ furentem, confestim amissurus esset omnes per quos conspicuum esset imperium, fieretq; solitudinis imperator. Hæc audiens Claudius, continuit militum impetum. Suscepit autem in castris aduenientem senatũ, & indulgenti honore complexus, egressus cum patribus confestim obtulit Deo hostias, vt mos est pro imperio supplicari. Agrippam quoq; protinus donat regno paterno vniuerso, adijciens ei etiam illam quæ Augustus Herodi donauerat, Trachonitidem scilicet & Auranitidem: præterhæc autem aliud quoque regnum, quod Lysania vocabatur. Et populo quidem

Claudius Senatum suscipit & honorat.

Agrippæ regnum.

An. mũdi 4008 A nato Christo 46. Ant. lib. 19. cap. 5.

donationem hanc per edictum indicauit. Patribus autem præcepit, vt inciſam æreis tabulis in Capitolio collocarent. Donat autem etiam fratrem eius Herodem, qui gener eiuſdem erat, Berenica iunctus Regina Chalcidis. Opinione autem celerius Agrippa dati regni cenſus maximus affluebat: qua ſanè pecunia, nõ ille in rebus exiguis abutebatur, ſed talem murum Hieroſolymis circundare cœpit, qualis, ſi potuiſſet abſolui, irritam prorſus obſidionem Romanis oppugnantibus effeciſſet. Sed antequam impleret opus, deceſſit in Cæſarea. Regnauit autem annis tribus. Ante quoque cum tetrarchiam regeret, alijs tribus annis tenuerat poteſtatem. Reliquit filias tres è Cypride natas, Berenicen, Mariammen atque Druſillam: filium autem ex eadem ipſa coniuge, nomine Agrippam. qui cum admodum paruulus eſſet, Claudius regnum in prouinciam redegit, in cuius procurationem miſſus eſt Ceſtius Feſtus: poſt hunc autem Tiberius Alexãder: qui nihil de conſuetudine patria immutantes, gentem in pace tenuerũt. Poſt hac verò & Herodes, qui regnabat in Chalcide, deceſſit, relinquens ex fratris quidem filia Berenice filios duos, Berenicianum & Hyrcanum: ex priore autem Mariamme Ariſtobulum. Alius quoque eius frater Ariſtobulus mortuus fuerat priuatus, relicta filia Iotapa. Hi quidem erant (ſicut diximus) liberi Ariſtobuli, qui fuerat Herodis filius. Alexander autem & Ariſtobulus nati fuerant Herodi è Mariamme, quos ipſe parens occidit. Alexandri autem poſteri in maiori Armenia regnauerunt.

Agrippatũ regnaſſet annus tribus in Cæſarea decedit. Ant. lib. 19. cap. 7. 8.

Alexandri & Ariſtobuli Genealogia.

CAP. XI.

De varijs tumultibus in Iudæa & Samaria.

An. mũdi 4011. A nato Christo 49.

POST *obitum autem Herodis, qui regnauit in Chalcide, Claudius Agrippam filium Agrippæ in patrui ſui regno conſtituit. Alterius autem prouinciæ ſuſcepit curam poſt Alexandrum Cumanus, ſub quo oriri cœperũt tumultus, & denuo Iudæos calamitas comprehendit. Conueniente quippe multitudine ad diem feſtum azymorum in Hieroſolymam, ſtante cohorte Romana ſuper porticum templi (armati quippe milites ſemper cuſtodiebant feſtos dies, ne quid conuenientes populi nouare auderent) vnus è militibus reductis turpiter veſtimentis inclinans poſteriora ſua vertit ad faciem Iudæorum. & ad hunc habitum vocem emittens ſimilem ſuccłamauit. Ob quod factum tota cœpit multitudo conqueri, ita vt circumſtarent Cumanum, ad ſupplicium militem depoſcentes. Ex his autem incõſulti iuuenes, & quaſi natura apti ad ſeditiones mouendas, in rixam grauiſſimã proſiliebant: continuo quippe ſaxa rapientes, percutiebant milites. Tunc veritus Cumanus, ne totius in eum vulgi impetus fieret, plures euocauit armatos: qui cum eſſent porticibus immiſſi, metus grauis incidit Iudæis. ſtatimq; in fugam verſi, relicto templo refugere cœperunt. Tanta autem per egreſſus de conſtipatione obtritio facta eſt. vt conculcatione mutua ſuper decem millia hominum conſumpta ſint. Facta eſt autem vniuerſæ genti luctuoſa feſtiuitas, & planctus per domos ſingulas perſonabat. Succeſſit autem huic calamitati latrocinantium tumultus. Iuxta Bethoron quippe, per viam publicam, Stephanus quidam ſeruus Cæſaris ſupellectilem quandam vehebat, quæ ab irruentibus latronibus direpta eſt. Cumanus autem ad inquiſitionem mittens eos qui in proximis vicis eſſent, vinctos ad ſe adduci iuſſit, obijciens quod latrones illos nõ comprehendiſſent: qua occaſione quidam militum in vico quodã libros ſacræ legis offenſos diſcidit atq; combuſſit.*

Turpe militis ſcelus ac dictum in Iudæos feſto die.

Cumanus impetum vulgi veretur.

Super decem millia hominum conculcatione mutua cõſumpta.

Miles ſacræ legis libros diſcindit atque comburit.

combuſſit. Iudæi autem quaſi totam religionem inflammatam viderent, vndiq; confluxerunt: & velut machinamento aliquo, ita vi ſuperſtitionis attracti, omnes ad vnam euocationem ad Cumanum Cæſaream concurrunt: precantes vt militem qui tantam contumeliam Deo legiq; eius intuliſſet, non relinqueret impunitum. Ad hæc ille (videbat enim multitudinem nequaquam quieturam, niſi aliqua eſſet ſatisfactione ſedata) adiudicatum militem per medium populum ad ſupplicium iuſſit abduci: ſicq; Iudæi placatis animis receſſerunt. Denuo autem Galilæorum & Samaritanorum conflictus exoritur. In vico enim quem Geman vocant, qui eſt in magno Samariæ campo ſitus, quidam Galilæus de numero Iudæorum ad feſtiuitatem aſcendens interficitur. Ad quod factum multi ex Galilæa regione concurrerunt, vt cum Samaritanis confligerent. Horum autem nobiliores conuenerunt ad Cumanum, rogantes vt antequam grauis calamitas oriretur tranſiret in Galilæam: & in eos qui autores eſſent homicidij vindicaret. Cumanus verò his negotijs quæ habebat in manibus poſtponens illorũ petitiones, ſine effectu precatores remiſit. Nunciato igitur homicidio Hieroſolymam, omnis multitudo commota eſt: & relicta diei ſolennitate, in Samariam vulgus impetum fecit, ſine vllo duce, nec cuiquam principum ſuorum retinenti acquieſcentes. Latrocinij autem eorum & tumultus, quidã Dinai filius Eleazarus, & Alexander, principes erant: qui in Acrabatena regioni conterminos irruentes, promiſcuã ediderè cædem, & à nullius ætatis exitio temperãtes, vicos etiam inflammauerũt. Cumanus autem hæc audiens, adduxit ſecum vnam equitũ alam, quæ vocatur Sebaſtenorum, vt auxilio his qui vaſtabãtur eſſet: ſicq; eorum multos qui Eleazarũ erant ſecuti, comprehendit, plures quoque interfecit. Ad reliquam autem multitudinem, qui in vaſtandos Samaritanorũ fines irruerant, principes gentis de Hieroſolymmis occurrerunt: opertiq; cilicijs, & aſperſis cinere capitibus precabantur, vt ab incepto deſinerent: nec propter exercendam in Samaritas vltionem, ad Hieroſolymæ perniciem Romanos commouerent: miſererentur autem patriæ ſuæ atq; templi, filiorumq; & coniugum propriarum, neq; omnia pariter in diſcrimen adducerent, neq; ob vnius Galilæi vindictam cuncta diſperderent. His acquieſcentes Iudæi, à negocio receſſerunt. Multi autem per idem tempus in latrocinia conſpirabant: ſicut ferè ſolet inſolentia creſcere rebus quietis: per quæ in omni regione agebantur rapinæ, & audaciſſimus quiſq; reliquis vim afferebat. Tunc Samaritarum primates ad Numidium Quadratum, qui Syriam procurabat, Tyrum venerunt, vindicari de his qui regionem eorum depredati fuerant poſtulantes. Præſtò autem fuerant etiam Iudæorum nobiles: & Ionathas filius Anani, princeps Sacerdotum, obiecta diluens allegabat, initium quidem tumultus Samaritas fuiſſe, qui primi homicidium perpetraſſent: cauſam tamen calamitatum poſtea ſecutarum præbuiſſe Cumanum, qui inter principia autores cædis noluiſſet vlciſci. Tunc Quadratus vtranq; pãrtem interim diſtulit, dicens ſe cum ad ipſas regiones veniſſet, diligenter ſingula inquiſiturum: deinceps verò progreſſus Cæſaream, eos omnes quos Cumanus viuos ceperat, in crucem ſuſtulit. Inde cũ Lyddã veniſſet, denuo audiuit Samaritanorũ querelas, & accitos Iudæorũ decem & octo viros, quos cognouit pugnæ fuiſſe participes, ſecuri percuſſit. Duos autem principes ſacerdotum, Ionatham & Ananiã, eiusq; filium Ananum, & nonnullos alios Iudæos nobiles ad Cæſarem miſit: ſimiliter autem & Samaritarum nobiliſſimos quoſque.

An. mũdi 4014. A nato Chriſto 52.

Militem libros comburentem Cumanus ad ſupplicium adiudicat.

Galilæus in Samaria interficitur.

Eleazarus & Alexander Iudæorũ principes magnam tyrannidem exercent.

In latrocinia conſpiratio.

Quadrat' Syriæ Procurator Samaritanos & Iudæos audit.

Quadratus inter Iudæos & Samaritanos fert ſententiam.

Præcepit

An.mũdi 4014. A nato Christo 52.

Præcepit etiam Cumano, & Celeri tribuno, Romã nauigare, reddituros Claudio rationem pro his quæ in Regione gesserant. His ita compositis à Lydda ascendebat Hierosolymam: & inueniens multitudinem festiuitatem azymorum celebrantem sine vlla conturbatione, Antiochiam rediit. Romæ autem Cæsar auditis allegationibus Cumani & Samaritanorum (aderat autem etiam Agrippa, Iudæorum causam magna contentione defendens: siquidem & Cumano multi potentium aderant) pronuncians aduersus Samaritas, tres eorum nobilissimos iussit interfici: Cumanum autem in exilium deportari. Celerem autem tribunum vinctum Hierosolymam missum, Iudæis ad supplicium tradidit, vt per vrbem tractus, capite plecteretur. Post hæc Felicem Pallantis fratrem misit ad Iudæos, qui & eorum prouinciam cum Samaria & Galilæa curaret. Agrippã verò de Chalcide in regnum maius transtulit, tradens ei illam quoque prouinciam, quæ Felicis fuisset. Erat autem ista Trachonitis & Batanæa & Gaulanitis. Addidit autem regnũ etiam Lysaniæ, & tetrarchiam quam Varus rexerat. Ipse autem per annos tredecim, menses octo, dies triginta administrato imperio, decessit, successorem regni Neronem relinquens, quem suadelis Agrippinæ vxoris suæ in imperium cooptauerat, & quidem cum legitimum haberet filium Britannicum ex Messalina natum, priore scilicet coniuge, & Octauiam filiã, quam ipse priuigno collocarat Neroni. Susceperat autem ex Agrippina Antoniam. Et Nero quidem, quemadmodum per magnitudinem felicitatis & opũ, abusus sit fortuna: & qualiter fratrem suum, atq; vxorem, matremq; interfecerit, post quos in omnes proximos immanitatem suam conuertit, atq; vt ad vltimum per amentiam ad histrionum opera scenamq; peruenerit, quoniam scio esse narratione molestum, silentio præterire melius puto.

Claudij cõtra Cumanum, Celerem & Samaritanos quosdam sententia.

An.mũdi 4015. A nato Christo 53.

Claudius moritur, eiq; Nero succedit.

Nero fratrem, vxorẽ, matremq; interficit.

CAP. XII.

De tumultibus in Iudæa sub Felice.

An.mũdi 4018. A nato Christo 56.

Ant.lib.20 cap. 11.

CONVERTAR autem ad narranda quæ ab eo aduersus Iudæos gesta sunt. Minorem igitur Armeniam regnandam Aristobulo dedit, Herodis filio. Regno autem Agrippæ quatuor vrbes addidit cum agris ad singulas pertinentibus: in Peræa scilicet Regione, Abilam & Iuliadem: in Galilæa autem Tarichæam & Tiberiadem. Reliqua autem Iudæa Felici procuranda dedit. Hic principem latronum Eleazarum, qui per viginti annos regionem fuerat depræda tus, aliosq; cum eo multos cepit, vinctosq; Romam misit: aliorumq; quos in crucem sustulit, latronum vel in communione sceleris deprehensorum popularium, fuit pene innumerabilis multitudo. Sic autem regione purgata, aliud genus latrocinantiũ in Hierosolymis oriebatur. Hi autem sicarij vocabantur, die claro & in media ciuitate passim quosq; interficientes. Potissimum verò diebus solennitate festiuis immiscebantur vulgo, sicas sub veste gestantes. His inimicos interficiebant: ac deinceps collapsis hominibus, illi inter reliquos de scelere querebantur: qua fraude extra suspicionem manebant, diuq; latuerunt. Primus igitur ab eis Ionathas pontifex interficitur. Post hunc autem quotidie plurimi cædebantur, atq; ipsis calamitatibus molestior timor ciuitatem premebat: sicut enim in medio bello per singula momenta omnes mortem opperiebantur. Circumspiciebant autem eminus quosque appropinquantes: & neque amicis suis fidere poterant, dum tamen in medijs suspicionibus atq; custodijs nihilominus interficerentur. Tanta erat latrocinan-

Eleazarum latronum principẽ Felix, alios q; cum eo multos capit, vinctosque Romam mittit.

Aliud genus latrocinantium, die claro & in media ciuitate quosque interficientes.

Ionathas Pontifex cũ alijs multis à Sicarijs interficitur.

trocinantium temeritas, & ars quædam latendi. Ad hæc autem alia etiam malorum collectio facta est, cade quidem abstinentium, sed consilijs magis impiorum, quæ pars non minus quàm sicariorum felicitatem vrbis statumq; corrupit. Seductores namque homines & circumuentores, sub specie religionis nouis rebus studentes, vulgus insanire fecerunt. nam in solitudines egrediebantur, promittentes Deum signa eis ostensurum libertatis. Contra quos Felix (videbantur quippe semina defectionis esse) mittens equites atque pedites armatos, magnam multitudinem interfecit. Maiore autem plaga Iudæos afflixit Ægyptius quidam Pseudopropheta. Adueniens quippe in prouinciam, Magus cum esset, Prophetæ opinionem sibi arrogans, triginta fermè millia hominum congregauit, quos vana seductione deceperat. Et circumducens eos de solitudine in montem qui vocatur Oliuarum, inde ad Hierosolymam nitebatur ascendere: depulsoq; Romanorum præsidio, in populares exercere dominationem. Vtebatur autem stipatoribus, qui ad id facinus conuenerant. Præuidit sanè eius impetum Felix, & occurrens cum ipsis Romanis armatis, quos etiam Iudæorũ reliqua multitudo iuuabat, iniit conflictum. Et Ægyptius quidem cum paucis fugit. Plurimi autem qui cum ipso fuerant comprehensi atque vinculis traditi sunt. Reliqua verò multitudo in Regiones proprias dispersa est. Cõpressis verò his etiã, sicut ferè in agro corpore, rursus pars altera tumescebat. Magi enim quidam & latrones collecti, multis afflictionem inducebant: & quasi ad libertatem vocabant, mortem apertissimam comminantes his qui Romanorum principatui obedire voluissent: vt vel reluctantes auerterent eos, quispontaneam ferrent seruitutem. Dispersi ergo per totam regionem diripiebant quorumq; potentium domos, eosq; insuper trucidabant: inflammabant etiam vicos, ita vt desperatione eorum tota Iudæa protinus impleretur. Et hoc quidem bellum indies ingrauescebat. Alter autem tumultus ortus est circa Cæsaream, inter Iudæos scilicet qui ibi permixti habitabant, & Syros, seditione commotæ. Hi siquidem postulabant, vt eorum fieret ciuitas, Iudæum eius fuisse conditorem dicentes: erat autem Rex Herodes. Æmuli verò conditorem quidem confitebantur Iudæum, ipsam verò ciuitatem fuisse gentilium vindicabant. Neque enim illic statuas & fana potuisse constitui, si ad Iudæos eam conditor pertinere voluisset. Ob has ergo causas inter se populus vterque iurgabat. Procedebat autem vsque ad arma contentio: & quotidie ad confligendum audaces quique partis alterutræ prosiliebant. Neque enim Iudæorum seniores cohibere tumultus gentis suæ poterant: & Græcis turpissimum videbatur, Iudæis inferiores videri. Præstabant autem hi quidem diuitijs & corporum viribus. Græci verò auxilio militum: magna siquidem pars Romanæ manus, de Syria illò fuerat congregata: & quasi cognati, ad auxiliandum parati erant Syris. Præfecti autem militum curabant comprimere tumultum: & pugnaces quosque comprehensos, taureis vlciscebantur ac vinculis. Nec tamen supplicia comprehensorum, impedimentum aut timorem reliquis inferebant: imò magis hoc ipso in seditionis iritabantur augmentum. Tunc demum Felix minaci edicto præcepit contumaces quosque vrbe discedere: non parentium autem immissis militibus interfecit non paucos, quorum etiam bona direpta sunt. Manente autem seditione, nobiles vtriusque partis electos, legatos misit ad Neronem, de iure disceptaturos. Successit autem ei Festus, & hos

An. mũdi 4018. A nato Christo 56.

Ant. lib. 20. cap. 12.

Ægyptius pseudopropheta triginta fermè millia hominum congregat.

Felicis de Ægyptio victoria.

Latrones & Magi multis afflictionem inducunt.

An. mũdi 4026 A nato Christo 58.

Ant. lib. 20. cap 13.

Pugna inter Iudæos & Syros circa Cæsaream.

Seditiones & cædes inter Iudæos.

An. mũdi 4024 A nato Christo 62.

qui maximè infestabant prouinciam solicitè persecutus, latronũ plurimos comprehendit atq; interfecit.

CAP. XIII.

De Præsidibus Iudææ Albino & Floro.

Ant. lib. 20. cap. 15. Albinus Iudææ Præses omni malignitatis specie conspurcatus.

VERVM successor huius Albinus non eodem modo negotijs præfuit, neque enim fuit aliqua malignitatis species, quam ille præterierit. Denique non solum causis ciuilibus furabatur & diripiebat bona singulorum, neq; solum tributorum additamentis in commune gentem grauabat: sed etiam quos ob latrocinia decuriones ciuitatum comprehenderunt, vel qui à prioribus iudicibus in custodijs erant relicti, accepta à cognatis eorum pecunia, liberauit: & is solum qui non dedisset, in carceribus quasi nocentissimus remanebat. Per idem tempus, eorum quoq; qui res nouare cupiebant, in Hierosolymis crescit audacia. Ex quibus sanè qui erant opulenti Albinum largitione redimebant, vt eis tumultũ mouentibus non indignaretur: pars autem popularis quæ non satis gaudebat quiete, Albini participibus iungebatur. Vnusquisque ergo improborũ cohorte propria circundatus, ipse quidem inter cæteros quasi princeps latronum & tyrannus eminebat: stipatoribus verò suis ad direptionem mediocrium abutebatur. Ita fiebat, vt hi quidem quorum vastabantur domus, tacerent: illi autem qui extra incommodum stetissent, metu ne similia paterentur, etiam officijs ambirent eos, quos constabat dignos esse supplicijs. In commune autem omnium fuit intercepta fiducia, & erat tunc multiplex dominatio, & semina captiuitatis futuræ iam ab illo tempore spargebantur. Cum sanè eiusmodi morum fuisset Albinus, tamen succedens ei Gessius Florus, optimum eum per comparationem sui fecit videri. Ille siquidem plura occultè & cum fraude nocuerat: Gessius verò iniquitates suas in vniuersam gentem, tam palàm quasi gloriaretur exercuit: ac velut non ad regendam prouinciam, sed ad damnatorum pœnas carnifex missus, neque rapinarum vllum modum, neque afflictionum prætermisit. In miseris autem crudelissimus erat, in turpibus verò impudentissimus. Neque enim quis illo amplius offendit fallacia veritatem, neq; cõmentus est callidiores nocendi vias. Huic siquidem viritim illatis dispendijs lucra quærere exiguum visum est: sed totas simul despoliabat vrbes, & labes populis inferebat, tantum nõ voce per totam regionem edicens, liberũ esse omnibus latrocinari, dum ipse prædarum acciperet portionem. Deniq; ob illius auaritiam contigit totam penè deseri regionẽ, ita vt plurimi sedes patrias relinquentes, ad externas prouincias cõmigrarent. Donec autem in Syria Cestius Gallus prouinciã regebat, neq; ausus quispiã Iudæorum est aduersus Florum ad eum mittere legatos. Cum verò instante azymorum solennitate ipse Hierosolymã venisset, occurrens multitudo, quæ facile tricies centenorum millium fuit, precabatur, vt gentis suæ calamitatibus subueniret, & pestem illam prouinciæ Florum vt eijceret clamitabat. Qui tamen cum sub populi ore esset, & Gallo assisteret, non solum nihil mouebatur, sed voces illas etiam deridebat. Cestius tamen compescens impetum populi, & edicens quod deinceps placatiorem eis Florum redderet, regressus est Antiochiam. Deduxit autem eum vsque ad Cæsaream Florus, illudens mendacijs, & Iudæorum genti bellum sedulo comminiscens, quo scilicet solo iniquitates suas occultari posse credebat. Pace siquidem permanente, habiturum se apud Cæsarem accusatores

Albinum seditiosi, vt eis tumultũ mouentibus non indignaretur, largitione redimunt.

An. mũdi 4028. A nato Christo 66.

Ant. lib. 20. cap. 16. Albino succedit Gessius Florus, qui longè peior est Albino.

Auaritia Flori vrbes despoliat.

Cestius Gallus impetum populi cõpescit & quod placatiorem eis Florum redderet, edicit.

Iudæosi

Iudæos: verum si defectionem negotiatus fuisset, maiore vtiq; malo abducendã à se esse inuidiã peccatorũ minorum. Igitur vt gens ab Romano abrumperetur imperio, sedulò indies augebat calamitates. Per idem tempus apud Neronem Cæsarienses gentiles victores extitere, decretumq; istud conteſtantes literas attulerunt: perq; hoc bello Iudaico dabatur exordium, duodecimo scilicet anno regni Neronis, septimodecimo autem regni Agrippæ, mense Maio.

An. mũdi 4030. A nato Christo 68.

Exordiũ belli Iudaici duodecimo regni Neronis anno.

CAP. XIIII.

De Floro sæuiente in Iudæos Cæsarienses & Hierolymitanos.

AD magnitudinem autem excitatorum de eo malorum, nequaquam idoneas causas habuisse deprehenditur. In Cæsarea siquidem habitantes Iudæi, habebant synagogam prope locum, cuius erat dominus gentilis quidam Cæsariensis. & frequenter quidem egerant, vt ad eorum ius illa possessio iungeretur, multis partibus maius precium quàm res meruerat offerentes. dominus autem loci preces eorum despexisse non contentus, ad maiorem dolorem ædificauit in loco tabernas, ita vt angustum eis transitum & prorsus coarctum relinqueret. Primum igitur feruentiores aliqui iuuenum prosilientes, ædificationem vetabant. Cum verò Florus hos à prohibendo cohiberet, non habentes Iudæorum nobiles quid agerent inter quos etiã erat Ioannes publicanus, inflectunt Florũ oblatione octo talentorum, vt ædificationem vetaret. Ille autem ob capiendum tantummodo, promittens se cuncta facturum, accepta pecunia statim de Cæsarea egressus est, venitq; in Sebasten, seditioni tribuens facultatem, quasi qui pugnæ spatium Iudæorum summatibus vendidisset. Sequenti autem die, Iudæorum sabbato, cum plebs ad synagogam coisset, seditiosus quidam Cæsariensis vas Samiũ ante ingressum eorum ponens, alites immolabat. Hoc factum Iudæos incoercibiliter accendit, & legem suam quippe contumeliam pertulisse, & locum ipsum dicebant fuisse pollutum. pars autem Iudæorum quæ erat constantior atque moderatior, denuo apud iudices esse conquerendum rebatur. Seditiosi autem & iuuentute turgentes Iudæi, effundebantur in rixam. Stabant autem ad confligendum parati etiã Cæsariensium tumultuosiores. Ex composito quippe missus fuerat, qui pro synagogæ foribus immolaret: sicq; continuò est pugna commissa. Interueniens autem Fucundus, qui ad prohibendum erat relictus, præfectus equitum, vas illud quidem quod positum fuerat iussit auferri, & tumultum sedare pergebat. Cum verò superatus esset præ Cæsariensium violentia, Iudæi statim libros legis rapientes secesserunt in Narbata: regio quædam eorum hoc nomine appellatur, dirempta à Cæsarea stadijs sexaginta. Primates autem eorum duodecim, cum Ioanne in Sebasten ad Florum venerunt, de his quæ acciderant conquerentes, & vt auxilio esset rogabant, quamuis reuerenter, tamen eum & de octo talentis admonentes. Ille verò ilico comprehensos eos vinciri iussit, arguens cur leges de Cæsarea auferre ausi fuissent. ob hoc igitur apud Hierosolymitas grauissima indignatio nascebatur: verumtamen adhuc iram suam frenabant. Florus verò, quasi ad hoc operam suam locasset, vt bellum inflammaret, misit ad sacrum thesaurum, vt inde decem & septem talenta auferrentur, quasi eam pecuniam impensæ Cæsaris flagitaret. Tunc verò statim inuasit populum multa confusio: concurrentes ad templum, maximis vocibus nomen Cæsaris appellabant, vt à tyrannide Flori liberarentur orãtes. Quidam autem seditiosorum in Florum maledicta iaciebant

Ant. lib. 20 cap. 15. Causæ belli Iudaici.

Periurium Flori, qui Iudæis fidem iuratã non seruat.

Cæsariensium & Iudæorum conflictus.

Florus Iudæorũ Primates 12. cum Ioãne in Sebaste comprehensos vinciri iubet.

Alia fax belli à Floro excogitata.

An.mũdi 4030. A nato Christo 68.

vltima: & caniſtrum circumferentes ſtipem eius nomine poſtulabant, quaſi inops & miſerrimus talibus indigeret auxilijs. His autem omnibus nihil eſt à cupiditate deterritus, ſed multò magis ad depradandum irritatus eſt. Deniq; cum deberet Caſaream veniens ignem belli illic naſcentis extinguere, cauſasq; tumultuum ſubmouere, pro quo etiam mercedem acceperat pactus: tamen cum exercitu equitum atque peditum Hieroſolymam contendit, vt Romanis armis ad quod volebat vteretur, ac timore & minis vrbem circundaret. Tunc populus lenire eius impetum volens, obuiam militibus proceſſit, cum ſolitis vtiq; fauoribus, & Florum honorare officijs paratus. Ille verò præmittens cum equitibus quinquaginta centurionem, nomine Capitonem, diſcedere eos iuſſit: Neve eum, in quem tam grauia maledicta iecisſent, falſo denuò honore deluderent. Oportere quippe eos, ſi viri ſunt fortes, animiq; conſtantis, etiam in præſentem effundere contumelias: nec ſolum in verbis, ſed etiam in armis amorem libertatis oſtendere. His dictis exterrita multitudo, ſimul etiam in armis amorem libertatis oſtendere. His dictis exterrita multitudo, ſimul etiam militibus qui cum Capitone venerant, in medium vulgus irruentibus, diffugerunt, antequam Florum ſalutarent, aut militibus officia conſueta redderent. Diſcedentes igitur in domos, cum metu atque humilitate peruigilem duxere noctem. Florus autem tunc quidem degit in regia, poſtridie autem aduerſum eos exſtructo tribunali ſublimius reſedit: conuenientesq; Sacerdotum principes, & ciuitatis vniuerſa nobilitas, aſtiterunt tribunali. His præcepit Florus, vt omnes qui maledicta in eum ſuccLamaſſent, protinus dederent: edicens in ipſos eſſe, niſi reos produxerint, vindicandum. Ad hæc reſpondent Judæi populum quidem pacifica quaq; ſentire, illis verò qui errauiſſent in verbis, veniam conferendam poſtulabant. In tanta ſiquidem multitudine, nihil eſſe mirandum, offendi aliquos temerarios, & per ætatem inſipientes: eſſe autem impoſſibile eorum qui deliquerint, diſcrimen agitari, cum & ſingulos nimirum pœniteat, & præ timore ad negandum ſint parati. debere tamen illum ſi conſuleret gentis quieti, & vellet Rom. *imperio ſeruare vrbem, magis propter multos innoxios dare veniam etiam paucis delinquentibus, quàm propter paucos improbos perturbare multitudinem tantam bonorũ. Ad hæc verò ille magna indignatione inflammatus, militibus exclamauit, vt forum rerum venalium, quod erat in ſuperiori parte ciuitatis, diriperent, ac paſſim obuios trucidarent. Illi verò ad lucri ſui cupidinem addita autoritate rectoris, non ſolum illum diripuerũt locum in quem fuerant immiſſi, ſed in vniuerſas inſilientes domos, interficiebant habitatores. Fuga autem erat per angiporta omnia, & cades eorum qui comprehendebantur: direptionis quoque nulla ſpecies prætermittebatur. Multos autem etiam nobilium comprehendentes adduxerunt ad Florũ, quos ille verberibus laniatos in crucem ſuſtulit. Deniq; omnis numerus illo interfectorum die cum paruulis & mulieribus (neque enim vel lactantibus pepercerant) fuit ſexcenti & triginta. Grauiorem autem faciebat calamitatem videri nouitas Romana calamitatis: quod enim nemo vnquã prius, tunc Florus auſus eſt, vt viros ſcilicet equeſtris ordinis pro tribunali flagellis caderet, ac patibulis affigeret: quorum etſi origo Judæa, tamen Romana dignitas.*

Florus Iudæorũ honores ſpernit, eosque diſcedere iubet.

Florus in tribunali reſidet & Iudæis, vt omnes qui maledicta in eũ ſubclamaſſent, protinus dederent, præcipit.

Excuſatio Iudæorũ.

Cædes per Flori milites perpetrata.

Flori milites ſexcentos & triginta Iudæos vna die interficiunt.

De

CAP. XV.

De alia oppreſſione Hieroſolymorum dolo Flori.

An. mũdi 4030 A nato Chriſto 68.

PER idem tempus Rex quidem Agrippa Alexandriam erat profectus vt Alexandrum, qui Ægyptum procurabat miſſus à Nerone, iure hoſpitis conueniret. Germanã autem ſuam Berenicen, Hieroſolymis inuentam, & iniquitatẽ militum videntem, grauis ob hoc angor inuaſerat. & frequenter quidem præfectos equitum ſuorũ, cuſtodesq; corporis mittens ad Florum precabatur, vt à cæde deſineret. Ille verò neq; in multitudinem interfectorum, neq; in nobilitatem precatricis, ſed tantùm in lucra ſua, quæ de rapinis congregarentur, aſpiciens, contempſit annuere: impetus autem militum etiam aduerſum Reginam efferatus eſt. Non ſolùm quippe ſub oculis eius obuios quoſq; mulctabant atque trucidabant, ſed etiam ipſam, niſi confugiſſet in aulam, interfeciſſent. Ibi autem peruigilem noctem cum intenta cuſtodia egit, verens vtiq; irruptionem militum. Venerat autem Hieroſolymam, vt vota Deo ſolueret. His enim qui morbo vel alijs neceſsitatibus implicantur, mos eſt orare per triginta dies, antequam immolent hoſtias: abſtinere quoq; vino, & capillos radere. Quem morem Berenice Regina illis exercens diebus, nudipes etiam ante tribunal ſtetit, deprecans Florum: & præter quod nihil honoris habitum eſt, etiam de vita ſua periclitata eſt. Hæc autem facta ſunt ſextodecimo die menſis Maij. Poſtridie autem conueniens multitudo in forum, quod erat in ſuperiori parte ciuitatis, magnis clamoribus de his qui interfecti fuerant, querebantur: potiſsimum autem inuidioſa in Florum voces erant: quod veriti primates quique & Pontifices, diſruptis veſtibus, & viritim ſingulos comprehendentes, poſtulabant, vt ab his verbis, quorum cauſa tanta mala pertulerant, deſiſterent, neque in maiorem indignationem Florum mouerent. Sicq; ſedata eſt multitudo, tàm reuerentia precãtium, quàm ſpe quod nequaquam Florus vltra in eos ſæuiret. Ille autem videns multitudinis tumultum fuiſſe compreſſum, angebatur: & denuò eam inflammare cupiens, Pontifices cum nobilibus aduocauit. Itaque vnum ait argumentum fore, quod nihil vlterius de nouandis rebus cogitaret, ſi populus obuiam procederet militibus de Cæſarea venientibus: veniebant autem duæ cohortes. Qui cum conuocaſſet populum ad occurrendum, mandat centurionibus, vt nullam ſalutationem redderent obuiantibus Judæis. Ad quod ſi offenſi petulanter quippiam eſſent locuti, ſtatim in eos vterentur armis. Pontifices ergo collecta multitudine in templo, precabantur vt occurrerent Romanis, & ante graue incommodum cohortes ſolenniter ſalutarent. His hortationibus ſeditioſi quique abnuebant, & ob interfectorum dolorem reliqua multitudo iungebatur audacibus. Tunc verò omnes Sacerdotes omnesque Leuitæ ſacra vaſa proferentes ornatumque templi, cithariſtæ etiam & cantores cum Muſicis organis procidebant ante multitudinem, & obnixiſsimè precabantur, vt illum templi honorem cuſtoditum eſſe vellent, neque ad direptionem vaſorum ſacrorum Romanos contumelijs incitarent. Erat autem videre ipſos Sacerdotum principes ſparſis cinere capitibus, & pectora diſruptis veſtibus nuda monſtrantes, nominatim ſingulos quoſque nobilium compellare, ac denuò in commune multitudinem precari, ne ob modicum peccatum patriam ſuam proderent his, qui direptioni eius inhiarent. Quam enim vtilitatem,

Berenice Agrippæ germana, mittit ad Florum, ac vt à cæde deſineret, precatur.

Militum in Berenicẽ furor.

Floro multitudo obloquitur.

Florus multitudinis tumultum compreſſum, denuò refricat.

Flori dol' & inſidiæ.

An.mũdi 4030 A nato Christo 68.

Principum & sacerdotum ad populum adhortatio.

vel militibus esse de Iudæorum salutatione tribuendam, vel illis quæ acciderant correctionem, si in præsenti procedere cessarent? At contrà, si officiosè susciperent solenniter venientes, auferri Floro occasionem pugnæ: ipsos verò saluare patriam suam, & prouidere ne quid vltra quàm pertulerant, experirentur. His addunt, quòd paucis seditiosis si tanta multitudo iungatur, hoc magis ad pacificum consilium suam deberent autoritatem transferre. Tali hortatu multitudinem inflectentes, etiam ipsos seditionis autores quosdam quidem minis, quosdam autem sui reuerentia mitigauerunt: ac deinceps præcedentes cum quiete omni populo sequente, militibus obuiàm prodierunt. Famq; cominus factos salutauerunt: illis autem nihil respondentibus, seditiosi Iudæorum aduersum Florum, cuius hæc fierent consilijs, succlamauerunt. confestimq; milites comprehendentes eos, cadere fustibus adorti sunt: atq; in fugam versos persequentes equites proculcabant. Corruebant autem multi quidem cum à Romanis caderentur, plures autem cum se mutuò propellerent. In ipsis autem portis grauis facta est compressio, & vno quoq; alterum præuenire cupiente tardior fuga cunctis fiebat. Collabentium verò durus erat interitus. Suffocatu enim atq; conculcatu miseri disperibant, & neq; ad sepulturam quisquam proximis suis cognoscendus remanebat. Irruebant autem etiam pariter milites immoderatè, eos quos comprehendissent cadentes: & per ingressum qui Bezetha vocatur detrudebant multitudinem, transire cupientes vt Antoniam & templum obtinerent. Quos etiam Florus consecutus, eduxit de regia eos qui secum erant, & in arcem transire nitebatur. Frustratus tamen est eius impetus. Conuersus quippe aduersum eos populus repugnauit, & per tecta euadentes obruebant saxis Romanos. Qui cum supernè venientibus sagittis vincerentur, nec possent defendere multitudinem quæ per angustos arctabatur ingressus, ad reliquum se exercitum qui erat in regia receperũt. Seditiosi autem verentes, ne superueniens denuò Florus templum occuparet, per Antoniã ex templo ascendentes, porticus à templo ad Antoniam continentes intercidẽrũt, quatenus auaritiam Flori desperatione compescerent. Nam cum diuinis inhiaret thesauris, proq; his in Antoniam transgredi niteretur, vbi intercisas porticus vidit, ab impetu conquieuit. & conuocans sacerdotum principes atq; curiam, se quidẽ ait vrbe digredi, præsidium tamen apud eos relinquere quantum ipsi voluissent. Ad hæc illis respondentibus, nihil nouandum fore, si vnam tantum relinqueret apud eos cohortem, dum tamen non illam quæ cum ciuibus paulo antè conflixerat: ob ea siquidem quæ pertulere populum illis militibus infensum esse: cohorte sicut precabantur mutata, cum reliqua manu Cæsaream regressus est.

Flori propositum & consilium exitus declarat.

Cædes Iudæorum.

Seditiosi verentes, ne superueniens Florus spolia ipsorum auferret, templum occupant.

Florus Iudæos in templo obsessos insuperabiles videns, ab impetu conquiescit, ac relicta apud eos cohorte, Cæsaream regreditur.

CAP. XVI.

De Politiano tribuno, & oratione Agrippæ ad Iudæos, ad obediendum Romanis hortantis.

ALIVD autem denuò pugnæ consilium comminiscens, retulit ad Cestium, & Iudæos defectionis criminatus est: impudenti mendacio illos perpetrasse dicens, quacunq; eos pertulisse constabat. Nec sanè principes Hierosolymorum quæ gesta fuerant, tacuerunt: sed & ipsi & Bernice ad Cestium de his quæ Florus iniquè in vrbe egerat retulerunt. Ille autem susceptis literis partis vtriusq; quid facto opus esset cum principibus deliberabat. Et quibusdam quidem videbatur, cum exercitu

Cestius Gallus Syriæ Præses, quid facto opus esset cum Principibus, deliberat.

exercitu in Judæam Cestium ire debere, & aut vindicare defectionem, si fuisset admissa, aut magis fidos reddere Judæos eorumq; accolas. Ipsi tamen magis placuit aliquem de suis præire, qui & negocia & consilia Judæorum posset ei fideliter nunciare. mittit ergo tribunum Politianum, qui ab Alexandria reuertenti Agrippæ circa Jamniam occurrens, & à quo fuisset missus, & ob quas causas indicat. Quo loci Judæorum etiam Pontifices, & reliqui nobiles, eorumq; curia adesse curauerant, vt circa Regem scilicet officia nouarent. Postea verò quàm illum congrua humanitate coluerunt, conquesti sunt quàm potuerunt flebiliter de calamitatibus propriis, & inhumanitatem Flori explicauerunt. Quam licet argueret Agrippa, vafrè tamen infectionem suam in Judæos transtulit, quorum maximè miserebatur, volens scilicet frenare eorum motus: vt per hoc ipsum quod viderentur nihil perpessi iniuriæ, ab vltionis desinerent appetitu. Ad hæc ergo quicunque egregij erant, & propter sua prædia desiderabant quietem, intelligebant Regis redargutionem esse plenam benignitatis. Populus autem Hierosolymorum sexaginta stadijs obuiàm progressus, officiosè Agrippam & Politianum suscepit. Lamentabantur tamen interfectos coniuges mulieres: quarum plangoribus reliquus quoque populus ad lamenta conuersus precabatur Agrippam vt genti consuleret. Succlamabant etiam Politiano, vt ingrederetur vrbem, videretq; quæ essent à Floro gesta: & ita ostendebant forum desertum domosq; vastatas. deinceps verò per Agrippam suasere Politiano, vt is cum vno tantum famulo ad Siloam vsque totam circuiret ciuitatem: quatenus ipsis cognosceret oculis, Judæos omnibus quidem alijs parêre Romanis, soli autem Floro aduersari propter magnitudinem in eos factæ crudelitatis. Ille igitur cum circuisset vrbem, & mansuetudinis populi sufficiens documentum teneret, ascendit in templum, quò etiam multitudinem conuocauit: & cum plurimis verbis fidem eorũ circa Romanos collaudasset, multa etiã ad conseruationem pacis hortatus, adorauit Deum eiusq; sancta: in eo tamen consistens loco, in quo licebat per religionem: sicq; regressus ad Cestium est, vulgus autem Judæorum, ad Regem Pontificesq; conuersus petebat, vt legati aduersùm Florum ad Neronem mitterentur, neque de tanta cæde tacentes suspicionem suæ defectionis præberent: visum iri quippe eos Principes capiendorum armorum fuisse, nisi præuenientes ostendissent illum esse qui dedisset exordium. constabat autem multitudinem non esse quieturam, si legationem aliquis impedisset. Ad hæc Agrippa, ordinari quidem legatos, qui Florum accusarent, inuidiosum putabat: despicere autem Judæos in bella commotos neque sibi expedire cernebat. aduocata igitur concione in xystum, & in suggesto constituens germanam suam Berenicen, in Asamonæorum domo (ea siquidem xysto imminebat contra superiorem partem vrbis: nam xysto templum erat ponte coniunctum) huiusmodi orationem habuit: Si quidem viderem vos omnes ad pugnandum cum Romanis esse incitatos, neque populi puriorem sincerissimamq; partem pacem velle seruare, neque processissem ad vos, neque consulere confusus essem: superuacua quippe de vtilibus oratio est, quando omnium auditorum conspirat ad deteriora consensus. Quoniam verò aliquos quidem ætas malorum belli nescios facit, quosdam verò inconsiderata spes libertatis: nonnullos verò auaritia succendit, & in confusione rerum capiendum de inferioribus lucrum: quemadmodum ipsi ab hoc errore corrigantur, & non per-

An. mũdi 4030 A nato Christo 68.

Politianus Hierosolymam mittitur, & Agrippæ occurrit.

Multitudo Hierosoli Agrippæ & Politiano obuiàm procedit.

Politianus in templum ascendit: multitudinem ad conuersationem pacis hortatur, & ad Cestium regreditur.

Iudæi ab Rege vt legati aduersum Florum ad Neronẽ mitterentur, petunt.

Agrippæ ad Iudæos oratio.

paucorum

An. mũdi 4030 A nato Christo 68.

paucorum improba consilia etiam boni dispereãt, existimaui oportere, vt omnibus vobis in vnum coactis ea exponerem, quæ arbitror expedire. Obstrepat autem nemo, si non ea audierit quæ ipsius fert libido. His siquidem qui sunt ad defectionem irreuocabiliter incitati, licebit etiam post meos monitus manere in pristina voluntate. mea autem etiam ad illos qui audire cupiunt intercipietur oratio, nisi ab omnibus vobis silentium præbeatur. Noui quidem quod multi & iniurias procurantium prouincias, & præconia libertatis quasi tragicè prosequantur. Ego autem priusquam discutiam qui sitis, & contra quos bellum suscipere tentetis, primùm separabo causas, quas connexas putatis. Si enim violatores vestros cupitis vlcisci, cur libertatem magna laude attollitis? Si verò istud ipsum seruire intolerabile ducitis, superflua est aduersum rectores querela. illis siquidem vel moderatissimè agentibus, nihilominus turpe erit seruire. Considerate autem singillatim, & videte quàm exigua sit materia bellorum. Et primùm quidem ipsa rectorum consideranda sunt crimina. Colere siquidem officijs, non exasperare oportet iurgijs potestatem. Cum verò modicorum peccatorum exprobrationes maximas facitis, aduersum vos profectò eos quibus infertis contumelias irritatis. Relinquentes quippe & quod antea clanculo & cum quadam verecundia nocebant, palàm vos confidenterq; populantur. nihil autem ita plagas coercet vt patientia, & violatorum quies violantibus iniycit pudorem. Fac autem eos, qui à Romanis in prouincias mittuntur, esse grauiter molestos, non tamen etiam Romani omnes violant vos, neq; ipse Cæsar, aduersum quem pugnare vultis. Neq; enim ex præcepto illorum improbus ad vos quisquam venit: neq; possunt illi, quæ in oriente geruntur, positi in occidente conspicere. sed neq; facile ea quæ hic fiunt, illic audiuntur. est autem importunissimum, & propter exiguas causas, tantis, & ea de quibus querimur nescientibus, velle confligere. Et quidem nostrorum criminum citò erit futura correctio. neq; enim vnus atq; idem prouinciæ semper curam tenebit, & successores eius credibile est modestiores futuros. Motum autem semel bellum, neq; deponere facile est absq; magnis calamitatibus, neq; sustinere. Libertatis verò bona sitientibus prouidendum atq; certandum est, vt principiò non ea careant. molesta enim est nouitas seruitutis: quam ne vtiq; subeas, iustum suscipi certamen videtur. Qui verò semel subiectus est, & deinceps deficit, contumax magis seruus quàm amator libertatis ostenditur. Tunc igitur oportuit omnia agere, ne susciperentur Romani, cum in prouinciam Pompeius intraret. Maiores verò nostri eorumq; Reges, pecunia, corporibus, animis multo vobis meliores, exiguæ parti potentiæ Romanæ obsistere nequiuerunt. vos autem qui hereditariam obedientiam suscepistis, rebus autem omnibus illis qui primi paruere longè inferiores estis, contra omne Romanum regnum obsistere posse arbitramini? Et Athenienses quidem, qui ob Græcorum libertatem patriam suam quondam ignibus tradidere, qui superbissimum illum Xerxem per terram nauigantem, per mare verò ambulantem, & cuius classem non caperet amplitudo pelagi, latiorem autem Europa duceret exercitum, hunc inquam cum vna naue fugientem glorioſissimè persecuti sunt: circa paruam autem Salaminam, qui tantas opes Asiæ confregere, nunc tamen seruiunt Romanis, & illam regiam Græciæ ciuitatem administrant Italiæ iussiones. Lacedæmonij quoq; post Thermopylas, & Plateas, & Ageſilaum Asiam perscrutatum, eosdem dominos venerantur. Macedones verò, qui adhuc

Agrippa multitudinem docilem & attentam reddere conatur.

Potestatẽ colere officijs, nec iurgijs exasperare decet.

Agrippa Romanos & Cæsarem excusat.

Depulsio libertatis Iudæorum, quam magnoperè vrgebant.

Exemplum Atheniensium & aliorum, qui Romanorum imperio parent.

Lacedæmonij.

Macedones.

huc penè imaginantur Philippum videre cum Alexandro promittentem sibi orbis imperium, ferunt tamen rerum mutationem, & adorant eos ad quos fortuna migrauit. Alia quoq; multa gentes ad libertatem fiducia subnixa, & multo maiores, cesserunt tamen & obediunt: vos autem soli seruire dedignamini his, quibus videtis vniuersa esse subiecta. Quibus exercitibus, quibus confiditis armis? Vbi est classis vestra, qua peruagetur Romanorum maria? Vbi autem qui expensis possint sufficere thesauri? Contra Ægyptios fortè aut Arabas existimatis vos bellum mouere. Non circumspicitis Romanorum imperium? Non metimini vestram imbecillitatem? Nónne scitis vestram ciuitatem à conterminis gentibus frequenter esse superatam? illorum autem virtus per totum orbem inuicta percurrit, imò etiam hoc orbe plus aliquid quæsierunt. Neque enim sufficit eis ad orientem quidem totus Euphrates, ad septentrionem Ister: neque in meridie solitudine tenus perscrutata Libya, neque in occidente Gades: sed vltra oceanum alium quæsierunt orbem, & vsq; ad Britannias, inaccessas prius, arma & exercitum transtulerunt. Quid ergo? Vósne ditiores Gallis, fortiores Germanis, prudentiores Græcis? postremò plures estis omnibus in toto vrbe degentibus? Qua vos fiducia aduersum Romanos erigit? Sed dicet aliquis, seruire molestissimum est. At quanto magis id Græcis, qui vniuersis sub sole habitantibus videbantur præstare nobilitate: & tam latam quondam prouinciam possidentes, nunc bis ternis fascibus Romanorum obediunt. Totidem autem etiam Macedones obsequuntur, qui certè multo vobis iustius deberent libertatem tueri. Quid autem quingenta Asia ciuitates? nunquid non absque vllo præsidio, vni tantummodo rectori parent, & fascibus consulis obsequuntur? Quid autem pergam enumerare Heniochos, & Colchos, & Taurorum gentem: Bosporanos quoque, & habitantes circa Ponti litora nationes, Maoticasq; gentes? apud quas nimirum olim neque domesticus aliquis dominus noscebatur: nunc verò militum subijciuntur tantum tribus millibus, & quadraginta naues longæ, innauigabile prius mare in pace custodiunt. Quanta autem Bithynia, & Cappadocia, & Pamphyliorum gens, Lydi quoque & Cilices pro libertate dicere valerent? tamen nunc sine armis tributa pendunt. Quid autem Thraces? quinq; quidem diebus in latum, septem autem in longum commeabilem prouinciam possidentes, asperioremq; multo quàm vestra est, ac multis partibus fortiorem, altissimoq; gelu eos qui irruerint retardantem, duobus millibus Romanorum in præsidio manentibus obsequuntur. Post hos Illyrici vsque ad Dalmatiam, & Istro tenus incolentes, duabus tantum legionibus obediunt: cum quibus & ipsi impetus compescunt Dacorum. Ipsi quoque Dalmatæ, qui tam multa pro libertate conati, sæpiusq; capti, rursum cum maioribus opibus rebellarunt, nunc sub vna Romanorum legione agunt quietem. Veruntamen si aliquos magna causa ad defectionem incitare deberent, Gallos potissimum oporteret assurgere, quos videlicet tantis munimentis natura cinxisset: ab orientali plaga Alpium montibus, à septentrionali Rheno flumine, à meridie Pyrenæis montibus, ab occidente verò Oceano. sed tali munitione gaudentes, trecentis & quindecim gentibus numerosi, fontes autem (ita vt dixerim felicitatis domesticæ habentes, omnibusq; bonis totum penè orbem irrigantes, ferunt nihilominus vectigales esse Romanorum, ac felicitatem suam in eorum felicitate reponere: idq; sanè ipsum, non per animorum mollitiem, nec

An. mūdi 4030 A nato Christo 68.

Comparatio Romanorum imperij cum Iudæorum imbecillitate.

Romani omnes totius orbis partes suæ ditioni adiunxerunt, ac vltra Oceanum alium quæsierunt orbem.

Asiæ ciuitates quingentæ Romanis obediunt.

Gallorum munimenta.

An. mũdi 4030 A nato Christo 68.

propter ignobilitatẽ parentum (quippe qui per octoginta annos pro libertate pugnauerunt) ſed Romanorum admirati ſunt horrueruntq; cum virtute fortunam, qua illi plura ſæpè obtinuere quàm bellis. denique ſub mille & ducentis militibus ſeruiunt, quibus penè plures habuerunt ciuitates. Neq; Hiſpanis naſcens in agris aurum, pro libertate bella gerentibus profuit, neque tanto terrarum marisq; ſpatio à Roma diremptа gentes, Luſitani ſcilicet & pugnaces Cantabri: nec vicinus Oceanus, etiam accolis ſuis fragore terribilis: ſed vltra columnas Herculis prolatis armis, & per ipſas nubes Pyrenæorum montium eluctati vertices, ditioni ſuæ hos quoque ſubdiderunt Romani: atque ita bellicoſis gentibus, tantoq; (vt dixi) ſpatio diremptis, legio in præſidio vna ſatis eſt. Quis veſtrum non audiuit multitudinem Germanorum? virtutem quoque & magnitudines corporum (vt arbitror) ſæpe vidiſtis. ſiquidem vbique Romani earum gentium captiuos habent. Sed illi ita ingentem ſpatijs regionem incolentes, ſpiritus autem maiores corporibus gerẽtes, & animam quidem contemptricem mortis indignationes autem vehementiores feris, nunc Rhenum limitem habent, & octo Romanorum legionibus domantur: & ſeruiunt quidem qui capti ſunt, reliqua autem eorum gens vniuerſa ſalutem in fuga non in armis reponit. Conſiderate autem etiam Britannorũ muros, qui Hieroſolyma confiditis muris. Illos ſiquidem circundatos Oceano, & penè non minorem, quàm noſter orbis eſt, habitantes, Romani nauigantes redegerunt in ditionem ſuam: quatuorq; legiones tantæ magnitudinis inſulam tuentur. Et quid opus eſt plura dicere? quando etiam Parthi, bellicoſiſſimum genus, tantis prius populis imperantes, & tam magnis opibus circũdati, obſides tamen mittunt Romanis: eſtq; cernere, ſub ſpecie pacis ſeruientem in Italia præcipuã Orientis nobilitatem. Vniuerſis penè qui ſub ſole incolunt, Romanorum arma venerantibus, vos ſoli bellum geretis? Neque Carthaginienſium conſiderabitis finem, qui magnum illum Annibalem iactantes, & ex nobili Phœnicum ſtirpe venientes, tamen ſub Scipionis dextera corruerunt? Sed neque Cyrenæi Lacedæmone oriundi, neque Marmaridarum genus vſque ad inaquoſas ſolitudines protentum, neque terribiles etiam audientibus Syrtes, Naſamones quoque & Mauri, & innumerabilis multitudo Numidarum virtutes impediere Romanas. Sed tertiam partem orbis terrarum, cuius ne numerare quidem nationes facile eſt, qua ſcilicet ſub Atlantico mari & columnis Herculis vſque ad rubrum mare infinitos numero & locis Æthiopas continet, totam tamen ceperunt armis: & præter fruges annuas quibus Romanam multitudinem octo menſibus paſcunt, alia quoque vectigalia pendunt, expenſas quoque deuotiſſimi imperio miniſtrant, nihil de his quæ iubentur, ſicut vos, contumelioſum putantes, & quidem vnà cum illis tantum legio commoratur. Sed quid opus eſt longè petitis exemplis potentiam explicare Romanam? cum eam poſſitis de vicina vobis Ægypto diligenter inſpicere. Hæc enim cum vſque ad Æthiopas porrigatur, opulentamq; Arabiam, contigua quoque ſit Indiæ, quinquaginta & ſeptingentas myriadas incolarum habens, præter Alexandrinorum plebem, tamen vectigalia, quorum magnitudinem de cenſu ſingulorum capitum æſtimari licet, deuotiſſimè penditans, Romanum non dedignatur imperium: & certè quàm magnum ſtimulum defectionis habens, Alexandriam ſcilicet, multitudine & diuitijs abundantem, magnitudine quoq; non imparem. Habet ſiquidẽ in longitudine ſtadia triginta, in la-

Hiſpani Romanorũ imperio ſubiacent.

Germanorum multitudo, virtus, & magnitudines corporũ eorundem.

Britannos Romani in ditionem ſuam redegerunt.

Parthi.

Carthaginenſes ſub Scipionis dextera corruerunt.

Romani Mauris imperant.

Alexandria Romanum imperium non dedignatur.

in latitudine verò non minus quàm decem: tributorum verò multo amplius per menſes ſingulos infert, quàm vos toto anno penditis: & præter pecuniam, quatuor menſium Romanæ plebi annonam miniſtrat. Munitur autem vndique aut inconmeabili ſolitudine, aut importuoſo mari, aut fluminibus, aut cœnoſis paludibus, quorum tamen omnium nihil Romana fortuna fortius fuit. Duæ enim legiones ciuitati inſidentes, profundam Ægyptum cum illa Macedonum nobilitate frenant. Quos igitur in bella de ſolitudinibus aliquibus ſocios aſſumetis? Siquidem omnes qui in orbe habitabili degunt, Romani ſunt: niſi fortè quis veſtrum ſpes ſuas vltra Euphratem porrigat, & Adiabenorum regionem gentiles ſuos æſtimet adiutores. Porrò nec illi propter irrationabilem cauſam tanto ſe bello implicabunt: nec, ſi tam probroſo operi aſſenſum darent, Parthus tamen ſineret. Eſt ſiquidem ei cura tuendæ cum Romanis amicitiæ, & arbitrabitur fœdus eſſe temeratum, ſi quis de his qui ſubiecti ſunt eius imperio, aduerſum Romanos in bello procedat. Supereſt igitur vt ad diuinum confugiatur auxilium. verùm & hoc apud Romanos eſt. ſine Deo quippe impoſsibile eſſet imperium tale conſiſtere. Conſiderate autem, quemadmodum hæc ipſa erga ipſam religionem immoderatio, etiam ſi cum longè inferioribus bellum geratis, tamen ad diſpenſandum ſit vobis difficilima, atque eadem tranſgrediendo offendatis Deum, per quæ eum auxiliaturum putatis. Si enim ſeruetis ſabbatorum conſuetudinem, & ad nullum actum moueamini, facile profectò capiemini. Sic quippe etiam maiores veſtri experti ſunt, hos maximè dies Pompeio ad bellum deſtinante: in quibus ſcilicet hi qui oppugnabantur, otia gerebant. Tranſgredientes autem in bello legem patriam, neſcio propter quid in reliquum dimicetis. Vna ſiquidem nunc vobis intẽtio eſt, ne quid de patria inſtitutione ſoluatur. Quemadmodum autem aduocabitis in adiutorium Deum, ſi cultum ei debitum ſpontè violetis? Aſſumunt autem ſinguli quique bellum, vel diuinæ virtuti, vel humanis opibus confidentes. Cum verò vtraque hæc, quantum ad ipſam pertinet conſequentiam, deſeruntur, in manifeſtam vtique captiuitatem volentes pugnare proſiliunt. Quid autem prohibet propriis manibus filios veſtros coniugesq; laniare, & hanc pulcerrimam inflammare patriam? Erumpentes ſiquidem in furorem, lucrabimini vel ignominiam ſuperatorum. Bonum eſt, ô amici, bonum eſt, dum adhuc ſtat nauis in portu, præcauere tempeſtatem futuram, & non eo tempore, quo in medias irrueris procellas trepidare. His ſiquidem qui in improuiſa mala inciderint, ſupereſt vt digni vel miſeratione videantur: qui verò ſe in apertum diſcrimen iniecerint, etiam exprobrationibus onerentur. Niſi fortè aliquis veſtrum æſtimet ſecundum pacta conflictum ire Romanos, aut poſtquam vicerint, moderatè vobiſcum acturos, & non in exemplum aliarum gentium ſacram hanc vrbem inflammaturos, interfecturos autem vniuerſum genus veſtrum. Neque enim qui ſuperfueritis armis, vſquam locum fugæ habebitis, vniuerſis ſcilicet gentibus vel iam habentibus Romanos dominos, vel habere metuentibus. Periculum autem non ſolùm vos manebit, ſed etiam in reliquis ciuitatibus habitantes Judæos. Neque enim eſt in toto orbe populus, in quo non veſtra portio ſit: quos certè omnes vobis rebellantibus, cæde crudeliſsima diuerſi quique conficient, & propter paucorum virorum praua conſilia, vniuerſæ vrbes Judaico ſanguine redundabunt. Manet autem venia eos qui talia patrauerint, quòd ſint nimirum veſtro vitio coacti.

An. mũdi 4030
A nato Chriſto 68.

Diuinum apud Romanos auxilium.

Poſtremũ argumentum: Iudæos diuini pariter atq; humani auxilij deſtitutos, ad bella gerenda inutiles eſſe.

Dum adhuc ſtat nauis in portu, præcauere tempeſtatem futurã, bonum eſt.

An. mũdi 4030 A nato Christo 68.

Si verò eadem exequi ſuperſederint, conſiderate quàm impium ſit, aduerſum tam benignos arma mouiſſe. Subeat autem vos miſeratio, & ſi non filiorum veſtrorum atq; coniugum, ſaltem iſtius ciuitatis, quæ mater vrbium veſtræ regionis vocatur. Parcite mœnibus ſacris, parcite venerabilibus adytis, templumq; vobis & ſancta ſanctorum ſeruate. Neque enim vlterius victores Romani his abſtinebunt, quibus primò parcentes nullam receperunt gratiam. Ego teſtor quidem ſancta veſtra, ſacrosq; angelos Dei, patriamq; communem, quod nihil eorum conſiliorum, quæ vobis viderim expedire, ſubtraxerim. vos autem decernentes quæ oportet, mecum in pace degetis: ſi verò protuleritis iras, abſque me periculis ſubdemini. His dictis, aſtante etiam ſorore lacrymauit, & multam partem de eorum impetu lacrymis infregit. Succlamabant autem, non ſe aduerſum Romanos, ſed aduerſum Florum, ob ea quæ pertuliſſent, bellum gerere. Ad quos Rex Agrippa: Sed opera veſtra, inquit, talia ſunt, qualia aduerſum Romanos pugnantium. Neq; enim Cæſari vectigal dediſtis, & Antonianas porticus incendiſtis. Sopicis autem cauſam defectionis, ſi & porticus denuò conſtruatis, & tributa reddere maturetis. Neque enim Flori hoc præſidium eſt, aut pecuniam Floro dabitis. His conſultis populus acquieuit, & cum Rege ac Berenice aſcendentes in templum porticus adificare adorti ſunt. Per vicos autem & regiones principes quique decurionesq; diſperſi, vectigal colligebant, celeriterq; quadraginta talenta (tantum enim erat reliquum) redacta ſunt. Et belli quidem imminentes minas, eo tunc more Agrippa cõpeſcuit. Deinceps verò perſuadere populo tentabat, vt parerent Floro, donec ſucceſſor ei à Cæſare mitteretur. Ad quam orationem multitudo accenſa, nec à verborum in Regem contumelijs temperauit, ſed protinus eum vrbe pepulerunt: auſiq; ſunt nonnulli ſeditioſorum etiam ſaxa in eum iacere. Rex autem videns tumultuantium irreuocabilem impetum, & conquerendo quòd contumelijs eſſet affectus, Principes quidem eorum vnà cum alijs potentibus miſit ad Florum Cæſaream, vt ipſe ex eis eligeret, qui de tota regione vectigal exigerent. ipſe verò diſceſſit in regnum.

Agrippæ de futura Iudæorum calamitate prophetia.

Agrippa proteſtatur, quod nihil conſiliorum, quæ Iudæis viderit expedire, ſubtraxerit.

Agrippa Rex à Iudæis ſaxis petitus vrbe pellitur.

CAP. XVII.

De cœpta rebellione Iudæorum contra Romanos.

PER *idem tempus quidam eorum qui bellum maximè mouebant, congregati irruebant in quoddam præſidium, quod vocabatur Maſſada: & occultè eo peruaſo, Romanos omnes interfecerunt: alios autem de ſuis poſuerunt cuſtodes. In templo quoque Hieroſolymorum Eleazarus quidam filius Aniæ Pontificis, iuuenis audaciſſimus, dux illo tempore militum, perſuaſit his qui ſacrificijs miniſtrabant, vt nullius munus aut hoſtia, qui non eſſet de Iudæorum gente ſuſciperetur. Id autem erat Romani belli ſeminarium atq; materia. Reiecit ſiquidem hoſtias Cæſaris, quæ pro Romano populo offerri ſolitæ erant. Plurimum autem ſuper hoc Pontificibus, alijsq; nobilibus deprecatis, vt non præterirent eum morem, quo ſupplicabatur pro Regibus, nihil tamen acquieuerunt, non parum quidem & ſuæ multitudini confidentes: robur ſiquidem omne res nouare cupientium, eorum voluntates iuuabat: maximè autem aſpiciebant in Eleazarum, qui per idem tempus, vt dixi, princeps erat. Conuenientes igitur potentès quiq; cum Pontificibus, & Phariſæorum nobiliſſimis, & videntes quàm grauibus malis*

Iudæi Cæſaris hoſtias pro Romano populo offerri ſolitas, reijciunt.

Concio potentum ad ſeditioſos.

malis pergerent subijcere ciuitatem, decreuerunt seditiosorum animos experiri: & ante portã quæ area vocatur, concionem aduocãtes (erat autem in interiori parte templi posita, quæ respicit ad solis exortum) ac primo quidem multa de temeraria eorũ defectione conquesti, & quòd tam graue bellum patriæ commouerent: deinceps irrationabilitatem causæ ipsius arguebant, dicentes, maiores quidem eorũ ornasse templũ ex magna parte de muneribus gentium, semperq; eorũ qui foris essent populorum munera suscepisse: & non solũ nõ prohibuisse aliquorũ hostias (id siquidem esse impijssimum) sed etiam eas quæ visererentur permanerentq; ad præsens vsque tempus, oblationes eorum in templi cultibus collocasse. At nunc eos qui Romana arma iritarent, & desponderent eorũ bella, nouum statuere morem religionis, atq; cum periculis etiam ream facere ciuitatem impietatis videri: siquidem ea sit, in qua præter solos Iudæos, nullus alius immolet externus, neq; ad orandum sinatur accedere. Et siquidem circa vnius alicuius priuati personam lex ferretur eiusmodi, posset nimirum iure nos inhumanitatis arguere: nunc autem despiciũtur Romani, & iudicatur Cæsar profanus. Vnde verendum esse, ne qui immolandas pro illis hostias repellunt, ipsi in reliquũ etiam pro se sacrificia prohibeantur offerre: fiatq; verè extra principatum ciuitas, nisi celerius resipiscentes reddiderint hostias, ac prius quàm ad eos, in quorũ contumeliam id tentatum est, huius ausus perueniat fama. Simul autem ista dicentes, producebant in medium scientissimos morum paternorum, sacerdotes quoq; narraturos quomodo omnes eorum maiores exterarum gentium semper sacrificia susceperint. Attendebat autem nemo res nouare cupientiũ his quæ dicebantur, sed neq; procedebant in medium altaris ministri, vt belli materiã præparantes. Videntes igitur nobiles quique seditionem eò iam processisse, vt eorum non posset autoritate compesci, & Romanorum armorum periculum se primos esse sensuros, in quantum poterant consulentes, amoliri causas parabant. & legatos quidem alios ad Florum miserunt, quorum erat princeps filius Ananiæ Simon: alios autem ad Agrippam, inter quos nobilissimi Saulus, & Antipas, & Costobarus erant, qui etiam Regem propinquitate tangebant. Precabantur autem vtrumq;, vt cum exercitu ascenderent in ciuitatem, & seditionem opprimerent, priusquàm ea intolerabilis fieret. Et Floro quidem malũ istud quasi bonus nuncius fuit, volensq; inflammare bellum, nihil respondit legatis. Agrippa autem pariter vtrisque parcens, scilicet deficientibus & ijs aduersum quos bellum mouebatur, volensq; & Romanis cõseruare Iudæos, & Iudæis templũ atq; patriã, ad hæc autem nec sibi conducere talem conturbationem sciens, misit in auxiliũ populo equites ter mille, Auranitas scilicet, & Batanæos, & Trachonitas sub præfecto equitum Dario, duce verò Philippo Iachimi filio. His ergo venientibus, optimates quiq; cum pontificibus & omni multitudine quæ optabat quietem, superiorem occupant ciuitatem: inferiorem siquidem & templum, seditiosorum manus tenebat. Missilibus igitur & fundis indesinenter vtebantur, & continua erat emissio sagittarum ex vtraq; scilicet parte. erat autẽ quãdo ex insidijs procurrentes cominus dimicabãt. Præstabant autem audacia quidem seditiosi, belli verò scientia Regij. Et his quidem erat propositũ maximè templũ obtinere, profanatoresq; eius expellere. Seditiosis verò qui cũ Eleazaro agebãt, vt præter ea quæ obtinebebant, etiã superiorem inuaderent vrbẽ. Per septẽ igitur dies grauis vtriusq; partis cædes fiebat, & neutri de eo loco quem tenebãt depel-

An. mũdi 4030. A nato Christo 68.

Contra illos, qui peregrinas hostias ferè temnebant.

Potentibus nemo seditiosorum obtemperat.

Legati, contra seditiosos ad Florum & Agrippam missi.

Bellum in Hierosolyma inter pacificos & seditiosos.

An. mũdi 4030. A nato Christo 68.

Xylophoria festiuitas

depellebantur. Deinceps verò adueniente ea festiuitate, quæ Xylophorias dicitur, in qua mos est omnibus grandem lignorum materiam conuehere ad templum, quatenus nunquam ignis deficiat esca (semper enim inextinguibilis perseuerat) aduersarios quidem à cultu religionis excluserunt. inter infirmiorem autem vulgum irrumpentes multi sicariorum (sic enim vocant latrones, gladios in sinibus gerentes) recepti audacissime prosequebantur opus quod adorti erant. Regij autem audacia & multitudine vincebantur. Ita superiore ciuitate cesserunt, cum isti protinus irruentes, Aniæ pontificis domum, & Agrippæ ac Berenices palatium inflammauerunt: post quod ignem archiuo intulerunt, volentes omnia creditorum documenta disperdere, ne esset vnde ratio creditæ pecuniæ pateret, vtq; omnem sibi debitorum adiungerent multitudinem, & aduersum locupletes egenis præberent insurgendi facultatem liberam. Fugientibus verò chartarum publicarum custodibus, ignem ædibus iniecerunt: atq; ita incensis ciuitatis neruis, in hostes irruebant. Quo loco pontificum atque nobilium quidam in cloacis latuerunt, quidam cum Regijs in superiorem regiam confugerũt, portas celeriter obserantes. Inter quos Ananias pontifex, & Ezechias frater eius erant: & illi quos apud Agrippam functos legatione diximus. Tunc ergo victoria & inflammatione contenti cessauerunt. Postridie autem, quinta decima scilicet die Augusti mensis, fecerunt impetum in Antoniam: & omnes in eo præsidio agentes, per biduum obsessos, ceperunt atque interfecerunt, præsidiumq; incenderunt. postea verò transierunt in regiam, ad quam confugêre Agrippæ milites: & in quatuor partes agmen suum diuidentes, muros euertere moliebantur. eorum verò qui intus erant, erumpere nullus audebat, propter multitudinẽ oppugnantium: sed distributi per propugnacula & turres, subeuntes interficiebant, ac frequentes omnino latrones sub muris cadebant. Nec die autem conflictus nec nocte cessabat: seditiosis videlicet existimantibus in desperationem cogi eos qui in præsidio erant, propter inopiam victus: Regijs verò credentibus oppugnatores suos cessuros labori. Interea Manahemus quidam, filius Judæ Galilæi, callidissimi illius Sophistæ qui quondam sub Cyrenio exprobrauerat Iudæis quod post Deum subijcerentur Romanis: assumptis quibusdam nobilium, perrexit in Massadam, vbi armamentarium Herodis Regis erat. eoq; perrupto populares aliosq; latrones diligenter armauit. hisq; vtens stipatoribus, veluti Rex Hierosolymam reuertitur: factusq; princeps seditionis, oppugnationem disponebat. Machinarum autem inopia erat, nec poterat palam suffodere muros supernè hostibus tela iacientibus. cuniculum igitur longè cœptum sub vnam turrim agentes, suspenderunt eam materie subiecta: ac postea in sustinentia ligna igne immisso egressi sunt. Sicq; subijcibus exustis, turris quidem extemplo emota est. alter autem murus intus ædificatus apparuit. Regij quippe molitiones eorum præsentientes, fortè etiam de concussione turris, alium sibi murum celerius ædificauerunt. Inter hæc autem hi quidem qui oppugnabant, & statim se victores credebant, cum vidissent alium murum stupore defecti sunt: Regij tamen ad Manahemum aliosq; seditionis principes mittebant, precantes vt eis discedere liceret. Quod cum solis Regijs eiusq; religionis reliquis Manahemus annuisset, protinus discesserunt. Romanos autem qui soli relicti erant, grandis animi occupauit defectus. Neque enim vi contra tantam multitudinem pares erant: & precari, vt exire liceret, ignominiam iudicabant: quanquam & si permitteretur,

Regios seditiosi vincunt

Antoniam seditiosi capiunt atq; incendunt.

Regijs eiusque religionis reliquis Manahemus discedere facultatem concedit.

tur, nequaquam tutum putabant. Derelinquentes igitur inferiorem locũ, qui Stratopedon vocabatur, quippe quasi capi facilem, in turres Regias confugerunt: quarum vna appellabatur Hippicos, alia Phasaelus, tertia Mariamme. Hi verò quicum Manahemo erant, protinus irruentes in ea loca è quibus milites fugerant, si quos eorum comprehenderent trucidantes, omnem reliquum apparatum diripientes, Stratopedum incenderunt. Hæc igitur acta sunt sexto die Septembris.

An. mũdi 4030. A nato Christo 68.

Romani Stratopedon relinquentes in turres regias confugiunt.

CAP. XVIII.

De cæde Ananiæ Pontificis, Manahemi, & militum Romanorum.

SEQVENTI autem die Pontifex Ananias circa Euripos Regia domus latens capitur, & à latronibus interficitur cum Ezechia fratre. Circumsidentes autem etiam turres seditiosi, custodiebãt ne quis militũ posset effugere. Manahemũ autem & munitorũ locorum destructio, & pontificis Ananiæ mors, in crudelitatem erexit: & neminem parem sibi in negotijs arbitràns, intolerabilis erat tyrannus. Insurrexerunt autem duo de socijs Eleazari: & mutuo collocuti, quod non deceret à Romanis desiderio libertatis deficientes, eandem populari suo prodere, dominumq; ferre, etsi non violentum, tamen seipsis humiliorem: nam si oporteat cunctis aliquem præesse, quemuis magis alium quàm illum decere: atq; ita pacti, adoriũtur eum in templo. magno enim fastu adoraturus accesserat, regali habitu indutus, & studiosos sui in armis habebat. Cùm igitur hi qui circa Eleazarũ erant, in illum prosiluissent, reliquus quoq; populus rapiens saxa lapidauit sophistam: existimãtes quòd illo interempto tota seditio solueretur. Paululum autem stipatores Manahemi resistentes, postquam viderunt totam aduersum se multitudinem irruere, quisq; quò potuit diffugit. Et cades quidem erat eorũ qui comprehensi sunt, perscrutatio autem latentium sequebatur: pauciq; ex eis clam in Massadam perfugerunt: cum quibus & Eleazarus filius Iairi, propinquus genere Manahemo, qui postea etiam in Massada tyrannidem egit. Ipsum autem Manahemum, cum fugisset in locum qui Ophlas vocatur, atque illic humiliter delitesceret, capientes extràxerunt in publicum, multisq; tormentis excruciatũ interfecerunt. Similiter autem sub eo agentes principes, præcipuumq; tyrannidis eius adiutorem Absalomon nomine. Et populus quidem, sicut dixi, in his adiutor fuit, suspicans aliquam totius seditionis correctionem futuram. Hi verò non vt comprimerent bellũ, sed vt cum maiori licentia gererent, interfecerunt Manahemum. Denique cum populus multum precaretur, vt oppugnationem militum relaxerent, vehementius insistebant, donec vlterius resistere non valentes, Metilius Romanorum præfectus & reliqui mittunt ad Eleazarum, precantes, vt solã eorũ paciscereturvitã: arma autem & reliqua quæ haberent, ipsis tradentibus sumeret. Qui precationem ilico arripientes, remittũt ad eos Gorionem Nicodemi filium, & Ananiã Sadducæum, & Iudam Ionathæ, scilicet eis dextras & sacramentum daturos. Quibus actis, deducebat milites Metilius: sed quandiu Romani arma retinebant, nemo aduersus eos seditiosorũ fraudis aliquid molitus est. postea verò quàm secundum pactiones omnes scuta gladiosq; posuerunt, neq; quicquam vlterius suspicantes discedebant, facto in eos impetu stipatores Eleazari, comprehensos trucidabant, neque resistentes, neque supplicantes, solas autem pactiones & iuramenta quæ dederant inclamantes. Et hi quidem ita crudeli-

Ananiæ Pontificis & Ezechię fratris mors.

Eleazari sectatores Manahemũ in templo adoriuntur.

Manahemus eũ Principibus interficitur.

Romani vlterius resistere non valentes, sese dedunt.

An.mũdi4030. A nato Christo 68.

crudeliter interfecti ſunt, præter Metilium. Hunc enim deprecantem, & vſq; ad circunciſionem Iudaizare ſe promittentem, ſeruauerunt ſolum. Detrimentum autem Romanis quidem erat leue: ex copijs ſiquidem ampliſſimis pauci fuerunt interempti: Iudæorum autem captiuitatis illud exordium videbatur. Videntes autem graues iam inſtare cauſas bellorum. vrbem autem tali facinore fuiſſe reſperſam, ex quo nimirum diuina indignatio imminebat, etiamſi à Romanis nulla vltio timeretur, lugebant publicè, & triſtitia ciuitas premebatur. moderati autem quiq;, quaſi pro ſeditioſis cauſas reddituri, turbabantur. ſiquidem ſabbato illam eadem contigerat perpetrari, quo ſcilicet die propter religionem à ſanctis quoq; operibus agunt quietem.

Romani contra pacta vno Metilio excepto ab Iudæis crudeliter interfecti.

Cædes Sabbato perpetrata.

CAP. XIX.

De Iudæorum maxima ſtrage Cæſareæ & in omni Syria.

EODEM autem die, eademq; hora, quaſi aliqua cæleſti prouidentia Cæſarienſes quoq; Iudæos apud ſe habitantes trucidauerunt: ita vt vno tempore ſuper viginti millia hominum cæderẽtur, & omnibus Iudæis vacuata Cæſarea remaneret. Nam & eos qui effugerant comprehendens Florus, vinctos in arenam deduxit. Poſt Cæſarienſem verò cladem, tota gens efferata eſt. Diuiſiq; Iudæi, Syrorũ vicos ac finitimas ciuitates protinus vaſtauerunt: id eſt, Philadelphiã, & Gebonitin, & Geraſam, & Pellam, & Scythopolim. Deinceps verò irruerũt & in Gadaram & Hippon & Gaulanitidem: & alia quidem ſubruentes loca, alia verò inflammantes, etiã in Cedaſam Tyriorũ & Ptolemaidem, Gabam quoq;, Cæſareamq; tendebant. Obſtitit autem eorũ incurſui neq; Sebaſte, neq; Aſcalon: ſed his quoq; flãma vaſtatis, Anthedona & Gazam euerterunt. Multa autem circa fines harũ ciuitatum diripiebantur, vici ſcilicet & agri, eorumq; qui capiebãtur virorum immenſa cædes fiebat. neq; tamen Syri minorem numero multitudinem de Iudæorũ gente vaſtabant: ſed etiam eos qui in ciuitatibus erant, comprehenſos diſperdebant: non ſolum ob vetus odium, ſed vt diſcrimen imminens præuenirent. Grauis ergo conturbatio totam Syriam peruaſerat, & omnis ciuitas in binos diuidebatur exercitus: vnaq; alterutris ſalus erat, ſi præueniſſent alteros cæde facienda: et dies quidem ducebantur in ſanguine, noctes autem moleſtiores formido faciebat. Nam licet viderentur amoliri Iudæos, tamen etiam aliarum gentium Iudaizantes cogebantur habere ſuſpectos: & ob hoc ipſum quod in eis videbatur ambiguum, neq; temere eos placebat interfici, & rurſus ob ipſam religionis commixtionem quaſi penitus externos timebant. Prouocabat autem ad cædes aduerſa partis, etiam illos qui prius fuerant manſueti, auaritia. ſiquidem ſubſtantias cæſorum paſſim diripiebant: & quaſi victores eorum prædam quos trucidauerant, in domos alias transferebant. Glorioſior autem erat qui plura collegiſſet, quaſi ſcilicet plures virtute ſuperaſſet. Erat autem cernere ciuitates plenas cadaueribus inſepultis, & inhumatos paſſim iacere cum paruulis ſenes, fœminas autem neq; pudenda contectas. Et omnis quidem prouincia plena erat inenarrabilium calamitatum. maiorum autem metus quàm quæ peracta erãt, facinorũ imminebat. Et hactenus quidem Iudæis aduerſum alienigenas cõflictus erat. Incurrentes autem in Scythopoleos fines, etiam Iudæos qui illic habitabant, experti ſunt hoſtes. Hi enim cum Scythopolitis conſpirantes, & conſanguinitatẽ vtilitati propriæ poſtponentes, aduerſum Iudæos cum gentilibus dimicabant.

Omnis Syria inenarrabilium calamitatũ plena.

Iudæi Iudæos hoſtes experiuntur.

Suſpecta

Suſpecta tamen eorum ipſa belli fuit auiditas. Deniq; Scythopolitæ veriti ne ciuitatem noctu adirent, & magna ſua calamitate ciuibus excuſarent defectionem, edixerunt eis, vt ſi vellent inter eos firmare cõſenſum, & circa alienigenas oſtendere fidem, tranſirent cum omnibus filijs ſuis in lucum. quibus qua fuerant iuſſa ſine ſuſpicione facientibus, diebus quidem ſecutis duobus quieuerunt Scythopolitæ. tertia verò nocte exploratores, alios incautos, alios verò dormiẽtes inuadũt, ſubitoq; omnes interfecerunt, qui fuerunt numero tredecim millia: poſtquàm eorum bona diripuerunt. Dignum autem etiam videtur, Simonis interitũ enarrare. Hic enim Sauli cuiuſdam non ignobilis virifilius erat, fortitudine quoque corporis & audacia animi inſigniſsimus: quibus vtriſq; ad incommoda ſua gentis abuſus eſt. Multos ſiquidem Iudæorum propinquos Scythopoli, quotidie obtruncabat, & frequenter integros cuneos fudit, ita vt totius aciei momentũ ſolus exiſteret. Comprehendit autem eum digna ciuili cade pœna. Nam cum Scythopolitæ circunfuſi Judæis, paſſim per lucum eos iaculis configerent, educto Simon gladio, in nullum quidem hoſtium impetum fecit. Nihil enim ſe in tanta multitudine promoturum videbat. Exclamans autem miſerabiliter: dignæ, inquit, Scythopolitæ his quæ geſſi patior: quippe qui tam multa cade ciuium meorum, benignitati erga vos noſtræ fidem feci. Dignè enim nobis extera gens infida eſt, qui in noſtrum genus tanta impietate deliquimus. morior ergo quaſi profanus proprijs manibus: neque enim decet hoſtili manu cadere. Iſte autem ipſe finis mihi & ſceleris digna pœna, & idoneum virtutis decus erit: vt nemo ſcilicet hoſtium de meo interitu glorietur, neque inſultet cadenti. Hac dicens, miſerantibus ſimul ac furentibus oculis circumſpicit omnem familiã ſuam. erat autem ei vxor & filij, & prouecti in ſenectutem parentes. Ille igitur primum quidem patrem à caſarie comprehendens, & ſuper eum ſtans enſe penetrauit: poſt quem non ſanè inuitam matrem ſuam interfecit. ſuper hos autem coniugi, & filijs intulit ferrum, ſingulis ſanè horum penè occurrentibus gladio, & hoſtes præuenire cupientibus. Cum verò omnem ſuam neceſsitudinem trucidaſſet, caſis ſuperſtans extulit dexteram, vt neminem poſſet latere, & totũ in viſcera ſua enſem demerſit: dignus quidem miſeratione iuuenis propter robur corporis atque animi firmitatem, cæterum quantum ad fidem, quam alienigenis præſtitit, digno fine conſumptus.

An. mũdi 4030. A nato Chriſto 68.

Scythopolitæ tredecim millia Iudæorũ trucidant.

Simon multos Iudæorũ propinquos Scythopoli quotidiè obtruncat.

Simon parentes, vxorem ac liberos, denique ſeipſum quoque trucidat.

CAP. XX.

De Iudæorum alia graui cæde.

AD eadem autem quæ in Scythopoli facta eſt, reliquæ quoque vrbes in Judæos apud ſe habitantes irruebant: & duo millia quingentos Aſcalonitæ, Ptolemais autem duo millia interfecit. Vinxerunt quoq; non paucos Tyrij: multosq; trucidauerunt: plures autem eorum vinctos cuſtodijs tradidere, Hippeni quoq; & Gadarenſes ſimiliter audaciſsimos quidem amoliebantur, terribiles autem ſolicitè adſeruabant. Reliquæ quoq; vrbes aduerſum Iudæos ſingulæ, pro vt habebant, vel timore vel odio mouebantur. Soli autem Antiocheni, & Sidonij, & Apameni, ſuis cohabitatoribus pepercerunt, & neq; interfecere quempiam Iudæorum, neq; vinculis tradiderunt. fortè autem & propter multitudinem ſuam deſpexerunt eorũ ſi qui motus fuiſſent. mihi autem videntur magis erga eos miſeratione moti quos vtiq; nihil moliri videbãt. Geraſeni autem neq; in eos qui apud ſe remanere

Iudæorum alia cædes.

Vrbes aduerſus Iudæos mouentur.

An. mũdi 4030. A nato Christo 68.

delegerunt, quicquam gesserunt mali: & egredi volentes vsq; ad fines suos deduxerunt. Excitata est autem etiam in regno Agrippæ aduersum Iudæos pernicies. Ipse siquidem perrexerat ad Cestium Gallum Antiochiam, relicta administratione cuidam ex amicis, nomine Varo, Sohemo Regi genere propinquo. Venerũt autem de Batanæa regione septuaginta numero viri & nobilitate & prudentia ciuium suorum præstantissimi, poscendi præsidij gratia: vt si qui scilicet apud eos quoq; motus fierent, haberent idoneam custodiam, per quam possent insurgentes quosq; comprimere. Hos Varus, quosdam armatos de Regijs præmittens, interfecit in itinere omnes. Ausus autem est tale facinus præter consilium Agrippæ, *& propter nimiam auaritiam impiè in gentiles suos agere non recusans, regnum omne corrupit, perseuerans post tale scilicet principium in totum genus exercere iniquitatem: donec discussis* Agrippæ *rebus animaduertere quidem in eum veritus est propter propinquitatem Sohemi, procuranda tamen eum regione summouit. Seditiosi autem capto præsidio, quod appellatur Cyprus imminens finibus Hierichuntis, custodes quidem interfecerunt, munimenta autem destruxerunt. Per eosdem dies etiam in Macharunte multitudo Iudæorum persuadebat in præsidio relictis* Romanis, *deserere castellum, eisq; tradere. Illi autem quod rogabantur cogi metuentes, pacti sunt cum eis discessionem suam: & accipientes fidem, tradunt præsidium, quod diligentibus cœperunt Macharuntij custodijs obtinere.*

Varus 70. Iudæos in itinere interficit.

Romani Iudæis in Macharunte castellum tradunt.

CAP. XXI.

Iudæi Alexandriæ occisi.

VERVM in Alexandria semper quidem erat incolis aduersum Iudæos seditio, iam ab illo tempore, ex quo strenuis Alexander contra Ægyptios vsus Iudæis, præmiũ societatis tradidit eis, & habitandi apud Alexandriam facultatem, & ius ciuitatis æquale cum gentibus: permanebat autem eis honor iste apud successores quoque Alexandri: denique & in parte vrbis locum eis proprium deputauerunt, quatenus haberent conuersationem per omnia mundiorem à cõmunione scilicet gentium sequestratam: præstiteruntq; eis, vt etiam Macedones appellarentur. deinceps verò cum in ditionem Romanorum Ægyptus venisset, neq; Cæsar primus, neq; post eum quispiã, honores quos Alexander Iudæis decreuerat minuit. conflictus autem eorum aduersus Græcos penè continuus erat: & iudicibus in multos quotidie ab vtraq; parte animaduertentibus, seditio accendebatur. Tunc verò cum & apud alios turbata res esset, illic magis exarsit tumultus. Nam cum Alexandrini in concionem venissent, vt ordinarent pro certis negotijs legationem ad Neronem ferendã, occurrerunt in amphitheatrũ permixti Græcis plurimi Iudæorum. Quos cum vidissent æmuli, extemplo clamare cœperunt, Iudæos hostes & exploratores esse: ac deinceps insilientes intulerunt eisdem manus: & reliqui quidem fugientes dissipati sunt, tres verò ex his comprehensos, trahebant quasi viuos incensuri. Commoti sunt autẽ vniuersi Iudæi ad opem ferendã: & primum quidem in Græcos saxa iaciebant, postea verò etiam facibus raptis in amphitheatrũ impetum fecerunt, comminantes quòd in ipso loco tantum simul populum concremarent: & penè minas implessent rebus, nisi iras eorum compressisset Tiberius Alexander, *magistratus ciuitatis. Nec tamen ipse coercendi principium ab armis sumpsit, sed nobiles eorum quosque submittens, horta-*

Seditio Alexandriæ inter Iudæos & Græcos.

Tiberius Alexander seditiosos Iudæos, vt desinerent, hortatur.

hortabatur vt desinerent, neque aduersum se milites Romanos commouerent. Seditiosi autem benignam deprecationem ridentes, Tiberium contumelijs appetebant. Qui postquam vidit absque magna calamitate tumultuosos non posse compesci, immisit in eos duas Romanorum legiones, quæ in ciuitate erant: & cum his alios quinque millia milites, casu ad Iudæorum interitum de Libya venientes: præcipitq; vt non solum interficerent, sed etiam bona eorum diriperent, domosq; inflammarent. Qui protinus concurrentes in locum qui vocatur Delta (illic quippe erat Iudæorum multitudo collecta) exequebantur strenuè iussa, nec sanè sine cruenta victoria. Conglobati enim Iudæi his quos melius armatos habebant, in fronte positis, aliquandiu quidem restiterunt: semel verò in fugã versi mactabantur: nec vnus erat exitij modus, cum alij sub diuo atque in campo deprehenderentur, in ædes autem alij concluderentur, & eas quoq; succenderent Romani, vnà etiam diripiendo quæ in his reperissent: cum neq; illos aut infantum misericordia, aut reuerentia senectutis moueret, sed in omnes ætates pari cæde sæuirent. Vnde totus quidem ille locus sanguine redundabat: quinquaginta verò congesta sunt millia mortuorum: nec tamen saltem reliquiæ remãsissent, nisi ad preces se contulissent, eorumq; misertus Alexander Romanos iussisset abscedere. Sed illi quidem quibus erat consuetum obedire præceptis, primo eius nutu necibus pepercerunt: populares autem Alexandrini propter odij magnitudinem difficulter ab incepto reuocabantur, vixq; à cædaueribus distrahebantur. apud Alexandriam quidem talis casus euenit.

An. mũdi 4030. A nato Christo 68.

Cruenta victoria in qua 50. millia Iudæorum interficiuntur.

CAP. XXII.

De clade Iudæorum, autore Cestio.

CESTIO verò iam quiescendũ esse non videbatur, infensis vbiq; Iudæis: sed duodecimam legionem integram ex Antiochia secum ducens, & ex reliquis bina millia lecta peditum, & quatuor alas equitum: insuperq; Regum auxilia, hoc est Antiochi duo millia equitum & peditum tria millia, sagittarios omnes, Agrippæ verò tantundem peditũ & equitũ mille, cum & Sohemus sequeretur, quatuor millibus comitatus, quorũ tertia pars equitũ erat, pluresq; sagittarij, Ptolemaida progressus est. Plurimi autem ex ciuitatibus auxilio conuenere, peritia quidẽ militibus inferiores, quod autem scientia deerat, in Iudæos odio, itemq; alacritate supplentes. Aderat autem ipse quoq; Agrippa Cestio, & eorũ quæ conducerent simul & itineris princeps. Ibi cum abducta exercitus parte Cestius in validissimam Galilææ ciuitatem contendit Zabulon, quæ appellatur virorum, & ab Iudæorum finibus Ptolemaida discernit. Cumq; offendisset eam ciuibus destitutam (in montes enim multitudo refugerat) omnigenũm autem rerum plenam, illas quidem militibus diripiendas concessit: ipsum verò oppidum, quamuis admiratus esset eius pulcritudinem, quippe domus habebat similiter, vt apud Tyrum & Sidona & Berytum ædificatas, incendit. Deinde cursu territorio peragrato, quicquid inuenisset obuiam depopulatus est: inflammatisq; etiam circum eam positis vicis, in Ptolemaida reuertit. Syris autem adhuc prædæ inhærentibus, & præcipuè Berytijs, recepta Iudæi fiducia (Cestium enim recessisse cognouerant) repente in eos qui remanserant irruunt, & propè ad duo millia cadunt. Cestius autem ex Ptolemaide profectus, ipse quidem Cæsaream peruenit: in Ioppen verò partem præmisit exercitus cum præceptis huiusmodi, vt oppidum custodirent,

Ingentes Regum copiæ.

Zabulon, validissima Galilææ ciuitas direpta & incensa.

Iudæi Syrorũ ad duo millia cædunt.

An.mũdi4030. A nato Christo 68.

si eo potiri possent: aut si oppidani impetum præsensissent, tam suum quàm cæterorum militum præstolarentur aduentum. Illorum igitur alij mari, alij terra profecti, vtrinque Ioppen facilimè capiunt: ita vt ne fuga quidem habitatores copiam reperirent, nedum ad pugnam se pararent. Aggressi autem cunctos interficiunt cum familijs, direptamq; ciuitatem incendunt. Interfectorum autem numerus octo millia quadringenti fuerunt. Simili modo & in finitimam Samariæ Narbatenen toparchiam non paucos misit equites, qui & partem finium vendicauerunt, magnamq; indigenarum multitudinem peremerunt: direptisq; patrimonijs, etiam vicos igni dederunt.

Romani Ioppen capiunt, & incendunt, & octo millia quadringentos interficiunt.

CAP. XXIII.

De pugna Cestij contra Hierosolymam.

IN Galilæam quoq; misit Cæsennium Gallum, ductorem duodecimæ legionis: eiq; tantam militum manum attribuit, quantam genti expugnandæ sufficere posse credebat. eum validissimæ Galilææ ciuitas Sepphoris cum fauore suscepit. Huiusq; prudens consiliũ secutæ ciuitates aliæ, quiescebant. Qui verò seditionibus & latrocinijs operã dabant, in Galilæa montem vndiq; medium recessere, qui est contra Sepphorim, & vocatur Asamon. Aduersus eos Gallus ducta bat exercitum. Illi autem quamdiu superiores erant, facilè Romanos ad se ascendentes arcebant, & ex his plures quàm ducentos interfecerunt. Vbi verò eos viderũt circumacto itinere ad celsiora progressos, maturè victoriam concesserunt: & neq; pugnam minus armati ferebant, neq; si terga dedissent, equitum poterãt manus effugere: adeò vt pauci locis asperis delitescerent, amplius verò quàm duo millia trucidarẽtur. Gallus igitur cum nihil iam tentari nouitatis apud Galilæam videret, Cæsaream cum exercitu remeabat. Cestius verò cum omni manu reuersus in Antipatridem perrexit. Cognitoq; non paruam multitudinem Iudæorũ in turrim quæ Apheci vocabatur esse collectam, qui cum his congrederentur præmisit. Sed prius quàm in manus venirent, Iudæi metu dispersi sunt: eorumq; castra iam desolata milites adorti, cum vicis circumpositis incenderunt. Ex Antipatride autem Cestius in Lyddam profectus, vacuam viris ciuitatem offendit. nam propter scenopegiorum dies festos, in Hierosolymam populus omnis ascenderat. quinquaginta verò quos ibi comprehendit occisis, exustoq; oppido vlterius procedebat: perq; Bethoron profectus, in quodam loco, cui nomen est Gabao, castra posuit, distante ab Hierosolymis stadijs quinquaginta. Iudæi verò cum iam ciuitati propinquare bellum viderent, omissis dierum festorum solennibus, ad arma properabant: satisq; freti multitudine, incomposiți ad pugnã & cum clamore prosiliebant, ne dierum quidem septem habita ratione feriatorum. erat enim Sabbatũ, quod apud eos religione maxima curabatur. idem autem furor qui eos ab obsequio pietatis emouerat, in prælio quoque superiores effecit. Tanto namq; impetu Romanos aggressi sunt, vt eorum & aciem perrumperent, viaq; aperta cadibus in medios ruerent: ac nisi ei militum parti, quæ necdum locum amiserat, equites ex circuitu subuenissent, quiq; nondum defecerant pedites, in periculo totus Cestij exercitus fuisset. Interfecti sunt autem quingenti & quindecim Romani milites: ex quibus quadringenti pedites, cæteri equites erant: Iudæi verò viginti duo. fortissimi autem videbantur Monobazi Regis Adiabenæ propinqui, Monobazus & Cenedæus, & post hos Peraita Niger. & Si-

Sepphoris aliæq; Galilææ ciuitates, Romanos cum fauore suscipiunt.

Duo millia seditiosorum in Galilæa ab Romanis trucidati.

Antipatris deuastata & incensa

Lydda exusta.

Cestius ab Hierosolymis stadijs 50. castra ponit.

Impetus & victoria Iudæorũ contra Romanos.

Audacia Iudæorum, contra Romanos.

& Silas Babylonius, qui ad Iudæos ab Agrippa Rege transfugerat, cui pridem militabat. A fronte igitur repulsi Iudæi, ad ciuitatem reuertebantur. Romanos autem ad Bethoron ascendentes Giora filius Simon inuadit, multosq; postremi agminis coactores laniauit: ac multos carros cum sarcinis captos, in ciuitatem reduxit. Cestio verò in agris triduo commorante, Iudæi locis superioribus occupatis, obseruabant eius transitum: neque cessaturos eos certum erat, si Romani proficisci cœpissent.

An. mũdi 4030 A nato Christo 68.

CAP. XXIIII.

De obsidione Hierosolymæ à Cestio, & strage.

ITAQVE dum Agrippa, infinita hostium multitudine montes amplexa, ne Romanos quidem à periculo tutos esse perspiceret, verbis Iudæos experiri decreuit, vel omnes sibi parituros existimans, vt bello desisterent: vel si qui aduersarentur, reuocandos qui ab eorum sententia discreparent. Misit igitur ex comitibus suis Borcæum & Phœbum, quos illis sciebat notissimos: vt à Cestio fœdus amicitiæ, certamq; pro peccatis à populo Rom. veniam pollicerentur, si proiectis armis, secum sentire voluissent. Verùm seditiosi metu, ne cuncta multitudo spe securitatis ad Agrippam sese conferret, legatos obtruncare statuerunt: & Phœbum quidem, priusquam verbum faceret, peremerunt: nam Borcæus vulneratus effugit: populares autem, hoc indignè ferentes factum, cædendo fustibus atq; lapidibus in oppidum compulerunt. Cestius verò, quia intestinam eorum discordiam, opportunum ad irruẽdum tempus inuenit, totum in eos duxit exercitum: inq; fugam versos, vsq; ad Hierosolymam persecutus est. Castris aũt in loco positis, qui appellatur Scopus, interuallo septem stadiorum à ciuitate discedens, nihil per triduum aduersus oppidũ conabatur: sperans fortasse intus degentes aliquid remissuros. In vicos aũt circa ciuitatem, non paruam militum manum ad rapienda frumenta dimisit. Quarto autem die qui tricesimus mensis erat Octobris, ordinatum in oppidum introduxit exercitum. Populus quidem à seditiosis custodiebatur: ipsi autem Romanorum disciplina territi, exterioribus cessere partibus ciuitatis, & in partem interiorem templi refugerunt. Cestius verò transgressus Bezetham, quæ sic vocatur, & Canopolim & forum quod appellatur materiarium incendit. deinde cum ad superiorem ciuitatem venisset, prope aulam regiã castra posuit. Et si tunc voluisset intra muros violenter irrumpere, ciuitatem ilicò possedisset, belloq; finem dedisset. sed Tyrannus & Priscus præfectus castrorum & plures equitum magistri, à Floro pecunia corrupti, conatum eius auerterunt: & Iudæos intolerandis repleri cladib. contigit. Interea plurimi popularium nobilissimi, & Ananus Ionathæ filius, Cestium quasi portas ei patefacturi, vocabant. ille autem & ira fastidiens, & quòd non satis eis credendum putaret, tãdiu id neglexit, donec proditione comperta, seditiosi Ananum quidẽ cum ceteris de muro deiectis lapidibus feriẽdo, in domos suas refugere coëgerunt: ipsi verò per turres dispositi, murum tentantibus repugnabãt. Per dies igitur quinq; Romanis vndiq; tentantib. frustrabatur conatus. sexto aũt Cestius cum plurimis selectis, itemq; sagittarijs, à septentrionali tractu templum aggreditur, Iudeis ex porticu resistentib. qui frequẽter quidẽ Romanos ad murum adeuntes auertêre, postremò aũt repulsi telorũ multitudine, recesserunt. Itaq; Romanorum qui antebãt, scutis suis muro nixi, & qui eos sequebãtur, alijs ac per ordinẽ alijs

Seditiosi legatum regium interficiunt, alter vulneratus effugit.

Cestius totum exercitum in Iudæos ducit.

Populariũm plurimi Cestium quasi portas ei patefactum, vocant.

An. mũdi 4030
A nato Christo 68.

Romani teſtudinem contexunt, mœnia ſuffodiunt, templiq; portas incendere moliuntur.

ſimiliter ſuperadiunctis, quam ſic ipſi appellant, teſtidinem contexuerunt. vnde ſagittæ in eam delatæ, irritæ delabebantur: & ſine aliqua noxa milites mœnia ſuffodiebant, templiq; portas incendere moliebantur. Vehemens autem ſeditioſos ſtupor inuaſerat, iamq; multi ex ciuitate diffugiebant, veluti continuò caperetur. His autem populus alacrior efficiebatur: & quantum nequiſſimi cadebant, tantum vt ipſi portas aperirent, Ceſtiumq; tanquam optimè de ſe meritum, reciperent, appropinquabant. Et profectò ſi paululum in obſidione perſeuerasſet, ſtatim ciuitatem obtinuiſſet. ſed credo iam tunc infeſtus Deus peſſimis, eiusq; ſancta illo die finem bello dare prohibuerunt. Deniq; Ceſtius, neq; animis populi, neq; obſeſſorum deſperatione perſpecta, repentè militem reuocat: & ſine vlla ſpei repulſa, inconſultè nimis ac iniuſtè diſceſſit. inopinata verò eius fuga, latronum fiduciam recreauit: inſecutiq; nouiſſimos aliquot equitum, peditumq; peremere. Et tunc quidem Ceſtius in caſtra, quæ apud Scopion munierat, tetendit: altero autem die vlterius recedendo, magis hoſtes prouocauit: iamq; poſtremos aſſecuti multos necabant, tum vtraq; itineris parte vallata, in tranſuerſos tela iactabant. & neq; in eos ſe retorquere, à quibus à tergo ſauciabantur, nouiſſimi audebant, quandam infinitam multitudinem inſequi exiſtimãtes: neq; à lateribus inſtantium vim repellere ſufficiebant: cum ipſi quidem graues eſſent, ordinemq; irrumpere formidarent: viderent autem Iudæos leues, & ad excurrendum faciles eſſe. vnde eueniebat, vt multa mala perpeterentur, cùm nihil contrà inimicis nocerent. Tota igitur via perculſi, deiectiq; agmine ſternebantur: donec multis occiſis, in quib. erat Priſcus ſextæ legionis dux, & Longinus tribunus, & Æmilius Iucundus alæ Præfectus, vix in Gabao peruenirẽt, vbi caſtra prius poſuerant, multis impedimentis amiſſis. Hic autem Ceſtius biduum commoratus, inops conſilij quid ageret, cum tertio die maiorem hoſtium vidiſſet numerum, & omnia circum loca plena Iudæis, tarditatem ſibi obfuiſſe cognouit: & ſi adhuc ibi maneret, plures ſe hoſtes habiturum. Itaq; pro compendio fuga, cuncta quæ militibus impedimento erant, amputari præcepit: occiſisq; mulis atq; aſinis, aliisq; iumentis, præter illa quæ ſagittas & machinas ferrent (hæc enim velut vſui futura ſeruabat, maximè quia timebat ne Iudæis contra ſe capta prodeſſent) Bethoron verſus antecedebat exercitum. At Iudæi latioribus quidem locis minus inſtabant: contractos verò in anguſtias atq; deſcenſus, alij ab exitu prohibebant, alij poſtremos agminis trudebant in vallem: fuſaq; omnis multitudo per itineris iuga, militem ſagittis operiebat. vbi etiam peditibus, quo pacto ſibimet ſubuenirent, hæſitantib. equitum periculũ promptius erat. nec enim ordinatè viã proſequi poterant, obſtantibus iaculis: & ne contra hoſtes irent aſcenſus ardui prohibebant equitantibus inuij. iaculatoribus autem rupes ac valles tenebantur: in quas deiecti qui aberraſſent cõſumebantur: nullusq; locus aut fugiendi, aut reſiſtendi rationem habebat. Itaq; incerti quid agerent, ad vlulatus, quod deſperati ſolent, fletusq; conuerſi ſunt: quibus reſonabat Iudæorum exhortatio, cum clamore latantium pariter atq; ſauientium. totusq; penè qui cum Ceſtio fuerat, periſſet exercitus, niſi nox adueniſſet: qua Romani quidem in Bethoron confugerunt. Iudæi verò obſeſſis circum omnibus locis, eorũ tranſitus cuſtodiebant. Deniq; vbi Ceſtius aperto itinere deſperato, iam de fuga cogitabat, lectos propè ad CCCC. *omnium fortiſſimos milites, tectorum faſtigijs impoſuit. hisq; præcepit, vigilum qui in caſtris excubarent, ſigna clamare: vt eo modo Iudæi omnem illic militum*

Inopinata Ceſtij fuga latronum fiduciam recreat.

Iudæi hoſtes perſequuntur, eosq; in extremam neceſſitatem adigunt.

Vlulatus fletusq; Romanorum, & Iudæorum exhortatio.

litum numerum arbitrarentur remanere. Ipſe autem cum cæteris ociosè vſq; ad An. mũdi 4030
xxx. ſtadia progreditur. Vnde manè cum Iudæi locum quo Romani tetẽderant A nato Chriſto 68.
deſolatũ vidiſſent, in quadringẽtos à quib. decepti fuerant cõcurrerunt. & illos Stratagema Ceſtij.
quidem ſine mora iaculis cõfecerunt: mox autẽ Ceſtium perſequi properabãt. ſed
ille cum nocte nõ paruũ ſpatiũ itineris peregiſſet, die vehemẽtius quoq; fugiebat:
adeò vt metu perculſi milites, machinas ſiue tormẽta muralia, itẽq; baliſtas, mul-
taq; alia inſtrumenta relinquerẽt: quib. tunc ablatis Iudæi rurſus contra illos qui
ea reliquerãt vſi ſunt. Inſequẽdo aũt Romanos, Antipatridẽ vſq; venerunt. De-
inde cum eos aſſequi nõ potuiſſent, inde redeuntes & machinas ſecũ aſportarunt
mortuosq; ſpoliarũt, & prædã quæ remãſerat collegerũt: & pæana canẽtes in me-
tropolim remearunt, ſuis quidẽ paucis amiſſis, Romanorũm aũt & auxiliarium
quinq; millib. peditũ, ac CCC. *itemq; nongentis & octoginta equitib. interemptis.*
Hæc quidem Nouemb. menſis VIII. *die geſta ſunt, anno* XII. *Neronis principatus.*

CAP. XXV.

De Damaſcenorum fæuitia in Iudæos, deque Ioſephi ſtudijs in Galilæa.

POST *Ceſtij verò caſus aduerſos, nobilium Iudæorum multi, tan-* An. mũdi 4031.
quam è naui peſſum itura, ex ciuitate enatabant. Deniq; Coſto- A nato Chriſto 69.
barus & Saulus fratres, vnà cum Philippo Jachini filio, qui Nobilium Iudæorum
princeps erat exercitus Regis Agrippæ, inde dilapſi ad Ceſti- multi, tanquam è naui peſſum itura, ex ciuitate enatant.
um transfugerunt. Qui verò cum his in aula regia fuerat ob-
ſeſſus Antipas, fuga deſpecta, quemadmodum à ſeditioſis interemptus ſit, aliàs
indicabimus. Ceſtius autem Saulum & cæteros in Achaiam ad Neronem miſit,
& propriam neceſſitatem indicaturos, & belli cauſas deriuaturos in Florum. ſpe-
rauit enim, & iram in illum excitatum iri, & ſua pericula ſummouenda. Tunc
autem Damaſceni, cæde Romanorum cognita, Iudæos apud ſe degentes opprime-
re ſtuduerunt: & cum eos in publicis thermis collectos haberent (namq; id olim
propter ſuſpiciones meditabantur) facilem quidem ſui conatus exitum fore pu-
tabant. verebãtur autem mulieres ſuas, ferè omnes præter paucas Iudaizantes,
& eorum religione imbutas. quare hic magna cura fuit eas celãdi, quid agerent.
Iudæorum autem decẽ millia, quippe vt in anguſto loco, atq; omnes inermes ag- Damaſceni Iudæorum decem millia vna hora iugulant.
greſſi, vna hora ſine metu iugulauerunt. Qui verò Ceſtium fugauerant, in Hie-
roſolymam reuerſi, quos adhuc Romanorum ſtudioſos inueniſſent, partim vi,
partim blanditijs ſibi etiam ſociabant: & in templum cõgregati, plures belli du-
ces eligendos eſſe cenſebãt. Declaratus eſt igitur Joſephus, Gorionis filius, & pon- Ioſephus Gorionis filius & Pontifex Ananus, omnia quæ in ciuitate gerenda eſſent, imperaturi, declarantur.
tifex Ananus: omnia quæ in ciuitate gerenda eſſent, imperaturi: maximeq; vt ci-
uitatis muros erigerent. Filium namq; Simonis Eleazarum, quãuis Romanorum
prædã, & ereptas Ceſtio pecunias, & inſuper his plurima ex theſauris publicis in
poteſtate haberet, tamẽ nullis neceſſitatib. præpoſuerunt: quod & ipſum tyranni-
dis ſuperbia viderent efferri, eiusq; ſtudioſos ſiue imitatores, ſatellitũ more ver-
ſari. verũ paulatim Eleazarus, ambitione pecuniæ, itẽq; aſtutia perſuaſit populo,
vt in omnib. ſibi parerent. In Idumæam verò quos mitterent, alios militum du-
ces optarunt, Ieſum filium Sapphæ, vnum è Pontificib. & Eleazarum noui Põtifi-
cis filium. Nigro autem mandauerunt, qui tunc Idumæam regebat, ex regione
trans Iordanem poſita genus ducens, vnde Peraides cognominabatur, vt ducib.
obtẽperaret. Sed ne alias quidẽ regiones omittẽdas putabãt. nanq; in Hierichun-
tem Ioſephus filius Simonis, & trans flumẽ Manaſſes, & Tamnã Ioannes Eſſæus,
toparchias

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

toparchias administraturi missi sunt. huic autem Lydda, & Ioppe, & Ammaus erant addita. Gophnitica autem & Acrabatena regionum Ioannes, filius Ananiæ, rector designatus est: & vtriusq; Galilææ IOSEPHVS, Matthiæ filius.

Iosephus Historiographus vtriusq; Galilææ rector designatur.

huius autem præfecturæ iuncta erat & Gamala, munitissima ciuitatum quæ ibi fuere. Aliorum igitur rectorum, pro alacritate ac prudentia sua, quisq; res sibi creditas administrabat. Iosephus autẽ, cum in Galilæam venisset, primum curæ habuit, indigenarum sibi conciliare beneuolentiam: multa sciens ea confici posse, licet in alijs peccauisset. Deinde considerato, quòd potentissimos quidem amicos haberet si eos participes potestatis fecisset, omnem verò multitudinem si pleraq; per indigenas & consuetos fieri præciperet, LXX. de senioribus eius gentis prudentissimos elegit: eosq; rectores totius Galilææ constituit. VII. verò per singulas ciuitates minorũ litium iudices. nam maiora negocia causasq; capitales ad se referre iussit, & illos LXX. cæterũ dispositio per ciuitates iure quo inter se vterẽtur, etiam quemadmodum extrinsecus tuti essent animaduertit: certusq; in Galilæam Romanos esse venturos, opportuna loca muro cingebat, hoc est, Iotapatam, & Bersabeæ, & Selamin: necnon & Pereccho, & Japha, & Sigoph, & montem cui nomen est Itaburio, & Taricheas, & Tiberiada, ad hæc etiã circa Geneſar lacum ſpeluncas in ea quæ inferior Galilæa vocabatur muniuit. Superioris aũt Galilææ Petram quæ Achabrorum dicitur, & Seph, & Iamnith, & Mero: in Gaulanitide verò Seleuciam, & Soganen, & Gamalam munitione circumdedit. Solus autem Sepphoritis permisit, vt murum sibimetipsis fabricarent: quod eos pecuniosos esse, & ad bellum promptos etiã sine præcepto videret. Similiter autẽ Giſchalam, Iosephi iussu per se muro cinxit Ioannes Léuiæ filius. Cæteris autem castellis omnib. ipse Iosephus intererat, iubendo simulatq; opem ferendo. Quin & exercitum ex Galilæa, supra centum millia virorum comparauit: quos omnes vndiq; collectis armis veterib. instruebat, Deinde reputans, hoc maximè Romanorum inuictam esse virtutem, quòd dicto essent audientes rectoribus suis, & armorum exercitationi operam darent, doctrinam quidem vrgente necessitate despexit: parendi autem facultatem ratus regentium multitudine posse contingere, ita vt Romani solent, diuisit exercitum: pluresq; fecit ordinum principes. Diuersisq; militum generibus constitutis, alios decadarchis, alios centurionibus, alios tribunis subdidit: & insuper his ipsis rectores, maiorum rerum administratores dedit. Docebatq; signorum disciplinas, & prouocationes reuocationesque buccinarum, & principia cornuum, & circumductiones, & quemadmodum oporteret laborantib. succurrere fortiores, & cum defatigatis partiri pericula: quæque ad fortitudinem animi, corporisque tolerantiã pertinerent, instituebat. Maximè verò eos erudiebat ad bellũ, vsquequaque Romanorum referẽs disciplinam: & quod cũ viris essent præliaturi, qui & virib. corporis, & animi obstinatione, totum penè orbẽ terræ superassent. His addidit, quo pacto belli tempore suis essent parituri præceptis, iam nunc periculum se facturum, si consuetis delictis, hoc est, furtis & latrocinijs & rapinis abstinuissent, sed neque aut gentilibus fraudẽ facerent, aut consuetissimorum damna proprium quæstum putarent. Illa enim bella optimè administrari, quorum milites bonam conscientiam gererent: qui verò per se praui fuissent, his non solùm inimicos, sed etiam Deum hostem futurum. Multa in hunc modum admonendo perseuerabat. Et iam quidem quãtum præliо parãdum esset, conflatum erat. Nam sexaginta peditum millia, CCL. equites, ac præ-

Iosephus opportuna loca muro cingit.

Iosephus Galilæos armis instruit.

Iosephus Galilæos ad bellum, & quo pacto essent parituri præceptis, erudit.

ac prater hos etiã mercenarios, quib. maximè fretus erat, habebat quatuor millia quingentos: necnõ & ſexcentos circa ſe electos cuſtodes corporis atq; ſatellites. Exceptis aũt mercenarijs, facilè cateri milites à ciuitatib. alebantur. Namq; ſingulæ quas enumerauimus, cum mediã ſui multitudinẽ mitterent in militiam, reliquos ad comparandũ eis victũ tenebãt: vt pars armis, atq; alia pars faciendis, operib. dirimeretur, & armati ſecuritatẽ rependerent ſuggerentib. commeatum.

An. mũdi 4031. A nato Chriſto 69.

Singulæ Galilææ ciuitates mediam ſui multitudinem in militiam mittunt, reliquos ad comparandum eis victum tenent.

CAP. XXVI.

De Ioſephi periculis & euaſione, & Ioannis Giſcalei malitia.

IOSEPHO autem hoc modo adminiſtranti Galilæam, inſurrexit quidam inſidiator, patria Giſcala ortus, Leuiæ filius, nomine Ioannes, callidiſſimus, ac dolis plenus: & nequitia quidem nobiliſſimus omnium, antea verò pauper: & aliquandiu malitiæ ſuæ impedimentum paſſus inopiam, facile mentiri paratus, mirusq; fidem adhibere mendacio: & qui fallaciam virtutem putaret, eaq; aduerſus amiciſſimos vteretur: ſimulator humanitatis, & ſpe lucri appetentiſſimus cadium: qui ſemper quidem immoderata concupiſſet, ſpem verò leuiorib. maleficijs aluiſſet. Latro enim erat, ſui moris, ac ſolitarius: deinde etiam comitatum inuenit audaciæ, primò quidem paruum, ampliorem autem proficiens. Curæ aũt habebat, neminem ignauũ aſciſcere: ſed qui & habitudine corporis, & animi magnitudine, bellorumq; peritia præſtarẽt, hos eligebat: donec CCCC. *virorũ cateruam congregauit, quorum plures ex Tyriorum finib, & vicis erant. Isq; omnẽ Galilæam depopulabatur: & multos futuri belli metu ſuſpenſos lacerabat. Hunc igitur iam dudum regendi milites cupientem, & maiora deſiderantem, diu pecuniæ retardabat inopia: cumq; videret Ioſephũ ſua induſtria latari, perſuadet ei primùm, vt fabricãdi muri patriæ ſolicitudinẽ ſibi cõmitteret. in qua re quæſtus magnos à locupletib. fecit. Deinde callidiſſima fraude cõpoſita, velut oleo, quod non à gentilib. ſuis tractatum eſſet, vti cauerent omnes apud Syriã Iudæi, vt ad confinia oleum mitteretur depoposcit. nũmoq; Tyrio, qui quatuor Atticos faceret, emptis quatuor amphoris eodẽ precio amphoræ dimidium venundabat. cumq; Galilæa ferax eſſet olei, maximeq; illo tepore magna vbertate redundaret, in ea loca vbi erat penuria ſolus multumq; mittendo, infinitã ſummã pecuniæ cõgregauit: qua mox in eum vſus eſt, qui hoc ſibi beneficium præſtitiſſet. Deniq; exiſtimãs ſi Ioſephum depoſuiſſet, rectorẽ ſe Galilææ futurum, quib. præerat latronib. imperauit prædam vehemẽtius exercere, quo multis reb. nouis per eas regiones excitatis, aut inſidijs alicubi rectorem perimeret, ſi cui ferret auxilium: aut ſi latrocinia negligeret, ob hoc eum apud indigenas accuſaret. Iamdudum autẽ rumores diſſipauerat, quod res Galilææ Ioſephus Romanis prodere cogitaret: multaq; in hũc modum ad eius pernicietẽ comparabat. Itaq; illo tempore, cum quidam ex vico Dabaritarum, in magno campo cuſtodias agentes, Ptolemæum Agrippæ & Berenices procuratorẽ aggreſſi, omnes quas ferebat ſarcinas abſtuliſſent, in quib. erant nõn pauca veſtes precioſæ, plurimaq; argẽtea pocula, &* DC. *aurei. neq; hanc prædam occultè adminiſtrare potuiſſent, omnia Taricheas ad Ioſephum cõportarunt. Ille autem reprehenſa violentia, quam regijs intuliſſent, reponi res ablatas apud aliquem eius ciuitatis potẽtiſſimum iubet: paratus eas dominis opportunè remittere. vnde maximum ei periculum comparatum eſt. namq; raptores earum, quia prædæ nullam partem accepiſſent, agrè ferentes & perſpicientes, quòd Joſephus*

Ioannes ſimulator humanitatis, & ſpe lucri appetẽtiſſimus cædium.

Ioannes pecuniain eũ cuius beneficio acceperat, abutitur.

Agrippæ Procuratoꝛ ſpoliatur.

An.mũdi 4031. A nato Christo 69.

cogitauerat laborem ſuum Regib. condonare, per vicos nocte diſcurrunt, omnibuſq; prædicant Ioſephũ proditorem eſſe: eodemq; tumultu ciuitates proximas repleuerunt, adeò vt C. *armatorum millia contra Ioſephum prima luce concurrerent. Deniq; multitudo quidẽ, in circo apud Taricheas congregata, plurima per iracundiam conclamabat, partim deponi, partim concremari vociferans proditorem: pleroſq; autem incitabat Ioãnes, & cum eo Ieſus quidam Sapphæ filius, tunc magiſtratus Tiberiadis. Ioſephi igitur amici & ſatellites, tantæ multitudinis incurſu perterriti, omnes præter quatuor diffugerũt. Ipſe verò dormiens, propè cum iam ignis admoueretur exurgit: & monentib. eum quatuor qui remanſerant vt fugeret, neq; ſolitudine ſua, neq; illorum qui contra ſe venerant copijs perturbatus, in conſpectum illorum proſilit, veſte diſciſſa, infuſoq; capiti puluere, auerſisq; poſt tergum manib. ſuoq; ceruici gladio annexo. Hæc autem amicos ei, maximè Taricheatas ad miſericordiam commouerant. ruſtica verò plebs, & finitimorum, quib. moleſtior videbatur, non ſine maledictis eam iubebant publicas proferre pecunias, & facta proditionis fateri. Nam ex habitu eius opinabantur, nihil eorum de quib. nata fuerat ſuſpicio, penitus negaturũ: & impetranda venia cauſa feciſſe omnia, quæ miſericordiã prouocarent. At illius iſta humilitas conſilium præſtruebat: & cõtra ſe indignantes arte circumueniens, vt ſuper his, vnde iraſcerẽtur, inter ſe ipſi diſcordarẽt, omnia confeſſurũ ſe pollicetur. Deinde ſibi loquendi facultate conceſſa, ego, inquit, has pecunias neq; Agrippæ remittere cogitabã, neq; in propria lucra conuertere (abſit enim, vt amicũ putẽ vnquã, qui vobis ſit inimicus: aut quæſtũ ex re capiam, quæ vos cõmuniter læderet) ſed quia videbã ó Taricheatæ, maximè ciuitatẽ veſtrã munitionis egere, & ad extruẽda mœnia minus habere pecuniæ, timebamq; Tiberiẽſes populum, et alias ciuitates raptis pecunijs inhiantes, pedetẽtim eas retinere decreui, vt vos muro circundarem. Si hoc nõ videtur, profero quæ ablata ſunt, & diripienda propono: ſin rectè conſului, benè de vobis meritum coercetis. Hæc Taricheatæ quidem ab eo dicta, cum fauore receperũt: Tiberiẽſes verò cum alijs deprauando, inſuper etiam minitabantur: vtriq; autẽ relicto Ioſepho, inter ſe litigabant. Ille autẽ fretus iam ſecum ſentientib. (erant enim propè ad* XL. *millia Taricheatæ) cum multitudine liberius loquebatur: multumq; in eorũ temeritatẽ inuectus, ex præſenti quidem pecunia Tarichea ait eſſe muniendã: curæ aũt ſibi fore ſimiliter, vt etiam cæteræ tutæ ſint ciuitates. nec enim pecunias defore, ſi concordare velint in eos, vnde parandæ ſunt, & non in eum moueantur, qui parat. Itaq; tum alia quidem multitudo, quæ decepta fuerat, quamuis irata recedebat: duo verò armatorum millia impetũ in eum fecere. Cumq; ſe ille tecto ante recepiſſet, inſtabant ei minitantes. Iterum aũt Ioſephus in hos quoq; altera fraude vtitur. cumq; in ſummũ euaſiſſet, compreſſo dextera ſtrepitu, neſcire ait ſe, quid peterent ſibi præſtari: uoces enim ſe non exaudire confuſas. omnia verò quæ iuberẽt eſſe facturum, ſi aliquos intromiſiſſent, qui ſecum ociosè colloquerẽtur. His auditis, ilicò nobiliores cum magiſtratib. ad eum ingrediuntur. quos ille in intimas ædium partes inductos, clauſa ianua tãdiu verberauit, quoad omniũ viſcera nudata ſunt. circuſtabat autem interim populus, exiſtimans eos prolixis allegationib. cõcertare, cum ſubitò Ioſephus forib. patefactis, cruentos eos dimiſit. vnde tãto terrore qui minabãtur affecti ſunt, vt proiectis armis aufugerent. Ob hæc Ioannis etiã atq; etiam creſcebat inuidia, aliasq; nihilominus Ioſepho moliebatur inſidias: morboq; ſimulato per*

epiſtolam

Centũm armatorum millia contra Ioſephum concurrunt.

Ioſephi amici & ſatellites præter quatuor, omnes diffugiunt.

Oratio Ioſephi ad ſeditioſos Iudæos.

Ioſephus in Iudæos altera fraude vtitur.

Ioannis erga Ioſephũ inuidia & inſidiæ.

epistolã postulauit, vt sibi medicinæ gratia Tiberiensibus aquis calidis vti permitteret. Iosephus autem, quia nondum ei suspectus erat insidiator, ad præfectos ciuitatis literas fecit, vt & hospitium, & vtensilia Iohanni præberent. Quib. ille potitus, biduo post cuius rei causa venerat agebat: & his fraude circumuentis, aliys verò pecunia corruptis, vt Iosephum desererent, persuasit. His aũt cognitis Silas quẽ Iosephus custodiæ præposuerat, properè de insidijs ei scripsit: atq; ille accepta epistola, noctuq; itinere maturato, matutinus ad Tiberiadem peruenit. Et cætera quidem multitudo obuiàm ei processit. Iohannes aũt, quãuis eum contra se venturum esse suspicaretur, tamen misso quodã ex notis, infirmitate simulata, quod lectulo detineretur, obsequio sese defuisse mãdauit. Tiberiensib. autem à Iosepho in stadiũ congregatis, vt ad eos quæ sibi scripta fuerant loqueretur, missis armatis Ioannes iussit eum interfici. Quos cum iam nudare gladios perspexisset, populus exclamauit: atq; ita conuersus ad eius vocẽ Iosephus, vbi ferrum propè iugulo suo imminere ꝓspexit, in lectus desiliit è tumulo, excelso cubitis sex, in quo verba faciens cum populo steterat: ascensaq; inde nauicula cum duob. satellitibus suis, quæ illuc applicuerat, in mediũ lacum refugit. milites verò eius, ilicò raptis armis, contra insidiatores irruebãt. Mox autem veritus Iosephus, ne bello intestino concitato, propter paucorum inuidiam ciuitas cõsumeretur, nuncium suis misit, qui eos moneret, vt propriæ tãtum saluti consulerent: neq; verò quenquam vel occiderẽt, vel arguerẽt noxiorum. Et illi quidẽ dicto parentes, cõquieuerunt. qui verò circum ciuitatẽ per agros habitabãt, auditis insidijs, & quis earum fabricator esset, contra Ioannẽ veniebant. sed ille prius in Giscala patriã suam fuga receptus est. At Galilæi totis iam ciuitatib. ad Iosephum confluebant, & cum multa essent armatorum millia cõgregata, qui se aduersus Ioannẽ communẽ insidiatorem adesse clamabant: vnaq; cum eo ciuitatem, quæ illum suscepisset, ignib. tradituros: ad ea Iosephus, probare se quidẽ eorum beneuolentiam, impetum autem cohibendum esse dicebat: prudentia magis inimicos vincere cupiens, quàm perimere. His verò, qui de singulis ciuitatib. cum Ioanne rebellassent, nominatim exceptis, quippe alacri animo suos quisq; populus indicabat, præconum voce denunciabat, intra v. dies eorum qui Ioannẽ nõ reliquissent, patrimonia diripiẽda, domosq; eorum cum familijs exurẽdas. Et tria quidẽ millia statim ab eo reuocauit, qui profugi ante pedes eius arma proiecerunt. cum reliquis aũt Ioannes propè mille Syris fugitiuis, transtulit se iterum in occultas insidias ex apertis: ac per nuncios in Hierosolymã clàm missos, Iosephum accusabat, quod magnum exercitum collegisset: iamq; nisi præueniatur vi, tyrannus metropoleos venturus esset. Verùm ea populus quidem præsciens, negligebat: liuore autem potentes, nõnulliq; magistratuũ clàm pecunias ad cõparandos mercenarios milites misêre Ioanni, vt per eos bellum cum Iosepho gereret. decretumq; inter se conceperunt, quo idem Iosephus militũ administratione decederet: nõ tamẽ id satis esse credebant: ideoq; duo millia & D. armatos, & quatuor miserunt nobiles viros, iurisperiti filiũ Iozarum, & Ananiã Sadducæũ, & Simonẽ & Iudã Ionathæ filios, omnes eloquentia validissimos: vt eorum scilicet monitu, auerteretur ab Iosepho beneuolentia multitudinis: & siquidem ipse spõtè sua veniret, paterentur eum rationem reddere: sin remanere contenderet, pro hoste haberent. Amici autem Iosepho militem quidem ad eum venturum esse perscripserunt, causam verò non indicauerunt, quoniam secretum fuit inimicorum eius consilium. vnde factũ est, vt quia præ-

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

Iohannes Tiberiensibus, vt Iosephum deserant, persuadet.

Iohannes missis armatis, Iosephum interfici iubet.

Iosephus in nauicula in medium lacum refugit.

Ioannes in Giscala patriam suam fugit. Galilæi ad Iosephum contra Ioannem confluunt.

Ioannis in Iosephum insidiæ.

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

cauere nõ potuit, quatuor statim ciuitates ad inimicos trãsirent: hoc est, Sepphoris, & Gamala, & Giscala, & Tiberias: quas tamen continuò sine armis recepit. captos autem quatuor duces consilijs armatorumq; fortissimos, remisit Hierosolymam: contra quos populus haud mediocri indignatione commotus, & ipsos, & à quibus præmissi fuerant, interfecisset, nisi ante fugissent.

Quatuor Galilææ ciuitates ad inimicos Iosephi transeunt.

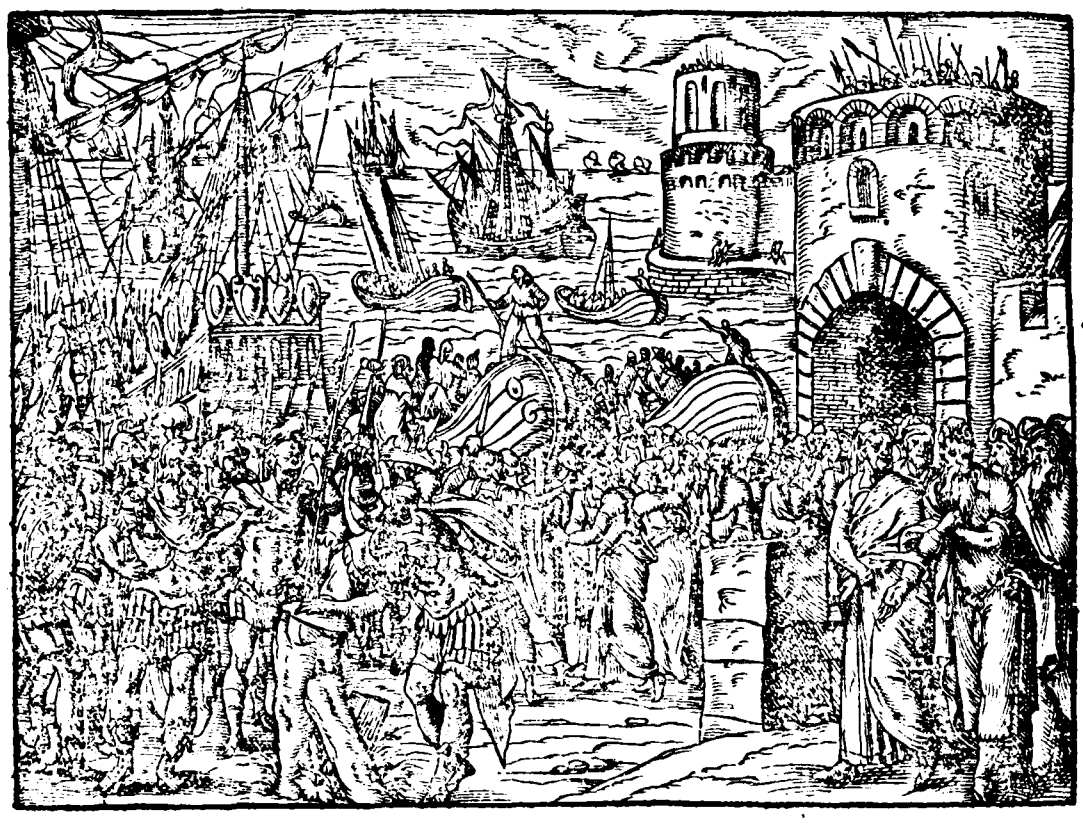
CAP. XXVII.

Tiberias à Iosepho recuperatur & Sepphoris.

Tiberias à Iosepho recuperatur, & strata gemate seruatur.

IOANNEM verò iam intra muros Giscalæ, Iosephi timor custodiebat. Et paucis diebus post iterum rebellauit Tiberias, habitatorib. Agrippam Regem vocantib. Et cum ille constituto die ad eos non venisset, pauciq; Romani equites ibi tum cõparuissent, à Iosepho defecerunt. Hisq; apud Tarichеas cognitis, Iosephus qui milites frumentatum miserat, neq; solus egredi contra desertores, neq; se continere patiebatur, metuẽs ne, dum ipse tardaret, regij ciuitatẽ occuparent. nec enim postero die obstante sabbato quicquam facere poterat. itaq; dolo eos qui se deseruerant circumuenire cogitabat. Et portas quidem Tarichearum claudi iussit, ne quis consilium suum illis proderet, contra quos suscipiebatur. omnib. autem scaphis quas in lacu comperit congregatis (ducentæ autem & triginta fuerunt, quaterniq; nautæ non amplius singulis inerant) maturè ad Tiberiadem nauigat. cumq; tanto ab ea distaret spacio, vnde facile videri non posset, inanibus scaphis in salo relictis, septem ipse solos inermes satellites secum habens, propius vt conspiceretur accessit. Quem cum inimici adhuc maledicentes ei ex muro cõspexissent, metu perterriti, & scaphas armatorum esse plenas existimantes, arma proyciunt: manusq; supplices agitantes, vt ciuitati parceret precabantur. Iosephus autem, postquã multis eos minis & exprobrationib. castigauit: primùm quod bello contra pop. Rom. suscepto, intestinis defensionib. vires suas ante consu-

Iosephus cum septẽ satellitibus Tiberiadem peruenit, hostesque perterret.

merent, inimicorũq; vota complerent: deinde, quòd securitatis suæ curatorem de medio tollere properarent, ciuitatẽq; non erubescerent sibi claudere, qui eam muro cinxisset: non repudiaturũ se ait, si qui sibi satisfacerent, quib. interuenientib. amicitiam

amicitiam cum ciuitate firmaret. Itaq; statim ad eum decem Tiberiensium potentißimi descenderunt. his autem in vnam receptis nauiculam piscatoriam, & procul abductis, alios L. *senatores venire iußit, maximè nobiles, velut illi quoq; fidem sibi prabere deberent. Deinde nouas causationes excogitans, alios insuper atq; alios obtentu fœderis euocabat: vtq; maturè Taricheas recurrerent, gubernatoribus nauium repletarum imperabat: quosq; auexissent, in carcerem collocarent: donec omnem curiam, qua* DC. *haberet viros, duoq; millia populariorum comprehensa in Taricheas scaphis abduxit. Reliquis autem vociferantibus, Clitum quendam esse precipuum defectionis autorem, iramq; ipsius pœna illius precantibus satiari, nullum quidem Iosephus volebat occidere: suorum verò satellitum quendam Leuiam egredi iußit, qui Cliti manus abscinderet. Cum verò pra timore solum se globo inimicorum commissurũ negaret, eaq; causa indignari Iosephum stantem in scapha videret, ipsumq; velle descendere, ac de supplicio sumere, vt saltem vnam manum sibi concederet, orabat. neq; hoc abnuente Iosepho, dummodo alteram sibimet Clitus ipse precideret, educto ille dextera gladio, lœuam sibi truncauit. tantus eum timor Iosephi inuaserat. Ita tunc Iosephus vacuis scaphis, & satellitibus* VII. *populo capto, rursus Tiberiadẽ sibi sociauit. Paucis autem diebus post, Giscalam qua cum Sepphoritis defecerat, militibus depradari permisit: omnemq; pradam conquisitam popularibus reddidit. Similiter etiam Sepphoritis & Tiberiensibus. Nam & hos captos rapinarũ damno corrigere voluit: et redhibitione rerum rursus eos ad beneuolentiam reuocare.*

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

Iosephus callido cõsilio Tiberiensiũ potentißimos euocat, & in Taricheas scaphis abducit.

Clitus defectionis autor educto dextera gladio, lœuam sibi truncat.

CAP. XXVIII.

Quomodo Hierosolymitæ bello se præparauerint: deque Simonis Giorætyrannide.

ACTENVS apud Galilæam motus erat: iamq; ab inteßinis dißensionibus quiescentes, aduersus Romanos instruebãtur. Hierosolymis autem Ananus pontifex & potentiores, qui non cum Romanorum parte sentirent, muros instaurare properabant: multaq; bellica instrumenta, perq; omne oppidum sagitta, aliaq; arma fabricabantur: & exercitationibus iußis manus iuuenum operã dabat. Erantq; vniuersa plena tumultus, magnaq; triστitia moderatos occupauerat: multiq; futuras clades prospicientes, fletum cohibere non poterant, infestaq; pacem cupientibus omnia videbantur. Belli autem incentoribus, qua illis placerent, ex tempore fingebantur, statusq; iam tunc quasi peritura ciuitatis erat, antequam Romani venirent. Anano autem apparatum belli omittere cura fuit: & seditiosorum, quos Zelotas vocabant, amentiam ad vtiliora conuertere: qui tamen victus est, & quis illius finis fuerit, in posterioribus explanabimus. At in Acrabatena torparchia Giora filius Simon, multis nouarum rerum cupidis cõgregatis, ad rapinas conuersus, non solum in domos locupletum irrumpebat, verumetiam corpora verberibus conficiebat: iamque tunc palàm tyrannidem inceptabat. Ab Anano autem mißis aduersus eum militibus magistratuum, ad latrones qui erant Masada, cum his quos habebat, effugit: ibique manens, donec Ananus & alij eius inimci perempti sunt, Idumaam cum ceteris populabatur: adeò vt magistratus eius gentis, propter cadium multitudinem & pradarum assiduitatem, collecto milite, vicos præsidijs tuerentur. Et Iudaorum quidem res ita se habebant.

Hierosolymæ status perturbatus.

Simon Gioræ filius in Acrabatena & Idumæa ingẽtes rapinas & cædes exercet.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER III.

SVMMA CAPITVM LIBRI III. DE BELLO IVDAICO

I. De Vespasiani Ducis aduentu, & clade duplici Iudæorum.
II. Descriptio Galilææ, Samariæ & Iudææ.
III. De auxilio Sepphoritis misso, & Romanorum disciplina militari.
IIII. Impetus Placidi contra Iotapatam.
V. Galilæa à Vespasiano inuaditur.
VI. Gadaræ expugnatio.
VII. Iotapatæ obsidio.
VIII. Obsidio Iotapatenorum à Vespasiano, & diligentia Iosephi, deque Iudæorum excursione in Iudæos.
IX. De oppugnatione Vespasiani contra Iotapatam, ariete, & alijs tormentis bellicis.
X. De iterata impugnatione Iotapatenorum.
XI. Iaphæ expugnatio à Traiano & Tito.
XII. De Samaritis à Cereale deuictis.
XIII. Iotapatæ excidium.
XIIII. Quomodo Iosephus captus vitam suam redemerit facto & verbis.
XV. Ioppe denuò capitur.
XVI. Deditio Tiberiadis.
XVII. Tarichearum obsidio.
XVIII. De lacu Genesar, & fontibus Iordanis.
XIX. Tarichearum excidium.

CAP. I.

De Vespasiani ducis aduentu, & clade duplici Iudæorum.

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

Neronem ,ppter res aoud Iudæam gestas, cum timore stupor inuadit.

ÆTERVM Neronem, vbi res apud Iudæam non prosperè gestas accepit, latens quidem, quod necesse fuit, cum timore stupor inuadit: apertè autem superbiã simulans vltro etiam indignabatur: magisq; ducis negligentia, quàm virtute hostium quæ contigerant facta esse dicebat: decere se putans, propter pondus imperij tristiora contemnere, videriq; malis omnibus superiorem animum gerere: verum tamen curis arguebatur mentis eius perturbatio, cum deliberaret cuinam commotum crederet orientem, qui vna & Iudæos rebellantes vlcisceretur, proximasq; his nationes simili morbo correptas ante caperet. Inuenit igitur solum Vespasianum his necessitatibus parem, & qui tanti belli magnitudinem susciperе posset, virum ab adolescentia vsque ad senectutem bellis exercitatum, & qui pop. Rom. iam pridem pacasset occidentem, Germanorum tumultu concussum: armisq; ante illud tempus incognitam Britanniam vendicasset. vnde patri quoque ipsius Claudio præstiterat, vt sine proprio sudore triumpharet. Itaq; his omnibus fretus, et atemq; illius cum peritia stabilem cernens, obsidesq; fidei liberos, eorumq; florem manus esse paterna prudentia, iam tum fortasse de tota Rep. Deo aliquid ordinante, mittit eum ad regendos exercitus in Syria constitutos, multis pro tempore blandimentis atq; obsequijs animatum, qualia necessitas imperare consueuit. Ille autem protinus ex Achaia, vbi cum Nerone fuerat, Titum quidem filium suum mittit Alexandriam,

Vespasianũ Nero ad regedos exercitus in Syria cõstitutos, mittit.

An.mũdi 4031. À nato Christo 69.

Vespasianus & Titus multa contra Iudæos auxilia congregant.

driam,vt inde quintam itemq; decimam legiones moueret.ipse verò trãsmissus ad Hellespontum,terreno itinere in Syriam peruenit,ibiq; Romanas vires,multaq; à vicinis Regibus auxilia congregauit.At Iudæi post malam Cestij pugnam insperata felicitate sublati,animorũ impetus cohibere non poterant:sed tanquã fortuna eos exagitante perciti,bellum vlterius producebant.Deniq; omni,quãta fuit,manu pugnacissima congregata,Ascalonem petierunt.ea est ciuitas antiqua,DCC.& XX.stadiorum spacio ab Hierosolyma distans & Iudæis semper inuisa:quæres fecit,vt etiam tunc primis eorũ incursibus propior videretur.tres aũt viros aggressionis duces habebãt,& corporib.& prudentia præstantissimos, Nigrum Peraitã,& Silam Babyloniũ,& Ioannem Essenum.Ascalon verò validissimo quidem mnro cincta erat,sed vacua penè præsidijs.vna enim cohors eã peditũ,& vna equitum alatuebatur,cui præfectus erat Antonius.Illi igitur ira multa velocius itinere peracto,ac sie x propinquo venirent,præsto erant. Antonius verò (nec enim eorum fore impetum nesciebat) equites iam ex ciuitate duxerat,& neq; multitudinem veritus vel audaciam,primas hostium coitiones fortiter sustinuit:murumq; properantes aggredi refrenauit.Itaq; Iudæi,qui cum peritioribus imperiti,& pedites cum equitibus,cum stipatis autem inordinati, leuiterq; armati cum instructis,plusq; indignationi quàm consilio tribuentes, cum morigeris & nutu rectoris omnia facientibus dimicabant,facile profligantur.nam vt semel eorũ prima ab equitib.turbata sunt acies,fugã petũt:& murum versus se à tergo vrgentibus incidentes,suimetipsi hostes erãt:donec omnes incursibus equitũ victi,per totum campũ dispersi sunt,qui fuit plurimus,totusq; habilis equitantibus:quod quidem Romanos iuuit, vt magna cæde Iudæos prosternerent.nam & fugientes præuertendo,cursum in eos flectebant:& quos occupassent,curriculo transfigendo infinitos peremère.Alij verò alios quocũq; se vertissent circumdatos,exagitantes facile iaculis opprimebant. Et Iudæis quidem propria multitudo,per desperationem salutis,solitudo videbatur: Romani verò licet ad pugnam pauci essent,rebus tamen secundis animati,etiam superfluere se putabãt.Et illi quidẽ res aduersa superare certantes,dum pudet citò fugere, mutari fortunã sperãt.Romani autẽ,in his quæ prosperè agerent minimè delassati, ad maiorẽ vsq; diei partẽ pugnã protrahãt:donec Iudæorũ quidẽ perempta sunt decem millia,duoq; duces Ioãnes & Silas:cæteri verò pleriq; saucij,cũ Nigro,qui vnus restabat ex ducibus,in oppidũ Idumææ quod Salis dicitur confugere.nonnulli tamen etiã Romanorũ in illo prælio vulnerati sunt.Sed nõ Iudæorũ spiritus clade tanta sedatus est,multoq; magis eorũ dolor incitauit audaciã,& cõtemnentes quantũ ante pedes mortuorũ iaceret,pristinis rebus feliciter gestis ad cladem alterã illiciebãtur.deniq; paruo tẽpore intermisso, quod ne curãdis quidẽ vulneribus satis esset,cunctisq; aggregatis viribus,maiore cum indignatione,multoq; plures Ascalonẽ recurrebãt,eadẽ se præter imperitiã aliaq; belli vitia,comitante fortuna.Et enim cũ Antonius quà trãsituri fuerãt,posuisset insidias,ex improuiso in eas delapsi,& ab equitib.circũdati,prius quã se ad pugnã cõponerent,iterũ sup octo millia pcubuerũt:cæteri verò omnes aufugerũt:cumq; his Niger multis dũ fugeret magni animi facinorib.demõstratis.& quoniã hostes instarẽt,in turrim quandã tutissimã cõpelluntur cuiusdã vici,cui nomen est Bezedel.Antonius verò cũ suis,ne vel moras circũ turrim,quæ inexpugnabilis esset,diu tererẽt,vel ducẽ hostiũ fortissimũ viuũ relinquerẽt,ignẽ muro supponũt.turriq; inflãmata

Iudæi in Ascalonem copias mouent

Antonius pugnat cũ Iudæis.

Romani Iudæos vincunt,& magna cæde prosternunt.

Decem millia Iudæorum perempta.

Octo millia Iudæorũ ad Ascalonem occũbunt.

Romani

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

Romani quidem exultantes recedunt, quasi etiam Nigro consumpto: ille autem in castelli specus intimum ex turri saltu demissus euasit: triduoq; post socijs cum fletu eum ad sepulturam inuestigantibus sese ostendit, gaudioq; insperato repleuit omnes Iudæos, tanquam Dei prouidentia dux eis in posterum seruatus. at Vespasianus Antiochiam exercitu adducto (quæ Syriæ metropolis est, magnitudine simul aliaq; felicitate sine dubio tertium inter omnes, quæ in Romano orbe sunt, locum obtinens,) vbi etiam aduentum suum Regem Agrippã cum omni manu propria offenderat præstolari, ad Ptolemaidem properabat. In hac autem ciuitate occurrerũt ei Sepphoritæ ciues oppidum Galilææ colentes, soli mente pacata: qui tam suæ salutis prouidentia soliciti, quàm Romanarum virium gnari, etiam prius quàm Vespasianus veniret, Cestio Gallo fidem dederant, dextrasq; iunxerant, præsidiumq; militare susceperant. tunc quoq; benignissimè duce suscepto, alacri animo etiã contra gentiles suos auxilia promiserunt: Quibus interim Vespasianus præsidij causa poscentibus, equitum peditumq; tantum numerum tradidit, quantum obstare posse arbitrabatur incursibus, si quid Iudæi commouere tentassent. non enim minimum esse videbatur futuri belli periculum, auferri ciuitatem Sepphorim Galilææ maximã & in loco tutissimo conditam, totiusq; gentis futuram præsidio.

Vespasianus cũ omni manu ad Ptolemaidem properat.

Sepphoritæ benignissimè Romanos suscipiunt.

CAP. II.

Descriptio Galilææ, Samariæ & Iudææ.

Situs superioris Galilææ secundũ mundi plagas.

DVÆ sunt autem Galilææ, quæ superior & inferior appellantur, easq; Phœnice & Syria cingunt. Discernit verò ab occidente Ptolemais territorij sui finibus, & quondam Galilæorum, nunc autem Tyriorum mons Carmelus: cui coniuncta est Gabaa ciuitas equitum, quæ sic appellatur, eo quod equites ab Herode Rege dimissi, coloni eò deducebantur. A meridie autem Samaritis & Scythopolis, vsque ad flumen Iordanem. Ab oriente verò Hippene & Gadaris, sed & Gaulanitis definit, qui etiam regni Agrippæ fines sunt. Septentrionalis autem eius tractus Tyro, itemq; Tyriorum finibus terminatur. Inferioris quidem Galilææ longitudo à Tiberiade vsq; ad Zabulon, cui vicina est in locis maritimis Ptolemais, protenditur. Latitudine autem patet à vico Xaloth, qui in magno campo situs est, vsque ad Bersaben: vnde etiam superioris Galilææ latitudo incipit vsque ad Bacavicum, qui terram dirimit Tyriorum. Longitudo verò eius à Thella vico Jordani proximo vsq; ad Meroth extenditur. Sed cum tanta sint vtraq; magnitudine, tantisq; gentibus alienigenis cincta, semper tamen omnibus belli periculis restiterunt. nam & pugnaces sunt ab infantia Galilæi, & omni tempore plurimi, neque aut formido vnquam viros aut eorum penuria regiones illas occupauit: quoniam tota opima ac fertiles sunt, omniumq; generum arboribus consita, vt etiam minimè agriculturæ studiosos vbertate sua prouocent, deniq; exculta sunt ab incolis tota, nec pars vlla est earum ociosa: quin & ciuitates ibi crebræ sunt, & vbiq; multitudo vicorum propter opulentiam populosa, vt qui sit minimus, supra quindecim millia colonorum habeat: prorsus vt etiam si quis magnitudine minorem Galilæam dixerit, quam trans fluuium regionem, viribus tamen eam prætulerit, hæc enim vniuersa colitur, tota fructuum ferax: at illa quæ trans flumen est, licet multo maior sit, pleraq; tamen aspera atque deserta est, & nutriendis fructibus mansuetis inhabilis. Peræa sanè mollities & ingenium

Longitudo & latitudo inferioris Galileæ.

Fertilitas Galilææ.

Descriptio regionis quæ trãs flumen est.

genium fructuosum, campos habet cum varijs arboribus consitos, tum maximè oliuetis ac vineis & palmetis excultos. irrigatur autem abundè montanis torrentibus, & fontibus aqua perennis, quoties illi, Sirio æstuante, defecerint. Et longitudo quidem eius est à Macharunte in Pellam: latitudo verò à Philadelphia vsque ad Iordanem. Et Pella quidem quam supra diximus, septentrionalis eius est tractus: occiduus verò Iordanis: meridianum autem Moabitis regio terminat. ab oriente autem Arabia & Silbonitide, necnon & Philadelphia, itemq; Gerasis clauditur. Samariensis autem regio, inter Iudæam quidem & Galilæam sita est: incipiens enim à vico in planicie posito, cui nomen est Ginæa, in Acrabatenam desinit toparchiam: sed natura nihil à Iudæa discrepat. nam & vtraq; montosa sunt & campestres, agroq; colendo molles atque opimæ, necnon & arboribus plenæ: pomisq; tam syluestribus quàm mansuetis abundãt, eo quod natura sunt aridæ, imbriumq; satis habent. dulces autem per eas supra modum aquæ sunt, boniq; graminis copia præter alias earum pecora lactis abundant: quodq; maximum virtutis atque opulentiæ specimen est, vtraque viris referta est. Harum confinium est Anauth vicus, qui etiam Borceos appellatur, Iudææ limes à septentrione. Meridiana verò pars eius, si in longitudinem metiare, adiacenti vico Arabum finibus terminatur, cui nomen est Iardan. Latitudo sanè à Iordane flumine vsque ad Joppen explicatur. Media verò eius est Hierosolyma: vnde quidam non sine ratione, vmbilicum eius terræ, eam vrbem vocauerunt. Sed nec marinis quidem Iudæa delicijs caret, ad Ptolemaidem vsque locis extenta maritimis. In vndecim autem sortes diuisa est: quarum prima est tanquam regia Hierosolyma, præ cæteris inter omnes accolas eminens, velut caput in corpore. alijs verò post hanc toparchiæ sunt distributæ. Gophna est secunda, & post eam Acrabata. adhoc Thamna, & Lydda, itemq; Ammaus, & Pella, & Idumæa, & Engadda, & Herodium, & Hierichus: deinde Iamnia & Ioppe finitimis præsunt. & præter has Gamalitica, & Gaulanitis, & Batanæa, & Trachonitis: quæ etiã regni Agrippæ partes sunt. Eadem verò terra incipiens à monte Libano & fontibus Iordanis, vsque ad Tiberiadi proximũ lacum, latitudine panditur. à vico autem, qui appellatur Arphas, ad Iuliada oppidum longitudine tendit: & habitatur ab incolis Iudæis Syrisq; permixtis.

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

Samariensis regionis descriptio.

Descriptio Iudææ, cuius media est Hierosolyma.

Iudææ distributio.

CAP. III.

De auxilio Sepphoritis misso, & Romanorum disciplina militari.

DE Iudæa quidem, & quibus esset cincta regionibus, quàm maximè potui breuiter exposui. Quod autem Vespasianus miserat auxilium Sepphoritis, hoc est equites mille, sexq; millia peditum, Placido eos regente tribuno, castris in magno campo positis bifariam diuiduntur. Et pedites quidem in ciuitate ipsius tuendæ causa, equitatus verò in castris degebat. vtrinq; autem assiduè prodeũdo, & circa eam regionem loca omnia incursando, magnis incommodis Iosephum eiusq; socios, qnãuis quietos, afficiebant. & præterea ciuitates extrinsecus depradabantur: ciuiumq; conatus, si quando excurrendi habuissent fiduciam, repellebant. Iosephus tamen aduersus ciuitatem impetum fecit, sperans eam posse capere: quam ipse, antequam à Galilæis deficeret, ita muris cinxerat, vt Romanis quoq; esset inuicta, vnde etiam spe frustratus est, cum nec vi nec suasu Sepphoritas in suas partes pertrahere potuisset: magisq; in Iudæa bellum accendit Romanis indignè

Sepphoritis Vespasianus auxilium mittit: Galilęã verò ignis & sanguis replet.

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

ferentibus insidias, & propterea nec die nec nocte ab agrorũ depopulatione cessantibus, sed passim diripientibus quicquid rerũ in his reperissent: qui tamẽ cum mortem pugnacibus semper inferrent, imbelles ad seruitium capiebant: ignis verò & sanguis Galilæam totam repleuerat, nec quisquã expers eius acerbitatis aut cladis erat: vnã salutis spem fugientes habebant in ciuitatibus, quas murorum ambitu Iosephus cõmunierat. Titus autem Alexandriam transmissus ex Achaia citius quàm per hyemem sperabatur, manũ militum cuius causa missus fuerat suscepit: cõtentoq; vsus itinere, maturè ad Ptolemaidem peruenit. Cumq; ibi patrem suum reperisset, duabus quas secum habebat legionibus (erãt autem nobilissima quinta & decima) iunxit etiam quam ille adduxit quintãdecimam. Eas autẽ sequebantur decem & octo cohortes: quibus accessere ex Cæsarea quinq; cum vna ala equitum, & ala quinq; Syrorum equitum. Decem autem cohortium singulæ mille pedites habebant: in cæteris verò tredecim sexceni pedites, & centeni viceni equites erant. Satis autem auxiliorum etiam à Regibus congregatum est. Antiochus enim & Agrippa & Sohemus bina millia peditum, & sagittarios equites mille præbuerunt: cum Arabia quoque Rex *Malchus, præter quinq; millia peditum, equites mille misisset, quorum pars maior erant sagittarij: vt tota manus computata cum* Regijs, *sexaginta millia circiter peditum equitumq; colligeret, præter calones: qui plurimi sequebantur, & meditationi bellicæ assueti nihil à pugnacissimis aberant: quod tempore quidem pacis dominorũ exercitationibus interessent, belli autem pericula cum ipsis experirentur, & neque peritia, neque viribus à quoquam nisi à dominis vincerentur. qua quidem in re nimis admirandam quis existimauerit* Romanorũ *prouidentiam, ita seruos instituentium, vt non solum vitæ ministerio, sed belli etiam necessitatibus vtiles sint. Quòd si quis eorum aliam quoq; respexerit militiæ disciplinam, profecto cognoscet tantum eos imperiũ non fortunæ munere, sed propria virtute quæsisse. Armis enim vti non in bello incipiunt, neq; solum, si necesse sit, manus mouent, cũ in pacis otio cessauerint: sed armis veluti naturæ coharentes, nullas capiunt exercitationis inducitationis inducias, nec tempora præstolantur. Meditationes autem eorũ nihil à vera cõtentione discrepant: sed in dies singulos militũ quisq; omnibus armis, tanquã in procinctu positus, exercetur: quo etiã facilimè prælia tolerant. Neq; enim ordo neglectus eos à consueta dispositione dispergit, neq; metus stupefacit, neq; lassitudo exhaurit. Vnde sequitur, vt semper superent, quos non itidem confirmatos inuenerint. Nec errauerit si quis eorum meditationes conflictus esse dixerit sine sanguine, contraq; prælia meditationes cum sanguine. Nam ne repentino quidem hostium incursu opprimi possunt: sed quocunque in hostilem terram irruperint, non nisi permunitis castris prælio decernunt. quæ quidem non leui opere, nec iniquo loco erigunt, nec inordinatè describunt: sed siquidem inæquale solum fuerit, complanatur: quatuor verò angulis horum dimensio designatur. Nam & fabrorum multitudo, & ferramentorum copia quæ vsus exstructionis postulat, sequitur exercitum. Et interior quidem pars castrorum tabernaculis distribuitur, ambitus autem eorum extrinsecus muri faciem præfert: ordinatis etiam turribus pari spatio dispositis: quarum interualla catapultis atque balistis, & alijs machinis saxa intorquentibus, omnibusq; instrumentis missiliũ cõplent, vt cuncta scilicet iaculorũ genera in promptu sint. portas autẽ quatuor ædificant, tam iumentis aditu faciles, quàm ipsis, si quid*

Ingentes copias Titus in Iudæam ducit.

Diligentia & labor Romanorum in parandis bello necessarijs.

Studium indefessum Romanorum belligerandi.

Ordo Romanorum in castris.

quid vrgeat, intrò currentibus latas. Intus autem castra vici spatijs interpositis dirimunt, mediaq; rectorum tabernacula collocant, & inter hæc prætorium diuûm templo similimum: prorsus vt quasi repentina quædam ciuitas existat: forum quoque & opificum stationes, & sedes militum primatibus, ordinumq; principibus, vbi si qua sit inter alios ambiguitas iudicent. Ipse verò ambitus, & omnia quæ in eo sunt, multitudine simul & scientia fabricantium opinione citius communitur: qui si res vrgeat, fossa extrinsecus cingitur, depressa cubitis quatuor, pariq; spatio lata. Armis autem septi, per contubernia cum decore atque otio intentorijs agunt: omniaq; ab his ordinatè etiam alia cautéque per contubernia expediuntur: veluti si ligno aquáve opus sit aut frumento. nec enim cœna vel prandium cum voluerit, in potestate cuiusquã est, simul autem omnibus somnus est, excubias & vigilandi tempora buccinæ significant, neque est omninò quicquam quod sine edicto geratur. Mane autem milites quidem ad centuriones, illi verò ad tribunos conueniunt salutatum: cum quibus ad summum omnium ducem vniuersi ordinum principes. Ille autem his signum aliaq; dat ex more præcepta proferenda subiectis: quibus etiam in acie circumaguntur quò opus est, ac vniuersi pariter incurrunt itemq; sese recipiunt. Cum autem castris egrediendum est, tuba indicium facit: nemóque otiosus est. sed vel solo nutu moniti, tabernacula tollunt, omniaq; ad profectionem instruunt. deinde iterum tuba, vt sint parati, significat. Illi autem cum mulos & iumenta sarcinis onerauerint, velut in curruli certamine signum expectãt. Castra verò incendunt, eò quod sibi alia munire facile sit, & ne quando hostibus eadem vsui sint. Et tamen tertio quoq; tuba signo indicant, vt exeatur: vrgendo alqua ex causa morantes, ne quis ordinem deserat. Dexterq; duci præco astans, si ad bellum parati sint, voce patria ter percontatur. illiq; toties alacri & magna voce paratos esse se respondent, interrogantémque præueniunt: & Martio quodam spiritu repleti cum clamore dextras erigunt. Deinde otiose & cum omni decore progredientes ambulant suum quisque ordinem velut in bello custodiens: pedites quidem thoracibus & galeis septi, & vtroque latere gladijs accincti. læuus autem gladius multo est longior, cum dexter mensuram palmæ non excedat. qui verò ducem stipant lecti pedites scuta & lanceas gestant: cætera manus hastas & clypeos longos, serramq; & corbem & sarculum & securim, necnon & habenam & falcem & catenam, triduiq; viaticum, vt parum interfit inter onusta iumenta & pedites. Equitibus autem ad dexteram gladius est longior, & contus in manu, transuersusq; ad equi latus clypeus: ternaq; in pharetra vel amplius dependent lata cuspide iacula, nihil ab hastis magnitudine differentia. Cassides verò & thoracas peditibus habent similes: nulloq; armorum genere ab equitum alis discrepant lecti, qui circum ducem versantur. Agmina autem semper cui sorte id obtigerit, antecedit. Talia quidem sunt Romanorum itinera & mansiones, itemq; armorum varietas. Nihil vero nec in prælijs inconsultum aut subitum agunt: sed omnia semper sequuntur facta sententiam: opusq; adhibetur antè decretis. Vnde aut minimè peccant: aut si peccauerint, facilis est errati correctio. Fortuna autem successibus meliores consiliorum, etiam si aliter successerit, arbitrãtur euentus: quasi bonum quidem fortuitum ad rem inconsultè gerendã illiciat: quæ verò ante cogitata fuerint, etiam si aduersus casus exceperit, bene iam me-

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

Reuerentia & obedientia Romanorum militum erga Præfectos.

Quomodo Romani castris egrediantur.

Arma Romanorum peditum.

Arma Romanorum equitum.

Romani, nihil in prælijs inconsultum aut subitum agunt

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

ditatos exhibeant ad cauendum ne idem rursus eueniat: & bonorum quidem fortuitorum non is autor sit cui contigerint, tristium verò quæ præter sententiã acciderint, saltem rectè consulta videantur esse solatium. Armorum quidem exercitatione comparant, vt non modo corpora, sed animi quoque militum fortiores sint. Maior autem illis est ex timore diligentia. namq; leges apud eos nõ desertionis solum, verumetiam minimæ negligentiæ sunt capitales: ducesq; magis quàm ipsæ leges terribiles. namq; bonos honorando redimunt, ne in coercendis noxijs videantur crudeles. Tanto autem obsequio rectoribus parent, vt & in pace ornamento sint, & in acie corpus vnũ totius conspiciatur exercitus. sic eorum copulati sunt ordines, ita circumduci sunt mobiles: & acutis auribus ad præcepta, oculisq; ad signa, & ad opera manibus: vnde facere quidem semper strenui sunt, pati verò tardissimi. nec est vbi præliantes aut multitudinem hostium, aut consilia sensere ducum, aut difficultatem regionum: sed ne fortunæ quidem succubuere. nam & ea certiorem putant esse victoriã. Quorum igitur actus à consilijs incipiunt, consultaq; adeò strenuus exequitur exercitus, quid mirum si Euphrates ab oriente, & Oceanus ab occidente, itemq; à meridiano tractu Africa fertilissima regio, & à septentrione Rhenus atque Danubius sunt imperij limites, cum minorem esse possidentibus possessionem recte quis dixerit? Hæc ergo prosecutus sum, non tam proposito laudandi Romanos, quàm solatio deuictorum, & vt nouarum rerum cupidos deterrerem: fortasse autem & ad experientiam proderunt bonarũ artium studiosis, Romana instituta militia nescientibus: redeo tamen vnde digressus sum.

Maior diligentia Romanis est ex timore.

Obedientia Romani militis victoriæ causa.

Tractus Romani imperij.

CAP. IIII.

Impetus Placidi contra Iotapatam.

VESPASIANVS quidem vnà cum Tito filio in Ptolemaide interim degens, ordinabat exercitum: At verò Galilæam peruaserat Placidus, vbi maximam eorũ quos comprehendisset multitudinem interemit: hæc autem fuit Galilæorum imbecillior turba, animisq; deficiens: pugnacissimos autem vt vidit semper in ciuitates confugere, quas Iosephus communierat, in Iotapatam, quæ omnium tutissima erat, impetum vertit: existimans eam repentino aggressu facilimè captum iri, magnamq; & sibi ex ea re alios apud rectores gloriam comparandam, & illis commodum ad reliqua maturius explicanda, quasi metu cessuris alijs ciuitatibus, si quæ validissima esset, occupatam vidissent. Multum tamen opinione deceptus est: Iotapateni enim, cum eius impetum præsensissent, prope ciuitatem aduenientem excipiunt: congressiq; cum Romanis ex improuiso plurimi & ad pugnam parati, necnon & alacres (quippe vt pro salute patria, item coniugum liberorumq; dimicantes) in fugam eos vertunt, multosq; sauciant, septem solum interfectis: quia neque inordinatè pugna decesserant, septisq; vndiq; corporibus leuiter fuerant vulnerati: cum Iudæi quoque magis eminus iaculari, quàm manus conferere inermes cum armatis confiderent. ex ipsis autem Iudæis tres ceciderunt, paucis præterea sauciatis. Placidus igitur ab oppido repulsus aufugit.

Placidus in Iotapatã impetũ vertit, repulsus verò aufugit.

Galilæa

CAP. V.

Galilæa à Vespasiano inuaditur.

An.mũdi 4031. A nato Christo 69.

GALILÆAM verò Vespasianus ipse cupiens inuadere, ex Ptolemaide proficiscitur, ordinato militum itinere, sicut Romani consueuerunt. Auxiliatores enim qui leuius armati essent, itemq; sagittarios praire iussit, ad repentinos incursus hostium cohibendos, & vt suspectas atq; opportunas insidijs syluas scrutarentur. Hos sequebatur Romani peditatus equitatusq; pars: post quos è singulis centurijs deni armaturam suam ferentes, mensurasq; castrorum. Post hos stratores viarum ibant, qui aggeris maligna corrigerent, ac aspera complanarent, syluasq; obstantes praciderent, ne perplexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde suas, itemq; subiectorum sibi rectorum sarcinas, & tutelæ causa multos cum his equites ordinauit. post quos ipse veniebat, lectos pedites equitesq;, necnon & lancearios secum ducens equitumq; praterea suorum agmine comitatus. De singulis enim turmis proprios centum & viginti equites deputatos habebat. hos sequebantur, qui expugnandis ciuitatibus machinas & catera tormenta portarent, deinde rectores, itemq; prafecti cohortibus tribuni, stipati lectis militibus. & post hos circum aquilam signa alia, qua omnibus apud Romanos agminibus praest, quòd & vniuersarum auium regnum habeat, & sit validissima. Itaque illam & Principatus insigne putant, & omen victoriæ quoscunq; bello petierint. Sacras verò signorum effigies sequebantur cornicines, & post eos acies, in latitudinem senis digesta militibus. hisq; adhærebat ex more quidam centurio, disciplinæ atque ordinis custos. Serui autem singularum legionum cuncti cum peditibus erant, mulis aliisq; iumentis vehentes militum sarcinas. Postremum agmen, in quo erat mercenaria multitudo, cogebant armati pedites, equitumq; non pauci. Itaperacto itinere, Vespasianus cum omni exercitu ad fines Galilææ peruenit: ibiq; positis castris, quamuis promptos ad bellum milites continebat, vnà & ostendendo exercitum, quò hostes metu percelleret, spatiumq; indulgendo pœnitudinis, si quis ante prælium voluntatem mutaret: nihilominus autem murorum instruebat obsidium. Itaq; multos quidem rebelliones fugere vel solus fecit ducis aspectus: metum verò vniuersis incussit. Josephi enim socij, qui non longè à Sepphori castra posuerant, vbi bellum appropinquare cognouerunt, & iam iamq; Romanos prælio secum congressuros, non modò ante pugnam, sed antequam hostes omninò conspicerent, fuga disiecti sunt. cum paucis autem relictus Josephus, vbi animaduertit neque se ad excipiendos hostes sufficientem manum habere, & Iudæorum animos concidisse: ac, si fides his haberetur, plerosque libenter ad hostes defectum ire: iam tum quidem bello omni abstinebat: quàm longissimè autem periculis abesse decreuit: abductisq; qui secum remanserant, in Tiberiada confugit.

Vespasianus Romanorum militum iter ordinat.

Aquilam Romani Principatus insigne & omen victoriæ putant.

Iosephus à suis desertus in Tiberiada confugit.

CAP. VI.

Gadaræ expugnatio.

VESPASIANVS autem Gadarensium ciuitatem aggressus, primo impetu capit, quòd eam pugnaci multitudine vacuam reperisset. Deinde hinc transgressus interius, cunctos puberes interfecit, cum Romanos odio gentis, & cladis memoria, quam pertulerat Cestius, nullius ætatis misericordia commoueret. Incendit

An.mũdi 4031. A nato Christo 69.

autem non ſolum ciuitatem, ſed etiam omnes circum vicos, & oppidula quædam penitus deſolata, nonnulla quorum habitatores ipſe cepiſſet. Ioſephus autem, quam tuitionis cauſa optauerat ciuitatem, ipſe metu repleuit. Nam Tiberienſes nunquam eum, niſi de omni bello deſperaſſet, in fugam verſum iri credebant: neque in hoc eos voluntatis eius fallebat opinio. Videbat enim res Iudæorum quorſum euaderẽt: vnamq; illos viam ſalutis habere, ſi propoſitum mutauiſſent. Ipſe verò, quamuis adhuc ſibi ſperaret à Romanis veniam tribuendam, mori tamen ſæpè maluiſſet, quàm prodita patria, cum dedecore adminiſtrationis ſibi credita, apud illos feliciter agere, contra quos fuerat miſſus. Decreuit igitur Hieroſolymam primatibus, quemadmodum ſeſe res haberent, cum fide perſcribere: ne vel nimis extollendo vires hoſtium, timiditatis mox argueretur: vel minus aliquid nunciando, fortaſſe cœpti etiam pœnitentes ad ferociam reuocaret: vtq; ſi fœdus eis placeret, citò reſcriberent: aut ſi bellandum eſſet, dignum ei contra Romanos exercitum mitterent. Ille quidem hac epiſtola ſcripta, maturè mittit qui Hieroſolymam literas ferret.

Ioſephus ab Romanis ſibi timet, & Hieroſolymam primatibus ſcribit.

CAP. VII.

Iotapatæ obſidio.

VESPASIANVS autem Iotapatam excindere cupiens (nam in eam plurimos hoſtium refugiſſe cognouerat, & præterea validiſſimum hoc eorum eſſe receptaculũ) præmittit pedites cum equitibus, qui montanum iter coaquarent, ſaxis aſperum, ac peditibus quoq; difficile, omninò verò equitibus inuium. Et hi quidem quatriduo fecere quod iuſſum eſt, latamq; aperuere exercitui viam. Quinto autem die, qui menſis Maij vigeſimus & primus erat, prior Ioſephus in Iotapatam ex Tiberiade venit, abiectoſq; Iudæorum ſpiritus erigit. Cum verò tranſitum eius Veſpaſiano quidam transfuga nunciaſſet, vtq; mox ciuitatem peteret incitaret, veluti cum ea totam Iudæam capere poſſet, ſi Ioſephum ſubiugaſſet: hoc ille nuncio pro maxima felicitate percepto, Dei prouidentia factum ratus, vt qui hoſtium prudentiſſimus videretur, vltrò ſe etiam in cuſtodiam traderet voluntariam: ſtatim quidem cum equitibus mille Placidum mittit, vnaq; decadarchum Ebutium, tàm manu quàm prudentia virum inſignem, circumuallare ciuitatem iuſſit, ne clàm inde Ioſephus elaberetur. Poſtero autem die cuncta manu comitatus ipſe conſequitur, & poſt meridiem vſque acto itinere, ad Iotapatam peruenit: adductoq; in ſeptentrionalem eius partem exercitu, in quodam tumulo caſtra ponit, diſtante ab oppido ſtadijs ſeptem. Conſulto autem quàm maximè conſpici ab hoſtib. affectabat, vt viſu attoniti turbarentur. quòd etiam factum eſt: eosque tantus continuò ſtupor inuaſit, vt muris egredi nullus auderet. At Romanos tota die ambulando fatigatos, ciuitatem ſtatim aggredi piguit: ob eam cauſam duplici acie circundato oppido, tertium extrinſecus agmen equitum poſuere, omnes Iudæis exitus obſtruentes. Sed ea res illos in ſalutis deſperatione audaciores effecit: quippe in bello nihil eſt neceſſitate pugnacius. Itaque poſtridie impetu in muros facto, Iudæi primò quidem locis ſuis manentes, Romanis caſtra ante muros habentibus reſiſtebant. poſtea verò quàm Veſpaſianus & ſagittarios & funditores, omnemque iaculatorum multitudinem adhibitam, miſſilibus in eos permiſit vti: atque ipſe cum peditibus in aduerſum collem, vnde murus expugnabilis erat, niti cœpit: tunc ciuitati metuens Ioſephus,

Ioſephus in Iotapatã ex Tiberiade venit.

Obſidio Iotapatæ.

In bello nihil eſt neceſſitate pugnacius.

phus, & cum eo cuncta Iudæorum prosiluit multitudo: omnesque in Romanos pariter irruentes, procul à muris eos deterruere, multa manu simul & audacia patrando facinora. Neque minora tamen patiebantur quàm faciebant. nam An. mundi 4011. A nato Christo 69.

quantũ ipsos salutis desperatio, tantum pudor incendebat Romanos. & hos quidem peritia cum fortitudine, illos autem duce iracundia ferocitas armabat. Deniq; cum tota die pugnatũ fuisset, prælium nox diremit: in quo Romanorum plurimis sauciatis, tredecim interfecti sunt: Iudæorũ autem cum sexcenti essent vulnerati, septẽ & decem ceciderunt. Nihiloq; minus, Romanis postridie iterum irruentibus occurrunt, multoq; fortius restiterunt: ex eo scilicet fiduciam nacti, quòd eos pridie prater spem sustinuerant. sed eos quoq; pugnaciores experti sunt, quòd eorum iracundiam pudor incenderat, vinci credentium, nisi citò vicissent. Itaq; per dies quinq; Romanos minimè ab aggressione cessantib. etiam Iotapatenorum excursus agebantur, muriq; fortius oppugnabantur. Et neq; Iudæi vires hostiũ formidabant, neq; Romanos difficultas oppidi capiendi lassabat. Etenim Iotapata paulominus tota rupes est, ex alijs quidẽ partibus undiq; vallibus immensis præceps, vt earum altitudinẽ oculis deprehendere cupientium aspectus ante deficiat. Ab una verò tantũ Borea parte adiri potest, vbi per transuersum latus desinente montis ædificata est: quod quidem ipsum muro ciuitatis Iosephus fuerat amplexus, quo inaccessa essent hostib. superiora cacumina. Alijs verò circũ montibus tecta, prius quã in eam peueniretur, à nullo poterat cõspici. Iotapata quidem sic erat cõmunita. Vespasianus aũt & cum natura loci simul certandũ putans, & cum audacia Iudæorum, incipere obsidionem acriter statuit: aduocatisq; rectorib. sibi subditis, de aggressu deliberabant. Cumq; aggerem fieri placuisset, qua parte murus facilis erat accessui, totum ad comparandam materiã misit exercitum: oppidoque propinquis montib. excisis, magnaque vi lignorum & lapidum comparata, cratibusque ad euitanda iacula desuper missa per vallos dispositis, his protecti aggerem construebant. nulla autem noxa vel minima telorum erat, qua de muro iacerentur. His autem alij terrã ex propinquis tumulis eruentes,

Prælium inter Romanos & Iudæos tota die commissum, nox dirimit.

Iotapatæ situs.

Vespasianus obsidionem acriter incipere statuit.

An.mũdi 4031. A nato Christo 69.

eruentes, ſine intermiſsione ſuppeditabant: cunctisq; trifariam diſtributis, nullus erat otioſus. At Iudæi ſuper eorum tegmina ſaxa ingentia, & omne telorum genus curabant immittere: quæ licet minimè penetrarent, magnos tamen crepitus dabant, & horribile impedimentum erat operantibus. Tunc igitur Veſpaſianus machinis miſsilium circumpoſitis (erant autẽ omnes centum ſexaginta) in eos qui ſuper murum aſtarent, iuſsit tela contendi: ſimulq; ex catapultis lanceæ percurrebant, ſaxaq; tormentis ingentia mittebantur, ignisq; & ſagittarum frequentiſsima multitudo, quæ non ſolùm murum, ſed etiam totum intra iactum earum ſpatium Iudæis inacceſſum fecêre. Arabum enim ſagittariorum manus, & iaculatores, itemq; funditores & omnes machinæ tela iaciebant. Neque tamen his Iudæi prohibiti, ne deſuper propugnarent, quieti erant:

Iudæi per cuneos excurrunt, aggeremq; diſſipant.

ſed excurrendo per cuneos more latronum, tegmina operantium detrahebant, nudatosq; feriebant: & vbi illi ceſsiſſent, aggerem diſsipabant, vallorumq; munimenta cum cratibus igni tradebant: donec Veſpaſianus cognito, huius damni cauſam ex diſtributione operũ contigiſſe, quòd interiecta ſpatia Iudæis locũ aggrediendi præberent, adunauit tegmina: coniunctisq; pariter virib. obreptiones hoſtium præpeditæ ſunt. Erecto autẽ propemodum aggere, pauloq; minus æquato propugnaculis, indignum eſſe ratus Ioſephus, nihil contrà moliri, quod oppido ſaluti foret, conuocat fabros, murumq; altius iubet extolli. Cumq; illi tam multis obſtantibus iaculis minimè ædificare poſſe affirmarent, hanc eis defenſionem excogitauit. Sudibus fixis per eos boum coria recentia extendi præcepit, quæ emiſſos tormentis lapides ſinuata ſuſciperent, quibusq; repulſa tela cætera dilaberentur, & ignis humore langueſceret. hisq; ante fabros oppoſitis, illi murum die noctuque operando, ad viginti cubitorum altitudinem erexerunt, crebris etiam turribus in eo conſtructis, miniſque validiſsimis aptatis. Quæ quidem res Romanis iam intra ciuitatem ſe eſſe credentibus, magnum mœrorem comparauit, tàm Ioſephi molitione, quàm oppidanorum obſtinatione perterritis.

Ioſephus ſudibus fixis per eos boum coria recentia extendi præcipit, quæ emiſſos tormentis lapides ſinuata ſuſciperent, murum altius erigit.

CAP. VIII.

Obſidio Iotapatenorum à Veſpaſiano, & diligentia Ioſephi, deq; Iudæorum excurſione in Romanos.

AT VESPASIANVS & calliditate conſilij, & hoſtium audacia magis irritabatur: qui iam recepta ex munitione fiducia, Romanos vltrò incurſabant: inque dies ſingulos prælia cateruatim, & cuiuſque modi latrocinales doli, & eorum quæ caſus obtuliſſet rapinæ, aliorumque incendia fiebant: donec Veſpaſianus retento milite à pugna, ſtatuit obſidere ciuitatem, vt eam vſui neceſſariorum penuria caperet. Aut enim coactos inopia ſibi ſupplicaturos, aut ſi ad finem vſque in eadem pertinacia durauiſſent, fame conſumendos eius habitatores putabat: multoque faciliores expugnatu fore, ſi poſt interuallum rurſus anxijs incubuiſſet. Itaque omnes exitus eorum aſſeruari præcepit. Illi autem frumenti quidem, aliarumque omnium rerum intus habebant copiam, præter ſalem. aquæ verò penuria eos affligebat: quia neque fons erat intra ciuitatem, & imbre contentis habitatoribus, rara eſt in illo tractu æſtiuis menſibus pluuia. quo tempore obſeſſi etiam hoc vehementius afficiebantur, quod arcendæ ſiti fuerat excogitatum: quodque fieri, velut omnis aqua iam defeciſſet, ægrè ferebant. Ioſephus enim, cum & ciui-

Veſpaſianus retento milite à pugna, ciuitatem obſidere ſtatuit.

& ciuitatem videret abundare alijs rebus, fortesq; animo viros esse, quo longiorem Romanis obsidionem faceret, quàm sperabant, iam tum potum mensura ciuibus ministrabat. illis autem conseruari aquam penuria grauius esse videbatur: amplioremq; cupiditatem mouebat, quòd ius bibendi liberum nõ haberent: ac velut ad extremam sitim peruentum esset, labori cedebant. Hoc autem modo affecti, Romanos latere non poterant, qui ex aduerso colle trans murũ in vnum eos confluere locum, & aquam mensuram accipere prospectabant: quò etiam balistarum peruenientibus telis, plurimos occidebant. Vespasianus quidem non multo post, exhaustis puteis, ipsa sibi necessitate traditum iri ciuitatem sperabat. Iosephus autem, vt hanc eius spem frangeret, iussit quàm plurimos per murorum minas demersa vndis atq; humida vestimẽta suspendere, vt omnes repentè aqua perfluerent. ex quo mœror simul Romanis ac timor erat, cum tantum aqua viderent eos ludibrio consumere, quos potu indigere credebant. Deniq; dux belli etiam ipse, quia penuria ciuitatem posse capere desperasset, iterum consilium ad vim atque arma conuertit: Iudais quoque id maximè cupientibus: quòd nec se nec ciuitatem saluam fore credebant, & prius quàm fame vel siti perirent, mortem bello optabant. Iosephus tamen, prater hoc etiam aliud consilium, quò sibi copia pararetur, per quandam vallem deuiam, propterea q; minus curiosè habitam à custodibus, excogitauit. Mittẽdo enim per occiduas eius partes literas ad quos vellet Iudaos extra ciuitatẽ degentes, ab his omnia vsui necessaria, & qua in ciuitate defecerant, accipiebat: mãdato commeantibus, vt plerunq; ad excubias reperent, terga velleribus tecti: quo si qui eos nocte vidissent, canum similitudine fallerentur. idq; factitatum est, donec eius fraudem vigiles persenserunt, vallemq; cinxerunt. Itaque tunc Iosephus non diu ciuitatem sustinere posse prospiciens, suamq; pariter salutem, si vellet remanere, desperans, cum optimatibus de fuga tractabat. verùm id populus sensit, & circa eum fusus, ne sese negligeret, precabatur, in quo solo recumberent. ipsum enim saluti esse ciuitati manentem, velut omnes eius causa alacri essent animo certaturi. quòd si etiam capiantur, eundem solatio fore. decere autem illum nec inimicos fugere, nec amicos deserere, aut quasi ex naui tempestate oppressa desilire, qui ad eam tranquillo mari venisset. ipsum enim magis demersurum esse ciuitatem, cum iam nemo audebit hostibus repugnare, si discessisset cui confiderent. Iosephus autem quòd sibi caueret occultans, illorum commodo se exitum parare dicebat. nam intra ciuitatem manendo, neque seruatis grande aliquid se profuturum: & si caperentur, vnà cum his esse frustra periturum: obsidione verò liberatum, extrinsecus maximo eis emolimento fore. maturè enim congregatis ex territorio Galilais, alio bello Romanos ab eorum ciuitate reuocaturum. nunc autem non videre, quid apud eos residens vtilitatis afferret, nisi quòd Romanos ad obsidionem magis incitaret, vt se caperent magni pendentes: quem si fugisse cognouissent, multum essent de obsidionis impetu remissuri. Non flexit his populum Iosephus, sed hoc circumsistere se magis incendit. denique pueri & senes, itemq; mulierculæ cum infantibus flentes ad eius pedes accidebant, eumq; omnes complexi tenebant, & vt fortunæ socius sibi remaneret, cum vlulatibus supplicabant: non inuidia salutis eius, quantum ego arbitror, sed propria spe. nihil enim se mali, remanente Iosepho, existimabant esse passuros. Ille autem siquidem paruisset, hæc preces esse ratus: custodiam verò, si per vim cogeretur (multum enim propositum

An.mũdi 4031. A nato Christo 69.

Iosephus potũ, mensura ciuibus ministrat.

Stratagema Iosephi.

Aliud callidum Iosephi consilium.

Prudentia Iosephi.

Iosephus in Iotapata remanet.

Populus Iosephum, ne sese negligeret, precatur.

An.mũdi 4031. A nato Christo 69.

discessus etiam querelarum misericordia fregerat) remanere statuit. communiq́ desperatione ciuitatis armatus, & nunc tempus esse dicens pugnam incipere, cum spes nulla salutis est: pulchrumq́ vitam pacisci pro laude, ac forti aliquo patrato facinore in memoriam posteritatis occumbere: ad opera sese conuertit.

Cum spes nulla salutis est, bellum extremum remedium.

Audacia Iudæorum in extrema desperatione.

Cum pugnacissimis ergo egressus, disiectis custodibus, vsque ad Romanorum castra excurrebat: & nunc pelles aggeribus impositas, sub quibus tendebant, discerpere: nunc operibus ignem immittere, posteroq́ die similiter ac tertio & per aliquot deinceps dies ac noctes bellando non defatigabatur. Sed Vespasianus Romanos his excursibus malè affectos aspiciens (nam & terga dare Iudæis pudebat, & fugientes insequi armorum pondere tardabantur: cum Iudæi semper aliquid agentes, priusquam paterentur, in ciuitatem refugerent) armatis imperat, vt eorum impetum declinarent, néue cum hominibus mortis auidis manum conferrent. Nihil esse fortius desperatis. Restingui autem illorum impetus, si proposito frustrentur, quasi flammam si materiam non inueniat. Ad hoc oportere Romanos cautius quærere victoriam, augendæ possessionis causa, non ex necessitate pugnantes. Per sagittarios autem Arabum & Syriæ & funditores, perq́ saxa tormentis emissa plerunque repellebat Iudæos. nulla enim telorum machina quiescebat. Illi autem his quidem malè accepti cedebant: verùm eminus missa intra iactum subeuntes, sæuius Romanis instabant: cum neq́ corpori, neque animæ parcerent: sed per vicem vtrinque pugnarent, suorum quisque laborantibus subuenientes.

Vespasianus per sagittarios & funditores Iudæos repellit.

CAP. IX.

De oppugnatione Vespasiani contra Iotapatam, ariete, & alijs tormentis bellicis.

Aries.

IGITVR Vespasianus vltrò se existimans longitudine temporis, hostiumq́ incursibus obsideri, cum propè iam muris aggeres æquarentur, arietem admouere decreuit. Est autem aries, immensa materia, malo nauis assimilis: cuius summum graui ferro solidatum est, in arietis effigiem fabricato, vnde etiam nomen accepit. dependet autem funibus medius ex trabe alia, velut ex trutina, palis vtrinque fultus, bene fundatis. retrorsum autem magna virorum multitudine repulsus, ijsdemq́ simul rursus impellentibus missus, in fronte prominente ferro mœnia percutit: nec est vlla tam valida turris, aut murorum ambitus adeò latus, vt etsi priores ictus fortiter sustinuerit, assiduos vincat. Ad huius periculum rei duci Romano transire placuit vi capere oppidum properanti: quoniam pernicioſa videbatur obsidio, Iudæis minimè quiescentibus. Itaque Romani quidem balistis caterisque missilium machinis, vt facilius ferirentur qui de muris obstare tentassent, propius adhibitis vtebantur: neque sagittarij aut funditores longius aberant. cum verò ea causa muros nemo auderet ascendere, ipsi arietem applicabant cratibus desuper itemque pellibus septum, tàm pro sui defensione quàm machinæ. Et primo quidem impetu mœnia concussa sunt: clamorque oppidanorum, velut iam capti essent, maximus factus est. Iosephus autem eundem locum sæpè feriri, neque multo post murum disturbatum iri prospiciens, quo commento vim machinæ paulatim falleret excogitauit. Saccos enim paleis confertos, quà semper impetum arietis ferri viderent, demitti iussit ex muro: vt eo modo secundi ictus errarent, aut etiam excepta vulnera laxitas frustraretur. Quæ quidem res multum Romanis mora

Iosephus commentum, quo vim machinæ paulatim falleret excogitauit.

morę attulit. nam quocunque hi machinam conuertissent, contra illi qui super murum stabant, palearum traducentes saccos, ictibus supponebant: nihilq; murus repercussione lędebatur, donec etiam Romani aduersus hoc aliud machinati sunt: proceris enim contis expeditis, in his summis falces quibus saccos abscinderent alligarunt. Cum autem hoc modo efficax esset opus arietis, ac murus (qui recens ędificatus erat) ictibus cederet, quod reliquum erat, Iosephus eiusq; socij ad ignis auxilium se contulerunt: accensumq; totum quod aridę fuit materię, tribus ex locis pariter inflammarunt, vnaque machinas & propugnacula Romanorum & aggeres concremarunt. Illi verò non sine malo subueniebant, audacia simul eorum territi, & ne adiumento essent, flammis proruentibus impediti: quę aridum nactę fomitem, & prętereą bitumen ac picem, necnon etiam sulphur opinione citius volitabant: operaq; Romanorum multo labore curata, vnius horę spatio pessum dederunt. His etiam vir quidam Judęus, prędicatione ac memoria dignus inuentus est, Simei filius Eleazarus, cui Saab Galilęę patria fuit. Is enim saxum ingens altè sublatum, tanta vi super arietem ex muro demisit, vt machinę caput abrumperet, idq; ex medijs hostibus saltu ad eos delatus auferret, nullóque metu reportaret ad murum. Postremò tanquam signum quo tela mitterent, hostibus propositus, nudo corpore quinque sagittarum vulneribus fixus est: earumque nulla respecta, vbi murum ascendit, vnde iam videri ab omnibus poterat, sua audacia ibi constitit, contractusque dolore plagarum cum ariete decidit. Post hunc fortissimi extiterunt duo fratres Netiras & Philippus de vico Ruma Galilęi. Qui cum super milites decimę legionis prosiliissent, tanto impetu vique irruerunt, vt & aciem Romanorum perrumperent, quique aduersum ierant, omnes in fugam verterent. Prater hos Josephus quoque & cętera multitudo, raptis ignibus, machinas & refugia, cum operibus quintę itemque decimę, eius quę terga dederat legionis, incendunt. Cęteri autem qui mox consecuti sunt, & instrumenta & omne genus materię obruerunt. Rursus autem Romani sub vesperam, erectum arietem ad eam muri partem, quę pridem quassata fuerat, appulere: ibiq; propugnatorum quidam Vespasiani plantam sagitta percussam leuiter vulnerat, quia vis teli spatio defecisset. Maximam tunc id Romanis perturbationem fecit. his enim qui propè aderant viso sanguine perterritis, per omnem fama cucurrit exercitum: relictaq; obsidione, plerique cum stupore atque formidine ad ducem belli concurrebant: & ante omnes Titus aderat metuens patri. Vnde contigit vt & beneuolentia circa rectorem, & filij trepidatio confunderet multitudinem. facile tamen pater & timore filium, & perturbatione liberauit exercitum. superato enim dolore vulneris, & ab omnibus qui sui causa pertimuerunt conspici studens, bellum in Judęos sęuius incitauit. nam velut vltor quisque Imperatoris omne periculum adire cupiebat: & clamore alius alium adhortantes, murum petebant. Iosephus autem cum suis, licet assiduis balistarum itemq; tormentorum ictibus caderent, nequaquam tamen deterrebantur à muro: sed flammis & ferro & saxis eos appetebant, qui arietem protecti cratibus impellerent. Nihil autem aut parum proficiebant, cum sine intermissione procumberet in conspectu hostium positi, quos ipsi contra videre non possent. nam & suis ignibus collucebant, tanquam si dies esset, & certum erant hostibus signum quo tela dirigerent: machinisque procul non apparentibus, missilia cauere non poterant.

An. mūdi 4031. A nato Christo 69.

Iosephus machinas & propugnacula Romanorum & aggeres concremat.

Eleazari robur & audacia.

Netirę & Philippi contra Romanos audacia.

Vespasiani plantam miles sagitta percussam vulnerat.

Bellum in Iudęos renouatur.

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

Vis Romanorum iaculorum.

Ergo propterea tam catapultarum quàm iaculorum vi ſimul multi transfigebantur: miſſaq́ machinis ſaxa & murorum minas auferebant, & frangebant angulos turrium. virorum autem nulli tam fortiter conſtipati erant, vt non vſque ad extremam aciem ſaxi magnitudine ac violentia ſternerentur. Sciet autem aliquis, huius machinæ vis quantum valeat, ex his quæ illa nocte contigerunt. in muro cuidam ex circunſtantibus Ioſepho, ſaxo percuſſo caput auulſum eſt, eiusq́ ad tertium ſtadium veluti funda excuſſa caluaria. Interdiu quoque prægnantis fœminæ tranſiecto vtero, ad dimidium ſtadium infans abactus eſt: tanta tormento vis fuit. Ergo machinis terribilior erat impetus & miſſilium ſtrepitus. Crebri autem mortui, cum per muros deijcerentur, ſonabant. & acerbiſſimus quidem intus excitabatur mulierum clamor: extrinſecus autem occumbentium gemitus concrepabant: totusq́ ambitus muri, ad quem pugnabatur, ſanguine confluebat, iamq́ aſcendi poterat congeſtione cadauerum. montes autem reſonantes, multo amplius horrorem augebant: nec quicquam illi noctu defuit, quod vel auribus vel oculis terrorem poſſet incutere. Plurimi quidem pro Iotapata decertantes, fortiter ceciderunt, plurimi etiam ſauciati ſunt, & tamen vix circa matutinas vigilias murus aßiduis machinarum ictibus ceßit. Tumq́ illi quidem corporibus atque armis eam partem quæ deiecta fuerat, priuſquam Romani pontes apponerent, munierunt.

CAP. X.

De iterata impugnatione Iotapatenorum.

Veſpaſianus ad occupandam ciuitatem, exercitum ducit.

MANE autem Veſpaſianus ad occupandam ciuitatem iam ducebat exercitum, ex nocturno labore paululum recreatum. Idemq́ cupiens de conuulſa muri parte alios propugnatores depellere, equitum quidem fortiſſimos equis dipoſitos trifariam collocat: vt tecti armis dirutum latus vndiq́ obſiderent, contosq́ prætenderent: & cum pontes admoueri cœpiſſent, ipſi priores introirent. Poſt illos autem pedites validiſſimos ordinauit. Reliquam verò equitum multitudinem ſecundum muri ſpatium per montana loca diſtendit, ne quis fugiens excidium ciuitatis lateret. Deinde qui hos ſequerentur conſtituit ſagittarios, paratas ſagittas habere iuſſos: funditores quoq́ ſimiliter, & appoſitos machinis. Alijs autem integris muri partibus ſcalas applicare præcepit: vt qui hos prohibere tentaſſent, deiecta partis defenſionem relinquerent: cæteriq́ omnibus ſimul telis oppreßi, violentia irrumpentium cederent. Ioſephus autem hoc conſilio cognito, per murum quidem integrum labore fatigatos itemque ſenes diſpoſuit, quaſi læsi non poſſent: in parte verò collapſa validum & potentiſſimum quemque: ſenosque ante omnes viros, in quibus & ipſe fuit, ad pericula ſubeunda ſortitus eſt: hisq́ præcepit, vt agminum vlulatibus ne metu quaterentur, aures obſtruerent: contra ſagittarum verò multitudinem communiti protegerentur deſuper ſcutis: paulatimq́ recederent, donec ſagittarij pharetras exinanirent. Si verò pontes à Romanis apponerentur, ipſos proſilire mandauit: atque hoſtibus perſuaſit per ſua inſtrumenta reſiſtere: vnumquenq́ verò ita certare debere, non quaſi conſeruandam tueretur, ſed quaſi perditam iam patriam vindicaret: atque oculis ſuis proponere mactari ſenes ac liberos, coniugesq́ ſuas propemodum ab hoſtibus capi: vimq́ futuræ cladis iam nunc collectam in autores eius effundere. ita quidem in vtroque diſpoſuit. Ciuitatis autem vulgus imbelle, mulieres ac pueri,

Ioſephi cõtra hoſtes callidum conſilium.

pueri, poſtquam oppidum triplici acie vidêre circundatum (nullus enim ad pugnam tranſlatus fuerat à cuſtodijs) ſtrictiſq; gladijs ad partem muri deiectam hoſtes inſtare, armisq; montana loca omnia deſuper collucere, atq; Arabũ quendam ſagittarijs tela ſuggerere, tunc extremo vlulatu quaſi capta vrbe conſonuerunt, non vt impendere mala, ſed vt adeſſe iam crederes. Quare Ioſephus mulieres, ne miſericordia ſuorum animos effœminarent, intra domos cum interminatione concludit, ſilere iuſſas: ipſe verò ad partem muri quæ ſibi obtigerat tranſiuit. & ſcalas quidem applicantibus animum non intendit, ſed tantum ſpeculabatur impetum ſagittarum. Simul autem ac tubicines vniuerſarũ legionũ conſonuerunt, & grauiter infremuit exercitus: ſignoq; dato, miſſis vndique ſagittis lux obſcurari cœpit: Joſephi ſocij memores præceptorum, & aduerſus clamorem obſtructis auribus, & contra ſagitarum vulnera corporibus communitis, cùm admouerentur pontium machinæ, ipſi eas curſu, & antequam hoſtes pedem in his ponerent, occupant: eosq; aſcendere nitentes prælio deturbant, varia manuum itemq; animi facinora demonſtrantes: & ne vel in extremis calamitatibus deteriores illis viderentur, qui ſine periculo fortes contra ſe eſſent, curabant. nec prius à Romanis diuellebantur, quàm vel caderent vel occiderent. Itaq; Judæis perpetuo dimicantibus, cum nec vnde mutarent propugnatores haberent, defeſſis autem Romanorum aſſiduè ſubſtituerentur: proq; his quos violentia repuliſſent, alij ſuccederent: inuicem ſe adhortati latera copulant: protectiq; deſuper longioribus ſcutis, inexpugnabilis globus effecti ſunt: totaq; acie velut vno corpore repellendo Iudæos, in muro iam pedem ponebant. Tum Joſephus, his rerum anguſtijs conſilio neceſſitatis adhibito, machinis excogitandis cum deſperatione ſtimulatur: feruentiq; oleo perfundi milites iubet, ſcutorũ coniunctione defenſos. id autem Iudæi multi, qui & paratum haberent, & plurimũ, citò Romanis infundunt: ipſis etiam in eos ahenis miſſis calore bullientibus. Hæc res Romanorum ardentium aciem diſſipauit, & cum dolore ſauiſſimo deuoluebantur à muro. ſiquidem facilè à vertice ad pedes vſque ſub armatura oleum per totum corpus fluebat, carnemq; non ſecus ac flamma depaſcebatur: quod natura facilè caleſceret, ſeróq; pro ſui pinguetudine refrigeſceret, Thoracibus autem & galeis illigatis incendij fuga non erat. Nunc autem ſalientes, nunc incuruati dolore, de pontibus decidebant. Ad ſuos autem contrà nitentes tutò recedere non poterant, quoniam facilè ab inſequentibus vulnerabantur. Sedneq; Romanis virtus in rebus aduerſis, nec Judæis prudentia defuit. Romani enim licet oleo perfuſi mirabilia pati viderentur, tamen in eos qui perfuderant ferebãtur, præcedentem quiſq; incurſando, tanquam ipſe impetum retardaret. Iudæi verò progreſſum eorum dolo altero deceperunt, cum fœno græco decocto pontium tabulata perfunderent: quibus illi dilabentes retrahebantur, vt neque fugientium quiſquam, neque aggredientium firmo poſſet eniti veſtigio: ſed alij quidem reſupinati per ipſas pontiũ tabulas calcarentur, multi verò ſuper aggeres deijcerentur: & qui cecidiſſent, à Iudæis feriebantur: qui Romanis deſilientibus conflictu iam liberi, facilimè tela dirigebant. Cum autem multa milites mala in hac perpeti pugna dux videret, ſub veſperam eos reuocat: quorum non paucis trucidatis, plures ſunt vulnerati. Ex Iotapata verò ſex viris mortuis, plures quàm trecenti ſaucij tranſlati ſunt. Hoc aũt modo pugnatum eſt Iunij menſis die xx. *At Veſpaſianus, eorum cauſa qua acciderant, conſolatus exercitũ, poſtquam ira*

An. mũdi 4031. A nato Chriſto 69.

Mulierum ac puerorum vlulatus in pugna.

Prælium Romanorum Iudæis in

Romanos Iudæi feruenti oleo perfundunt.

Romani re infecta à pugna retrocedunt.

An.mũdi 4031. A nato Christo 69.

vidit accenſum, neque tam exhortationem quàm opus depoſcere, aggeres quidem altius tollit. Tres verò turres quinquagenûm pedum in excelſum iubet erigi, ferro vndique tectas, vt & ponderе ſtabiles eſſent, neque ignibus expugnarentur: easq; ſuper aggeres collocat, iaculatoribus & ſagittarijs, itemq; leuioribus miſſilium machinis plenas, funditorum quoque fortiſſimis. Qui cum non conſpicerentur propter altitudinem turrium & loricas, ipſi eos qui ſuper murũ aſtarent facilè conſpicuos, telis feriebant. at illi cum neque à vertice venientes ſagittas facilè declinarent, neque vlciſci poſſent quos non viderent: altitudine quidem turrium librata manu iacula ſuperante: ferro autem, quo erãt ſepta, flammis obſtante: ob hæc defenſionem muri deſerunt: oppugnationemq; tentantibus promptè occurrunt. Et Iotapateni quidem ita reſiſtebant, quamuis multi in dies ſingulos occumberent, neque contra mali quicquam hoſtibus facerent, quòd eos ſine periculo prohibere non poterant.

Vespaſianus aggeres altius tollit & turres erigit.

Iotapateni oppugnationem tentantibus, promptè occurrunt.

CAP. XI.

Iaphæ expugnatio à Traiano & Tito.

Iaphæ expugnatio à Traiano.

His autem diebus Veſpaſianus ad finitimam quandam Iotapatæ ciuitatem euocatus, cui nomen eſt Iapha, nouas res affectãtem, & propterea, quòd Iotapatenos præter ſpem reſtitiſſe audierat, inſoleſcentem, mittit eò Traianum decimæ legionis rectorem, dans ei duo millia peditum & equites mille. Ille autem cum oppidum contra expugnationem munitiſſimum reperiſſet (nam præter naturã qua tutũ erat etiã muro duplici cingebatur) habitatores verò eius vidiſſet paratos ad pugnam ſibi obuios proceſſiſſe, prælium cum his committit: eosq; pauliſper reluctatos, in fugam vertit: quos veſtigijs conſecuti Romani, exterioris muri ambitum quò confugerant, cum ipſis irrumpunt. ſecundum autem murum petentibus, ciues ſui clauſere ciuitatem, metu ſcilicet, ne cum his rurſus hoſtes intrarent. Profectò autem Deus Galilæorum clades Romanis donabat, qui etiam tunc ciuitatis eius vniuerſum populum excluſum mœnibus proprijs, ad interitum hoſtibus dedit auidiſſimis cædium. Multi enim ſimul ruentes ad portas, multumq; nominatim præpoſitos inclamantes, inter ipſas preces mactabantur, quibus hoſtes vnum murũ, alterum ciues clauſerant: & inter medios coacti murorum ambitus, multi quidem ſociorum gladijs transfigebantur, infiniti verò à Romanis interficiebantur, ne ad vlciſcendum quidem recepta fiducia. nam præter hoſtilem metum, etiam domeſtica proditio eorum animos fregerat. Denique moriebantur, nõ Romanos, ſed Iudæos execrando, quoad omnes interiere numero hominum duodecim millia. Vnde Traianus vacuam eſſe ciuitatem pugnatoribus reputans, & ſi qui adhuc intus eſſent, nihil eos auſuros eſſe exiſtimans præ timore, imperatori excidium reſeruauit. eumq; per nuncios rogauit vt filium ſuum Titum mitteret, finem victoriæ impoſiturum. ille autem laboris aliquid ſupereſſe ratus, cum milite filium miſit, hoc eſt, quingentis equitibus & peditibus mille. Qui maturè ad ciuitatem profectus ſic ordinauit exercitum, vt in læuo quidem latere Traianum conſtitueret, ipſe verò in dextro obſidioni præeſſet. Itaque militibus ſcalas muris vndiq; applicantibus, cum pauliſper deſuper Galilæi obſtitiſſent, continuo mœnia reliquerunt. Titus verò eiusq; comites ſaltu demiſſi, maturè ciuitatem obtinuerunt. Tumq; vehemens cum his, qui ſe intus congregauere, pugna commiſſa eſt: nunc per angusta viarum

Iudæi ab Romanis intra duos muros cõcluſi trucidantur.

Duodecim millia Iudæorum intereunt.

Titus cum copijs ad Iaphan peruenit.

Vehemens pugna in oppido inter Galilæos & Romanos.

viarum irruentibus validiſſimis, nunc fœminis ex tectorum culminibus, quæ forte inueniſſent, tela iactantibus. Et hoc quidem modo vſque ad ſextam horam ſuſtinuere conflictum. abſumptis autem bellatoribus, cætera multitudo, & ſub diuo, & per domos, ſenes pariter ac iuuenes mactabantur. Denique virilis ſexus præter infantes nullus remanſit, qui cum mulieribus abducti ſunt ſeruitio. Interemptorum quidem in ciuitate, & in primo congreſſu, numerus fuit quindecim millia: captiuorum autem duo millia CXXX. *Hæc Galilæis clades contigit quinto & vigeſimo die Iunij menſis.*

An. mũdi 4031. A nato Chriſto 69.

CAP. XII.

De Samaritis à Cereale deuictis.

SED ne Samaritæ quidem alieni à calamitatibus remanſere. Hi namq; in monte Garizin, qui eſt illis ſanctiſſimus, congregati, locis ſuis expectabant: belli autem minas eorũ conuentus ac ſpiritus habere videbatur: nec ſaltem vicinorum malis corrigebãtur, ſed inconſulta ſuarum virium infirmitate, ſecundis Romanorum rebus exterriti, prona in tumultum volũtate pendebant. Veſpaſiano autem placebat motus antecapere, eorumq; impetus præuenire. Nam etſi præſidijs tota Samaritica regio cincta erat, tamen eorum multitudo qui coierant & conſpiratio timebatur. Eaq; cauſa Cerealem quintæ legionis tribunum, cum ſexcentis equitibus tribusq; peditum millibus mittit. Ille autem ad montem quidem accedere, prælioq; congredi nequaquam tutum eſſe duxit, quòd hoſtes plurimi deſuper eſſent: milites verò circumuallatis vndique montis radicibus, tota eos die cuſtodiebant. Euenit autem aquæ tunc indigentibus Samaritis, etiam graues accendi æſtus (erat enim tempus æſtatis, neque ſe rebus neceſſarijs vulgus inſtruxerat) adeò vt nonnulli quidem vna die ſiti morerentur, multi verò eiuſmodi morti ſeruitium præferentes, ad Romanos transfugerunt: ex quibus cognito Cerealis, illos etiam qui adhuc perſeuerarent, malis infractos, montem aſcendit: & circum hoſtes exercitu conſtituto, primum eos ad fœdera hortabatur, atque vt ſalui eſſe mallent rogabat: ſi arma proiecciſſent, tutos fore promittens: denique quia perſuadere non poſſet, aggreſſus eos occidit omnes. Erant autem vndecim millia & ſexcenti. Hæc Iunij menſis vigeſimo & ſeptimo die geſta ſunt: atque his calamitatibus Samaritæ oppreſſi ſunt.

Samaritarũ in monte Garizin congregatio.

Aquæ defectus in monte Garizim.

Vndecim millia & ſexcenti Samaritæ interfecti.

CAP. XIII.

Iotapatæ excidium.

IOTAPATENIS autem diu durantibus, & præter ſpem aduerſa tolerantibus, quadrageſimo quidã ac ſeptimo die, Romanorum aggeres ſuper murorum altitudinem ſunt elati. quidam verò ad Veſpaſianum eodem die profugus venit, paucitatem ciuium & infirmitatem ſimul eorum enuncians: quodq; diuturnis vigilijs, & prælijs aſſiduis conſumpti, minimè quidem vlterius vim ferre poſſent, verum dolo etiam caperentur, ſi quis inſtaret. circa extremam nanq; vigiliã, quando & malorum requiem habere viderentur, & maximè defatigatos cuſtodes matutinus ſomnus occupat, dormire eos dicebat, eademq; hora inuadendos eſſe ſuadebat. Veſpaſiano autem, quia fidem noſſet inter ſe Iudæorum, quantaq; ſuperbia pœnas contemnerent, transfuga ſuſpectus erat: nam & antea quidam

Profugus quidã paucitatem Iotapatenorum & infirmitatem eorum enunciat.

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

dam ex Iotapata captus, omne tormentorum genus fortiter pertulit, & cum ne flammis quidem coactus, quid intus ageretur, hostibus exquirentibus prodidisset, mortem deridens cruci suffixus est. Fidem tamen proditori coniectura faciebat, fortasse illum vera dicere: ipse autem nihil ex eius fallacia magnum sibi existimans esse metuendum, asseruari hominem iussit, & ad occupandam ciuitatem parabat exercitum. Hora igitur qua fuerat indicata, silentio muros petebat: primusq; incedebat Titus cum vno è tribunis Domitio Sabino, paucis ex quintadecima legione comitatus. Interfectis autem vigilibus, in ciuitatem ingrediũtur, & post eos Sextus Cerealis tribunus, & Placidus, subiectos sibi milites introducebãt. Arce verò occupata, cum hostes in medio oppido versarentur, iamq; plane dies esset, ne tunc quidem illi qui capti tenerentur, adhuc excidium sentiebant, multo labore somnoq; pariter dissoluti. Et si quis euigilasset, nebula visus eius hebetauit, qua casu tunc plurima se circa oppidũ fuderat, donec totus irrupit exercitus: soloq; malorũ periculo excuscitati sunt, morientesq; demũ se periisse crediderũt. Romanos autẽ memores quid obsidionis tempore pertulissent, neque parcendi cuiquã, neq; miserendi quenquã tangebat cura. sed ex arce plebem ad prona compulsam facilimè trucidabãt, vbi loci difficultas pugnacibus quoq; negaret copiã resistendi. viarum nanq; angustijs pressi, ac per decliuia dilabentes, fluente desuper bello obterebãtur. Id multos etiã qui circa Iosephũ lecti erant, vt manibus proprijs liberarẽtur incitauit. nam cum se viderent Romanorũ *neminem posse occidere, ne* Romanorũ *manibus oppeterent, praeuenerunt, & in extrema parte ciuitatis congregati, semet interfecerunt. Quicunq; tamen vigilum primi captã ciuitatem senserant, in quandã turrim septentrionalem fuga recepti, aliquandiu quidem restiterũt. deinde circumfusi hostiũ multitudine, serò dextras dedére: hisq; instantibus, mortem suam aequo animo praebuerunt. Potuissent autem incruento* Romani *obsidionis fine gloriari, nisi vnus ex ipsis occidisset centurio, Antonius, peremptus insidijs. Nam quidam ex his qui ad speluncas confugerant (erant autem plurimi) rogabat Antonium, dextram sibi porrigere, ad fidem salutis ac praesidium, quo tutus ascenderet. cumq; is manum porrexisset incautè, hasta ille praeuentum sub inguine perculit, statimq; confecit. Illo quidem die comparentem multitudinem peremêre* Romani. *postea verò secutis diebus scrutando latebras, per cuniculos & speluncas in omnem saeuiebant aetatem, praeter infantes ac fœminas. Itaq; captiui quidem mille ducenti congregati erant: quadraginta verò millia connumerata sunt excidij tempore pugnisq; superioribus mortuorum. At Vespasianus ciuitatem ipsam excindi iubet, castellaq; eius omnia exurit. Iotapata quidem ita deuicta est tertiodecimo imperij Neronis anno, calendarum Iuliarum die.*

Romani hostib' dormientibus vrbe potiuntur.

Romanos neq; parcendi neq; miserendi cura tangit.

Pugna Iudæorũ cum Romanis ex turri.

Antonius à Iudæo insidijs peremptus.

Quadragĩnta millia Iudæorũ excidij tempore, pugnisq; superioribus intereunt.

CAP. XIIII.

Quomodo Iosephus captus vitam suam redemerit facto & verbis.

ROMANI verò Iosephum requirentes, & propriæ indignationis causa, & quod imperatori operæpreciũ videbatur (captus enim maxima pars belli esset) mortuos itemq; abditos rimabantur: ille autem in exitio ciuitatis fortunæ quodam vsus auxilio, per medios se hostes surripuit, & in quendam profundum puteũ saltu demissus est, cui amplum specus adiunctum erat â latere, quod supra scrutantes videre nõ possent: vbi quadraginta insignes viros latitantes offendit, rerumq; vtilium

Iosephus in profundum puteum desilit. & in specu delitescit.

vtilium apparatum, qui non paucis diebus ſufficeret. Hoſtibus autem omnia complexis, interdiu quidem ſe occultauit: nocte verò ſurſum aſcendens, vigilias explorabat, vt fugeret. Cumq; omnia vndiq; ipſius cauſa maximè cuſtodirentur, neque fallendi ſpes eſſet, in ſpeluncam iterum deſcendebat: biduumq; ibi delituit. Tertia verò die, capta quadam muliere, quæ cum ipſis fuerat, indicatus eſt. Tumq; Veſpaſianus propere duos tribunos, Paulinum & Gallicanum, iuſſos pacem dare Joſepho, & hortari eum vt aſcenderet, mittit. Quibus tamen ille rogantibus, poſtquã ad eum venerunt, fidemq; pro ſalute dantibus minimè paruit. Ex his autem magis quæ pati meritus eſſet, qui plurima commiſiſſet, quàm ex naturali manſuetudine rogantium, ſuſpicionem colligens, velut ad pœnam euocaretur, timebat: donec Veſpaſianus tertium quoque tribunum Nicanorem, Joſepho notum, atque olim conſuetum miſit. Is autem, quàm mite in eos Romanorum eſſet ingenium, quos ſemel ſubiugaſſent, referens: quodq; ipſe Ioſephus virtutis cauſa magis admirabilis, quàm inuiſus ducibus haberetur: eſſetq; imperatori ſtudium non eum ad ſupplicium ducere, quòd etiam ſine deditione ſibi liceret exigere, ſed conſeruare potius virum fortem: his addebat, quod nec Veſpaſianus, ſi quid dolo moliretur, amicum ad id mitteret, vt rem optimam peſſima, hoc eſt perfidiæ prætexeret amicitiam: neque ſemetipſum illi, vt amicum falleret, obtemperaturum fuiſſe. Verum Ioſepho etiam poſt Nicanoris dicta haſitante, milites quidem irati, ſpelunc æ ignem ſubmittere properabant. ſed retinebat eos belli dux, viuum Ioſephum capere plurimi pendens. Nicanore autem vehementer inſtante, vbi etiam hoſtilis multitudinis minas comperit Ioſephus, nocturna ſomnia reminiſcitur: quibus ei Deus & futuras Iudæorum clades, & quæ Romanis eſſent euentura principibus, oſtendit. erat autem interpretandis quoque ſomnijs idoneus, & coniectare quæ ambiguè diuinitus dicerentur, ſciebat: qui & ſacros prophetarum libros nouerat, quod & ipſe ſacerdos eſſet, & parentibus ſacerdotibus procreatus. Illa igitur hora quaſi Deo plenus, & recentium ſomniorum, quæ horrenda viderat, ſimulacra mente complexus, occultas preces Deo offert. Et quia Iudæorum, inquit, labefactari tibi rem creator placuit, fortuna verò ad Romanos tota migrauit, animamq; meam, quæ futura prædiceret, elegiſti, do quidem manus ſponte Romanis, & viuo. teſtor autem, quod non proditor, ſed tuus miniſter ad eos ibo. Simulq; his dictis, Nicanori conſentiebat. Verum qui vnà confugerant Iudæorum, poſtquam intellexerunt Ioſephum rogantibus cedere, vniuerſi circumſtantes clamabant, certè plurimum ingemiſcere leges patrias. Vbi ſunt, quæ Iudæis Deus annuit, quibus mortem contemnentes animas indidit? Vita Ioſephe captus es, lucemq; pateris intueri ſeruientem? quàm citò tui oblitus es? quàm multos pro libertate mori perſuaſiſti? falſam profectò opinionem fortitudinis habebas, falſamq; prudentiæ, ſi ſalutem apud eos ſperas, cum quibus ita dimicaſti: aut ſi hæc etiam certa ſunt, ab illis tamen te ſeruari cupis. Sed quamuis te Romanorum fortuna tui obliuione perfuderit, nos tamen patriæ gloriæ conſulentes, & dexteram tibi & gladiũ commodabimus. Tu verò ſi quidem ſponte moriare, dux Iudæorum: ſi verò inuitus, proditor morieris. Vix hæc elocuti ſunt, & intentatis ei gladijs, occidendum illũ comminabantur, ſi Romanis pareret. Timens igitur impetum Ioſephus, & ſe Dei præceptorum proditorem eſſe ratus, ſi ea non renunciaſſet morte præuentus, argumentis eos philoſophiæ neceſſariò tractare incipit. Et quid enim tanto-

An. mũdi 4031. A nato Chriſto 69.

Veſpaſianus Ioſepho per tribunos dat pacem.

Nicanor tribunus Ioſepho notus.

Ioſephi de Iudæorũ clade nocturna ſomnia.

Ioſephus Deo plenus, occultas preces offert Deo.

Ioſephus Nicanori conſentit.

Iudæorum in Ioſephum impetus.

Oratio Ioſephi ad ſocios.

An.mũdi 4031. A nato Christo 69.

pere, inquit, ô socij propria cadis auidi sumus? aut cur amicissimas inter se res, corpus & animam, in dissensionem vocamus? mutatum me esse quispiam dicet? sed Romani hoc sciunt. Optimum in bello mori? sed lege belli, hoc est à victoribus trucidari. Proinde si quidem Romanorum ferrum deprecor, verè meo gladio meaq; manu sim dignus: sin illi hosti suo parcendum putant, quanto iustius nos ipsi nobis pepercerimus? Quippe stolidum est ea circa nos admittere, pro quibus ab illis dissensimus. Pulcrum enim esse pro libertate mori, & ipse fateor, pugnãdo tamen, & illorum manibus qui eam præripuere: nunc autem neque prælio nobis obstant, neque nos interficiunt. Itidem autem timidus est habendus, qui mori non vult cum opus est, & qui vult cum non oportet. Præterea quis nos metus prohibet ad Romanos ascendere? nempe mortis. Ergo qua ab hostibus dubiè suspecta formidini est, eam certam ipsi nobis irrogabimus? Verum seruitutem dicet aliquis. Valde quidem nunc liberi sumus. At viri fortis est semet occidere. Imò verò ignauissimi quantum opinor. Nam & gubernatorem timidissimum puto, qui tempestatem metuens, ante vim turbinis nauem sponte submergit. Quinetiam propria manu perire, à communi omnium animaliũ natura discrepat, eoq; modo in creatorem nostrum Deum summum scelus admittitur. Nullum est animal, quod ex industria vel per semoriatur. Siquidem naturæ lex validissima, vt velint viuere, in omnibus sita est: idcirco & qui nobis adimendum id putant, hostes ducimus, & quos nostros insidiatores putamus pœna persequimur. Deum verò indignè ferre non arbitramini, cum donum eius homo despiciat? Ab illo enim accepimus vt essemus: rursumque, vt esse desinamus, illi reddendum est. Corpora quidem cunctis mortalia sunt, ex caduca materia fabricata: anima verò semper immortalis est: Deiq; particula in corporibus collocata. Si quis ergo depositum hominis surripuerit aut malè tractauerit, pessimus statim ac perfidiosus habetur: si Dei depositum ex proprio corpore quis eiecerit, eum se latuisse quem læserit æstimabit? Et seruos quidem fugientes vlciscimur, iustum creditur, quamuis nequam dominos fugerint: ipsi verò Deum fugientes, & optimum Deum, impiè facere non videbimur? An ignoratis quod eorum qui lege naturæ vita exeunt, acceptumq; Deo debitum soluunt, cum id qui dedit recipere voluerit, perpetua laus domusq; ac familia stabiles sunt? puræ autem & quæ inuocantes exaudiant animæ, retinent locum in cœlo adeptæ sanctissimum: atque inde rursum, voluentibus seculis, casta corpora iubentur incolere. Quorum verò manus in seipsos insanierunt, eorum animas tenebrosior Orcus suscipit. pater autem illorum Deus autores iniuriæ per nepotes vlciscitur. Hinc & Deo inuisum est, & à sapientissimo legis nostræ conditore coercetur. Denique si qui se occiderint, apud nos quidem vsq; ad solis occasum insepultos abijci decretum est, cum etiam hostes sepeliri fas esse ducamus: apud alios autem & dextræ iubentur abscindi eiusmodi mortuorum, quæ in ipsos armatæ sunt: quoniam vt corpus ab anima, ita manum esse à corpore alienam existimarent. Pulcrum est igitur, ô socij, iusta sentire: neq; humanis cladibus addere, vt creatorem omnium impietate lædamus. si salui esse volumus, salui simus. nec enim salus apud eos ignobilis est, quibus tantis virtutem operibus demonstrauimus. sin mori placet, ab his occidi perpulcrum est qui nos ceperint. Non migrabo ego in hostium locum, vt ipse mei proditor fiam. multo enim stolidior sim, quàm qui ad hostes vltro profugiunt, siquidem illi salutis

Pulcrum est pro libertate mori, pugnãdo tamen.

Similitudo à nauta sumpta.

Propria manu perire à communi animaliũ natura discrepat, eoque modo in Deũ summum scelus admittitur.

Anima immortalis est, Deique particula in corporibus collocata.

Deus autores iniuriæ per nepotes vlciscitur.

Mos veterum cũ ijs qui sibi ipsis violentas manus intulerũt.

lutis ſua cauſa id faciunt: ego verò interitus, & quidem mei. Romanorum tamen An. mũdi 4031. A nato Chriſto 69.
inſidias votis expeto. nam ſi me & poſt iunctas dextras perimant, magno animo
paratoq́ moriar, mendacij perfidiam pro victoria ſolatio mecũ auferens. Mul- Peroratio Ioſephi.
ta quidem in hunc modum Ioſephus, vt à cæde propria ſocios dehortaretur, di-
cebat. Illi autem obſtructis auribus deſperatione, qua ſe iamdudum morti deuo-
uerant, concitantur: & alij aliunde cum gladijs accurrentes, ignauiã exprobra-
bant: & quaſi eum mox percuſſurus, quisq́ adoriebatur. Ille autem cum alium
nominatim vocaret, alium vultu ducis intueretur, alterius dexteram prehen-
deret, alium precibus exoraret, varia mentis affectione (vt in tali neceſsitate)
diſtractus, ferrum omnium à cæde ſua prohibebat, non ſecus vt fera beſtia circũ- Ioſephus vix ferrum à cæde ſua prohibet.
cluſa, ad eum ſemper qui ſe contingeret, ora conuertens. Illorum autem, qui du-
cem in extrema quoq́ clade reuerendum putabant, debilitabantur dextræ, gla-
dijq́ de manib. elabebãtur: multi cum manus ei afferrent, ſponte frameas dimit-
tebant. Ioſepho autem non defuit in deſperatione conſilium, ſed fretus Dei proui-
dentia, ſalutem in periculum mittit. Et quoniam mori decretum eſt, inquit, Aliud Ioſephi conſilium.
agite, cædes mutuas ſortiamur: & cui obtigerit, manu ſequentis occumbat, at-
que ita omnium fortuna perambulet, neque ſua ſe quis dextera feriat. iniuſtum
eſt enim cæteris interemptis, ex alijs quenquam, ſi pœnituerit, ſaluum eſſe. Viſus
eſt vera dicere, & quod perſuaſit agitur: vt ſors cuique obtigit, paratam ei
qui ſequeretur necem ſuam præbebat, quaſi mox etiam duce perituro. cum
Ioſepho enim perire, vita dulcius æſtimabant. Remanſit autem ipſe cum altero, Ioſephi ſocij per ſortem pereũt, Ioſepho cũ altero ſuperſtite.
ſiue fortuna dici poterat, ſiue Dei prouidentia. Conſultoq́ proſpiciens, ne vel ſor-
te grauaretur, vel ſi nouiſsimus receſsiſſet, gentilis cæde polluueretur: illi quidem,
fide interpoſita, vt viueret perſuaſit: ipſe verò hoc modo & Romanorũ & do-
meſtico bello liberatus, ad Veſpaſianum per Nicanorem ducebatur. Omnes au- Ioſephus ad Veſpaſianũ per Nicanorem ducitur.
tem Romani viſendi eius gratia occurrebant: & cum ſe circa ducem premeret
multitudo, varius tumultus erat: his exultantibus, quòd captus eſſet, alijs mini-
tantibus, nonnullis autem propius eum videre certantibus. Et qui longius qui-
dem aberant, hoſtem interficiendum eſſe clamabant: qui verò propius erant, fa-
cta eius reputantes, mutione ſtupeſcebant. Rectorum autem nemo fuit, qui licet
antè iraſceretur nomini eius, viri aſpectu non mitior factus ſit. Titum verò Exemplum gratiæ & miſericordiæ Titi, erga Ioſephum.
præter alios & fortis Ioſephi animus in calamitatibus, & ætatis eius miſericor-
dia capiebat: qualisq́ pridem fuiſſet in præalijs reminiſcenti, & qualis nunc ſit in
hoſtium manibus poſitus intuenti, ſuccurrebat quanta eſſet fortunæ potentia,
quamq́ velox belli momentum. humanarum autem rerum nihil firmum atque
perpetuum. quamobrem multos ad miſerationem Ioſephi pertraxit: plurimaq́
ſalutis eius pars Titus extitit apud patrem. Veſpaſianus tamen, quaſi miſſurus
eum Cæſari, vt cautiſsimè cuſtodiretur præcepit. Quo audito, Ioſephus aliquid ei Ioſephus cum Veſpaſiano ſolus colloqui cupit.
ſoli ſe dicere velle ait. Summotisq́ à illo omnibus alijs præter filium Titum, ac
duos amicos: Tu quidem, inquit, Veſpaſiane, tantum hoc putas, Ioſephum te ha-
bere captiuum: ego autem maiorum ad te nuncius venio, præmiſſus à Deo: alio-
quin Iudæorum legem ſciebam, & quemadmodum duces exercituum mori de-
ceret. Ad Neronem me mittis? quid ita? quaſi qui Neroni vſque ad te ſucceſſuri
ſunt, maneant. Tu es Cæſar Veſpaſiane & Imperator, atq́ hic filius tuus: me autẽ Ioſephus Veſpaſiano futura prædicit.
colligatũ arctius tibi aſſeruato: nam dominus quidem non mei ſolius es tu Cæſar,
verumetiam terræ marisq́, ac totius hominum generis. me autem ad maiorem

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

pœnam cuſtodiri oportet, ſi ex tempore & ſubito in dominum iſta confingo. His dictis Veſpaſianus ſtatim quidem fidem non habere videbatur, eaq; Ioſephum exiſtimabat ſalutis gratia comminiſci. paulatim verò ad credendum impellebatur, iampridem illum excitante ad imperium Deo, ſceptraq; multis præmonſtrante alijs portentis. Sed & in alijs verum eſſe Ioſephum deprehenderat. Altero nanque amicorum qui ſecretis intererant, admirari dicente, quemadmodum (niſi hæc deliramenta ſint) neque Iotapatenis de excidio, neque ſibi de captiuitate quicquam diuinaſſet, vt à ſe iram depelleret: Ioſephus Iotapatenis ait ſe prædixiſſe, quòd poſt diem ſeptimum & quadrageſimũ eos maneret exitium, quódque ipſum Romani viuum eſſent in cuſtodia retenturi. Hæc in ſecreto quæſita, Veſpaſianus vbi vera eſſe comperit à captiuis, etiam quæ de ſe dixiſſet credibilia cœperat exiſtimare: ſed neque cuſtodiam Ioſepho nec vincula remittebat: veſtimentis autem alijsq; muneribus eum donare benigniſſimeq; fouere non deſinebat, etiam Tito magnam honori eius operam cõmodante. Quarto autem die menſis Iulij Veſpaſianus in Ptolemaida reuerſus, inde in loca maritima Cæſaream peruenit, Iudææ maximam ciuitatem, & quæ maiorem incolarum partem Græcos haberet. Igitur & exercitum & rectorem indigena omni fauore ac benignitate ſuſcipiunt, affectu quidem quo Romanos diligerent, plus autem illorum qui exciſi fuerant odio: vnde etiam multi ſimul, vt de Ioſepho ſupplicium ſumeret, cum clamore precabantur. Veſpaſianus autem de iſta quidem petitione, velut ab inconſulta multitudine oblata, nihil reſpondendo diſſoluit. legionum verò duas quidem hyematum apud Cæſaream poſuit, quod opportunam videret eſſe ciuitatem. Decimam verò & quintam Scythopolim miſit, ne totius exercitus moleſtia Cæſaream premeret. Erat autem illa quoque aprica per hyemem, quantum æſtatis caloribus æſtuoſa, vt in planicia ſita atque maritima.

Ioſeph⁹ in omnibus verax deprehẽditur.

Veſpaſianus Ioſepho neq; cuſtodiam, nec vincula remittit: muneribus verò eum fouere non deſinit.

Cæſarea maritima Iudææ maxima ciuitas maiorem incolarum partem Græcos habet.

Scythopolis.

CAP. XV.

Ioppe denuò capitur.

DVM hæc autem aguntur, collecta non exigua multitudo, qui vel ab hoſtibus ſeditione defecerant, vel ex ciuitatibus euerſis effugerant, Ioppen ſibi receptacula renouant, quam antea vaſtauerat Ceſtius. Et quia terra quam vaſtauerat arcebantur, migrandũ in mare cenſuerunt: ac piraticis nauibus fabricatis, in Syriam ac Phœnicen, itemq; in Ægyptum commeantes, plurimos latrocinijs prædabantur: omnibusq; nauigijs inuium faciebant illarum partium pelagus. Sed Veſpaſianus cognito quid conſtituiſſent, equites in Joppen necnon & pedites mittit. hiq; nocte in ciuitatem, quòd incuſtodita erat, ingreſſi ſunt. Eius autem habitatores, poſtquam irruptionem præſenſerant, ne tunc Romanos arcerent, metu deterriti, naues fuga petierunt: & in his, vltra contiguum ſagittæ ſpacium, pernoctauere. Cum verò Joppe natura eſſet importuoſa (nanque in aſperum cæteraq; arduum littus deſinit, ac ſummis vtrinq; cornibus leuiter incuruum, quæ vaſtè ſuperſunt, & ingentibus procellis pelagus turbant: vbi etiam nunc Andromedæ catenarum ſignis extantibus, fabulæ veteris fides oſtenditur: aduerſus autem aquilo feriens littora, ſummos in obiectas cautes fluctus affligit, ſolitudineq; intutiorẽ efficit ſtationẽ) in eo ſalo fluctuãtibus Ioppenis: prima luce violentus, quem illac nauigantes Melamboream vocãt flatus incumbit: & alias quidem

Ioppe ſeditioſorum & latronum receptaculum.

De Andromeda vide Ouid. 4. Metam.

Ingens tempeſtas in mari Ioppenſes mergit.

quidem naues inter se, alias verò collisit in scopulos. multæ autem cum magna vi aduerso æstu niterentur ad pelagus (nam & littus saxis infestum, & hostes in eo constitutos timebant) sublatæ in sublime gurgite mergebantur. & neq; fugæ vspiam locus erat, neque manentibus spes salutis: cum & mari ventorum, & ciuitate Romanorum violentia pellerentur. Itaque multi vlulatus collisis nauibus audiebantur, & multi crepitus fractis: Joppenorum autem fluctibus pars obruti, pars naufragijs implicati moriebantur. nonnulli autem ferro se interficientes, velut id satius esset, mare præueniebant: plurimi autem euecti fluctibus, scopulis carpebantur: vt & pelagus sanguine redundaret, omnisq; ora maritima cadaueribus oppleretur: cum etiam ad littus appulsos, in eo stantes Romani milites trucidarent. eiectorum autem corporum quatuor millia ducenta fuerunt. Ita captam nullo prælio ciuitatem Romani funditus eruunt. Joppe quidem hoc modo breui tempore bis à Romanis excisa est. Vespasianus autem, ne rursus eò piratæ confluerent, castris in arce munitis, ibi cum peditibus paucis equitatum reliquit: vt hi quidem locis suis manentes, eadem castra defenderent: equites verò omne circum territorium peragrantes ad fines Joppes, vicos & oppidula simul exurerent. Illi igitur præceptis obedientes, in dies singulos incursando, excindebant totas regiones atque vastabant. Vbi verò Jotapatæ apud Hierosolymam casus nunciatus est, primò quidem plurimi & pro magnitudine calamitatis, & quòd nemo qui se vidisse diceret quæ iactabantur aduenerat, non credebant. nec enim vel nuncius aliquis superfuerat: sed ipsa per se fama excidium prædicabat, velox nuncia tristium: paulatimq; per finitimos veritas ambulabat, & apud omnes ambiguitate certior habebatur. quinetiam rebus gestis plura quæ facta non erant affingebantur: & in excidio ciuitatis peremptus dicebatur esse Josephus, quæ res maximo luctu repleuit Hierosolymam: & per singulas domos itemq; cognationes, amissorum quisq; lugebatur à suis: luctus verò ducis publicus erat. & hi quidem hospites, alij propinquos, amicos alij, nonnulli etiam fratres flebant: Josephum autem vniuersi, adeò vt per dies triginta nunquam lamenta in ciuitate cessarent, magnaq; mercede conducerentur tibicines naniarum. Tempore autem veritate reuelata, vbi de Jotapata quidem vt res habebat, fictum verò quòd de Iosephi morte vulgabatur, eumq; viuere & cum Romanis esse compertum est, ac supra captiui fortunam à ducibus honorari, tantam in eum viuum iracundiam, quantam prius cum mortuum crederent beneuolentiam, conceperunt. Et ab alijs quidem ignauiæ, apud alios proditionis arguebatur: totaq; in eum ciuitas plena erat indignatione, atque conuicijs. Vltrò autem his vulneribus excitabantur, magisq; accendebantur rebus aduersis: & offensio quæ prudentibus ne similia perferant cautionis & custodiæ causam præbet, ad alias calamitates tanquam stimulus incitabat: & malorum semper incipiebat ex fine principium. denique maiore in Romanos impetu ferebantur, velut in Iosephum pariter vindicaturi.

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

Quatuor mille ducenta corpora eiecta.

Vespasianus Joppen capit, & castra in arce munit.

Ipsa fama per se Iotapatę excidium prędicat.

Iosephus Hierosolymis peremptus esse dicitur.

Odium, inimicitia, & iracundia in vrbe erga Iosephum.

Hierosolymorum quidem habitatores eiusce modi turbis agitabantur.

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

CAP. XVI.

Deditio Tiberiadis.

Vespasianus in Agrippæ regnũ venit, ibiq; perdies viginti recreato milite, in epulis viuit.

VESPASIANVS *autem ſtudio viſendi regnum Agrippæ (nam & ipſe Rex inuitabat, rectorem ſimul cum exercitu paratus accipere domeſticis diuitijs, ac per eos agras partes regni compeſcere) motis ex Cæſarea maritima caſtris, in eam quæ Philippi dicitur Cæſaream demigrauit: ibiq; per dies* XX. *milite recreato, ipſe quoq; rerum geſtarum gratias Deo referens in epulis erat. Poſtquam verò Tiberiada quidem nouas res cupere ac deficere Taricheas audiuit (ad regnum autem Agrippæ vtraq; pertinebat) decreto apud ſe vndiq; Iudæos exſcindere, opportunum eſſe credidit aduerſus eos exercitum ducere, ſimul vt Agrippæ hoſpitio vicem rependeret, poteſtati eius ciuitatibus creditis. Igitur filium ſuum in Cæſaream, vt inde militem Scythopolim traduceret, mittit. Hæc autem ciuitas Decapoleos maxima, & Tiberiadi vicina eſt. Quò cum ipſe veniſſet, ibi filium præſtolabatur. Deinde cum tribus vltrà legionibus progreſſus, ad trigeſimum à Tiberiade ſtadium, in quadam manſione conſpicua nouarum rerum ſtudioſis, cui nomen eſt Enabris, caſtra ponit: atque hinc decadarchum Valerianum cum equitibus* L. *mittit, qui pacifico ſermone oppidanos alloqueretur, & ad fidem inuitaret. audierat enim, quod pacem populus deſideraret: à nonnullis autem ad bellum eum cogentibus, ſeditionem pateretur. Itaq; Valerianus vbi muro appropinquauit, & ipſe de equo deſilijt, & ſuos comites idem facere iußit: ne laceſſendi prælij cauſa, potius veniſſe videretur. Sed priuſquam verbum faceret, armati excurrêre in eum ſeditioſi, qui erant validiores, rectore quodam nomine Jeſu, Tobiæ filio, latrocinalis agmine principe. Valerianus autem, neque præter mandata ducis prælio congredi tutum ratus, etiam ſi de victoria certus eſſet: pugnam q; periculoſam eſſe, ſi cum multis pauci, & inſtructis imparati confligerent, inopinata præterea Iudæorũ ſtupefactus audacia, & ipſe pedes refugit, & quinq; alij ſimiliter equis relictis: quos Ieſus eiusq; ſocij, veluti pugna non inſidijs captos, lati in oppidum adduxerunt. Jd autem veriti ſeniores, & qui eminere in populo videbantur, in Romanorum caſtra profugiunt: adhibitoq; ſibi Rege, ad Veſpaſiani genua ſuppliciter accidunt, ne ſe deſpiceret obſecrantes: néue qua paucorum eſſet, totius eſſe ciuitatis inſaniam exiſtimaret: ſed populo parceret, qui ſemper amica Romanis ſentiret: magisq; vltum iret defectionis autores, à quibus ipſi olim ad fœdus venire properantes, nunc vſque ne id facerent aſſeruati fuiſſent. His eorum precibus, quanquam toti ciuitati propter equorum rapinam infenſus eſſet, indulſit. nam & Agrippam videbat eius oppidi cauſa trepidare. Fide autem per eos populo data, Ieſus eiusq; ſocij, tutum ſibi non eſſe rati apud Tiberiada conſiſtere, ad Taricheas confugiunt. Poſteroq; die Veſpaſianus in arcem præmittit cum equitibus Traianum, qui multitudinem, an omnes pacem cuperent, experiretur. cognito autem populum eadem ſentire qua ſupplices, ad ciuitatem ducebat exercitum. Jlli autem portis ei patefactis, cum fauſtis ominationibus obuiam prodeunt, ſalutis datorem ac benemeritum acclamantes. Cum verò militem anguſti aditus remorarentur, murorum partem dirui Veſpaſianus ex meridiano latere iußit, eoq; pacto dilatauit ingreſſum: vt prada tamen & iniurijs abſtinerent, in gratiam Regis dixit: eiuſdemq; cauſa muris pepercit,*

Valerius pacifico ſermone oppidanos alloquitur.

Seditioſi excurrunt; ac Romanos in fugã vertunt.

Tiberiadis ciues ad Veſpaſiani genua ſuppliciter accidunt, & veniam precantur.

Tiberiadis ciues Veſpaſiano cum fauſtis ominationibus obuiam procedunt.

percit, ſpondentis habitatores eius poſthac cum reliquis fore concordes: alijsq́ modis malis affectam ciuitatem ex diſſenſione recreauit. An. mũdi 4031. A nato Chriſto 69.

CAP. XVII.

Tarichearum obſidio.

DEINDE ab ea digreſſus, inter ipſam & Taricheas caſtra poſuit, muroq́ firmauit, belli ſibi moras illic fore proſpiciẽs: quod omnis turbarum cupiens multitudo ad Taricheas confluueret, munitione confiſa ciuitatis, & lacu qui Geneſar ab indigenis appellatur. Etenim ciuitatem ita vt Tiberias ſub monte poſitam, qua lacu non alluebatur vndiq́ muro validiſſimo, ſed minore tamen quàm Tiberiada, Ioſephus cinxerat. nam illam quidem in principio defectionis, pecuniarum itemq́ virium copia communierat: Taricheis verò largitatis eius reliquiæ profecerunt. Scaphas autem plurimas, in lacu paratas habebant: vt in eas videlicet, ſi terreſtri prælio vincerentur, refugerent: ſimulq́ ad nauale bellum, ſi opus eſſet, inſtructas. Romanis autem caſtra munientibus, Ieſus eiusq́ ſocij neq́ multitudine hoſtium, neque diſciplina militia perterriti, curſu in eos irruunt: primoq́ impetu diſiectis muri fabricatoribus, ac parte aliqua ædificij diſſipata, vbi armatos congregari viderunt, antequam mali aliquid paterentur, ad ſuos refugiũt: eosq́ inſecuti Romani, ad nauigia compulere. Et illi quidem tantum prouecti, vnde Romanos cõtingere miſſilib. poſſent, anchoras iaciunt: & ſicut acies aſſolent. denſatis inter ſe nauib. aduerſus hoſtes in terra conſtitutos, nauali prælio decertabant. Audito autem Veſpaſianus magnam eorum multitudinem in proxima ciuitate planicie congregatam, filium ſuum cum ſexcentis equitibus lectis eò mittit. Qui cum infinitum hoſtium numerum reperiſſet, patri quidem maioribus auxilijs opus eſſe mandauit. Ipſe verò equitum pleroſque, etiam priuſquam ſubſidia venirent alacres eſſe videns, cum nonnulli eorum multitudinem Iudæorum formidarent, vnde exaudiri poſſet conſtitit: & ó Romani, ait, pulchrum eſt nanque in principio ſermonis admonere vos generis veſtri, vt qui cum quibus pugnaturi ſimus ſciatis: noſtras enim manus nemo vnquam toto orbe hoſtis vllus euaſit: Iudæi verò, vt etiam pro his dicamus aliquid, ad hoc vſque tempus victi non defatigantur: itaque oportet illis in aduerſis rebus conſtanter dimicantibus, etiam nos in ſecundis perſeuerantius laborare: aperta quidem fronte vobis plurimum alacritatis ineſſe conſpiciens, gaudeo: vereor autem, ne cui veſtrum tanta timorem multitudo hoſtium latenter incutiat. Igitur quiſque iterum cogitet, qualis cum quibus decertabit: quodq́ Iudæi, licet ſatis ſint audaces, mortemq́ contemnant, incompoſiti tamen bellorumq́ imperiti ſunt, vulgus rectè potius quàm exercitus appellandi, de veſtra verò peritia atq́ ordinatione referre quid opus eſt? Nempe idcirco ſoli armis exercemur, pacis etiam tempore, vt ne in bello nos cum hoſtibus numero conferamus. nam quod perpetua militia commodum, ſi pares cum rudibus congrediamur? Quin reputate, quod armati cum inermibus, & equites cum peditibus, & ducis tuti conſilio cum vagis neque rectorem habentibus decertabitis: quodque nos hæ virtutes multo plures efficiant, multum autem vitia de hoſtium numero detrahant. Nec ſola hominum multitudo, quamuis pugnaciſſimi fuerint, in bello obtinet: ſed etiam ſi vel in paucis ſit fortitudo. hi enim & ordinari faciles

Veſpaſianus Tarichcas obſidet.

Romani Iudæos ad nauigia compellunt.

Oratio Titi ad milites perterrefactos.

Iudæos non exrimeſcendos.

Non ſola hominum multitudo in bello obtinet, ſed etiam, ſi vel in paucis ſit, fortitudo.

An.mũdi 4031. A nato Christo 69.

faciles ſunt, & ſibimet ſubuenire: numeroſa autem copia plus incommodi ex ſemetipſis, quàm ex hoſtibus capiunt. Itaq; Iudæos audacia & ferocitas ac deſperatio ſiue mentis ſauitia ducunt: quæ rebus ſecundis aliquantum valent, minimis verò offenſionibus extinguuntur. nos autem virtus regit, & morigera voluntas, itemq; fortitudo, quæ & in proſpera fortuna viget, nec ad finem vſq; inter aduerſa decipitur. Ad hoc maiores nobis ſunt, quàm Iudæis, cauſæ certaminis. nam ſi illi pro libertate ac patria belli pericula ſuſtinent, quid eſt nobis inclyta fama præſtantius? & ne poſt vrbis terræ imperium videamur hoſtium aduerſariorum loco Iudæos habere? Præterea conſiderate, quòd ne patiendi quidẽ alicuius intolerabilis mali metus eſt. multos enim eosq; in proximo adiutores habemus. Rapere autem victoriam poſſumus: & quos à patre mitti nobis ſperamus auxilio, conuenit antecapere, vt & maior ſit & ſocium non habeat virtutis effectus. Equidem puto nunc de me ac patre meo vobisq; pariter iudicium fieri, ſi ille quidem rebus ante gloriosè geſtis dignus fuit, ego verò eius ſum filius, vosq; milites mei. nam illi vincere conſuetum eſt: ego verò reuerti ad eum perpetiar victus? quo pacto autem vos non puduerit, duce veſtro periculis non occurrente, non ſuperare? appetam enim pericula, mihi credite, primusq; in hoſtes irrumpam. nemo autem veſtrum à me diſceſſerit, perſuaſum habens, impetum meum ſuſtentari ope diuina: & manifeſtiſſimè præſumite, quod multo plus mixti hoſtibus efficiamus, quàm ſi extrinſecus pugnaremus. Poſtquam Titus hæc proſequutus eſt, diuina quædam alacritas militibus incidit. Et quia Traianum aduenire cum CCCC. *equitibus ante prælium contigit, ægrè ferebant, tanquam minueretur victoria ſocietate. Miſit autem Veſpaſianus & Antonium Silonem cum duobus millibus ſagittariorum: vt occupato monte, qui ex aduerſo erat oppido, murorum propugnatores repellerent. Et ab illis quidem ita vt præceptum fuerat, circumuenti ſunt ex ea parte ſubuenire tentantes. Titus autem primus perrexit citato equo in hoſtes, & poſt eum cæteri cum clamore, tãto ſpacio fuſi, quantum aduerſa acies occupauerat, vnde multo etiam plures quàm erant apparuerunt. Iudæi verò licet incurſu eorum & diſciplina conterriti, pauliſper quidem primos ſuſtinuere congreſſus. Perculſi autem contis, equorumq; impetu deturbati conculcabantur: atque ita multis paſſim peremptis diſperduntur, & in ciuitatem, vt quiſque velocitatis habebat, effugiunt. Titus autem aliquos à tergo inſtans, alios per tranſitum occidebat, nonnullos curſu antecapiens, ictu ora tranſuerberabat. multos autem, alium ſuper alium lapſos inuoluens, conficiebat: omnesq; ad mœnia confugientes præueniens, detorquebat ad campum, donec vi multitudinis elapſi, in oppidum confugerunt. Excepit autem illos acerba diſſenſio. nanque indigenis, & fortunarum ſuarum & ciuitatis gratia, & ab initio bellum geſtum, maximeq; quod malè pugnatum fuerat, non placebat. ſed populus aduenarum qui plurimus eſſet vim adhibebat, & inter ſe diſcordantium clamor erat, veluti iam arma caperent. Quibus auditis, nec enim procul à muris aberat, Titus exclamat: Hoc tempus eſt, quid moramur commilitones? Deo nobis dedente Iudæos ſuſcipite victoriam. Non auditis clamores? qui manus noſtras euaſere, diſcordant: habemus ciuitatem, ſi modò properamus. Veruntamen cum velocitate animis opus eſt. nihil enim magnum effici ſine periculo conſueuit. non ſolùm autem hoſtium concordiam, quos citò neceſſitas in gratiam reuocabit, ſed etiam noſtrorum auxilia præuenire debemus: vt præter victoriam,*

Cauſæ certaminis Romanis ſunt maiores quàm Iudæis.

Milites duci obtemperare par eſt.

Veſpaſianus Titò auxiliares copias mittit.

Iudæi in ciuitatem effugiunt.

Acerba diſſenſio & ſeditio in vrbe.

Oratio Titi ad Romanos milites.

victoriam, quatantas copias pauci superamus, etiam ciuitate soli patiamur. Simul his dictis conscendit equum, atq; ad lacum decurrit, & per eum propere ciuitatem ingreditur, quem cateri consecuti sunt. pauor autem eius audacia murorum defensores inuasit. & pugnare quidem, vel prohibere venientem, nemo sustinuit. relictis autem excubijs, Iesus quidem cum socijs in agros effugit: alij verò decurrentes ad lacum, in manus hostium cõtrà venientium incidebant. mactabantur autem alij cum scaphas scanderent, itemq; alij, cum iam prouectas assequi natando conarentur: plurimaq; per ciuitatem fiebat hominum cades, aduenarum quidem resistentium, qui non effugissent: indigenarum verò sine pugna, quoniam spes eos fœderis, & conscientia quod belli consilium non habuerant, à prælio deterrebat: donec Titus nocentibus interemptis, miseratus indigenas ab internecione requieuit. At qui in lacum confugerant, vbi ciuitatem captam viderunt, quàm longissimè ab hostibus recesserunt. Titus verò missis equitibus res gestas patri nũciat. Quibus ille compertis, quod necesse fuit, & filij virtute admodum lætus, & facinoris claritudine (maxima enim belli pars videbatur exempta) tum quidem statim circumdari ciuitatem custodibus iussit, ne quis ex ea subterfugeret, cademq; euaderet. postero autem die cum descendisset ad lacum, rates aduersus illos, qui eò refugerant, fabricari iussit. quæ tàm materiarum copia, quàm artificum multitudine maturè contexta sunt.

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

Iesus cum socijs in agros effugit.

Titus res gestas & victoriam patri nunciat.

CAP. XVIII.

De lacu Genesar, & fontibus Iordanis.

LACVS autem Genesar quidem à terra continente appellatur. XL. verò stadijs in latitudine patens, centumq; in longitudine, aqua dulcis est atq; potabilis. Palustri enim crassitudine tenuiores habet latices: & vndiq; in littora ac arenas desinens, purus est, ac præter hoc temperatus ad hauriendum. & fluuio quidem siue fonte lenior est, semper autem frigidior, quàm lacus diffusio patitur, manet: æstuisq; noctibus eius aqua subdiuo perflata, nequaquam æstibus cedunt: id enim facere indigenis moris est. Varia autem sunt in eo piscium genera, ab alterius loci piscibus tàm sapore quàm specie discreta: mediusq; fluuio Iordane secatur. Caterùm Iordanis fons Panium esse videtur: sed re vera huc terrà conditus fertur ex ea quæ vocatur Phiale. Hæc autem est, quà in Trachonitidem ascenditur ad CXX. stadium à Cæsarea, ad dextram non longè à via. Et propriè quidem ex rotunditate Phiala dicitur lacus, rotæ speciem præferens. semper autem intra eius labra cohibetur vnda, nunquam deficiens vel exuberans. Cumq; interim hoc esse Iordanis principium nesciretur, à Tetrarcha quondam Trachonitidis Philippo deprehensum est. Is nanq; missis in Phialen paleis, inuenit eas apud Panium redditas, vnde antea fluuius nasci credebatur. Naturalis quidem pulchritudo Panij, regijs opibus & Agrippæ diuitijs magnificentius accurata est. Manifestum autem flumen Iordanis ex hoc antro incipiens, Semechonitis quidem lacus paludes secat cœnosas: centum autem & viginti alijs præteritis stadijs, post oppidum Iuliada, Genesar lacum medium transemensus, deinde multam per solitudinem in Asphaltiten lacũ exit. Ad Genesar verò lacum eiusdem nominis terra prætenditur, natura simul & pulchritudine admirabilis. Nullum enim ipsa pro vbertate sui negat arbustum, totamq; plantis conseuere cultores.

Fons Iordanis.

Descriptio Genesar.

Fertilitas Genesar.

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

cultores. cœli verò temperies etiam diuersis aptissima est. nuces enim, quæ arborum maximè frigoribus gaudent, infinitæ floreſcunt: vbi etiam palmæ, quas nutrit calor æstiuus: has iuxta ficus & oleæ, quibus aura mollior destinata est: vt naturæ magnificentiam hanc esse quis dixerit, vim adhibentis vt in vnum conueniant inter se repugnantia, anniq; temporum contentionem bonam, veluti singula peculiari studio terræ fauerent. non enim solùm nutrit præter opinionem poma varia, sed etiam seruat, egregia quidem, & quodammodo regnantia. Vuas sanè & caricas sine intermissione decem mensibus suggerit, cæteros verò fructus, anni spacio seneſcentes. Nam præter aëris lenitatem, & fonte quoque irrigatur vberrimo, qui Capernaum ab indigenis appellatur. Eum nonnulli venam esse Nili fluminis opinantur, quod similes coracino Alexandrino generat pisces. Longitudo autem regionis secundum littora cognominis lacus triginta stadijs extenditur, & latitudo viginti. Horum quidem natura eiusmodi est.

Longitudo & latitudo Geneſar.

CAP. XIX.

Tarichearum excidium.

ESPASIANVS autem perfectis ratibus, imposita manu militum, quanta in eos qui lacu effugerant satis esset, vnà prouehitur. Illi autem neque compulsi ad terram euadendi facultatem habebant, infestis omnibus, neque nauali bello pari conditione pugnandi. nam & scaphæ paruæ, atque piraticæ aduersus rates infirmæ erant: & cum pauci singulis vehérentur, cunctis simul instantibus Romanis appropinquare metuebant. Veruntamen circum rates nauigando, nonnunquam etiam propè accedendo, lapidibus Romanos eminus appetebant, aut cominus etiam irritando feriebant: plus autem ipsis vtroque modo nocebatur. nec enim saxis quicquam præter crebros sonitus agebant, quoniam contra septos armis iaciebantur, contiguique sagittis eorum efficiebantur: & si accedere propius ausi fuissent, priusquam facerent aliquid, patiebantur, cumq; ipsis nauigijs mergebantur. Multos autem vulnera inferre tentantium, qui pilis contingi possent, alios desiliendo in scaphas Romani gladijs transfigebant: nonnullos, concurrentibus inter se ratibus in medio deprehensos, cum nauiculis capiebant. Submersorum autem qui capita sustulissent, aut sagittis præueniebantur, aut ratibus occupabantur: & si desperatione compulsi inimicis adnatare tentassent, eis vel manus vel capita truncabantur, plurimusque passim ac varius erat interitus eorum: donec in fugam versi, cæteri terræ appulsi sunt, circumclusis nauiculis suis. Exclusi autem multi quidem in ipso lacu telis configebantur: multos verò in terram egressos peremerunt Romani. Mixtum autem sanguine, plenumq; cadaueribus cerneres totum lacum. nullus enim saluus euasit. Acerbus autem secutis diebus odor illam regionem oppressit & facies. nam littora quidem naufragijs simul plena erant, & corporibus tumidis. calescentes autem ac tabefacti mortui, cœli tractum corrumpebant, vt non Judæis solùm ille casus miserabilis videretur, verùm etiam autoribus ipsis esset inuisus. Iste quidem illius prælij naualis exitus fuit. Perierunt cum his, qui pridem in ciuitate cecidere, sex millia & quingenti. At Vespasianus, pugna peracta, pro tribunali apud Tarichearum sedens, aduenã populũ ab indigenis secernebat, qui autor belli extitisse videbatur: & an

Bellum nauale contra Tarichęas.

Victoria Vespasiani in lacu Geneſar contra Tarichęas.

Exitus naualis pręlij, in quo sex millia & quingenti ceciderũt.

& an hi quoque ſeruandi eſſent, cum rectoribus deliberabat. his autem affirmantibus eorum liberationem detrimento futuram: nec enim dimiſſos quieſcere poſſe homines, qui & patrijs carerent, vimq; adhibere ac bellum inferre poſſent ad quos confugiſſent: Veſpaſianus ſalute quidem indignos eſſe eos, contraq; ſeruatores ſuos nouerat euaſuros: ſed de eorum mortis genere cogitabat. Nam ſi ibi occiderentur, non perpeſſuros ſuſpicabatur indigenas, tot apud ſe ſupplices obtruncari: fideq; interpoſita deditis vim pigebat afferre: verùm ab amicis ſuperabatur, nihil in Judæos non licere dicentibus: quodq; vtile eſſet, honeſto debere præponi, cum vtrumq; obtineri non poſſet. Indubitata igitur conceſſa licentia, ſolo eos itinere, quod Tiberiada duceret, exire permiſit. Cumq; illi facile his quæ

An. mũdi 4031. A nato Chriſto 69. Veſpaſianus cum rectoribus de Iudæis deliberat.

cupierant credidiſſent, & quo iuſſum fuerat comitati, neque pecunijs ſuis quicquam metuentes abirent: totam ad Tiberiada vſque viam Romani, ne quis euaderet, occupauerunt: eosq; in ciuitatem concluſos, mox inſecutus Veſpaſianus omnes in ſtadio conſtituit. Et ſeniores quidem cum imbellibus, qui mille ducenti erant, iußit occidi: iuuenum autem validiſſimos ſex millia lectos, ad Iſthmon Neroni tranſmiſit. Cæteram verò multitudinem triginta millia & quadringentos vendidit, præter alios quos Agrippa donauerat. nam his qui ex eius regno eſſent, facere quod vellet ipſe permiſit. Verùm & iſtos Rex vendidit. Diſtractio & venditio Iudæorum.

Reliquum vulgus erant Trachonitæ & Gaulanitæ & Hippeni, pluresq; Gadaritæ, ſeditioſi & fugitiui, & quibus probra pacis bellum conciliant. Capti ſunt autem ſexto Idus Septembris.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER IIII.

SVMMA CAPITVM LIBRI IIII. DE BELLO IVDAICO

I. Obsidio Gamalensium.
II. Itaburius mons occupatur à Placido.
III. Excidium Gamalæ.
IIII. Giscala à Tito capitur.
V. Hierosolymitani excidij initium.
VI. Idumæorum aduentus pro Hierosol. & acta.
VII. De clade Iudæorum ab Idumæis facta.

CAP. I.

Obsidio Gamalensium.

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

Romanorum contra Iudæos victoria.

QVICVNQVE autem Galilæorum Iotapatis excisis à Romanis defecerant, hi se ad eos postquam Taricheatæ superati sunt, applicabant: omniaq; Romani castella & ciuitates ceperant, præter Giscalam, & qui montem Itaburium occuparant. Cum his autem rebellarat Gamala ciuitas, contra Taricheas posita supra lacum, quæ ad fines pertinebat Agrippæ, itemq; Sogane & Seleucia. Et hæ quidem Gaulanitidis regionis erant ambæ: Sogane superioris partis, cui nomen est Gaulana:

Semechonites lacus.

& inferiores Gamala. Seleucia verò ad lacum Semechonitem, triginta latum, & sexaginta stadijs longum, paludesq; suas ad Daphnen vsque tendentem.

Fons Iordanis.

Quæ regio cum aliàs sit delicioſa, præcipuè tamen fontes habet, qui minorem (quem sic appellant) Iordanem alentes, sub auro Iouis templo in maiorem deducunt. Soganen quidem ac Seleuciam colentes in principio defectionis Agrippa sibi fœdere sociauerat. Gamala verò ei non cedebat, freta locorum difficultate,

Gamalæ situs.

amplius quàm Iotapata. Iugum namque asperum, ex alto monte deductum, mediam ceruicem erigit: & vbi supereminet, in longitudinem tenditur: tantum contrà decliue, quantum à tergo, vt cameli similitudinem præferat: vnde nomen etiam duxit: nisi quòd expressam vocabuli significationem indigenæ seruare non possunt. Et à fronte quidem ac lateribus, in valles inuias scinditur. Pars verò qua de monte pendet, paululum difficultatem refugit. Verùm & hanc partem, per obliquum excisa fossa, indigenæ inuiam fecerant. Domus autem crebræ per prona erant ædificatæ, nimioq; præcipitio casuræ similis ciuitas intra se decurrebat, in meridiem vergens. Australis verò collis immensa editus altitudine, vsum arcis sine muro ciuitati præbebat, rupesq; superior ad profundam pertinens vallem. Fons autem intra muros erat, in quem oppi-

Gamala ciuitas inexpugnabilis & firma.

dum desinebat. Quamuis autem natura inexpugnabilis esset ciuitas, tamen etiam Iosephus cum murorum eam ambitu cingeret, fossis & cuniculis reddidit firmiorem. Eius autem habitatores, natura quidem loci confidentiores erant, quàm Iotapateni: sed multo pauciores, minusque pugnaces: situsq; freti difficultate, plures se hostibus putabant. nam plena erat ciuitas, multis in eam quòd

quòd esset tutissima, confugientibus. Vnde ab Agrippa quoque præmissis ad obsidionem, per menses septem restitêre. Vespasianus autem profectus ex Ammaunte, vbi pro Tiberiade posuerat castra (Ammaus autem, si quis nomen interpretur, aqua calida vocantur. Ibi enim eiusmodi fons est, sanandis corporum vitijs idoneus) Gamalam peruenit. & totam quidem ciuitatem, ita vt diximus positam, custodia circumuallare nequibat. quà verò fieri posset, excubias collocauit: montemq; occupat superiorem: in quo milites castris, ita vt assolet, muro circundatis, opus aggerum postremo aggrediuntur. Et à parte quidem Orientis summo supra ciuitatem loco turris erat: vbi & quintadecima legio, necnon & quinta contra mediam ciuitatem operabatur: fossas autem decima repleuit & valles. Inter hæc Agrippam Regem, cum accessisset admuros, eorumq; defensoribus de traditione loqui tentaret, funditorũ quidam ad dextrum cubitum lapide percutit. Et ille quidem propterea familiaribus suis circunseptus est. Romanos autem ira simul ob Regem, suiq; metus ad obsidionem protinus incitauit: nullum Iudæos crudelitatis modũ in alienigenas atque hostes prætermissum ire credentes, qui circa gentilem suum, & eorum quæ ipsis conducerent suasorem, tam immanes fuissent. Aggeribus autem manus multitudine, operisq; consuetudine citò perfectis, machinas applicabant. Chares autem & Iosephus (namq; ipsi erant oppidanorum potentissimi) armatos licet metu perculsos ordinauere: & quanquã non diu obsidionem posse sustinere arbitrabantur, quibus aqua itemq; alia vsui necessaria non sufficerent, adhortati tamen eos ad mœnia produxerunt. Et paulisper quidem machinis aduenientibus repugnarunt. balistis autem tormentisq; perculsi, in oppidum recesserunt. Itaque Romani tribus ex locis aggressi murum arietibus quatiunt: & qua deiectus fuerat, infusi magno cum armorum strepitu ac tubarum sonitu, ipsi quoque insuper vlulantes cum oppidanis confligebant. illi autem ad primos aditus interim pertinaces, Romanis ne vltrà progrederentur obstabant. Cæterum vi & multitudine superati, vndiq; ad excelsa ciuitatis loca fugiunt. deinde reuertentes instantibus sibi hostibus incumbũt: illosq; impingendo per decliuia, locorum difficultate & angustia depressos interficiebant. Romani autem cum neque à vertice imminentibus repugnare, neque in partem aliquam euadere possent, pronos eos vrgentibus hostibus, in domos hostium plano contiguas refugiebant. sed hæc repleta labebantur, quod pondus sustinere non poterant: vnaq; deiecta multas inferiores, itemq; illæ alias deturbabant. Ea res plurimos Romanorum morte consumpsit. incerti enim quid facerent, quamuis subsidere tecta viderent, tamen eò conuolabant. atque ita multi quidem ruinis opprimebantur: non pauci verò subterfugientes, parte corporis opprimebantur. Plurimi autem puluere suffocati moriebantur. Sed ea Gamalenses pro se fieri existimabant. propriaq; incommoda negligentes, magis instabant: hostesq; in sua tecta vrgendo compellebant. qui verò per angustos viarum cliuos cecidissent, eos telis desuper missis interficiebant. Et ruina quidem lapidum copiam, ferrum verò eis mortui hostes dabant. casorum enim gladios auferentes, his contra semineces vtebantur. Multi iam procumbentibus tectis, semet inde proïciendo moriebantur: tergaq; dantibus, ne fuga quidem facilis erat. viarum nanq; ignorantia, & caligine pulueris alius alium nõ agnoscentes pererrabant, & circa se sternebantur. Sed illi quidem vix reperto exitu, ab oppido recesserunt. Vespasianus autem qui laborantibus semper interfuit, sauissimo

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

Vespasianus Gamalam obsidet.

Agrippã Regem funditorum quidã lapide percutit.

Romani Gamalam expugnant.

Romani cum Iudæorum domibus prolabuntur.

Romanorum plurimi morte cõsumpti.

Vespasiani fortitudo & virtus bellica.

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

dolore perculſus, cum ſuper militem ruere ciuitatem videret, propriæ tuitionis oblitus, clàm paulatim ſuperiore in oppido locum prehendit: ibique inter media pericula cum paucis omnino relinquitur. nec enim aderat tunc ei filius Titus, ad Mutianum pridem in Syriam miſſus. Et dare quidem terga, neque tutum neque honeſtum ſibi putabat. rerũ autem quas ab adoleſcentia geſſerat, ac propriæ virtutis memoria, quaſi Deo repletus, corpora ſociorum atque arma condenſat, & cum his bellum vnà à vertice defluens ſuſtinebat: & neque virorum neque telorum multitudinem formidans manebat, donec eius animi obſtinationem hoſtes diuinam eſſe reputantes, impetum remiſerunt. illis autem iam infirmius oppugnantibus, ipſe pedem referens, non prius terga oſtendit, quam extra muros egreſſus eſt. Plurimi quidem Romani milites in ea pugna ceciderunt, & inter eos Ebutius decadarchus, vir non eo tantum prælio quo perijt, ſed vbiq; antea fortiſſimus comprobatus, quiq; plurimis malis Iudæos affeciſſet. In ea pugna centurio quidam nomine Gallus, cum decem militibus in quadam domo latuit. Eius autem habitatoribus dum cœnarent, quod in Romanos fuiſſet conſilium populi ſui, inter ſe fabulantibus, hoc audito (nam & ipſe Syrus erat, & hi quos ſecum habebat) nocte illos aggreditur: omnibusq; mactatis ad Romanos ſaluus cum militibus euadit. Veſpaſianus autem mœrere exercitum aduerſis caſibus videns, quodq; nullam interim tantam experti fuerant cladem: huiusq; rei magis eos pudere, quòd ſolum ducem in periculis reliquiſſent: conſolandos putabat: de ſe quidem nihil dicens, ne quem vel initio culpaſſe videretur. Oportere autem inquiens, quæ communia eſſent fortiter ferre, naturam belli cogitantes, quodq; nuſquam eueniat ſine cruore victoria, iterumq; habeat fortuna regreſſum. Multis tunc Iudæorum millibus interfectis, exiguam pro his ſtipem ſe inimica pependiſſe fortuna. Atque vt iactantium eſſe, nimis ſecundis rebus inſoleſcere, ita eſſe ignauorum, in offenſionibus trepidare. velox enim eſt, inquit, in vtrunque mutatio: & ille vir fortis habetur, cuius ſobrius erit animus in rebus quoque infeliciter geſtis: vt idem ſcilicet maneat, rectis conſilijs peccata corrigens. Quanquam ea quæ nunc acciderunt, neq; mollitia, neque Iudæorum virtus effecit. nam & illis pugnæ melioris, & nobis deterioris, cauſa fuit difficultas locorum. Quæ in re nimirum quis reprehenderit alacritatis veſtræ temeritatem? nam cum hoſtes in excelſiora loca refugiſſent, manus continere debuiſtis, neque in ſummo vertice conſtituta ſequi pericula: ſed capta inferiori ciuitate, paulatim eos qui refugerant, ad tutiorem vobis & ſtabilem pugnam reuocare. nunc autem immoderata feſtinatione vincendi, quàm id incautè fieret, non curaſtis. Inconſultus autem & furibundus impetus belli, à Romanis alienus eſt, qui cuncta ordine peritiaq; perficimus, Barbarisq; conueniens, & quo Iudæi maximè poſſidentur. Oportet igitur nos ad propriam virtutem recurrere: atq; indignæ offenſioni iraſci potius quàm mœrere. Optimum autem quiſq; de ſua manu ſolatium quærat. ita enim fiet, vt & amiſſos vlciſcamur, & in eos à quibus perempti ſunt, vindicemus. Ipſe autem, ita vt nunc feci, experiar æquè ac vos pugnando primus ad bella pergere, & nouiſſimus inde diſcedere. Ille quidem his dictis recreauit exercitum. At Gamalenſes bene geſta re, pauliſper animos erexere: quæ nulla ratione, magna magnificeq; prouenerat. mox autem reputantes ablatam ſibi eſſe fœderis ſpem, quodq; minimè poſſent effugere (iam enim victus eos defecerat) vehementer dolebant, animosq; remiſerant. Nec tamen quatenus valebant,

Veſpaſiani cum Iudæis pugna.

Gallus cũ decem militibus in quadã domo latet.

Veſpaſianus milites conſolatur.

Inconſtantia & mutabilitas fortunæ.

Romani milites ordine cuncta peritiaq; perficiunt.

valebant, ſalutem ſuam negligebant: ſed tam diſturbatas partes muri, qui erãt fortiſſimi, quàm integras, cæteri amplexi cuſtodiebant. Romanis autem conſtruentibus aggeres, iterumq; tentantibus irruptionem, multi ex ciuitate per valles deuias, qua nulli cuſtodes erant, & per cloacas diffugiebant: eos, qui metu ne caperentur ibi remanerent, inopia conſumebat. ſolis enim vndique alimenta qui pugnare poſſent, congerebantur. Sed illi quidem in huiuſmodi calamitatibus perdurabant.

An. mũdi 4031. A nato Chriſto 69.

Romani Gamalæ irruptionem iterum tentant.

CAP. II.

Itaburius mons occupatur à Placido.

VESPASIANVS autem inter curas obſidionis, ſubciſiuum opus aggreditur aduerſus eos qui montem Itaburium occupauerant, inter campum magnum & Scythopolim ſitum: cuius altitudo quidem triginta ſtadijs conſurgens, ſeptentrionali tractu inacceſſa eſt. in vertice autem viginti ſtadiorum planicies patet, tota muro circundata. Hunc autem tantum ambitum quadraginta diebus ædificauerat Ioſephus: & alias ei materias, & aquas ſuggerentib. locis inferioribus. ſolam enim incolæ pluuialem habebant. Magna igitur in eo multitudine congregata, Veſpaſianus Placidũ cum ſexcentis equitibus mittit. Huic autem ſubeundi quidem montis ratio nulla erat. multos autem fœderis ac veniæ ſpe hortabatur ad pacem: & deſcendebant ad eum ipſi quoque inſidias molientes. nam & Placidus eo ſtudio mitiſſimè cum his loquebatur, vt eos in planicie caperet: illiq; tanquam dictis obedientes, ad eum veniebant, vt incautum aggrederentur. Vicit tamen aſtutia Placidi. cœpto enim à Judæis prælio, aſſimulat fugam: & poſtquam inſequentes ad magnam partem campi pellexit, reflectit in eos equitum manus: plurimisq; interga verſis, aliquos interfecit. ſemotam vero multitudinem cæteram, ab aſcenſu prohibet. Itaque alij quidem Itaburio relicto, in Hieroſolymam refugiebant, indigenæ autem fide accepta, quod eis aqua defecerat, & ſe, & montem Placido tradiderunt.

Itaburij montis altitudo.

Ars deluditur arte.

Placidi victoria.

CAP. III.

Excidium Gamalæ.

APVD Gamalam verò degentium audaciſſimi quiq; fuga diſperſi latebant, imbelles autem fame corrumpebantur. At verò pugnãtium manus obſidionem ſuſtinebat, donec euenit ſecundo & vigeſimo die menſis Octobris, vt tres ex decimaquinta legione milites, circa matutinas vigilias editiſſimã præ cæteris turrim, quæ in ſua parte fuerat, ſubirent: eamq; occultè ſuffoderent: cum appoſiti ei cuſtodes neq; adeuntes eos (nox enim erat) nec poſtquam adiere, ſenſiſſent. Iidem autem milites, cauendo ne ſtrepitus fieret, quinq; ſaxis duriſſimis euolutis reſiliunt: ſubitoq; turris cum magno fragore decidit, vnaq; cuſtodes præcipitantur. At verò qui per alias cuſtodias erant, perturbati fugiebant: multosq; euadere auſos, peremere Romani: inter quos etiam Joſephum, ſuper dirutam muri partem quidam iaculo percuſſum, interfecit. Intus autem in ciuitate degentibus, ſono concuſſis, multus erat pauor atque diſcurſus, tanquam omnes eſſent hoſtes ingreſſi. Tuncq; Chares ægrotus & iacens defecit, cum timoris magnitudo morbum eius plurimum iuuiſſet ad mortem. Romani tamen prioris cladis memores, vſq; ad vigeſimam & tertiam diem ſuprà dicti menſis oppidum non ſunt ingreſſi.

Turris quam Romani ſuffoderant, cum magno fragore decidit.

An.mũdi 4031. A nato Christo 69.

ingreſsi. Titus autem (iam enim aderat) indignatione vulneris, quod Romanos ſe abſente perculerat, ducentis equitibus præter pedites lectis, otioſe in ciuitatem introiuit. eoq; prætergreſſo, vigiles quidem vbi ſenſerunt, ad arma cum clamore properabant. cognito autem intus cõſtituti eius ingreſſu, alij raptis liberis, trahentes etiam coniuges, cum vlulatu & exclamationibus in arcem refugiebant: alij Tito occurrentes, ſine intermiſsione trucidabantur. qui verò prohibiti eſſent in arcem recurrere, neſcij quid facerent, Romanorum præſidijs incidebant. vbiq; autem infinitus erat morientium gemitus: perq; prona loca effuſus cruor, totum oppidum diluebat. In eos autem, qui arcem occupauerant, omnem Veſpaſianus induxit exercitum. Erat autem ſaxoſus & acceſſu difficilimus vertex, in immenſum editus, & vndique circum rupium multitudine præceps: vnde Romanos ad ſe adeuntes partim telis partim ſaxis deuolutis arcebant Iudæi, cum ipſos in excelſo loco poſitos nulla ſagitta contingerent. Verum ad eorum interitum, diuino munere quodam, turbo exoritur, Romanorum quidem tela in eos ferens, ipſorum autem à Romanis repellens, & obliqua traducens: vt neq; in præruptis conſiſtere propter violentiam ſtatus poſſent, cum nihil eſſet immobile, neq; hoſtes ad ſe accedentes videre. Itaque ſupergreſſi Romani, eos circumueniunt: & alios quidem repugnantes antecapiebant, alios manus dantes. in omnes autem vehementius ſæuiebant, illorum memoria quos in primo aggreſſu perdiderant. Multi autem vndique circumcluſi, deſperatione ſalutis, filios & coniuges & ſemetipſos in vallem præcipites dabant, quæ ſub arce in profundum patebat. Euenit autem, vt ipſorum in ſe qui capti fuerant, immanitate lenior exiſteret iracundia Romanorum. ab his enim quatuor millia perempta ſunt: qui verò ſe præcipitauerunt, quinque millia ſunt reperti. Neque quiſquam, præter duas mulieres, ſaluus euaſit: quæ ſorores erant, Philippi filiæ: qui Philippus Iachimo genitus erat, inſigni viro, & qui ſub Agrippa Rege dux exercitus fuerat. ſeruatæ ſunt autem, quòd excidij tempore Romanorum impetum latuere. nec enim vel infantibus pepercere, quorum multos ſinguli raptos ex arce proÿciebant. Gamala quidem hoc modo exciſa eſt, tertio & vigeſimo die menſis Octobris: quæ vigeſimo & primo die menſis Septembris cœperat rebellare.

Titus ducentis equitibus præter pedites lectis Gamalam intrat.

Gamalæ arcis vertex ſaxoſus & acceſſu difficilimus.

Victoria Romanis diuino munere conceſſa.

Nouem Iudæorum millia Gamalæ perempta, ſolæ duæ mulieres euadunt.

CAP. IIII.

Giſcala à Tito capitur.

An.mũdi 4032. A nato Christo 70.

IAMQVE ſolum Giſcala oppidulum Galilææ reſtabat indomitum: cuius multitudo pacis ſtudio tenebatur, quòd erant pleriq; agricolæ, ſpemq; ſuam ſemper in fructibus collocauerant. non parua autem manus latrocinalis permixtione corrupti erant, quo morbo etiam nonnulli ciuium laborabant. Hos autem ad defectionem impellebat atq; conflabat Leuiæ cuiuſdam filius, nomine Ioannes: homo veneficus & fallax, variusq; moribus, & immoderata ſperare promptus, miroq; modo quæ ſperaſſet efficiens: atque omnibus iam cognitus, quòd affectandæ ſibi potentiæ cauſa bellum amaret. huic apud Giſcala ſeditioſorum turba parebat: quorum cauſa populus etiam legatos fortaſſe de traditione miſſurus, Romanorũ tamen congreſſum in parte belli præſtolabatur. At Veſpaſianus contra hos quidem Titũ cum equitibus mille, decimam verò legionem circa Scythopolim mittit: cum reliquis autem duabus Cæſaream ipſe regreditur, dandam his ex labore continuo

Ioannes homo veneficus & fallax Giſcalę incolas ad defectionem impellit.

continuo requiem putans, ex ciuitatum copijs: eorumq; corpora, itemq; animos ad futura certamina existimans esse refouendos. nec enim exiguum sibi laborem supereſſe de Hieroſolymis prauidebat, quæ & regalis esset ciuitas, & cuncta nationi præstaret. His autem qui ex bello fugissent in eam confluentibus, etiam naturalis munitio, itemq; murorum eius constructio, non minimam ei solicitudinem comparabat: cùm virorum spiritum & audaciam, & sine muris inexpugnabilem esse cogitaret: ob eamq; rem milites, velut athletas, ante certamina oportere curari. Tito autem ciuitas Giscala (equitando enim ad eam accesserat) aggressione capi facilis videbatur: sciens tamen quòd ea vi capta, passim à militibus populus absumeretur (namq; satiatus erat ipse iam cadibus) miserans multitudinem etiam ipse sine vllo discrimine cum nocentibus intereuntem, pactione magis subigere ciuitatem volebat. Itaq; plenis hominum muris, quorũ pleriq; perditæ factionis erant, mirari se ait, quónam freti consilio, cunctis iam ciuitatibus captis, illi soli Romanorum *arma operirentur, cum viderent multo quidẽ munitiora oppida vno impetu fuisse subuersa: securos autem fortunis suis potiri, qui Romanorũ dextris credidissent: quas quidem etiã nunc illis ait se porrigere, neq; ob insolentiã succensere, quia spei libertatis ignoscendum putaret: non tamen, etiam si quis impossibilia velle perseueraret. Quòd si dictis humanissimis non paruissent, fidemq; dextris non habuissent, experturos arma crudelia: iam iamq; cognituros esse, mœnia sua ludum fore machinis* Romanorum*: quibus fidentes, soli ex Galilæis sese ostentarent arrogantes esse captiuos. His dictis, populariũ quidem neminem non modo respondere, sed ne ad murum quidem licuit ascendere: quia totum latrones occupauerant: & custodes erant portis appositi, ne quis vel ad fœdus prodiret, vel equitum quenquam in ciuitatem reciperet. Ioannes autem accipere se conditiones ait, & aut persuasurum, aut necessitatem belli renitentibus adhibiturũ. Illum tamen diem Iudæorum legi oportere concedi: quoniam sicut arma mouere, ita etiam de pace conuenire nefas haberent. Nam & Romanos scire, quòd ab omni cessaret opere dierum septem circuitio, quam si temerassent, non minus coactos, quàm qui cogerent, piaculum commissuros, ipsumq; Titum: nullum enim illi ex mora esse dispendium formidandum, quòd vnius noctis spatium propter fugæ consilium ceperit, præsertim cum id obseruare circumsedentem nemo prohibeat: sibi autem magnum esse lucrum, nulla in re despicere patrios mores. Et illum decere, qui pacem non sperantibus indulget, legem quoq; seruare seruatis. His Titum Ioannes fallere conabatur, non tantum proseptimi dieireligione, quantũ pro sua salute solicitus. verebatur autem, ne statim capta ciuitate, solus destitueretur, qui totam in nocte ac fuga vitæ spem collocasset. Verùm profecto Dei nutu in excidium* Hieroſolymorũ *Ioannem saluum esse cupientis, factum est vt non solum induciarũ causationem Titus admitteret, verumetiam in superiori parte oppidi castra poneret, ad Cydæssam, qui mediterraneus est Tyriorũ vicus validissimus,* Galilæis *semper exosus. Nocte autem Ioannes, cum nullas* Romanorũ *excubias circa oppidum videret, arrepta occasione, nõ solum his quos circa se habebat armatos, sed etium senioribus plurimis cum familijs abductis, in Hieroſolymam fugiebat. Sed vsq; ad vigesimũ quidem stadium fieri posse videbatur, vt mulieres ac pueros, aliamq; multitudinem secũ duceret, homo quem captiuitatis, itemq; salutis metus vrgeret. vltra verò procedente eo, relinquebatur: & oriebatur atrox remanentiũ fletus. quãto enim*

An. mũdi 4032. A nato Christo 70.

Vespasianus nõ exiguum sibi laborem supereſſe de Hieroſolymis præuidet.

Titi erga Giscalæ ciues benignitas.

Titi ad Giscalæ ciues oratio blanda.

Ioãnis ad Titi exhortationem responsio.

Dei nutu in excidiũ Hieroſolymorũ Ioãnes saluus manet.

Iudæorum cum Ioãne fugientiũ pauor & timor.

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

ingreſsi. Titus autem (iam enim aderat) indignatione vulneris, quod Romanos ſe abſente perculerat, ducentis equitibus præter pedites lectis, otioſe in ciuitatem introiuit. eoq; prætergreſſo, vigiles quidem vbi ſenſerunt, ad arma cum clamore properabant. cognito autem intus cõſtituti eius ingreſſu, alij raptis liberis, trahentes etiam coniuges, cum vlulatu & exclamationibus in arcem refugiebant: alij Tito occurrentes, ſine intermiſsione trucidabantur. qui verò prohibiti eſſent in arcem recurrere, neſcij quid facerent, Romanorum præſidijs incidebant. vbiq; autem infinitus erat morientium gemitus: perq; prona loca effuſus cruor, totum oppidum diluebat. In eos autem, qui arcem occupauerant, omnem Veſpaſianus induxit exercitum. Erat autem ſaxoſus & acceſſu difficilimus vertex, in immenſum editus, & vndique circumrupium multitudine præceps: vnde Romanos ad ſe adeuntes partim telis partim ſaxis deuolutis arcebant Iudæi, cum ipſos in excelſo loco poſitos nulla ſagitta contingerent. Verum ad eorum interitum, diuino munere quodam, turbo exoritur, Romanorum quidem tela in eos ferens, ipſorum autem à Romanis repellens, & obliqua traducens: vt neq; in præruptis conſiſtere propter violentiam ſtatus poſſent, cum nihil eſſet immobile, neq; hoſtes ad ſe accedentes videre. Itaque ſupergreſſi Romani, eos circumueniunt: & alios quidem repugnantes antecapiebant, alios manus dantes. in omnes autem vehementius ſæuiebant, illorum memoria quos in primo aggreſſu perdiderant. Multi autem vndique circumcluſi, deſperatione ſalutis, filios & coniuges & ſemetipſos in vallem præcipites dabant, quæ ſub arce in profundum patebat. Euenit autem, vt ipſorum in ſe qui capti fuerant, immanitate lenior exiſteret iracundia Romanorum. ab his enim quatuor millia peremptæ ſunt: qui verò ſe præcipitauerunt, quinque millia ſunt reperti. Neque quiſquam, præter duas mulieres, ſaluus euaſit: quæ ſorores erant, Philippi filiæ: qui Philippus Iachimo genitus erat, inſigni viro, & qui ſub Agrippa Rege dux exercitus fuerat. ſeruatæ ſunt autem, quòd excidij tempore Romanorum impetum latuere. nec enim vel infantibus pepercere, quorum multos ſinguli raptos ex arce proÿciebant. Gamala quidem hoc modo excciſa eſt, tertio & vigeſimo die menſis Octobris: qua vigeſimo & primo die menſis Septembris cœperat rebellare.

Titus ducentis equitibus præter pedites lectis Gamalam intrat.

Gamalæ arcis vertex ſaxoſus & acceſſu difficilimus.

Victoria Romanis diuino munere conceſſa.

Nouem Iudæorum millia Gamalæ peremptæ, ſolæ duæ mulieres euadunt.

CAP. IIII.

Giſcala à Tito capitur.

An. mũdi 4032. A nato Christo 70.

IAMQVE ſolum Giſcala oppidulum Galilææ reſtabat indomitum: cuius multitudo pacis ſtudio tenebatur, quòd erant pleriq; agricolæ, ſpemq; ſuam ſemper in fructibus collocauerant. non paruæ autem manus latrocinalis permixtione corrupti erant, quo morbo etiam nonnulli ciuium laborabant. Hos autem ad defectionem impellebat atq; conflabat Leuiæ cuiuſdam filius, nomine Ioannes: homo veneficus & fallax, variusq; moribus, & immoderatæ ſperare promptus, miroq; modo quæ ſperaſſet efficiens: atque omnibus iam cognitus, quòd affectandæ ſibi potentiæ cauſa bellum amaret. huic apud Giſcala ſeditioſorum turba parebat: quorum cauſa populus etiam legatos fortaſſe de traditione miſſurus, Romanorũ tamen congreſſum in parte belli præſtolabatur. At Veſpaſianus contra hos quidem Titũ cum equitibus mille, decimam verò legionem circa Scythopolim mittit: cum reliquis autem duabus Cæſaream ipſe regreditur, dandam his ex labore

Ioannes homo veneficus & fallax Giſcalę incolas ad defectionem impellit.

continuo

continuo requiem putans, ex ciuitatum copijs: eorumq́ corpora, itemq́ animos ad futura certamina existimans esse refouendos. nec enim exiguum sibi laborem supereſſe de Hieroſolymis prauidebat, quæ & regalis esset ciuitas, & cunctæ nationi præstaret. His autem qui ex bello fugissent in eam confluentibus, etiam naturalis munitio, itemq́ murorum eius constructio, non minimam ei solicitudinem comparabat: cùm virorum spiritum & audaciam, & sine muris inexpugnabilem esse cogitaret: ob eamq́ rem milites, velut athletas, ante certamina oportere curari. Tito autem ciuitas Giscala (equitando enim ad eam accesserat) aggressione capi facilis videbatur: sciens tamen quòd ea vi capta, passim à militibus populus absumeretur (namq́ satiatus erat ipse iam cædibus) miserans multitudinem etiam ipse sine vllo discrimine cum nocentibus intereuntem, pactione magis subigere ciuitatem volebat. Itaq́ plenis hominum muris, quorũ pleriq́ perditæ factionis erant, mirari se ait, quónam freti consilio, cunctis iam ciuitatibus captis, illi soli Romanorum arma operirentur, cum viderent multo quidẽ munitiora oppida vno impetu fuisse subuersa: securos autem fortunis suis potiri, qui Romanorũ dextris credidissent: quas quidem etiã nunc illis ait se porrigere, neq́ ob insolentiã succensere, quia spei libertatis ignoscendum putaret: non tamen, etiam si quis impossibilia velle perseueraret. Quòd si dictis humanissimis non paruissent, fidemq́ dextris non habuissent, experturos arma crudelia: iam iamq́ cognituros esse, mœnia sua ludum fore machinis Romanorum: quibus fidentes, soli ex Galilæis sese ostentarent arrogantes esse captiuos. His dictis, populariũ quidem neminem non modo respondere, sed ne ad murum quidem licuit ascendere: quia totum latrones occupauerant: & custodes erant portis appositi, ne quis vel ad fœdus prodiret, vel equitum quenquam in ciuitatem reciperet. Ioannes autem accipere se conditiones ait, & aut persuasurum, aut necessitatem belli renitentibus adhibiturũ. Illum tamen diem Iudæorum legi oportere concedi: quoniam sicut arma mouere, ita etiam de pace conuenire nefas haberent. Nam & Romanos scire, quòd ab omni cessaret opere dierum septem circuitio, quam si temerassent, non minus coactos, quàm qui cogerent, piaculum commissuros, ipsumq́ Titum: nullum enim illi ex mora esse dispendium formidandum, quòd vnius noctis spatium propter fugæ consilium ceperit, præsertim cum id obseruare circumsedentem nemo prohibeat: sibi autem magnum esse lucrum, nulla in re despicere patrios mores. Et illum decere, qui pacem non sperantibus indulget, legem quoq́ seruare seruatis. His Titum Ioannes fallere conabatur, non tantum pro septimi diei religione, quantũ pro sua salute solicitus. verebatur autem, ne statim capta ciuitate, solus destitueretur, qui totam in nocte ac fuga vitæ spem collocasset. Verùm profecto Dei nutu in excidium Hieroſolymorũ Ioannem saluum esse cupientis, factum est vt non solum induciarũ causationem Titus admitteret, verumetiam in superiori parte oppidi castra poneret, ad Cydæssam, qui mediterraneus est Tyriorũ vicus validissimus, Galilæis semper exosus. Nocte autem Ioannes, cum nullas Romanorũ excubias circa oppidum videret, arrepta occasione, nõ solum his quos circa se habebat armatos, sed etiam senioribus plurimis cum familijs abductis, in Hieroſolymam fugiebat. Sed vsq́ ad vigesimũ quidem stadium fieri posse videbatur, vt mulieres ac pueros, aliamq́ multitudinem secũ duceret, homo quem captiuitatis, itemq́ salutis metus vrgeret. vltra verò procedente eo, relinquebatur: & oriebatur atrox remanentiũ fletus. quãto enim

An. mũdi 4032. A nato Christo 70.

Vespasianus nõ exiguum sibi laborem supereſſe de Hieroſolymis præuidet.

Titi erga Giscalæ ciues benignitas.

Titi ad Giscalæ ciues oratio blanda.

Ioãnis ad Titi exhortationem responsio.

Dei nutu in excidiũ Hieroſolymorũ Ioãnes saluus manet.

Iudæorum cum Ioãne fugientiũ pauor & timor.

An. mũdi 4032. A nato Christo 70.

qua pugnacibus ſufficere poſſent, alimenta conſumpſit: hisq; præter bellum etiam ſeditionem famemq; comparauit: aliiq; latrones ex agris eò tranſgreſſi, ac multo ſauioribus quos intus inuenere ſociati, nullum atrox facinus intermittebãt.

Rapinæ & expoliationes luce palàm commiſſæ.

Nec enim rapinis & expoliationibus metiebantur audaciam, ſed vſq; ad cades ruebant: non clàm, neq; per noctem, aut quoſlibet homines, verũ luce palàm nobiliſſimos quoſq; adoriendo. Nam primum Antipam Regij generis virũ, & adeò potentiſſimum ciuium, vt etiam publicos theſauros fidei ſuæ permiſſos haberet, comprehenſum cuſtodiæ tradiderunt: poſt hunc etiam Leuiam quendã, inſignem virum, & Sopham filium Raguelis, regalis ſimiliter vtrunque familiæ, omnesq; præterea, qui præſtare alijs videbantur. Grauis autem metus populum poſſidebat: & velut capta ciuitate, ſalutem propriam quiſque curabat. Illi autem clauſorum vinculis non fuere contenti, neq; tutum arbitrabantur ea potentia viros diutius cuſtodire. nam & ipſos, & domos eorum non paucis viris frequentari, ac per hoc ad vlciſcendum eſſe idoneos, & præterea rebellaturum fortaſſe populum,

Ciuitatis proceres à latronibus capti & trucidati.

iniquitate commotum. Decreto igitur eos occidi, mittunt quendam de ſuo numero Ioannem, ad cades promptiſſimum, qui lingua patria Dorcadis filius dicebatur: eumq; alij decem armati gladijs ſecuti ad carcerem, ibi quos reperiſſent interficiunt. Fingebant autem huius immaniſſimi ſceleris cauſam, cum Romanis eos de traditione ciuitatis collocutos fuiſſe, communisq; libertatis proditores interemiſſe dicebant, prorſus, vt audacia ſua tanquam ſeruatores ciuitatis, ac bene de ea meriti gloriarentur. Euenit autem populum quidem ad hoc humilitatis ac formidinis, illos verò inſolentiæ progredi, vt in eorum eſſet

Latrones p arbitrio pontifices deſignant.

arbitrio etiam pontificum deſignatio. denique familijs abrogatis, vnde per ſucceſſionem pontifices creabantur, incognitos atq; ignobiles conſtituebant, vt impiorum facinorũ ſocios haberent. nam qui ſupra meritum ſummos honores adeptierant, his obediebant neceſſario, qui ſibi eos præſtiterant: quoniam & dignitate præditos, varijs machinis fictisq; ſermonibus committebant, opportunitatem ſibi ex eorum, qui ſe prohibere poterant, contentione captantes: donec hominum perſecutione ſatiati, in diuinitatem contumelias tranſtulerunt, pedibusq; pollutis in ſanctum locum introire cœperunt. Iam verò populo contra eos concitato (nanque autor erat Ananus, ætate maximus pontificum, itemq; ſapientiſſimus: & qui fortaſſis ciuitatem conſeruaſſet, ſi inſidiatorum manus potuiſſet effugere) illi templum Dei aduerſus populi turbam, caſtellum ac profugium ſibi fecere, quod pro domicilio habebant tyrannidis. Acerbis autem malis admiſcebatur etiam cauillatio, quæ præ cæteris eorum factis erat dolori. tentando enim quanto metu populus teneretur, ſuasq; vires explorando, ſorte pontifices creare conati ſunt, cum his (vt diximus) ex familijs ſucceſſio deberetur.

Pontificis electio cõtra ritum vſitatũ ab latronibus facta.

huic autem fraudi mos antiquus obtendebatur. nam & olim ſorte pontificatum deferri ſolitum fuiſſe dicebant. re autem vera, legis erat abrogatio firmioris, per eos qui ad potentiam ſibi deſignandorum magiſtratuum licentiã compararent. Itaq; vna ſacratarũ tribuum accita quæ Eniachin appellatur, pontificem ſortiebantur: caſuq; ſors exit homini, per quem maximè eorum iniquitas demonſtrata eſt, Phani cuidam, filio Samuelis, ex vico Aphthaſi, non ſolum ex pontificibus orto, ſed apertè quid eſſet pontificatus, propter ruſticitatẽ penitus neſcienti.

Phanes ruſticus quidam pontifex declaratur.

Deniq; inuitũ eum rure abſtractũ, vt in ſcena fieri ſolet, aliena ornauere perſona: indutũq; ſacra veſte, quid facere deberet, ſubito inſtituebãt: ludumq; & iocũ

eſſe

esse tantum nefas arbitrabantur. cæteri verò sacerdotes, procul spectantes ludibrio legem haberi, lacrymas vix tenebant, honoresq; sacrorum solui grauiter ingemebant. Populus autem hanc eorum audaciam non tulit, sed omnes quasi ad deponendam tyrannidem animos intenderant. nam qui præstare cæteris videbantur, Gorion Iosephi filius, & Simeon Gamalielis, tàm singulos circumeuntes, quàm simul vniuersos in concionibus hortabantur, quò tandem aliquando libertatis corruptores vltum irent, sanctumq; locum ab hominibus sceleratis purgare properarent. Pontifices etiam probatissimi, Gamala quidem filius Iesu, Anani autem Ananus, populum frequenter in cœtibus exprobrando eius segnitiem, contra Zelotas excitauerunt. ita enim se ipsi vocabant, vti bonarum professionum amuli, ac non qui pessimam facinorum immanitatem superassent. Itaque in concionem populo congregato, cunctisq; indignantibus occupationes sanctorum, itemq; rapinas & cædes, nondum autem promptis ad vlciscendum, propterea quod inexpugnabiles (id enim verum erat) Zelotæ putabantur, stans inter eos medius Ananus, & ad legem crebrò respectans, cum lacrymis oppleuisset oculos: Equidem, inquit, mori potius deberem, quàm Dei domicilium videre tantis refertum piaculis: atque inaccessa & sancta loca sceleratorum pedibus frequentari: veruntamen sacerdotali veste amictus, & sanctissimum venerabilium nominum ferens, viuo: atque animæ amore teneor, nec pro senectute quidem mea mortem sustinens glorioſam. Igitur solus ibo, & tanquam in solitudine animam meam solam dabo pro Deo. nam quid opus est viuere in populo, clades suas minimè sentiente, & apud quos mala præsentia nemo prohibet? siquidem spoliati patimini, ac verberati reticetis, & ne gemitu quidem aperto quisquam prosequitur interemptos. O acerbam dominationem. Quid de tyrannis querar? Nunquid non à vobis vestra potentia nutriti sunt? nunquid non despectis qui primi erant, cum adhuc pauci essent, vos dum tacetis, plures eos fecistis? atque illis armatis quiescentes, in vosmetipsos arma vertistis? cum primos eorum conatus oportuisset infringi, quando cognatos conuicijs appetebant. Vos autem negligendo, ad depradationem noxios iritastis, quia vastatarum ædium nulla ratio erat. Itaque iam domini ipsi rapiebantur, eisque cum per mediam ciuitatem traherentur, nemo erat auxilio. Illi autem à vobis proditos, etiam vinculis affecêre: non dico quales & quantos, sed quod non accusatos, indemnatos vinctos nemo adiuuit. restabat eosdem videre trucidari. hoc etiam vidimus: velut è grege brutorum animalium cum præcipua quæque duceretur hostia, ne vocem quidem quisquam emisit, nedum dexteram mouit. Patiemini ergo, patiemini, etiam sancta conculcari videntes. Cumq; omnes audaciæ gradus nefarijs hominibus subieceritis, eorum præstantiam reueremini? nunc enim profectò ad maiora procederent, si quid maius quod euerterent inueniretur. Tenetur quidem munitissimus ciuitatis locus, fanum appellatione, re arx quædam siue castellum. Tanta igitur contra vos tyrannide munita, & inimicis super verticem positis, vt videtis, quid cogitatis? aut quibus vestras sententias applicatis? An Romanos expectatis, vt sanctis vestris opitulentur? Ita quidem se nostræ ciuitatis habent res, eoq; iam calamitatis ventum est, vt misereatur nostri etiam hostis. Non exurgetis ô miseri respectisq; vulneribus vestris, quod etiam feras bestias facere videmus, non vltum ibitis in hos, qui vos percussêre? Non suas quisque recordabitur clades,

An. mũdi 4032. A nato Christo 70.

Præstantiores cæteris populum ad vltionem hortantur.

Zelotæ pessimam facinorum immanitatem superant.

Anani contra Zelotas ardens oratio.

Ananus Iudæis timorem exprobrat.

Latronum immanitas.

Fanum, arx quædam siue castellum.

An.mũdi 4032. A nato Christo 70.

& ante oculos positis quæ pertulerit, ad vltionem animos acuet? Perijt apud vos (nisi fallor) affectionum omnium carissima, & maximè naturalis, cupiditas libertatis. seruitutis autem ac dominorum amantes facti sumus, tanquam subiugari à maioribus didicerimus. Atque illi quidem multa & maxima bella, vt in libertate viuerent, pertulerunt, ne aut Ægyptiorum aut Medorum potentiæ cederent, dummodo ne facerent quæ iuberentur. Et quid opus est de maioribus loqui? Hoc ipsum bellum, quod cum Romanis nunc gerimus, vtrum commodè an contrà incommodè referam, palàm quid habet causæ, nisi libertatem?

Bella libertatem causam habent.

Ergo qui dominis totius orbis seruire non patimur, gentiles nostros ferimus tyrannos? Quanquam externis obedientes, ad fortunam semel id referunt, cuius iniuria victi sunt. at verò pessimis suorum cedere, ignauorum est, & cupientium seruiendi. Ad hæc autem, quia Romanorum mentio facta est, non vos celabo, quid dum loquor interuenerit, mentemq; retraxerit: quod etiam si ab his capti fuerimus (absit autem huius dicti periculum) nihil acerbius experiemur, quàm isti nos affecêre. Quo pacto autem non lacrymis dignum sit, illorum quidem in templo donaria cernere, gentilium verò spolia, qui nobilitatem huius maximæ omnium ciuitatis compilauerunt: eosq; viros trucidatos videri: quibus etiam illi post victoriam obtemperassent? Et Romanos quidẽ nunquam transgredi ausos esse limitem profanorum, aut sacratæ quicquam consuetudinis præterire: sanctorum autem ambitum, quamuis procul aspectum perhorrescere: quosdam verò in his locis natos, ac sub nostris moribus educatos, & qui Iudæi vocentur, inter media sancta deambulare, manibus adhuc suis gentili cæde calentibus? Quis igitur externum bellum metuat, ex comparatione domestici? Multo nobis æquior est hostis. nam si propriè rebus sunt aptanda vocabula, fortasse reperietur, legum quidem conseruatores nobis fuisse Romanos, hostes verò intus haberi. Verùm hos insidiatores libertatis exitio deberi, neque facinorum eorum dignum excogitari posse supplicium, certum est: idemq; omnibus vobis, & ante orationem meam esse persuasum, atque ipsis vos rebus quas pertulistis, in eos esse commotos. plerique autem fortasse multitudinem eorum, atque audaciam reformidant: & præterea quòd in loco superiore consistunt. Sed hæc vt vestra negligentia conflata sunt, ita nunc magis proficient, si morabimur. nam & numerus illorum in dies singulos alitur, eò quòd nequissimus quisque ad similes profugiat: & audaciam plus accendit, quòd nullum adhuc eius impedimentum interuenit: locoq; superiore vtentur, & quidem cum apparatu, si his tempus demus. Quòd si aduersus eos ire cœperimus, humiliores erunt, mihi credite, conscientia: & celsioris loci beneficium, reputatio scelerũ perdet. Fortasse aũt Dei pariter spreta maiestas, in ipsos tela retorserit, suisq; missilibus consumentur impij. Videant nos tantummodo, & deiecti sunt: quanquã pulchrum est, vt etiam si quod periculum immineat, pro sacris ianuis moriamur: ac si non liberis & coniugibus, pro Deo tamen eiusq; sanctis animas profundamus. Præbebo autem manum, atq; sententiam: & neque consilium vobis vllum deerit ad cautionem, neque me corpori meo parcere videbitis.

Comparatio Romanorum & Iudæorum, ac vtriusq; partis proprietas.

Depulsio contrariæ sententiæ de hostium audacia & numero.

Epilogus orationis Anani ad populum.

His Ananus contra Zelotas populum hortabatur: non quidem nesciens iam expugnari vix posse propter multitudinem ac iuuentutem animorumq; pertinaciam, multoq; magis propter conscientiam commissorum: nec enim concessum iri veniam his, quæ perpetrauerant, sperabant: veruntamen quiduis perpeti præstabilius existimabat, quàm in tanta

rerum

rerum perturbatione Rempub. negligere. Populus autem duci se clamabat in eos, contra quos rogabatur: & ad subeunda pericula quisq; promptus erat. Sed dum Ananus magis idoneos discerneret, atque ordinaret ad prælium, Zelotæ cunctis conatibus eius cognitis (certos enim qui omnia sibi nunciarent habebant) in Pontificem commouentur: ac modo per cuneos modò simul vniuersi prosiliunt: neque obuio cuiquam parcebatur. Citò autem & Ananus populum congregauit, multitudine quidem superiorem: armis verò constipatis, non erant Zelotæ inferiores. alacritas verò, quod deerat, in vtrisque supplebat. nam & ciues armis iram conceperant fortiorem: & qui de templo exierant, quauis multitudine maiorem audaciam. quippe illi quidem habitare se in ciuitate minimè posse arbitrabantur, nisi Zelotas eximerent: hi verò nisi vicissent, nullum se non subituros esse supplicium. Manus autem conseruêre pro ducibus obedientes motibus animorum. Et primò quidem in ciuitate ac pro templo eminus missis lapidibus semet inuicem appetebant. si verò aliqua pars terga vertisset, victores gladijs vtebantur. cumque plurimi sauciarentur, multæ cades vtrobique fiebant. Et populares quidem in domos referebantur à suis. Zelotarum autem quicunque vulneratus fuisset, in templum ascendebat, sacram humum cruore perfundens: vt solo eorum sanguine violatam religionem rectè quis dixerit. Semper quidem latrones excurrendo in congressionibus præualebant. Irati verò populares, proficiente quotidie numero suo, cum desides increparent, quique à tergo sequebantur, non aperiendo fugientibus viam, inuitos eos repugnare compellerent, vniuersos quidem suos in hostes conuertunt. illis autem, quia vim ferre non poterant, paulatim ad templum recedentibus, irrumpit vnà cum socijs Ananus. Unde factum est, vt eos quòd ambitu exteriori expulsi essent, metus inuaderet: ideoq; in murum interiorem fuga recepti, maturè ianuas occluderent. Verùm Anano portis quidem sacris manus afferre non placebat, hostibus quoque desuper tela torquentibus, nefas esse existimanti, etiam si vicisset, non lustratum prius populum introducere. Ex omni autem suorum multitudine sex ferè armatorum millia sortitus, custodes eos in porticibus collocat. his autem qui succederent, in excubijs alios per ordinem ponit. Multi autem honestorum ab optimatibus ad id electi, mercede conductos pauperes vice sua præsidijs destinabant. Fit autem his omnibus exitij causa Joannes, quem ex Giscalis effugisse prædiximus. is enim dolis plenus, & vehementem dominationis cupiditatem mente circumferens, iamdudum rebus communibus moliebatur insidias. Itaq; tunc eadem quæ populus sentire se simulans, aderat Anano tàm diebus cum proceribus capienti consilium, quàm noctibus peragranti custodias: omniáque secreta Zelotis renunciabat: nullumque populi consilium non prius quàm caperetur, inimici sciebant eius indicio. immmoderatis verò & Ananum, & populi principes placabat obsequijs, ne in aliquam suspicionem veniret affectans. Sed hæc eius honorificentia in contrarium vertebatur. Erat enim ex adulationum varietate suspectior: eoq; ipso quòd etiam non accitus assiduus erat, arcanorum proditor habebatur. Etenim perspiciebat Ananus, omnia sua consilia hostes intelligere: & quæ Joannes faceret, suspicionem proditionis habebant. submouere autem illum non erat facile, neque possibile, quòd malitia præualeret: ac præter hoc multorum non ignobilium, qui summis rebus adhibebantur, patrocinio succinctus erat. Visum est igitur

An. mũdi 4032. A nato Christo 70.

Ananus milites suos contra Zelotas ordinat.

Pugnà ciuium & Zelotarum in templo Hierosolymitano.

Ciuiũ numerus contra Zelotas quotidiè augetur.

Zelotas ciues in murum interiorem templi adigunt.

Ioannes dolis plenus ac ciuium proditor.

An.mũdi 4032. A nato Christo 70.

igitur ab eo ſacramentum beneuolentiæ cauſa peti: nihilq́ dubitans, & fidem populo ſe ſeruaturum iurauit, neq́ factum eius inimicis vllum, neq́ conſilium proditurum: vnaq́ deponendis rebellibus, & manu & voluntate operam collaturum. Itaque Ananus eiusq́ ſocij, quoniam iurato crediderunt, nulla iam ſuſpicione ſuis eum conſilijs adhibebant: moxq́ ab ijſdem concordiæ cauſa legatus intromittitur ad Zelotas. curæ namque habebant, ne fanum culpa ſua pollueretur, néue quiſquam in eo procumberet Iudæorum. Ille autem, quaſi Zelotis ac non contrà pro beneuolentia iurauiſſet, ingreſſus ad eos, medius conſtitit: & ſæpe dem ſe illorum cauſa in magno periculo fuiſſe dixit, ne quid ſecretorum ignorarent, quæ in eos Ananus cum ſocijs cogitaſſet. nunc autem ingens cum ipſis omnibus ſubiturum eſſe diſcrimen, niſi diuinum quoddam præſtò fuerit auxilium. nihil enim iam morari Ananum: ſed perſuaſiſſe quidem populo, ad Veſpaſianum legatos mittere, vt ad capiendam ciuitatem quam primam venire properaret, indixiſſe autem luſtrationẽ poſtero die, vt religione ſimulata intromiſſi, vel etiam vi prælio manus conſererent. Se autem non videre, quàm diu aut obſidionem ſuſtinebunt, aut cum tanta manu acie congredientur. Ad hæc addebat, quodipſe Dei prouidentia tranſactionis eſſet cauſa legatus. hanc enim ſpem Ananum his proponere, quò nihil ſuſpicantes eos ſubitò aggrederetur. Itaque oportere, ſi quis habendam vitæ rationem duceret, aut obſidentibus ſupplicare, aut foris aliquod præſidium petere. Quos autem ſi victi eſſent, venia ſpes foueret, immemores audaciæ ſuæ credere, ſimul ac factores pœnituerit admiſſorum, in gratiam ſtatim eos qui perpeſſi ſunt redituros. Sed nocentium quidem ſæpe inuiſam etiam pœnitudinem fieri, læſis autem iram in licentia ſæuiorem: imminere autem illis ait interfectorum amicos atque cognatos, totumq́ populum pro diſſolutis legibus ac iudicijs indignatione flagrantem: vbi etiam ſi qua pars miſericordiæ fuerit, maiori eam iraſcentium turbæ ceſſuram. Talia quidem variabat Ioannes, terrorem incutiens multitudini. externum verò auxilium apertè quidem indicare quod diceret non audebat: Idumæos autem ſignificabat. vtq́ principes Zelotarum priuatim etiam commoueret, crudelitatis Ananum arguebat, ipſis eum maximè minitari confirmans.

Ioannes fidem ſe populo ſeruaturum iurat.

Ioannes Zelotis contra iuramentum ſecreta reuelat.

Ioannes Zelotas ergà ciues irritat.

CAP. VI.

Idumæorum aduentus pro Hieroſolymitanis & acta.

Eleazarus Zelotis Idumæos aduocari ſuadet.

ERANT autem Eleazarus Simonis filius, qui etiam præter alios idoneus eſſe videbatur & rectè conſulere, & quæ conſuluiſſet efficere, itemq́ Zacharias filius Amphicali, vterq́ à ſacerdotibus genus ducens. Hi præter communes, etiam priuatis interminationibus cognitis, quodq́ Anani factio potentiæ ſibi comparandæ cauſa Romanos accerſeret (nam & hoc Ioannes affinxerat) diu quidem quid agerent dubitabant, anguſtijs temporis concluſi. populum enim haud multo poſt eos aggredi paratum eſſe cogitabant: externi verò ſubſidij facultatem, inſidiarum ſibi celeritate præreptam: priusq́ fore vt omnia paterentur, quàm auxiliarium quiſquam iſta cognoſceret. aduocari tamen Idumæos placuit. ſcriptaq́ breuiter epiſtola, quòd circumuento populo Ananus vellet Romanis metropolim prodere: ipſi autem pro libertate diſſidentes, in templo obſiderentur: minimumq́ temporis ſalutem ſibi promitteret: ac niſi maturè ſubuenirent, ipſos quidem Anano atq́ inimicis, at verò ciuitatem Romanis ilicò ſubiugandam: pleraq́

Zelotæ ab Idumæis ſuppetias petunt.

ráque nuncijs ad rectores Idumæorum referenda mandant. Ad hoc autem lecti sunt duo viri strenui, & dicendi peritißimi, & ad persuadendum satis idonei: quodq́ his rebus esset vtilius pedum velocitate præstantes. nam Idumæos confestim parituros certum erat, quòd turbarum cupiens & inconditæ esset natio, semperq́ ad motus facilis atque suspensa, & rerum mutationibus læta, minimisq́ petentium blanditijs ad bella promptißima: & velut ad festorum quandam solennitatem, sic ad prælia properans. celeritatem autem nuncij exigebant, atque istis nihil deerat alacritatis. vterque autem Ananias vocabatur. Iamq́ apud rectores aderant Idumæorum. Illi autem simul epistola mandatisq́ attoniti, quasi furibundi circumcursare gentem, militiamq́ denunciare cœperunt. Itaque mox & dicto citius multitudo conuenerat, omnesq́ pro libertate metropoleos arma rapiebant. Congregati autem propè ad XXM. *cum ducibus quatuor Hierosolymam veniunt: hoc est Ioanne & Iacobo Sosæ filijs, & præterea Simone Cathlæ, & Phinea Clusoth filijs. Ananum autem profectio legatorum, itemq́ vigiles eius latuit, sed non etiam impetus Iudæorum. hoc enim antè cognito, portas eis clausit, & muris custodes apposuit. non tamen visum est bello cum his congredi, sed verbis eis ante persuadere concordiam. Stans ergo in aduersa turri Iesus, post Ananum auo Pontificum maximus. Cum multa, inquit, & varia turba tenuerint ciuitatem, in nulla re sic miranda fortuna est, vt in eo, quòd pessimis etiam inopinata conspirant. etenim perditißimis hominibus contra nos auxilio venistis, tanta cum alacritate, quanta nec in Barbaros aduocante vos metropoli venire decuisset. Et si quidem viderem consensionem vestram similem esse horum hominum qui vos rogauerunt, non existimarem impetum carere ratione. nihil enim aquè ac morum cognatio concordiam firmat. Nunc verò illi quidem, si quis eorum singulos explorauerit, mille mortibus digni reperientur. nam ludibria & purgamenta totius rustica plebis, luxu absumptis patrimonijs suis, postquam in vicis & ciuitatibus proximis audaciam exercuere, postremò in sacram ciuitatem clàm influxere vt latrones, solumque religiosum immanitate polluerunt scelerum: eosque videas sine metu inter sancta ebrios, & auiditate ventris peremptorum spolia consumentes. vestra verò multitudo armatorumque talis ornatus est, qualem deceret esse, si publico vos consilio metropolis inuitaret, in alienigenas laturos auxilia. quid igitur hoc esse quis dixerit, nisi fortunæ iniuriam: cum pro nequißimis conuenisse & integræ nationis vestræ arma videantur conspirare? Iamdudum quidem reperire nequeo, quidnam fuerit, quod vos tam citò commouerit. nec enim sine magna causa fieri potuisset, vt arma pro latronibus aduersus cognatum populum caperetis. quid? Romanos audistis & proditionem? his enim quidam vestrum obstrepebant nunc, liberandæ metropoleos causa venisse dicentes. vnde mirati sumus præter alia, noxiorum tale commentum. viros enim natura libertatis amatores, eoque cum externis hostibus pugnare paratißimos, aliter contra nos efferare non poterant, quàm vastatæ libertatis proditione mentita. Sed enim vos considerare oportet, qui nos insimulauerint: fidemq́ in vos veritatis ex rebus communibus, non ex ficto sermone colligere. Quid enim passi, nunc demum nos dedimus Romanis, cum ab initio licuerit aut ab his non deficere, aut quia deficimus, citò redire in gratiam, priusquam circa nos omnia vastarentur? namque iam, ne volentibus quidem no-*

An. mũdi 4032. A nato Christo 70.

Idumæorum natura & mores.

Idumæorum viginti millia Hierosolymam veniunt.

Oratio & exhortatio Iesu ad Idumæos.

Depulsio commenti Zelotarum de opprimenda libertate & ciuitate prodenda.

is, transactio facilis est: cum & superbos eos effecerit Galilæa sub iugum missa: morteq; grauiorem afferat turpitudinem, appropinquantes placare. Equidem quod in me est, pacem morti antepono. semel autem bello appetitus, postquam pugna commissa est, glorioſam mortem vita captiui existimo potiorem. Sed vtrum nos populi principes aiunt clàm misisse aliquem ad Romanos, an etiam totum populum communi suffragio? Siquidem nobis dicant, quos amicos miserimus, qui serui fuerint proditionis ministri. Cum iret aliquis deprehensus est, rediens captus est, literas nacti sunt? Quemadmodum autem tantam ciuium multitudinem lateremus, cum quibus omni hora versaremur? Paucis autem, atque his inclusis, qui de templo ne in ciuitatem quidem prodire possent, quo pacto sunt cognita, quæ occultè extra ciuitatem fierent? An verò nunc cognouere, quando ausorum pœnæ reddendæ sunt? donec autem sine metu fuere, neminem nostrum proditorem suspicabantur? Sin ad populum causam referunt, publicum habuit nempe concilium, nemo aberat concioni: ideoque manifestior ad vos nuncius fama citius properasset. Quid autem opus erat legatos mittere, cum certa nobis esset de transactione sententia? Et quis designatus sit dicant. Sed hæ quidem malè perituro rum, & instantes pœnas euitare cupientium causationes sunt. Quin etiam si ciuitatem prodi in fatis esset, id quoque ipsos qui nos criminantur ausuros opinor: quorum audaciæ vnum malum videtur deesse proditio. Vos autem oportet, quia semel cum armis adestis, primùm (id quod est iustissimum) adiuuare metropolim, & vnà nobiscum tyrannos eximere, per quos iudicia dissoluta sunt: qui calcatis legibus iura suis gladijs permisere: denique nobiles viros non incusatos, ex medio raptos foro, primùm vinculis cruciarunt: deinde non voce neque prece eorum morati, neci tradiderunt. Licet autem vobis non belli lege ingressis, horum videre argumentum, quæ dixi, desolatas domos rapinis, coniuges in veste lugubri ac familias peremptorum, & per totam ciuitatem vlulatus & fletus. nullus enim non persecutionem expertus est impiorum. Qui ad hoc insaniæ prorupere, vt latrocinalem audaciam non solùm ex agris atque alienis ciuitatibus in hanc, quæ & caput & facies gentis est, sed in phanum etiam ex ciuitate transferrent. Denique hoc sibi & ad excursus & ad perfugium elegerunt, isque fiscus illis est eorum quæ in nos comparantur: & locus toti orbi terræ venerabilis, quique ab vniuersis alienigenis, ab extremo limite mundi venientibus, honoratur, per hæc quæ apud nos nata sunt portenta conculcatur. Exultant autem rebus desperatis, populos committi populis, & ciuitatibus ciuitates, gentesque in sua viscera delectum habere: cum debueritis (vt dixi) quod factu esset optimum ac deceret, nobiscum nocentes eximere: atque hanc ipsam fallaciam vltum ire, quod auxilio vos aduocare ausi sunt, quos metuere vindices debuissent. Quod si eiusmodi hominum preces reuerendas putatis, attamen licet vobis armis depositis, cognatorum habitu introire ciuitatem: medioque inter hostes atque auxiliares suscepto nomine, de nostris discordijs iudicare: quanquam reputate quid habebunt commodi, cum de manifestis ac tantis criminibus apud vos causam dicturi sunt, qui hominibus non accusatis, ne verbum quidem facere permisere. Ferant igitur hanc ex vestro aduentu gratiam. Si verò nobiscum indignari neque iudicare vultis, tertium restat, vt relictis vtriusque partibus, nec nostris cladibus insultetis, nec cum insidia-

...iorti præstat: cæteris tamen paribus.

Iesus Idumæos vt in ciuitate contra Zelotas auxilium ferant hortatur.

Zelotæ templum ad excursus & ad perfugium elegerunt.

Iesus Idumæos de discordijs indicare rogat.

insidiatoribus metrapoleos maneatis. Nam etsi maximè quenquam nostrum An. mũdi 4032. *suspicamini Romanis collocutum, obseruare vobis itinera licet: tumq; demum* A nato Christo 70. *tueri metropolim, cum factum aliquid huiusmodi patuerit, quale delatum est, & in autores eius, si conuicti fuerint, vindicare. Non enim vos praeueniunt hostes, iuxta ciuitatem sedibus positis. Sin horum nihil vobis gratum aut mediocre videtur, ne portarum claustra miremini, quatenus arma portabitis. Haec quidem Iesus loquebatur. Idumaeorum autem multitudo nequaquam animum aduertebat, ardens iracundia, quòd non paratum habuisset introitum: proq; armis inter se duces indignabantur, captiuitatem esse existimantes, si ea quibusdam iubentibus deposuissent. Vnus autem ducum Simon filius Cathlae, vix placato suorum tumultu, stans in eo loco vnde exaudiri à Pontificibus posset, non iam mirari se ait, si libertatis propugnatores in templo obsiderentur inclusi, cum illi cuncta genti communem clauserint ciuitatem: & Romanos quidem fortasse, coronatis etiam portis recipere sint parati, Idumaeos autem ex turribus alloquantur, captaq; iubeant pro libertate arma proijcere: cognatisq; non credentes custodiam ciuitatis, iudices eos discordiarum fieri velint: & alios accusando quòd indemnatos ciues occiderint, ipsi totam damnent ignominia nationem. denique vrbem omnibus alienigenis religionis causa patentem, nunc domesticis praeclusistis. Valde enim contra vos festinabamus, & ad gerendum cum gentilibus bellum: qui ob hoc adesse properauimus, vt vos seruaremus liberos. Nempe taliter vos etiam hi quos obsidetis laesere, tamq; verisimiles puto suspiciones in illos quoque colligitis. Deinde qui Reipub. defensores sunt intus in custodia tenentes, genere coniunctissimis gentibus simul vniuersis ciuitatem praeclusam tyrannidem perferre dicitis, cum tam contumeliosis nos iubeatis obtemperare praeceptis: nomenq; potentiae alijs, qui vos tyrannos patiuntur, annectitis. Quis cauillationem vestri sermonis tulerit, cum rerum repugnantiam videat? Etenim vobis etiam nunc Idumaeos excludentibus ciuitate (namque ipsi nos à patrijs sacris arcetis) rectè quis eos incusauerit qui custodiuntur in templo, quòd cum ausi essent plectere proditores, quos viros nobiles & innocentes pro societate facinoris dictitatis, non à vobis inceperint, summaq; proditionis membra praeciderint? Sed licet illi molliores quàm res poscebat inuenti sint, nos tamen domicilium Dei seruabimus Idumaei, & pro communi patria propugnabimus: tamq; foris irruentes, quàm intus insidiantes, hostes pariter vlciscemur. Hic autem manebimus pro muris armati, donec aut vos Romani respiciendo liberent, aut ipsi recuperata libertatis cura mutemini.*

Iesu ad Idumaeos orationis finis.

Simonis Idumaeorũ ducis ad Iesu orationem responsio.

Idumaei, quod Hierosolymitani clauserint illis ciuitatem aegrè ferunt.

Idumaeorum in Pontifices & ciues probra.

CAP. VII.

De clade Iudaeorum ab Idumaeis facta.

His dictis Idumaeorum quidem multitudo clamore consensit: Iesus autem tristis recessit, cum nec Idumaeos quicquam sentire moderatum, & duplici bello oppugnari ciuitatem videret. Quippe nec Idumaeorum tumor & spiritus quiescebat, indignè ferentium contumeliam quòd essent ciuitate prohibiti: & quòd Zelotarum vires esse firmas crediderant, erubescentium, postquam nihil eos sibi auxiliari posse viderent, vt iam venisse paeniteret. Pudor autem nulla re penitus gesta redeundi, paenitudinem superabat. Itaq; ibidem propè murum temerè ta-

An. mũdi 4032. A nato Christo 70.

bernaculis positis, manendum esse statuere. Infinita verò hyems nocte illa venit, ventiq; violenti cum imbribus orti sunt, & crebra fulgura, horrendaq; tonitrua, concussaq; terra vasti mugitus: certumq; erat apud omnes, hominum exitio mundi statum esse turbatum, neque paruum quid rerum hac signa portendere. Vna verò Idumais & oppidanis erat opinio: illis quidem, irasci Deum militiæ causa, existimantibus: neque se posse euadere, si aduersus metropolim arma mouissent: Anano autem eiusq; socijs, etiam sine prælio vicisse: Deumq; pro se bellum administrare credentibus. Sed profectò falsi erant interpretes futurorum, & quæ sui passuri essent, contra hostes fore diuinabant. Verùm Idumæi quidem cateruatim densatis corporibus inuicem se fouebant, scutisq; contextis protecti capita, minus pluuia ladebantur: Zelotæ autem magis illorum quàm suo periculo cruciabantur: collectíque deliberabant, si quam reperire subsidij machinam illis possent. Horum autem ardentioribus videbatur, viarmorum custodes inuadere: atque in ciuitatem impetu facto palàm portas auxiliatoribus aperire. nam & custodes ex improuiso, & quòd plures inermes ac belli expertes essent, facile turbatum iri, & multitudinem ciuium difficulter colligi posse: quoniam domi quisque propter hyemem contineretur. quin etsi periculum aliquod interuenerit, quiduis subire satius, quàm negligere tot copias sui causa turpiter perituras. at qui prudentiores erant, vim adhiberi dissuadebant. non enim sui tantum causa custodes ampliari, sed etiam ciuitatis murum videbant propter Idumæos diligentius custodiri: & vbique adesse Ananum, omnibusq; horis inuisere custodias existimabant. sed hoc alijs noctibus ita habuerat. illa verò, non sua desidia requieuerat, sed vt & ipse & custodum manus fato duce interirent. Nanque iam nocte prouecta, & gliscente hyeme, custodes in porticu dispositos opprimit somnus. At Zelotis consilium subit, vt ferris templo sacratis portarum vectes secarent. affuit autem illis, ne exaudiretur crepitus, ventorum sonus, & crebra tonitrua: fanoque egressi, ad murum clanculo veniunt, seratamq; portam, quæ versus Idumæos erat, aperiunt. Illi autem primùm Ananum conari aliquid suspicati, vnusquisque dextram ad gladium, quasi repugnaturi applicant maturè: deinde his qui ad se venerant agnitis, intrò ibant. Qui quidem, si tunc manus vertere in ciuitatem voluissent, nihil obstabat quòminus totus populus interiret: tanta ira ferebantur. verùm Zelotas primò eximere custodia festinabant: illis quoque multum precantibus, qui eos receperant ne despicerent malis obsessos, quorum gratia venerant, neque his acerbius periculum importarent. captis enim custodibus, faciliorem illis in ciuitatem impetum fore: sed si semel eos concitassent, iam illos contineri non posse, quin si senserint congregentur, & per ascensus nitentibus se opponant. Idem igitur Idumæis visum est: iamque in templum per ciuitatem subibant, cum suspensi Zelotæ aduentum eorum præstolarentur. Denique his ingressis, etiam ipsi confidenter ex interiori fano progressi sunt, mixtique Idumæis in custodes irruerunt. Cæsis autem nonnullis, quos somnus oppresserat, omnis multitudo ad clamorem vigilantium suscitata est, raptisque armis ad repugnandum non sine stupore properabant. Ac primum quidem Zelotas solos conari aliquid suspicantes, quasi eos superaturi numero confidebant: vbi verò foris alios circunfundi viderent, Idumæos irrupisse sensere. Et maior quidem pars eorum, armis pariter animisq; depositis in quæstibus erant.

Idumæi propè murum tabernacula ponunt.

Infinita hyems.

Zelotæ custodes inuadere, atq; in ciuitatem impetu facto palàm portas auxiliatoribus aperire conantur.

Custodes in porticu dispositus somnus opprimit.

Idumæi noctu Zelotarum ope Hierosolymam ingrediũtur.

Idumæi Zelotis in templo sese coniungunt, & in custodes irruunt.

pauci

Pauci verò iuuenum fortiter cõmuniti, occurrendo Idumæis, aliquandiu ſegniorem multitudinem protegebant: alij cladem ciuitatis habitatoribus nunciabãt. Illorum autem auxilio venire nullus audebat, cognito Idumæos irrupiſſe: ſed ipſi quoque irrita vociferantes, cum fletibus reſpondebant: plurimusq; mulierũ vlulatus ſuſcitabatur, ſi quando cuſtodum quiſquam in periculum alłquod incidiſſet. Quin & Zelotæ Idumæorum clamorem geminabant, magisq; horribiles tempeſtas faciebat omnium voces. Nemini autem Idumæi pepercere, quod natura crudeliſſimi ad cædes erant, & hyeme grauiter afficiebantur, propterea q; his qui ſe excluſerant vt inimicis vtebantur, tam ſupplicantibus quàm repugnantibus infenſi. Multos enim cognationem referentes, vtq; commune phanũ reuererentur orantes, gladijs transfigebant. Nullus autem fugiendi locus, neque ſpes ſalutis erat. Compulſi autem circa ſe, magis quàm vi oppreſſi laniabantur, cum recedendi ſpatium non daretur, nec interfectores à cædibus temperarent. Incerti autem quid agerent, in ciuitatem ſe præcipitabant: miſeri (vt mihi videtur) eò quòd fugiebant crudelius ſubeuntes exitium, donec templum exterius ſanguine redundauit. Octo autem millia & quingentos mortuos dies inuenit. Nec tamen his Idumæorum ira ſatiata eſt: ſed verſis in ciuitatem manibus, omnes domos diripiebant: quemq; fortuitò inueniſſent, morti dabant. Et cætera quidem multitudinis cædem ſuperuacuam eſſe ducebant: pontifices autem perueſtigabant, & in illos plerique ferebantur, ſtatimq; comprehenſos obtruncabant: ſtantesq; ſuper eorum cadauera, nunc Anano populi beneuolentiam, nunc Jeſu quæ de muro dixerat, exprobrabant. Ad hoc autem impietatis progreſſi ſunt, vt etiam inſepultos eos abiecerint: cum præſertim Iudæis tanta ſepulturæ cura ſit, vt etiam iudicio cruci ſuffixos, ad occaſum ſolis deponant atque ſepeliant. Et quidem non errauerim, ſi Anani mortem dixero excidij ciuitatis fuiſſe principium, & ex illo die muros euerſos, remq; publicam Iudæorum perijſſe, quo pontificem rectoremq; ſalutis ſuæ iugulatum in media ciuitate viderunt. Erat autem & aliàs vir laudabilis atque iuſtiſſimus, & præter nobilitatis ac dignitatis & honoris, quo erat præditus, amplitudinem, infimis amabat æquari. Libertatis autẽ maximè fautor erat, & is qui populi affectaret imperium. Commodis autem proprijs communes ſemper vtilitates anteponebat, ſuper omnia paci ſtudens. Sciebat enim Romanos non poſſe expugnari: ac proſpiciebat, ſi paciſci vtiliter nequiſſent Iudæi, omnino eos perituros. vt autem breuiter dicam, cum Anano viuo ad tranſactionem veniſſent. Mirus enim erat dicere, mirus populo perſuadere quæ vellet. Iam verò impedientes bellantesq; ſubegerat. Plurimum autem moræ ſub tali duce attuliſſent Romanis. Huic iunctus erat Jeſus, illo quidem comparatione inferior, ſed præſtans cæteris: vt putem Deum, qui tanquam violatam ciuitatem perire flammis, purgariq; ſancta vellet, conſulto defenſores eorum, & qui ea chariſſima ducerent, amputaſſe. Itaque paulo antè ſacris indumentis amictos, & toto orbe celeberrimæ religionis autores, quiq; vndiq; in ciuitatem commeantibus venerabiles habebantur, iacere nudos prædam canibus ac feris videres. Quos quidem viros ipſam puto gemuiſſe virtutem, tantum licuiſſe vitijs flentem.

An. mũdi 4032. A nato Chriſto 70.

Immanitas Idumæorum & Zelotarum in Hieroſolymitanos.

Ananus & Ieſus Pontifices obtruncãtur.

Anani mors excidij ciuitatis principium.

Laus Anani Pontificis.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER V.

SVMMA CAPITVM LIBRI V. DE BELLO IVDAICO.

I. De altera ſtrage & reditu Idumæorum, Zelotarumque crudelitate.
II. De inteſtina diſcordia Hieroſolymorum.
III. De Gadarenſium deditione & ſtrage.
IIII. De captis oppidis quibuſdam, deſcriptioque ciuitatis Hierichuntæ.
V. Lacus Aſphaltites.
VI. Geraſæ deuaſtatio, ſimul de Neronis morte, Galbæ & Othonis.
VII. De Simone Geraſeno nouæ conſpirationis principe.
VIII. De Galba, Othone, Vitellio & Veſpaſiano.
IX. De Simonis geſtis contra Zelotas.
X. De Veſpaſiano in Imperatorem electo.
XI. Aegypti deſcriptio & Phari.
XII. Veſpaſianus Ioſephum captiuitate liberat.
XIII De Vitellij morte & moribus.
XIIII. Titus mittitur contra Iudæos à patre.

CAP. I.

De altera ſtrage, & reditu Idumæorum, Zelotarumque crudelitate.

An. mũdi 4032. A nato Chriſto 79.

Zelotarum & Idumæorum crudelitas.

ANANO quidem & Ieſu eiuſmodi finis euenit. Poſt illos verò tam Zelotæ quàm Idumæi paſſim plebem, quaſi nefandorum animalium gregem, irruendo mactabant. Et vulgus quidem in quolibet loco deprehenſum necabatur: correptos autem nobiles & adoleſcentes, vinctos in carcerem concludebant, ſpe, nonnullos eorum ſibi poſſe ſociari nece dilata. Verum hæc nullum mouebant, ſed cuncti mortem præoptauerant, dummodo ne aduerſus patriam communem nequiſſimè conſpirarent: ſæuiſſima tamen ante eadem verbera ſuſtinebant, exulcerati plagis atq; tormentis. cumq; iam corpus non ſufficeret cruciatibus, tandem gladium merebantur. quos autem die cepiſſent, eos in cuſtodiam nocte ducebant: extractosq; inde, ſi quos mori contigiſſet abijciebant, vt vinctis alijs locus eſſet. Tantus autem populum pauor occupauerat atq; formido, vt ne flere quidem palàm quiſquam, ſiue ſepelire proprium funus auderet: ſederant occultæ clauſorũ etiam lacrymæ, & ne quis inimicorum audiret, circumſpectantes gemebant. paria nanque his qui lugebantur, etiam qui luxiſſent ilico patiebantur. exiguam verò nocte ſublatam terram manibus, corporibus inijciebant, & nonnunquam die, ſi quis fuiſſet audacior.

Duodecim millia nobilium pereunt.

Duodecim autem millia hoc modo nobiliũ perière. Illi autem iam ob cædes exoſi, nullo pudore iudicij vim & cognitionis cauillando imitabantur. Itaque cùm illuſtrium quendam Zachariam Baruch filiũ interficere decreuiſſent (iritabantur enim quòd nequiſſimis inimicus nimis erat, & probis amicus, itemq; locuples) neque ſolum fortunarum eius direptionem ſperarent, ſed etiam remotum iri virum ad ſe deijciendos potentem, ſeptuaginta plebeiorum honeſtiſſimos ex præcepto conuocant, iudicum ſpecie poteſtate carentes, & apud eos Zachariam, quaſi res proderet Romanis, accuſant: quodq; ad Veſpaſianum proditionis cauſa miſſi-

ſa miſiſſet. Sed neq; argumentum, neq; vlla probatio criminis erat: ipſi autem miſiſſe dixerunt, & hoc haberi pro fide veritatis volebant. Zacharias autẽ vbi nullam ſpem ſalutis ſibi relictam eſſe vidit, per inſidias nõ in iudiciũ, ſed in carcerem ductus, vitæ ſuæ deſperationem libertate non priuauit: ſed exorſus veri quidem ſimilitudinem obiectorũ deriſit, & illata ſibi crimina breuiter diluit: in accuſatores autem oratione conuerſa, omnes eorum iniquitates per ordinem proſecutus eſt, multaq; de perturbatione rerum querebatur. Zelotæ verò obſtrepentes, vix à gladijs temperabant, ſpeciem cauillationémque iudicij ſui vſque ad finem permanere cupientes, & præter hoc iudices experiri, an periculoſo tempore iuſtitiæ memores forent. Igitur omnes ſeptuaginta pro eo ſententiam ferunt, & pro eo mori, quàm ſibi aſſcribi eius interitum maluere. Illo verò abſoluto Zelotarũ clamor tollitur, & vniuerſi quidem iudicibus iraſcebãtur, qui ſimulationem data ſibi poteſtatis non intellexerant. duo verò ex audaciſſimis aggreſſi Zachariam, in medio templo interficiunt: & illudendo, habes, inquiunt, & à nobis de abſolutione ſententiam certiorem: eumq; ſtatim in ſubiectam vallem de templo proijciunt. Iudices verò, contumeliæ cauſa verſis gladijs ferientes, templi ambitu pepulere. cædi enim eorum pepercerant, vt diſiecti per ciuitatẽ, nuncij fierent apud omnes ſeruitutis. Idumæos autem iam veniſſe pœnitebat, neque his geſta placebant. Quibus collectis, Zelotarum quidam ſecretò indicabat vniuerſa: & quæcunque hi qui eos aduocauerant ſceleratè feciſſent, omnia demonſtrabat: arma quidem cepiſſe eos, quaſi Romanis à pontificibus metropolis proderetur, reperiſſe autem nullum proditionis indicium. Illos verò qui tutari eam ſimularent, & bellifacinora auſos & tyrannidis ab initio quidem prohibendos fuiſſe. Verùm quia ſemel in ſocietatem inteſtinæ cædis incidiſſent, finem delictis adhibendum, neque vires hominibus ſuggerendas morem patrum deſtruentibus. Nam etſi portas grauiter ferrent ſibi atque in oppidum aditum eſſe præcluſum, pœnas ab his qui prohibuerant eſſe repetitas: & Ananum quidem peremptum, vna verò nocte populum totum penè conſumptum. Quarum rerum multos quidem ſuorum pœnitere ſentirent: eorum autem viderent, à quibus rogati eſſent, crudelitatem immenſam: ne ipſos quidem per quos ſalui erant erubeſcentium. in oculis enim auxiliatorum peſſima facinora committere, illorumq; iniurias. Idumæis imputari, quatenus ea non prohibeant, neq; ab his ſeparentur. Debere igitur (quoniam de proditione quæ dicta ſunt, calumniam fuiſſe patuiſſet, nullusq; Romanorum impetus timeretur, aduerſus ciuitatem verò inexpugnabilis eſſet potentia corroborata) illos domum recedere: malorumq; ſocietatem vitando cuncta diluere flagitia, quorum non ſpontè, ſed decepti participes extitiſſent. Perſuaſum eſt Idumæis. Et primum eos qui erant in cuſtodijs ſoluunt, propè ad duo millia populariũ, ſtatimq; relicta ciuitate ad Simonem veniunt, de quo paulò poſt commemorabimus: deinde domum ex Hieroſolymis abiere. Euenit autem eorum diſceſſum vtriſq; pariter inopinatum videri. nam & populus neſcius pœnitudinis, paululum fiducia recreatus eſt, velut inimicis leuatus: & Zelotarum creuit inſolentia, quaſi non auxilijs caruiſſent, ſed ijs eſſent liberati, quorum pudore ac reuerentia criminibus temperabant. Denique nulla iam erat facinorum mora neq; cunctatio: ſed feſtinatis quidem conſilijs in rebus ſingulis vtebantur: quæ verò placuiſſent, ipſa cogitatione citius peragebãt. Maximè autem in viros fortes atque inſignes cædibus ſæuiebant: cum inuidia nobilitatem

An. mũdi 4032. A nato Chriſto 70.

Zacharias à Zelotis capitis damnatus.

Septuaginta Iudices pro Zacharia ſententiam ferunt.

Zacharias in medio templo interficitur.

Idumæis Zelotarum ſcelerata facinora quidam prodit.

Idumæi domum ex Hieroſolymis abeũt.

Zelotarum poſt Idumæorum abitum facinora & ſcelera.

An. mũdi 4032. A nato Christo 70.

Mors Gorionis, & Nigri Peraitæ.

nobilitatem abſumerent metu virtutum: vnamq́ cautionem putarent, nullum optimatum ſupereſſe. Itaque occiſus eſt cum multis aliis Gorion, dignitate ſimul & genere præſtans, & plus poſſe populum gaudens, plenusq́ ſpiritu, libertatis amator, vt nullus alius Iudæorũ, quem tamen libertas præter alias virtutes perdidit. Sed ne Peraita quidem Niger eorum manus effugit, bellis cum Romanis geſtis vir ſtrenuus comprobatus: qui etiam ſæpe vociferans, & cicatrices oſtendens, per mediam ciuitatem trahebatur. Ductus verò extra portas, deſperata iam ſalute, ne ſepultura careret ſupplicabat. Illi autem prius interminati, quòd humum ei quam deſiderabat conceſſuri non eſſent, mox etiam mortem intulere. Qui tamen cum occideretur, Romanos eis vltores imprecatus eſt: famemq́ præter bellum ac peſtilentiam, & ad hæc omnia ipſorũ mutuas manus: eaq́ vniuerſa confirmauit apud impios Deus, & quod iuſtiſſimum eſſet effecit, vt audaciam ſuam quam primum experirentur inter ſe diſſidentes. Niger quidem occiſus, quem habebant de oppreſſione ſui metu eos leuauit. Pars autẽ plebis nulla erat, cui non ad interitum excogitabatur occaſio. Namq́ alij quòd iamdudum alijs ciuibus reſtitiſſent interficiebantur: qui verò nihil offenderãt, ſubitas pacis tempore cauſas excipiebant: Et qui omnino liberè eos non adiſſent, pro contemptoribus: qui verò obſequentes, pro inſidiatoribus habebantur: vnaq́ maximorum criminum & mediocrium pœna, mors erat. neque euaſit quiſquã, niſi aut ignobilitate aut fortuna perhumilis.

Nigri preces reipſa fuiſſe adimpletas, exitus declarat.

CAP. II.

De inteſtina diſcordia Hieroſolymorum.

Veſpaſianũ Romani milites incitant.

ROMANI *autem omnes ad ciuitatem animos intendebant, hoſtiũ diſſenſionem lucrum ſibi eſſe cenſentes: & Veſpaſianũ, penes quem ſumma rei poteſtas erat, incitabant, diuina prouidentia dicentes auxilio in ſemet hoſtes eſſe conuerſos: veruntamen velox eſſe momentum, & Iudæos citò in concordiam redituros, aut inteſtinis malis deſeſſos, aut redactos in pœnitudinem. Ad quos Veſpaſianus ait: Plurimũ eos quid fieri conueniat ignorare, tanquam in theatro cupientes quantum armis ac manibus poſſent oſtentare potius cum periculo, quàm ſecum quid eſſet vtile reputare. Nam ſi ſtatim ciuitatem aggrederentur, ipſos cauſam hoſtibus fore concordiæ, ac vires eorum etiam nunc vigentes in ſe prouocaturos. Sin operirentur, paucioribus ac moderatioribus his vſuros domeſtica ſeditione conſumptis. Deum namq́ melius quàm ipſos diſponere, qui ſine labore Iudæos Romanis traderet, nulloq́ periculo exercitui victoriam condonaret. Proinde manib. proprijs intereuntibus inimicis, maximoq́ malo, hoc eſt ſeditione turbatis, debere ſe potius periculorum ſpectatores eſſe, quàm cum hominibus mortem appetentibus atque inteſtina rabie inſanientibus confligere. Si quis autem putauerit victoriæ gloriam ſine prælio fieri viliorem, ſciat, inquit, armorum incerto exitu commodius eſſe commodè perficere quod intendit. Neque enim manu præclaros eſſe minus laudabiles, qui paria geſſerint moderatione atque prudentia. Simul autem dum hoſtes imminuerentur, etiam milites ex laboribus aſſiduis recreatos valentiores ductum iri. Præterea non id eſſe tempus, vt maturè occupanda videatur victoriæ claritudo. nec enim armis fabricandis aut maris, vel auxilijs congregandis Iudæos operam dare, atque ideo moras differentibus nocituras: ſed bello domeſtico ac diſſenſione tumidos, miſerabiliora pati quotidie, quàm ipſi eos*

Veſpaſianus hoſtib. domeſtica ſeditione conſumptis victoriã expectat.

captos

captos afficerent intromiſi. Proinde ſiue quis ſecuritatem conſideret, ſinendos eſſe qui ſemet abſumerent: ſiue facti gloriam clariorem, nequaquam manus inteſtino morbo laborantibus afferendas: ſiquidem ratione recta diceretur, non ipſorum, ſed diſcordiæ fuiſſe victoriam. Hæc Veſpaſianus: eiq; dicenti rectores militum conſentiebant: moxq; apparuit quàm vtile fuiſſet eius conſiliũ. Namq; in dies ſingulos multi ad eum confluebant fugiendo Zelotas. Erat autem fuga difficilis, quòd omnes exitus cuſtodibus obſidebantur. Et ſi quis ibi qualibet ex cauſa deprehenſus fuiſſet, velut ad Romanos ire cuperet, interficiebatur. qui tamen eis dediſſet pecuniam, ſaluus abibat: & qui non dabat, ſolus proditor habebatur. Reſtabat igitur, pecunioſis fugam redimentibus, ſolos pauperes iugulari. Mortui verò per omnes vias coaceruabantur innumeri, multiq; etiam transfugere cupientium, rurſus in ciuitate perire præoptabant. nam ſepultura in patria mori tolerabilius videbatur. Illi autem ad hoc crudelitatis deuiauerant, vt neque intus, neque per itinera occiſis humum concederent: ſed veluti cum patrijs legibus etiam naturæ iura diſturbare pepigiſſent, ſuaq; in homines iniuſtitia diuinitatem qnoque polluere, ita ſub ſole putreſcere mortuos relinquebant. Sepelientibus autem ſuorum corpora, idem quod transfugis, imminebat ſupplicium mortis: ſtatimq; ſepultura indigebat, qui hanc alteri præſtitiſſet: & vt breuiter dicam, nulla tam bona, quàm miſericordia, perierat in illis cladibus mentis affectio: hisq; iritabantur noxij, quæ miſeranda vidiſſent, à viuis in mortuos, a mortuis in viuos iracundiam transferentes. Modum autem excedente metu, ſuperſtitibus mortui adepti requiem beatiores videbantur: & qui erant in cuſtodijs comparatione ſui cruciatus, inſepultos quoq; fortunatiſſimos demonſtrabant. Omne quidem ab illis ius hominum calcabatur, ridebatur etiam diuinitas, prophetarumq; reſponſis tanquam vulgaribus fabulis illudebant. Cum verò multa contempſiſſent de virtute ac vitijs ſtatuta maiorum, etiam quæ de patria olim prædicta fuerant, vera eſſe exitu probauere. Vetus enim quidam ſermo ferebatur, tunc demum ciuitatem captum iri, ſancta quoque flammis exurenda eſſe lege belli, cum ſeditio fuiſſet exorta, fanumq; Dei propria manus antè violaſſent. Quibus Zelotæ, nihil de eorum fide dubitantes, miniſtros ſe prabuerunt.

An. mũdi 4032. A nato Chriſto 70.

Multi Iudæi fugiendo Zelotas ad Veſpaſianum confluunt.

Zelotarum in mortuos pariter atq; viuos crudelitas.

CAP. III.

De Gadarenſium deditione & ſtrage.

AT Joannes iamdudum tyrannidem affectans, parem cum ſimilibus honorem habere dedecus exiſtimabat: paulatimq; ſibi nequiores adiungens, ab eorum affectione ſeparabatur. Semper autem aliorum decretis non obediendo, ſuaq; iubendo imperioſius, quod ſolus dominari cuperet non latebat: eiq; ſociabantur nonnulli metu, alij gratia (mirus enim erat oratione atq; fallacia perſuadere quæ vellet) multi verò propterea quòd ſibi tutum eſſe ducebant, priorum delictorum cauſas vni potius aſſcribi quam omnibus. Ad hæc quia manu ſtrenuus erat, & bonus conſilio, ſatellites non paucos habebat, et ſi magna pars eum contraria factionis reliquerat. apud quos etiam liuor nonnihil valebat, graue putantes, vt paulo antè pari ſuccũberent. Plus autem metus eos, ne ſub vnius poteſtate viuerent, exagitabat. nec enim facilè ſperabãt eum, ſi ſemel obtinuiſſet, deijci poſſe: occaſionemq; in ſe habiturũ timebãt, quòd in principio reſtitiſſent. Proinde quiſq;

Ioannis ſuperbia & ambitio.

Magna pars contrariæ factionis deficit à Ioanne.

An. mũdi 4032. A nato Christo 70.

bello potius quiduis pati decreuerat, quàm sponte seruiens mancipij loco perire. Hinc igitur seditio diuiditur, & Ioānes in cōtraria dissentientibus parte regnabat. Sed inter ipsos quidē munita omnia erant custodibus: nihilq; aut parū agebatur, si quādo armis praliū lacessebāt. in populū verò vel maximè contentionē susceperunt, & quis maiorē prædā caperet, vtrinq; certabāt. Cum tamen ciuitas triū malorū ingentiū tēpestate laboraret, hoc est belli, dominationis, itemq; seditionis, eorū cōparatione bellū popularibus mediocrius videbatur. deniq; relictis sedibus patrijs ad alienigenas profugiebāt: & Romanorū beneficio salutem, quā inter suos desperauerāt, assequebātur. Quartū verò præterea malū commotum est gentis exitio. Haud procul ab Hierosolymis castellum erat validissimū, reponendis opibus ad munimenta belli, tutandisq; corporibus ab antiquis Regibus *ædificatum, quod Massada dicebatur: id occupauerant qui vocantur sicarij, quòd à rapinis amplioribus timore continebantur. Hi cum* Romanorum *exercitum otiosum esse viderent, apud Hierosolymam verò Iudæos dominatione atque discordia secessisse, maiore facinora aggrediuntur. Die festo azymorum (qui apud* Hebræos *ad memoriam salutis, qua ex Ægyptiorum seruitio liberati, in terram patriam deuenerunt, solenniter celebratur) nocte deceptis qui sibi erant oppositi, municipium quoddam Engaddi inuasere: vbi pugna quidem Iudæos antè præuentos atque dispersos, quam arma caperent siue concurrerent, ciuitate pepulere. eos verò qui in fuga defecerunt, mulieres videlicet ac pueros, supra septingentos interfecerunt. ædibúsque deinde compilatis, fructus quoque iam maturos depopulati in Massada portauerunt. & illi quidem omnes circum castellum vicos, totamq; regionem populabantur, non paruo vndique perditorum ad eos numero in dies singulos confluente: simul autem concitati sunt etiam per singulos Iudæa tractus in latrocinia, qui interim quiescebant. Ac velut in corpore, si quando principale membrū tumor afficit, omnia pariter ægrotare necesse est: ita propter ciuitatis tumultum atque discordiam, etiam qui foris erant nequissimi prædarum inuenere licentiam. Singuli verò vicis proprijs dilaceratis, deinde in solitudinem recedebant. Congregati autem & cateruatim coniurantes, exercitu quidem pauciores, plures verò quam latrocinalis conspiratio, in templa & oppida ferebantur. Et sequebatur quidem, vt in bello fieri solet, ab his eos malè affici quos petijssent. verùm præueniebatur vltio, cùm mox latrones à præda refugerent: nullaq; pars erat Iudæa, quæ non vnà cum* Hierosolymis *præcellentissima ciuitate interiret. Hæc Vespasiano à transfugis indicabantur. nam licet omnes exitus à seditiosis custodirentur, & cum quis ad eos accessisset interficeretur, tamen erant qui ad Romanos clàm profugerent: ducemq; Romanorum & opem ferre ciuitati, & reseruare populi reliquias hortarētur. multos enim, quòd bene* Romanis *vellent, perijsse, multos adhuc in periculo dicebant esse superstites. Ille autem iam tum miserans eorum calamitates, propius ad eos velut Hierosolymā obsessurus accedit, re autem vera vt ciuitatem obsidione liberaret: spe autem ante reliqua subigendi, nullúmq; impedimentū extrinsecus obsidioni relinquendi. Cum igitur venisset in Gadara, transamniana regionis metropolim validissimam, mensis Martij quarta die ciuitatem ingreditur. iam enim optimates, ignorantibus seditiosis, legatos ad eum de traditione miserant, tàm pacis desiderio quàm suis patrimonijs metuentes. multi enim apud Gadara locupletes habitabant, quorum legationem inimici nescie-*

Trium malorum ingentium tempestas Hierosolymis.

De sicarijs qui Massadam castellum occupauerant.

Cædes & deuastatio per vniuersam Iudæam.

Simile.

Transfugæ Vespasianum & opem ferre ciuitati, & reseruare populi reliquias hortantur.

neſciebant, niſi quod Veſpaſiano appropinquante id cognouerunt. Et ciuitatem quidem ſe retinere poſſe deſperabant, quòd & inteſtinis inimicis numero inferiores erant, neque procul abeſſe videbant à ciuitate Romanos. ſi verò fugere decreuiſſent, ſine ſanguine id facere, nullaq; à noxijs pœna repetita, non honeſtum ſibi putabant. Itaque Doleſum comprehenſum (nanque is non dignitate ſolum ac nobilitate ciuitatis princeps habebatur, ſed etiam legationis autor erat) interficiunt: nimiaq; iracundia mortuo verberato, extra ciuitatem dilapſi ſunt. An. mũdi 4032. A nato Chriſto 70.

Iam verò propius accedente Romano exercitu, Gadarenſium populus Veſpaſiano cum acclamationibus in ciuitatẽ recepto, fidei dextras ab eo accepit: equitumq; & peditum præſidia contra fugitiuorum excurſus. muros enim prius quã id Romani peterent, ipſi deſtruxerant: vt eo ſibi fides eſſet, quod pacem diligerẽt, ſi bellum gerere ne volentes quidem poſſe viderentur. Veſpaſianus autem miſſo Placido cum D. *equitibus ac tribus millibus peditum aduerſus eos qui ex Gadaris fugerant, ipſe cum cæteris militum copijs Cæſaream regreditur. At fugitiui poſtquàm equites repente à tergo inſequentes videre, priusquàm in manus venirent, in vicum quendam, cui nomen eſt Bethenabrin, ſe recepere. vbi reperta non paucorũ iuuenum multitudine, hisq; partim volentibus, partim vi armatis, temerè contra Placidum eiusq; milites proſiliunt. Illi autem primo quidem impetu paululum receſſerunt, ea ſimul arte, vt eos à muro longius prouocarent. deinde loco opportuno circundatos, telis agentes eminus ſauciabant. Itaque fugientes quidem, ab equitibus præueniebantur Iudæi, qui verò manus conſeruiſſent, à peditibus trucidabantur, nihil plus audaciæ demonſtrantes. condenſos enim aggrediendo Romanos, armis non ſecus ac muro ſeptos, ipſi quidem telis aditum non inueniebant, neque ſufficiebant aciem rumpere: illorũ autem tranſfigebantur telis, & immaniſſimis feris ſimiles ruebant vltro in ferrum, & ſternebantur, alij gladijs ora percuſſi, alij ab equitibus diſſipati: quoniam cura erat Placido, curſum eorum à vico intercludere: aſſiduéq; prætercurrens ea parte, cedentesq; reflectens, vnà etiam libratis ſagittarum ictibus vtebatur: hisq; proximos interficiebat. metu verò longè fugientes auertebat, donec elapſi qui fortiores erant ad murum effugêre. Eius autem cuſtodes quid agerent neſciebant. Nec enim excludi Gadarenſes ſuorum cauſa patiebantur, & ſi eos recepiſſent vna cum his ſe perituros videbant. quod etiam contigit. Illis enim compulſis ad murum, penè cum his Romanorum equites irrupere. Portis autem antè præcluſis, amoto milite Placidus ad veſperam vſque acerrimè oppugnato muro pariter ac vico potitus eſt: ibiq; tunc vulgus quidem iners occidebatur, fortiores verò fugam petebant. domus verò à militibus diripiebantur, & vicus igni traditus eſt. Qui verò inde euaſerant, totam ſecum illam regionem ad fugam incitarunt: & extollendo proprias calamitates in maius, totumq; Romanorum exercitum aduentare dicendo, metu omnes vndique commouerunt. plurimo autem numero aucti, in Hierichunta ſeceſſerunt. hæc enim etiam tunc eorum ſpem ſalutis fouebat, quod eſſet valida & populoſa. Placidus verò equitibus, rebusq; antè proſperè geſtis fretus, eos inſequebatur: & vſque ad Iordanem quidem ſemper quos occupabat, morti dabat. omem verò ad flumen coactam multitudinem, fluminis impetu prohibitam, quòd auctum imbribus vadum tranſire non poterant, aperto prælio aggreditur. Itaq; neceſſitas eos ad pugnam compulit, quòd fugæ locum non haberent: prætentiq; ad ripæ longitudinem, tela equitum & incurſus excipiebant.*

Gadarenſium populus Veſpaſiano ſub acclamationibus in ciuitatem recipit.

Placidi cum fugitiuis conflictus.

Placidus Bethenabrin expugnat & igni tradit.

An.mũdi4032. A nato Christo 70.

piebant. à quibus multi perculsi, in fluuium ceciderunt. nam qui manibus eorum cæsi sunt, tredecim millia fuerunt. alij cùm vim sustinere non possent, in Iordanem sponte desilierunt. erat autem numerus infinitus. & præterea capta sunt circiter duo millia virorum ac ducenti, cum præda maxima ouium & asinorum, itemq; camelorum & boum. Iudæis quidem hoc vulnus inflictum quamuis par superioribus, maius tamen seipso visum est: non solum quòd eam totam regionem quà fugerant, cædes repleuerant, sed etiam quòd refertus mortuis Iordanis peruius non erat. & Asphaltites quoque lacus repletus erat cadaueribus, quæ per multa flumina deuoluta sunt.

Placidi de fugitiuis Iudæis victoria.

Placidus in Iudæos fœcunda fortuna vtitur.

Placidus autem secunda fortuna vsus, in vicos proximos & municipia contendit. captisq; Abila, & Iuliade, & Besemoth, omnibusq; ad lacum Asphaltiten vsque, idoneos ex transfugis vbique collocat. deinde milite scaphis imposito, eos qui in lacum refugerant subegit. Et trans fluuium quidem tota regio Romanis cessit, & vbique omnia vsq; ad Macharunta deuicta sunt.

CAP. IIII.

De captis oppidis quibusdam, descriptioque ciuitatis Hierichuntæ.

Motus in Gallia.

Hæc autem dum aguntur, motus circa Galliam nunciatur, & quòd Vindex vnà cum optimatibus indigenarum à Nerone defecisset, de quibus alibi diligentius scriptum est. Vespasianum verò ad impetum belli quæ nunciata sunt incitarunt, iam tunc futura bella ciuilia totiusq; imperij pericula prospicientem: cum si partes orientis antè pacasset, minus Italia metuendum existimaret. Obstante autem hyeme, per subactos interim vicos atque oppida præsidia collocabat: & decuriones ciuitatibus apponens, multa etiam eorum quæ vastata fuerant instaurabat. Prius tamen comitatus militum copijs quas Cæsarea maduxerat, in Antipatridem venit: ibique per biduum ciuitate composita, tertia die vastando, inflammando, omnemq; subuertendo circum Thamnam toparchiam, in Lyddam & Iamniam procedebat. Et cùm sese vtraque tradidisset, cõstitutis illic habitatoribus idoneis in Ammaunta peruenit: occupatoq; ad metropolim earum aditu, castra muro circundat. Quintaq; in his relicta legione cum cætera manu in Bethlepton toparchiam proficiscitur: eaq; & vicina regione itemq; circum Idumæam igne consumptis, castella quidem locis opportunis muniuit. Captis autem duobus vicis in media Idumæa positis, hoc est Begabri & Caphartophan, plus quàm decem millia hominum peremit: propè autem ad mille cepit. exactaq; inde cætera multitudine, non paruam militum suorum partem ibi constituit, qui omnia montana loca incursando vastabant. Ipse autem cum reliquo exercitu in Iamniam rediit: vnde per Samaritidem, ac per Neapolim, quæ dicebatur ab indigenis Mabortha, secundo Iunij mensis die in Coreã descendit: ibiq; positis castris, postridiè in Hierichunta peruenit: in qua vnus ei rectorũ Traianus quem è locis trans Iordanem ducebat militem iungit, cunctis illic deuictis. Sed ex Hierichunte quidem multitudo ante Romanorũ aduentũ in aduersam Hierosolymis montanam regionẽ diffugerat: non pauci aũt qui remanserе perimuntur. Desolatam verò offenderat ciuitatem, cui in planicie sita nudus mons ac sterilis imminet, idemq; longissimus. à septentrionali enim regione vsq; ad Scythopolitanos agros: à meridiana verò vsque ad terram Sodomiticam &

Vespasianus vniuersum Iudæã perscrutatur.

Vespasianus in Hierichuntem peruenit.

Situs Hierichuntis.

Asphaltitis

Asphaltitis lacus terminos extenditur. totus autem asper est, & quòd nihil gignat, non habitatur. Huic obiacet circa Jordanem mons alius, incipiens à Juliade ac septentrionali regione, prolixus autem in meridiem vsq; ad Bacra, quæ Petram disterminat Arabiæ ciuitatem. In hoc est etiam Ferreus mons appellatus, ad Moabitidem vsq; longus. Inter duos autem montes regio, quæ Magnus campus vocatur, à Gennabara vico ad lacum Asphaltitem vsq; patens, habet ducentorum & triginta stadiorum longitudinem, latitudinem verò centum & viginti, mediusq; ab Jordane diuiditur. Sunt autem illic duo lacus, Asphaltites & Tiberiensis natura cõtrarij. namq; alter salsus ac sterilis est, Tiberiensis vulgò dulcis & fœcundus. æstatisq; tempore illa planicies ardore solis incenditur, & vitioso opprimitur aëris tractu, omnibus circum aridis præter Jordanem. vnde euenit, vt palmæ quæ in ripis sunt magis floreant, & fertiliores sint: minus autem, quæ longè remotæ sunt. Ad ipsam verò Hiericho largissimus fons est, rigandisq; ariis vberrimus, iuxta veterem scaturiens ciuitatem: quam Iesus Naue filius, Hebræorum ductor, primam in Chananæorum terra bello possederat. Hunc fontem aliquando ferunt non solùm terræ atq; lignorum fructus, sed etiam fœminarum partum obtũdere solitum, cunctaq; pariter morbo ac peste corrumpere. Postea verò mansueuisse, contraq; saluberrimum ac feracissimum esse factum ab Heliseo quondam propheta, qui Heliæ notus fuerat atq; successerat. Receptus enim hospitio ab Hierichũtis habitatoribus, quod humaniores eos expertus erat, ipsos & omnem illam regionem perpetua gratia remuneratus est: progressusq; ad fontem, lagenam fictilem salis plenam in profluentem aquam misit. Iuxtà deinde ad cœlum dexteram tẽdens, fontiq; immergens blanda libamina, ipsum quidem precabatur vt fluenta leniret, ac dulciores aquarum venas aperiret: Deum verò vt fœcundioribus auris flumina temperaret orabat: tamq; vbertatem fructuum quàm successionem prolis daret indigenis, nec eos genetrix filiorum aqua deficeret, quoad iusti manerent. ad has preces ex disciplina manibus quoq; multa operatus, fontem immutauit: & qui antea causa erat his orbitatis ac famis, idem victus ac fœcunditatis autor est effectus. Deniq; rigationis eius tanta potentia est, vt si attigerit modo terram, sapidior sit, aquis diu perseuerantibus. vnde eo quæ largius abuntur, exiguum emolumentum habent: quæ verò parcius, plurimum. Amplius tamen quàm cæteri fontes spacium rigat. & septuaginta quidem stadijs longam, viginti autem latam planiciem permeat. optimos autem in ea paradisos ac densissimos educat, palmarumq; irriguarum genera, tam sapore, quàm nominib. variã: quarum pinguissima calcib. pressa, plurimum mellis emittũt, non multũ alio melle deterius: quanquam & mellis altrix est illa regio, & opobalsami ferax, qui omniũ carissimus est fructus ibi nascentium. itemq; cyprum & myrobalanum gignit: vt qui diuinum esse illum tractum dixerit, non errauerit, vbi & larga & optima generantur quæ sunt carissima. Sed nec in alijs ei fructibus, aliqua facile toto orbe regio certauerit: adeò multiplicatum quod fatum est reddidit. Cuius rei causa mihi videtur esse aquarum vis lata, & aëris calor: cum hic prouocet quæ nata fuerint atque diffundat: liquor autem firmis singula radicibus stringat, viresq; suggerat æstiuo tempore: quo sic perusta est illa regio, vt nihil facile procedat ac pullulet: aqua tamẽ, si ante solis ortum hauriatur, aurea spiritu refrigescit. naturãq; contrariã aëri sumit. hyeme verò contepescit, eaq; mersis mitissima efficitur.

An. mũdi 4032. A nato Christo 70.

Magnus campus.

Duo lacus Asphaltites & Tiberienses.

Ad Hierico fons largissimus.

Miraculum ab Heliseo factum.

Paradisi circa Hierichuntem optimi.

Fertilitatis circa Hierichuntem causæ.

Aër temperatus & calidus.

An. mũdi 4032. A nato Christo 70.

Tanta est autem cœli temperies, vt quo tempore in alia Iudæa regione ningit, lino illic tantum indigena vestiantur. Distat autem ab Hierosolymis C L. *stadijs, & ab Iordane stadijs sexaginta: totumq; habet à Hierosolymis spatium desertum atque saxosum: ad Iordanem verò & lacum Asphaltiten, licet humilius, æquè tamen incultum ac sterile. Sed de Hiericho, quàm sit fortunatissima, satis dictum est.*

CAP. V.

Lacus Asphaltites.

De lacu Asphaltite.

COMMEMORATIONE autem dignum puto, Asphaltitis quoq; naturam exponere lacus. Is enim salsus quidem ac sterilis est: nimia verò leuitate, etiam quæ grauissima sunt, in eum iacta fluitant. demergi autem quis in profundum nec de industria facile potest. Deniq; Vespasianus, qui eius visendi causa illuc venerat, iussit quosdã natandi inscios, vinctis post terga manibus, in altum proijci: & euenit omnibus, tanquam vi spiritus sursum repulsos desuper fluitare. Ad

Mirabilis Asphaltitis proprietas.

hæc mirabilis est coloris mutatio, quæ ter in singulos dies superficiem vertit, & solis radijs variata resplendet. Multis autem locis vomit nigras bituminis glebas, quæ super vndam & habitu & magnitudine tauris sine capitibus assimiles natant. Ad eas autem cum lacus exercitores accesserint, nacti quod aggestum est, ad naues trahunt: & quia lentum est, repletas eas abrumpere nequeunt: sed quasi religata scapha, pendet à cumulo, donec menstruo mulieris atque vrina soluatur. Est autem vtile non modo ad compagines nauium, sed ad corporum etiam curationẽ multis remedijs admiscetur. Longitudo lacus est quingentorum & octoginta stadiorum, qui ad Zoara vsque Arabiæ tenditur. lati-

Sodomitica terra Asphaltiti vicina est.

tudo autem centum quinquaginta stadijs patet. huic Sodomitica terra vicina est: olim quidem tàm fructibus quàm diuitijs ciuitatum fortunata, nunc autem omnis exusta, vt quæ habitatorum impietate fulminibus conflagrasse memoratur. Denique adhuc in ea diuini reliquias ignis, & oppidorum quinq; videre licet imagines, & renascentes in fructibus cineres: qui colore quidem sunt

Tertul. in apologet. Cap. 39.

edulibus similes, carpentium verò manibus in fumum dissoluuntur & cinerem. Terra quidem Sodomitica fabula eiusmodi fidem habet ex facie.

CAP. VI.

Gerasæ deuastatio, simul de Neronis morte, Galbæ & Othonis.

Gerasam L. Annius capit

AT Vespasianus Hierosolymorum habitatores concludi vndique cupiens, apud Hiericho & Adidam castellis erectis, vtrobiq; auxiliarium pariter ac Romanorum præsidia collocat. Mittit autem Gerasam L. Annium, equitatus ei parte multisq; equitibus attributis. Qui primo aggressu ciuitate capta, mille iuuenum, qui ne fugerent præuenti erant, interficit: familias captiuas ducit, bona militibus prædari permittit. Incensis deinde domibus, proximos petijt. Erat autem fuga potentium & interitus infirmorum: quodq; occupatum fuisset, flammis dabatur: omnibusq; tàm montanis locis quàm tota planicie bello oppressis, apud Hierosolymam degentes exeundi copiam non habebant: cum transfugere quidem cupientes à Zelotis asseruarentur: eos verò, qui etiam tunc à Romanis dissidebant,

fidebant, vndiq; ciuitate vallata cohiberet exercitus. Vespasiano autem Cæsaream reuerso, & cum omnibus copijs in ipsam Hierosolymam proficisci paranti nunciatur Nero peremptus, cum per annos tredecim & octo dies imperasset: de quo referre, quemadmodum dehonestarit imperium, nequissimis hominibus Nymphidio & Tigillino, & indignissimis libertorum permissa Republica: quodq; horum captus insidijs, ab omnibus suis senatoribus destitutus, cum quatuor libertis fidelibus in suburbanum fugerit, ibiq; semet occiderit: & quod multo post tempore, qui eum deposuerant pœnas dederint: bellumq; per Galliam quo pacto desierit: & quod Galba creatus imperator, Romam redierit ab Hispania: & quemadmodum incusatus à militibus, tanquam humilioris esset animi, in medio foro necatus sit, & Otho declaratus sit imperator, militesq; suos contra Vitellij duxerit exercitum: necnon & Vitellij turbas, & circum Capitolium pugnam: & quemadmodum Antonius primus & Mutianus Vitellium interfecerint, & Germanorum agmina bellumq; ciuile sedauerint: hac omnia recusaui narrare, confidens quod à multis Græcorum itemq; Romanorum ea cuncta copiose perscripta sunt. ordinis autem rerum continuandi gratia, ac ne interciſa pendeat historia, summatim singula designaui. Igitur Vespasianus primò quidem in Hierosolymam expeditionem differebat, expectans quonam vergeret imperium post Neronẽ. deinde vbi Galbam imperare cognouit, nihil conari decreuerat, prius quàm ille quoq; ad se de bello aliquid perscriberet. Mittit autem ad eum Titum filium suum & salutatum simul, & vt de Judæis mandata acciperet. Ob easdem causas & Rex Agrippa nauigauit ad Galbam. Sed dum Achaiam, quòd hyems erat, longis nauibus prauehuntur, interfici Galbam contigit, septem mensibus post & totidem diebus. Deinde Otho susceþit imperium, ac tres menses Rempublicam gubernauit. Agrippa verò nihil mutatione deterritus, Romam pergere statuit. Titus verò diuino quodam impulsu, ex Achaia ad Syriam nauigat, & maturè inde Cæsaream venit ad patrem. Suspensi autem de omnibus, quasi nutante Romano imperio, Judæorum militiam negligebant. patria quoque metuentes, aggredi alienigenas importunum arbitrabantur.

An. mũdi 4032. A nato Christo 70.

Vespasiano nunciatur Nero peremptus.

Galba.

Otho.

Vitellius.

Vespasianus expeditionem in Hierosolymam differt.

An. mũdi 4033. A nato Christo 71.

Galba interficitur et Otho imperium susceþit.

CAP. VII.

De Simone Geraseno nouæ conspirationis principe.

INTEREA tamen bellum aliud in Hierosolyma excitatur. Erat Simon Giora filius, patria Gerasenus, ætate iuuenis, sed calliditate posterior Joanne, à quo iampridem ciuitas possidebatur, viribus autem corporis audaciaq; præstantior. ob quam ex Acrabatena quoque toparchia, cuius rector erat, pulsus ab Anano Pontifice, ad latrones peruenerat, qui Massadam occuparant. Is autem primò quidem ita suspectus erat, vt eum ad inferius castellum cum mulieribus, quas secum adduxerat, transire permitterent, ipsi excelsius incolentes. rursus autem propter necessitudinem morum, fidelis esse videbatur. nam & ductor erat prædatum exeuntibus, & cum ipsis territorium Massadæ populabatur. nec tamen eos ad maiora exhortando metuebat. dominãdi enim cupidus magnorumque appetens, quia mortẽ Anani comperit, in mõtana loca discessit: ac voce præconum seruis libertate promissa, itemque liberis præmio, cunctos qui vbique fuerant nequissimos congregauit. Famque validis conflatis copijs, montanos vicos diripiebat.

Simon Gerasenus ad latrones peruenit.

Simon in locis montanis cunctos nequissimos congregat.

An.mũdi 4033. A nato Christo 71.

diripiebat. Semper autem accedentibus pluribus socijs, audebat etiam in humiliora locá descendere, & ciuitatibus quoque iam terribilis erat: multosq; potentium vis eius & prosperè gesta solicitabant. nec iam seruorum tantum siue latronum exercitus erat, sed multorum etiam popularium, tanquam Regi, parebat obsequium. Excursus autem agebatur in Acrabatenam toparchiam, & in maiorem vsq; Idumæã. Vicum enim cui nomẽ est Nain muro amplexus, ad tuitionem sui pro castello habebat. In valle autem quæ appellatur Pharan, multas quidem dilatauit speluncas, multas verò paratas inuenit, atq; his conditorum prædæ receptaculis vtebatur. Quin & direptos illic fructus reponebat, multúq; caterua diuersabantur: neq; dubitabatur, quod in Hierosolymam copijs & apparatu præluderet. Vnde insidias veriti Zelotæ, ac præuenire eum qui contra se cresceret cupientes, pleriq; cum armis egrediuntur. His autem Simon occurrit, commissoq; prælio multos occidit, & reliquos compellit in oppidum. Nondum autem viribus fretus, ab obsidione deterretur. Prius autem Idumæam subiugare conatus est. Itaq; cum viginti millibus armatorum ad fines eius properabat. Idumæorum autem principes maturè ex agris viginti quinq; ferè millibus pugnacium ciuium congregatis, pluribus autem qui sua seruarent domi relictis, propter sicariorum qui Massadæ versabantur incursus: Simonem in finibus præstolabantur: vbi conflictu habito, ac per totum diem tracto prælio neq; victor neq; victus abscessit. Et ipse quidem in Nain vicum, Idumæi verò domum regressi sunt. Non multo autem post, Simon cum maioribus copijs eorum fines petebat: castrisq; in quodam vico cui nomen est Thecue positis, ad custodes Herodij, quod non longè aberat, de socijs eius Eleazarum misit, vt castellum sibi traderent persuasurum: quem quidem sine mora susceperè custodes, causa nescij cur venisset. mox autem de traditione prolocutum, strictis gladijs persequebantur: donec fugæ locum non reperiens, de muro in subiectam vallem se proiecit. & ille quidem hoc modo statim moritur. Idumæis autem vires Simonis formidantibus placuit, priusquam bello congrederentur explorare hostium copias. ad hoc autem se ministrum obtulit parato animo Jacobus, vnus è rectoribus, cogitans proditionem. Denique profectus ab Oluro (in hoc enim vico tunc Idumæorum collectus erat exercitus) ad Simonẽ venit: primumq; se patriam suam traditurum esse paciscitur, accepta fide quòd semper ei charissimus foret. mox etiam de tota Idumæa operam pollicetur. Ob quas res humanissimè apud Simonem cœnatus, amplissimisq; promissis animatus, vbi ad suos rediit, primò Simonis exercitum multiplici numero mentiebatur esse maiorem. deinde rectoribus etiam paulatimq; multitudine vniuersa perterritis, vt Simonem reciperent suadebat, eiq; sine pugna rerum omnium permitterent principatum. simul autem hoc agens, & Simonem ipsum per nuncios euocabat, discessurum se pollicitus Idumæos, quod & præstitit. Nam cum iam appropinquaret exercitus, equum primus inscendit, & cum socijs corruptionis effugit: pauor autem occupat vniuersam multitudinem, ac priusquam ad manus venirent, domum quisque suam soluti ordine recesserunt. Simon verò præter opinionem sine sanguine Idumæam introiuit: primumque aggressus ex improuiso Chebron municipium capit, in quo maxima præda potitus est, multosq; fructus diripuit. Chebron autem indigenæ ferunt non eius terræ modò ciuitatibus, verumetiam Ægypti Memphi antiquiorem. denique duo millia & trecenti eius connumerantur anni. hoc autem

Pugna Simonis & Zelotarum.

Eleazarus Simonis socius in vallem se proijcit, & statim moritur.

Iacobus Idumæus patriæ proditor.

Simon præter opinionem sine sanguine Idumæam intrat.

Aſphaltitis lacus terminos extenditur. totus autem aſper eſt, & quòd nihil gignat, non habitatur. Huic obiacet circa Jordanem mons alius, incipiens à Juliade ac ſeptentrionali regione, prolixus autem in meridiem vſq; ad Bacra, qua Petram diſterminat Arabiæ ciuitatem. In hoc eſt etiam Ferreus mons appellatus, ad Moabitidem vſq; longus. Inter duos autem montes regio, qua Magnus campus vocatur, à Gennabara vico ad lacum Aſphaltitem vſq; patens, habet ducentorum & triginta ſtadiorum longitudinem, latitudinem verò centum & viginti, mediusq; ab Jordane diuiditur. Sunt autem illic duo lacus, Aſphaltites & Tiberienſis natura cõtrarij. namq; alter ſalſus ac ſterilis eſt, Tiberienſis vulgò dulcis & fœcundus. æſtatisq; tempore illa planicies ardore ſolis incenditur, & vitioſo opprimitur aëris tractu, omnibus circum aridis præter Jordanem. vnde euenit, vt palmæ quæ in ripis ſunt magis floreant, & fertiliores ſint: minus autem, quæ longè remotæ ſunt. Ad ipſam verò Hiericho largiſſimus fons eſt, rigandisq; aruis vberrimus, iuxta veterem ſcaturiens ciuitatem: quam Ieſus Naue filius, Hebræorum ductor, primam in Chananæorum terra bello poſſederat. Hunc fontem aliquando ferunt non ſolùm terræ atq; lignorum fructus, ſed etiam fœminarum partum obtũdere ſolitum, cunctaq; pariter morbo ac peſte corrumpere. Poſtea verò manſueuiſſe, contraq; ſaluberrimum ac feracißimum eſſe factum ab Heliſæo quondam propheta, qui Heliæ notus fuerat atq; ſucceſſerat. Receptus enim hoſpitio ab Hierichũtis habitatoribus, quod humaniores eos expertus erat, ipſos & omnem illam regionem perpetua gratia remuneratus eſt: progreſſusq; ad fontem, lagenam fictilem ſalis plenam in profluentem aquam miſit. Iuxtà deinde ad cœlum dexteram tẽdens, fontiq; immergens blanda libamina, ipſum quidem precabatur vt fluenta leniret, ac dulciores aquarum venas aperiret: Deum verò vt fœcundioribus auris flumina temperaret orabat: tamq; vbertatem fructuum quàm ſucceßionem prolis daret indigenis, nec eos genetrix filiorum aqua deficeret, quoad iuſti manerent. ad has preces ex diſciplina manibus quoq; multa operatus, fontem immutauit: & qui antea cauſa erat his orbitatis ac famis, idem victus ac fœcunditatis autor eſt effectus. Deniq; rigationis eius tanta potentia eſt, vt ſi attigerit modo terram, ſapidior ſit, aquis diu perſeuerantibus. vnde eo quæ largius abutuntur, exiguum emolumentum habent: quæ verò parcius, plurimum. Amplius tamen quàm cæteri fontes ſpacium rigat. & ſeptuaginta quidem ſtadijs longam, viginti autem latam planiciem permeat. optimos autem in ea paradiſos ac denſißimos educat, palmarumq; irriguarum genera, tam ſapore, quàm nominib. variã: quarum pinguiſſima calcib. preſſa, plurimum mellis emittũt, non multũ alio melle deterius: quanquam & mellis altrix eſt illa regio, & opobalſami ferax, qui omniũ carißimus eſt fructus ibi naſcentium. itemq; cyprum & myrobalanum gignit: vt qui diuinum eſſe illum tractum dixerit, non erraverit, vbi & larga & optima generantur quæ ſunt carißima. Sed nec in alijs ei fructibus, aliqua facile toto orbe regio certauerit: adeò multiplicatum quod ſatum eſt reddidit. Cuius rei cauſa mihi videtur eſſe aquarum vis lata, & aëris calor: cum hic prouocet quæ nata fuerint atque diffundat: liquor autem firmis ſingula radicibus ſtringat, viresq; ſuggerat æſtiuo tempore: quo ſic peruſta eſt illa regio, vt nihil facile procedat ac pullulet: aqua tamẽ, ſi ante ſolis ortum hauriatur, aura ſpiritu refrigeſcit. naturãq; contrariã aëri ſumit. hyeme verò contepeſcit, eaq; merſis mitißima efficitur.

An. mũdi 4032. A nato Chriſto 70.

Magnus campus.

Duo lacus Aſphaltites & Tiberienſes.

Ad Hierico fons largiſſimus.

Miraculum ab Heliſæo factum.

Paradiſi circa Hierichuntem optimi.

Fertilitatis circa Hierichuntem cauſæ.

Aër temperatus & calidus.

An.mũdi 4033. A nato Christo 71.

diripiebat. Semper autem accedentibus pluribus socijs, audebat etiam in humiliora locà descendere, & ciuitatibus quoque iam terribilis erat: multosq; potentium vis eius & prosperè gesta solicitabant. nec iam seruorum tantum siue latronum exercitus erat, sed multorum etiam popularium, tanquam Regi, parebat obsequium. Excursus autem agebatur in Acrabatenam toparchiam, & in maiorem vsq; Idumæã. Vicum enim cui nomẽ est Nain muro amplexus, ad tuitionem sui pro castello habebat. In valle autem quæ appellatur Pharan, multas quidem dilatauit speluncas, multas verò paratas inuenit, atq; his conditorum prædæ receptaculis vtebatur. Quin & direptos illic fructus reponebat, multaq; caterua diuersabantur: neq; dubitabatur, quod in Hierosolymam copijs & apparatu præluderet. Vnde insidias veriti Zelotæ, ac præuenire eum qui contra se crescere cupientes, plerique cum armis egrediuntur. His autem Simon occurrit, commissoq; prælio multos occidit, & reliquos compellit in oppidum. Nondum autem viribus fretus, ab obsidione deterretur. Prius autem Idumæam subiugare conatus est. Itaq; cum viginti millibus armatorum ad fines eius properabat. Idumæorum autem principes maturè ex agris viginti quinq; ferè millibus pugnacium ciuium congregatis, pluribus autem qui sua seruarent domi relictis, propter sicariorum qui Massada versabantur incursus: Simonem in finibus præstolabantur: vbi conflictu habito, ac per totum diem tracto prælio neq; victor neq; victus abscessit. Et ipse quidem in Nain vicum, Idumæi verò domum regressi sunt. Non multo autem post, Simon cum maioribus copijs eorum fines petebat: castrisq; in quodam vico cui nomen est Thecue positis, ad custodes Herodij, quod non longè aberat, de socijs eius Eleazarum misit, vt castellum sibi traderent persuasurum: quem quidem sine mora susceperè custodes, causa nescij cur venisset. mox autem de traditione prolocutum, strictis gladijs persequebantur: donec fugæ locum non reperiens, de muro in subiectam vallem se proiecit. & ille quidem hoc modo statim moritur. Idumæis autem vires Simonis formidantibus placuit, priusquam bello congrederentur explorare hostium copias. ad hoc autem se ministrum obtulit parato animo Iacobus, vnus è rectoribus, cogitans proditionem. Denique profectus ab Oluro (in hoc enim vico tunc Idumæorum collectus erat exercitus) ad Simonẽ venit: primumq; se patriam suam traditurum esse pacisci tur, accepta fide quòd semper ei charissimus foret. mox etiam de tota Idumæa operam pollicetur. Ob quas res humanissimè apud Simonem cœnatus, amplissimisq; promissis animatus, vbi ad suos redijt, primò Simonis exercitum multiplici numero mentiebatur esse maiorem. deinde rectoribus etiam paulatimq; multitudine vniuersa perterritis, vt Simonem reciperent suadebat, eiq; sine pugna rerum omnium permitterent principatum. simul autem hoc agens, & Simonem ipsum per nuncios euocabat, disiecturum se pollicitus Idumæos, quod & præstitit. Nam cum iam appropinquaret exercitus, equum primus insc endit, & cum socijs corruptionis effugit: pauor autem occupat vniuersam multitudinem, ac priusquam ad manus venirent, domum quisque suam soluti ordine recesserunt. Simon verò præter opinionem sine sanguine Idumæam introiuit: primumque aggressus ex improuiso Chebron municipium capit, in quo maxima præda potitus est, multosq; fructus diripuit. Chebron autem indigenæ ferunt non eius terræ modò ciuitatibus, verumetiam Ægypti Memphi antiquiorem. denique duo millia & trecenti eius connumerantur anni. hoc autem

Pugna Simonis & Zelotarum.

Eleazarus Simonis socius in vallem se proijcit, & statim moritur.

Iacobus Idumæus patriæ proditor.

Simon præter opinionem sine sanguine Idumæam intrat.

autem narrant Abraham quoque parenti Iudæorum fuisse domicilium, posteaquam Mesopotamia sedes reliquit: eiusq; posteros hinc ad Ægyptum esse profectos: quorum etiam nunc monumenta extant in eadem ciuitate, peroptimo marmore liberaliter fabricata. Cernitur autem sexto ab oppido stadio arbor maxima Terebinthus: eamque memorant ab initio mundi creati nunc vsq; durare. Hinc totam Simon peruasit Idumæam, non modò vicos eius & ciuitates depopulando, sed excidendo etiam territoria. nam præter armatos XL. *eum millia sequebantur, vt his ne victui quidem necessaria satis essent. Ad has autem necessitates accedebat eius crudelitas & insuper iracundia, quò magis vastari contigit Idumæam. Et quemadmodum post locustas sylua cerni solet frondibus spoliata, sic etiam qua Simonis transisset exercitus, à tergo solitudinem relinquebat: & alia quidem comburendo, alia diruendo, & quicquid in ciuitate vel in agris natum esset conterendo calcibus, aut depascendo delebant: perq; terram cultam iter agendo, faciebant eam sterili duriorem, prorsus vt ne signum quidem vastatis relinqueretur, quod aliquando fuissent. Hæc omnia rursus Zelotas incitauerunt, & aperto quidem bello confligere pertimuere: insidijs verò per itinera collocatis, vxorem Simonis rapiunt, eorumque præterea quos habebat in obsequio plurimos. deinde tanquam Simonem ipsum cepissent, in ciuitatem exultantes redeunt. continuò nanque sperabant, armis eum depositis pro vxore sibi supplicaturum. Illum autem non misericordia, sed ira coniugis raptæ peruaserat. cumque ad muros Hierosolymorum venisset, vt fera saucia quæ percussores prendere nequisset, ita in quos reperisset, effundebat insaniam. denique olerum sarmentorumque causa progressos è porta, imberbes pariter ac seniores correptos verberabat ad necem: vt animi indignatione id solùm abesse videretur, quod non etiam vesceretur corporibus mortuorum. multis autem abscissis manibus dimittebat in ciuitatem, vnà perterrefaciens inimicos, & populum reuocare cupiens à nocentibus. Hisque mandabat vt dicerent, iurare Simonem per Deum qui cuncta regeret, quod nisi citò redderent sibi coniugem suam, muro perrupto omnibus qui in ciuitate essent similiter vteretur, neque cuiquam ætati parceret, aut ab innocentibus discerneret noxios: donec his eius mandatis, non modò populus, sed etiam Zelotæ metu perculsi, remisissent ei mulierem. atque ita delinitus, paulisper ab assidua cæde requieuit.*

An. mūdi 4033. A nato Christo 71.

Chebron antiqua ciuitas Abrahami domicilium fuit.

Terebinthus arbor ab initio mūdi creati nunc vsque durat.

Simon depopulando totam Idumæam peruadit.

Zelotæ Simonis vxorem rapiunt.

Immanitas & crudelitas Simonis.

Simoni Zelotæ mulierem remittunt.

CAP. VIII.

De Galba, Othone, Vitellio & Vespasiano.

Non solùm autem per Iudæam erat seditio bellumque ciuile, verùm etiam per Italiam. In medio nanque Romanorum foro Galba perempto, creatus Otho imperator cum Vitellio imperium affectante pugnabat: quem Germanicæ tunc legiones elegerant. Habita autem apud Bebriacum Galliæ Cisalpinæ prælio cum Valente & Cæcinna Vitellij ducibus, primo die Otho superauit, altero Vitelliani: multisque trucidatis, & aduersæ partis audita victoria, Otho apud Brixellum semet occidit, postquam biduum tresque menses imperium tenuit. Accesserunt autem Vitellij ducibus Othonis milites, & ipse iam Vitellius Romam cum exercitu veniebat: dum interea Vespasianus quinto die Iunij mensis Cæsarea profectus, eas quas nondum subegerat Iudæa partes petiuit: & in mon-

Seditio per totum Romanum imperium.

Vespasianus Iudæam iterum petit.

An. mũdi 4033. A nato Christo 71.

rent: amplioribus tamen copijs fretus, propius accedebat. machinarum enim missilia delata longius, multos pugnantium perimebant.

CAP. X.

De Vespasiano in Imperatorem electo.

Vitellius totam vrbem Romam pro castris habet.

PER idem tempus Romanos quoq; sæuiora mala circumueniunt. aderat enim ex Germania Vitellius cum exercitu, aliam præterea ingentem multitudinem secum trahens. Et cum eum destinata militi spacia non caperent, totam vrbem pro castris habebat, omnemq; domum repleuit armatis. illi autem conspectis Romanorum diuitijs oculis insuetis, & auri argentiq; stupore perfusi, vix cupidinem continebant, adeò vt in rapinas se conuerterent, & eos qui obstare conarentur, occiderent. Et in Italia quidem ita res erant. Vespasianus autem postquam Hierosolymis proxima depopulatus, Cæsaream reuertebatur, audijt Romanorum tumultus, & Vitellium principem. Hoc autem, licet ipse imperium pati, sicut bene imperare nosset, ad indignationem perductus est: dominumq; dedignatur eum, qui veluti desertum inuasisset imperium. Dolore autem saucius cruciatum ferre non poterat, neq; alijs vacare bellis, cum patria vastaretur. Veruntamen quantum ira impellebatur ad vlciscendum, tantum longinquitatis cogitatio reprimebat: multa enim fortunam posse noua facere, priusquam ad Italiam, præsertim hyemis tempore ipse transiret: plusq; iam crescentem iracundiam cohibebat. Rectores autem cum militibus conuenientes, apertè iam de mutatione tractabant: & cum indignatione vociferantes, incusabant Romæ constitutos milites, & in delicijs agentes, qui ne famam quidem belli sustineant, quibus libuerit decernere Principatum, & spe quæstus imperatores creare. Se autem laboribus tot exactis sub galeis senescentes, alijs condonare potestatem, cum apud se digniorẽ habeant imperio. cui si hanc amiserint, quam iustiorẽ, vel quando referrent erga se beneuolentiæ gratiam? Tanto autem Vespasianum quàm Vitellium iustius esse principem fieri, quanto illis qui eum declarassent ipsi præstarent. non enim se minora pertulisse bella, quàm qui ex Germania venissent: neque illis qui tyrannum inde deducerent, in armis deteriores esse. Nullum autem in creando Vespasiano fore certamen. non enim senatum populúmue Romanum, Vitellij libidines pro Vespasiani pudicitia perpessuros: nec pro bono imperatore crudelissimum tyrannum, aut filium pro patre optaturos Principem. Maximum enim pacis tutamen esse, veram in imperatore præstantiam. Ergo siue peritiæ senectutis debeatur imperium, habere se Vespasianum: siue adolescentiæ viribus, Titum. ex amborum enim ætate quod sit commodum decerpturos. Non solùm autem se ministraturos declarati imperij vires, qui tres legiones regumq; habeant auxilia: sed etiam totum orientem partemq; Europæ extra Vitellij timorem constitutam: atque insuper qui essent in Italia propugnatores Vespasiani, fratrem atque alium filium: quorum alteri multos dignitate præditos iuuenes sociatum iri sperabant, alteri verò etiam vrbis esset commissa præfectura: quæ pars ad imperij principia non parum valeret. Postremò si ipsi cessarent, senatum fortasse declaraturum eum principem, quẽ conseruatores milites dehonestarent. Hæc primò per cuneos milites loquebantur. deinde se adhortati inuicem, Vespasianum Imperatorem appellant: eumq;

Vespasiani pudicitia & modestia.

Causæ impulsiuæ eligendi Vespasianum in Imperatorem.

Rectores apertè cum militibus conuenientes de mutatione tractant.

Vespasianus imperium pati, sicut benè imperare nouit.

Milites Vespasianum Imperatorem appellant.

eumq; vt in periculo constitutum imperium conseruaret, orabant. Illi autem olim quidem rerum omnium cura fuit, nequaquam verò imperare volebat, dignum quidem se factis existimans, priuatæ autem vitæ securitatem, clarioris fortunæ periculis anteponens. Recusanti autem rectores magis instabãt: & circumfusi milites cum gladijs, mortem ei minitabãtur, nisi viuere vellet vt dignus esset. diu tamen reluctatus, quod renuebat imperium, postremo cum his, qui se designauerant, minimè dissuadere posset, accepit. An.mũdi 4033. A nato Christo 71.

CAP. XI.

Aegypti descriptio & Phari.

VESPASIANO autem cæterisq; rectoribus, qui eum ad imperiũ inuitauerant, & exercitu alio vociferante, vt se in hostes omnes duceret, prius res Alexandrinas procurandas putauit: sciens Ægyptum plurimam esse partem imperij propter frumentariã functionem: eaq; si potitus esset, vi quoque, si perstaret, Vitelliũ deiciendum sperabat, nec enim perpessurũ esse populum fame oppressum. Simul etiam duas legiones, quæ apud Alexandriam degerent, sibi cupiebat adiungere. Cogitabat etiam propugnaculo sibi fore illam regionem, aduersus incerta fortunæ. Nam & terra difficilis accessu, mariq; importuosa est: & ab occidente quidem aridam Libyam habet obiectam, à meridie verò limitem qui Syenem ab Aethiopia dirimit, nauibusq; inuias Nili fluminis cataractas. itemq; ab oriente mare rubrum, ad Copton ciuitatem vsq; diffusum. Septentrionale verò munimentum habet terram vsq; ad Syriam, & quod dicitur Ægyptium pelagus, totum portubus carens. Hoc quidem modo Ægyptus ex omni parte tuta est. Inter Peluſium verò & Syenem, per duo millia stadiorum porrigitur. Ex Plinthine autem ad Peluſium, nauigatio est stadiorum trium millium & sexcentorũ. Nilus autem ad Elephantinem oppidum vsque nauibus ascenditur. nanq; vlterius progredi, vt supra diximus, cataractæ non sinunt. Portus autem Alexandrinus etiam in pace nauibus aditu difficilis est. nam & ostium peranguſtum habet, saxisq; latentibus à directo cursu deflectitur: & læua quidem pars manu factis brachijs cingitur: à dextera verò Pharus obiecta insula, turrim maximã sustinet, ad trecenta vsq; stadia nauigantibus igne lucentem, vt quam longissimè difficultatem applicandarum nauium præcaueant. Circum hanc autem insulam, opere instructo ingentes muri sunt: quibus afflictum pelagus, & aduersis obicibus fractum, asperiorem facit meatum, eoq; periculosum per anguſtiam aditum. Intus tamen portus ipse tutissimus est, & triginta stadijs magnus. in quem tam quæ desunt illi terræ ad beatitudinem deuehuntur: quam quæ superant ex bonis domesticis & indigenis, in totum orbem diuisa exportantur. Itaque non sine ratione, Vespasianus Alexandrinarum rerum erat cupidus, ad totius imperij firmamentum. Proinde statim ad Tiberium Alexandrum literas dedit, qui Ægyptum & Alexandriam regebat, indicans militũ alacritatem: quodq; ipse (quod necesse fuit) suscepto munere principatus, operam atque adiumentum eius assumeret. Alexander autem, simul vt Vespasiani legit epistolam, prompto animo, & legiones eius sacramento rogauit & populum: vtrique autem libentissimè paruere, virtutem viri ex proxima administratione scientes. Et ille quidem permissa sibi potestate, omnia quæ imperij vsus exigeret, aduentui quoque principis necessaria iam parabat:

Terminus Aegypti.

Longitudo & latitudo Aegypti.

Turris altissima in insula Pharo, ad trecenta vsq; stadia nauigantibus igne lucens.

Tiberius Alexander Aegyptum & Alexandriam regit.

An. mũdi 4033. A nato Christo 71.

CAP. XII.

Vespasianus Iosephum captiuitate liberat.

Vespasianus cõmuni suffragio Imperator declaratur, & corona donatur.

PINIONE verò citius declaratũ in oriente Vespasianum Imperatorem, vbique fama nunciauit. Et vniuersa quidem ciuitates festos dies habebant, nunciijq; laticiam pro eo simul & sacrificia celebrabant. legiones verò apud Mœsiam Pannoniamq; degentes, quæ propter Vitellij audaciam paulo antè fuerant concitatæ, iusiurandum Vespasiano maiore gaudio præbuerunt. Vespasianus autem Cæsaream reuersus, iam Berytum venerat, vbi multa quidem è Syria, multiq; ab alijs prouincijs legationes aderant obuiam, coronas ei & gratulatoria decreta à singulis ciuitatibus offerentes. Affuit autem rector etiam prouinciæ Mutianus, populorum alacritatem, iuratasq; per ipsum principem sacramenta renuncians. Vbique autem Vespasiani votis obsecundãte fortuna, rebusq; ad eum plurima ex parte inclinatis, cogitare cœpit, quòd non sine Dei prouidentia sumsisset imperium: sed iusta quadam fati ratio, ad eius potestatem circumduxisset rerum omnium principatum. Recordatus autem signa, & alia (multa enim sibi contigerant imperium præmonstrantia) & Iosephi dicta, quibus eum Nerone viuo ausus fuerat appellare imperatorem, admirabatur virum quem adhuc habebat in vinculis: aduocatoq; Mutiano cum amicis & rectoribus alijs, primum quàm strenuus fuisset Josephus, quantumq; Jotapatenis expugnandis propter eum laborasset exponit. deinde vaticinationes eius, quas ipse quidem timoris causa suspicaretur esse figmenta: tempus autem diuinas fuisse, & rerum exitus probauisset. Tumq; inhonestum esse ait, vt qui sibi augurasset imperium, vocisq; Dei minister ac nuncius extitisset, adhuc captiui loco haberetur, fortunamq; sustineret aduersam: vocatumq; ad se Iosephum solui iubet. Hoc autem facto, alij quidem rectores ex ea gratia quam alienigena retulisset, præclara etiam de se speranda esse arbitrabantur. Titus verò, qui cum patre aderat, iustum est, inquit, pater vnà cum ferro etiam probro Iosephum solui. erit enim tanquam nec initio vinctus sit, si non dissoluerimus, sed inciderimus catenas. nanque id agi solet in his, qui non rectè fuerint vincti. Eadem Vespasiano placebant. & quidam interueniens securi catenas abrupit. Josephus quidem pro his quæ prædixerat, præmio famæ donatus, & de futuris iam dignus cui credendum esset habebatur.

Vespasianus cũ amicis & Rectoribus, de Iosepho liberãdo deliberat.

Iosephus præmio famæ donatus è vinculis liberatur.

CAP. XIII.

De Vitellij morte & moribus.

VESPASIANVS autem responso legationibus reddito, iustiq; pro meritis administrationibus ordinatis, Antiochiam venit. Et quónam primum tenderet cogitans, Alexandrino itinere præstabilius esse duxit, quæ Romæ agerentur curare. Alexandriam enim stabilem esse, Romanas autem res à Vitellio perturbari. Mittit igitur in Italiam Mutianum cum multis equitum peditumq; copijs. qui tamen propter hyemis asperitatem veritus nauigare, per Cappadocas & Phrygas ducit exercitum. Inter hæc autem Antonius Primus adducta legione tertia ex his quæ apud Mœsiam morabantur (illam enim regebat prouinciam) bellum gerere cum Vitellio properabat. Vitellius autem cum magna manu Caci-

Vespasianus Romã tendere cogitat.

nu Cæcinnam obuiam ei mittit. Is autem Roma profectus, quamprimum circa Cremonam Gallia Antonium consequitur, qua confinis Italia ciuitas est: ibiq; conspecta hostium ordinatione ac multitudine prælio quidem congredi non audebat. discessum autem periculosum reputans, de proditione deliberabat. Conuocatis autem centurionibus & tribunis sibi subditis, vt transirent ad Antonium suadebat: Vitellij quidem rebus detrahens, Vespasiani autem vires extollens: & alterum nomen imperij tantum, alterum virtutem habere commemorans: ipsis quoq; melius esse, si id sponte faciant, quod necesse est: cumq; se multitudine superatum iri sciant, voluntate periculum præuenire. Nam & Vespasianum quidem idoneum esse etiam sine ipsis ad reliqua vindicanda: Vitellium verò ne cum ipsis quidem præsentia posse seruare. Multa loquutus in hunc modum quod voluit persuasit: & cum milite transfugit ad Antonium. Eadem verò nocte milites pœnitudo simul ac metus eius, si vicisset, à quo missi fuerant, occupauit, eductisq; gladijs Cæcinnam obtruncare voluerunt. fecissentq; nisi his aduoluti tribuni supplicassent. quamobrem cæde quidem se abstinuerunt, vinctum autem quasi proditorem Vitellio transmittendum habebant. His auditis Primus Antonius continuo suos mouet, eosq; cum armis in defectores ducit. illi autem instructi ad prælium, paulisper quidem restiterũt. mox autem loco pulsi, Cremonam fugerunt. Primus autem comitatus equitibus cursus eorum præuertit: & ante ciuitatem circumclusam pleramq; multitudinem peremit. aggressus autem reliquos, oppidũ militib. prædari permisit. in quo multi quidem hospites mercatores, multi verò indigenæ periere, totusq; Vitellij exercitus, virorũ triginta millia & ducenti. quin & Antonius eorum quos de Mœsia adduxerat quatuor millia & quingentos amittit. solutũ autem vinculis Cæcinnam, rerum gestarum nunciũ ad Vespasianũ mittit. qui ad eum intromissus & collaudatus est, & proditoris dedecus insperatis protexit honorib. Roma autem Sabinus vbi Antoniũ appropinquare cognouit, fiducia recreatus est: collectisq; vigilum cohortibus, nocte occupat Capitolium. luce verò facta multi nobilium sociati sunt ei, & Domitianus fratris filius, pars ingens obtinendæ victoriæ. Sed Vitellius de Primo quidem minimè curabat. his autem iratus qui cum Sabino defecerant, & nobilium sanguinem pro ingenita crudelitate sitiens, immittit Capitolio quam secum adduxerat militũ manum. vbi multa ab his itemq; ab illis qui templũ tenebant pugnantibus, audacter admissa sunt: postremò autem Germani, quod multitudine superabant, collem obtinuerunt. Et Domitianus quidem cum multis Romanorum viris insignibus, diuina quadã ratione saluus euasit: reliqua verò multitudo tota laniatur. Et Sabinus quidem ad Vitelliũ ductus occiditur. milites aũt direptis donarijs, templum incendunt. Tumq; postero die cum exercitu venit Antonius, eumq; Vitellij milites excipiunt: & trifario commisso intra vrbem prælio, omnes interiere. Procedit autem ebrius de palatio Vitellius, & vt assolet in extremis longiore luxu prodigæ mensæ refertus. tractus autem per populum, varioq; contumeliarum genere dehonestatus, in media vrbe iugulatur, octo menses ac dies quinque potitus imperio: quem si viuere diutius contigisset, vt opinor, eius luxuriæ minimè sufficere potuisset imperium. aliorum verò mortuorum supra quinquaginta millia numerata sunt. Hæc quidem gesta sunt die tertio mensis Octobris. Postero autem die Mutianus cum exercitu Romam ingreditur, & Antonij militibus à cæde repressis (adhuc enim hospitia

An. mũdi 4033. A nato Christo 71.

Cæcinna milites vt à Vitellio deficerent, & Vespasiano sese cõiungerent, hortatur.

Cæcinna propter proditionem à suis capitur.

Vespasianus Cæcinnæ proditoris dedecus insperatis protegit honoribus.

Sabinus Romæ Capitolium occupat, & à Vitellio deficit.

Vitellius interficitur.

An. mūdi 4033. A nato Christo 71.

hospitia perscrutando, & Vitellij milites, & ex populo plurimos qui cum illo senserant, occidebant, examinationis diligentiam iracundia praeuenientes (Domitianum productum populo rectorem insinuat, vsque ad patris aduentum. populus autem iam timore liberatus, imperatorem praedicat Vespasianum: simulq; & illum confirmatum, & Vitellium esse deiectum festa laticia celebrabat.

Populus Roma. Vespasianum Imperatorem prædicat.

CAP. XIIII.

Titus mittitur contra Iudæos à patre.

CVM autem Vespasianus Alexandriam venisset, gesta ei Roma nunciata sunt, & legati ei ex toto orbe congratulantes affuerũt. cumq; maxima post Romam ciuitas esset, angustior multitudini videbatur. Firmato autem iam totius orbis imperio, rebusq; popu. Roma. praeter spem conseruatis, Vespasianus in Iudaea reliquias intendit animum. Et ipse quidem exacta hyeme, Romam proficisci parabat, resq; apud Alexandriam maturè componere proponebat: filium verò Titum cum selectis copijs ad excidendam Hierosolymam mittit. Qui terreno itinere Nicopolim vsque progressus, ab Alexandria ciuitate viginti stadiorum interuallo distantem, inde militem longis nauibus imponit: Niloq; flumine post Mendesium tractum, Thmuin vsque vehitur. hinc autem egressus in terrã, apud Tanin ciuitatem diuertit. vnde secunda ei mansio fuit ciuitas Heraclea, & Pelusium tertia. Hic autem milite per biduum recreato, tertio die Pelusij fines transijt: vnamq; mansionem profectus per solitudines, ad Casij Iouis templum castra posuit. posteroq; die apud Ostracinen, qua mansio aqua inops est, ob quam causam aduectitia vtuntur indigena. Hinc apud Rhinocolurã requiescit: & inde progressus in quartam mansionem, Raphiam venit, qua prima occurrit Syriæ ciuitas. Gaza verò quintæ mansionis castra suscepit: & postea in Ascalonem, atque hinc Iamniam, deinde Joppen, & ex Ioppe Cæsaream peruenit: decreto apud se, alias militum copias congregare.

Titus Hierosolymã proficiscitur.

Titus Cæsareã peruenit, aliasque militum copias congregat.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER VI.

SVMMA CAPITVM LIBRI VI. DE BELLO IVDAICO.

I. De triplici ſeditione apud Hieroſolymam.
II. Titus explorator Hieroſolymæ periclitatur.
III. De eruptionibus Iudæorum contra Rom. caſtrametantes.
IIII. De inteſtina pugna azymorum diebus.
V. De Iudæorum dolo in Romanorum milites.
VI. Deſcriptio Hieroſolymorum.
VII. De ditionem Iudæi recuſant, & Rom. adoriuntur.
VIII. De caſu turris & duorum murorum obtentu.
IX. De Caſtore Iudæo Romanis illudente.
X. De ſecundo muro bis obtento à Romanis.
XI. De aggeribus in tertium murum, & oratione prolixa Ioſephi pro deditione facienda, & fame obſeſſorum.
XII. De Iudæis crucifixis & aggeribus combuſtis.
XIII. De muro extructo ab exercitu Romano circa Hieroſolymam triduo.
XIIII. De fame Hieroſolymorum & ſecundo aggere extructo.
XV. De cæde Iudæorum intra & extra Hieroſolymam.
XVI. De ſacrilegio circa templum & relatis ex vrbe cadaueribus & fame.

CAP. I.

De triplici ſeditione apud Hieroſolymam.

TITVS quidem ad eum modum quem prædiximus, emenſa vltra Ægyptum ad Syriam vſque ſolitudine, Cæſareã venerat. ibi enim exercitũ decreuerat ordinare. Illo autem adhuc apud Alexandriam vnà cum patre imperium, quod nuper ei Deus permiſerat, diſponente, contigit etiam ſeditionem, quæ apud Hieroſolymã erat, auctam trifariam diuidi, & aliam partem in aliam verti. quod vt in malis optimum quis dixerit, factumq; iuſtitæ. nam Zelotarum quidem in populum dominatio, quæ autor erat excidij ciuitatis, vnde cœperit, & per quos creuerit, diligenter ſuperius declaratum eſt. hanc autem non errauerit quiſquam, dicens ſeditionem in ſeditione eſſe factam, ac veluti rabida fera, externorum penuria, in ſua viſcera ſæuire ſolet: ſic Eleazarus Simonis filius, qui & ab initio Zelotas in templũ à populo ſeparauerat, velut indignari ſimulans ob ea quæ dies ſingulos Ioannes auderet, cum ne ipſe quidem à cædibus quieſceret: re autem vera ſeſe poſteriori tyranno ſubiectum eſſe minimè ferens, ſummæ rei deſiderio, propriaq; potentiæ cupiditate, ab alijs defecit: aſcitis etiam Iuda Chelcia filio, & Ezronis Simone potentiſſimis: præter quos erat etiã Ezechias Chobari filius, non ignobilis. Horum ſingulos Zelotæ non exigui ſequebantur: occupatoq; interiore templi aditu, ſuper eius portas in ſacris foribus arma ponunt. & abundare quidem ſe ſuis neceſſarijs confidebant: ſacrarũ enim rerum copia ſuppetebat, nihil impium exiſtimantibus: paucitati verò ſuorum timentes, pleriq; in locis ſuis ocioſi manebãt. Ioannes autem quanto ſuperior erat

An. mũdi 4034 A nato Chriſto 72.

Triplex apud Hieroſolymam ſeditio.

An.mũdi 4034
A nato Christo 72.
Pugna Ioannis & Eleazari.

virorum multitudine, tanto loco superabatur: hostesq; habens à vertice, neq; sine metu conabatur incursus, & præiracundia cessare nõ poterat. Plus autem mali perferens, quàm Eleazari partem afficiens, tamen nõ remittebat. crebri enim fiebant impetus, & missilium iactus, totumq; polluebatur cædibus templum. Filius autem Gioræ Simon, quem rebus desperatis inuitatum, vltrò sibi tyrannum spe auxilij populus introduxerat: & superiorem ciuitatem retinẽs, & inferioris

Simon & populus cũ Ioanne in templo cõstituto pugnant.

plurimam partem, animosius iam Ioannem eiusq; socios adoriebatur, quasi qui desuper impugnarentur. subiectus autem illorum manibus erat, sicut & illi superiorum. Et Ioannem eueniebat duplex prælium perferentem, ladi pariter ac ladere: quantoq; vincebatur, eo quod Eleazaro esset humilior, tanto plus ladebat Simone celsior constitutus: cum inferiores aggressus etiam sola manu sine labore prohiberet: desuper verò ex fano iaculantes, machinis deterreret. Quippe balistis & non paucis lanceis vtebatur, saxorumq; tormentis: quibus non solum bellantes vlciscebatur, sed multos etiam sacra celebrantium perimebat. Quanquã enim ad omne impietatis genus rabidi ferebantur, tamen eos qui sacrificare cuperent recipiebant, cum suspicione & custodibus indigenas perscrutando. Hospites enim etiam qui exorassent eorum crudelitatem, post exituri subciua seditionis opera consumebantur. Missilia nanque machinarum vi ad aram vsq; templúmque peruenientia, in Sacerdotes sacra celebrantes cadebant: ac multi, qui properantes ab vltimis finibus terræ ad sanctissimum locum venissent, ante ipsas hostias procubuerunt: aramq; vniuersis Græcis & Barbaris adorandam, suo sanguine imbuêre. Indigenis autem mortuis alienigenæ, ac sacerdotibus profani miscebantur: perq; atria diuina, stagnum fecerat diuersorum cadauerum sanguis. Quid tantùm passa es ó miserrima ciuitas à Romanis, qui tua intestina scelera purgaturi flammis introiere? Iam enim Dei locus non eras, neq; manere poteras, domesticorum funerum facta sepulcrum, & quæ fanũ ciuili bello tumulum costitueras: poteris autem denuò fieri, poteris, si vnquam vastatorem tui Deum placaueris. Sed enim reprimenda sunt quæ dolent, lege scribendi: quando non domestici luctus, sed exponendarum rerum hoc tempus est. Prosequar autem seditionis facinora cætera. Ergo diuisis trifariam insidiatoribus, Eleazarus quidem eiusq; socij, qui sacras primitias conseruabant, in Ioannem ebrij ferebantur. Qui verò huic parérent, plebem diripientes in Simonem rebellabant, cum ipsi quoq; Simoni contra diuersæ partis seditiosos adiumento esset ciuitas. Si quando igitur ex vtraq; parte appetebatur Ioannes, obuertebat socios suos: & de ciuitate quidem subeuntes, missis ex porticibus telis, de templo verò iaculantes, machinis vlciscebatur. Quoties autem desuper instantium molestia caruisset (frequenter enim ebrietate & lassitudine cessabãt) liberius in Simonem eiusq; socios cum pluribus irruebat. Semper autem quantũ in ciuitate pepulisset in fugam versos, ædes frumenti plenas omniumq; vtensilium incendebat: idemq; hoc illo regrediente, Simon insecutus agebat: veluti cõsulto pro Romanis omnia corrumperent, quæ ad obsidionem ciuitatis erãt præparata, suarumq; virium neruos abscinderent. Denique contigit vnà exuri omnia circum templum, & inter proprias acies solitudinem atque aream pugnæ

Ingens in templo cædes.

Ioannes ex vtraque parte appetitur.

Hierosolymitani frumentũ paulò minùs omne concremant.

fieri ciuitatem: concremari autem paulò minùs omne frumentum, quod nõ paucis annis sufficere potuisset obsessis: denique fame capti sunt, quæ minimè quiuissent, nisi eam sibimet cõparauissent. Vndiq; autem insidiatoribus & cõfinibus oppugnantibus

pugnantibus ciuitatem, medius populus velut aliquod magnum corpus lacerabatur. Senes verò ac muliercula intestinis malis attonita, pro Romanis vota faciebant: externumq; bellum, quò domesticis malis liberarentur, expetebãt. Grauis autem metus ac terror fœdissimus occupauerat: & neq; cõsilij capiendi tempus erat, vt voluntatem mutarent, neq; pactionis aut fugæ spes cupientibus. Etenim custodiebantur omnia: dissidentesq; latronum principes, quoscunq; Romanis pacatos esse, vel transfugere ad eos velle sentirent, quasi communes hostes interficiebant: solumq; in occidendis vita dignis concordes erant. Et pugnantium quidem nocte dieq; clamor perpetuus erat: sed metu acerbiores erãt lugentium questus. Et assiduas quidem lamentationis causas, calamitates prabebant: timor autem includebat vlulatus: atque obmutescente dolore præformidine, taciturno gemitu cruciabantur: neque iam aut reuerentia viuis apud domesticos erat, neque mortuis cura sepulturæ adhibebatur. Quorum amborum hæc causa erat, quòd de se quisq; desperabat. In omni enim re animos remiserant qui cum seditiosis non erant, quasi continuo modis omnibus morituri. At verò seditiosi congesta in tumulum cadauera conculcantes dimicabant: & ex mortuis haurientes audaciam, quos sub pedibus cernerent, immanius sæuiebant: semperq; aliquid in se pernicioſum excogitantes, & quod visum fuisset sine miseratione facientes, nullam cadis aut crudelitatis viam prætermisere: adeò vt etiam sacris materijs ad bellica conficienda instrumenta Ioannes abuteretur. Nam cum olim fulcire templum populo itemq; pontificibus placuisset, idq; viginti cubitis altius adificare, Rex quidem Agrippa ex monte Libano aptas ei materias maximis sumptibus & labore deuexit: hoc est, ligna & magnitudine simul & directa proceritate spectabilia. Interuentu autem belli opere interrupto, Ioannes his sectis, quod sufficere longitudinem reperit, turres adificauit: & aduersus eos constituit, qui desuper à templo pugnarent, post muri ambitum contra exedram occidentalem admotas, quà solum poterant, quod alia partes gradibus ex longinquo fuerunt occupatæ. Et ille quidem fabricatis ex impietate machinis subactum iri sperauit hostes. Deus verò laborem eius inutilem demonstrauit, & priusquàm in his quicquam poneret, Romanos adduxit. Etenim Titus, postquam partem ad se collegit exercitus, alijs verò vt ad Hierosolymam occurrerent scripsit, Cæsaream profectus est. Erant autem tres legiones, quæ pridem sub eius patre Iudæam vastauerant, & duodecima, quæ olim cum Cestio malè pugnauerat, quæque licet per id fortitudine esset insignis, tunc tamen eorum etiam memoria quæ pertulerat, alacrius ad vindictam properabat. Harum quidem quintam legionem iussit sibi per Ammaunta occurrere, decimam verò ascendere per Hierichunta. Ipse quidem cum cæteris egressus est, quas Regum quoque auxilia plura quàm dudum, multiq; Syri auxiliares comitabantur. Suppletum est autem quatuor legionum quantum Vespasianus selectum cum Mutiano miserat in Italiam, ex his qui cum Tito accesserant. duo namq; millia de Alexandrino exercitu lecta, tria millia verò ab Euphrate cum sequebantur, & amicorum spectatissimus beneuolentia simulq; prudentia, Tiberius Alexander, qui antea quidem Ægyptum administrauerat, tunc autem dignus qui exercitum regeret propterea iudicatus, quòd primus incipienti fuit hospes imperio, & cum fide clarissima incerta fortuna sociatus est: idemq; consultor in vsus bellicos ætate ac peritia præcipuus aderat.

An. mũdi 4034. A nato Christo 72.

Ingens Hierosolymis calamitas.

Lamentatio & vlulatus Hierosolymis.

Seditiosorum Hierosolymis immanitas.

Ioannes ex lignis ad fulciendum templũ comparatis, turres ædificat.

Ordo exercitus Titi.

An. mũdi 4034
A nato Christo 72.

CAP. II.

Titus explorator Hierosolymæ periclitatur.

PROGREDIENTEM verò in hostilem terram Titum, antecedebant regia omniaq; auxilia, post eos viarum stratores, castrorumq; metatores. Deinde rectorum sarcina atq; armati. Post hos ipse Titus, & alios lectos habens & signiferos, quorũ agmen equites sequebãtur, Hi verò antè machinas ibant, & secundum illos vna cum lectis tribuni, & præfecti cum cohortibus. Post autem circũ aquilam signa, & antè signa tubicines, deinde acies senum virorum ordinibus dilatata. Seruile autem vulgus à tergo cuiusq; legionis, & antè hos sarcina. Omniũ verò nouissimi mercenarij, eorumq; custodes coactores agminis. Procedens autem decenter cum exercitu, ita vt mos est Romanis, in Gophnam per Samaritidem venit, quæ & prius ab eius patre fuerat occupata, & tunc præsidijs tenebatur. Ibi autem vnam moratus vesperam, mane inde proficiscitur: peractaq; diei mansione, castra ponit in loco quem Iudæi sermone patrio Acanthonaulona vocitãt, iuxta vicum quendam Gabath Saul nomine, quod significat vallem Saul, distantem ab Hierosolymis stadijs ferè triginta. Hinc sexcentis propè lectis equitibus comitatus, perrexit in ciuitatem, quàm tuta esset, Iudæorumq; animos exploraturus: si fortè se conspecto, prius quàm ad manus veniretur, metu cederent. audierat enim quod erat verum, à seditiosis & latronibus oppressum populum desiderare quidem pacem: sed quod rebellantibus infirmior esset, nihil conari. Quandiu quidem per viam quæ ad murum duceret equitabat, nemo ante portas apparuit: vbi verò itinere ad turrim Psephinon declinato, transuersum agmen equitum duxit, infiniti subito prosiliunt, quà Muliebres turres vocantur: & per eam quæ contra monumentum Helenæ porta est egressi, equitatum intercidunt. atque alios quidem etiam tunc via currentes, ne cum his qui diuertebant sese iungerent, à fronte oppositi, prohibuerunt: Titum verò cum paucis separant. Ille autem vltrà quidem minus progredi poterat: à muro enim cuncta fossis patebant, & transuersi erant horti, multisq; macerijs impediti. ad suos autem in aggere constitutos recursus, intercedente hostili manu, desperabatur. Quorum pleriq; imperatoris periculum nesciebant: sed existimantes eum secum reuerti, etiam ipsi fugiebant. Titus autem in sua tantum fortitudine sitam esse prospiciens spem salutis, flectit equum: & vt se sequerentur cum clamore comitantes adhortatus, in medios hostes irruit; vi ad suos trànsire festinans. Quo quidem tempore maximè intelligi potuit, & belli momenta & imperatorum pericula Deum curare. Tot enim aduersus Titum missilibus iactis, cum neque galea neque thorace septus esset (non bellator enim sed explorator, vt dixi, processerat) nullum in eius corpus delatum est: sed tãquam ne eum ferirent, ex industria mitterentur, omnia præteruolabant. gladio verò semper à lateribus instantes dirimens, multosq; ante ora subuertens, super cadentes agebat equum. Illorum autem clamor erat, propter audaciam Cæsaris, vt eum aggrederentur, cohortatio: fugaq; & discessio repentina, quocunq; diuerteret cursum. Huic autem se periculi participes, cum à tergo & à lateribus funderentur, adiunxerant. vna enim erat vnicuique spes salutis, viam cum Tito patefacere, priusquã circumuentus opprimeretur. Deniq; duorũ ex nimis pertinacibus, alter cum equo percussus est: altero verò deiecto & occiso, equus eius abductus est. Titus verò cum

Titus in Iudæam venit.

Titus in ciuitatem, quàm tuta sit, Iudæorumq; animos exploraturus, pergit.

Titus periclitatur.

Titus cum hostibus fortiter pugnat.

Titus hostes fugat & ad suos incolumis & saluus redit.

cum cæteris in castra saluus euadit. Iudæis quidem, quod aggressione prima superiores fuerant, inconsulta spes animos extulit, magnamq; his in posterum fiduciam monumentum temporaneum comparauit. An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

CAP. III.

De eruptionibus Iudæorum contra Romanos castrametantes.

CÆSAR *autem, postquam ex Ammaunte legio sibi coniuncta est nocte, luce inde digressus ad Scopon accedit, vnde iam & ciuitas & clara templi magnitudo conspici poterat: qua parte septentrionalem regionem ciuitatis contingens locus humilior, propriè Scopos nominatus est, distans à ciuitate stadijs septem: ibiq; duabus legionibus simul, quintæ legioni verò retrorsum stadijs tribus castra muniri iubet. labore nanq; nocturni itineris attritos milites progredi visum est, vt sine formidine murum struerent. Mox autem cœpto ædificio, decima quoq; legio per Hierichũta aderat à Vespasiano præoccupatam: vbi quædam pars armatorum in præsidio fuerat collocata. His autem præceptum erat sexto ab Hierosolymis stadio castra ponere, qua in parte mons, qui appellatur Elæon, contra ciuitatem ab oriente situs est, altaq; interiacente valle discernitur, cui nomen est Cedron. Intra ciuitatem verò sine requie confligentium dissensionem, tum primum ingens subitò bellum foris interueniens refrenauit: & cum stupore seditiosi Romanorum castra inspectantes, trifariam distributa mala, inter se inire concordiam: rationemq; inuicem requirebant, quidnam expectarent, quidue perpessi, tres muros contra vitam suam paterentur opponi: belloq; tanta se fundente licentia, tanquam spectatores bonorum operum sibiq; vtilium residerent mœnibus clausis, remissisq; armis ac manibus. In nosmetipsos profectò, exclamat aliquis, tantummodo fortes sumus: Romanorum autem lucro ex nostra seditione sine sanguine oppidum cedet. His alios atque alios congregantes exhortabantur: raptisq; armis, subitò in legionem decimam ruunt: perq; vallem facto impetu, cum ingenti clamore murum ædificantes Romanos aggrediuntur. Illi autem in opere distributi, armis ob eam causam plerique depositis (nec enim excursum Iudæos ausuros esse credebant, & si maximè vellent, animos eorum seditione distractum iri arbitrabantur) præter opinionem perturbati sunt: atq; opere quisq; derelicto, confestim alij recessere: multi autem ad arma properantes, priusquam se in hostes conuerterent, feriebantur. Plures aũt Iudæis semper adijciebantur, eorum freti victoria qui præcesserant, & quod cum pauci essent, multiplex numerus & sibi & hostibus videbantur, quod secunda fortuna vterentur. Romani aũt maximè ordinari consueti, & cum decore atq; præceptis bellum gerere scientes, ex perturbatione trepidabant. vnde tunc quoq; præuenti aggressione cedebant. Si quando tamen sese conuerterent ab insequentibus occupati, & à cursu reprimebant Iudæos, & ob impetum minus cautos feriebant. Semper verò excursione gliscente magis magisq; turbati, postremò castris pulsi sunt: totaq; legio tunc in periculum ventura fuisse videbatur, nisi hoc maturè sibi nunciato, Titus eis tulisset auxilium: multisq; increpans ignauiam, & suos à fuga reuocasset: Iudæisq; à latere ipse cum his irruens, quos circa se habebat electos, multos quidem occidisset, plures verò sauciasset, omnes autem in fugam vertisset, atq; in vallem præcipites compulisset. Illi autẽ prono in loco multa mala*

Castra Titi stadijs tribus ab vrbe distant.

Seditiosi concordiam inter se ineunt.

Hierosolymitani Romanos aggrediuntur.

Romanos Iudæi castris pellunt.

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

perpeßi poſtquam in aduerſam partem euaſere, flectunt ſe iterum, & valle intercedente cum Romanis dimicabant. Igitur ad medium diem ita bellatum eſt.

Pugna Iudæorũ cum Romanis.

Paulo autem poſt meridiem Titus his qui ſecum erant in ſubſidio collocatis, aliÿſq; de cohortibus aduerſus excurrentes oppoſitis, reliquum agmen ad murum in ſummo montis edificandum remiſit. Judæis autem hæc fuga eſſe videbatur. Cumq; ſpeculator quem in muro poſuerant, amictu agitato ſignum dediſſet, frequentiſſima multitudo tanto impetu proſiliÿt, vt eorum curſus immaniſſimis beſtiÿs eſſet aßimilis. Deniq; in aduerſa acie ſtantium nemo impetum ſuſtinuit:

Romani à Iudæis diſſipati, pulſiq; in montem refugiunt.

ſed tanquam machina percuſſi, continuò diſſipati, pulſiq; in montem refugiunt. In aſcenſu autem medio Titus cum paucis relictus eſt: multumq; monentibus amicis, qui pro imperatoris reuerentia contempto periculo perduraverant, vt mortem appetentibus Judæis cederet, neq; pro his in diſcrimen veniret, quos ante ipſum ſaluos eſſe non oporteret: ſed potius fortunam ſuam reputaret, quòd

Titi contra Iudæos fortitudo.

non militis officio fungeretur, verùm & belli & orbis terra dominus eſſet: néue in tanta fuga ſubſiſteret, in quo omnia niterentur: hæc ne audire quidem ſimulans, & ad ſe accurrentibus obſtabat: eosq; in ora feriens, cum vi obniterentur, occidebat, & per decliue repentè incumbens, multitudinem proturbabat. Illi autem & viribus eius & obſtinatione perterriti, ne tum quidem in ciuitatem fugêre: ſed in vtrumque latus ab eo declinantes, rurſum fugientes inſequebantur. quos tamen aggreſſus à latere, ipſorum quoque impetum præpediebat. Dum hæc aguntur, etiam illos qui ſuperiora caſtra muniebant, vbi fugere inferiores vidêre, metus ac turba occupat: totumq; agmen diſpergitur, ſuſpicantium excurſum quidem Judæorum ferri non poſſe, Titum verò in fugam verſum: nec enim vnquam illo manente alios fugituros fuiſſe. & tanquam Panico terrore circundati, alius aliò ferebantur: donec quidam, cum in media pugna verſari imperatorem vidiſſent, plurimũ metuentes, vniuerſæ legioni eius periculum cum clamore nunciauerunt. Itaque pudore reuocati, & fuga maius aliquid ſibi exprobrantes, quod Cæſarem deſeruiſſent, totis viribus in Judæos vtebantur, & ſemel impulſos vrgebant per decliuia. Illi autem paulatim recedentes

Iudęi recedentes pugnant, & in vallem coguntur.

pugnabant. cumq; Romani plus poſſent, eò quòd ſuperiores erãt, in vallem omnes coacti ſunt. Titus autem contra ſe poſitis imminebat: & legionem quidem ad muri fabricam redire iubet: ipſe verò cum his, quibus antea, reſiſtendo hoſtes arcebat. Itaq; ſime nihil addentem obſequio, neq; inuidia detrahentem, verum dicere oportet, ipſe Cæſar bis totam legionem periculo liberauit, atq; ita caſtra muniendi copiam militibus præbuit.

CAP. IIII.

De inteſtina pugna azymorum diebus.

REMISSO autem pauliſper bello externo, iterum inteſtinum ſeditio ſuſcitauit. Azymorumq; inſtante die qui eſt Aprilis menſis quartus decimus (hoc enim ſe primum tempore opinantur Iudæi ab Ægyptijs eſſe liberatos) Eleazarus quidem cum ſocijs portam ſubaperiens, introire cupiebat ex populo qui templum adorare cuperent. Ioannes autem die feſto ad protegendas inſidias vſus eſt: & ſuo-

Ioãnes interius templum omnesq; eius apparatus occupat, Zelotas fugat, ac ingentem ſeditionem concitat.

rum quoſdam ignotiores, armis ſub veſtibus latentibus inſtructos, quorũ pleriq; impuri erant, occultè inter alios fani occupandi gratia ſubmittit. illi autem poſtquam intrauere, veſtimentis abiectis, ſubitò armati apparuerunt. Magna

verò

verò statim turba circa templum ac tumultus erat, cum alienus quidem à seditione populus, omnibus sine discrimine putaret, Zelotæ verò sibimet solùm insidias comparatas. Verùm hi quidem relicta portarum custodia, & alij ex propugnaculis desilientes, priusquam manus conserrent, in templi cloacas confugére. Populares verò ad aram delati, & circum templum appulsi conculcabantur, cum lignis passim ferroq; caderentur. Multos autem occisorum inimici priuato odio, quasi diuersæ factionis socios interficiebant. Et quicunq; antehac insidiatorem aliquem offenderat, tunc agnitus quasi Zelotes ducebatur ad mortem. Sed qui atrocitate magna innocentes afficerent, inducias concessere nocentibus, progressosq; ex cloacis dimiserunt. ipsi autem interius templum & omnes eius apparatus tenẽtes, confidentius oppugnabant Simonem. Seditio quidem hoc modo, quatripartita fuerat, in duas partes diuisa est. Titus autem castra propius ciuitatem transferre cupiens de Scopo, contra excursus quidem lectos equites ac pedites, quos satis esse arbitrabatur, posuit: alium verò exercitum iussit totum quod erat vsq; muros spacium complanare. Cunctis igitur macerijs ac sepibus dirutis, quibus hortos ac prædia incolæ præmunierant, omniq; opposita quamuis frugifera sylua excisa, repletum est quicquid erat cauum & vallibus impeditum. saxorum autem eminentissimis ferro truncatis, humiliorem totum illum illum tractum à Scopo vsq; ad Herodis monumenta fecerunt, serpentium stagnum continentia, quod olim Bethara vocabatur.

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

Tripartita seditio in duas partes diuisa.

Quicquid circa Hierosolymam cauum est, & vallibus impeditum, repletur.

CAP. V.

De Iudæorum dolo in Romanorum milites.

His deniq; diebus Judæi Romanis huiusmodi insidias parauêre. Seditiosorum audacissimi extra muliebres (quæ sic appellabantur) progressi turres, simulato quod pacis eos studiosi pepulissent, & quod timerent impetum Romanorum, ibidem versabantur, & alter sub altero vitabundi latebant. Alij verò per muros dispositi, populumq; se esse similantes, clamore pacem implorabant, fœdusq; poscebant: portasq; se patefacturos esse pollicentes, inuitabant Romanos. Hoc autem vociferantes, vnà etiam contra suos, veluti portis eos abigerent, lapides iaciebant. illiq; se vi perrumpere aditus velle simulabant, & ciuibus supplicare. cumq; ad Romanos sapissimè ire conarentur, reuersi perturbatis similes videbantur. Verùm hæc eorum calliditas, apud milites quidem fide non carebat: sed tanquam hos quidem in manibus haberent paratos ad supplicium, illos verò ciuitatem sibi aperturos sperarent, opus aggredi festinabant. Tito autem suspecta erat inuitatio, quia rationem non haberet. pridie namque prouocatos eos ad pactionem per Josephum, nihil modiocre sentire cognouerat, etiam tunc igitur milites manere loco suo præcepit. Jam verò quidam operibus appositi, raptis armis ad portas excurrere cœperant. Hi autem qui expulsi videbantur, primò quidem cedebant: deinde vbi ad turres portæ propinquabant, cursu eos circumueniunt, & à tergo prosequebantur. qui verò in muro stabant, lapidum his multitudinem, omnigenúmq; telorum simul infundunt: adeò vt multos quidem necarent, plurimos verò sauciarent, nec enim facile erat à muro diffugere, alijs retrò violanter instantibus. & præter hoc pudor quod rectores peccauerant, itemq; metus, in delicto perseuerare suadebat. Quamobrem cum hoste diu decernentes, multis vulneribus acceptis, neque pauciorib⁹ redditis, postremò

Romanorum militum contra Titi præceptum alacritas.

An.mũdi 4034 A nato Christo 72.

Iudæorum victoria.

postremò eos à quibus circumuenti fuerant repulere. quos tamen recedentes vsq; ad Helenæ monumentum, Iudæi vrgendo iaculis sequebantur. deinde insolenter fortunæ maledicentes, & Romanos vituperabant fraude pellectos: scutaq; altè sublata crispantes tripudiabant, & cum lætitia vociferabantur.

Cæsaris ad milites acris oratio.

Milites autem interminatio principum, & Cæsar iratus, huiusmodi oratione corripuit: Iudæi quidem, quos sola regit desperatio omnia cum deliberatione faciunt atque prudentia, fraudes & insidias componendo, eorumq; dolos fortuna prosequitur, quod sunt morigeri, sibiq; inuicem beneuoli ac fideles: Romani verò, quibus ob disciplinam & consuetudinem obediendi rectoribus fortuna famulatur, nunc contrà peccant, & intemperantia manuum debellantur: quod omnium est pessimum, præsente Cæsare, sine rectore dimicantes. Certè, inquit, plurimum ingemiscent militiæ leges, plurimum pater, cum hoc vulnus audierit. ille quod cum bellando senuerit, nunquam isto modo peccarit. leges autem, si cum in eos quiminimum quid præter ordinem mouerint, morte vindicent, nunc totum desertorem exercitũ videant. Modò aũt scituros esse eos ait, qui arroganter egere, quod apud Romanos etiã vincere sine præcepto ducis, infamiæ est. Hæc Titus ad rectores locutus cũ indignatione, certus erat qua lege in omnes erat vsurus. Et hi quidem abiecerunt animos, quasi iam iamq; iustè morituri. circũfusæ verò legiones Titum pro cõmilitonibus obsecrabant: paucorumq; temeritatem condonari cunctorum obedientia precabantur: emendaturos enim peccatum præsens, futura compensatione virtutis. Placatus est Cæsar, vtilitate simul ac precibus. nanq; vnius hominis animaduersionem vsque ad factum promouendam putabat, multitudinis verò ad veniam. Militibus quidem reconciliatus est, multum monens vt post hæc prudentius agerent. ipse verò, quemadmodum Iudæorum vlciscereturinsidias, cogitabat. Interuallo autem, quod vsque ad muros ciuitatis erat, per quatriduum coæquato, sarcinas aliamq; multitudinem cupiens tutò traducere, militum validissimos à septentrionali tractu in occiduum septemplici ordine contra murum prætendit, peditibus in fronte, ac post eos equitibus acie terna dispositis, medijsq; inter vtrosq; sagittarijs. Excursibus autem Iudæorum tanto præsidio præclusis, impedimenta trium legionum, itemq; alia multitudo sine timore transijt. Ipse quidem Titus cum propè duobus stadijs abesset à muro, ad anguli eius partem contra turrim quæ appellatur Psephinos, castra ponit: ad quam muri ambitus ex aquilone pertinens, flectitur ad occidentem. altera verò pars exercitus eam turrim versus, quæ appellatur Hippicos, muro circumdatur, duũm stadiorum spacio similiter à ciuitate discedens. decima tamen legio in Elæon monte, vbi erat, manebat.

Romani milites Titum pro commilitonibus obsecrant.

Quomodo & quibus in locis Hierosolymã Titus obsidione cinxerit.

CAP. VI.

Descriptio Hierosolymorum.

Trinus Hierosol. murus.

CIVITAS *autem trino muro circumdata erat, nisi quà vallibus inuijs cingebatur. ex ea nanq; parte, vnius muri habebat ambitum, & ipsa quidem super duos colles erat condita, contrarijs frontibus semet inspicientes, interueniente valle discretos, in quam domus creberrimæ desinebant: collium verò alter, quo superior ciuitas sedet, multo est excelsior, & in prolixitate directior: adeò vt quoniam tutus erat, castellum à Dauid quondam Rege vocaretur (is pater Salomonis fuerat, qui primus templum ædificauerat) à nobis autem forum superius.*

Castellum Dauid.

alter

alter autem, qui appellatur Acra, inferiorem ſuſtinet ciuitatem, & vndiq; de- An. mũdi 4034
cliuis eſt. Contra hunc autem tertius collis erat, natura humilior quàm Acra, A nato Chriſto 72.
& alia lata valle antè diuiſus. verùm poſtea qua tempeſtate Aſamonæi regna- Acra, inferiorem ciuitatem ſuſtinet.
bant, & vallem aggeribus repleuerunt, vt templo coniungerent ciuitatem, &
Acra altitudinem caſam humiliorem fecerunt, vt ex ea quoq; fanum ſupereminens cerneretur. Vallis autem qua Tyropœon appellatur, qua diximus ſuperioris ciuitatis collem dirimi ab inferiori, vſq; ad Siloam pertinet. ita enim fontem, Fons Siloa.
qui dulcis eſt ac plurimus, vocabamus. Foris autem ciuitatis duo colles profundis vallibus cingebantur, & vtrinq; obſtantibus rupibus, nulla ex parte adiri
poterant. Trium verò murorum vetuſtiſſimus quidem, propter valles immi- Murus vetuſtiſſim⁹.
nentemq; his deſuper collem quo erat cõditus, facile capi non poterat. ad hoc autem quod loco præſtabat, etiam firmiſſimè ſtructus erat, Dauid & Salomonis aliorumq; interea Regum largiſſimis impenſis operi inſumptis. Hac autem parte incipiens â turri, cui nomen eſt Hippico, & ad eam qua dicitur Xyſtus pertinens: deinde curiæ coniunctus, in occiduam templi porticum deſinebat. parte autem altera ad occidentem ex eo loco ductus, per eum qui vocatur Betiſo deſcendens in Eſſenorum portam: deinde ſupra fontem Siloam in meridiem flexus, atque inde rurſus in orientem verſus, qua ſtagnum Salomonis eſt, & vſque ad locum pertinens, quem Ophlan vocant, cum orientali porticu templi coniungitur. Secundus autem murus, à porta quidem habebat initium, quam Genath Secundus murus.
appellabant. hæc autẽ fuerat muri prioris. ſeptentrionalem vero tantummodo tractum ambiens, vſque ad Antoniã aſcendebat. Tertio muro turris Hippicos Tertius murus.
principium dabat: vnde ad Boream tractum pertinens, deinde ad Pſephinam turrim veniens, contra munimentum Helenæ, quæ Adiabenorum Regina fuerat, Izatæ Regis mater, & per ſpeluncas regias in longum ductus, à turri quidem in angulo poſita flectebatur contra Fullonis quod dicitur monumentum. cum vetere autem ambitu iunctus in Cedron vallem, qua ſic dicitur, deſinebat. Hoc muro eam partem ciuitatis, quam ipſe addiderat Agrippa cinxerat, cum eſſet omnis antè nuda. exuberans enim multitudine, paulatim extra mœnia ſerpebat: templiq; ſeptentrionali regione colli proxima ciuitati adiuncta
non paululum proceſſerat. quin & quartus collis incolebatur, cui nomen eſt Bezetha quartus collis.
Bezetha, ſitus quidem ex aduerſo Antoniæ, foſſis autem altiſſimis ſeparatus: quæ de induſtria ductæ ſunt, ne Antoniæ fundamentis colli coherentibus, & acceſſui facilis ſit. & minus edita: vnde etiam foſſæ altitudo plurimum turribus celſitudinis adijciebat. Nominata eſt autem pars addita ciuitati voce indigena Bezetha, quod latino ſermone dicitur noua ciuitas. Eius autem partes incolis protegi deſiderantibus, pater huius Regis eodem nomine Agrippa, murum Agrippæ in extruendo muro ſumptus.
quidem ita vt prædiximus inchoarat. veritus autem Claudium Cæſarem, ne magnificentiam conſtructionis ad nouarum rerum ac diſcordiæ ſuſpicionem traheret, fundamentis tantummodo iactis, ab opere deſtitit. Nec enim expugnabilis eſſet ciuitas, ſi perfeciſſet muros vt cœperat. Saxa enim viginti cubitis longa, & decem lata contexebantur: quæ neque ferro facilè ſuffodi poſſent, neque machinis dimoueri: hisq; murus delatabatur. profectò autem altitudinis quoque plus habuiſſet, ſi eius magnificentia qui ædificium aggreſſus erat minimè fuiſſet inhibita. Rurſus autem idem murus, etiam Iudæorum ſtudio fabricatus, ad viginti cubitos creuit. & minas quidem binis cubitis, propugnacula verò

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

trinis habebat: totaq; altitudo ad viginti quinq; cubitos erigebatur. Murum autem supereminebant turres, viginti quidem cubitis in latitudinem, viginti verò in altitudinem, quadratis angulis structa, & sicut ipse murus plena ac solida. praterea structura ac pulchritudo saxorum nihil erat templo deterior. post altitudinem verò turrim solidam, viginti cubitis elatam, cella desuper ac cœnacula erant, aquarumq; pluuialium receptacula, & tortuosi latiq; singularum ascensus. Eiusmodi quidem turres nonaginta tertius murus habebat: earum autem interualla cubitos ducentenos, medius verò murus in quatuordecim turres, & antiquus in sexaginta, diuisierant. omne autem ciuitatis in gyro spacium triginta tribus stadijs finiebatur. Cum autem totus admirabilis esset, tertius murus admirabilior Psephina turris ad septentrionem occidentemq; surgebat in angulo, qua parte Titus castra posuerat. ex ea nanque per septuaginta cubitos adita, sole orto Arabia prospici poterat, & vsq; ad mare, itemq; ad vltima finium Hebræorum. Erat autem octo angulis. Contra eam verò turris Hippicos, & iuxtà duæ, quas Herodes Rex in antiquo muro adificauerat: quaq; magnitudine siue pulchritudine ac firmitate, vniuersis quæ toto orbe essent, præstabant. nam præter naturalem animi liberalitatem, Rex pro amore ciuitatis, operum excellentiam proprijs affectibus indulgebat: personisq; tribus charissimis, quarum nominibus turres appellauit, fratri & amico, & coniugi memoriam dedicando: huic quidem, vt dixi, amoris causa perempta, ijs autem bello amissis, cum fortiter decertassent. Hippicos quidem turris, amici vocabulo dicta, quatuor angulis erat. Singulæ autem viginti quinq; cubitos in latitudine itemque longitudine habebant, & excelsæ xxx. *cubitos erant, nusquam inanes. supra soliditatem verò saxisq; adunatam compaginem puteus viginti cubitis altus erat imbribus excipiendis: super hunc autem duplici tecto domus, viginti quinq; cubitis alta, ingq; varia membra diuisa: & desuper eam minæ quidem binis, propugnacula verò ternis cubitis ambiebãt: vt omnis altitudo ad octoginta quinq; cubitos numerare tur. Secunda verò turris, quam fratris nomine Phasaelon appellauerat, aquè lata fuerat ac longa, cubitis quadragenis: per totidem autem cubitos in pilæ modum facta & solida eius altitudo surgebat. & super hanc decem cubitis adita porticus erat, instructa brachijs, itemq; propugnaculis septa. In media verò porticu supereminens alia turris stabat, in mẽbra magnifica & balneas diuisa, ne quid regalis ei vsus videretur deesse: in summo autem propugnaculis minisq; erat ornata, cum omnis eius celsitudo propè ad nonaginta cubitos tolleretur. & specie quidem videbatur assimilis Phari turri, quæ Alexandriam nauigantibus ignem procul ostendit: ambitu verò ampliore dilatabatur. tunc autem tyrannicum domiciliũ exhibebat Simoni. Tertia verò turris Mariammes (sic enim Regina vocabatur) vsq; ad viginti cubitos farta, per viginti alios cubitos in latitudinem tendebat, & magnificentiora cæterisq; ornatiora diuersoria sustinebat: cum id proprium, seq; dignum esse Rex putauisset, vt vxoris nomine appellata turris, plus haberet pulchritudinis, quàm quæ virorũ nominibus vocitatæ sunt: sicut illæ hac munitiores erant, cui fœmina nomen dederat, & cuius omnis altitudo per quinquaginta quinq; cubitos erigebatur. Sed quanquã tres turres tantæ magnitudinis erãt, ex loco tamẽ, quo erant sitæ, multo videbantur esse maiores. nã & ipse antiquus murus, in quo erant, excelso loco fuerat cõditus, et ipsius collis velut quidã vertex altius propè ad triginta cubitos eminebat,*

Tertius murus nonaginta turres habet.

Psephina turris septuaginta cubitos alta.

Herodes tres turres nominibus personarum charissimarum appellat.

Hippicos altitudo octoginta quinque cubitorum.

Phasaeli altitudo nonaginta cubitorum.

Mariammes tertia turris pulcherrima, quinquaginta quinque cubitorum alta.

eminebat, supra quem turres posita multùm sublimitatis assumpserant. Mira- An. mũdi 4034
bilis etiam fuit lapidum magnitudo. nec enim ex vulgaribus saxis, aut qua ho- A natò Chri-
mines ferre possent, verùm secto marmore candido, & singulis per viginti cubi- sto 72.
tos longis, latisq; decem, ac per quinq; altis erant ædificata. quæ ita inter se copu-
lata erant, vt singulæ turres, singula saxa viderentur: sic autem manibus artifi-
cum in faciem angulosq; formata, vt nusquam iunctura compaginis appare-
ret. His autem in septentrionali parte positis, intus aula regia coniungebatur: Aula regia.
narratione omni præstantior. Nec enim vel magnificentia, vel structura ope-
ris, aliqua ex parte superari poterat: sed tota quidem muro per XXX. *cubitos e-*
dito cincta erat. æqualis autem distantia turribus ornatißimis ambiebatur, or-
nata virorum receptaculis & cœnaculis rectorum centum capacibus. Jnenar-
rabilis autem fuit marmorum varietas in ea, collectis ibi plurimis quæ vbique
rara videbantur, & fastigia simul proceritate trabium & ornamentorum cla-
ritudine mirabilia. membrorum etiam multitudo, & innumera species ædificij,
plenaq; omnia suppellectilis, cum pleraque in singulis ex auro essent, atque ar-
gento. ad hæc multa porticus, alia per aliam in circulum flexa, columnaq; in sin-
gulis, & quæ inter eas sub dio patebant spatia, eum essent vtique viridarijs syl-
uisq; variata. tum prolixas ambulationes habebat, altis euripis cinctas, cister-
nas vbiq; signorum æneorum plenas, quibus aqua effundebatur: multasq; turres
mansuetarum circum latices columbarum. Sed enim neq; pro merito exponi re-
gia, qualis fuerit, potest: habetq; memoria cruciatũ, referens, quantas res latro-
cinalis flamma cõsumpserit. nec enim hæc à Romanis incensa sunt, sed ab insidia- A latronibus & inte-
toribus intestinis, vt suprà memorauimus in principio dissensionis. & ab Anto- stinis insidiatoribus
nia quidem omnia corripuit ignis: transiit autem in regiam, triumq; turrium aulæ regiæ incensa.
tecta corripuit. Fanum autem conditum erat, vt dixi, supra durißimum collem. Templum supra du-
Et initiò quidem vix templo atque aræ sufficiebat, iacens in summo planicies, rißimum collẽ con-
quod vndiq; præceps erat atque decliuis. Cum autem Rex Salomon, qui etiam ditum.
templum ædificauerat, muro eius partem ab oriente cinxisset, vna porticus agge-
ri est imposita: & manebat ex alijs partibus nudum, quoad seculis posterioribus,
semper aliquid aggeris accumulante populo coæquatus collis latior effectus est.
Perrupto autem septentrionali quoque muro, tantum assumpsere spacium,
quantum postea totius fani ambitus incluserat. Triplici autem muro colle cir-
cumdato, spe maius opus extructum est: in quo longa secula consumpta sunt, In extruendo tem-
omnesq; thesauri sacri, quos toto orbe missa Deo munera repleuerant, tàm in su- plo omnes thesauri
periore ambitu, quàm inferiore templo ædificatis: cuius quod humilimum fuit, sacri consumpti.
trecentenis cubitis munierant, in quibusdam verò locis pluribus. non tamen
omnis altitudo fundamentorum videri poterat, multum vallibus obrutis, vt
angustas vias oppidi coæquarent. Saxa vero quadragenûm cubitorum magni-
tudinis erant. nam & pecuniarum copia, & populi largitas, maiora dictu cona-
batur: quodq; nunquam posse perfici sperabatur, diuturnitate ac perseuerantia
explicabile videbatur. Tantis autem fundamentis digna erant opera imposita.
Duplices porticus omnes, quas columnæ sustinebant quinis & vicenis cubitis Porticus de singulis
altæ, de singulis saxis marmore candido, & laquearia cedrina protegebant. quo- saxis marmore can-
rum naturalis magnificentia, quodq; ligno rasili erant, aptéq; cohærebant, ope- dido columnæ susti-
ræ pretium spectantibus exhibebat: nulloq; aut pictoris, aut sculptoris opere nent.
extrinsecus ornabatur. Lata autem per XXX. *cubitos erant: omnisq; gyrus*

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

earum, sex mensura stadiorum cum Antonia concludebatur. Totum autem sub dio spacium variabatur, omnium quidem generum lapidibus stratum: quà vero ad secundum templam ibatur, cancellis septum saxeis ad tres cubitos altis, nimiumq; grato opere factis: vbi aquis depositæ interuallis columnæ stabant, legem castimoniæ præmonentes, aliæ Græcis, aliæ Latinis literis, in locum sanctum transire alienigenas non debere. Sanctum enim vocabatur alterum fanum, & quatuordecim gradibus ascendebatur à primo: quadratumq; sursum erat, & proprio muro circumdatum. cuius exterior celsitudo, quamuis quadraginta cubitis surgeret, tamen gradibus tegebatur. interior autem XXV. *cubitorum erat: quoniam in altiori loco per gradus ædificata non tota pars interior cernebatur, colle obtecta. Post quatuordecim autem gradus, spacium erat vsq; ad murum* CCC. *cubitis planum. Hinc rursum alij quinq; gradus, & scalæ ad portas ducebant: à septentrione quidem ac meridie octo, quaternæ vtrinq; videlicet, duæ verò ex oriente. Necessariò namq; proprius locus, religionis causa mulieribus destinatus, muro discernebatur: altera quoque porta opus esse videbatur. Contra primam verò, secreta erat ex alijs regionibus vna porta meridiana, & vna septentrionalis, quibus ad mulieres introibatur: per alias enim transire ad mulieres non licebat. Sednec suam portam interiecto muro transgredi licebat. Patebat enim locus ille pariter indigenis & hospitibus fœminis, religionis causa venientibus, occidua verò pars nullam portam habebat, sed perpetuus ibi murus erat extructus. Inter portas autem porticus, à muro intrò propè à thesauro aduersa, magnis & pulcherrimis columnis sustinebantur. erant autem simplices. ac præter magnitudinem nulla re ab inferioribus aberant. Portarum autem, aliæ quidem auro & argento vndique tectæ erant, itemque postes ac frontes: vna verò extra templum ære Corinthio, quæ multum argento inclusas & inauratas honore superabat. Et binæ fores quidem in singulis ianuis erant tricenis cubitis altæ, quiniſdenis etiam latæ. post introitum verò, vbi latiores fiebant, tricenis vtrinque cubitis exedras habebant: exemplo quidem turrium longas & latas, supra verò quàm viginti cubitis celsas. singulas autem binæ columnæ duodenûm cubitorum crassitudine sustinebant. Et aliarum quidem portarum magnitudo par fuit. quæ verò suprà Corinthiam posita, quò mulieres conueniebant, ab oriente aperiebatur, porta templi sine dubio maior erat, quinquaginta enim cubitis surgens, quadraginta cubitorum fores habebat, ornatumque magnificentiorem: quoniam crassiori argento atque auro vestiebatur: quod quidem nouem portis infuderat Tiberij pater, Alexander. Gradus autem quindecim à muro, qui mulieres segregabat, ad maiorem portum ducebant. nanque illis, qui ad alias portas iter dirigerent, quinque gradibus erant breuiores. Ipsum verò templum in medio positum, hoc est, fanum sacrosanctum, duodecim gradibus ascendebatur. Et à fronte quidem altitudo eius & latitudo, centenos cubitos habebat: ponè autem quadraginta cubitis angustius erat. aditus enim, veluti quibusdam humeris, vtrinque vicenûm cubitorum producebantur. Prima verò eius porta septuaginta cubitis alta erat, & viginti quinque lata, nec fores habebat: cœlum enim vndiq; conspicuum lateq; patens significabat. erantq; totæ frontes inauratæ: ac prima ædes omnis perlucebat extrinsecus: auróque circum interiorem fani partem splendida cuncta cernentibus occurrebant. Cum autem interior eius pars contignatione interspta esset, adiaciens ei prima*

Locus proprius religionis causa mulieribus destinatus.

Portarum aliæ auro & argento, vna verò ære Corinthio, tectæ.

Fanum sacro sanctũ.

ædes

ades patebat in altitudinem perpetuam: perq; nonaginta cubitos tollebatur, cum longa quadraginta cubitos esset, ac viginti transuersa. Interior verò porta tota inaurata erat, vt dixi, & circum eam auratus paries. desuper autem habebat aureos pampinos, vnde racemi statura hominis dependebant. & quia contignatio iam intercedebat, templum exteriore humilius videbatur: & fores habebat aureas, quinquaginta & quinque cubitis altas, sexdecim verò latas. ad hac aulæum longitudine pari: hoc est, velum Babylonium, hyacintho, & byſſo, & cocco, & purpura variatum, mirabili opere factum, neque contemplationis expers colorum permixtione, sed velut omnium rerum imaginem præferens. cocco enim videbatur ignem imitari, & byſſo terram, & hyacintho aërem, ac mare purpura: partim quidem coloribus, byſſo autem ac purpura origine: quoniã byſſum quidem terra, mare autem purpuram gignit. eratq; in eo perscripta omnis cæli ratio, præter signa. Introgressus autem inferior pars excipiebat: cuius altitudo quidem habebat sexaginta cubitos, & longitudo totidem ac latitudo viginti. rursus autem quadraginta cubiti diuisi erant. Et prima quidem pars, ad quadraginta cubitos auulsa, hac tria mirabilia & prædicanda opera cunctis hominibus habebat, candelabrum, & mensam, & thuribulum. Septem verò lucerna, stellas errantes significabant: tot enim ab ipso candelabro oriebantur. Duodecim verò panes in mensa positi, signorum circulum, atque annum. Thuribulum autem per tredecim odores, quibus replebatur, ex mari & inhospito & inhabitabili, designabat omnia Dei esse, Deoq; seruire. Intima verò templi pars, viginti cubitorum erat. discernebatur autem similiter velo ab exteriore, nihilq; prorsus in ea erat positum: inaccessa verò, & inuiolata, & inuisibilis omnibus habebatur, sanctiq; sanctum vocabatur. Circa latera verò inferioris templi, multa erant membra peruia, triplici tecto suspensa: & ad vtrunq; latus, ad ea introitus à porta patebat. Superior autem pars eadem membra non habebat, quo minus erat angustior, celsior autem XL. *cubitis, nec ita vt inferior ambitiosa. Colligitur enim centum cubitorum celsitudo vniuersa, cum in solo* LX. *cubitos habuerit. Exterior autem facies, nihil quod animus aut oculi mirarentur, nõ habebat. crustis enim aureis grauissimis vndiq; tecta, vltra primos ortus igneo splendore lucebat: vt cum intuerentur contendentiũ oculi, quasi solis radys auerterẽtur. Hospitibus quidem adeuntibus, procul monti niueo similis videbatur. nam vbi deauratiũ non erat templum, candidissimum erat. In summo autem aureus verubus horrebat acutissimis, ne ab insidentibus auibus pollueretur. Nonnullorũ autem saxorum eius, longitudo* XLV. *cubitorũ erat, altitudo quinq;, & latitudo sex. Ara verò pro templo, quindecim cubitis alta, lata verò & longa cubitis quadragenis, quadrataq; stans, veluti cornutis angulis eminebat, & à meridie ascensus in eam clementer arduus resupinabatur. sine ferro autem constructa erat, nec vnquam eam ferrum tetigerat. Templum autem aramq; cingebat ex pulcerrimo saxo lorica gratissima, vsque ad cubitum surgens, quæ populum à sacerdotibus segregabat. Gonorrhœos, hoc est, semine fluentes, itemq; leprosos tota ciuitas arcebat, & fœminis menstrua soluentibus clausa erat. prædictum autem limitem, ne puris quidem mulieribus transgredi permittebatur. Viri autem, qui non per omnia casti fuissent, ab interiori aula, & qui puri essent, à sacerdotibus prohibeantur. Qui verò ex origine sacerdotũ genus ducentes, cæcitatis causa munere nõ fungebantur, cum incolumibus*

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

Aulæum siue velum Babylonium colorũ permixtione mirabili opere factum.

Aulæi seu veli significatio.

Tria mirabilia opera, Candelabrũ, mensa & thuribulum.

Exterior templi facies crustis aureis grauissimis vndique tecta.

Ara sine ferro constructa.

Lorica populũ à Sacerdotibus segregat.

An.mũdi 4034 A nato Christo 72.

intra limitem aderant, partésque generis consequebantur: vestibus tantum vtebantur plebeijs: quoniam sacerdotali solus qui sacra celebrabat, amiciebatur. Ad altare verò templumq; accedebant carentes omni vitio Sacerdotes, veste quidem amicti byssina: maximè verò mero abstinentes, ac sobrij religionis metu, ne quid rem diuinam faciendo peccarent. Pontifex autem cum ipsis non tamen semper ascendebat, sed diebus quibusque septimis, & per singulos menses Calendis: vel si quando patria festiuitas atque annua ab omni populo agebatur. Et sacrificabat velamine præcinctus, eoq; tectus femora vsque ad genitalia: lintheum verò habens intrinsecus demissum vsque ad pedes, & hyacinthinum desuper indumentum rotundum, ex quo fimbriæ pendebant, alternis nodis aurea tintinnabula, malaq; granata sustinẽtes: tintinnabulis quidem tonitrua, malis verò fulgura designantibus. Pectoris autem vestimentum vittæ cingebant, quinque variatæ coloribus: hoc est, auri, purpuræ, cocci, byssi, & hyacinthi: quibus etiam vela templi diximus esse contexta. ijsdem autem habebat etiã eponidem temperatam, in qua plus auri erat: & habitu quidem indumento thoraci similis videbatur: duabus autem fibulis aureis, aspidum specie vinciebatur: quibus inclusi erant optimi maximiq; sardonyches, scriptæ tribuum gentis Iudææ nomina præferentes. ex altera verò parte, duodecim pendebant alij lapides, in quatuor partes terni diuisi, hoc est, sardius, topazius, smaragdus, carbunculus, iaspis, sapphirus: achates, amethystus, lyncurium: onyx, beryllus, chrysolitus. quorum singulis singula item cognomina erant scripta. Caput autem byssina tiara tegebat, hyacinthis coronata. Et circa eam alia corona erat aurea, scriptas ferens sacras literas, quæ sunt quatuor elementa vocalia. Ea quidem veste non semper, sed alia ambitiosa vtebatur, illa verò si quando adyta introibat. solus autem atque semel in anno intrabat, quo die cunctos ieiunare Deo mos erat. Sed de ciuitate ac templo & moribus & legibus iterum diligentius referemus. non enim pauca super his exponenda sunt. cæterum Antonia in angulo quidem duarum porticuum sita erat prioris templi, quæ ad occidentem septentrionemq; spectarent. in saxo autem fuerat extructa, quinquaginta cubitis alto, & vndique prærupto: quod opus Herodis Regis fuit, vbi maximè ingenij sui magnificentiam demonstrauit. Primum enim à radicibus saxum ipsum leuibus crustis obtegebatur, quo & decus adderet operi, & facilè dilaberentur, qui vel ascendere vel descendere tentauissent. deinde ante turris ædificiũ murus erat cubitorum trium. intra hunc omne spacium Antonia in quadraginta cubitos erigebatur. Intus autem regiæ latitudinem ac descriptionem habebat, diuisam in omnem vsum habitationum & speciem, id est, atria, & balnea, & aulas castris aptissimas: vt quantum ad vsum necessarium pertinet, ciuitas videretur, magnificentia verò palatium. instar verò turris toto habitu formata, quatuor alijs per angulos turribus cingebatur: quarum cætera quinquaginta cubitis erant altæ: quæ verò ad meridianum orientalemq; angulum sita erat, LXX. cubitis eminebat, vt ex ea totum templum videri posset. Quæ verò porticibus iungebatur, vtrinque descensus habebat, vnde custodes commeabant. semper namq; in ea Rom. milites residebant: & cum armis appositi custodes, ne quid populus festis diebus noui committeret, obseruabant. castrum enim erat impositum oppido quidem templum, templo verò Antonia. In hac autem porticu custodes erant, & superioris ciuitatis aliud castellum, regia Herodis erat.

Sacerdotes in veteri testamẽto mero abstinentes, ac sobrij religionis metu.

Pontificis vestimenta.

Gemmę in Pontificis ornatu pretiosissimę.

Antoniæ descriptio.

Antonia ciuitati non absimilis.

Bezetha

Bezetha autem collis, ita vt dixi, ab Antonia separabatur: qui cum omnium esset altissimus, etiam parti nouæ ciuitatis coniungebatur, temploq; septentrionali solus obstabat. De ciuitate quidem, ac muris eius, iterum scribere plenius cupiens, in præsentia satis dixi. An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

CAP. VII.

Deditionem Iudæi recusant, & Rom. adoriuntur.

VGNACISSIMA autem maximeq; dissentiens, multitudo circa Simonem erat, hominum decem millia, præter Idumæos: quinquaginta verò decem millium duces, quibus ipse quasi dominus omnium præerat. Idumæi autem qui erant eius partium, cum essent numero quinque millia, duces decem habebant. Horum autem principes videbantur, Sosa Iacobus, & Cathlæ filius Simon. Joannes autem qui templum occupauerat, sex armatorum millia habebat, quos viginti duces regebant: tunc autem illi accesserant etiam Zelotarũ, depositis discordijs, duo millia quadringenti: qui Eleazaro, quem ante habuerant, & Simone Arini filio vtebantur ducibus. His autem (vt diximus) bellum inter se gerentibus, populus erat præmium: & plebis pars, quæ non eadem quæ illi committeret, ab vtrisque diripiebatur. Tenebat autem Simon quidem superiorem ciuitatem, murumq; maiorem vsque ad Cedronem, & antiquioris muri, quantum à Silua flectitur ad orientem, & vsq; ad Monobazi aulam descendit. Is Rex erat Adiabenæ gentis, vltra Euphratem habitantis. Tenebat etiam montem Acra, quæ inferior est ciuitas, vsque ad Helenæ regiam, quæ Monobazi fuerat mater. Ioannes autem, templum & circum templum aliquatenus, itemq; Ophlam, & vallem quæ Cedron appellatur. & alijs quæ interiacebant incensis, medium bello quod inter se gerebant spacium aperuêre. Nec enim castris Romanorum prope murum positis, intra ciuitatem seditio quiescebat: sed ad primum eorum impetum paulisper sanitate recepta, mox ad pristinum morbum rediere. Rursusq; discreti, pro sua quisq; parte pugnabat: omnia faciẽdo, quæ obsidentes optarent. nihil enim acerbius à Romanis passi sunt, quàm ipsi se tractarunt: neq; post illos ciuitas aliquid nouæ calamitatis experta est. Sed illa quidem grauiores prius casus pertulit, antequam subuerteretur. qui verò eam debellarũt, maius aliquid perfecêre. Dico enim, quòd seditio ciuitatem, Romani verò seditionẽ cepere, quæ multò erat mœnibus tutior. & res quidem aduersas suis, iusticiã verò rectè quis Romanis assc riberet. intelliget autem quod dies cuiq; suggesserit. Veruntamen his intra ciuitatem ita se habentibus, Titus cum lectis equitibus foris circuiens, quà murus aggrederetur explorabat. Hæsitãti autem, quia nec ab ea parte adiri poterat pedibus, quà valles erant, & ab alio latere, prior murus machinis firmior videbatur, placuit ad Ioannis pontificis monumentũ (hic enim tantummodo & primus humilior erat, nec secundo muro coniungebatur) inuadere. neglecta enim fuerat munitio, propterea quia non satis noua ciuitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis aditus illac erat: per quem superiorem ciuitatem, & per Antoniam, templum capi posse cogitabat. Hæc eo colluſtrante, quidam ex amicis eius, Nicanor nomine, ad humerum læuum sagitta percutitur: cum propius vnà cum Iosepho accessisset: pacemq; in muro stantibus (dicendi enim peritus erat) suadere tentaret. Vnde cognitis eorum conatibus Cæsar ex eo, quod nec ad salutem se hortantibus abstinuêre, excitatur in obsidionem: simulq; subuersa

Multitudo circa Simonem 15. millia.

Simonis contra Ioannem castra.

Seditio ciuitatẽ, Romani verò seditionẽ cepere.

Titus foris circuiens quà muros aggrederetur explorat.

Nicanor ad humerũ læuum sagitta percutitur.

An.mũdi 4034 A nato Christo 72.

intra limitem aderant, partésque generis consequebantur: vestibus tantum vtebantur plebeijs: quoniam sacerdotali solus qui sacra celebrabat, amiciebatur. Ad altare verò templumq; accedebant carentes omni vitio Sacerdotes, veste quidem amicti byssina: maximè verò mero abstinentes, ac sobrij religionis metu, ne quid rem diuinam faciendo peccarent. Pontifex autem cum ipsis non tamen semper ascendebat, sed diebus quibusque septimis, & per singulos menses Calendis: vel si quando patria festiuitas atque annua ab omni populo agebatur. Et sacrificabat velamine præcinctus, eoq; tectus femora vsque ad genitalia: lintheum verò habens intrinsecus demissum vsque ad pedes, & hyacinthinum desuper indumentum rotundum, ex quo fimbriæ pendebant, alternis nodis aurea tintinnabula, malaq; granata sustinẽtes: tintinnabulis quidem tonitrua, malis verò fulgura designantibus. Pectoris autem vestimentum vittæ cingebant, quinque variatæ coloribus: hoc est, auri, purpuræ, cocci, byssi, & hyacinthi: quibus etiam vela templi diximus esse contexta. ijsdem autem habebat etiã epomidem temperatam, in qua plus auri erat: & habitu quidem indumento thoraci similis videbatur: duabus autem fibulis aureis, aspidum specie vinciebatur: quibus inclusi erant optimi maximiq; sardonyches, scripta tribuum gentis Iudææ nomina præferentes. ex altera verò parte, duodecim pendebant alij lapides, in quatuor partes terni diuisi, hoc est, sardius, topazius, smaragdus, carbunculus, iaspis, sapphirus: achates, amethystus, lyncurium: onyx, beryllus, chrysolitus. quorum singulis singula item cognomina erant scripta. Caput autem byssina tiara tegebat, hyacinthis coronata. Et circa eam alia corona erat aurea, scriptas ferens sacras literas, quæ sunt quatuor elementa vocalia. Ea quidem veste non semper, sed alia ambitiosa vtebatur, illa verò si quando adyta introibat. solus autem atque semel in anno intrabat, quo die cunctos ieiunare Deo mos erat. Sed de ciuitate ac templo & moribus & legibus iterum diligentius referemus. non enim pauca super his exponenda sunt. cæterum Antonia in angulo quidem duarum porticuum sita erat prioris templi, quæ ad occidentem septentrionemq; spectarent. in saxo autem fuerat extructa, quinquaginta cubitis alto, & vndique prærupto: quod opus Herodis Regis fuit, vbi maximè ingenij sui magnificentiam demonstrauit. Primum enim à radicibus saxum ipsum leuibus crustis obtegebatur, quo & decus adderet operi, & facilè dilaberentur, qui vel ascendere vel descendere tentauissent. deinde ante turris ædificiũ murus erat cubitorum triũm. intra hunc omne spacium Antoniæ in quadraginta cubitos erigebatur. Intus autem regia latitudinem ac descriptionem habebat, diuisam in omnem vsum habitationum & speciem, id est, atria, & balnea, & aulas castris aptissimas: vt quantum ad vsum necessarium pertinet, ciuitas videretur, magnificentia verò palatium. instar verò turris toto habitu formata, quatuor alijs per angulos turribus cingebatur: quarum cætera quinquaginta cubitis erant altæ: quæ verò ad meridianum orientalemq; angulum sita erat, LXX. cubitis eminebat, vt ex ea totum templum videri posset. Quà verò porticibus iungebatur, vtrinque descensus habebat, vnde custodes commeabant. semper namq; in ea Rom. milites residebant: & cum armis appositi custodes, ne quid populus festis diebus noui committeret, obseruabant. castrum enim erat impositum oppido quidem templum, templo verò Antonia. In hac autem porticu custodes erant, & superioris ciuitatis aliud castellum, regia Herodis erat.

Sacerdotes in veteri testamẽto mero abstinentes, ac sobrij religionis metu.

Pontificis vestimenta.

Gemmę in Pontificis ornatu prestantissimę.

Antoniæ descriptio.

Antonia ciuitati non absimilis.

Bezetha

Bezetha autem collis, ita vt dixi, ab Antonia ſeparabatur: qui cum omnium eſſet altiſſimus, etiam parti nouæ ciuitatis coniungebatur, temploq; ſeptentrionali ſolus obſtabat. De ciuitate quidem, ac muris eius, iterum ſcribere plenius cupiens, in præſentia ſatis dixi.

An. mũdi 4034 A nato Chriſto 72.

CAP. VII.

Deditionem Iudæi recuſant, & Rom. adoriuntur.

VGNACISSIMA autem maximeq; diſſentiens, multitudo circa Simonem erat, hominum decem millia, præter Idumæos: quinquaginta verò decem millium duces, quibus ipſe quaſi dominus omnium præerat. Idumæi autem qui erant eius partium, cum eſſent numero quinque millia, duces decem habebant. Horum autem principes videbantur, Soſa Iacobus, & Cathlæ filius Simon. Joannes autem qui templum occupauerat, ſex armatorum millia habebat, quos viginti duces regebant: tunc autem illi acceſſerant etiam Zelotarũ, depoſitis diſcordijs, duo millia quadringenti: qui Eleazaro, quem ante habuerant, & Simone Arini filio vtebantur ducibus. His autem (vt diximus) bellum inter ſe gerentibus, populus erat præmium: & plebis pars, quæ non eadem quæ illi committeret, ab vtriſque diripiebatur. Tenebat autem Simon quidem ſuperiorem ciuitatem, murumq; maiorem vſque ad Cedronem, & antiquioris muri, quantum à Siloa flectitur ad orientem, & vſq; ad Monobazi aulam deſcendit. Is Rex erat Adiabenæ gentis, vltra Euphratem habitantis. Tenebat etiam montem Acra, quæ inferior eſt ciuitas, vſque ad Helenæ regiam, quæ Monobazi fuerat mater. Ioannes autem, templum & circum templum aliquatenus, itemq; Ophlam, & vallem quæ Cedron appellatur. & alijs quæ interiacebant incenſis, medium bello quod inter ſe gerebant ſpacium aperuere. Nec enim caſtris Romanorum prope murum poſitis, intra ciuitatem ſeditio quieſcebat: ſed ad primum eorum impetum pauliſper ſanitate recepta, mox ad priſtinum morbum rediere. Rurſusq; diſcreti, pro ſua quiſq; parte pugnabat: omnia facile dolo, quæ obſidentes optarent. nihil enim acerbius à Romanis paſſi ſunt, quàm ipſi ſe tractarunt: neq; poſt illos ciuitas aliquid nouæ calamitatis experta eſt. Sed illa quidem grauiores priùs caſus pertulit, antequam ſubuerteretur. qui verò eam debellarũt, maius aliquid perfecêre. Dico enim, quòd ſeditio ciuitatem, Romani verò ſeditionẽ cepere, quæ multò erat mœnibus tutior. & res quidem aduerſas ſuis, iuſticiã verò rectè quis Romanis aſſcriberet. intelliget autem quod dies cuiq; ſuggeſſerit. Veruntamen his intra ciuitatem ita ſe habentibus, Titus cum lectis equitibus foris circuiens, quà murus aggrederetur explorabat. Hæſitãti autem, quia nec ab ea parte adiri poterat pedibus, quà valles erant, & ab alio latere, prior murus machinis firmior videbatur, placuit ad Ioannis pontificis monumentũ (hic enim tantummodo & primus humilior erat, nec ſecundo muro coniungebatur) inuadere. neglecta enim fuerat munitio, propterea quia non ſatis noua ciuitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis aditus illac erat: per quem ſuperiorem ciuitatem, & per Antoniam, templum capi poſſe cogitabat. Hæc eo colluſtrante, quidam ex amicis eius, Nicanor nomine, ad humerum læuum ſagitta percutitur: cum propius vnà cum Ioſepho acceſſiſſet: pacemq; in muro ſtantibus (dicendi enim peritus erat) ſuadere tentaret. Vnde cognitis eorum conatibus Cæſar ex eo, quod nec ad ſalutem ſe hortantibus abſtinuêre, excitatur in obſidionem: ſimulq; ſubur bana

Multitudo circa Simonem 15. millia.

Simonis contra Iohannem caſtra.

Seditio ciuitatẽ, Romani verò ſeditionẽ cepere.

Titus foris circuiens quà muros aggrederetur explorat.

Nicanor ad humerũ læuum ſagitta percutitur.

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

arietum impetus non vetabant: qui ſine intermiſſione ferientes, paulatim aliquid proficiebant. Itaq; muro iam cedente magno arieti Romanorũ, quem Iudæi Nicona vocabant, quod omnia vinceret, quamuis & antea defeſſi erant pugna & vigilijs, cum longè ab oppido pernoctarent: tamen etiam negligentia, vel quòd malè conſulerent, murum ſibi ſuperuacuum eſſe credentes, quibus alia duo munimenta ſupereſſent, laſſatiq; plurimi receſſere. cum autem Romani quà primum murum Nicon perruperat, aſcendiſſent, ad ſecundum omnes Iudæi relictis cuſtodijs refugerunt. portis autem Romani qui tranſierunt patefactis, exercitum recepere. Et hi quidem hoc modo potiti muro, quinto nonas Maij, & partem eius maximam diruunt, & ſeptentrionalem ciuitatis regionem, quam antè Ceſtius vaſtauerat. Titus autem notato quà Aſſyriorum caſtrum eſt, militem tranſfert, occupato omni quod inter Cedrona fuerat ſpacio: & vltra ſagittæ iactum à ſecundo muro ſeparatus, oppugnationem ſtatim aggreſſus eſt. Tunc igitur partiti murum Iudæi, fortiter reſtiterunt. Et Ioannes quidem, eiusq; ſocij ex Antonia & ſeptentrionali porticu templi ab Alexandri monumento pugnabant. Simonis autem manus iuxta monumentum Ioannis aditum clauſerant, vſq; ad portam, quain Hippicon turrim aqua inducebatur. Sæpe autem proſilientes è portis, cominus dimicabant: compulſiq; intra muros in conflictu quidem Romanorum diſciplina, propter imperitiam vincebantur: in murali autem certamine ſuperabant. eos enim fortuna atque ſcientia, Iudæos verò audacia, quam timor aleret, ſuſtentabat: quòd natura erant in calamitatibus duri. Ad hæc autem, & iſtis ſuberat ſpes ſalutis, & Romanis cita victoria. neutros autem laſſitudo fatigabat, ſed aggreſſiones, murorumq; oppugnationes, & excurſus crebri per cuneos, diebus totis agebantur: nullaq; prælioru ſpecies aberat, cum à prima luce incipientia vtriſq; inſomnis & die grauior nox dirimeret: his quidem occupatũ iri murum continuo metuentibus, illis verò, ne Iudæi caſtra peruaderent. Itaq; in armis pernoctantes, prima luce vtriq; pugnæ parati erant. Et Iudæi quidem certabant, quis eſſet promptior ad periculũ, eoq; modo gratia emineret apud duces ſuos. maximè verò Simonis eos metus ac reuerentia cõmouebat, eoq; modo illum ſinguli ſubiectorum colebant, vt ad ſemet quoque interficiendos paratis eſſent, ſi hoc ille iuſſiſſet. Romanos autem ad virtutem hortabatur conſuetudo vincendi, & quia vinci non aſſueuerant, crebraq; militiæ, exercitationesq; perpetuæ, & imperij magnitudo: ante omnia verò Titus ſemper vbique præſens. nam & inertia, ſpectante atque opitulante Cæſare, grauiſſimum facinus videbatur: & ei qui benè decertaſſet, teſtis aderat, qui rependeret præmium. præterea fructus erat, vel cognoſci ſolum principi virum fortem: idcirco multorum maior viribus alacritas demonſtrata eſt. Deniq; iſtis ipſis diebus, validiſſima Iudæorum acie inſtructa pro mœnibus, teliſq; vtrinq; miſſis, quidam Longinus de numero equitum ex acie Ro. progreſſus, in mediam aciem Iudæorum irruit: hisq; diſiectis, hoc impetu duos fortiſſimos perimit, vnius obuiam tendentis ore percuſſo, alterius eodem telo quod priori extraxerat, transfixo latere refugientis: & ex mediis hoſtibus ad ſuos primus occurrit. Ille igitur ob virtutem inſignis erat: æmuli autem eius fortitudinis multi extiterunt. Et Iudæi quidem negligentes quid paterentur, tantummodo qualiter afficerent conſiderabant: morsq; his leuiſſima ducebatur, ſi quo interfecto hoſte cecidiſſent. Titus autem nõ minus ſaluti militis, quàm victoriæ conſulebat: & temerarios impetus deſpera-

Nicon, id eſt victor, magnus aries Romanorum.

Romani primo muro potiuntur.

Iudæorum cum Romanis conflictus.

Iudæos audacia ſuſtentat.

Romanorũ vincendi conſuetudo.

Longinus in mediã Iudæorum aciem irruit & diſturbat.

desperationem dicens, solam verò esse virtutem, si quis prudenter & cautè sine proprio incommodo fortiter faceret, in ea re potius, quæ periculum non haberet, viros esse præcipiebat. An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

CAP. IX.

De Castore Iudæo Romanis illudente.

ITAQVE septentrionali parte, mediæ turri applicat arietem: in qua Iudæus quidam versutus ac subdolus, Castor nomine, cum decem alijs militibus suis deliturerat, fugatis cæteris formidine sagittarum. Hi cum pauidi sub loricis aliquandiu quieuissent, concussa turri surgunt: extentisq; manibus, Castor veluti supplex Cæsarem implorabat: & voce miserabili, vt sibi parceret, obtestabatur. Cui Titus pro simplicitate sua credulus, iamq; Iudæos existimans belli pœnitere, arietes quidem impulsione cessare iubet, ac sagittarios supplicibus prohibet. Castori autem quid vellet eloqui permittit. Cumq; ille respondisset, ad fœdus velle descendere: Titus gratulaturum se ait, si omnes eadem sentire voluissent: paratoq; animo fidem pacis etiam ciuitati daturum. Sed cum ex illis decem Castoris socijs quinq; itidem supplices esse simularent, cæteri nunquam se Romanis seruituros clamant, dum mori liberis liceat. Deniq; illis super hoc ambigentibus, cessabat expugnatio. Castor autem interea Simonem per internuncios admonebat, vt dum vacuum esset tempus, de rebus vrgentibus consilium caperet: paulisper enim se illudere imperatori Romano. Simul autem hoc agens, ad pacem hortari contradicentes socios videbatur. illi autem velut agrè ferentes, in thoracas nudos fixére gladios: hisq; percussis velut interfecti ceciderunt. Titus verò eiusq; socij obstupuere tanta eorum pertinacia, cum ex inferiori loco quod factũ erat, verè videre nõ potuissent: mirabanturq; simul audaciam, & calamitatem miserabantur. Interea Castorem ad natem quidam sagitta percutit. tumq; ille telum extractum imperatori ostendens, iniqua se perpeti querebatur. At Titus incusato qui hoc emiserat, astantem Iosephum mittit, vt Castori dexterã porrigeret. verum is neq; se iturum, nihil enim sanum supplices cogitare, respondit: & amicos qui voluere ire prohibuit. Cum verò quidem ex perfugis Æneas, iturũ sese dixisset ad eum, inuitante Castore, vt etiam secum in quo ferret argentum aliquid susciperet: ad hæc ille studiose aperto sinu accurrit: alter verò super eum saxum demisit. Et ipsum quidem, quoniam præcauerat, ferire non potuit: sed aliũ militem qui aderat, vulnerauit. Cæsar verò fallaciam reputans, intellexit misericordiam in bello nocere, minusq; decipi calliditate sæuitiam: arietisq; impulsionibus, iracundia fraudis, vehementius vtebatur. Castor autem eiusq; socij turrim ictibus iam cedentem incendunt: perq; flãmas in eiusdem missi cuniculos, iterum magni animi opinionem apud Romanos habuere, tanquã se ignibus tradidissent. Capit autem hac parte murum Titus, die quinto postquam primum ceperat: fugatisque inde Iudæis, intrò cum lectis mille transijt, quos circa se habebat, armatis: vbi noua ciuitas & Fana venditores erant, fabríque ærarij, vestiúmque mercatus, & ad murum angusta via transuersa tendebant. Enimuerò si vel statim muri disturbasset maximam partem, vel quæ ceperat lege belli vastasset, nullum credo damnum victoriæ fuisset admixtum. nunc autem Iudæos exoratum iri sperans, cum liceret capere facilem discessioni aditum non dilatauit. nec enim quibus consulebat, insidiaturos sibi putabat.

Castor Iudæus versutus ac subdolus.

Misericordia in bello nocet.

Titus secundũ murũ capit.

CAP. X.

De secundo muro bis obtento à Romanis.

An.mũdi 4034
A nato Christo 72.

DENIQVE *postquàm ingressus est, neque occidi quenquam permisit eorum qui comprehendebantur, neque domus incendi: sed tam seditiosis, si pugnare vellent, sine populi detrimento copiam dabat, quam ipsi populo fortunas proprias se redditurum pollicebatur. Plurimi namq; petebant sibi ciuitatem seruari, templum vero ciuitati. At enim populum quidem ad ea quæ hortabatur & antea paratum habebat, bellicosi autem pro inertia ducebant humanitatem: Titumq; imbelli animo, quod cateram ciuitatem tenere non posset, has proponere conditiones putabant. mortem autem populo denunciantes, & si verbum quisquam de traditione fecisset, pacémve nominasset, mox interficiendum eum esse minitantes, Romanis qui introiêre, alij per viarum angustias obstabant, alij ex ædibus: alij murum per superiores portas egressi, pugnare cœperunt. quibus rebus perturbati custodes, de muro sese demiserunt, relictisq; turribus in castra recesserunt. clamor autem audiebatur militum intra ciuitatem, quod ab hostibus cingerentur: foris autem degentium clausis contubernalibus metuentiũ. crescente autem numero Iudæorum, & propter locorum peritiam viarumq; scientiam præualente, multi Romanorum trucidabantur, & ab incumbentibus pellebantur, cum magis necessitate resisterent. nec enim multis simul fugiendi copia per angustias muri patebat: omnesq; penè qui transierant, perempti fuissent; nisi Titus eis opem tulisset. Dispositis enim per summa viarum sagittarijs, & vbi plus erat multitudinis astans, missilibus hostes abigebat, & cum eo Domitius Sabinus, vir bonus etiam in illo prælio comprobatus: durauitq; tam diu, sagittis eos prohibens irruere, donec omnes milites recessere. Romani quidem ita secundo muro potiti, ad extremum pulsi sunt. Oppidanis verè qui pugnaces erant, spiritus creuit: & secundis rebus amentes erant, neque Romanos ausuros esse ad ciuitatem accedere suspicantes, neque vinci se posse, si ad prælium processissent. nam quia iniqui erant, officiebat eorum sententijs Deus: & neque Romanorum vim, multo maiorem illa quæ pulsa fuerat, superesse cernebant: neq; famem, iamiamq; serpentem. adhuc enim malis publicis alebantur, & sanguinem ciuitatis bibebant. boni autem iamdudum inopia laborabãt, & penuria victus iam multi defecerant. populi tamen interitum, seditiosi pro leuamine sui ducebant: & solos eos qui pacem non probarent, saluos esse cupiebant, quiq; viuere contra Romanos optarent. contrariam verò multitudinem, velut onus quoddam, consumi gratulabantur. & ita quidem circa suos affecti erant. Romanos autem, quod ciuitatem iterum ingredi conabantur, armati prohibuerunt, disiectis muri partibus obiectu corporum præmunitis: ac per triduum sustinuêre fortiter dimicantes. Quarto autem die, Titum vehementius aggressum nequaquam ferre potuerunt: sed vi coacti, rursum quò antea refugerunt. ille autem interim muro potitus, totam eius septentrionalem partem statim deposuit: in meridiana verò per turres præsidia collocauit.*

Bellicosi Titi humanitatem pro inertia ducunt.

Romani ab Iudæis vrbe pelluntur.

Iudæis spiritus crescunt.

Populus inopia laborat, & penuria victus multi deficiunt.

Titus secundo muro iterum potitur.

De

CAP. XI.

De aggeribus in tertium murum, & oratione prolixa Ioſephi pro deditione facienda, & fame obſeſſorum.

An. mũdi 4034
A nato Chriſto 72.

IAMQVE *tertium murum Titus aggredi cogitabat. Videbatur autem breuiſſimi temporis eius obſidio: ſpaciumq; conſilij ſeditioſis eſſe dandum, ſi quid diſturbatione ſecundi muri aut famis metu remitterent. nec enim diutius eis prædas poſſe ſufficere: & ipſe ocio commodè vtebatur. Nam cum dies aduenisſet, quo militibus oportebat alimenta diſtribui, in conſpicuo hoſtibus loco ductis, iußit duces ordinato exercitu pecuniam ſingulis numerare. Illi autem prolatis armis ex inuolucris muniti procedunt, equitibus ornatos equos ducentibus: locaq; ſuburbana per multum ſpacium auro argentoq; lucebant. Illo autem ſpectaculo nihil aut iucundius ſuis, aut horribilius hoſtibus videbatur. ſpectantibus enim & vetera plena erant mœnia, & ſeptentrionalis regio. quin & domos refertas intuentibus cerneres, nullamq; ciuitatis partem quam non infuſa multitudo tegebat. metus autem quamuis audaciſſimos ceperat, omnem ſimul exercitum armorumq; pulchritudinem conſpicientes, & ordinationem virorum. Et fortaſſe adillam ſpeciem ſeditioſi animos mutauiſſent, niſi malorum immanitate, quæ in populum commiſeraut, dandam ſibi veniam à Romanis deſperaſſent: imminente autem, ſi deſtitiſſent, morte ſupplicij, bello mori præſtabilius eſſe ducebant. prævalebat etiam fatum, quod innocentes cum nocentibus, & ciuitatem cum ſeditioſis perire decreuerat. Quatriduo per ſingulas legiones alimenta conſecuti ſunt. Quinto autem die, cum omnia faciens Titus, nihil Judæos pacatum cogitare ſenſiſſet, bifariam diuiſo exercitu, Antoniam verſus ad Joannis monumentum aggeres inchoauit: iſta parte ſuperiorem ciuitatem captum iri cogitans, & per Antoniam templum. nanque hoc niſi cepiſſet, ne oppidum quidem tutum erat obtinere. In vtraque autem parte duo aggeres erigebantur, à ſingulis legionibus ſinguli. Et iuxta monumentum quidem operantes, à Judæis & Simonis ſocijs infeſtantibus prohibebantur: ad Antoniam verò ab Joannis ſocijs cum multitudine Zelotarum, non ſolùm quia de ſuperiore loco pugnabant, verumetiam quia machinis iam vti didicerant. paulatim enim vſus quotidianus aluit peritiam. Habebant autem baliſtas trecentas, & quadraginta tormenta ſaxorum, quibus difficiliorem aggerum extructionem Romanis efficiebant. Titus autem ſibi ſaluam fore fortunam ſciens, & perituram eſſe ciuitatem, vnà & obſidioni vehementer inſtabat: nec pœnitudinem Judæis ſuadere ceſſabat: conſiliumq; factis admiſcens, & orationem ſæpè armis efficaciorem cognoſcens, tàm ipſos vt ſaluari vellent rogabat, tradita ſibi ciuitate, quæ iam capta videretur, quàm & Joſephũ allegabat, patria lingua verba facturũ, ſperãs eos hominis gentilis monitu aliquid remiſſuros. Itaq; Ioſephus murũ circumiens, ſimulq; extra teli iactum ſtans, vnde exaudiri facilius poſſet, multis orabat, vt ſibi ac populo parcerent, templo ac patriæ, néue contra hæc fierent alienigenis duriores. Romanos enim ſanctæ reuereri, cum quibus nulla ſibi ſocietas eſſet, manuſq; ſuas ad hoc vſque cohibere. ipſos verò in his edoctos, cum ſeruare poſſent, ſponte ad eorum interitum ruere. quin potius viderent muros concidiſſe firmiores, exciſis verò infirmiores ſupereſſe? Romanorúmque vires cognoſcerent ſuſtinere non poſſe, hisq; ſeruire non eſſe nouum, neque inexpertum Iudæis.*

Titus expugnatione omiſſa pecuniam ſingulis numerare iubet.

Fatum innocentes cum innocentibus, & ciuitatẽ cum ſeditioſis perire decreuerat.

Romani operantes à Iudæis prohibentur.

Titi erga Iudæos benignitas.

Ioſephi ad Iudæos oratio.

An. mũdi 4034 A. nato Christo 72.

Nam licet pulchrum sit pro libertate pugnare, tamen id in principio decere ſit. ri. ſemel autem ſubditum, qui multo tempore paruiſſet imperio, iugum excu- tem, malæ mortis cupidum, non libertatis amatorem videri. Debere autem dedignari dominos humiliores, non quorum in poteſtate ſunt omnia. Nam quid Romanos effugiſſe, niſi quod propter æſtus aut frigora eſſet inutile? imò verò tranſiſſe ad eos vndiq; fortunam, Deumq; per ſingulas nationes ducentem imperium, nunc eſſe in Italia. Hanc autem validiſſimam legem, tàm feris beſtijs quàm hominibus eſſe præfinitam, potẽtioribus cedere: apud eosq; eſſe victoriam, apud quos robur fuerit armorum. Idcircò etiam maiores eorum, quanquam multum & animis & corporibus & alijs ſubſidijs meliores, ceſſiſſe Romanis: quos niſi Deum ſciſſent illis fauere, nunquam perpeſſi fuiſſent. ipſos verò qua tunc fretos reſiſtere, cum ex magna parte capta ſit ciuitas: ciues autem etiam ſi muros integros haberent, excidio pariter affecti ſint. Nec enim latere Romanos, quæ fames teneat ciuitatem: & modo quidem conſumi populum, continuò verò etiam bellatores interituros: nam etſi Romani deſierint, & ab obſidione ceſſauerint, neque ciuitatem ſtrictis gladijs irruerint, Iudæis tamen inexpugnabile bellum intus aſſidere, quod horis ſingulis aleretur: niſi forte contra famem quoque arma caperent ac dimicarent, ſoliq; poſſent etiam infortunium ſuperare. His addebat, optimum eſſe ante intolerabilem calamitatem mutare ſententiam: dumq; liceret, ſalutare conſilium ſequi. Nec enim antea geſtorum cauſa ſuccenſere Romanos, niſi ad finem vſque inſolentes eſſent, natura eos eſſe in imperio manſuetos, atque iracundiæ præferre quod vtile eſt. Vtile autem putare, neque ciuitatem vacuam viris, neque deſertam habere prouinciam: idcirco velle imperatorem cum his dexteram iungere: nec enim cuiquam ſalutem daturum ſi vi ceperit ciuitatem, præſertim qui nec in extremis ei cladibus rogati paruerint. Breui autem murum quoque tertium captum iri, priores qui capti ſunt, fidem facere. & quamuis perrumpi tutamina non poſſint, famem pro Romanis pugnaturam. His monentem Joſephum multi in muro ſtantes vituperabant, multi verò conuicijs, nonnulli etiam iaculis appetebant. Ille autem cum manifeſtis eos calamitatibus minimè flecteret, ad gentiles tranſit hiſtorias: O miſeri, vociferans, veſtrorumq; auxiliatorum immemores, armis & manibus cum Romanis bellum geritis, quaſi quem alium ſic vicerimus. Quando autem non Deus omnium conditor, Iudæorum defenſor eſt, ſi lædantur? Non reſipietis? Vnde progreſſi pugnatis, quantumq; auxiliatorem violatis? Non recordamini opera diuina parentum, atque hunc ſanctum locum, quanta bella nobis aliquando peremit? Ego autem facta Dei narrare auribus indignis horreſco: ſed tamen audite, vt cognoſcatis non ſolùm vos Romanis, ſed etiam Deo reſiſtere. Nechias qui tunc Rex erat Ægyptiorum, idemq; Pharao vocabatur, cum infinita manu deſcendit, Reginamq; Saram materni noſtri generis rapuit. Quid igitur vir eius Abraham proauus noſter? Armis credo vltus eſt iniuriam? Atqui CCC. & XVIII. præfectos habebat, quorum ſingulis infinita multitudo parebat. An ipſe quidem quieſcere maluit abſente Deo? puras autem manus ad hunc locum tendens, quem vos polluiſtis, inuictum ſibi auxiliatorem ad militiam legit? Nónne ſecunda veſpera incorrupta Regina remiſſa eſt ad maritum? Adorans autem quem vos gentili cæde cruentaſtis locum, ac trementi nocturnis ſomnijs Ægyptius exagitatus aufugit, auroq; & argento amantiſſimos

Fortuna & Deus cũ Romanis.

Fames ciuitatem tenet.

Imperator cum Iudæis dexteram iungere cupit.

Iosephus ad gentiles hiſtorias tranſit.

Nechias ſiue Rex Aegyptiorum.

mos Deo donauit Hebræos. Dicam translata in Ægyptum maiorum nostrorum domicilia. Qui cum annos quadringentos tyrannis an Regibus alienigenis subiacerẽt, armis ac manib. vlcisci possent, semetipsos Deo potius permisere. Quis nescit Ægyptum repletam omni genere serpentium, omniq; morbo corruptam? Quis terram infructuosam? quis Nili defectionem, & continuas decem plagas? & ob hoc parentes nostros cum præsidio incruentos, & sine periculo deduci, quos Deus sibi sacerdotes ducebat? An non ab Assyrijs raptam nobis sanctam Arcam, Palæstina & Dagon simulacrum gemuit, & tota gens qua rapuerat? corruptis verò occultis corporum, ac per ea cum cibo visceribus exhaustis, cymbalorum ac tympanorum sono manibus noxijs reportauerunt, sanctum placationibus expiantes? Deus erat qui hac parentibus administrabat, propterea quod omissis armis ac manib. eius se iudicio permisere. Rex Assyriorũ Senacherib, cum totã ducens Asiam ad hãc vrbem castra posuisset, num manibus humanis cecidit? nónne ab armis quiescentes in votis erant, & angelus Dei in vna nocte infinitum deleuit exercitum? posteroq; die excitatus Assyrius CLXXXV. *millia reperit mortuorum, atq; ita cum reliquis Hebræos inermes, nec persequentes fugiebat? Scitis etiam in Babylone seruitium, vbi per annos* LXX. *populus exulans, non ante libertatem recepit, quàm eam Deo Cyrus donaret: qui eos etiam est prosecutus, iterumq; auxiliatori suo sacerdotum more seruiebant. Breuiter dicam, nullum est operæprecium quod armis parentes nostri fecerint, aut non sine armis Deo permissa potestate impetrauerint. Domi autem manentes, vt placebat iudici superabant. Pugnantes verò, semper de spe deciderunt. Nam vbi Rege Babyloniorum vrbem obsidente, contra Hieremiæ prædicationem Sedechias Rex noster cum eo congressus est, tàm ipse captus est, quàm cum templo ciuitatem vidit excindi. Atqui videte, quanto ille Rex vestris ducibus, eiusque populus vobis erat moderatior. Denique Hieremiam vociferantem, inuisos esse eos Deo propter delicta quæ in eum commiserant, captum iri autem nisi traderent ciuitatem, neque Rex neque populus interfecit. Sed vos (vt intus gesta prætermittam, neque dignè possum iniquitates vestras exponere) me, qui vobis saltem suadeam, queremini, telisque appetitis irati, quod vos vestrorum commonefacio peccatorum, nec dici ea toleratis, quorum quotidie facta committitis. Idem tunc fuit, cum Antiocho qui dictus est Epiphanes, obsidente ciuitatem, multis modis offensa diuinitate, maiores nostri cum armis progressi, ipsi quidem in pugna perempti sunt, oppidum verò ab hostibus direptum est: sanctumque per triennium sexque menses penitus desolatum est. Et quid pluribus opus est? Ipsos Romanos quis contra Iudæorum gentes ad militiam prouocauit? nónne indigenarum impietas? Vnde seruire cœpimus? Nónne à seditione maiorum, quando Aristobuli & Hyrcani furor, & inter eos contentio, Pompeium intulit ciuitati, & Romanis Deus indignos libertate subiecit? Denique tres menses obsessi, quanquam nihil quale vos in sanctum legésque deliquerant, & maioribus ad bellum subsidijs vtebantur, sese tradiderunt. Antigoni autem filij Aristobuli nescimus exitum? quo regnum obtinente, Deus iterum captiuitate persequebatur populum delinquentem. Et Herodes quidem Antipatri filius, Sosium & Romanum adduxit exercitum. circumdati verò per sex menses obsidebantur, donec capti peccatorum suorum supplicia pepen-*

An. mũdi 4034
A nato Christo 72.

Iudæi annos quadringentos tyrannis in Aegypto subiacent.

Arca sancta ab Assyrijs rapta, & Iudæis restituta.

Senacherib Rex Assyriorum.

Babylonica captiuitas.

Hierosolymæ à Babyloniorum Rege deuastatio.

Iosephi in Iudæos acris oratio.

Iudęi à seditione maiorum seruire cœperunt.

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

pependerunt: direptaq́ est ab hostibus ciuitas. Ita nunquam genti arma data sunt. Oppugnationi verò sine dubio coharet excidium. Oportet ergo, vt opinor, sacri loci possessores iudicium Deo de omnibus permittere: manusq́ tunc humanas contemnere, cum à superno ipsi iudice non recedant. Vos autem quid ex his, quæ legis conditor bene dixit, egistis? Quid, quod is execratus est, prætermisistis? Quantum autem illos, qui citò periere, impietate superastis? nam occulta dedignantes peccata, hoc est furta, insidiasq́ atq́ adulteria, rapinis, cædibus certatis, nouasq́ maleficiorum excogitastis vias. Sanctum verò templum, factum est omnium receptaculum: & indigenarum manibus pollutus est locus, quem Romani ex tam longinquo adorabant, multa per legem nostram de suis moribus derogantes. Deinde post hæc in quem fuistis impij, hunc auxiliatorem speratis? Valde quidem iusti estis, supplices, purisq́ manibus adiutorem vestrum rogatis. Talibus Rex noster precibus aduersùm Assyrium supplicauit, cum magnum illum exercitum Deus vna nocte prostrauit? Similia verò Assyrijs Romani committunt, vt etiam similem vltionem speretis? Nam ille quidem ab Rege nostro accepta pecunia, vt vastitati parceret ciuitatis, neglecto iureiurando ad incendium templi descendit: Romani autem solenne poscunt tributum, quod parentes nostri eorum parentibus pensabant. Et si hoc impetrauerint, neque populantur ciuitatem, neque sancta omninò tangunt. Concedunt autem vobis familias liberas, & possessiones tenere, sacrasq́ leges saluas manere patiuntur. Insania est profectò, sperare Deum talem circa iustos fore, qualis iniustis apparuit: præsertim qui statim vlciscinouerit cum oportet. Denique Assyrios prima nocte, qua castra ciuitati admouerant, fregit. Quod si etiam vestram progeniem liberaret, Romanos verò dignos pœna iudicaret, confestim eis illo tempore sicut Assyrijs iraſceretur, quò genti manus Pompeius attulit, quo post illum Sosius ascendit, quo Galilæam Vespasianus excidit, postremò non nunc Titus ciuitati appropinquaret. Sed neque Magnus, neque Sosius quicquam passi sunt, & ciuitatem victoria ceperunt. Vespasianus autem ex bello quod nobiscum gessit, etiam imperium adeptus est. Nam Tito quidem etiam fontes nunc vberiores profluunt, qui prius vobis aruerant. Denique ante eius aduentum scitis & Siloam & omnes extra ciuitatem fontes adeo defecisse, vt ad vtrumque aqua mercaretur. nunc autem ita hostibus nostris largi sunt, vt non modò ipsis & iumentis eorum, sed etiam hortis sufficiant. Denique huius prodigij & ante periculũ factum est in excidio ciuitatis, quando supra memoratus Babylonius Rex cum exercitu aduenit, qui & captã ciuitatem incendit & templum: quamuis vt opinor nihil illi tantum, quantum vos impiè nunc, commisissent. Itaque sanctis relictis, Deum fugisse putauerim: hisque nunc adesse, quibus cum bellum geritis? An bonus quidem vir domum flagitiosam fugiet, & domesticos oderit: Deum verò malis vestris inhærere arbitramini, qui etiam occulta conspicit, & audit omnia quæ tacentur? Quid autem apud vos tacetur? quid celatur? quid non etiam inimicis planum factum est? Iniquitates enim vestræ velut in promptu neminem latent: inq́ dies singulos, quis peior sit, certamen habetis, atque ita nequitiam, vt virtutem demonstrare contenditis. Verùntamen reliqua salutis via est, si velitis, & diuinitas confessis ac pœnitentibus solet esse placabilis offerre. Arma proijcite, pudeat vos patriæ iam diruta. conuertite oculos, & aspicite eius quam proditis pulchritudinẽ, quale oppidum, quale

Iudæorum in legem Dei peccata.

Assyrijs Romani similia committunt.

Deus statim vlcisci nouit cum oportet.

Tito fontes qui prius aruerant vberiores profluunt.

Diuinitas cõfessis ac pœnitentibus sese placabilis offerre solet.

quale templum, quàm multarum gentium munera. Quis in hac flammas adduc- An. mũdi 4034
cit? quis hac iam non esse desiderat? Et quid est hoc quod saluum esse debeat di- A nato Chri-
gnius? o duri & lapidibus stupidiores. Si hac non veris luminibus cernitis, sal- sto 72.
tem familiarum vestrarum miseremini. Versentur in conspectu cuiusque filij, coniuges, & parentes, quos paulò post aut bellum aut fames absumpserit. Scio quia vnà cum his periclitabitur mihi mater & coniunx, & familia non ignobilis, domusq; olim clarissima. Et fortasse propterea me quisquam hac suadere crediderit. Interficite illos, accipite mercedem salutis vestra sanguinem meum. Ipse quoque mori paratus sum, si post me resipiscitis. Hac Josepho vociferante cum lacrymis, seditiosi quidem neque animos flexerunt, neque tutam sibi mutationem fore iudicauerunt. Populus verò ad profugiendum commotus est, & Amor & Constantia Iosephi erga patriã.
alij possessionibus suis, alij rebus charissimis exiguo precio venundatis, aureos, Populus cum pecunia profugit.
ne latrones eos deprehenderent, transglutiebant. quum verò ad Romanos elapsi fuissent, exonerato ventre habebant vsui necessaria. Titus enim plerosque per agros, quò vellet quisque pergere, dimittebat: idq; magis eos ad perfugium hortabatur, quod & intestinis malis carebant, nec Romanis seruiebant. Joannes autem & Simon cum socijs, ne his magis pateret exitus, quàm Romanis aditus, obstruebant: & qui vel vmbram suspicionis dedisset, continuò necabatur. Ditioribus quidem manere etiam sicut profugere, par causa erat pereundi: nam quasi transfugere voluisset, propter patrimonium quisque occidebatur. Cum fame autem crescebat desperatio seditiosorum, & in dies singulos vtrun- Ingens in vrbe fames.
que malum amplius accendebatur. Et palàm quidem nulla erant frumenta, irrumpentes autem scrutabãtur domos. Et siquidem inuenissent aliquid, eos qui negauerant verberabant: si verò nihil inuenissent, quasi diligentius celauissent, tormentis itidem afficiebant. Habendi autem argumento erant corpora mi- Abundantiæ cibi argumentum.
serorum, cum ea quæ solidis viribus starent, abundare cibo putarentur. Tabidi autem transfigebantur: nec rationis esse videbatur, statim fame morituros occidere. multi verò clàm vniuersa bona sua vno frumenti modio, qui ditiores essent, itemq; pauperes hordei permutarunt. Incluſi deinde intimis adium tectis, quidam summa penuria infectum triticum comedebant. panem alij conficiebant, vt necessitas metusq; monuisset. Et mensa quidem nusquam apponebatur, sed incoctum subtrahentes igni cibum diripiebant. Miserabilis autem e- Miserabilis victus, dignumq; lacrymis spectaculum.
rat victus, dignumq; lacrymis spectaculum, cum potentiores quidem plus haberent, infirmiores autem iniuriam deplorarent, quippe cum fames super omnes clades haberetur: Nihil enim sic perdit hominem vt pudor: nam quod reuerentia dignum est, in fame negligitur. Denique vxores viris, & filij parentibus, & quod miserrimum, matres cibum infantibus ex ipso ore rapiebant: & marcescentibus inter manus charissimis nemo parcebat, quin vitæ guttas auferret. Edentes verò talia non latebant, sed vbique aderant qui ista diriperent. Nam sicubi clausam domum vidissent, eos qui intus erant, cibum capere hoc suspicabantur indicio: statimq; ruptis foribus irruebant, victumq; iam Milites victum iam contusum dentibus, ex gutture penè reuocant, ipsos faucibus strangulantes.
contusum dentibus, ex gutture penè reuocabant, ipsos faucibus strangulantes. Pulsabantur autem senes ne cibum defenderent: lacerabantur mulieres, ea quæ haberent in manibus occulentes: nullaque miseratio vel cani erat capitis, vel infantiæ: sed abstractos pueros & ex bucella pendentes, humo allidebant. Si quis autem incurrentes anteueniſſet, quodq; rapturi fuerant deuorasset, tan-

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

quam læsi cruentiores erant. Acerbissimos autem cruciatus excogitabant, dummodo alimenta reperirent: nunc excruciantes genitalium vias, nunc virgis acutis podices transfigendo. horrendaq; etiam auditu quis patiebatur: in vnius panis confessionem, & vt vnum pugnum farinæ abditum indicaret. Tortores autem nec esuriebant (minus enim crudele videretur, quod necessitas impetraret) exercentes autem dementiam suam, sexq; sibi dierum commeatum præparantes, hisq; occurrentes, qui per Romanorum custodias agrestis oleris herbarumq; gratia colligendarum nocte erepsissent, cum iam se hostes euasisse credebant, quæ attulissent eripiebant: multumq; supplicantibus, & horribile Dei nomen implorantibus, vt aliquam partem sibi concederent eorum, quæ cum periculo sibi collegissent, nihil penitus dabant: gratumq; videbatur, si spoliati non perirent. Hæc quidem humiliores à satellitibus patiebantur. Honorati verò ac diuites ad tyrannos perducebantur, quorum alij insidiarum falso accusati occidebantur, alij quia Romanis proderent ciuitatem. Et plerunq; delator subornatus indicabat, quod profugere voluissent. Si vero quem Simon expilasset, eum ad Ioannem remittebat: & quem Ioannes expoliasset, eum Simon excipiebat: sibiq; inuicem propinabant sanguinem populariũ, miserorumq; cadauera partiebantur. Et dominandi quidem causa erat in vtroq; dissensio, scelerum verò concordia. Nam qui ex alienis malis partem alteri, sibi totum vendicans, non dedisset, nequissimus videbatur. Et qui non accepisset, velut boni alicuius damno dolebat, quia crudelitatis parte caruisset. Singillatim quidẽ iniquitates eorum explanare nõ potero: vt autem breuiter dicam, neque aliam ciuitatem vnquam talia perpessam puto, neque vllam nationem post hominum memoriam malicia ferociorem fuisse. Postremò etiam genti Hebræorum maledicebant, vt minus impij viderentur in alienos. Veruntamen, quod erant, & seruos se, & conuenas & degeneris gentis abortiones esse confessi sunt. Denique ciuitatem ipsi euertere, & Romanos inuitos hanc tristem admittere victoriam coegere: tardiusq; venientem in templum ignem penè traxere. Denique cum hi ardere superiorem ciuitatem vidissent, neque doluere, neq; illacrymauere: sed apud Romanos qui hæc paterentur inuenti sunt. Verùm hæc quidem suo loco postea cum rerum documentis dicemus.

Honorati ac diuites ad tyrannos perducuntur.

Dominandi causa in Ioanne & Simone dissensio, scelerum verò concordia.

Iosephi de populo Iudaico iudicium.

CAP. XII.

De Iudæis crucifixis & aggeribus combustis.

TITO autem aggeres proficiebant, quamuis à muro milites malè afficerentur: parte verò equitatus missa, iussit per valles ad alimenta comportanda exeuntibus insidias tendi. Erant autem in his nonnulli etiam pugnatores, quibus iam minimè præda sufficeret: maior verò pars ex populo pauperes, quos profugere deterrebat pro affectib. suis metus. nec clàm enim seditiosis fieri posse sperabãt, vt cum coniugib. ac liberis diffugerent: eosq; latronibus relinquere nõ patiebantur vice sua iugulandos. Audaciores aũt faciebat ad exeũdum fames, restabatq; iam latitantes egredi, & ab hostib. capi. Deprehensi aũt necessitate repugnabant, metu supplicij, seroq; videbantur supplicare: post pugnã itaq; verberati, & ante mortem modis omnibus excruciati, contra murum cruci suffigebantur. Tito quidem miserabilis videbatur ista calamitas, cum Iudæi in dies singulos quingenti, non-

Pauperum ex populo miseria.

Iudæos permultos Titus contra murum crucifigit.

nunquam

nunquam etiam plures caperentur. Sed neq; captos dimittere tutum erat, tantamq; asseruare multitudinem custodum videbat esse custodiam: maximè verò propterea non prohibuit, citius eos existimans ea facie remissuros, tanquam similia passuros, nisi se dedidissent. Milites autem diuersis modis suffigebant, ira & odio & ludibrij causa: & propter multitudinem quam cepissent, iam spacium crucibus deerat, & corporibus cruces. Seditiosis verò tantum defuit, vt ea clade mouerentur, quod etiam in contrarium eis cesserit, ad deterrendam reliquam multitudinem. Transfugarum enim familiaribus ad murum tractis, & si qui erant populariũ proniores ad pacem, & quæ paterentur qui ad Romanos profugerent, demonstrabant: & qui comprehensi tenebantur, eos supplices non captiuos esse dicebant. Ea res multos perfugere cupientium, donec verum cognosce-

An. mũdi 4034
A nato Christo 72.

Transfugarum familiaribus ad murum tractis, seditiosi quæ paterentur qui ad Romanos profugerent, demõstrant.

retur inhibuit. Fuerunt autem qui statim dilapsi sunt, quasi ad verum supplicium properantes. Illatam enim ab hostibus mortem, comparatione famis requiem esse ducebant. Multis autem captiuorum Titus etiam manus abscidi præcepit, eosq; ad Joannem & Simonem intromisit, vt propter calamitatem nec viderentur profugi, nec crederentur: saltem nunc desinerent admonens, néue se compellerent ad excidium ciuitatis: sed lucrarentur in extremis mutata voluntate, & proprias animas, & patriam tantam & templum, cuius participem non habebant. simul autem aggeres circumeundo, operantes vrgebat, veluti factis verba non multo post secuturus. Ad hæc in muris stantes, & ipsi Cæsari, & patri eius maledicebant, mortemq; se contemnere conclamabant, eamq; seruitutem rectè præferre, multa verò mala Romanis facere dum sperant, nec se nec patriam curantes, vt ipse diceret, perituros: mundumq; Deo templum hoc melius esse: quamuis & id seruaturus sit qui incoleret: quem ipsos quoq; auxiliatorem habentes, omnibus interminationibus illusuros. quibus facta non adfore: finem enim Dei esse. Talia conuicijs admiscentes vociferabantur. Et inter hæc Antiochus quoque aderat Epiphanes, multos alios armatos secum ducens, & præterea caterua stipatus qui Macedones appellabantur, omnes ætate pares & paulo maturiores adolescentibus, more Macedonum instructi ar-

Iudæi ipsi Cæsari & patri eius maledicunt.

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

mis & eruditi. vnde etiam nomen habebant, pleriq; tamen famam gentis aquare non poterant. Omnium enim Regum qui Romanis parebant, felicißimum Comagenum fieri contigit, priusquam fortuna mutaretur. Oſtendit autem ille quoque in ſenecta ætate, nullum ante mortem beatum dici oportere. Caterùm filius eius adhuc eo vigente præſens ſe mirari aiebat, quidnam eſſet quod Romanos adire pigebat muros. erat enim bellator ipſe naturáque promptißimus, tantusque viribus, vt multum peccaret audacia. Cum verò Titus ad hoc ſubriſiſſet, laboremq; communem eſſe dixiſſet, ſicut erat Antiochus cum Macedonibus in murum impetum fecit. & ipſe quidem pro viribus ſuis ac peritia cauebat tela Iudæorum, ſagittis eos appetens: adoleſcentes autem omnes prater paucos attriti ſunt. Nam pudore promißionis diutius pugna certauerant, & ad extremum multi ſaucij receſſere: hoc reputantes, quod etiam viris Macedonibus vincere cupientibus, fortuna opus ſit Alexandri. A Romanis enim duodecimo die menſis Maij aggeres inchoati, vix nono & vigeſimo perfecti ſunt, cum totos dies ſeptem & decem laboraſſent: ingentes enim quatuor iacti ſunt. & vnus quidem qui erat ad Antoniam, & à quinta legione fuerat extructus, contra medium ſtagnum, quod Struthium vocatur: alter verò à duodecima viginti cubitis diſtans. Decima verò legio, qua ſupra memoratis præſtabat, in ſeptentrionali parte opus erexerat, vbi ſtagnum eſt quod appellatur Amygdalon. Ab hoc autem quinta decima legio diſcedentem cubitis aggerem fecit ad Pontificis monumentum. Jam verò admotis aggeribus, Ioannes ſubfoſſa intus terra vſque ad aggeres Antoniam verſus, diſpoſitis per cuniculum ſudibus, opera ſuſpendit: illatáque ſylua pice ac bitumine illita, ignem immittit: ſuccenſis autem fulcimentis, foſſa repentè ſubſedit, cumq; magno ſonitu in eam aggeres decidêre. ac primo quidem cum puluere fumus ex alto excitatus eſt, cum ignem ruina concluderet. pereſa verò materia qua premebàtur, flamma iam clarior apparebat. Et Romanos repentini quidem facti ſtupor occupat: molitionem verò Iudæorum agrè ferebant: iamq; ſe viciſſe credentium & ſpes eo caſu refrixit, & in poſterum ſubuenire aduerſus ignem minus vtile videbatur, etiam ſi eſſet extinctus ſemel aggeribus deuoratis. Biduo verò poſt, alios etiam aggeres Simon cum ſocijs aggreditur. illa enim parte Romani admotis arietibus concutere murum cœperant. Tepthæus autem quidam ex Garſi ortus, ciuitate Galilæa, & Megaſſarus ex regalibus famulis Mariammes, cumq; his Adiabenus quidam, filius Nabatai, nomen habens ex fortuna Agiras, cuius eſt interpretatio claudus, raptis facibus in machinas euolarunt. huq; viris neque audaciores in illo bello extra ciuitatem apparuere, neque magis horrendi. nam velut in amicos, non in agmen hoſtium excurrerent, nihil cunctati ſunt aut ſubſtitére: ſed per medios inimicos facto impetu, machinas incendêre. acti autem miſſilibus, & gladibus detruſi, non prius à periculo demoti ſunt, quàm ignis inſtrumenta corriperet. Sublata verò iam flamma, Romani quidem concurrentes è caſtris, auxilio properabant: Iudæi verò ex muro eos prohibebant, manusq; cum his conſerebant, qui flammas extinguere conarentur, propryscorporibus nullo modo parcentes. Et illi quidem arietes igni ſubtrahere, cum eorum tegmina cremarentur: Iudæi verò etiam per flammas eos retinere certabant. & quamuis feruens nacti eſſent ferrum, tamen arietes non amiſere. Hinc autem flamma tranſiit in aggeres, & auxiliantes præueniebat incendium.

Diciq; beatus---Ante obitum nemo ſupremaq; funera debet.

Antiochi & militum inſolentia.

Romani per dies ſeptem & decem aggeres quatuor ingentes perficiunt.

Tres viri audaces inter Iudæos.

Itaq;

Itaq; Romani flamma circumdati, quoniã seruare posse opera desperabãt, in castra discedunt. Iudæi verò magis instabant, cum semper eorum numerus crescceret, ex ciuitate accedentibus adiumentis, minusq; cautos haberent impetus, freti victoria. progressi autem vsq; ad munimenta castrorũ prælio cum eorum custodibus decertabant. Est enim statio pro castris per vices succedentium armatorum, & acerbissima in eos sanctio Romanorum, vt qui loco de qualibet causa cessisset, occideretur. hi pœnali exitio gloriosa morte prælata, steterunt fortiter: eorumq; necessitate simul ac pudore, plurimi fugientium redierunt: ballistisq; in muro dispositis, ex ciuitate accedentem multitudinem prohibebãt, nihil pro cautione siue tutamine suorum corporum prouidentem. nam quoscunque obuios habuissent, cum his congrediebantur Iudæi: & in spicula irruentes incautè, ipsis corporibus inimicos feriebant. Sed neque hi actis magis quàm fiducia superabant, & Romani plus audacia quàm quod malè tractarentur, cedebant. Iam verò Titus aderat ab Antonia, quò secesserat, locum alijs aggeribus prospiciens: multumq; increpatis militibus, si cum hostium muros obtinerent, in suis periclitarentur, & velut ex carcere contra se dimissis Judæis, obsessorum paterentur ipsi fortunam, ipse cum electis militibus hostes à latere circumuenit: illi autem cum in ora ferirentur, contra eum conuersi durabant. mixta verò acie, puluis quidem lumina, clamor verò aures exuperabat, neque aut amicum quisquã internoscere poterat aut inimicum. Iudæis autem non tam virium fiducia, quantum salutis desperatione perseuerantibus, etiam Romanos pudor armorum & gloria & præsentia periclitantis Cæsaris reddidit fortiores. Itaque putauerim eos ad extremum nimia ferocitate animorum, vel totam multitudinem Iudæorũ fuisse rapturos, nisi præuento pugnæ momento, in ciuitatem se recepissent. Corruptis autem aggeribus Romani mœrore tenebantur, quod tam longum laborem vna hora perdidêre, & multi quidem solutis machinis captum iri ciuitatem iam desperabant.

An. mũdi 4034. A nato Christo 72.

Romani flamma circundati opera extructa amittunt.

Sanctio Romanorũ acerbissima in eos, qui loco cedunt.

Titus militibus negligentiã exprobrat.

Iudæi in ciuitatem sese recipiunt.

CAP. XIII.

De muro extructo ab exercitu Romano circa Hierosolymam triduo.

TITVS autem cum ducibus quid fieret deliberabat. Et callidioribus quidem placebat, omni admoto milite vi muros experiri: adhuc enim Iudæos cum exercitus parte dimicasse, vniuersi verò militis impetum tolerare non posse, verũ sagittis esse obruendos. Prudentiores autem rursus aggeres fieri suadebant: alij & sine aggeribus assideri, egressus eorum tantummodo obseruando, ac ne victus intrò ferretur monebant, & ciuitatem fami relinquere, neque cum hoste manu confligere: nec enim expugnari eorum confidentiam posse, quibus optatum est ferro procumbere, vel etiam sine hoc interficere, quæ sæuior est cupiditas. Ipsi autem Tito, cessare quidem prorsus tanto cum exercitu, honestum non videbatur: & pugnare cum his superuacuum, qui semetipsos perdituri essent. Aggeres autem fieri, impendiorum penuria operosum iudicabat, egressus verò ciuitatis obseruari, operosius. Nec enim circundari eam propter magnitudinem locorumq; difficultatem, ab exercitu posse, & præterea ad excursus incautum: contra manifestam enim viam obseruatam, occultas vias excogitaturos Iudæos, tam necessitate quàm locorũ scientia. Si quid autem clàm esset illatum, diutius obsidio-

Titus cũm Ducibus deliberat.

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

nem trahendam, verendumq́, ne victoria gloriam diminuat temporis longitudo. Hæc enim cuncta quidem effici posse, sed celeritatem ante gloriam duci: debere tamen si celeritate vti velit & cautione, totam muro cingere ciuitatem. Hoc enim modo omnes exitus posse præcludi: & Iudæos aut omnibus modis salute desperata, ciuitatem tradituros, aut fame victos facilimè capiendos. aliter enim se non posse quiescere. Verum & aggeres curaturum esse, cum infirmiores habeat qui prohibeant. Quod si cuiquam magnum opus & inextricabile videatur, eum considerare debere, quod neque paruum opus Romanos decebat facere: & sine labore magnũ quid perficere, ne Deo quidem facile sit. His dictis duces exhortatus, iubet eos exercitus in opera distribuere. Diuinus autem quidam impetus militibus incidit: ambitumq́ partiti, non solum rectores inter se, verum ipsi etiam ordines certabant. Et miles quidem decadarcho, decadarchus autem hecatontarcho, isq́ chiliarcho placere properabat: chiliarchorum verò ostentatio, ad duces vsque pertinebat, ducum verò certamina Cæsar ipse dijudicabat. In dies enim singulos circuiens, opus sapissimè inspiciebat. Cœptum enim à castris Assyriorũ, vbi ipse tendebat, ad inferiorem Canopolim murum duxit. Hinc per Cedronem ad Eleon montem reuertens, à meridie montem complectitur, vsque ad saxum quod Peristereonos vocatur, eiq́ proximum collem, qui super vallem imminet Siloam, ac inde ad occidentem flexo ædificio, ad vallem fontis descendit. Hinc subiens ad Anani Pontificis monumentum, circundato monte, vbi Pompeius castra posuerat, ad septentrionalem redit regionem. Et cum processisset ad vicum, cui nomen est Erebinthonicus, post illum Herodis monumentum ab oriente clausum castris suis coniunxit, vnde cœperat: Murus quidem vno minus quadraginta stadiorum erat. Ad hoc autem foris castella tredecim ædificata sunt: eorum gyrus denis stadijs numerabatur. Totum autem opus triduo constructum est, vt id quidem dignum mensibus videretur, celeritas verò fide careret. Muro autem circumcluſa ciuitate, per castella custodibus collocatis, primam quidem vigiliam noctis ipse circuiens explorabat: secundam verò Alexandro permiserat: tertia vero obtigit legionum ducibus. Somnos autem vigiles inter se sortiebantur, totaq́ nocte per castellorum spacia circuibant.

Titus totam muro cingere ciuitatem cogitat.

Romanorum militũ in extruendo muro labor indefessus.

Murus vno minus 40. stadiorum.

Romanorum per castella custodia collocata.

CAP. XIIII.

De fame Hierosolymorum & secundo aggere extructo.

IVDÆIS autem cum exeundi facultate, omnis etiam spes salutis adempta est: auctaq́ iam fames, totas domos ac familias depascebatur. Et tecta quidem plena erant mulieribus exanimatis, atque infantibus: viarum autem angusta senibus mortuis. Adolescentes autem ac iuuenes turgidi, velut vmbra mortuorum, per fora versabantur: & vbi quem casus occupauerat, decidebant. Sepelire autem funera, neque poterant præ labore, & eos quibus aliqua vis supererat, pigebat, & propter multitudinem mortuorum, & quod de ipsis erat incertum. Denique super eos quos sepelierant, multi moriebantur. Multi autem ad sepulcra, prius quàm fati dies veniret, & viui properabant: neque luctus in illis calamitatibus, neque fletus erat, sed fame superabantur affectus. Siccis autem oculis, & corruptis oribus, qui tardius morerentur, eos qui ante se requiescerent,

Tecta ac viæ mortuis plenæ.

Mortui insepulti in ciuitate iacent.

quieſcerent, tuebantur. Altum verò ſilentium ciuitatem, plenaq́; mortuis nox comprehenderat, & latrones his acerbiores. domos enim, quæ tum ſepulcra erant, & cadauera ſpoliabant, & velamina corporibus detrahentes, cum riſu egrediebantur. hiſq́; gladiorum mucrones probabant: nonnullosq́; iacentiũ adhuc ſpirantes, ferro experiendi cauſa tranſuerberabant. Si quis autem manum rogaſſet aut ferrum ſibi commodari, quo famem euaderet, ſuperbiſſimè negligebatur. Animas verò eflantium quiſque, in morte templum obtutibus intuebatur, cum viuos relinqueret ſeditioſos. Illi autem, primo quidem ſumptu publico iubebant mortuos ſepeliri, cum fœtorem ferre non poſſent: deinde quod non ſufficiebant, in valles eos ex muro præcipitabant. Quas circuiens Titus vbi plenas cadaueribus vidit, altamq́; ſaniem tabefactis corporibus defluentem, ingemuit: & extentis manibus Deum teſtabatur, factum illud ſuum non eſſe. Ciuitas quidem ita erat affecta. Romani verò, cum iam nemo ſeditioſorum auderet excurrere (nam etiam eos mœror, famesq́; tangebat) dies latos agebant: frumenti, aliarumq́; rerum neceſſariarum habentes copiam, de Syria proximisq́; prouincijs. multi autem iuxta murum ſtantes, magnamq́; alimentorum abundantiam demonſtrantes, ſatietate ſui famem hoſtium incendebant. Seditioſis autem nihilo magis calamitate cedentibus, Titus reliquias populi miſeratus, & properans ſaltem hoc liberare quod ſupereſt, iterum aggeres inchoabat, quanquam difficulter materiam reperiret. omnes enim ciuitati proximas ſyluas, opera prima conſumpſerant. à nonageſimo verò ſtadio milites alias congerebant: & ad Antoniam ſolam ex quatuor partibus, maiores prioribus aggeres ſtruebantur. Cæſar autem agmina circuiens, atque opus vrgens, quod in manibus eos haberet latronibus oſtendebat. Sed illis pœnitudo planè perierat: & animis ac corporibus ſeparati, vtriſque velut alienis vtebantur. Nec enim vel animas affectio manſueta, vel corpora dolor tangebat, qui etiam mortuam plebem, quaſi canes lacerabant, replebantq́; languentibus carcerem.

An. mũdi 4034. A nato Chriſto 72.

Latronũ in morientes crudelitas.

Titus extentis manibus factũ illud ſuum nõ eſſe, Deum teſtatur.

Romani Iudæis magnam alimentorum abundantiã demonſtrant.

Titus populi miſeratus quod ſupereſt liberare properat.

Iudæorũ exæcratio.

CAP. XV.

De cæde Iudæorum intra & extra Hieroſolymam.

DENIQVE Simon Matthiam, per quem obtinuerat ciuitatem, excruciatum peremit. Boethi filius erat, ex pontificibus populo maximè fidelis & charus. Is, cum à Zelotis malè populus tractaretur, quibus iam Ioãnes acceſſerat, vt adiutorem Simonem reciperet populo perſuaſit: nulla cum eo prius habita pactione, nec aliquid mali metuens. Ingreſſus autem ille, poſtquam obtinuit ciuitatem, inimicum eum æque atq́; alios eſſe dicebat, qui pro ſe conſiliũ dederat, velut hoc ſimplicitate ſuaſiſſet: productumq́; eum & accuſatum, quod cum Romanis ſentiret, morte damnauit, ne purgationis quidem ei facultate conceſſa, cum tribus filijs ſuis. quartus enim ad Titum ante profugerat. Prius autem ſe occidi, quàm filios obſecrantem, atque hanc pro illa, quod ciuitatem ei aperuiſſet, gratiam poſtulantem, vt augeret eius dolorem, nouiſſimum iuſſit interfici. Ille quidem ſuper caſos in conſpectu ſuo filios iugulatur, coram Romanis productus: ita enim Simon Anano Bamadi filio præceperat, qui erat eius ſatellitum crudeliſſimus, cauillatus ſi quid eũ iuuarent, ad quos exire voluiſſet. corpora verò ſepeliri prohibuit.

Simonis in Matthiã eiusq́; filios crudelitas.

Ananus Simonis ſatellitũ crudeliſſimꝰ.

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

Ananias Pontifex, & quindecim ex populo clariores necãtur.

Iosephi pater capt⁹.

Iudæ cum contubernalibus deliberatio.

Iudas cum cõtubernalib⁹ a Simone trucidatur.

Iosephus caput vulneratur lapide, statim attonitus cadit; & rumor per ciuitatem spargitur.

Iosephus curato vulnere resipiscit.

Fame, quam Iudæi domi reliquerãt, velociorem apud Romanos inueniunt ad exitium satietatem.

prohibuit. Post hos Ananias quidam, pontifex, filius Masbali, nobilis, & scriba curiæ, vir fortis, ex Ammaunte genus ducens, & cum his quindecim ex populo clariores necantur. Iosephi verò patrem conclusum asseruabant: missoq́ præcone denunciant, ne quis in ciuitate degentium vel colloqueretur cum eo, vel in vnum veniret, proditionis metu proposito: & eos qui hæc cum illo deferent, ante quæstionem perimebant. Iſta videns quidam Iudas filius Iudæ, vnus ex numero præfectorum Simonis, qui turrim ab eo sibi creditam custodiebat, fortasse quidem nonnihil etiam misericordia crudeliter pereuntium, magis autem sui prouidentia, conuocatis decem fidissimis contubernalium: quousque tandem, inquit, hæc mala sustinebimus? quámve salutis spem habemus, seruantes pessimo fidem? Ecce iam fames oppugnat. Romani verò penè intus sunt. Simon autem benè quoque meritis infidelis est: metusq́ etiam apud eum pœnæ, & apud Romanos certa fœderis dextera. Ergo age, tradito muro & nosmet seruemus & ciuitatem. Nihil autem graue Simon patietur, si, cum de se desperauerit, pœnas citius pendet. His vbi decem assensi sunt, mane cateros quos subiectos habebat, per diuersum dimittit, ne quid eorum quæ cogitauerat proderetur. ipse verò de turri hora tertia Romanos inuocabat. illorum autem alij præ superbia contemnebant, alij non credebant, alios etiam pigebat, velut mox capturos ciuitatem nullo periculo. Interea verò, cum Titus ad murum cum armatis succederet, ante rem Simon cognouit, turrimq́ velociter occupat: Romanisq́ eos inspectantibus custodes peremit, & per murum proiecit corpora mortuorum. Ibiq́ circuiens Iosephus (nec enim rogare cessabat) caput vulneratur lapide, statimq́ attonitus cadit. Excursus autem ad eius casum factus est Iudæorum: abreptusq́ esset in ciuitatem, nisi Cæsar misisset qui eum protegerent. Illis autem pugnantibus, Iosephus quidem tollitur, parum quod ageretur intelligens. seditiosi verò, tanquam interfecto quem maximè cupiebant, cum lætitia conclamauerunt. Spargitur autem hic rumor per ciuitatem: ex quo residuam multitudinem mœror tenuit, verè periisse credentem, cuius fiducia profugere cogitabant. Audito autem Iosephi mater in carcere, mortuum esse filium suum, ad custodes quidem, ex Iotapatis hoc ait certo se credere, nec enim vivo potiri. Secreto autem flens, ad ancillas, hunc, inquit, fœcunditatis recepisse fructum, quod ne sepelire quidem sibi filium licuisset, a quo sepeliri speraſſet. Verùm ne illam quidem mendacium diutius cruciauit, neque latrones refecit. Citò enim curato vulnere Iosephus resipuit: progressusq́ clamabat, illos sibi non multo post vulneris pœnas daturos. populum autem rursum ad fidem hortabatur. vnde populo quidem fiducia, seditiosis verò stupor incidit eius aspectu. Profugorum autem alij statim de muro necessitate prosiliebant: alij velut ad pugnam cum lapidibus progredi simulantes, mox ad Romanos profugiebant. Hos autem sæuior ea quam intus pertulerant fortuna consequebatur: & fame, quam domi reliquerant, velociorem apud Romanos inueniebant ad exitium satietatem. aderant nanque inflati ex inedia, & velut morbo intercutis aqua turgidi. deinde vacuata replentes corpora disrumpebantur: nisi qui periti desideria cohibuissent, paulatimq́ cibum desueto corpori obtulissent. Verùm & eos qui hoc modo seruarentur, alia plaga suscepit. Quidam apud Syros ex transfugis deprehenditur, è fimo ventris aureos colligens. Transglutientes autem (vt suprà diximus) eos veniebant, quod cunctos seditiosi scrutabantur: & maxima vis auri

auri fuerat in ciuitate. denique duodecim atticis comparabant, quod antea viginti quinque valebat. Verùm hac arte per vnum detecta, totis castris fama percrebuit, quod duro transfuga pleni venirent. Arabum autem multitudo & Syri, sciſsis ventribus ſupplicium minitabantur. Et hac ego clade nullam credo ſauiorem contigiſſe Iudæis: vna denique nocte duorum millium patefacta ſunt viſcera. Et hac Titus iniuſtitia cognita, penè iuſsiſſet autores circumfuſo equitatu iaculis appeti, niſi magna fuiſſet multitudo noxiorum multoq; plures puniendi, quàm qui fuerant interempti. Conuocatis autem auxiliarium ducibus, itemq; militum Romanorum (nam etiam militum quoſdam hæc tangebat inuidia) vtriſq; iratus dicebat: ſi qui militum ſuorum hæc committerent lucri cauſa incerti, nec arma propria quiſquam erubeſceret auro argentoq; facta: Arabes autem & Syri, primo in alieno bello licenter calamitates inferrent: deinde crudelitatem in cadibus & in Iudæos odia Romanis aſſcriberent. hæc enim quoſdam ſuorum milites infamia participare. & his quidem mortem interminatus eſt, ſi quis in eadem poſtea repertus fuiſſet audacia. ad legiones autem mandata dedit, vt ſuſpectos inueſtigarent, atq; ad ſe deferrent. Verùm profecto auaritia contemnit omne ſupplicium, ſauisq; hominibus lucrandi amor innatus eſt: nullaq; omnino calamitas plus habendi cupidini cõparatur. Imò verò hæc aliàs, & modum habent, & metu ſubiugantur. Deus autem, qui damnauerat populum, omnem viam ſalutis ad interitum verterat: denique id quod cum pœna interdixerat Cæſar, occultè in profugos admittebatur. Et ſi quis transfugiſſet, circumſpectantes antè ne quis Romanorum videret, eos ſcindebant, & ex viſceribus quæſtum nefarium trahebant. in paucis autem reperiebatur, & pleroſq; ſola ſpes conſumebat. Hic quidem caſus multos transfugarum reduxit.

An. mũdi 4034 A nato Chriſto 72.

Vna nocte duorum milliũ viſcera patefacta.

Titus militibus ob facinus iratus.

Auaritia ſupplicium omne contemnit.

CAP. XVI.

De ſacrilegio circa templum & relatis ex vrbe cadaueribus & fame.

IOANNES autem, vbi rapinæ ex populo defuêre, ad ſacrilegium ſeſe conuertit: multaq; donaria templi retinens, multaq; vaſa diuinæ rei miniſterio neceſſaria, crateras, & lances, & menſas, ne vrceolis quidem abſtinuit, quos Auguſtus eiusq; vxor miſerat. Romanorum quidem imperatores honorauerunt ſemper templũ atque ornauerunt: tunc autem Iudæus etiam alienigenarum dona diſtrahebat. ad ſocios autem dicebat, ſine metu diuinis abuti debere, qui pro Deo, qui pro templo militarent, & ex ipſo ali. Propterea q; ſacrum vinum, & oleum, quod ſacerdotes ſacrificijs reſeruabant, tutum erat effudiſſe. namq; in templo & multitudini diſtribuit, & illi ſine horrore vngebantur & potabant. Non equidem recuſabo dicere, quæ dolor iubet. Puto ſi Romani contra noxios venire tardaſſent, aut hiatu terræ deuorandam fuiſſe ciuitatem, aut diluuio perituram, aut fulmina ac Sodomæ incendia paſſuram. multo enim magis impiam progeniem tulit, quàm quæ illa pertulerat. deniq; cum eorum pertinacia deſperata, totus populus interijt. Et quid eſt opus ſingulatim narrare clades? Mannæus Lazari filius, tranſgreſſus ad Titum, per vnam portam quæ ſibi credita fuerat centum & quindecim millia & octoginta dixit elata cadauera, ex quo die caſtra prope ciuitatem poſita ſunt, ex die quartadecima menſis

Ioannes ad ſacrilegiũ ſeſe conuertit, multaque donaria templi retinet.

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

Aprilis, vsque ad calendas Iulij. hac autem immensa est multitudo: nec tamen ipse fuit appositus portæ, sed publicam mercedem diuidens, mortuos ex necessitate numerabat. cateros enim propinqui sepeliebant. sepultura autem fuit, elatos ex oppido proijcere. Post hunc autem nobiles profugi, omnia mortuorum egenorum sexcenta millia portis eiecta nunciabant: aliorum verò numerũ minimè posse comprehendi: cum autem pauperibus efferendis non sufficerent, congesta in maximis ædibus cadauera esse inclusa. & frumenti quidem modium venisse talento. post autem vbi muro circundata ciuitate, ne herbas quidem legere iam liceret, ad hoc necessitatis quosdam fuisse compulsos, vt cloacas rimarentur, boumq; veterem fimum alimentum haberent. stercusq; collectum, quod ne visui quidem tolerabile fuerat, cibus erat. Hac Romani quidem audientes miserati sunt: seditiosos autem ne videntes quidem pœnitebat, sed patiebantur vsque adea progredi. *fatum enim eos reddiderat cæcos, quod iam & ipsis imminebat & ciuitati.*

Sexcenta millia mortuorum portis eiecta.

Boum fimus, stercusque collectum Iudæorũ alimentum.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER VII.

SVMMA CAPITVM LIBRI VII. DE BELLO IVDAICO.

I. De suffossione murorum, succensione aggerum, & Sabino oppugnante murum.
II. Romani Antoniam inuadunt, & à Iudæis repelluntur.
III. De Iuliano Romano milite insigni fortitudine.
IIII. Iosephi oratio pro deditione Iudæorum, & profugium eorum.
V. De iterata pugna, extructis aggeribus, & excursionibus Iudæorum.
VI. Romani flammis pereunt dolo Iudaico, & de Artorio quodam.
VII. De fame Iudæorum.
VIII De muliere quæ præ fame filium coxerat.
IX. De expugnatione muri & incendio templi.
X. Quemadmodum Templum incensum est inuito Tito.
XI. De Sacerdotibus, gazophylacioque & porticu.
XII. De prodigijs excidium Hierosolymæ præcedentibus & præsagijs.
XIII. De imperio Titi, & sacerdotum interfectione.
XIIII. De præda seditiosorum, & succensione interioris ciuitatis.
XV. Superior pars ciuitatis oppugnatur, & confugiunt aliqui Iudæorum ad Titum.
XVI. De occupata reliqua parte Ciuitatis.
XVII. De numero captiuorum, & peremptorum.
XVIII. Hierosolymæ vrbis historia breuis.
XIX. De præmio militum.
XX. De nauigatione Vespasiani, deque comprehenso Simone & spectaculo die natalitio exhibito.
XXI. De calamitate Iudæorum apud Antiochenses.
XXII. Quomodo Vespasianus rediens à Romanis exceptus est.
XXIII. Domitiani gesta contra Germanos & Gallos.
XXIIII. De amne Sabbatico & triumpho Vespasiani ac Titi celeberrimo.
XXV. Herodium & Machærus à Basso capta.
XXVI. De Iudæis à Basso interemptis & Iudæa diuendita.
XXVII. De clade Antiochi Regis & eruptione Alanorum in Armeniam.
XXVIII. Excidium Massadæ castelli munitissimi.
XXIX. Interitus Sicariorum, qui in Alexandriam & Thebas profugerant.
XXX. Oniæ templum clausum apud Alexandriam.
XXXI. De interfectione Iudæorum apud Cyrenem.

De

CAP. I.

De suffosione murorum, succensione aggerum & Sabino oppugnante murum.

An. mũdi 4034
A nato Christo 72.

CLADES quidem Hierosolymorum in peius quotidie procedebant, cum & seditiosi magis accenderentur aduersis inclusi, postquam populum fames ipsosq; iam possederat. Quin & multitudo congestorum in ciuitate cadauerum, & visu horrenda erat, odoremq; pestiferum emittebat, cum excursus etiam pugnantium moraretur. Nam veluti per aciem ruerent, plurima cade excitata, conculcare mortuos cogebantur: & qui super eos pedem ponerent, neque miserabantur, neque horrebant: nec saltem sibi augurio fore putabant cõtumeliam mortuorum. Gentili autem cade polluti, dexteras ad externum bellum praparabant, tanquam exprobrantes Deo (vt mihi videtur) supplicij sui tarditatem. non enim spe victoria maior pars eorum, sed desperatione salutis ferocius ferebatur. Romani autem quamuis plurimum in aggreganda materia laborarent, tamen intra viginti & vnum dies aggeres erexerunt, attonsis omnibus ad nonaginta vsque stadia circa oppidum lucis. Erat autem miserabilis terra facies. nam qua antea arboribus & paradisis ornata fuerat, ea tunc deserta praciſis vndique arboribus cernebatur: nec vllus qui pridem Iudæam viderat alienigena & suburbana pulcerrima ciuitatis, cum eius solitudinem tunc videret, continere lacrymas poterat, vel non gemere mutationem quantũ pristinis derogasset. Omnia nanq; insignia pulcritudinis, bellũ deleuerat: nec si quis subito aduenisset, qui locũ prius scierat, eum cognosceret, sed praesens quareret ciuitatem. Romanis autem ac Iudæis, finitum opus aggerum, par faciebat timoris initium. nanq; hi, nisi eos quoq; exurerent, captum iri ciuitatem putabãt: Romani autem, fortasse nec voluntatem sibi fore illis incensis alios parare. nam & materia defecerãt: & labori quidem corpora militũ, crebris verò offensionibus animi cesserant. Verum ciuitatis cladibus tristius Romani quàm ciues in ea degentes afficiebantur. ad mala enim qua hinc accidebant, etiã propugnatoribus nihilo segnioribus vtebantur. Sed eorũ spes frangebatur, cũ aggeres insidijs, machinæ soliditate muri, manus verò conflictus audacia repugnantium superaretur: & praecipuè, quòd cum seditione fameq; ac bello totq; malis praestantiores Iudæorum animos inuenirent, virorũ quidem inexpugnabiles esse impetus arbitrabãtur, inuictã verò animorũ magnitudinem qua calamitatibus aleretur. nam quis eos in rebus secundis sustineat, qui malis ad virtutem incitarentur? Illi quidem propterea cautius custodias praparabãt. Ioannis autem factio apud Antoniã, simul & qua futura timebãtur, si disjceretur murus cauebat, & antequã arietes admouerentur operibus instabat: nisi quia conatus eorum irritus fieret. Aggressi enim cum facibus aggerem, spe decepti remeauêre. Nam primum ne concordare quidem eorũ videbatur consiliũ, paulatim & per interualla, & contanter, nõ sine metu prosilientium, neq; Iudæorũ more, vt breuiter dicam. deerant enim qua propria gentis essent, audacia, cursus, & omnium simul impetus: & vt nõ sine offensione recederent. Languidiores verò progressi quàm solebant, etiã Romanos solito promptiores offendere: qui corporibus quidem atq; armis ita vndiq; aggeres sepsere, vt nusquã igni aditũ relinquerent: animũ verò ita confirmauerũt, ne

Multitudo congestorum in ciuitate cadauerũ horrenda visu.

Iudæi supplicij sui tarditatẽ exprobrant Deo.

Iudæa deserta & desolata.

Romanorum & Iudæorum par timor.

Romani Iudæorum audaciam verentur.

Iudæi cum facib' aggerem aggrediũtur, spe decepti remeant.

Audacia & impetus Iudęorum decrescit.

An. mūdi 4034 A nato Christo 72.

quis loco antequam occumberet moueretur. nam prater omnium rerum desperationem si etiam illud opus esset exustum, acerbissimus pudor milites occupauerat, si aut calliditati virtus cederet, aut arma temeritati, aut peritia multitudini, aut Iudæis Romani. Simul autem missilia pro illis faciebant in prosilientes delata: & qui cecidisset, posteriores impediebat, ac periculum antecedentis molliores eos efficiebat. Qui verò intra teli iactum venire properassent, alij disciplina hostium & densitate perterriti, alij confixi hastis retrocedebant: & ad extremum alius alium timiditatis arguens, re infecta reuertebantur. Calend. autem Iulij tentata fuerat expugnatio. Judæis autem inde digressis, Romani machinas admouere: quãuis ab Antonia saxis atq; igni ferroq; peterentur, & quodcunq; hostibus telum necessitas attulisset: nam licet multũ mœnibus Iudæi confiderent, machinasq; contemnerent, tamen eas applicare prohibebant Romanos. Illi autem Iudæis studium esse rati, ne murorum infirmitate Antonia laderetur: & fragilibus eam fundamentis suspicantes, cõtra certabant. Nec tamen quod feriebatur, ictibus obediebat: sed ipsi quidem crebris in se missilibus iactis, cum nullis periculis desuper venientibus lassarentur, arietum opus vrgebant cum verò inferiores essent, ac lapidibus frangerentur, alij scutis super corpora concameratis, fundamenta manibus & vectibus suffodiebant. Itaque saxis quatuor obstinato labore concussis, quietem vtrisque nox attulit: & in ea murus arietibus labefactatus, ex qua parte prioribus Joannes aggeribus insidiando murum suffoderat, subsidente cuniculo repente labitur. Verùm prater spem vtrorúmque animi affecti sunt. Nam Judæi quidem quibus mœrorem esse oportebat, quod ruina prater spem acciderat, & aduersum eam præcauti non fuerãt, tanquam maneret Antonia confidebant. Romanorum autem inopinatam lætitiam ex celeri subuersione natam, conspectus alius murus, quem intrinsecus Ioannes ædificauerat, citò restinxit. Veruntamen priore facilior oppugnatio videbatur. Tunc enim & ascensum per ruinas promptiorem, & Antonia esse infirmiorem murum qui recens erat, citoq; destrui posset arbitrabantur. Nemo tamen eum audebat ascendere: quod ei qui primus id tentauisset, certissimum esset exitium. Titus verò spe atque oratione putans alacritatem pugnantium excitari, & adhortatione atque promissis sæpe quidem periculorum nasci oblitia, interdum autem mortem solere contemni, in vnum congregatos fortissimos experiebatur, dicens: Commilitones, hortari quidem ad ea quæ periculum non afferunt, apertè & ipsis qui rogantur, & qui eos rogant, ignauiæ reprehensionẽ parit. exhortatione autem opus est in solis rebus ambiguis: quippe illa per se quenque gerere dignum est. Itaque difficilem vobis in murum esse ascensum ipse profiteor: quod autem vel maximè oporteat gloriæ cupidos pugnare cum difficillimis rebus, pulcrumq; sit cum laude mori, nec erit infructuosum si, qui primi fortiter fecerint, prosequar. Primum quidem vos illud hortetur, quod nonnullos fortasse deterreat, Judæorum patiens animus, & in aduersis rebus dura constantia. Romanos enim eosq; milites, quibus in pace bella discere, in bello autem vincere consuetum est, à Iudæis manu vel animo superari turpissimum est: idq; in fine victoriæ, cum etiam Dei nitamur auxilio. nanque offensiones nostræ, Iudaicæ desperationes sunt. Illorum autem clades, fauore Dei vestrisq; virtutibus crescunt. Etenim seditio, fames, obsidio, murorumq; sine machinis casus, quid sit aliud quàm in illos ira Dei, nostrumq; adiumentum.

Iudæi seipsos timiditatis arguentes, re infecta reuertũtur.

Oppugnatio Hierosolymæ Calendis Iulij.

Romani murum suffodiunt.

Murum quem Ioannes ædificauerat, nemo ascendere audet.

Titi ad fortissimos oratio & adhortatio.

Iudæorum patiens animus, & in aduersis rebus dura Constantia.

Ira Dei in Iudæos Romanorũ adiumentũ.

Igitur

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

Iudæorum ac Romanorum comparatio.

Igitur non solùm deterioribus inferiores videri, sed etiam diuinum præsidium prodere, vobis non conuenit. Quo pacto autem non turpe videatur, Iudæos quidem quibus non magni pudoris est vinci, qui seruire didicerint, quo minus in posterum id patiantur, mortem contemnere atque in nos medios frequenter excurrere, non victoriæ spe, sed ostentationis gratia: nos autem totius penè terræ marisq; victores, quibus etiam non vincere probro habetur, ociosos sedentes, ne semel quidem in hostes aliquid audaciter expertos, famem ac fortunam cum his armis operiri? maximè cum paruo discrimine totum positis efficere. Denique in Antoniam si ascenderimus, habebimus ciuitatem. Nam & si pugnandum sit aduersum intus positos, quod non arbitror, attamen capiti ac respirationi hostium insedere victoriam nobis plenissimam repromittit. Equidem prætermissa nunc eorum laude, qui in bello cecidere, & immortalitate, qui Martio furore prostrati sunt, ex morbo pacis tempore mortem aliter sentientibus imprecor, quorum anima cum corpore sepultura damnatur. Quis enim virorum fortium nescit, quod animas in acie ferro corporibus absolutas, purissimum elementum æther hospitio receptas inter sidera collocat: manesq; se bonos ac propitios heroas, videndos offerunt posteris suis? Quas verò morbus corporis tabesq; consumpserit, & si maximè probris ac piaculis purgatæ sint, subterraneæ tenebræ operiunt, altaq; obliuio suscipit, corporis simul & vitæ ac memoriæ fine circunscriptas. Quod si necessario mors homini decreta est, ad hoc autem omni morbo leuius est, ferri ministeriũ, cui non videatur ignauum negare vsui, quod debito redditurus sit. Et hæc quidẽ veluti seruari nequeant, vel qui conati fuerint prosecutus sum. est aũt salutis spes in maximis quoq; periculis, qui virilem animum gerunt. Primum enim quod decidit patet incessui: deinde totum quod ædificatum est, facilimè dissolui potest. Vosq; plures hoc opus aggredientes, alius alij pro adhortatione fietis atq; subsidio: vestraq; obstinatio breui animos hostium franget: ac fortasse nobis, si eam tantum cœperimus, incruenta res efficietur. Etenim ascendentes quidem nos prohibere scilicet conabuntur. si verò clàm, vel etiam per vim aliquid egerimus semel, quamuis paucos non sustinebunt. Me autem profectò pudeat, nisi qui primus hoc fecerit, inuidendum remunerationibus fecero: & qui vixerit quidem nunc æqualibus præsit: beatissima verò præmia sequantur occisos. Talia dicente Tito, cætera quidem multitudo periculi magnitudinem timuit: eorum verò vnus, qui in cohortibus militarent, Sabinus nomine, genere Syrus, vir & manu simul & animo fortis apparuit: licet si quis eum ante vidisset, quantũ ex habitu corporis, ne specie quidem militem esse credidisset. erat enim colore nigro, exilis habitudine: sed anima quædam heroica in macro corpore, atq; angustiore viribus suis habitabat. Cum primus itaq; surrexisset: dedo me, inquit tibi alacri animo Cæsar, & ante omnes in murum ascendo: atq; opto quidem, vt vires ac voluntatem meam sequatur fortuna tua. quod si cœpto casus inuiderit, scito me non præter spem, quod res aliter cesserit, sed quod sic decreuerim, pro te moriturum. His dictis, & scutum læua manu capiti prætendens, strictoq; dextera gladio, circa horam diei sextam murum petebat. sequebantur autem ex alijs, qui soli eius virtutis æmuli esse cupiebant vndecim viri. Multo autem omnes antecedebat diuino quodam impetu excitatus, cum de muro custodes iaculis & sagittis vndiq; infinitis appeterent, atque ingentia saxa deuoluerent, qua nonnullos de vndecim deiecerũt. Sabinus

Titus poetico more de futura vita loquitur.

Fortium virorum remuneratio.

Sabinus vir corporis habitu paruus, sed manu simul & animo fortis.

Sabinus cum vndecim viris murum petit.

An.mũdi 4034 A nato Christo 72.

autem miſsilibus occurrens, licet obrueretur ſagittis, non tamen ante impetum cohibuit, quàm ſumma muri prehenderet, hoſtesq; in fugam verteret. viribus enim eius atque animi pertinacia territi, pluresq; aſcendiſſe rati non ſteterunt.

Fortunæ vis.

Qua in re fortunam quis, veluti virtutibus inuideat, ſemperq; præclaris facinoribus officiat non incuſauerit? Siquidem hic vir neq; ab incepto errauit, & offenſione lapidis cum maximo crepitu pronus decidit. Vnde factum eſt, vt Iudæi reuerſi, vbi ſolum & iacentem videre, ex omni eum parte iaculis peterent. Ille verò genibus nixus, & ſcuto protectus, primò quidem vlciſcebatur hoſtes, multosq; ad ſe appropinquantes ſauciauit: vulnerum autem multitudine remiſit dexteram: & ad extremum priuſquam redderet animam ſagittis eſt obrutus, vir dignus pro fortitudine qui meliori fortuna vteretur. pro menſura verò cœpti facinoris cecidit. Cæteri autem tres penè iam ſumma tenentes, obtriti lapidibus perierunt, & octo ſauciati detracti, & in caſtra relati ſunt. Hæc quidem tertia die menſis Julij geſta ſunt.

Sabinus cum tribus ſocijs perit.

CAP. II.

Romani Antoniam inuadunt, & à Iudæis repelluntur.

IDVO *autem poſt, viginti de numero excubantium per aggeres militum congregati, ſigniferum ordinis ſui, & duos quoſdam ex ala equitum, & tubicinem vnum ad ſe vocant: nonaq; noctis hora per ruinas ad Antoniam ociosè procedunt. occiſis autem primis cuſtodibus ſomno oppreſsis, murum obtinent, ac buccina ſignum dari præcipiunt: quo cæteri quidem vigiles ſubitò excuſcitantur, & fugiunt priuſquam multitudinem quæ murum aſcenderat, cernerent. nam & timor illis, & tuba imaginem quandam, vt magnum hoſtium numerum aſcendiſſe crederent, oſtendit. Cæſar autem ſigno audito, properè armat exercitum: & cum ducibus primis lectorum caterua comitatus, aſcendit. Cum autem Iudæi ad templum interuis confugiſſent, ipſi quoq; per cuniculum irruperunt, quem Joannes aduerſum Romanorum aggeres aperuerat. Diſpoſitiq; amborum agminum ſeditioſi, tàm Joannis quàm Simonis, arcebant eos ſumma vi atque alacritate pugnandi. ſiquidem excidij finem putabant, locum ſanctum penetraſſe Romanos, quod & his victoriæ principium fuit. Ad ipſum autem adytum validiſſima pugna committitur: his quidem templum vi occupare certantibus, Judæis verò Antoniam verſus eos repellentibus. Et ſagittæ quidem ac haſtæ vtriſq; inutiles erant, ſtrictis autem enſibus dimicabant. Neq; conflictu diſcerni poterat, ex qua parte quiſque pugnaret, permixtis viris & propter anguſtias permutatis, cum & vocis intellectum magnitudo confunderet, multaq; mors eſſet vtrinque, armaq; ſimul & cadauera iacentium conculcata frangerent præliantes. Semper autem ſi bellum fluctuans grauaſſet alteram partem, potiorum exhortatio & inferiorum conqueſtio naſcebatur. Neque aut fugæ aut perſecutioni locus erat: ſed propinquæ mutationes confligentium, & inclinationes permixtæ fiebant exercitus. Qui verò inter primos ſtetiſſent, aut occidendi aut moriendi neceſsitatem habebant, quod refugere non dabatur. nam & poſteriores vtriuſque partis, ſuos in frontem vrgebant, nullumq; inter dimicantes bello vacuum interuallum reliquerant. Cum autem Judæorum animi Romanorum peritiam vincerent, iamq; omninò tota acies pelleretur (à nona enim hora noctis ad ſeptimam vſque diei pugnabant) hi quidem omnes ſimul excidij periculum pro*

Antoniam Romani inuadunt.

Prope templi adytũ validiſſima pugna committitur.

Anguſtiæ ad pugnandum perincommodæ.

nutrimento

nutrimento virtutis habebant: Romani verò exercitus parti (nondum enim ascenderant legiones, illisq; spes pugnantium nitebatur) satis esse visum est in praesentia, Antoniam obtinere. An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

CAP. III.

De Iuliano Romano milite insigni fortitudine.

IVLIANVS *verò quidam centurio ex Bithynia non ignobilis, quem in illo bello & armorum peritia & viribus corporis & animi spiritu omnium fortissimum ipse cognoui, vbi Romanos iam cedere & malè repugnare conspexit (propter Titum autem apud Antoniam stabat) subitò prosilijt, iamq; Judæos vincentes solus ad interiorem vsq; templi angelum persecutus est. Fugiebat autem vniuersa multitudo, neq; vim eius neq; audaciam hominis esse opinantes. At ille per medios ruens, quos alios aliò diiecerat, ipsos quos occupasset interficiebat: eaq; facie nihil Cæsari admirabilius, aut alijs horribilius visum est. Verùm & ipsum profectò fata persequebantur, quæ ab homine vitari non possunt. Calceos nanq; habens, creberrimis atq; acutis clauis, vt cateri solent milites, fixos, dum strato saxeis crustis solo curreret, labitur: magnoq; cum armorum sono deiectus, in tergum fugientes reduxit. Et Romanorum quidem clamor ex Antonia sublatus est, saluti eius metuentium: Judæi verò multis simul gladijs & hastis vndiq; feriebant. Ille autem multam quidem ferri vim scuto excipiebat: sæpè autem conatus erigere se, percutientium multitudine reuolutus est, & iacens tamen gladio multos perculit. nec enim citò peremptus est, quandoquidem galea & thorace omnia membra neci opportuna septus erat. nanq; diu ceruicem contraxerat, donec concisis alijs eius membris membris remisit vires, cum ei nemo auderet succurrere. Nimius autem dolor Cæsarem tenuit, vbi tantæ fortitudinis virum in conspectu tantæ multitudinis vidit occidi: & quod locus se quidem intercludebat auxilium ferre cupientem: alios autem, ne possent, metus impediebat. Iulianus igitur diu cum morte luctatus, cum non paucos interfectorum suorum saucios reliquisset, ægrè peremptus est: magna sui gloria, non apud Romanos tantum & Cæsarem, verùm apud hostes quoq; relicta. Judæi verò etiam mortui rapto corpore, Romanos in fugam versos, in Antoniam concluserè. Fortiter autem in eo prælio decertauere, Alexas quidem & Gyphthæus, ex agmine Joannis: ex parte verò Simonis, Malachias, & Mertonis filius Judas, & Sosæ filius Jacobus, dux Idumæorum: Zelotæ verò fratres duo filij Iairi Simon & Iudas.*

Fortitudo insignis Iuliani.

Iulianus dum strato saxeis crustis solo currit, labitur.

Mors Iuliani.

Heroes inter Iudæos.

CAP. IIII.

Iosephi oratio pro deditione Iudæorum & profugium eorum.

TITVS *autem militibus suis imperat Antoniæ fundamenta diruere, facilemq; ascensum cuncto exercitui præparare. Ipse verò Iosepho ad se vocato (namq; audierat eo die qui erat mensis Iulij septimus decimus, diuinam obseruãtiam, quæ entelechismos vocatur, virorum penuria defuisse, eaq; re populum nimis dolere) iterum dici Ioanni præcepit quæ ante mandauerat: quòd etiam si quis eum pugnandi æquus amor teneret, cũ qua placeret ei multitudine, ad bellũ progredi liceret: dum modo nõ vnà secũ & ciuitas interiret simul & templũ: sanctũ tamen locum violare desineret, néue in Deũ nefas admitteret. Potestatẽ autem haberet si vellet*

Titus Ioannem ad bellum progredi iubet, ne vnà secum & ciuitas interiret simul & templum.

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

si vellet, sacra intermissa celebrare per Judæos quos ipse delegisset. Itaque Iosephus, ne soli Joanni hæc intimarentur, sed etiam pluribus, vnde exaudiri posset constitit, & mandata Cæsaris Hebraico sermone disseruit. Multum autem eos quò patria parcerent precabatur, ignemq; depellerent iam templo contiguum, Deoq; vota redderent consueta. His dictis populus tristitia simul & silentio tenebatur. Multis autem conuicijs tyrannus Josepho cum execrationibus lacerato, postremò addidit, nunquam sibi excidium esse metuendum, quoniam Dei ciuitas esset. Atque cum exclamatione: sanè verò, inquit Iosephus, eam puram Deo conseruasti, inuiolataq; sancta manere: nec in eum cuius speras auxilium, quicquam impium deliquisti: sed solennia sacra consequitur. Et si quidem tibi quisquam quotidianum auferat cibum, impium eum hostem putabis: Deum verò, quem perpetua religione priuaueris, belli auxilio speras futurum? Et Romanis peccata imputas? qui nostras leges etiam nunc tuentur: & quæ ipse intercidisti sacra, Deo reddi compellunt. Quis non inopinatæ mutationis causam gemat, ac defleat ciuitatem? cum alieni quidem, hostesq; impietatem tuam corrigant: tu verò Judæus, & inter leges educatus, illis quoq; in hæs seuior inueniaris. Atqui Joannes etiam pœnitere malorum, non est turpe in rebus extremis: bonumq; tibi exemplum patriam seruare cupienti propositum est, Iechonias Rex Iudæorum: qui quondam Babylonijs bellum sibi inferentibus, sponte ciuitate priusquam caperetur excessit, & cum cognatione sua voluntariam captiuitatem sustinuit, ne hæc sancta hostibus proderet, Deique domum videret exuri. Ob hoc sacra Iudæorum commemoratione laudatur: eumq; memoria transmissa per secula semper noua immortalem posteris tradit. Bonum o Ioannes exemplar, & si periculum præstò sit: ego autem veniam quoque tibi à Romanis spondeo, dum memineris, quòd gentilis moneam, & Iudæis ista promittam, spectarique oporteat, quis sit autor, & vnde consilium. Absit enim vnquam me ita captiuum viuere, vt genus aut leges patrias obliuiscar. Rursum indignaris & clamas, mihiq; maledicis. Etiam acerbiora mereor, qui hæc aduersus fata suadeo, deique sententia condemnatos seruare contendo. Quis ignorat scripta veterum prophetarum, & responsum impendens miserrimæ ciuitati? Iam tunc enim eius excidium prædixere, cum quis homicidium gentile cœpisset. Vestrorum autem cadauerum non ciuitas tantum, sed etiam templum omne repletum est. Deus planè, Deus ipse cum Romanis ignem sibi lustrationis infert, totque scelerum plenam exurit ciuitatem. Hæc Iosepho cum fletu & lacrymis prosequente, vox eius singultibus interrupta est. Et Romani quidem miserati dolorem, admirati sunt. Ioannes autem eiusq; socij magis contra Romanos irritabantur, illum quoque capere cupientes. Nobilium tamen plurimos commouit eius oratio. Et nonnulli quidem seditiosorum custodias formidantes, locis suis manebant, iamdudum certi de suo pariter & ciuitatis exitio. Fuerunt autem, qui capto discessionis tempore, ad Romanos confugêre: in quibus erant Pontifices Iosephus & Iesus. Filij verò Pontificum, tres quidem Ismaëlis, cui apud Cyrenen fuerat caput absciſum, & Matthia quatuor: alterius verò Matthia vnus, qui post interitum patris aufugerat, quem Simon Giora cum tribus filijs, vt suprà dictum est, interemit. Multi autem nobiles cum Pontificibus defecere: eosq; imperator cùm per alia humanè susceptit, tum sciens in alienigenis moribus illis versari molestũ esse, in Gophnam dimisit, vt ibi manerent

Ioannis in Iosephum conuitia.

Iechonias voluntariam Babylonicam captiuitatem sustinet.

Fato, Deiq; sententia vrbem interituram.

Iosephi vox singultibus interrupta.

Iudæorum nobilium plurimi ad Romanos confugiunt.

Cæsaris in transfugas humanitas.

nerent interim, multas etiam pollicitas possessiones cuiq; peracto bello se redditurum. Illi quidem in destinatum municipium lati cum omni cautione discedunt. His autem in ciuitate non visis, rumor seditiosis iterum diffamatus est, quòd Romani transfugas occidissent, vt hoc metu videlicet à fuga reliquos deterrerent. Et paulisper quidem hæc calliditas eorum, sicut antea, valuit, timor autem profugere cupientes inhibuit. Rursus autem postquam eos Titus reuocatos à Gophna cum Iosepho murum circumire, & populo conspici iussit, multi ad Romanos fugiebant. In vnum verò congregati, & ante Romanos stantes, cum lacrymis atque vlulatu seditiosos rogabant, primo quidem vt in ciuitatem Romanos susciperent, patriamq; seruarent. si hoc displiceret, saltem de fano exirent, templumq; sibi liberarent. Nec enim ausuros sine maxima necessitate Romanos ignem sanctis immittere. His illi magis aduersabantur, multaq; in transfugas vociferati conuicia, supra sacras portas iacula & balistas & saxorum disposuere tormenta, vt omne quidem circum fanum spatium multitudine mortuorum sepulcro, templum verò ipsum castello simile videretur. In loca verò sancta & inaccessa, cum armis adhuc & manibus gentili cade calentibus insiliebant: & ad hanc processere legis iniuriam, vt quam Iudæos indignationem oporteret exercere, si hæc Romani admitterent: ea tunc in Iudæos propria sacra temerantes, vterentur Romani milites. Nemo sanè fuit eorum, qui non cum honore templum aspiceret, atque adoraret: latronesq; optaret, antequam immedicabile malum contingeret, pœnitere. Titus autem dolens vicem eorum, iterum Ioannem eiusq; socios increpabat, dicens: Nónne vos, o sceleratissimi, cancello sanctum locum protexistis? Nónne literis Græcis ac nostris incisas tabulas constituistis, quibus ne septa cuiquam transgredi liceret edicitur? Nónne eos qui transissent, quamuis Romanus quis esset, vobis necare permisimus? Quid igitur in eo etiam mortuos conculcastis, o nocentissimi? Aut cur templum & externi & gentilis sanguinis cõfusione polluistis? Testor ego patrios Deos, & si quis vnquam hunc locũ ante aspexit, (nunc enim neminẽ credo) itemq; testor & exercitum meum & Iudæos qui apud me sunt, & vosipsos, quòd non ego vos violare hæc compellam: quin & si locum acies vestra mutauerit, neq; accedet ad sancta quispiam Romanorum, neq; quicquam in eorum contumeliam faciet. seruabo autem vobis etiam templum nolentibus.

An. mũdi 4034. A nato Christo 72.

Transfugæ cum lacrymis & vlulatu seditiosos Iudæos rogant.

Templum castello simile.

Titus Ioannem eiusque socios alloquitur.

Titus Iudæis nolentibus templum seruare conatur.

CAP. V.

De iterata pugna, exstructis aggeribus, & excursionibus Iudæorum.

HÆC Iosepho internunciante principis dicta, latrones ac tyranni existimantes non beneuolentia, sed timiditate hos sermones fieri, in superbiam tollebantur. Titus autem, qui neq; seipsos miserari eos, neq; templo parcere prospiciebat, rursus bellum gerere decreuit inuitus. Sed vniuersum quidem his militem, quòd locus eum non caperet, inferre non poterat. Tricenis autem de singulis centurijs viris fortissimis lectis, etiam chiliarchis singulis millenos attribuit: hisq; duce præposito Cereali hora noctis nona iubet in custodias impetum fieri. Cum autem ipse quoq; in armis esset, vnaq; descendere statuisset, amici eum propter periculi magnitudinem ducumq; dicta continuerunt. plus enim operis eum in Antonia præsidentem militum certamini facturũ esse dixerunt, quàm si periculum subisset: omnes enim fore sub oculis imperatoris optimos bellatores. His dictis paruit. Deinde

Titus tricenis de singulis centurijs viris fortissimis lectis, in custodias impetum fieri iubet.

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

ob hoc ſolùm ſe manere locutus ad milites, vt de eorum virtute iudicaret: ne aut fortis quiſquam indonatus abiret, aut contra impunitus ignauus lateret, ſed omnium ſpectator ac teſtis fieret ipſe, qui & vlciſcendi & remunerandi eſſet dominus: illos quidem ad aciem hora qua ſupra memoratum eſt, dimiſit. Progreſſus autem ad ſpeculam in Antonia quid fieret expectabat. Verùm hi qui miſſi fuerant, non ita, vt ſperabant, ſomno oppreſſos inuenere cuſtodes: ſed coortis cum clamore, confeſtim manus conſeruere, excubitorum autem tumultu excitati cæteri cæteruatim excurrêre. Itaq; primorum quidem impetum excipiebant Romani: qui autem illos ſequerentur, in agmen proprium incidebant, multisq; ſuorum velut hoſtibus vtebantur. Vocis namq; agnitionem confuſus partium clamor, oculorum autem ſingulis nox ademerat: cum præterea quoſdam furor cæcos, alios iracundia, alios timor efficeret: idcirco obuium quenque ſine diſcretione feriebant. Romanis quidem ſcutorum coniunctione ſeptis, & per globos proſilientibus, ignoratio minus nocebat: ſigni enim ſui quiſque meminerat. Iudæi verò diſiecti tàm impetus quàm receſſus temerè facientes, ſæpe imaginem inter ſe hoſtium alijs alij demonſtrabant: cum reuertentem ſuum quiſque per tenebras, quaſi Romanum aggredientem exciperet. Denique plures à ſuis quàm ab hoſtibus ſauciati ſunt, donec orto die, viſu iam pugna diſcerneretur: & in acie ſtantes ordine, ſagittis atque telis vterentur. Neutri verò cedebant, neque labore fatigabantur. Sed Romani quidem & ſigillatim, & multi ſimul in conſpectu imperatoris de virtute certabant: illumq; diem ſibi quiſq; promotionis initium fore putabat, ſi fortiter dimicaſſet. Iudæis autem & proprium cuiuſque periculum, & quod templo metuerent, miniſtrabat audaciam: quod tyrannus ſtans hos rogaret, alios verberaret; & ad pugnandum interminationibus incitaret. Cominus autem plerunq; pugnatum eſt, ſed citò & breui momento prælia mutabantur. neutra enim pars prolixũ fuga ſpatium vel perſecutionis habebat. Pro ſuorum autem euentu ex Antonia tumultus erat, & confidere ſuperantibus, & ſtare ſi fugerent, acclamantium: eratq; veluti quoddam belli theatrum. nec enim vel Titum ad alios, qui vnà erant quicquam eorum quæ in pugna gerebantur latebat. Poſtremò nona hora noctis cœpto prælio, quinta diei diſſoluti ſunt, cum neutri eo loco vnde pugnam iniere certa fuga ceſſiſſent, verum mediam in ancipiti prælio victoriam reliquiſſent. Romanorum quidem plurimi nobiliter decertarunt. Iudæorum verò partis quidem Simonis, Iudas Mertonis filius, & Simon Ioſiæ: Idumæiq; Iacobus, & Simon, hic Cathlæ filius, Iacobus autem Soſæ: de Ioannis autem ſocijs Gyphthæus & Alexas: & de Zelotis, Simon filius Iairi. At Romanorum reliqua manus, die ſeptimo ſubuerſis Antoniæ fundamentis, latam viam vſque ad templum fecit. admotaq; muro legiones, mox aggeres inchoabant: vnum contra interioris templi angulum, qui ad ſeptentrionem orientemq; ſpectabat: alterum contra exedram, ad aquilonis partem inter duas portas ædificatam. aliorum duorum vnum contra porticum occidentalem templi exterioris, alterum contra ſeptentrionalem. Magno tamen opus cum labore ac miſerijs proficiebat, cum materias à centeſimo vſque ſtadio deportarent. Interdum autem inſidijs ladebantur, cum ipſi quidem vincendi facultate minimè cauerent, Iudæis verò propter deſperationem ſalutis audacioribus vterentur. Nonnulli enim equitum, quoties ad ligna ſiue fœnum colligendum exiſſent, interea dum id facerent, equos ſuos frenis exutos

Titus ad ſpeculam in Antonia progreſſus, quid fieret, expectat.

Citò & breui momento prælia mutantur.

Media victoria in ancipiti prælio relicta.

Aggeres quatuor è regione templi extructi.

Romanorum equos Iudæi rapiunt.

exutos pasci sinebant: quos Judæi per cuneos erumpentes rapiebant. Itaq; cum id crebrò fieret Cæsar existimans, quod erat verum, negligentia suorum magis quàm Judæorum virtute rapinas contingere, tristi animaduersione cæteros ad equorum custodiam reuocare statuit: vnoq; milite qui equum perdiderat morte damnato, eo metu equos suos cæteris conseruauit. Nunquam enim eos posthac in pascua dimittebant, sed tanquam natura his connexi ad necessitatem egrediebantur. Illi quidem templum oppugnabant, aggeresq; erigebant. Altera verò die post eorum ascensum, multi seditiosorum, quos rapina defecerant & fames vrgebat, congregati, in præsidia Romanorum, quæ Eleon montem versus collocata erant, circa vndecimam diei horam impetum faciunt. Sperabant enim primo quidem inopinatos, deinde curandi corporis causa quiescentes, facile decipi posse. Verùm cognito illorum conatu, Romani de proprijs custodijs celeriter collecti obstabant eis, murum transcendere ac perrumpere violenter ambitum conatis. Conflato autem vehementi prælio, & alia multa ab vtraq; parte fortiter gesta sunt: cum Romani præter fortitudinem etiam bellandi peritia, Iudæi verò immoderato impetu & effrenatis animis vterẽtur. Dux autem his pudor erat, illis necessitas. nam & amittere Iudæos, veluti laqueis irretitos, Romanis turpissimum videbatur: & illi vnam spem salutis, si murum vi perrumpere possent, habebant. & quidam ex ala equitum, Pedanius nomine, Iudæis in fugam versis, atque in vallem coactis equo in aduersum montem à latere incitato præteruectus, rapit vnum ex hostibus fugam petentem, iuuenem & grauem corpore, & armis vndique septum, talo comprehensum. Tantum se inclinauit equo currente, tantamq; dexteræ vim itemq; cæteri corporis, & equestris peritia demonstrauit. Iste quidem tanquam munus aliquod rapuisset, captiuum ferens, ad Cæsarem venit. Titus autem vires eius qui ceperat admiratus, & captiuo, quia murum aggredi tentauerat supplicio tradito, ipse templi oppugnationem curabat, vtq; aggeres maturè fierent perurgebat. Inter quæ Iudæi aduersis prælijs malè tractati, tumescente paulatim bello & in templi serpente perniciem, sicut in putrefacto corpore assolet, membra peste occupata, prauenientes ne vlterius procederet, abscindebant. Porticus enim parte, quæ ab Aquilone in orientem pertinens Antoniæ iungebatur, incensa, deinde ad viginti ferè cubitos abrupere, immisso sanctis incendio manibus suis. Biduo autem post, prædicti mensis vicesimo & quarto die, Romani porticum inflammauere: & vsque ad quartum decimum cubitum igne progresso, Judæi similiter culmen abijciunt, neque omninò recedentes ab operibus, & Antoniæ continentia dirimentes, cum liceret eis ac deberent incendium prohibere. Itaque immisso igne, cursum eius otiosè pro sua vtilitate metiebantur. Circa templum autem nunquam prælia cessauere: sed frequens erat paulatim contra se excurrentium pugna. Iisdem autem diebus, quidam ex Iudæis, vir & corpore breuis, & vultu despicabilis, tamq; genere quàm rebus alijs vilissimus, Ionathas nomine, progressus ad Ioannis Pontificis monumentum, cum alia multa superbè ad Romanos prolocutus est, tum quem fortissimum haberent ad singulare prælium prouocauit. At qui contra stetere, multi quidem dedignabantur: erant autem inter eos (vt assolet) etiam qui timerent: quosdam verò non inconsulta mouebat ratio, cum mortis cupido non debere confligere. Nam qui de salute desperassent, eos neque cautos impetus habere, neque Deum vereri: & cum his in discrimen venire, quos neque vincere

An. mundi 4034. Anno Christo 72.

Romanorum equos Iudæi rapiunt.

Iudæorum & Romanorum ad montem Eleon pugna.

Pedanius vir fortis & eques peritus.

Captiuus supplicio affectus.

Iudæi templi porticus incendunt.

Iudæi immisso igne, cursum eius otiosè metiuntur.

Ionathas Romanorum fortissimum ad singulare certamen prouocat.

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

magnum sit, & vinci cum dehonestamento periculosum, non fortitudinis sed ferocitatis videri. Quum autem diu nemo procederet, multaq; Iudæus eorum timiditati illuderet, homo arrogans & superbus, Romanus ex ala equitum nomine Pudens, insolentiam eius exosus, fortasse autem etiam corporis breuitate sublatus, incõsultè prosilijt: & cæteris commissa cum eo pugna risum prabuit, à fortuna proditus. Lapsum enim Jonathas interfecit: deinde pede supra mortuum posito, laua scutum, dextraq; cruentum gladium corruscabat: armisq; cum fremitu concussis, exercitui & iacenti insultans, spectantes Romanos increpabat: donec eum tripudiantem & vanaiactantem, Priscus centurio sagitta transfixit: eoq; facto, & Judæorum & Romanorum clamor varius excitatus est. Ille autem dolore in vertiginem tortus, supra corpus hostis incubuit: belliq; felicitatem ratione carentem, quàm velox vltio sequeretur ostendit.

Pudens cum Ionatha pugnat, & interficitur.

Ionathan Priscus centurio sagitta transfigit.

CAP. VI.

Romani flammis pereunt dolo Iudaico, & de Artorio quodam.

SEDITIOSI *verò templum tenentes apertè quidem & quotidiè militibus in aggeribus positis repugnabant. Vicesimo autem septimo die prædicti mensis, huiusmodi dolum excogitant. Occidentalis porticus spatium, quod inter culmen & trabes erat vacuum, syluis aridis, itemq; sulfure ac bitumine repleuere. Deinde velut oppressi cedebant. Quare multi quidem temerarij fugientibus instabant, & in porticum ascendere positis scalis nitebantur. qui verò prudentiores erant, nullam fugæ causam Judæis fuisse cogitantes, locis suis manebant. Verùm porticu repleta his qui ascenderant, ignem immittunt Iudæi. excitataq; vndiq; subitò flamma Romanos & qui extra periculum steterunt ingens stupor inuasit, & desperatio quos incendium ceperat occupauit. flammis enim cincti semetipsos retrorsum in oppidum, alij verò in hostes præcipitabant: multi spe salutis desilientes in puteos, ilicò debilitabantur: alios, dum conantur, præueniebat incendium: alij ferro flammam anteuertebant. statim verò & alios fugientes ignis comprehendebat, plurimum peruagatus. Cæsarem verò licet morientibus indignaretur, quòd iniussi porticum ascenderant, misericordia tamen eorum tetigit. Cumq; nemo prohibere posset incendium, hoc erat tamen solatio pereuntibus, quia videbant eius dolorem, pro quo ipsi animam perderent. Vociferans enim & ante alios prosiliens, & comites suos quàm possent auxilium ferre obsecrans, cernebatur Eiusq; voces & affectiones quisque, velut aliquam præclarissimam sepulturam, secum auferens moriebatur. Nonnulli tamen recepti in partem porticus latiorem, flammarum quidem periculum euasere. obsessi autem à Judæis, cum diu saucij restitissent, postremò vniuersi cecidêre. Post omnes autem quidam iuuenis, nomine Longus, toti huic ornamenti fuit calamitati: & quamuis sigillatim digni sint memoria qui periere, omnium tamen fortissimus demonstratus est. Quem Iudæi quidem, & quia fortis erat, & quia interficere eum cupiebant, ad se descendere promissa fide hortabantur. Frater verò eius Cornelius, qui ex altera parte stabat, ne gloriam suam Romanamq; militiam dehonestaret, orabat: cui magis obtemperauit: sublatoq; altius gladio, vt ab vtrisque partibus cerneretur, semetipsum occidit. Eorum autem quos ignis obsederat, Artorius quidam calliditate seruatus est. Appellato enim clara voce Lucio quodam, commilitone & contubernali suo: hæredem te, inquit, relinquo totius*

Iudæi porticus spatium syluis aridis, sulfure ac bitumine replent.

Romanorũ in flamma calamitas.

Cæsarem Romanorum in flamma constitutorum misericordia tangit.

Longus semetipsum occidit.

totius patrimonij mei, si me exceperis. Cum autem ille prompto animo accurriſſet, ipſe quidem qui ſe in eum proiecerat, vixit: Lucius verò pondere oppreſſus, conſtratoq; lapidibus ſolo alliſus, continuo moritur. Ea calamitas pauliſper quidem Romanis triſtitiam comparuit, in poſterum tamen cautiores effecit, & aduerſus Iudæorum inſidias iuuit, quibus plerunque loca moresq; hominum neſcientes ladebantur. Exuſta eſt verò porticus ad turrim vſque Ioannis, quam ille belli tempore quod cum Simone gerebat, ſupra poſtes qui in Xyſtum ducerent adificauerat. reliquum verò Iudæi, poſtquam conſumpti fuerant qui aſcenderant, abſciderunt. Poſtero autem die Romani quoque, porticum qui in Boreæ parte fuit, ad orientalem vſque totam incendunt: continentem angulos eius, quæ appellatur Cedronos, ſuper vallem adificata: vnde etiam profundæ erat & horribilis eius altitudo.

An. mũdi 4034
A nato Chriſto 72.

Lucius moritur, Artorius verò callidita-te ſeruatur.

Porticus templi exuſta.

CAP. VII.

De fame Iudæorum.

IRCA templum quidem ita ſe res habebant. Eorum verò qui per ciuitatem fame corrumpebantur, infinita multitudo moriebatur. Inenarrabiles autem clades eueniebãt. Per ſingulas nanq; domos, ſicubi aliqua veſtigia cibi apparuiſſent, bellũ ilico gerebatur: & amiciſſimi inter ſe ad manus veniebant, miſeris diripientes animis viaticũ. Fides autem penuria nec morientibus habebatur: ſed etiam quos viderent expirare, ſcrutabãtur latrones: ne quem forte cibũ ſinu occultans quiſpiam, moreretur. Ipſos autem ſpes egeſtate victus hiantes, veluti canes rabidos decipiebat: & impingentes in oſtia, tanquam ebrij ferebantur, eaſdemq; domos bis ac ter eodem momento deſperatione inquietabant: omniaq; dentibus neceſſitas ſubigebat: & ea colligentes quæ nullum, quamuis ſordidiſſimum mutorũ animalium, non horreret, comedere patiebantur. Denique nec cingulis nec calceamentis abſtinuere, coriaq; ſcutis detracta mandebant. Quinetiam fœni veteris laceramenta victui habebantur: cuius nonnulli exiguum pondus quatuor Atticis venundabant. Et quid opus eſt famis improbitatem ex rebus anima carentibus demonſtrare? Factũ enim relaturus ſum, neq; apud Græcos, neq; apud Barbaros cognitum, & dictu quidem horrendum, auditu verò incredibile. Itaq; libenter hanc calamitatem intermitterem, ne mentiri me poſteri æſtimarent, niſi teſtes multos haberem: & fortaſſe frigidam referrem gratiam, parcius ea diſſerens, quorum fata perpeſſa eſt.

Inteſtinum bellum Iudæorum fame percuntium.

Calceamenta, coriâ ſcutis detracta, vetusq; fœnum Iudæorum cibus.

CAP. VIII.

De muliere quæ per famem filium coxerat.

MVLIER quædã ex numero trans Iordanem habitantium incolarũ, Maria nomine, Eleazari filia de Vico Vete Zobra, quod ſignificat domus hyſſopi, genere ac diuitijs nobilis, cum alia multitudine fugiens in Hieroſolymam recepta, cum cæteris obſidebatur. Huius alia quidem bona tyrãni diripuerunt, quæ ex tranſamnanis locis in oppidum comportauerat. Reliquias verò conditorũ, & ſi alimenta reperiſſent, irrumpentes domum eius ſatellites, quotidie auferebant. Grauiter autem mulier indignabatur: propterea q; ſæpiſſimè raptoribus maledicens. & imprecans, eos contra ſe vehementius iritabat: cum neque iratus, neque miſerans, eam quiſquã vellet interficere. Sed victum quidem parando alijs

An.mũdi 4034 A nato Christo 72.

parabat: vndique autem adempta iam erat ei etiam rapiendi facultas, famesq; viſceribus & medullis irrepſerat. Plus verò quàm fames iracundia ſuccendebat. Igitur vi animi ac neceſſitate impulſa, rebus aduerſis contra naturam excitatur: raptoq; filio, quem lactentem habebat, miſerum te, ait, infans, in bello & fame & ſeditione cui te ſeruauero? Apud Romanos etiam ſi vixeris ſeruiturus es: fames autem prauenit ſeruitutem: his verò ſeditioſi ſauiores ſunt. Eſto igitur mihi cibus, & ſeditioſis furia, & humana vitæ fabula, quæ ſola deeſt calamitatibus Iudæorum. Et hoc ſimul dicens, occidit filium, coctumq; medium comedit, adopertum verò reliquum ſeruauit. Ecce autem aderant ſeditioſi, & contaminatiſſimi nidoris odore capti, mortem ei ſtatim, niſi quod paraſſet, oſtenderet,

Matris priuſquàm filium occidit, colloquium.

Seditioſi cibũ à matre paratũ poſcunt.

minabantur. Illa verò bonam partem ſe reſeruaſſe reſpondens, aperit filij reliquias. Illos autem confeſtim horror cœpit atq; dementia, viſuq; ipſo diriguerunt. At mulier: & hic, inquit, eſt verè filius & facinus meum, comedite: nam & ego comedi. Nolo vt ſitis aut fœmina molliores aut matre miſericordiores. Quòd ſi vos pietatem colitis, & mea ſacrificia repudiatis, ego quidem comedi, reliquum eius me manebit. Poſt hæc illi quidem trementes exierunt, ad hoc ſolum timidi, vixq; hoc cibi matri ceſſere. Mox autem repleta eſt eo ſcelere tota ciuitas: & vnuſquiſque ante oculos ſibi cladem illam proponens, tanquam hoc ipſe admiſiſſet, horrebat. Ab omnibus autem quos fames vrgebat, properabatur ad mortem & beati appellabantur, qui prius quam id paterentur interiiſſent. Citò autem Romanis etiam nunciata eſt illa calamitas: eorumq; alij non credebant, alij miſerabantur, multos autem vehementius eius gentis odium cepit. Cæſar autem ſuper hoc Deum placabat: ſiquidem Iudæis pacem obtuliſſet, eisq; liberam propoſuiſſet omnium obliuionem quæ commiſerant. Illos autem pro concordia ſeditionem, bellum pro pace, pro ſatietate atque opulentia famem optaſſe: & qui p[illegible]ijs manibus templum, quod ipſe eis ſeruaſſet, incendere cœperant, huiuſmodi alimentis eos eſſe digniſſimos. Veruntamen ſcelus huius nefandi victus, ruina ſeſe patriæ operturum: neque relicturum in orbe terræ, vt ſol inſpicia ciuitatem, in qua matres ſic veſcerentur. Ante matres autem patribus huiuſmodi alimenta

Calamitas Romanis nunciata.

4. Regum 6. Ant. lib. 9. cap. 4.

alimenta deberi: qui nec post eiusmodi clades arma deponerent. Simul hæc dicens, desperationem hostium reputabat, nec eos sanam mentem recepturos existimabat, qui cuncta iam pertulissent, quibus antequam ea paterentur, mutare sententiam sperabantur.

An. mūdi 4034. A nato Christo 72.

CAP. IX.

De expugnatione muri & incendio Templi.

OCTAVO autem die mensis Augusti, cum duæ legiones aggeres perfecissent, ad exedram occidentalem templi exterioris admoueri arietes iussit: cū diebus antè sex, qui firmissimus erat aries, parietem sine intermissione pulsando, nihil omnino profecisset. Verùm & huius & caterorū magnitudinem structura lapidum superabat. Septentrionalis autem portæ alij fundamēta suffodiebant: multumq; fatigati, exteriores tantum lapides euellere potuere, ab interioribus autem portæ sustinebantur. tamq; diu mansere, donec instrumentorum & vectium conatibus desperatis, Romani scalas porticibus applicuere. Judæi verò præuenti, ne eas subire prohiberent, cum his congressi dimicabant. Et alios quidem retrò depellentes præcipitabant, accedentes alios subsidio trucidabant. multos de scalis egredientes, prius quàm se scutis obtegerent, ferientes gladijs præueniebant, nonnullas autem scalas armatorum plenas, in latus declinantes, dejiciebant. Vnde Romanorum quoq; non parua cædes sequebatur. Alij signis ablatis pro his decertabant, rapinam eorum grauissimæ fore turpitudini ducentes. Postremo tamen Iudæi & signis potiuntur: & eos qui vnà ascenderant interficiunt, cateri verò clade intereuntium perterriti descendunt. Romanorum quidem nemo non aliquo facto opere procubuit. Seditiosorū autem, qui prioribus prælijs etiam tunc fortiter pugnauerunt, & præterea Eleazarus fratris Simonis tyranni filius. Titus autem cum videret se alieno templo cum damno & nece militum parcere, ignem portis subjci iussit. Inter hæc autem ad eum profugi veniunt, Ananus Ammiantinus, Simonis satelles crudelissimus, & Archelaus filius Magadati: idcirco deprecantes veniam, quod Iudæos victores reliquerant. Titus autem, cum hanc eorum in Iudæos crudelitatem audiuit, vtrunq; obtruncare decreuit. Dicebat enim necessitate, non voluntate venisse: nec salute dignos esse, incensam ipsorum causa patriam deserentes. Veruntamen cohibuit iracundiam fides, eosq; dimisit: sed non eo loco habendos, quo etiam ali's credidit. Jam verò portis milites ignem admouerant, liquefactóque argento cito lignum flammæ absumpserant, cum subito auctæ proximas inde porticus corripuere. Judæis verò ignem circum se videntibus, corpora simul animique ceciderunt: & stupore attoniti, adiuuare quidem vel extinguere nemo conatus est: stantes verò aspiciebant, nec tamen his quæ absumerentur dolentes, saltem vt quod reliquum esset saluum haberent, animum colligebant. Illo quidem die, & quæ secuta est nocte, crescebat incendium: paulatim enim nec simul vndique inflammari porticus potuerunt. postero autem die Titus parte militum iussa incendium restinguere, pérque proxima portis loca viam sternere, vt facilior agminibus esset ascensus, rectores ad se conuocat: sexq; collectis qui erant proceres, Tiberio Alexandro totius militiæ præfecto, & Sexto Cerealí quintæ legionis præposito, & Largio Lepido decimæ, & Tito Frigio quintædecimæ, cum quibus erat etiam Aeternius Fronto magister duarum Alexandrinarum legionum & Marcus

Romanos Iudæi vincunt, eorumq; signis potiuntur.

Simonis satellites duo ab eo deficiunt.

Iracundiam Titi fides cohibet.

Iudæorum nemo incendium extinguere conatur.

Titus rectores ad se conuocat.

An. mũdi 4034. A nato Christo 72.

& Marcus Antonius Iulianus procurator Iudæa, congregatisq; præterea chiliarchis & procuratoribus, consilium de templo proposuit. Alijs quidem videbatur lege belli vtendum esse: nunquã enim Iudæos à nouis rebus posse desinere templo manente, quò omnes vbicunq; essent colligerentur. Nonnulli si templum reliquissent Iudæi, neque armis pro eo quisquam certaret, conseruandum esse suadebant: si verò id pugna obtinuissent, ignibus consumendum: quoniam castellũ iam videretur esse non templum: & piaculum non ipse, verum illi qui id fieri coegere, committerent. Tito autem, nec si superstantes dimicarent Iudæi, pro hominibus anima carentia vlciscendum esse dicente, neque se vnquam tantum opus incensurum: iam enim Romanorum fore hoc damnum, sicut ornamentum quoque fore imperij, si maneret: iam certi quid vellet, ad eius accedunt sententiã, Fronto, Alexander & Cerealis. Tunc quidem consilium dimisit: iussisq; militibus quiescere, itemq; ducibus vt his in procinctu validioribus vteretur, viam sternere per ruinas lectis ex cohortibus imperat, ignemq; restinguere. Illo quidem die Iudæos labor timorq; ab impetu continuit. Postero autem collectis viribus, & recepta fiducia, per orientalem portam contra templi exterioris custodes, secunda hora diei procurrunt. Illi autem primam quidem coitionem fortiter excepere: septiq; scutis, à fronte murum condensa acie imitantur: certum tamen erat eos non diu duraturos, quòd & multitudine infestantium & animis vincerentur. Cæsar autem prius quàm verteretur acies (nam pugnam ex Antonia prospectabat) cum equitibus lectis venit auxilio, impetum verò eius non sustinuere Iudæi: sed primis interfectis, pleriq; fugam petunt: & cedentibus quidem Romanis, reuertentes instabant: cum autem illi retorsissent: iterum refugiebant: donec circa horam quintam, Iudæi vi coacti templum introire conclusi sunt. Titus autem discessit in Antoniam, decreto postridie mane cum omni exercitu aggredi, templumq; oppugnare. Sed id plane Dei sententia iamdudum igne damnauerat: euolutis q; temporibus aderat fatalis dies, qui erat decimus mensis Augusti, quo etiam prius à Rege Babyloniorum fuerat concrematum. A domesticis autem causam principiumq; sumpsit incendium. Nam cum paulisper Titi discessu seditiosi quieuissent, Romanos rursus aggrediuntur, custodumq; templi cum ignem exterioris fani restinguentibus pugna committitur. Hiq; Iudæis in fugam versis, vsq; ad templum accesserunt.

Titus consilium de templo proponit.

Titus Romanis cum equitibus lectis auxilio venit.

Templum ab Romanis, decimo mensis Augusti die, quo etiã prius à Babyloniorũ Rege, concrematur.

CAP. X.

Quemadmodum Templum incensum est inuito Tito.

HIc itaq; tunc militũ quidã, non expectato cuiusquã edicto, neq; tantum facinus veritus, sed diuino quodã motus impetu, à contubernali suo sustollitur: & ex ardente materia raptum ignem in fenestrã inserit aureã, vnde ad membra circum templũ ædificata de septentrionali regione aditus erat. Flamma verò excitata, Iudæorũ quidem calamitate dignus clamor exoritur, & ad subueniendũ properabãt: neq; iam vitæ parcendũ rati, neq; viribus temperandũ, amisso eo cuius gratia cautissimi videbantur: maturè autem hoc Tito quidam nunciat. Et ille (namque casu in tabernaculo quiescebat sicut à prælio redierat) exilit: templumq; curriculo petit, prohibiturus incendiũ: omnesq; post eum duces, & hos agmina perterrita sequebantur. Clamor autem ac tumultus erat tanto exercitu sine ordine concitato. Cæsar autem voce simul ac dextera pugnantibus

Miles Romanus inuito Tito, Templũ incendit.

Incendium templi.

gnantibus ſigno dato, ignem iubebat extingui. Sed neque vox eius audiebatur, An. mũdi 4034
quod aures eorum maior clamor obſtrueret, nutumq; dextera non attendebãt, A nato Chriſto 72.
quum alios bellum, alios ira diſtraheret. Introcurrentium verò agminum impetum, non præcepta neque interminationes continebant: ſed quò furor eos duceret, ſequebantur. Adipſos autem introitus conferti, multi quidem ſeſe inuicem conculcabant: multi verò ardentibus adhuc & fumantibus porticuum incidentes ruinis, eadem qua victi patiebantur. Cum verò ad templum acceſſiſſent, edicta quidem Cæſaris non audire ſimulantes, præcedentem quiſque vt ignem immitteret hortabatur: ſeditioſis autem iam ſubueniendi quidem ſpes nulla erat, ſed fuga & cædes omnia poſſidebat. Magna verò populi multitudo inualida & inermis, vbicunque occupati fuerant, interficiebantur. Et circum aram quidem ingens mortuorum numerus congerebatur: per gradus verò templi, & ſanguis multus profluebat, & eorum corpora qui ſupra ceciderant delabebantur. Cæſar autem vbi neque impetum inſanientium militum continere poterat, & flamma dominabatur, intrà cum rectoribus ingreſſus, & ſanctũ templi, & quæcunque illic erant aſpexit, ea quidem quæ apud alienigenas erat fama meliora, iactatione verò & opinione domeſtica non minora. Cum autem flamma nondum ex vlla parte ad interiora penetraſſet: nec membra quæ circum templum erant depaſceretur, quod erat verum, exiſtimans adhuc illud poſſe ſeruari, & ipſe proſiluit, militesq; rogare vt ignem reſtinguerent conabatur: & Liberalem centurionem de ſtipatoribus ſuis, fuſte mulctatos qui non obedirent iuſſit arcere. Illorum autem furor belliq; impetus quidam vehementior, Iudæorumq; odia, & Cæſaris reuerentiam & prohibentis metum ſuperabant: pleroſque autem prædarum ſpes incitabat, ſuſpicantes intus omnia pecunia referta eſſe: quoniam fores auro factas conſpicerent. Præterea quidam miles ex his qui intrauerant, quum Cæſar adinhibendum incendium cucurriſſet, ignem iam cardinibus porta ſubiecerat. tumq; ſubito, poſtquam flamma intus apparuit, & duces cum Cæſare diſcedebant, & ſtantes extrà ſuccendere nemo prohibebat. Templum quidem hoc modo inuito Tito exuritur. Sed quamuis hoc multum quis deflendum putet, vt opus omnium quæ audiuimus aut vidimus maximè admirabile, tam exſtructionis genere, quàm magnitudinis, itemq; munificentia in ſingulis rebus, & gloria qua de ſanctis habebatur, maximum tamen ex fato capiet ſolatium: quod vt animalibus, ita operibus locisq; fatum ſit ineluctabile. Mirabitur autem in eo etiam circumacti temporis fidem. Nam & menſem, vt dictum eſt, eumq; diem ſeruauit, quo primum à Babylonijs templum erat incenſum. Et à prima quidem ſtructione templi, quam Solomon Rex inchoauerat, vſque ad hoc excidium, quod euenit ſecundo anno principis Veſpaſiani, mille centum triginta colliguntur anni, & ſeptem menſes, ac dies quindecim. A poſteriore verò, quam ſecundo anno Cyri Regis Aggæus fecerat, vſque ad excidium quod Veſpaſiano imperante ſuſtinuit ciuitas, anni ſexcenti triginta nouem, & dies quadraginta quinq;.

Ingens cædes in templo & calamitas.

Titus ſanctum templi ſeruare, idq; fruſtra, conatur.

A prima ſtructione tẽpli, quã Solomon Rex inchoauerat, vſque ad hoc excidiũ quot anni.

An. mūdi 4034
A nato Christo 72.

CAP. XI.

De Sacerdotibus, gazophylacioque & porticu.

CVM templum autem incenderetur, etiam quicquid in manus fortè venisset rapiebatur, & cades erat infinita deprehensorū. Nec ætas misera tio, aut reuerentia castitatis: sed & pueri & senes & sacri & profani similiter interficiebantur, atque omne genus hominū belli calamitas persequebatur, vnaq; supplices cum repugnantibus necabantur: flammaq; vlterius progrediens, cum gemitu occumbentium concrepabat. Et pro altitudine quidem collis, ardentiusq; operis magnitudine, totam quis ardere crederet ciuitatem. Illo autem clamore nihil maius aut horribilius excogitari potest. Nam & Romanorum legionū fremitus erat, & seditiosorum ferro igniq; clausorum clamor ingens, & populi sursum deprehensi ad hostes fuga cum stupore, ac calamitatis conquestio: in colle autem constitutis, etiam multitudo oppidi consonabat. Iam verò multi fame marcidi, in mortem penè luminibus clausis, post quam ignem templi videre, in questus interim vires clamoremq; receperunt. Resonabat autem & trans fluuium regio, & montes circumpositi grauiorem sonitum reddebant: & tamen erant clades acerbiores tumultu. Nam collem quidem in quo templum erat exuri radicitus quis putaret, ita vndique flamma plenum: videbatur autem sanguis igne largior esse, pluresq; interfectoribus interfecti: omnisq; terra cadaueribus tegebatur, & supra corpora mortuorum gradientes milites cursum fugientium sequebantur. Latrocinalis quidem multitudo, tandem pulsis Romanis, in exterius templum, deinde in ciuitatem euadit: populi autem quod fuit reliquum, in exteriorem porticum confugerat. Sacerdotum autem nonnulli, primum verubus, itemq; sedibus suis, quæ ex plumbo facta erant, auulsis, in Romanos pro missibilibus vtebantur: deinde cum nihil proficerent, ignisq; in eos euomeretur, in parietem secedentes octo cubitis latum, ibi manebāt. Duo tamen ex nobilibus, cum ad Romanos transeundo seruari possent, aut communem cum cæteris durare fortunā, semet ipsos in ignem iniecere, & cum templo concremati

Clamor & vlulatus Iudæorū pereuntiū.

Templum sanguine & igne repletum.

Duo nobiles semetipsos in ignem iniiciunt.

mati sunt, Meirus filius Belga, & Josephus Dalai. Romani autem, quòd frustra se circum templum ædificijs parcere iudicabant, cum ipsum templum arderet, omnia simul incendunt, & quicquid ex porticibus reliquum erat, & portas: præter vnam ex parte orientali, alteram ex meridiana, quamuis eas quoq; postea funditus euerterint. Quinetiam arculas, quas gazophylacia vocantur, incendunt, in quibus magna vis erat pecuniæ, ac plurimum vestium, aliaq; bona, & (vt breuiter dicam) omnes Iudæorum cõgesta diuitiæ, quòd opulentissimus quisque illuc totas domos exhausserant. Venerunt autem etiam in eam quæ restabat vnam porticum, extra templum quò confugerant ex populo muliercula, itemq; pueri & promiscua multitudo, propè ad sex hominum millia. Sed prius quam de his Cæsar quicquam decerneret, vel ducibus imperaret, ira flagrantes milites incendunt porticum. Hincq; contigit, vt alij quum se ex flamma præcipitarent morerentur, alios ipsa corrumperet: ex tanto autem numero nemo seruatus est. His causa interitus quidam Pseudopropheta fuerat, qui eo die prædicauerat in ciuitate, quod eos in templum Deus ascendere signa salutis accepturos iuberet. Multi enim à tyrannis tunc subornati Propheta, populo denunciabant, vt expectarent Dei auxilium, quo propterea minus profugerent, & eos qui supra timorem & custodiam fierent, spes retineret. Cito autem in aduersis homini persuadetur. Quòd si etiam malorum instantium liberationem polliceatur qui fallit, necessario qui ea patitur, spei totus efficitur.

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

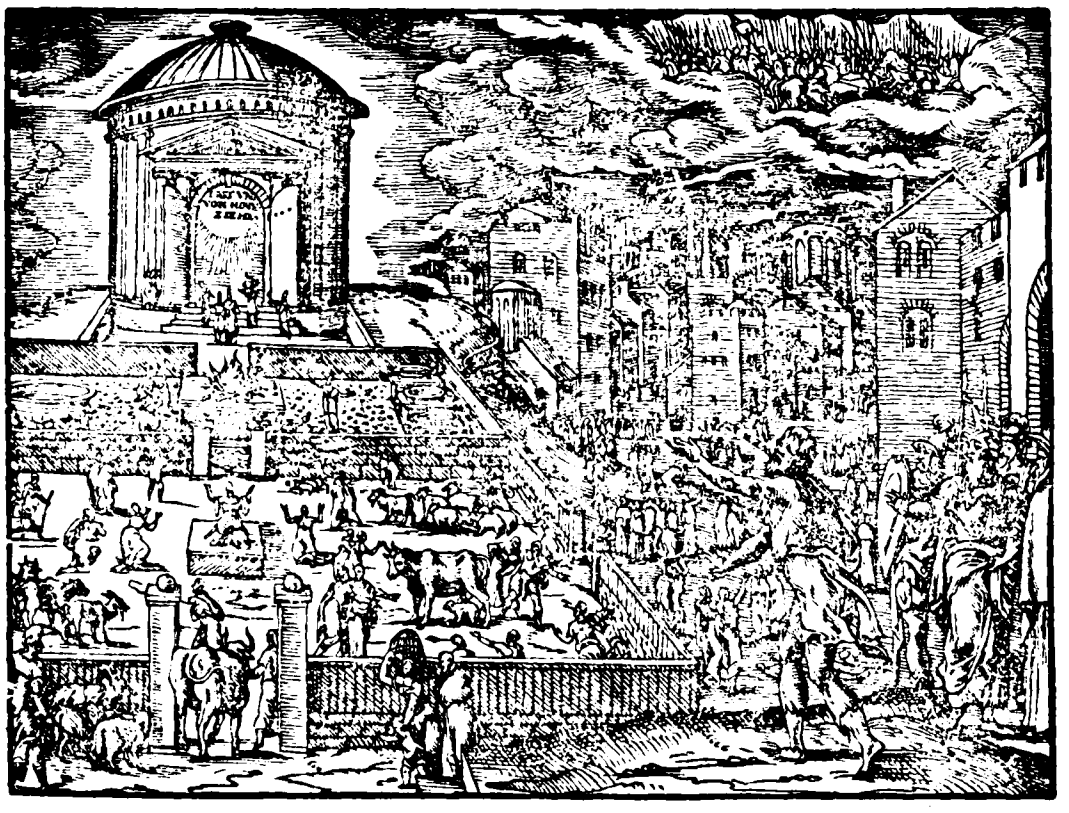
Circa templũ omnia incensa.

Sex hominũ millia in porticu flãma pereunt.

Pseudoprophetæ à tyrannis subornati.

CAP. XII.

De prodigijs excidium Hierosolymæ præcedentibus & præsagijs.

DENIQVE miserabilis populus, illis quidem fallacibus Deumq; calumniantibus, credulus erat. Certis verò prodigijs & futurã solitudinem pronunciantibus, neque attendebant animo, neque credebant: sed velut attoniti, nec aut oculos habentes, aut animas, edicta Dei dissimulauere: modo cum supra ciuitatem sidus stetit simile gladio, & per annum perseuerauit cometes: modo cum ante defectionem primiq; belli motus ad diem festum Azymorum populo conueniente (octa-

Populi excæcatio.

Primum prodigium. Cometes gladio similis.

An.mũdi 4034 A nato Christo 72.

uus autem dies erat Aprilis mensis) nona hora nocturna, circum aram itemq; templum tantum lumen effulsit, vt clarissimus dies putaretur: & hoc vsque ad mediam permansit horam: quod imperitis quidem bonum augurium esse videbatur: sacrorum verò peritis, prius quàm eueniret, statim dijudicatum est. Eodemq; festo die etiam bos, cum ad hostiam duceretur, agnum in medio fani peperit. Orientalis autem porta interioris templi, cum esset anea atq; grauissima, & sub vesperã vix à viginti viris clauderetur, serisq; ferro vinctis obseraretur, pessulosq; altos haberet in saxeum limen demissos, vno perpetuo lapide fabricatum, visa est noctis hora sexta sponte patescere. His autem curriculo per custodes templi magistratui nunciatis, ascendit ille, vixq; eam potuit claudere. Verum & hoc iterum ignaris quidem signum optimum videbatur. Deum nanq; bonorum portam sibi aperuisse dicebant. Prudentiores verò templi tutamen sponte sua dissolutum iri cogitabant: & hostium donum esse, portas aperiri: solitudinemq; illo ostento signari inter se pronunciabant. Post dies autem festos diebus paucis, vicesimo primo die mensis Maij visio quadam apparuit fidem excedens. Profabula autem fortasse quod dicturus sum haberetur, nisi qui viderunt superessent, & clades digna præsagijs secuta fuissent. namq; ante solis occasum visi sunt per inane ferrei currus totis regionibus, & armata acies tranãtes nubila, & ciuitati circunfusa. Festo autem die, quam pentecosten vocant, nocte Sacerdotes intimum templum more suo ad diuinas res celebrandas ingressi, primum quidem motum, quendámque strepitum senserunt: postea verò subitam vocem audiere, quæ diceret, Migremus hinc. Quod autem his horribilius fuit, Iesus quidam, filius Anani, plebeius & rusticus, quadriennio prius quàm bellum gereretur, in summa ciuitatis pace atque opulentia, cum ad festum diem veniisset, quo ategias in honorem Dei componi in templo ab hominibus mos est, repente exclamare cœpit: Vox ab oriente: Vox ab occidente: Vox à quatuor ventis: Vox in Hierosolymam & templum: Vox in maritos nouos nouasq; nuptas: Vox in omnem hunc populum. Atque hac interdiu noctuq; clamitans omnes ciuitatis vicos circuibat. Nonnulli autem virorum insignium, aduersum omen indignè ferentes, corripiunt hominem, multisq; verberibus afficiunt. Ille autem neque pro se, nec ad eos qui se mulctabant, secretò quicquam loquutus, eadem quæ prius vociferans perseuerabat. Magistratus autem rati, quod erat verum, magis diuinum esse hominis motum, ducunt eum ad Romanorum præfectum: vbi plagis vsque ad ossa laceratus, neque supplex cuiquam fuit, neque lacrymauit: sed vt poterat inclinans maximè flebiliter vocem ad singulos ictus respondebat: Va va Hierosolymis. Albino autem interroganti (is namq; iudex erat) quis esset, vel vnde ortus, aut cur ista diceret, nihil retulit. Non prius autem cessauit à luctu misera ciuitatis, donec eum Albinus furere iudicatum dimisit. Ille autem ad belli vsque tempus neque adibat quenquam ciuium, neq; loqui visus est: sed quotidie velut orationem quandam meditatus, Va va Hierosolymis, querebatur. Sed nec imprecatus est cuiquam, cum in dies singulos mulctaretur, nec victum offerentibus bene dicebat. Sola verò eius responsio ad omnes erat, triste præsagium. Maxime autem diebus festis vociferabatur: idq; per annos septem & quinque menses continuos faciens, neq; voce raucior fuit, neq; delassatus est, donec obsidionis tempore ipsa re perspectis augurijs ipse quieuit. Supra murum enim circumiens iterum, Va va ciuitati ac phano ac populo, voce maxima clamitabat.

Secundũ prodigiũ, lumen clarissimum circum aram & templũ noctu effulget.

Tertium prodigiũ, bos agnum in medio fani parit.

Quartũ prodigium, ænea cẽpli porta ipsũ tẽplum sponte aperit.

Quintum prodigiũ, currus, & armatæ acies tranãtes nubila.

Sextum prodigium, vox in intimo tẽplo.

Septimũ prodigium Iesu plebei ac rustici, clamor & mors.

Iesus per annos septẽ & quinq; menses vociferatur.

clamitabat. Quum autem ad extremum addidisset, vá autem mihi, lapis tormento missus eum statim peremit, animamq; adhuc illa omnia lugentem dimisit. Hæc si quis reputet, profectò inueniet, Deum quidem hominibus consulere, modisq; omnibus præmonstrare quæ sint eorum generi salutaria: ipsos autem ob dementiam suam malis voluntarijs interire: quandoquidem & Iudæi post Antoniam captam quadratum phanum fecerant: cum in sacris libris scriptum haberent, capiendam ciuitatem ac templum, si fanum quatuor angulis esset effectum. Sed quod maximè eos ad bellum excitauerat, responsum erat ambiguum, itidem in sacris libris inuentum, quod eo tempore quidam esset ex eorum finibus orbis terræ habiturus imperium. Id enim illi quidem quasi proprium acceperunt, multiq; sapientes interpretatione decepti sunt. Hoc autem planè responso, Vespasiani designabatur imperium, qui apud Iudæam creatus est imperator. Sed enim homines fatum vitare non possunt, etiam si præuiderint. At verò hi signorum quædam pro sua libidine interpretati sunt, alia contempsere: donec patriæ excidio suaq; pernicie, eorum iniquitas confutata est.

An. mũdi 4034
A nato Christo 72.
Iesum in muro lapis tormento missus perimit.

Iudæi signa pro sua libidine interpretantes, patriæ excidium, sibiq; perniciem accersunt.

CAP. XIII.

De imperio Titi, & sacerdotum interfectione.

ROMANI quidem, postquam seditiosi ad ciuitatem confugêre, templo itemq; omnibus circum locis ardentibus, signa in fano reposuere contra portam orientalem: hiq; ibi sacrificio celebrato, maximis cum clamoribus declarabant Titum imperatorem. Vsq; adeò verò præda satiati sunt milites vniuersi, vt in Syria dimidio quàm pridem fuerat pretio pondus auri veniret. Ex his autem sacerdotibus, qui in templi pariete perduraverant, puer sitiens à Romanis custodibus pacem petebat, sitimq; fatebatur. Sed vbi illi tam ætatis quàm necessitatis miserti, dedere ei dexteram, & ipse bibit, & quam secum attulerat lagena repleta, sursum refugiens abijt ad suos: nec eum quisquam custodum assequi valuit, sed eius perfidiæ maledicebant. Ille autem nihil se præter placita fecisse dicebat. Dexteram enim sibi datam, nõ vt apud ipsos remaneret, sed vt tantum descenderet, atq; vt aquam acciperet: quæ cum fecerit, in fide mansisse. Astutiam quidem propter ætatem, maximè pueri, qui decepti fuerant, mirabantur. Quinta verò die sacerdotes oppressi fame descendunt, & à custodibus ad Titum perducti, vt salutem sibi concederet orabant. Ille autem veniæ quidem tempus illũ præteriisse fatus, perisse verò id cuius eos gratia meritò conseruasset, decere autẽ sacerdotes interire cum templo, duci homines ad supplicium iubet. Sed tyranni cum socijs, quoniam bello vndique tenebantur, circundatis autem nusquam erat fugæ copia, Titum ad colloquia prouocant. Ille autem pro humanitate naturali saltem oppidum seruare cupiens, & amicis præterea suadentibus (latrones enim iam moderatiores factos esse arbitrabantur) in parte occidua templi interioris consistit. Hic enim super Xystum erant portæ, ac pons qui ciuitatem superiorem templo iungebat, isq; tunc inter tyrannos ac Titum interueniebat. Multi aũt militum vtrinq; densi astabant: Iudæi quidem circum Simonem ac Ioannem suspensi spe veniæ: Romani verò ad Cæsarem speculandi studio, qualiter eos reciperet. Edicto aũt dato militibus, Titus, vt & iracundiã & sagittas continerent, adhibitoq; interprete, quo argumento superior ostendebatur, prior alloqui cœpit.

Dimidio pretio pondus auri venit.
Dolus pueri.

Sacerdotes veniam petunt, Titus verò duci homines ad supplicium iubet.
Seditiosi Titum ad colloquia prouocant.

Titi ad Iudæos per interpretem oratio.

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

cœpit. Etiamne ſaturati eſtis patriæ malis, o viri? quibus neq; virtutis noſtræ, neque infirmitatis propriæ venit in mentem: ſed inconſulto impetu ac furore perditis populum & ciuitatem ſimul ac templum, ipſe quoq; iuſtè perituri: qui primum quidem, poſtquam vos Pompeius fortiter debellauerat, nouas res affectare non deſtitiſtis, deinde etiam bellum apertum contra Romanum populum extuliſtis: vtrumne multitudine freti? atqui parua manus vobis Romani exercitus ſatis reſtitit. Auxiliatorũ fide? Et quæ gens imperio noſtro libera, Iudæos præ Romanis optaret? Sed viribus corporum? Atqui ſcitis nobis ſeruire Germanos. Firmitate murorum? Et qui maior Oceano murus, atque obſtaculum? quo ſepti Britanni, adorant arma Romanorum. Animorum obſtinatione, vel aſtutia ducum? Atqui etiam Carthaginenſes captos eſſe noueratis. Itaque vos contra Romanos ipſorum excitauit humanitas, qui primum vobis & terram dedimus poſſidendam, & gentiles impoſuimus Reges, deinde leges ſeruauimus patrias, & viuere nos non ſolùm diſcretos, ſed cum alijs etiam veſtra voluntate conceſſimus: quodq; maximum eſt, tributum capere Dei nomine, ac donaria colligere permiſimus: eaq; offerentes neque monuimus, neque prohibuimus, vt hoſtes nobis efficeremini ditiores, noſtraq; pecunia vos contra nos inſtrueretis. Ergo tantis bonis affecti, ſatietatem in eos qui hæc vobis præſtiterant, extuliſtis, & immitium exemplo ſerpentium virus blandientibus infudiſtis. Eſto, Neronis negligentiam contempſiſtis, & veluti ruptum aliquod membrum, ſiue contractũ alias, malè quieti in maiore vitio detecti eſtis, & ad ſpes improbas, etiam cupiditates immodicas explicaſtis. Venit pater meus ad patriam veſtram, non vt pœnas à vobis ob ea quæ in Ceſtium commiſeratis, exigeret, ſed monitis emendaret. Denique cum deberet, ſi depopulandæ nationis cauſa veniſſet, ſtirpem veſtram petere, atq; hanc delere ciuitatem, Galilæam & circa eam loca vaſtare maluit, vt pœnitendi vobis præberet inducias. Sed hæc eius humanitas infirmitas videbatur, noſtraq; lenitate aluiſtis audaciam. Et Nerone mortuo, feciſtis quod nequiſſimi ſolent, & ex inteſtinis noſtris diſſenſionibus fiduciam præſumpſiſtis: meq; ac patre meo digreſſis ad Ægyptum, ad ſtruendum bellum tempus illud vtile putauiſtis. Neque vos puduit perturbare principes declaratos, quos etiam duces humaniſſimos fueratis experti. Deniq; vbi ad nos confugit imperium, & omnibus in eo quieſcentibus, per legatos autem gratulantibus exteris nationibus, ecce iterum hoſtes Iudæi: & legationes quidem à vobis trans Euphraten vſq;, nouarũ rerum gratia miſſæ, murorũ autem noui ambitus: ſeditio etiam, tyrannorumq; contentio, & bellum inteſtinum, quæ ſola huiuſcemodi nequiſſimos decent. Iuſſus ergo ab inuito patre cum mandatis triſtibus ad ciuitatem venire, lætabar, cognito populum de pace ſentire. Ante bellum rogabam vos deſiſtere, pugnantibus aliquandiu parcebã, ſponte ad me veniẽtibus dexteram dedi, fidem ſeruaui confugientibus, multos captiuos miſeratus, verberibus vrgentes bellum coercui, muris veſtris machinas inuitus admoui, ſemper cadis veſtræ cupidos milites continui. Quoties vici, toties vos ad pacem tanquam victus prouocaui. Cum propè ad templum acceſſiſſem, conſultò iterum legis belli oblitus parcere vos proprys ſanctis orabam, templumq; ſeruare, data vobis exeundi copia & fide ſalutis: vel etiã pugnare alio tempore ſi velletis, in alio loco facultatem præbui. Iſta omnia ſpreuiſtis, & templũ manibus veſtris incendiſtis. Deinde ſceleratiſſimi nunc me ad colloquium prouocatis, vt quid tale conſeruetis quale periit?

Iudæos contra Romanos ipſorum excitauit humanitas.

periit? Qua vosmetipsos salute dignos esse post templi excidium iudicatis? An. mũdi 4034 A nato Christo 72.
Quinetiam nunc armati statis, & nec in extremis supplices assimulatis. O miseri, qua fiducia? Nónne populus vester exanimatus? Templum verò periit, mihiq; subdita est ciuitas: in manibus autem meis habetis animas vestras. Et tamen fortitudinis esse gloriam mortem arbitramini? Non contendam cum pertinacia vestra. Proiectis autem armis, traditisq; corporibus, vitam vobis indulgeo, & sicut in priuata domo, dominus mitis vltus grauiora, cætera mihi seruo. Ad hæc illi responderunt, fidem quidem se ab eo minimè posse accipere: nam iurasse nunquam id esse facturos: exeundi verò per munitiones, quas murũ sepserat, cum coniugibus ac liberis facultatem petebant. Ituros enim se in solitudinem, ipsisq; oppidum relicturos. Ob hoc Titus vehementer iratus, quòd in sorte captorum constituti, victorum sibi conditiones ponerent, declarari quidem his iussit voce præconis, ne vlterius ad se profugerent, néue fidem sperarent: nulli enim esse parcendum: cunctis autem viribus dimicarent, & quantum possent, saluti suæ consulerent: iam enim se omnia iure belli gesturum. Militibus autem diripere ciuitatem, atq; inflammare permisit. Illi autem ipso quidem die nihil egerunt, postero autem die Archiuum, & Acram, & curiam, & qui vocatur Ophla, succendere: & progrediebatur ignis vsq; ad Helenæ regiam, quæ in media erat Acra: nec minus ciuitatis mortuis plena vici domusq; ardebant. Eodem die Izatæ Regis filij, & fratres, cumq; his multi nobiles ex populo congregati, vt fidem sibi daret, Cæsari supplicarunt. Ille autem, quanquam cæteris omnibus iratus erat, mores tamen non mutauit, sed eos suscepit. Et tunc quidem omnes in custodia habebat: Regis autem filios ac propinquos postea vinctos Romam perduxit, fidem obsidum præstaturos.

Titus Iudæis proiectis armis, traditisq; corporibus vitam indulget.
Iudæi à Tito fidem accipere recusant.
Ciuitatem milites inflammant.
Cæsaris mores non mutantur.

CAP. XIIII.

De præda seditiosorum, & succensione interioris ciuitatis.

Seditiosi autem ad domum regiam profecti, vbi (quia tuta erat) multi facultates suas deposuerant, & Romanos hinc pellunt, & omnibus popularibus qui eò conuenerant propè ad octo millia & quadringentos occisis, pecuniam etiam diripuere. Viuos autem duos Romanos milites cepere, vnũ equitem, alterum peditem. & peditem quidem interfectum per omnem traxere ciuitatem, velut vno corpore omnes Romanos vlciscerentur. eques verò quiddam his quod saluti foret, suadere pollicitus deducitur ad Simonẽ, cumq; ibi quæ diceret non haberet, Ardalæ cuidã ex numero ducũ traditur puniendus. Is autem eum reuinctis post terga manibus, oculisq; fascia obstrictis, in cõspectum Romanorũ veluti capite cæsurus produxit. Verum ille dum gladiũ Iudæus educeret, ad Romanos refugit. Hunc Titus quoniã ab hostib. esset elapsus, non est passus quidẽ occidi, indignum verò esse Romanorum militẽ indicauit, quia viuus fuerat captus: & armis ablatis eum agmine pepulit, quæ res prudenti viro grauior esse morte videbatur. Postero aũt die Romani, versis in fugã ex inferiori ciuitate latronibus, omnia Siloam vsq; igni tradidere. & oppidum quidem gaudebant absumi, rapinis verò carebant: quoniam latrones exinanitis prius omnibus, in superiorem ciuitatem recedebant. Erat namq; illis malorũ quidem nulla pœnitudo: arrogantia aũt tanquam in rebus secundis. Deniq; ardere ciuitatem latis vultibus aspicientes, alacri voto mortẽ se expectare dicebant, quòd perempto populo, incenso templo,

Seditiosi ad domum regiam profecti, pecuniam diripiunt.
Pœna Romani militis ab Iudæis capti.
Iudæi in media calamitate arrogantes.

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

templo, & flagrante oppido, nihil essent hostibus relicturi. Sed tamen Iosephus in extremis eorum rebus, pro reliquijs ciuitatis obsecrando laborabat. Sed multa quidem in eorum crudelitatem atq; impietatem locutus, multa verò pro salute adhortatus, nihil amplius quàm elusus est: quia neq; se tradere propter iusiurandum patiebantur, neq; pugnare cum Romanis ex æquo iam poterant, veluti custodia circumuallati: cadisq; insuper consuetudo dexteras commouebat. Dispersi autem per ciuitatem, per ruinas latitabant, profugere parati insidiantes. Multi autem capiebantur, omnesq; interficiebantur: nam propter inediam fugere non valebant: mortuos autem canibus proijciebant. Omne autem pereundi genus, fame leuius videbatur: adeò vt ad Romanos quoque sine licentia, etiam desperata misericordia, tamen fugerent: atq; in seditiosos à cade non cessantes, sponte inciderent. nullusq; in ciuitate locus vacuus erat: sed cuncta mortuos habebant, quos fames aut latrones confecerant, & cadaueribus eorum plena erant, qui alimentorum penuria vel seditione perierant. Tyrannos autem fouebat, factionemq; latronum, spes vltima sita in cloacis: quò si fugissent, minimè inueniri posse arbitrabantur: sed peracto excidio, post Romanorum digressum prodire ac fugere cogitabant. Id autem planè illis erat somniũ. Nec enim vel Deum, vel Romanos fuerant latituri. Tunc quidem subterraneis freti, plura quàm Romani concremabant, & qui ex incendijs fugientes in cuniculos descendissent, eos improbè necabant, itemq; spoliabant. Quinetiam cibum sicubi reperissent concretum sanguine rapientes, deuorabant. Erat autem inter se illis iam rapinarum causa bellum: eosq; putauerim, nisi excidio preuenti essent, nimia crudelitate mortuorum quoq; corpora degustaturos fuisse.

Iudæi Romanis sese tradere recusant, nec pugnare cum eis ex æquo possunt.

Tyrannorum ac latronum spes vltima in cloacis sita.

Rapinæ ac cædes in cloacis.

CAP. XV.

Superior pars ciuitatis oppugnatur, & confugiunt aliqui Iudæorum ad Titum.

CÆSAR autem fieri non posse prospiciens, vt sine aggeribus superiorem caperet ciuitatem, in prærupto vndiq; loco sitam distribuit operibus militem vicesimo die mensis Augusti. Erat autem transuectio materia difficilis: omnibus, vt dictum est, circum ciuitatem vsq; ad centesimum stadium in priorũ aggerum exstructionem detonsis. Quatuor quidem legionum opus in occidentali parte ciuitatis contra aulam regiã erigitur: auxiliarium verò manus, & catera multitudo xystum versus, ac pontẽ & Simonis turrim: quam cum Ioãne bellum gerens, pro castello sibi adificauerat. His autem diebus, Idumæorum duces clàm congregati, consilium de sui traditione cepere: missisq; ad Titum quinq;, vt dexteram sibi daret, precabantur. Ille verò tyrannos sperans esse cessuros Idumæis abstractis, quoniam belli pars videbantur, serò quidem, veruntamen vitã his pollicitus, legatos remisit. Discessum autem parantibus Simon præsensit, & eos quidem, qui ad Titum perrexerant, quinq; viros statim occidit: duces verò, quorum nobilissimus erat Sosæ filius Iacobus, correptos in custodiam conijcit. Nec multitudinem Idumæorum, abductis rectoribus quid ageret nescientem, sine custodia habebat: sed diligentioribus eam custodijs amplectebatur: & tamen custodes profugientibus obstare non poterant. Quamuis enim multi necarentur, plures tamen erant qui fugerent. Omnes autem suscipiebantur à Romanis, quòd Titus nimia lenitate priora præcepta neglexerat: ipsiq; milites iam & spe lucri, & satietate, cadibus temperabant. Sola enim relicta plebe, aliud vulgus cum coniugibus

Idumæorum duces clàm cõgregati, consilium de sui traditione capiunt.

gibus ac liberis, paruo quenq; pretio venundabant. Cum multi autem distraherentur, & emptores pauci essent, quanquam voce praconis edixerat, ne quis solus transfugeret, vt eo modo familias suas educerent, tamen hos quoq; recipiebat: appositis, qui ab his secernerent, si quis dignus supplicio videretur. Et infinita quidē multitudo venijt. Ex populo verò seruati sunt plus quàm quadraginta millia, quos imperator quomodo cuiq; gratum erat, dimisit. Iisdem autem diebus, etiam sacerdotum vnus, filius Thebuthi, nomine Iesus, accepta fide salutis à Cæsare, vt de sacris donarijs quadam traderet, egreditur, ac tradit ex fani pariete candelabra duo: his quæ in templo erant posita, similia: mensasq; & crateras, & pateras, omnia ex auro solido & grauissimo facta. Tradit etiã vela, & Pontificum indumenta, cum gemmis, & vasa multa sacrificio cõparata. Quin etiam custos sacræ pecuniæ comprehensus, Phineas nomine, vestes & singula sacerdotum ostendit, multamq; purpuram & coccum, quæ ad vsum reposita catapetasmatis seruabantur. Cum quibus aliquantum cinnami erat, casiæ, pigmentorumq; aliorum multitudo, quibus commixtis Deo in dies singulos adolebant. Tradita autē sunt ab eo & ex alijs opibus multa, & sacra ornamenta non pauca: quorum gratia, licet vi capto, vt transfugæ tamen data est venia.

An. mūdi 4034 A nato Christo 72.

Ex populo plus quā quadraginta millia seruati.

Iesus sacerdos, Thebuthi filius.

Phineas sacræ pecuniæ custos comprehensus.

CAP. XVI.

De occupata reliqua parte Ciuitatis.

IAM verò perfectis aggeribus, Septembris mensis die septimo, qui erat à cœpto opere octauus & decimus dies, Romani quidem machinas admouebant. Seditiosorum autem alij, qui ciuitatem desperauerant, muris relictis in Acram recedebant, alij se in cloacas demittebant: multi dispositi prohibebāt eos qui arietes applicarent. hos autem superabant multitudine ac virtute Romani: quodq; maximum est, læti mœstos atq; iam debiles. Cum autem pars esset aliqua muri subruta, nonnullaq; turres arietibus pulsata cessissent, statim quidem propugnatores earum diffugiunt: timor autem etiam tyrannos necessitate maior inuadit. nam & prius quàm transgrederentur hostes, torpore tenebantur, & ad fugiendum suspensi erant. Videres autem paulo antè superbos, & factis impijs arrogantes, ita tunc humiles esse ac tremere, vt miseranda esset, quanquam in nequissimis, tanta mutatio. Conati sunt quidem ambitu & muro, quo mœnia cingebantur, inuaso atq; perrupto, custodes pellere, atq; egredi: cum verò, quos antea fideles habuerant, nusquā viderent, fugiebant quò quemq; necessitas impulisset. Adeuntes autem alij, cum totum ab occidente murum subuersum esse nunciarent, alij subijsse Romanos, ac etiam propinquare se quærentes, alij etiam videre hostes in turribus affirmarent, metu fallente conspectum, in ora prostrati, pro sua dementia querebantur: ac veluti succisi neruos, quà fugerent hæsitabant. Vnde & maximè quis, & virtutem Dei perspexerit contra iniustos, & fortunam Romanorum. Tyranni siquidem semetipsos tuitione priuauere, ac sponte de turribus descendere: vnde vi nunquam, sola verò fame capi poterant. Romani verò qui tantum in muris inferioribus laborauerant, eos quos instrumentis non potuissent, nunc fortuna cepere. Omnibus enim machinis tres turres validiores erant, de quibus suprà memorauimus. Relictis itaq; his, vel (quod est verius) Dei nutu ab his depulsi, confestim quidem ad vallem Siloā confugêre. rursum autem vbi à metu paululum respirauerunt, munitionem qua murus erat accinctus ex

Seditiosorum alij in Acram recedunt, alij se in cloacas demittunt.

Timor & torpor tyrannorum.

Tyranni semetipsos tuitione priuant, ac sponte de turri descendunt, vnde vi nunquam, sola verò fame capi poterant.

An. mũdi 4034 A nato Chriſto 72.

ea parte petiere. Vſi autem infirmiori audacia, quàm neceſsitate (iam enim vires eorum labor, metus & calamitas fregerat) à cuſtodibus retruduntur: & per diuerſa diſiecti, in cloacis deliteſcunt. Romani verò muris potiti, ſigna in turribus poſuere: & plauſu atq; lætitia victoriam & cantu celebrabant, quòd principio finem belli multo ſenſerant leuiorem. Deniq; ſine ſanguine murum nacti, nouiſſimum non eſſe credebant: cumq; nullum reluctantem viderent, pro incerto mirabantur. In anguſtias viarum ſtrictis gladijs fuſi, & quos cepiſſent interficiebant nullo diſcrimine: domosq; totas, cum omnibus qui eò confugerant, igni tradebant. Multas verò vaſtantes quas prædæ cauſa penetraſſent, integras mortuorum familias, & plena mortuis tecta, quos fames cõfecerat, offendebant. Ipſum deinde horrentes aſpectum, vacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eo modo peremptos miſerantes idem etiam circa viuos patiebantur: ſed vnumquemq; obuium transfigendo, & anguſta viarum cadaueribus obſtruendo, totam ciuitatem ſanguine diluere, vt pleraq; incenſorum cades extingueret. Et occidentes quidem veſpere ceſſabant, nocte verò creſcebat incendium. Ardentibus autem Hieroſolymis, illuxit dies Septembris menſis octauus ciuitati, tot clades cum obſideretur experta, quot bonis ſi vſa eſſet ex quo fuerat condita, inuidenda fuiſſet: nulla tamen alia re tãtis infelicitatibus digna, niſi quòd talem progeniem qua ſubuerſa eſt, edidit. Intrò autem Titus ingreſſus, & alia, & ciuitatis munitiones ac turrium cautes miratus eſt, quas tyranni per dementiam deſeruerant. Conſpecta quidem earum ſolida altitudine, itemq; magnitudine, ſubtiliq; lapidum compagine ſingulorum, quantumq; paterent vel quantum erigerentur, Deo, inquit, planè adiuuante pugnauimus, & Deus erat, qui detraxit ab iſtis munimentis Iudæos. Nam quæ hominum manus, aut quæ machinæ ad iſtas valerent? Tunc quidem multa eiuſmodi cum amicis collocutus eſt, quos verò à tyrannis vinctos in caſtellis reperit, relaxauit. Cum autem alia ciuitatis deleret, murosq; ſubuerteret, eas turres fortunæ ſuæ monumentum reliquit: quæ commilitante his potitus fuiſſet, quæ capi non potuiſſent. Quia ergo milites interficiendo defatigabantur, magnaq; adhuc extabat ſuperſtitum multitudo, ſolos quidem armatos Cæſar, & qui manum opponerent, iubet interfici, reliquam verò multitudinem ſaluam eſſe. Illi autem cum his, quos occidi mandatum fuerat, etiam ſenes, ac debiles trucidabant: vegetos autem atq; vtiliores coactos in templum, in deſtinatũ mulieribus ambitum concluſerunt. Cuſtodem autem his Cæſar appoſuit vnum ex libertis, & amicum ſuum Frontonem, qui fortunam quam quiſq; meritus eſſet, decerneret. Ille autem latrones quidem omnes, atq; ſeditioſos, cum alius ab alio indicaretur, occidit: iuuenes autem lectos, qui procero atq; formoſo eſſent corpore, triumpho ſeruabat: ex reſidua multitudine ſeptem & decem maiores annis, vinctos mittit ad Ægyptum, operibus deputandos. Plurimos autem per prouincias Titus diſtribuit, in ſpectaculis ferro & beſtijs conſumendos. Qui verò infra decimum & ſeptimum annum ætatis agerent, venditi ſunt. Iiſdem autem diebus, quibus ſecernebantur à Frontone, mortui ſunt fame duodecim millia, quibus partim odio cuſtodum non præbebatur cibus, partim ipſi victus faſtidio tenebantur. Erat autem præ multitudine hominum frumenti penuria.

Romani vrbe ac victoria potiũtur.

Integræ mortuorum familiæ, & plena mortuis tecta.

Ciuitatis munitiones, ac turrium cautes, quas tyranni per dementiam deſeruerant, inſuperabiles.

Fortunæ monumentum.

Senes ac debiles Iudæi trucidantur, vtiliores reſeruantur.

Iudæos Titus diſtribuit.

De

CAP. XVII.

De numero captiuorum, & peremptorum.

An. mũdi 4014
A nato Christo 72.

Captiuorum & per tempus obsidionis mortuorum numerus.

TOT *captiuorum quidem omnium qui toto bello comprehensi sunt, nonaginta & septem millium comprehensus est numerus. mortuorum verò per omne tempus obsidionis undecies centũ millia. Horum plerique gentiles fuere, sed non indigenæ: ab omnibus enim regionibus ad azymorum diem festum congregati, bello subitò circumfusa sunt: Vbi primo quidẽ illis pestifera lues ex loci angustia nasceretur, deinde citius fames. Quod autem caperet tantam hominum multitudinem ciuitas, certum erat ex his, qui sub Cestio fuerant enumerati. Is enim tunc vires ciuitatis ac florem Neroni significare cupiens, contemnenti nationem, à Pontificibus petijt, vt si quo modo possent multitudinem numerarent. Illi autem, cum dies festus adesset, qui Pascha vocatur, quando à nona quidem hora vsq; ad undecimam hostias cædunt, per singulas verò contubernia non pauciorum quàm decem virorum fiunt: solum enim epulari non licet, multi etiam viceni conueniunt: hostiarum quidem ducenta & quinquaginta sex millia & quingentas numerauere. Fiunt autem, vt denos epulatores per singulas imputemus, vicies centena ac septingenta millia, sancti omnes ac puri: nec enim leprosis siue vitiliginosis, aut semine fluentibus, quos gonorrhoicos vocãt, neq; mulieribus menstruo cruore pollutis, neq; alijs inquinatis participare sacrificia permittebatur: sed nec alienigenis quidẽ, nisi qui religionis causa venissent. Magna verò hæc multitudo ab extraneis congregabatur. Tunc tamen velut in carcerem tota gens fato concluſa est, & farta hominib. ciuitas bello obsidebatur. Itaq; superat omnem humanam, & diuinitus emissam pestem numerus peremptorum, quos partim palàm occidêre, partim cepere Romani. Rimantes enim cloacas, & sepulcra eruentes, quos offendissent iugulabant. Inuenti autem sunt ibi quoq; plus quàm duo millia, quorum alij manu sua, plures autem mutuis se vulneribus interfecerant, cum alios fames corrupisset. Fœdus autem corporum odor introeuntibus occurrebat, adeò vt statim multi recederent: alij plura habendi cupidine, congesta cadauera calcantes, se immergerent. multa namq; opes in cuniculis inueniebantur, nefasq; omnem viam lucri faciebat. Subducebantur autem multi, quos tyranni vinxerant: nec enim in extremis à crudelitate cessauerant. Vltus est autem Deus vtrunq; merito. Et Ioannes quidem oppressus fame cum fratribus in cloacis, quam sæpè despexit, à Romanis dexteram sibi dari precatus est. Simon verò multa vi cum necessitate luctatus sicut infrà designabimus, semet tradidit. Seruatus est autem alter triumpho. Ioannes autem vinculis sempiternis. Romani verò extremas vrbis partes incendunt, murosq; subuertunt.*

Romani cloacas rimantes & sepulcra eruentes, multas opes inueniunt.

Ioannes & Simon in cloacis inuenti capiuntur.

CAP. XVIII.

Hierosolymæ vrbis historia breuis.

ITA *quidem Hierosolyma capta est, secundo anno principatus Vespasiani, Septembris mensis octauo die. Quinquies autem prius capta, tunc iterũ vastata est. Ægyptiorum quidem Rex Asochæus, & post eum Antiochus, deinde Pompeius, & post hos cum Herode Sosius captam vrbem seruauere. Antea verò Rex Babyloniorũ ea potitus excidit: post annos ex quo ædificata est, mille trecentos sexaginta, & menses octo, & dies sex. Primus autem conditor eius fuerat*

Hierosolyma quinquies prius capta, tunc iterum vastata est.

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

Chananæorum dynasta qui patria lingua iustus appellatus est Rex. Erat quippe talis. Ideoq; sacerdotium Deo primus exhibuit, & fano primum adificato, Hierosolymam ciuitatem vocauit, cùm antè Solyma vocaretur. Chananæorum quidem populo Rex Judæorum Dauid pulso, colendam suo populo tradidit: & quadringentesimo sexagesimo quarto anno post, ac mensibus tribus, à Babylonijs euersa est. A Rege autem Dauide qui primus Iudæus in ea regnauit, vsq; ad id quod Titus fecit excidium, anni mille centum septuaginta nouem. Ex quo primum autem condita est, vsq; ad excidiũ, anni duo millia centum septuaginta septem. Sed enim neq; antiquitas, neq; ingentes diuitiæ, neq; per totũ orbem terræ diffusa fama, nec magna religionis gloria quicquã iuuit, quo minus periret. Talis quidem finis Hierosolymorum obsidionis fuit. Postquã verò quos occideret, quidúe raperet, non habebat exercitus, quòd iratis animis omnia deerant (nec enim parcendo sic esset quod agerent, abstinuissent) iubet eos Cæsar totam fundi-

Romani totam funditus, eruunt ciuitatem ac templum.

tus iam eruere ciuitatem ac templum: relictis quidem turribus, quæ præter alias eminebant, Phasaelo, & Hippico, & Mariamme: muriq; tanto, quantum ciuitatem ab occidente cingebat. Id quidem, vt esset castrum illic custodiæ causa relinquendis: turres autem, vt posteris indicarent qualem ciuitatem, quamúe munitissimam, Romanorum virtus obtinuisset. Alium verò totum ambitum ciuitatis ita complanauere diruentes, vt qui ad eam accessissent, habitatam aliquando esse vix crederent. Hic quidem finis eorum dementiæ, qui nouas res mouere tentauerunt, Hierosolymis fuit: clarissimæ ciuitati, & apud omnes homines prædicatissimæ.

CAP. XIX.

De præmio militum.

CÆSAR autem præsidio quidem illic statuit relinquere decimam legionem, nonnullasq; alas equitum, ac peditum cohortes. Omnibus autem belli partibus administratis, & laudare vniuersum cupiebat exercitum, pro rebus fortiter gestis, & debita viris fortibus præmia persoluere. Composito autem in medio ante castra magno tribunali, stans in eo cum procerum eminentissimis, vnde ab omni milite posset audiri, magnam illis ait, habere se gratiam, quòd beneuolentia erga se vtendo perseuerassent. Laudabat autem, quòd per omnia bella morigeri fuissent, quodq; præliando fortitudinem in multis magnisq; periculis monstrassent, patriæ per se amplificantes imperium: omnibusq; planum facientes hominibus, quia neq; hostium multitudo, neq; munitiones regionum, neq; magnitudines ciuitatum, vel audacia inconsulta, & immanitates efferæ aduersantium, possint vnquam Romanorum vires, vel manus effugere, quamuis in multis rebus aliqui fortunam opitulantem habuerint. Pulchrum quidem esse, ait, illos etiam bello finem imponere, quod multo tempore gestum sit. nec enim optasse his quicquam melius, cum id ingrederentur. Hoc autem pulchrius atq; præclarius, quod duces Romani & administratores imperij, ab his declaratos ac præmissos in imperium cuncti libenter suscipiunt. & his quæ ipsi decreuere, standum putant, agentes his gratias, qui legissent. Mirari autem se eos ac diligere omnes, quia nemo viribus alacritatem habuit tardiorem. Et illis tamẽ, qui pro maiore vi clarius decertassent, vitamq; suam condecorassent fortibus factis, & re bene gesta militiam suam nobiliorem fecissent, dixit se honores & præmia redditurum:

Titus magnam militibus ait habere se gratiam, quòd beneuolentia erga se vtendo perseuerassent.

nec

nec vllum eorum qui plus alio laborare voluisset, iusta vicissitudine carituru: *magnamq; sibi huius rei fore diligentiam, quod magis vellet honorare virtutes eorum, qui militiæ socij fuissent, quàm punire peccata. Confestim ergo iussit eos, quorum partes sunt, iudicare, quosnam scirent fortiter aliquid in bello fecisse: & nominatim singulos appellans, præsentes collaudabat, quasi qui domesticis rectè gestis nimium lætaretur: & coronas eis aureas imponebat, & torques longasq; hastas, & signa ex argento facta donabat, & vniuscuiusque ordinem mutabat in melius. Quin & ex manubijs aurum & argentum, itemq; vestes, aliam prædã largiter distribuebat. Omnibus autem ita donatis, vt quisque se meritum præbuerat, votisq; cum vniuerso exercitu factis, magno fauore descendit vertitq; se ad sacra pro victoria celebranda: magnaq; astante boum multitudine circum aras, immolatos omnes exercitui dedit ad epulas, ipse verò cum honoratis per triduum lætatus, milites quidem alios quò quenque conueniret, dimittit. Hierosolymorum autem custodiam decimæ legioni credit: neque ad Euphratem, vbi pridem fuerat, eam remisit. Duodecimam verò legionem, memor quòd Cestio duce Judæis cesserat, totam Syria pepulit: erat enim olim apud Raphaneas: ad Meliten autem, quæ sic vocatur, misit. Hæc ad Euphratem in confinio Armeniæ & Cappadociæ sita est. duas verò sibi obsequi satis esse duxit, donec ad Ægyptum peruenirent, quintam & quintamdecimam legiones. Deinde cum ad maritimam Cæsaream cum exercitu descendisset, in eam manubiarum multitudinem reposuit, captiuosq; ibi asseruari præcepit, quòd ad Italiam nauigare tempus hyemis prohibebat.*

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

Titus fortibus militibus præmia pollicetur.

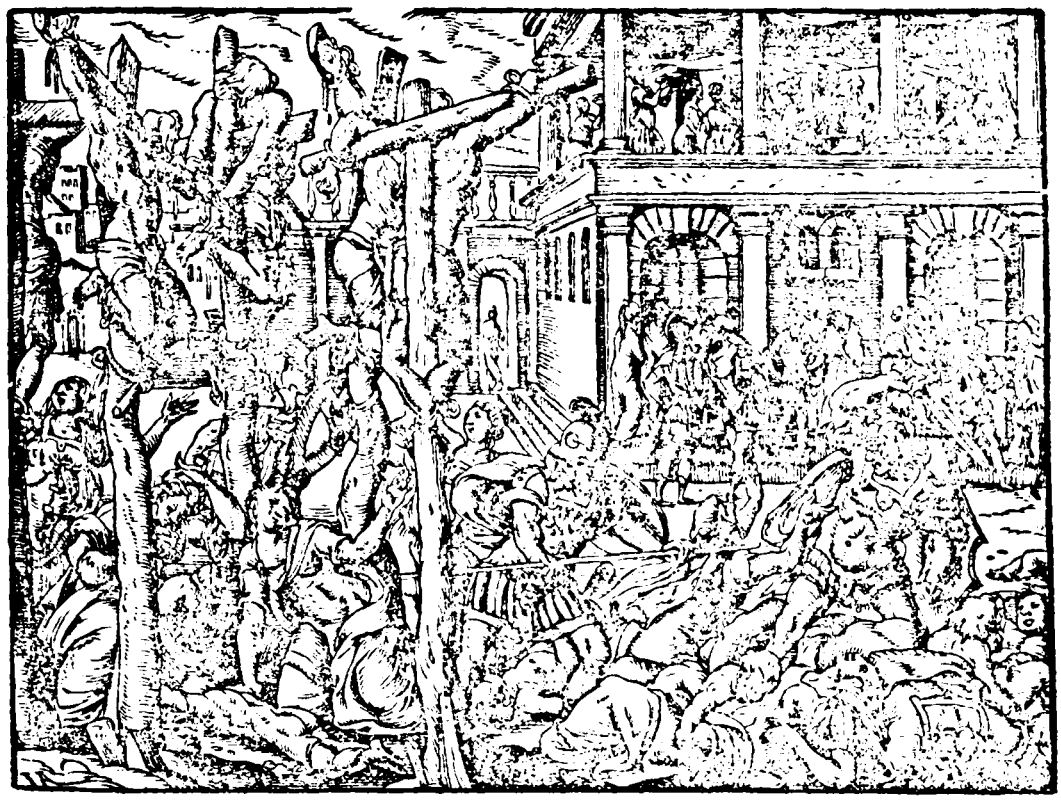
Titus militibus prædam largiter distribuit.

Titus sacra pro victoria celebrat.

Duodecima legio Cestio duce Iudæis cesserat.

CAP. XX.

De nauigatione Vespasiani, deque comprehenso Simone & spectaculo die natalitio exhibito.

DER idem verò tempus, quo Titus Cæsar obsidionis causa apud Hierosolymam commorabatur, ascensa naui oneraria Vespasianus Rhodũ transmittit. Hinc autem vectus triremibus, postquã omnes quas præternauigauit ciuitates inuisit, ab his cum votis exceptus, in Graciam ex Jonia transit. Egressus deinde Corcyra

Nauigatio & iter Vespasiani.

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

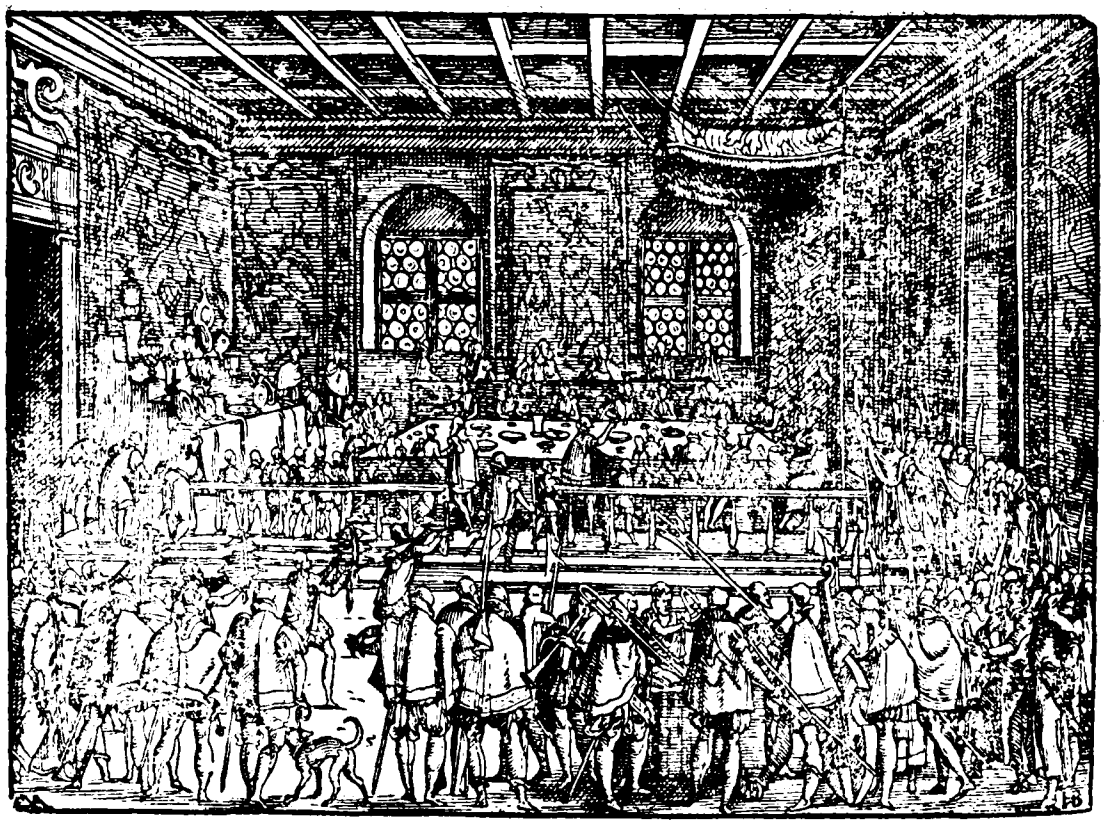
in Iapygiam delatus est, vnde iam terra iter agebat. Titus autem ex maritima Cæsarea reuersus, in Cæsaream quæ Philippi vocatur, àduenit, diuq; ibi commorabatur, celebrans omnia genera spectaculorum: multiq; in ea captiui consumpti sunt, alij bestijs obiecti, alij autem cateruatim more hostium inter se depugnare coacti. Hîc Simonem etiam Gioræ filium comperit hoc modo comprehensum. Iste Simon cum Hierosolyma *obsideretur in superiore ciuitate constitutus, postquàm muros ingressus exercitus totam vastare ciuitatem cœperat, tunc fidelissimis amicorum ascitis, & lapidarijs cum ferramentis eorũ necessitati congruis, & alimentis quæ multis diebus sufficere possent, vnà cum illis omnibus in quandam occultiorem cloacam sese demittit. & quoad fossa patebat, illi progrediebantur: vbi verò soliditas obstitisset, eam suffodiebant, sperantes posse vlterius progressos tutò emergere, atque ita seruari. Sed hanc expectationem veram non esse, rei periculum refellebat. Vix enim paululum fossores processerant, iamq; alimenta, quamuis parce his vterentur, eos deficiebant. tunc igitur velut stupore posset Romanos fallere, albis tunicis, innexaq; fibula, ac chlamyde purpurea indutus, illo in loco ex terra editus vbi templum antea fuerat apparuit. Ac primo quidem obstupuere qui eum viderunt, locisq; suis manebãt. deinde propius cum accessissent, quis esset, percontati sunt. & id quidem Simon non dicebat. iubebat autem ad se ducem vocari, statimq; accersitus ab his qui ad eum cucurrerant, venit Terentius* Rufus: *namq; is rector militiæ relictus erat. Omni autem ab eo veritate comperta, ipsum quidem vinctum custodiebat:* Cæsari *verò quemadmodum esset comprehensus, indicauit. Simonem quidem in vltionem crudelitatis, qua in ciues suos amarè ac tyrannicè fuerat vsus, in potestate hostium quibus maximè inuisus erat ita Deus posuit, non vi subditum eorum manibus, sed sua sponte ad supplicium adductum: propterea quòd plurimos ipse crudeliter interemerat falsis criminationibus insimulatos, defectionis scilicet ad Romanos. Nec enim potest iram Dei effugere nequitia, nec inualida res est iniustitia, sed quan-*

Spectacula Cæsareæ celebrata.

Simon in cloacam se se demittit, eam suffodit, ac tutò emergere posse sperat.

Simon à Romanis capitur.

Nequitia iram Dei effugere nequit.

doque sui temeratores vlciscitur, & grauiorem pœnam ingerit criminosis, cum iam se liberatos esse crediderint, eo quod non statim luêre commissa. Id etiam Si-

mon

mon didicit, postquàm in iras Romanorum incidit. Illius autem ascensus à terra, magnam etiam aliorum seditiosorum multitudinem ijsdem diebus fecit in cloacis deprehendi. Cæsari autem maritimam Cæsaream reuerso, vinctus Simon oblatus est. & illum quidem triumpho, quem Romæ acturus erat, seruari iussit. Ibi autem moratus, fratris sui natalem diem clarissimè celebrabat, multam partem damnatorum eius honori attribuens. Numerus enim eorum qui cum bestijs depugnarunt, quiq; ignibus cremati sunt, & inter se digladiatores periere, duo millia quingentos excessit. Omnia tamen Romanis videbãtur hæc licet mille modis illi consumerentur, minus esse supplicij. Postea Cæsar Berytum venit (hæc autem est ciuitas Phœnices prouincia, colonia Romanorũ) & in hac quoq; diutius demoratus est, maiore vsus claritudine circa natalem patris diem, tàm magnificentia spectaculorum, quàm sumptibus alijs excogitatis, cum etiam captiuorum multitudo eodem quo antea modo periret.

An. mũdi 4034
A nato Christo 72.

Magna seditiosorum multitudo in cloacis deprehensa.

In spectaculo Cæsareæ 2500. Iudæi pereunt.

Titus Vespasiani natalem celebrat.

CAP. XXI.

De calamitate Iudæorum apud Antiochenses.

VENIT autem per idem tempus, Iudæos qui apud Antiochiam reliqui erant, acerba & exitiosa pericula perpeti, concita in eos Antiochensium ciuitate, tam propter criminationes illatas eis in præsentia, quam propter ea quæ fuerant non multo ante commissa, de quibus necessarium mihi videtur pauca prædicere, vt etiam quæ postea gesta sunt, consequenti narratione referamus. Iudæorum namq; gens multum quidem totius orbis indigenis asseminata est. Plurimum autem Syris vicinitate permixta, præcipuè apud Antiochiam versabatur, propter magnitudinem ciuitatis. maximè verò his liberam domicilij facultatem Reges, qui post Antiochum fuerant, præbuerunt. Nam q; Antiochus quidem, qui Epiphanes dictus est, vastatis Hierosolymis templum spoliauit. Qui verò post eum regnum assecuti sunt, quicquid æneum in donarijs fuit, hoc Judæis apud Antiochiam degentibus reddidere, in eorum synagoga dedicatum: concesseruntq; vt pari cum Græcis iure ciuitatis vterentur. Assecutis quoque postea Regibus eodem modo tractati, & multitudine profecere, & exstructione itemq; magnificentia munerum templum clarius reddidere: semperq; religione sibi sociantes magnam paganorum multitudinem, etiam illos quodammodo sui partem fecere. Quo tempore autem bellum fuerat conclamatum, & recens in Syriam Vespasianus delatus est nauigio, Judæorum verò odium apud omnes pullulabat, tunc vnus eorum Antiochus quidam plurimum patris causa honorabilis (erat enim princeps apud Antiochiam Iudæorum) cum Antiochensiũ populus concionaretur in theatro, progressus in medium, patrem suum & cæteros deferebat, insimulans eos quod vna nocte totam ciuitatem incendere statuissent: & velut huius consilij participes quosdam hospites Judæos tradidit. His autem auditis, populus iram cohibere non poterat: sed in eos quidem qui traditi fuerant, ignem iussit afferri: statimq; omnes in theatro concremati sunt. In multitudinem verò Iudæorum properabat irruere: si eos celeriter vlti essent, patriam suam seruatum iri existimantes. Antiochus autem iracundiam magis accendere, mutatæ voluntatis argumentũ, quódq; Iudæorum mores odisset, exhibere se credens, si paganorũ ritu sacrificaret: idemq; iussit & cæteros compelli facere: renuendo enim manifestos insidiatores fore. Huius autem rei periculo

Iudæorum gens multum totius orbis indigenis asseminata.

Iudæorum in Antiochia multitudo.

Antioch' Iudæus seditiosus magnę calamitatis in Antiochia autor.

ab

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

ab Antiochenſibus facto, pauci quidem conſenſerunt: alij verò qui noluerunt, perempti ſunt. Antiochus autem acceptis à Romanorũ duce militibus, ſæuius inſtabat ſuis ciuibus, nequaquam eos die ſeptimo ab opere ceſſare permittens, ſed omnia cogens facere, quæ diebus alijs agerent. Tamq; validam neceſsitatem impoſuit, vt non modo apud Antiochiam ſeptimi diei feria ſoluerentur, ſed ab hoc exordio in cæteris quoque ciuitatibus ad breue ſimiliter tempus fieret. Iudæis autem apud Antiochiam tunc eiuſmodi mala perpeſsis, altera denuo calamitas accidit: de qua narrare conati, hæc quoque perſecuti fuimus. Namq; quod quadratum forum exuri contigit, & archiua monimentorumq; receptacula publicorum, itemq; baſilicas, vixq; ignis inhibitus eſt ſuper omnem ciuitatem magna nimis vi ruens, huius facti Antiochus Iudæos accuſat: & Antiochenſes, quos ſcilicet ſi his infeſti antea non fuiſſent, recenti tamen ex incendij tumultu facilè calumnia perpuliſſet, multo magis ex anteactis fidem habere dictis ſuis perſuaſit, vt penè ſe vidiſſe ignem à Iudæis iniici arbitrarentur: & tanquam furore correpti, magno cum ardore cuncti aduerſus eos qui accuſabantur, impetum facerent. Vix autem motus eorũ potuit reprimere Collega adhuc iuuenis legatus, poſtulãs ſibi permitti referre ad Cæſarem geſta. Rectorem namq; Syriæ Cæſennium Pætum iam quidem Veſpaſianus ad eam miſerat, nondum autem ille peruenerat. Habita verò diligenti quæſtione Collega reperit veritatem. & eorum quidem Iudæorum quos Antiochus accuſauerat, nemo conſcius fuit. omne autem facinus admiſere homines quidam nocentiſsimi neceſsitate debitorum: rati quod ſi forum & ſcripta publica concremaſſent, exactione liberarentur. Iudæi quidem pro ſuſpenſis criminationibus futura expectantes, magno timore fluctuabant.

Antiochus ſuis ciuibus perfidus.

Antiochus ſeptimi diei ferijs Iudæis interdicit.

Iudæis apud Antiochiam altera calamitas accidit.

Homines quidã nocentiſſimi neceſſitate debitorum forum & ſcripta publica cõcremant.

An. mũdi 4035. A nato Christo 73.

CAP. XXII.

Quomodo Veſpaſianus rediens à Romanis exceptus eſt.

ITVS autem Cæſar à patre ſibi allato nuncio, quod vniuerſis quidem Italiæ ciuitatibus deſiderabilis peruenisſet: maximè verò, quod vrbs eum Roma ſumma cum alacritate & claritudine ſuſcepiſſet, in maximam lætitiam voluptatemq; tranſlatus eſt, curis de eo ita, vt ſibi erat ſuauiſsimum liberatus. Veſpaſianum enim etiam longè abſentem, omnes homines Italiæ voluntatibus vt præſentem colebant: expectationem ſuã, quod nimis eum venire cupiebant, pro eius aduentu ducentes, & omni habentes neceſsitate liberam erga illum beneuolentiam. Nam & ſenatus memor calamitatum, quæ mutatione principum contigiſſent, optabat imperatorem ſuſcipere ſenectutis honore bellicorumq; geſtorum maturitate decoratum, cuius præſentiam ſciebat ſoli ſaluti ſubiectorum commodaturam: & populus malis inteſtinis ſolicitus, magis eum venire cupiebat: tunc ſe calamitatibus quidem pro certo abſoluendum eſſe confidens, antiquam verò libertatem cum opulentia recepturum. Præcipuè milites ad eum reſpiciebant. hi enim maximè bellorum per illum patratorum nouerant magnitudinem. imperitiam verò aliorum ducum experti atq; ignauiam, magna quidem ſe optabant turpitudine liberari. eum verò qui ſe & ſeruare & honeſtare ſolus poſſet, recipere precabantur. Cum verò hac beneuolentia diligeretur ab omnibus, honore quidem præcipuis viris vlterius expectare intolerabile videbatur, ſed eum longiſsimè ab

Vrbs Roma ſummà cum alacritate & claritudine Veſpaſianũ ſuſcepit.

Veſpaſiano Romani obuiam procedunt.

me ab vrbe Roma conuenire antè properabant. Nec tamen quisquã moras eius conueniendi ferebat, sed ita simul omnes effundebantur, & vniuersis facilius & promptius ire quàm manere videbatur, vt etiam ciuitas ipsa tunc primũ inter se iucundam sentiret hominum charitatem. Erant autem pauciores abeuntibus remanentes. Vbi verò eum appropinquare indicaretur, quamq; mansuetè singulos suscepisset, qui praecesserant, nunciatum est, omnis iam reliqua multitudo per vias cum coniugibus & liberis praestolabantur: & quò transiens aduenisset, videndi eius voluntatem, vultusq; lenitatem omnium generum vocibus prosequebantur, benemeritum & salutis datorem, solumq; dignum Romanorũ *principem appellantes. Tota verò ciuitas velut templum erat, sertis atque odoribus plena. Cum verò vix per circunstantem multitudinem in palatium venire potuisset, ipse quidem penatibus dijs aduentus sui gratulatoria sacra celebrauit. Vertunt autem se ad epulas turba, perq; tribus & cognationes & vicinias conuiuia exercentes, Deo libabant, & ab eo precabantur ipsum Vespasianum quàmplurimum temporis in* Romano *imperio perseuerare, & filium eius, & qui ex his nascerentur seruari inexpugnabilem principatum. Vrbs quidem Romana Vespasiano ita suscepto, statim maxima felicitate crescebat.*

An. mũdi 4035. A nato Christo 73.

Titus aduentus sui gratulatoria sacra celebrat.

CAP. XXIII.

Domitiani gesta contra Germanos & Gallos.

ANTE hac verò tempora, quibus Vespasianus quidem apud Alexandriam erat, Titus verò Hierosolymam obsidebat, magna pars Germanorum ad defectionem mota est: quibus etiam Gallorum proximi conspirantes, magnam spem contulerant, quod etiam Romanorum dominio liberarentur. Germanos autem deficere velle, bellumq; inferre, sustulit primo natura bonis consilijs vacua, parua spe appetens periculorũ, deinde odium principũ, quoniã solis sciunt gentem suã vi coactã seruire Romanis: necnon equidem maximã tempus eis fiduciam dedit. Nam cum viderent Romanum imperium crebris imperatorum mutationibus intestina seditione turbari, omnemq; his subditam orbis terrae partem pendere ac nutare cognoscerent, hoc sibi optimum tempus ex illorum rebus aduersis atque discordijs oblatum esse putauerunt. Id autem consilium dabant, & hac eos spe decipiebant, Classicus quidam & Ciuilis, ex eorum potentissimis: qui olim quidem res nouas cupiebant: occasione autem inducti, suam sententiam prodidere. Iamq; alacriter affecta multitudinis periculum facturi erant: verùm maxima parte Germanorum defectionem pollicita, & caeteris fortasse nõ dissentientibus, veluti quadam diuina prouidentia, Vespasianus ad Petilium Cerealem, qui pridem Germaniam rexerat, literas mittit, quibus eum consulem declarauit, iussitq; ad Britannias administrandas proficisci. Igitur ille quò iussus erat abiens, audita rebellione Germanorum, eos iam congregatos aggressus magna clade affecit, depositaq; amentia ad sobrietatem coëgit. Sed etiam si ille ad ea loca non peruenisset, tamen haud multo pòst erant supplicia luituri. Nam vt primum defectionis eorum nuncius allatus est Romam, Domitianus Caesar hoc audito, non sicut alter in illa aetate fecisset (nam admodum adolescens erat) tantã rei magnitudinem suscipere nõ detrectauit: sed à patre habens ingenitã fortitudinem, & supra aetatem exercitatus, ilico tendebat in Barbaros. Illi autem ex-

Defectionis Germanorum & Gallorum ab Romanis causæ.

Ciuilis Germanos ad sobrietatem cogit.

Domitianus, Titi frater.

An. mũdi 4035. A nato Christo 73.

peditionis fama perculsi, ei se permiserunt: lucrum hoc ex ea re maximum nacti, vt sine clade pristino iugo subijcerentur. Omnibus ergo circa Galliam vt oportuit ordinatis, ne facilè rursus vnquam turbarentur, Domitianus clarus atq; insignis, ætatem superantibus factis, & patrium decus afferentibus, Romam regreditur. Cum supradicta verò Germanorum defectione, ijsdem diebus etiam Scytharum conuenit audacia. Nam qui appellantur Sarmatæ, maxima multitudine clàm transgressi flumen Istrum, violenti atq; sauissimi, propter inopinatum impetũ multos Romanorũ quos in præsidijs offendêre, interficiunt: & consularem legatum Fonteium Agrippam, qui fortiter his obuius pugnauerat, occidunt: proximasq; regiones totas ferendo atq; agendo, omniaq; incendendo peruagabantur. Vespasianus autem hoc facto, & vastitate Mœsiæ cognita, Rubriũ Gallum mittit pœnas de eis sumpturum. à quo multi quidem in præliys trucidati sunt. qui verò salui esse potuere, cum timore domum refugêre. Hoc autem bello magister militum finito, etiam futuri temporis cautioni consuluit. Pluribus enim & maioribus præsidijs loca circundedit, vt omnino Barbaris esset impossibilis transitus. In Mœsia quidem ea celeritate debellatum est.

Scytharum & Sarmatarũ impetus in Romanos.

CAP. XXIIII.

De amne Sabbatico & triumpho Vespasiani ac Titi celeberrimo.

Titus per omnes Syriæ ciuitates magnificentissima spectacula celebrat.

PRINCEPS verò Titus aliquandiu quidem Beryti commorabatur, ita vt diximus: inde autem reuersus, & per omnes quas obiret Syriæ ciuitates magnificentissima celebrãs spectacula, Iudæorum captiuis ad ostentationem cladis eorũ abutebatur. Conspicit autem in itinere fluuiũ cognitione dignissimũ. Is fluit medius inter Arcas & Raphaneas Agrippæ regni ciuitates. Habet autem quoddam peculiare miraculum. Nam cum sit quando fluit plurimus, neque meatu segnis, tamen interpositis sex diebus à fontibus deficiens, siccum exhibet locum videre. Deinde quasi nulla mutatione facta, septimo die similis exoritur: atq; hunc ordinem semper eum obseruare pro certo compertum est. Vnde etiam Sabbaticus appellatus est, à sacro Iudæorum septimo die sic denominatus. Ciuitatis autem Antiochensium populus postquam Titum aduentare cognouit, manere quidem intra mœnia præ gaudio non sustinebat. omnes autem obuiam ei pergere properabant, & vsque ad triceſimum vel eo amplius stadium progressi, non modo viri, sed etiam fœminæ cum pueris expectabant. Et cum appropinquantem vidissent, ex vtroque viæ latere stantes dextras cum salutatione tendebant: multisq; fauoribus exultantes, cum ipso reuertebantur. Crebro autem inter omnes alias laudes precabantur, vt Iudæos expelleret ciuitate. Titus quidem nihil precibus istis indulsit, sed otiosè quæ dicebantur audiebat. Incerti autem quid sentiret, quidve facturus esset, Iudæi magno & atroci metu tenebantur. Nec enim commoratus est Antiochiæ Titus, sed continuo ad Zeugma Euphratem versus iter contendit. Quò missi etiam ab Rege Parthorum Vologeso venere, auream ei ferentes coronam, quod Iudæos vicissset. Eaq; susceptæ etiam conuiuium exhibuit regijs, atque ita Antiochiam remeauit. Senatu verò & populo Antiochensi multum petentibus vt in theatrum veniret, vbi omnis eum multitudo præstolabatur, humanissimè paruit. Rursus autem fortiter ijsdem instantibus, & crebrò postulantibus expelli ciuitate Iudæos, ingeniosè respondit, patriam eorum dicens, quò expellendi

Sabbaticus fluuius.

Titi ad Antiochiam aduentus.

Ciuium contra Iudæos ad Titum preces.

fuerant

fuerant interüisse, nullumq; iam esse locum qui eos reciperet. Vnde ad aliam petitionem sese conuertunt Antiochenses, quòd priorem impetrare non potuerunt. Æneas enim tabulas eum precabantur eximere, quibus incisa essent priuilegia Iudæorũ. Sed ne id quidem Titus annuit. verùm in eodem statu relictis omnibus quæ habebant apud Antiochiam Iudæi, ad Ægyptum inde discessit. Iter autem agendo cum ad Hierosolymam venisset, tristemq; solitudinem quam videbat, antiquæ ciuitatis claritudini compararet, disiectorum operum magnitudinem & veterem pulcritudinem recordatus, miserabatur excidium ciuitatis, nõ sicut alius feciſſet exultãs, quod talem ac tantam funditus excidisset, verum multa imprecans seditionis autoribus, & qui hanc pœnam ei inferre coëgere: ita certus erat, quod nunquam virtutem suam voluisset punitorum calamitate clarescere. Ex magnis enim diuitijs, non minima pars in ruinis adhuc inueniebatur. Quædam enim eruebant Romani, plura verò captiuis indicantibus auferebant, aurum atq; argentum, aliaq; instrumenta pretiosissima, quæ domini propter incertam belli fortunam terræ condidere. Titus autem propositum iter ad Ægyptum tendens, emensa velociter solitudine, peruenit Alexandriam: decretoq; ad Italiam nauigare, cum se duæ legiones comitarentur, vtranque vnde venerant remisit: quintam quidem in Mœsiam, quintam verò decimam in Pannoniam. Captiuorum autem duces Simonem & Ioannem, & alios numero septingentos viros electos, tàm magnitudine corporum quàm pulcritudine præstantes, ilico ad Italiã portari præcepit, cupiens eos in triumpho traducere. Peracta verò nauigatione pro voto, similiter quidem Roma in eo suscipiendo erat affecta, & occursus exhibuit eiquos patri. Claritudinem verò Tito pater attulit, qui venit obuiam, eumq; suscepit. Multitudini autem ciuium diuinam quandam lætitiam suggerebat, quod videbat in vnum tres cõuenisse. Non multis autem diebus post, vnum communem triumphum ob res gestas agere statuêre, quamuis vtrique senatus proprium decreuisset. Prædicto autem die, quo futura erat pompa victoriæ, nemo ex tam infinita ciuitatis multitudine domi remansit. Omnes autem cum exissent, loca vbi tantum stare possent occupauerant, quantus spectandis imperatoribus modus sufficeret, concesso necessario transitu. Cuncta verò turba militari ante lucem per turmas atq; ordines progressa cum rectoribus suis, & circa ostia constituta non palatij superioris, sed prope Isidis templum (ibi enim principes nocte illa quiescebant) prima iam aurora incipiente procedunt Vespasianus & Titus lauro quidem coronati, amicti verò patria veste purpurea: & ad Octauianas ambulationes transeunt. ibi enim senatus, & ducum proceres, & honorati equites, eorum præstolabantur aduentum. tribunal autem ante porticus factum erat, sellaq; eburneæ in eo præparatæ. Quò cum ascendissent, consederunt. Statimq; eos militaris fauor excepit, multis virtutem testimonijs prædicans. Illi autem inermes erant, in veste serica laureis coronati. Perceptis autem laudibus eorum Vespasianus, cum dicere adhuc vellent, silentij signum dedit. Magnaq; omnium quiete facta surrexit, & amictu magnam partem capitis adopertus, solennia vota celebrauit: idemq; Titus fecit. Perfectis autem votis, Vespasianus in commune omnes breuiter allocutus, milites quidem ad prandium, quod his ex more ab imperatore parari solet, dimittit. ipse verò ad portam recedit, quæ ab eo quod per illã semper triumphorũ pompa ducitur, nomen accepit. Ibi & cibũ prius capiebant, & triumphalibus vesti-

An. mũdi 4036. A nato Christo 74.

Titus Hierosolymæ excidium miseratur.

Romani ex magnis diuitijs non minimã partem in ruinis inueniunt.

Simonem & Ioãnem & alios, numero septingentos viros, Titus ad Italiã portarì præcipit.

Vestes triumphales Vespasiani & Titi.

Vota & prandiũ ante triumphum.

An.mũdi 4036. A nato Christo 74.

bus amicti, dijs adportã collocatis cæsa hostia, inter spectacula trãseuntes triumphum ducebãt, vt multitudini facilior præberetur aspectus. Pro merito autem narrari multitudo eorũ spectaculorũ & magnificentia non potest, in omnib. quæ

quisq; cogitauerit, vel artium factis, vel diuitiarũ opibus, vel natura nouitate. Nam penè quæcunq; hominibus qui vsquam sunt fortunatis paulatim quæsita sunt, alijs alia mirabilia atque magnifica, hac vniuersa illa die Romani imperij magnitudinem probauere. Etenim argenti auriq; necnon eboris in omni specie

Triumphi magnificentia.

operũ multitudinem, non vt in pompa ferri cerneres, sed vt ita dixerim omnia fluere. & alias quidem vestes ex rarissimis generibus purpura portari, alias diligentissima pictura variatas arte Babylonia: gemmæ autem clarissimæ tam multæ, aliæ coronis aureis, aliæ alijs operibus inclusæ ductæ sunt, vt appareret frustra nos earum vsquã rerum esse aliquid suspicari. Ferebantur etiã simulacra, quæ illi Deos habent, & magnitudine mirabile, & arte non defunctorie facta. horumq; nihil non ex pretiosa materia. Quin & animaliũ diuersa genera producebantur, proprijs ornamentis induta. Erat autem etiam quæ singula portaret magna hominum multitudo, purpureis vestibus atq; inauratis ornata. Ipsi etiam qui ad pompã fuerant ab alia turba discreti, præcipua & mirabili ornamentorũ magnificentia culti erant. Insuper his, ne captiuorũ quidem vulgus inordinatũ videres, sed varietas & pulcritudo quidem vestiũ natã ex fatigatione corporum deformitatem, oculis subtrahebat. Maximè autem stupori erat, pe-

Vestes pretiosissimæ.

Pegmatum fabricatio.

gmatũ quæ portabãtur fabricatio, pro cuius magnitudine timendũ viribus portantiũ occurrẽtes putabãt. multa enim in tertiũ nidũ quartũq; surgebãt: & magnificentia fabricæ cũ admiratione delectabat: multis aurata veste circũdatis, cũ aurũ præterea factum atq; ebur omnibus esset affixum. Multis autem imitationibus bellum aliter in alia diuisum, certam sui faciem demonstrabat. Erat enim cernere vastari quidem fortunatissimam terrã, totas verò interfici acies hostiũ: & alios fugere, alios captiuos duci: murosq; excellentes magnitudine machinis dirui, & castellorum excindi munimina: & populosarum ciuitatum mœnia disturbari, exercitumq; intra muros infundi: cædisq; omnia loca plena, & eorum

qui

qui manu resistere non poterant preces, ignemq; templis immissum, adiumq; super dominos post multam vastationem euersiones: atq; amnis tristitiam, defluentis non in arua culta, neq; ad hominum vel pecorum potum, sed per terram ex omni parte flagrantem. Hæc enim Iudæi bello passi sunt: ars autem & confectorum operum magnitudo, nescientibus adhuc facta tanquam præsentibus ostendebant. Erat autem per singula pegmata captæ ciuitatis dux, ita vt captus fuerat ordinatus. Multæ etiam naues sequebantur. Spolia verò alia quidem passim ferebantur. eminebant autem ea quæ apud Hierosolymam in templo reperta sunt, mensa aurea ponderis talenti magni, & candelabrum similiter quidem auro factum, sed opere commutato ab vsus nostri consuetudine. nam media quidem columna basi hærebat, tenues autem ab ea cannulæ producebantur, formatæ ad similitudinem fuscinæ, ad summum quaq; in lychni speciem fabricatæ. erant autem numero septem, septimi diei, qui apud Iudæos est, indicantes honorem. Post hæc autem portabatur lex Iudæorum, nouissima spoliorum. Deinde transibant plurimi victoriæ simulacra portantes: omnia ex auro & ex ebore facta. Post hæc Vespasianus prior ibat: & Titus deinde sequebatur. Domitianus autem adequitabat, ipse quoq; ornatus pulchritudine, dignumq; spectari exhibens equum. Pompæ autem finis fuit Capitolini Iouis templum. quò postquam ventum est, constitere. Erat autem vetus mos patrius, operiri donec ducis hostium mortem quispiam nunciaret. Is erat Simon Gioræ, tunc inter captiuos in pompa traductus: laqueo verò circumdatus per forum trahebatur, quo eum simul caderent qui ducebant. Lex autem Romanis est, ibi necare criminum reos morte damnatos. Postquam igitur eum finem vitæ habere nunciatum est, omniumq; fauor secutus est, tunc hostias inchoauere. hisq; secundo per vota solennia omine peractis, in palatium recessere. Et alios quidem epulis ipsi excepere, alijs autem omnibus domi conuiuiorum instructi erant apparatus. Hunc enim diem vrbs Romana celebrabat, victoriæ quidem in hostes gratulatorium, finem verò malorum ciuilium. & spei bonæ pro felicitate principium. Post triumphos verò, & Romani imperij firmissimum statum, Vespasianus Paci templum ædificari decreuit. Itaq; mira celeritate, & quæ hominum cogitationem superaret, effectum est. Magna enim diuitiarum largitate vsus, insuper perfectis id pictura ac figmentorum operibus exornauit. Omnia namq; in illud fanum collecta ac deposita sunt, quorum visendorum studio per totum orbem, qui ante nos fuerunt, vagabantur: quomodo aliud apud alios situm esset, videre cupientes. Hic autem reposuit etiam quæ Iudæorum fuerant instrumenta, his se magnificè ferens. Legem verò eorum, & penetralium vela purpurea in palatio condita seruari præcepit.

An. mundi 4037. A nato Christo 75.

Mensa aurea ponderis talenti magni.

Iudæorum lex spoliorum nouissima.

Simon Gioræ filius laqueo circundatus per forum trahitur.

Vespasianus Paci templum ædificat, de quo vide Herodianum lib. 1.

CAP. XXV.

Herodium & Machærus à Basso capta.

In Iudæam verò legatus missus Lucilius Bassus, suscepto à Cereali Vetiliano exercitu, castellum quidem Herodion cum præsidio deditione cepit. Post autem omni manu militari collecta: multi autem in partes diuisi erant, & legione decima bellum inferre Macherunti statuit. Valde enim necessarium videbatur id excindi castellum, ne multos sui munimine ad defectionem inuitaret. Nam & salutis spem habitatoribus certam, & aggredientibus hæsitationem atq; formidinem,

An.mũdi 4037. A nato Christo 75.

natura loci præstare maximè poterat. Nam ipsum quidem quod muro cinctum est, saxosus est collis, in proceram altitudinem surgens, & ob hoc etiam capi difficilis videtur: sed ne vel accedi posset eò natura excogitarat, qua vallibus eum ex omni parte vallauerat, quarum altitudo oculis comprehendi non posset: nec transire erat facile, nec aggestu vlla ratione compleri possibile. Nam ea qua ab occidente secat vallis, sexaginta stadijs distenditur, vnde Asphaltites lacus ei limitem facit. ex hoc verò tractu ipse Macharus altissimo vertice supereminet. A septentrione autem & meridie, valles magnitudine quidem supradicta cingunt. similiter verò sunt inextricabiles ad oppugnationem. eius verò vallis qua ab oriente est, altitudo non minor centum cubitis inuenitur: monte verò ex aduerso Macharunti posito terminatur. Ea loci natura perspecta Rex Alexander, primus in eo castellum communiuit, quod postea Gabinius bello cum Aristobulo gesto deposuit. Herodi autem regnãti, omnibus locis dignior cura visus est, & constructione tutissima, propter Arabum præcipuè vicinitatem. namq; opportunè situs est, eorum fines prospectans. Magno ergo locum muro amplexus ac turribus, ciuitatem illic fecit incolis, vnde in arcem ipsam ferebat ascensus. Quin & circa ipsum verticem rursus murum adificauerat, turresq; in angulis sexaginta cubitorum erexerat. In medio autem ambitu regiam struxerat, magnitudine simul habitationum & pulchritudine locupletem. Multas verò cisternas recipiendis aquis abundeq; suppeditandis, locis maximè idoneis fecerat: veluti cum natura certaret, vt quod illa situ loci expugnabile fecerat, ipse manu structis munitionibus superaret. Insuper enim & sagittarum multitudinem machinarumq; reposuit: & omnem apparatum excogitauit, qui habitatoribus posset magna obsidionis præstare contemptum. Erat autem in ipsa regia ruta mirabilis magnitudinis: à nulla enim ficu vel celsitudine vel magnitudine vincebatur. Ferebant autem eam ex Herodis temporibus perseuerasse: manssissetq; vlterius profectò, sed ab Iudais qui locum ceperant excisa est. Vallis autem, qua ciuitas à parte septentrionali cingitur, quidam locus Baaras appellatur, vbi radix eodem nomine gignitur: qua flamma quidem assimilis est colore, circa vesperam verò veluti iubare fulgurans, accedentibus eamq; euellere cupientibus facilis non est: sed tam diu refugit, nec prius manet, quàm si quis vrinam muliebrem vel menstruum sanguinem super eam fuderit. quinetiam tunc si quis eam tetigerit, mors certa est, nisi forte illam ipsam radicem ferat de manu pendentem. Capitur autem alio quoq; modo sine periculo: qui talis est: Totam eam circunfodiunt, ita vt minimum ex radice terra sit conditum. deinde ab ea religant canem: illoq; sequi eum à quo religatus est cupiente, radix quidẽ facilè euellitur: canis verò continuò moritur, tanquam eius vice à quo herba tollenda erat, traditus. nullus enim postea accipientibus metus est. Tantis autem periculis propter vnam vim capi eam operæ precium est. Nam quæ vocantur dæmonia, pessimorum hominum spiritus, viuis immersa, eosq; necantia quibus subuentum non fuerit: hæc citò, etiam si tantummodo admoueatur agrotãtibus, abigit. Fluunt autem ex eo loco aquarum fontes etiam calidarum, multum inter se sapore diuersi: Alij namq; amari sunt, alijs nihil dulcedinis deest. Multi autem frigidæ aquæ ortus, non solùm in humilioribus locis fontes alternos habent: sed quod amplius quis miretur, in proximo quadam spelunca cernitur, non quidem altè caua, saxo autem imminente protecta: super hæc veluti diua mamma inter se paululum

Herodes Machærunten magno muro ac turribus amplectitur.

Sagittarum machinarumq; multitudo in arce.

Ruta mirabilis magnitudine.

Baaras radix quomodo euellenda.

Alius modus radicem hanc euellẽdi.

Aquarum calidarum fontes.

lulum distantes eminent: & altera quidem frigidissimum fontem, altera calidissimum fundit: qui mixti lauacrum suauissimum prabent, multisq; morbis ac vitijs salutare: maximè verò neruorum curationi conueniens: habetq; idem locus metalla sulfuris & aluminis. Bassus autem contemplatus vndiq; regionem, valle orientali repleta accessum parare statuit: opusq; inchoauit, properans aggerem quamplurimum extollere, facilemq; per eum oppugnationem facere. Qui verò intus fuerant deprehensi, ab externis segregati Iudæi, illos quidem coegere, An. mūdi 4037. A nato Christo 75.

Externi Iudæi inferiorem ciuitatem occupant.

inane vulgus esse existimantes, inferiorem obseruare ciuitatem, ac pericula priores excipere: superius verò castellum ipsi occupatum tenebant, & propter munitionis firmitatem, & vt saluti sua consulerent. Impetraturos enim se veniam opinabantur, si locum tradidissent Romanis. Prius autem volebant spem declinandæ obsidionis experiendo conuincere: ideoq; alacri animo in dies singulos excursus habebant, & cum his quos sors obtulisset consertis manibus, multi moriebantur, multosq; Romanos interficiebant. semper autem vtrisq; ex tempore plus victoriæ captabatur: Iudæis quidem, si incautiores aggrederentur: in aggere autem positis, si improuisum excursum eorum bene septi armis exciperent. Sed non is erat finis obsidionis futurus. Res autem quædam fortuitò gesta, inopinatam castelli tradendi necessitatem Iudæis imposuit. Erat inter obsessos iuuenis & audacia ferox, & manu strenuus, Eleazarus nomine. is autem fuerat excursibus nobilis, multos egredi aggestũq; prohibere cogitans, & in prælijs semper grauiter Romanos afficiens: audaciaq; sua socios prosequens, impetum quidem facilem his, periculo autẽ vacuũ discessum efficiebat nouissimus recedendo. Itaq; discreta quodam die pugna, & vtraq; parte digressa, ipse tanquam despiciens omnes, existimans neminem tunc hostium prælio excepturum, extra portam remansit: & in muro stantes alloquebatur, tota mente illos attendens. Hanc autem opportunitatem vidit quidam ex castris Romanorum Ægyptius, nomine Rufus: & quod nemo speraſſet, impetu facto cum ipsis eum armis repentè correptum, cum hoc viso stantes in muro stupor teneret, in castra Romanorum traduxit. Postquam verò dux nudum præcepit extendi, & in aperto constitutum, vt ex ciuitate conspiceretur, cædi verberibus, vehementer Iudæos confudit casus iuuenis, vniuersaq; ciuitas in fletu erat & questibus, vnius viri clade perculsa. Id vbi Bassus animaduertit, consiliorum aduersus hostes hoc principium sumpsit: eorumq; miserationem augere cupiens, quatenus coacti pro eius salute castelli traditionem facerent, quòd sperauit adeptus est. Nam ipse quidem, velut mox Eleazarum suspensurus, crucem defigi iussit. ea verò conspecta, maior castellanos dolor inuasit, & vlulando querebantur, intolerabilem esse calamitatem vociferantes. Tunc igitur Eleazarus eos orabat, ne vel se despicerent, mortem miserrimam subiturum, sibiq; ipsis salutem præberent, postquam iam subacti omnes Romanorum viribus ac fortunæ concederent. Illi autem & eius sermone fracti, & quod multi intus pro eo precabantur (ex magna enim & numerosa cognatione genus ducebat) & contra ingenium suum misericordia victi sunt: & quibusdam celeriter missis colloquebantur, castelli traditionem facere petentes, ac reddito sibi Eleazaro, sine metu dimitti. Cum autem his assensus esset dux Romanorum, multitudo ciuitatis inferioris, inita separatim cum Iudæis cognita pactione, ipsi clàm nocte aufugere statuêre. Cum verò portas aperuissent, ab his qui deditionem promiserant ad Bassum nuncius venit, siue inuidia

Iudæorum cum Romanis conflictus.

Eleazarus, Iudæus audacia ferox, & manu strenuus.

Eleazarus capitur, cumq; dux nudum extendi, & verberibus cædi præcipit.

Eleazari calamitas Iudæos ad deditionem commouet.

An. mũdi 4037. A nato Christo 75.

ue inuidia ſalutis eorum ſiue formidine, ne eorum fuga cauſam ipſi præſtarent. Sed fortiſſimi quidem fugientium, qui præceſſerant, euaſere. reliquorum autem viri quidem mille ſeptingenti perempti ſunt, muliercula verò & pueri in ſeruitium ducti. Sponſiones autem cum his qui caſtellum dedidere habitas, Baſſus conſeruandas eſſe ratus, & ipſos dimiſit, & Eleazarum reddidit.

Iudæorum 1700. ab Romanis perempti.

CAP. XXVI.

De Iudæis à Baſſo interemptis & Iudæa diuendita.

Iardes ſylua ab Romanis cincta.

His autem adminiſtratis, in ſaltum, qui appellatur Iardes, ducere properabat exercitum. multi enim illuc cõgregati eſſe nunciabantur, qui pridem tempore obſidionis, ex Hieroſolymis & Macharunte profugerant. Ergo cum ad locum veniſſet, neq; falſum fuiſſe nuncium reperiſſet, primo quidem omnem locum cum equitibus cingit: vt ſi quis Iudæorum conatus fuiſſet euadere, fugiendi per equites copiam non haberet. pedites autem ſyluam iuſſit cædere, in quam confugerant. Hoc modo ad neceſſitatem adducti ſunt fortiter aliquid faciendi, velut ex audaci certamine fortaſſe fugam etiam reperirent. Itaq; ſimul vniuerſi, & cum clamore impetu facto, in eos à quibus cincti fuerant, irruunt. Illi autem fortiter excipiebant: multaq; his audacia, illis contentione vſis, diu quidem prælium tractum eſt, non autem ſimilis euenit finis pugnæ certantibus. Nam Romanorum quidem duodecim tantum contigit occumbere, neq; multos ſauciari:

Iudæorum 3000. proſtrati.

Iudæorum verò ex illo prælio nullus euaſit. Sed cum non eſſent pauciores tribus millibus, proſtrati ſunt omnes: eorumq; dux Iudas Iairi filius, de quo ſupra meminimus, qui ordini cuidam præpoſitus cum Hieroſolyma obſideretur, quibus demerſus fuerat cloacis, latenter effugit. Eodem verò tempore Cæſar etiam ad Liberium Maximũ ſcripſit (erat autem procurator) vt omnẽ terram venderet Iudæorum. nec enim ciuitatem in ea condidit proprium ſeruans ſibi eorum agrum. Solis autem octingentis militibus illic relictis, locum dedit quem incolerent, qui vocatur Ammaus. diſtat autem ab Hieroſolymis triginta ſtadijs. Stipendium verò vbicunq; degerent Iudæis indixit: binasq; drachmas ſingulis annis deferre in Capitolium iuſſit, ita vt antehac Hieroſolymorum templo pendebant. Et res quidem Iudæorum illo tempore hunc ſtatum habebant.

Stipendium Iudæis Cæſar indicit.

CAP. XXVII.

De clade Antiochi Regis & eruptione Alanorum in Armeniam.

Antiochum Ceſennius Petus Syriæ adminiſtrator coram Cæſare accuſat.

Iam verò quarto anno Veſpaſiano adminiſtrante imperium, contigit Comagenes Regem Antiochum in maximas clades cum tota domo incurrere, ex cauſa huiuſmodi. Ceſennius Petus, qui tunc Syriam adminiſtrabat, ſiue re vera, ſeu propter inimicitias Antiochi (certum non valde patefactum eſt) literas ad Cæſarem miſit, Antiochum dicens deficere ab Romanis cum Epiphane filio decreuiſſe. pactis habitis cum Rege Parthorum: propterea q; debere illos antè capere: ne ſi priores nouas res adorti eſſent, totum Romanorum imperium bello perturbarent. Non erat autem Cæſar huiuſmodi nuncium ad ſe perlatum, neglecturus. Nam vicinitas Regum, maiore negotium prouidentia dignum eſſe faciebat. Samoſata enim Comagenes maxima ciuitas iuxta Euphraten ſita eſt, vt eſſet Parthis (eo namque id cogitauere) facilimus tranſitus, tutum autem receptaculum. Fide igitur habita, & poteſtate ſibi permiſſa, vt

ageret

ageret quod expedire videretur, negligendum non putauit. Subitò tamen Antiocho eiusq; socijs nihil opinantibus, in Comagenem ingressus est, ex legionibus quidem sextam ducens, & insuper quasdam cohortes alasq; equitum. habebat autem auxilio Reges, Chalcidica Aristobulum, Emesaq; Sohemum. Introitus autem illis erat sine certamine, quòd nemo indigenarũ manus valebat opponere. Antiochus enim insperato perculsus nuncio, bellum quidem contra Romanos nec cogitatione concepit. Decreuit autẽ, toto regno in eo quo erat statu relicto, cum coniuge ac liberis egredi, hoc se Romanis purum ab ea suspicione qua sibi ingereretur probaturum esse ratus. progressusq; de ciuitate centum triginta propemodum stadijs, in campo tabernaculum ponit. Petus autem in Samosatam qui eam capesserent mittit, & per eos ciuitatem tenebat. ipse verò cum alio milite in Antiochum ire tendebat. Non tamen Rex vel ipsa necessitate adductus est aduersum Romanos aliquid bellicum gerere: sed fortunam suam questus, quidus pati sustinebat. adolescentibus autem belliq; peritis, viq; corporis præstantibus filijs eius non erat facilè in calamitate sine pugna durare. Itaq; ad virtutem se conferunt Epiphanes & Callinicus. Vehementi autem pugna per totam diem habita, insigni fortitudine demonstrati sunt: nullaq; parte suarum virium diminuta discedunt. Antiocho verò neque pugna hoc modo peracta manere domi tolerabile videbatur: sed abducta coniuge cum filiabus in Ciliciam fugit, atq; hoc facto militum suorum animos fregit. nam veluti desperato ab eo regno defecere, & ad Romanos se transtulere, omniumq; erat desperatio. Ergo priusquam penitus destituerentur auxilijs. Epiphani cum cateris seruare se ex hostibus erat necessarium. fiuntq; omnes equites decem, qui cum his vnà transgressi sunt flumen Euphratem. hinc iam sine metu profecti, cum ad Vologesem Parthorum Regem venissent, non quasi profugi despecti sunt: sed ac si fortunam pristinam retinerent, omni honore dignati sunt. Antiochum verò, vbi Tarsum Cilicia venit, misso Centurione Petus vinctum Romam transmisit. Vespasianus autem ita Regem ad se deduci non passus est: dignius esse ratus, veteris amicitia habere rationem, quàm belli occasione inexorabilem iracundiam seruare. Itaq; iubet eiiter agenti auferri vincula, intermissaq; interim profectione Romam, apud Lacedamonem degere: magnos verò ei pecunia reditus prabet, vt non modò copiosè, sed etiam regia victum haberet. His Epiphanes & cateri cognitis, qui patri ante metuebant, magna cura & inextricabili animos relaxarunt, & ipsi quoq; spem reconciliandi cum Cæsare concepere. Cum autem etiam Vologeses de his scripsisset ad Cæsarem (nec enim quamuis feliciter agerent, extra Romanum viuere patiebantur imperium) & cum Cæsar his mansuetè facultatem dedisset, Romam venerunt. patre autem ad eos ex Lacedamone statim aduecto, cum omnis honor eis haberetur, ibi mansere. Alanorum autem natio, quòd quidem Scytha sint, iuxta flumen Tanain & Maotides paludes sedes habentes, iam quodam loco memorauimus. His verò temporibus inito consilio, vt terram Mediam, & vlterius prædandi causa peruadèrent, cum Rege Hyrcanorum colloquuntur. namq; is est illius transitus dominus: quem Rex Alexander ita fecerat, vt portis ferreis clauderetur: Aditu autem sibi prabito, vniuersi nihil suspicantibus Medis incumbunt: eorumq; fines populosos, omnigenumq; pecorum plenos diripiebant, cum resistere nullus auderet. Nam qui regnum eius terra obtinebat Pacorus, metu perculsus in difficiliora loca re-

An. mũdi 4037. A natò Christo 75.

Cesennius Antiochũ subitò inuadit.

Antiochus prius regno cum coniuge ac liberis ingredi, quàm cum Romanis pugnare decreuit.

Antiochus cum coniuge & filiabus in Ciliciam fugit.

Epiphanis ad Vologesem Parthorum Regem fuga.

Antiochus capitur.

Antiochus cum Cæsare reconciliatur.

Alani Mediam terram prædandi causã peruadunt.

An.mũdi 4037. A nato Christo 75. Armenia vastatur.

fugiens, cæteris quidẽ bonis omnibus cesserat: vix aũt ab illis coniugem ac concubinas suas captas, datis centũ talentis redemerat. Sũma ergo facultate sine pugna prædabundi, & vsq; ad Armeniã vastãtes omnia processere. Eius aũt Tyridates Rex erat. Qui cum his obuius bello conflixisset, nõ multum abfuit quin viuus in illa acie caperetur. Procul enim quidã misso eum laqueo circundatũ tracturus fuerat, nisi celeriter gladio rupisset laqueũ, atq; ita fugisset. Illi aũt pugna multo magis efferati, terram quidem depopulati sunt: magnam verò hominum multitudinem, aliamq; ducentes prædam ex vtroq; regno ad sua domicilia rediere.

CAP. XXVIII.

Excidium Massadæ castelli munitissimi.

An.mũdi 4038. A nato Christo 76.

APVD Judæam verò mortuo Basso, Flauius Silua in administratione succedit. & aliam quidem terram bello subactam videns, vnum autem adhuc rebelle supereſſe castellum, omni qua in illis locis habebatur manu collecta, aduersus id militem mouit. Nomen est autem castello Massada. Princeps verò sicariorum à quibus fuerat occupatum, erat vir prapotens Eleazarus, ex origine Juda, qui non paucis Iudais persuaserat, vt ante diximus, ne professionem facerent, quando censor Cyrenius in Judæam missus est. Tunc enim sicarij conspirauerunt in eos, qui Romanis dicto audientes esse vellent: omniq; modo his quasi hostibus vtebantur, diripiendo quidem & abigendo eorum bona, ignem verò domibus injiciendo. Nihil enim illos ab alienigenis differre dicebant, qui pugna etiam petendam Judæorum libertatem tanta ignauia prodidissent: magisq; se optare sub Romanis seruitium professi essent. Erat autem id planè causatio, & crudelitatis atq; auaritiæ dicebatur obtentu: manifestum autem rebus effectum est. Nam ijdem illi & defectionis socij fuerunt, & bellum cum Romanis communiter susceperè. Causa verò peior illorum in eos facta est: & cum mentita prior eorum reseileretur occasio, peius tractabant eos, qui nequitiæ suæ iustis assertionibus exprobrarent. Fuit enim quodammodo illud tempus apud Judæos omnium generum malitiæ fœcundissimum: vt nullum opus intermitteretur infectum: nec si quis excogitando fingere voluisset, haberet quo magis nouum aliquid inueniret. Ita & priuatim & communiter omnes vnum erant, & exsuperare alium alius tàm impietate quàm iniquitate in proximos certabant: potentes quidem multitudinem malè tractando, multitudo verò ad interitum potentium properando. Illis autem erat dominandi cupiditas: his autem vim faciendi, bonaq; locupletum diripiendi. Primi quidem sicarij fuere iniquitatis in propinquos & crudelitatis autores, nullo neq; verbo indicto ad iniuriam, neque facto intẽtato ad exitium eorum quibus insidiarentur penitus prætermisso. Verùm & hos Ioannes moderatiores esse demonstrauit. Non solùm enim omnes interficiebat qui necessaria & profutura suaderent, tanquam inimicissimos maximè ciues eiusmodi impetens: sed etiam patriam malis plurimis cumulauit: qualia facturus fuerat qui Deum quoq; iam esset ausus impietate contemnere. Nam & mensa nefaria vescebatur, & legitimam patriamq; exterminauerat castimoniam: vt iam sit minimè mirum, si mansuetudinis communionem minimè seruabat hominibus, qui Dei pietatem furore contempserat. Rursus Simon Gioræ, quid mali non commisit, quáue liberorum corporum iniuria temperauit, qui eum creauere tyrannum? Quæ verò eos amicitia, queúe cognatio

Tempus apud Iudæos omnium generũ malitiæ fœcundissimum.

Ioannes Giscala.

Simon, Gioræ filius.

ad

ad quotidianas cades non ferociores effecit? namq; alienos quidem malè tractare, inertis nequitiæ opus esse arbitrabantur: clarissimam verò gloriam parere crudelitatem in familiarissimos existimabant. Horum furoris æmuli, etiam Idumæi fuere: illi enim sceleratissimi peremptis Pontificibus, ne qua pars conseruaretur pietatis in Deum, totum quod ex ciuitatis facie supererat, abscidere, summamq; per omnia iniustitiam induxerunt: in qua illud hominum genus, qui Zelotæ appellati sunt, viguit: qui nomen factis verum probauerunt. Omne enim malitiæ facinus æmulati sunt, nullo inæmulato, quod ante commissum memoria tradidit, prætermisso, quamuis nomen sibi ex bonorum æmulatione imposuissent: qui eos quos læderent, propter efferam sui naturam cauillando fallebant, qui malorum quæ maxima essent bona ducebant. Itaq; debitum vitæ finem inuenere, merita illis omnibus pœna Dei voluntate decreta. Cuncta enim quæ natura hominis posset ferre supplicia, in eos vsq; ad extremum vitæ terminum congesta sunt, quæ varijs peremptí cruciatibus pertulere. Fortasse dixerit aliquis minora eos quàm commisere perpessos, verùm quæ tãdem digna tantis sceleribus pœna affici poterant? De illis autem qui in eorum crudelitatem inciderunt, non est huius temporis pro merito conqueri. Rursum igitur ad eam narrationis partem redeo, vnde digressus sum. Venit enim dux Romanorum contra Eleazarum, & qui cum eo Massadam tenebant, sicarios, exercitum ducens. & fines quidem statim omnes obtinuit, præsidijs vbiq; locis opportunissimis collocatis: castellum autem muro circundedit, ne quis obsessorum fugiendi facultatem haberet, vtq; custodes perseuerarent. ipse verò castris locum occupat, ad obsidionem quidem idoneum, quem delegerat, quà parte castelli rupes monti proximo applicabantur, cæterùm difficilem ad copias vtensilium. Non solùm enim commeatus ex longinquo, & cum labore Iudæorum maximo portabantur, quibus hæc fuerat cura mandata, verumetiam potus aliunde in castra ducebatur: quoniam in eo loco nullus fons proximus nascebatur. His autem dispositis, Silua obsidionem aggressus est, artis ac laboris egentem, propter castelli munitionem, cuius natura huiusmodi est: Saxum gyro non exiguum, & excelsum longitudine, vndiq; abruptis atq; altis vallibus cingitur inuisibili super fundo habens scopulos: ipsæq; omnium sunt animalium gressibus inaccessæ, nisi quod duobus modis idem saxum in difficilem explicatur ascensum. Est autem vnum iter ab lacu Asphaltite ad solis ortum, & alterum ab occidente facilius ambulari. Vocatur autem vnum coluber, ex angustia crebrisq; flexibus capta similitudine. Quæ enim prominet rupes, frangitur, ac sæpe in se reuertens, paulatim rursum producitur: vixq; illo itinere gradiens promouet pedem. namq; mutanti vestigium, necesse est altero pede niti. Est autem certa pernicies, si quis labatur. altitudo enim rupium vtrinq; dehiscit, vt quæ horrore quemuis terrere audacissimum possit. Per eiusmodi viam cum xxx. stadijs ascenderis, quod restat verticis est non in acutum finem coacti, sed vt habeat in summo planiciem. In hac primus quidem Jonathas Pontifex castellum ædificauit, & appellauit Massadam. Post autem Herodi magno studio fuit loci illius structio. Nam & murum per omnem eius gyrum erexit, stadiorum spatio septem, è candido lapide factum, & duodecim altum, latumq; octo cubitis: & viginti septem turres quinquagenorum cubitorũ in eo stabant: ex quibus aditus erant in ædes circa omnem murum intus ædificatas. Rex enim verticem, quòd fœcundus omniq; planicie mollior

An. mũdi 4038. A nato Christo 76.

Idumæi.

Zelotæ.

Debitus vitæ finis Iudæorum.

Silua dux Romanorum Massadam obsidet.

Massadæ situs.

Iter per saxum coluber dictum.

Vertex fœcundus, omniq; planitie mollior.

An. mūdi 4038. A nato Christo 76.

mollior esset, cultura destinauerat: vt si quando externorum alimentorum penuria contigisset, ne hac quidem laborarent, qui salutem suam castello credidissent. Quin & regiam sibi adificauerat, ab occidentalis partis ascensu, intra mœnia quidem arcis positam, vergentem autem ad septentrionem. regia verò murus erat magnus, ac firmissimas quatuor celsitudine sexagenorum cubitorum in angulis turres habebat. Membrorum autem intus, & porticuum itemq; balnearum varia erat & sumptuosa constructio, columnis quidem è singularibus saxis vndiq; substitutis, parietibus autē membrisq; solida compage lapidum variatis. Ad singula verò habitacula, & in summo, & circa regiam, & ante turres multos magnosq; puteos in scopulis excauerat, custodes aquarum: tantam molitus abundantiam, quantam qui fontibus vterentur haberent. Fossa verò iter ex regia in arcem summam ducebant, quas foris nemo cernebat. Sed ne manifesta quidem via facilem sui vsum prabere hostibus poterant. Nam orientalis quidem via natura est inaccessa, vt suprà memorauimus. Occidentalem verò, magna in angustia posita turri concluſit, qua non minore mille cubitorum spatio ab arce distaret, quam neq; transire posse, neq; capi facile videbatur. Inextricabilis autem, quamuis licenter ambulantibus, fuerat fabricata. Ita quidem aduersus hostiles impetus natura simul & manu castellum erat communitum. Intus autem reposita apparatus, magis & diuturnitatem & opulentiam iuuere. nam & frumentum multum erat conditum, & quod in longum tempus sufficere posset: vinumque multum & oleum: insuper autem cuiusq; leguminis fructus, & palmula coaceruata. Cunctaq; reperit Eleazarus, castello per dolum cum sicarijs occupato, matura, nihilq; recens depositis deteriora: quanquam ferè ex quo apparata sunt, ad excidium à Romanis illatum, centum annorum tempus agebatur. Quinetiam Romani fructuum reliquias incorruptas offendêre. Si quis autem causam diuturnitatis auram esse existimet, nō errauerit, quòd arcis altitudine ab omni terrena ac fœculenta materia sit remota. Inuenta est aùtem omnigenûm quoq; armorum multitudo, ab Rege condita, qua decem millibus virorum sufficerent, ferrumq; infectum, necnon aris & plumbi materia: quippe vt magnis de causis factum crederes apparatum. Aiunt enim Herodem idipsum castellum sibi ad refugium parauisse, duplex periculum suspicantem: vnum quidem ab Iudaorū populo: ne se deposito, illos qui antea Reges fuerant, ad Principatum reduceret. Alterum verò maius atq; atrocius, ab Regina Ægypti Cleopatra. Hac enim suam sententiam non celabat, sed cum Antonio sapè verba faciebat, postulans Herodem interfici, sibi autem obsecrans regnum Iudaorum donari. Et magis quis miraretur, nondum eius imperio Antonium paruisse, malè eius amore mancipatum, quàm non donaturum speraſſet. Propter eiusmodi metus Herodes conditam Massadam, extremum belli contra Judaeos Romanis opus reliquit. Nam quia foris iam locum omnem muro cinxerat dux Romanorum, sicut suprà diximus, ac ne quis effugeret diligentissimè procurauerat: incipit oppugnationem, vno tantum loco reperto, qui aggerum iactum posset excipere. Nam post eam turrim, qua iter ab occidente, quod ad regiam summumq; montem duceret, precludebat, erat quadam continentia saxi vastior latitudine, multumq; porrecta: celsitudine autem Massada trecentis cubitis inferior, quam Leucen appellabant. Hanc igitur Silua vt ascendit ac tenuit, aggerē apportare militibus iussit: illis autem alacri animo & magna manu operantibus,

Regia Herodis.

Turris versus occidentem extructa.

In castello magna commeatus copia.

Fructus ad centum annos incorrupti.

Herodes duplex periculum suspicans, castellum sibi ad refugium parauit.

Circa Massadam vnus tantum locus, qui aggerū iactum excipere potest.

operantibus, solidus ad ducentos cubitos erectus est tumulus. Verùm neque firma, neque sufficiens machinis ferendis hæc mensura videbatur: sed super eum tribunal, constructis saxis ingentibus, factũ est, altum itemq; latum cubitis L. Erat autem & aliarum machinarum fabrica illis assimilis, quas primo quidem Vespasianus ad oppugnationes, postea verò Titus excogitauerat: & turris sexaginta cubitorum effecta est, tota ferro consepta, vnde multis balistarum tormentorum iaculis Romani citò eos repulere qui de muro pugnabant, & caput exerere prohibuere. Simul autem ingenti etiam ariete fabricato, Silua crebrò murũ pulsari iubet: ac vix quidem tamen aliquã eius deiecit partem interruptã. Citò autem prauenere sicarij muro intus altero constituto, qui ne machinis quidem simile aliquid pateretur: mollis enim adhuc erat, & impetus laxare violentiam poterat, hoc modo constructus. Trabes proceritate magnas, & quà secta sunt cõtinentes composuere: earum autem ordines erant duo similes, tantumq; distantes quanta esset muri latitudo: & inter eos ambos replebant aggere spatium. ne verò crescente cumulo terra deflueret, alijs transuersis trabibus quas in longitudinem posuerant colligabant. Erat ergo illis opus quidem ædificio simile: sed quod cedenti inferebantur machinarum ictus euanescebant, luto q; subsidente strictiorem fabricam faciebant. Hoc vbi Silua considerauit, igni magis murum captũ iri putans, multas quidem ardentes faces militibus intrò iaculari præcepit: murus autem, quippe vt magna ex parte lignis constructus, ignem cito comprehendit: & vsq; ad imum sui laxitate calefactus, ingenti flamma colluxit. Incipiente quidem adhuc incendio, spirans aquilo Romanis erat horribilis: auertens enim desuper flammam in eos abigebat, & penè machinas quasi iam conflagraturas desperauerãt. deinde flatu mutato, veluti diuina prouidentia excitatus auster, multa vi in aduersum eum murum repulit: iamq; totus ardebat ex alto. Romani quidem cum Dei vterentur auxilio, ad castra læti digrediebantur, decreto hostes luce aggredi, & nocte vigilias accuratiores facere, ne quis eorum clàm subterfugeret. Sed neque ipse Eleazarus de fuga cogitabat, neque alij cuiquam permissurus erat vt faceret. Videns autem murum igne consumptum, alium verò nullum salutis modum neq; virtutis excogitans: sed his quæ Romani in se liberos q; suos & cõiuges facturi essent si vicissent, ante oculos positis, de omniũ morte consiliũ cepit: idq; ex præsentibus fortissimum ratus, validioris animi socijs vesperi congregatis, talibus eos verbis ad facinus inuitabat. Cum olim vobis decretum sit, viri fortes, neq; Romanis, neq; cuiquã alij seruire, nisi Deo: is enim solus est verus & iustus dominus hominum: ecce nunc tempus adest, quod factis vestros probare animos iubeat. Ne igitur nos dehonestemus, antè quidem seruitutem nec sine periculo passi, nunc autem cum seruitute intolerabiles pœnas subituri: si viuos in Romanorum potestatem venire contingat. primi enim omniũ ab his defecimus, & nouissimi cum his bellum gerimus. Puto autem & hanc nobis à Deo gratiã datam, vt benè ac liberè possimus mori, quod alijs nõ euenit præter spem superatis. Nobis autem certum est, orto die futurum excidium. Libera est autem strenua mortis cõditio cum affectibus: nec enim prohibere id hostes possunt, qui profectò nos optant viuos abducere, neque nos illos iam possumus superare pugnando. Nam fortasse quidem ab initio statim oportuit, quando libertatem defendere cupientibus omnia & à nobisipsis acerba peioraq; ab hostibus eueniebant, de Dei voluntate coniicere, & scire, quod amica ei quondã Iu-

An. mũdi 4038 A nato Christo 76.

Ingenti ariete fabricato, Silua crebrò murũ pulsari iubet.

Ardentes faces in murum iaculantur.

Aquilo auertens flãmã in Romanos abigit.

Eleazari ad sõcios oratio.

Eleazarus iram Dei in populum Iudaicũ fatetur.

An.mũdi 4038 A nato Christo 76.

dæorum natio damnata esset interitu: manens enim propitius, vel saltem nobis leuiter infensus, nunquam tantorum quidem hominum perniciem neglexisset: sacratissimam verò vrbem suam igni hostium excidioq; prodidisset. Nos autem soli scilicet ex omni genere Iudæorũ sperauimus seruata libertate superare, tanquam nil in Deum deliquissemus, nullius q; culpæ participes fuissemus, qui alios quoq; docuimus. Itaque videtis quemadmodum nos vana expectasse redarguit, fortiore nobis speratis rebus malorum necessitate illata. Nec enim quicquam nobis castelli natura inexpugnabilis profuit ad salutem: sed & alimentorum copiam, & armorum multitudinem, aliumq; habentes abundantissimum apparatum, ipso Deo manifestissimè auferente spem salutis perdidimus. Ignis enim qui ferebatur in hostes, in ædificatum à nobis murum non sponte reuersus est. Sed hæc multorum ira sunt criminum, quæ furore capti contra gentiles ausi sumus: pro quibus quæso ne Romanis inuictissimis pœnas, sed per nos ipsos Deo præstemus. istæ autem illis moderatiores sunt. morientur enim coniuges iniuria vacuæ, liberi seruitutis expertes. Post illos autem ipsi nobis honestam inuicem gratiam præbeamus, libertate seruata optima sepultura. Prius tamen & pecunias & castellum igne exuramus. Mœrebunt enim Romani, certè scio, sineque corpora nostra tenuerint, compendioq; caruerint. Alimenta sola relinquamus. hæc enim nobis erunt testimonio mortuis, quòd non penuria victi sumus: sed ita vt ab initio statueramus, mortem seruituti prætulimus. Hæc dicebat Eleazarus: sed non in eundem modum præsentium sententiæ congruebant: sed alij quidem ei obedire properabant, & quasi voluptate replebantur, pulcram esse mortem existimantes. Qui verò molliores erant coniugum ac familiarum suarum misericordia, vel etiam proprius quenque apertissimus deterrebat interitus, aliusq; alium intuens, contrarium voluntatis suæ motum lacrymis designabant. Quos cum vidisset Eleazarus formidare ac magnitudinem consilij animis frangi, pertimuit ne etiam eos qui fortiter dicta perceperunt, effœminarent flentes ipsi ac deplorantes. Ergo exhortationem non intermisit: sed erectior, multoq; repletus spiritu, clariorem de immortalitate animæ orationem incipit: magnaq; vsus exclamatione lacrymantes attentius aspectans: Plurimum, inquit, opinione deceptus sum: qui putarem viros fortes pro libertate certantes, mori benè malle, quàm viuere. Vos autem ne cuilibet quidem homini quicquã neq; audacia neq; virtute præstatis, qui etiam magna mala effugituri, mortem timetis: cum oporteret vos super hoc neq; cunctari, neque expectare monitorem. Olim enim & à primo sensu nos erudire sacræ patriæ orationes, maiorũ quoq; nostrorum factis & animis confirmantibus, perseverabant: quod viuere hominis est, non mori, calamitas. Nam mors quidem libertatem animis præstans, ad propriũ purumq; locum eas dimittit, ab omni clade futuras intactas. Donec autem mortali corpore vinctæ sunt, vnaq; malis eius implętur, quod verisimile dicitur, mortuæ sunt. Diuino enim cũ mortali societas turpis est. Multum quidem potest anima iuncta cum corpore: instrumentum enim facit suum, latenter id mouens, & vltra mortalem naturam gestis producens: Veruntamen cum pondere, quo in terram detrahitur, quodq; ab ea pendet, absoluta, proprium locum receperit, tunc beatam & vndiq; liberã participat fortitudinem: humanis oculis, vt ipse Deus, inuisibilis manens: nec enim cum est in corpore, conspicitur. Nam & accedit occulta, neq; rursus cum recedit videtur,

Pœna criminũ, quæ furore capti Iudæi contra gentiles ausi fuerunt.

Libertate seruata, optima sepultura.

Eleazari de immortalitate animæ oratio.

Anima mortali corpore vincta.

Virtus animæ.

vnam

vnam quidem ipsa habens incorruptam naturam, corpori autem causam prabens mutationis. Nam quod anima attigerit, hoc viuit atque viget: vnde verò digressa fuerit, hoc marcidum moritur: tantum immortalitatis ei superat. Et huius orationis argumentum vobis sit somnus: in quo in se collecta anima, nusquam eas distrahente corpore, iucundissimam quietem agunt: cum Deo verò pro cognatione degentes, vbiq; adsunt, ac multa futura praedicunt. Cur igitur mortem timere conueniat, qui somni diligimus quietem? quemadmodum autem non sit dementissimum, breuitatem vita sequentes, sibimet inuidere perpetuam? Oportebat quidem nos domestica institutione meditatos, alijs esse exemplo prompta voluntatis ad mortem. Attamen si ab alienigenis etiam rei fides petenda est, Indorum videamus sapientia professores. Illi enim cum sint boni viri, vita quidem tempus, quasi quoddam necessarium natura munus, inuiti sustinent: properant autem animos corporibus soluere: nulloq; vrgente neq; exagitante malo, propter immortalis conuersationis desiderium, alijs quidem praedicunt se esse abituros, nec est, qui prohibeat, quisquam, sed omnes fortunatissimos appellantes eos, ad familiares suos mandata mittunt: ita certam veramq; animis esse inter se consuetudinem credidere: ipsi autem cum mandata perceperint, igni traditis corporibus, vt immaculata puraq; anima secernatur, laudati moriuntur. Facilius enim ad mortem illos amicissimi prosequuntur, quàm exterorum hominum quisquam suos ciues, in longinquam peregrinationem ituros. Et se quidem ipsos deflent: illos autem beatos dicunt, quòd immortalitatis ordinem iam recipiant. Non ergo nos pudebit, si deterius Indis sapiamus, propriaq; ignauia leges patrias, quas omnibus hominibus amulãda videntur, inhonestè despiciamus? quanquam & si contraria nos à principio instituisset eruditio, quod summum bonum est hominibus viuere, mors autem calamitas: attamen tempus nos adhortatur eam bono animo & facilè tolerare, Dei voluntate & necessariò morituros. Olim enim quantum apparet, contra omne Iudæorum genus hoc decretum posuit Deus, vt vita careremus, qui ea non eramus, quemadmodum oportebat, vsuri. Non ausim enim nobismetipsis asscribere, neq; Romanis gratificari, quod nos omnes eorum bellum absumpserit. Non enim viribus illorum hæc accidêre: sed causa fortior interueniens, illis praestitit vt vincere viderentur. Quibus enim armis Romanorum perempti sunt, qui Cæsaream incolebant Iudæi? ac ne defecturos quidem ab illis, dum diem septimum celebrarent, aggressa Cæsariensium multitudo, neq; repugnantes, cum coniugibus ac liberis mactauerunt: nec vel ipsos erubuere Romanos, qui nos tantummodo hostes, quod defeceramus, putabant. Sed dicet aliquis, Cæsariensibus semper cum sua ciuitatis Iudæis fuisse discordiam, tempusq; nactos vetus odium exsaturasse: quid ergo de Scythopolitanis dicemus? Nobiscum enim illi propter Græcos bellum gerere ausi sunt, ac non cum propinquis nostris Romanos vlciscì. Multum igitur his fides illorum ac beneuolentia profuit: siquidem ab ipsis cum totis familijs acerbissimè trucidati sunt, ac pro auxilijs gratias eis reddidere: nam quæ illos à nobis pati prohibuere, hæc passi sunt, velut ea ipsi committere voluissent. Longum fiet, si velim nunc separatim de singulis dicere. Nostis enim, quòd Syriæ ciuitatum nulla est, quæ non Iudæos apud se habitantes occiderit, nobis quàm Romanos plus inimicos. Vbi etiam Damasceni, cum ne causam quidem probabilem confingere potuissent, ciuitatem suam cæde nefaria repleuere,

An. mũdi 4038. A nato Christo 76.

Somnus immortalitatis animę argumẽtum.

Indorum sapientiæ professores seipsos concremant.

Adhortatio ad contemnendã mortem, à tempore & rei statu desumpta.

Exemplum ab Iudeis Cęsaręæ interfectis petitum.

Calamitas Iudæorũ Scythopoli.

octodecim

An. mũdi 4038. A nato Christo 76.

octodecim milibus Iudæorum cum coniugibus ac familijs iugulatis. Eorũ autem multitudinem plagis in Ægypto peremptorum LX. *millium numerum audiebamus excedere. Illi quidem fortasse in aliena terra, cum nullum inuenissent hostibus aduersarium, ita sunt mortui. At omnibus qui domi cum Romanis bellum*

Octodecim millia Iudæorum in Syria iugulata, & 60000. in Aegypto perempta.

suscepere, nihil deerat eorum, quæ spem totam possent præbere victoriæ. Arma enim & muri, & castellorum inexpugnabiles fabricæ, atq; interriti spiritus ad pericula pro libertate subeunda, cunctos ad defectionem reddũt fortiores: sed hæc ad paucum tempus cum suffecissent, seq; sustulissent, maiorum malorum extitere principium. Omnia enim capta sunt, omniaq; hostibus succubuerunt, velut illorum nobilioris causa victoriæ, non ad eorum salutem, à quibus instructa fuerãt, apparata sint. Et in prælio quidem mortuos beatos existimari oportet: repugnãtes enim & libertate non perdita periere. Eorum verò multitudinis, qui à Ro-

Iudæorum ab Romanis captorum calamitas.

manis subiugati sunt, quis non misereatur? quisve non antequam illa patiatur, mori properet? quorũ alij torti, tamq; igne quàm verberibus excruciati periere, alij semesi à bestijs ad secundum earum cibum viui seruati sunt: illorum quidem miserrimi habendi sunt, qui adhuc viuunt, qui sæpe mortem optantes non accipiunt. Vbi est autem illa magna ciuitas? Aut vbi est quæ totius gentis Iudææ metropolis fuit? Tantis quidem murorum sæptis munitissima, tot verò ante muros castellis turriumq; obiectis mœnibus tuta, belliq; apparatum vix capiens, tot autem virorum pro se pugnantium multitudinem continens, quid nobis facta

Hierosolyma Iudææ metropolis radicitus ex fundamentis erepta.

est, quæ Deum habere incolam credebatur? Radicitus ex fundamentis erepta est, solaq; eius monumenta restant, eorum à quibus excisa est imposita reliquijs castra. Senes verò infelices ad cineres templi assident, & paucæ mulieres ad turpissimam pudoris iniuriam ab hostibus reseruatæ. Hæc secum reputans quisquã nostrum, aspicere solem durabit, etiam si viuere sine periculo possit? Quis inimicus adeo patriæ, quis tam imbellis, aut parcus animæ, vt eum non pœniteat hucusque vixisse? Atque vtinam omnes fuissemus mortui, priusquàm illam sacrã ciuitatem hostium manibus videremus excindi, priusquàm templum sanctum tanta impietate funditus erui: sed quoniam spes non instrenua nos illexit, quod fortè poterimus pro ea hostes vlcisci: nunc autem euanuit, ac solos necessitati dereliquit, mori benè properemus, nostrimet ipsi miseream ur, & coniugum liberorumq; dum nobis licet à nobisipsis misericordiam capere. Ad mortem nanq; ipsi

Ad mortem nati sumus, eamque fugere ne fortissimi quidem possunt.

nati sumus, & quos ex nobis genuimus, eamq; fugere ne fortissimi quidem possunt. iniuria verò & seruitus, & videre coniuges ad turpitudinem duci cum liberis, non est malum hominibus ex natura necessitate profectum: sed hæc sua timiditate perferunt, qui ante mori cum licuit noluere. Nos autem multum freti fortitudine, à Romanis defecimus: & postremo nunc illis ad salutem hortantibus, non paruimus. Cui igitur non est eorum iracundia manifesta, si nos viuos

Eleazarus Iudæis Romanorum crudelitatem exponit.

subiugare potuerint? Miserandi quidem adolescentes erunt, quorum vires corporis ad multos sufficient cruciatus: miserandi autem prouectiores, quorum ætas clades ferre non poterit. Videbit alius coniugem abduci, alius manibus reuinctis vocem filij patrem implorantis exaudiet. Sed dum liberi sunt & gladios habent, pulcrum ministerium nobis præbeant, expertes seruitutis hostium. Mo-

Mori liber, apud Iudæos honor & gloria.

riamur liberi, cũ filijs & coniugibus vita decedamus. Hæc nobis leges præcipiunt, hæc nos coniuges & filij deprecantur, horum necessitatem Deus misit, his cõtraria Romani volunt, & ne quis nostrum antè excidium pereat, timent. Festinemus

mus igitur eis, pro ſperata potiundi noſtri voluptate, ſtuporem mortis admirationemq́ relinquere audacia. An. mũdi 4038. A nato Chriſto 76.

Adhuc eum orare cupientem omnes interpellabant: & effrenato quodam impetu pleni, ad opus incitabant: ac veluti laruis exagitati, alius alium antecapere cupiebat: hoc ſpecimen eſſe fortitudinis, rectiq́ conſilij exiſtimantes, ne quis extremus remanere videretur: Tantus eos & coniugum & filiorum & propriæ cædis amor inuaſit. Sed nec, id quod aliquis putauerit, cum facinus accederent obtuſi ſunt, verum eam ſeruare ſententiam, quam cum dicta perciperent, habuerunt: proprium quidem charúmque affectum retinentibus cunctis, rationi verò cedentibus, quia iam optimè filijs conſuluiſſent. Simul enim valere vxoribus cum amplexu dicebant, ac liberos gremijs captos extremum lacrymantes oſculabantur: & ſimul tanquam manibus alienis iuſſa perágentes volentes eos configebant: malorum quæ ſubditi hoſtibus paſſuri fuerant cogitationem, habentes pro ſolatio neceſſitatis ad cædem. Denique nemo hac audacia minor inuentus eſt. Cunctis autem coniunctiſſimos transfixere: miſeri, quibus id neceſſe fuit, quibuſque filios atque vxores occidere, malorum omnium videbatur eſſe leuiſſimum. Igitur neque horum iam factorum dolorem tolerantes, & interfectos læſos exiſtimantes, ſi vel breuiſſimum tempus eis ſuperuiuerent, cito quidem vniuerſis bonis in vnum congeſtis ignem injiciunt, ſorte verò ex numero ſuo decem lectis omnium percuſſoribus, vniuerſi etiam propter liberos ac coniuges proſtratos compoſiti, eosq́ complexi manibus, parato animo ſe mactandos præbebant infeliciſſimum illud exhibentibus miniſterium. Iſti autem intrepidè cunctis occiſis, eandem ſortis legem in ſua quoque morte ſtatuerunt, vt cui obtigiſſet, nouem peremptis ſemet ſuper eos occideret. ita omnes ſibi confidebant, quod neque in audendo, neque in ſuſtinendo facinore, præſtaret alius alij. Et ad extremum cæteri quidem ſe neci ſuppoſuere: vnus verò atque nouiſſimus, circumſpecta multitudine mortuorum, ne quis fortè in multa cæde ſuper eſſet qui ſua manus egeret: vbi cognouit omnes peremptos, ignem quidem immittit regiæ: vehementi verò manu toto per ſe tranſacto gladio, iuxta ſuos affectus occubuit. Et illi quidem perierant, nullam credentes animam ex numero ſuo Romanis ſubditam reliquiſſe. Latuit autem vna mulier ſenior, & alia quædam Eleazari cognata, plurimum doctrina ſapientiaq́ mulieribus præſtans, & quinque pueri per cuniculos qui aquam ſub terra potui ducebant abditi, cum alij cædibus occupatas mentes haberent, qui erant nongenti numero & ſexaginta, cum mulieribus ſimul ac pueris. Hac autem calamitas acta eſt Aprilis menſis quintodecima die. Romani autem adhuc pugnam expectantes mane aggeribus ſcalarum pontibus iunctis muros aggrediebantur. Cum verò hoſtium neminem viderent, ſed vndique verſum acerbam ſolitudinem, ignemq́ intus ac ſilentium, quid factum eſſet conijcere non poterant: & ad extremum velut impellentes ictum arietis, vlulatum, ſi quem fortè prouocarent, dederunt. Clamorem autem ſenſere mulieres, & ex cloacis emerſæ, factum Romanis vt erat indicarunt, altera earum quemadmodum dicta vel geſta fuiſſent omnia narrante manifeſte. Non tamen Romani facilè his verbis adducebantur, auſi magnitudinem veriſimilem non credentes. Ignem verò extinguere conabantur, perq́ hunc viam ſectantes cito in regiam peruenere: conſpectaq́ multitudine mortuorum, non vt in hoſtibus gauiſi ſunt:

Iudæorum propriæ cædis amor.

Iudęi vniuerſis bonis in vnũ congeſtis ignẽ inijciunt.

Sorte decem lecti reliquos Iudæos trucidant.

Romani pugnã expectant.

Romani conſilij fortitudinem & obſtinatum cõtemptũ mortis admirantur.

sunt: sed consilij fortitudinem, & obstinatũ in tanto numero rebus ipsis contemptum mortis admirabantur.

CAP. XXIX.

Interitus Sicariorum, qui in Alexandriam & Thebas profugerant.

HIVSMODI autem peracto excidio, in castello quidem præsidium dux reliquit, ipse verò cum exercitu ad Cæsarem profectus est. Nec enim quisquam supererat in illis regionibus hostium, sed iam tota Iudæa belli fuerat longinquitate subuersa: multisq; suorum etiam procul incolentibus sensum perturbationis ac periculum exhibuerat. Nam & circum Alexandriã Ægypti ciuitatem postea contigit multos Iudæorum perire. His enim qui ex factione sicariorum illuc effugere potuerunt, non satis erat saluos esse: verùm & illic nouas res conabantur, vt libertatem defenderent, & Romanos quidem nihil se meliores putarent, Deum verò solum Dominum dicerent. Cum autem quidam ijs Iudæorum nõ ignobiles aduersarentur, illos quidem mactauere, alijs verò instabant, ad defectionem eos hortantes. Eorum autem videntes confidentiam principes seniorum, iam cohibere tutum sibi nõ esse arbitrabantur: sed congregatis omnibus in congregationem Iudais, sicariorum temeritatem publicabant, illos omnium malorum causam esse demonstrantes: & nunc aiebant illos, quod nec si fugissent certam spem salutis habituri viderentur: à Romanis enim cognitos statim perituros esse, sibi debita calamitate replere eos qui nullius fuissent delicti participes. cauendum igitur ab eorũ exitio multitudinem monebãt, & vt pro se Romanis ipsorum traditione satisfacerent. His dictis, prospecta periculi magnitudine paruere, multoq; impetu sicarios aggressi corripuere. quorum sexcenti quidem statim capti sunt: qui verò in Ægyptum Thebasq; illius tractus elapsi sunt, non multo pòst comprehensi reducti sunt: quorum non est qui duritiam, siue confidentia siue pertinacia voluntatis sit dicenda, non obstupescat. Omni enim genere tormentorum & vexatione corporum in eos excogitata, ob hoc solummodo vt Cæsarem dominum faterentur, nemo cessit, neque dicere velle visus est: sed omnes illa necessitate validiorem sententiam conseruauere, tanquam brutis corporibus non animis etiam cruciatus ignemq; susciperent. Maximè verò puerorum ætas, miraculo spectantium fuit: nec enim ve leorum quisquam commotus est, vt dominum Cæsarem nominaret: vsque adeo corporum infirmitatem vis audaciæ superabat.

Sicarij nouæ calamitatis autores.

Iudæi cõtra sicariorum temeritatẽ conueniunt.

Varia tormentorum & vexationum genera in eos excogitata, qui Cæsarem dominum fateri recusant.

CAP. XXX.

Oniæ templum clausum apud Alexandriam.

LVPVS tunc Alexandriam rector administrabat, & de hoc ad Cæsarem motu velociter retulit. Ille autem inquietum Iudæorũ circa res nouas studiũ cauendũ esse existimans, ac veritus ne rursus in vnũ congregarentur, & quosdam sibi adiungerent, præcepit Lupo, vt templum Iudæorum, quod esset apud Onion (quæ sic appellatur) ciuitatem destrueret: Hæc autem est in Ægypto: quæ ob hanc causam & coli cœpit, & nomen sumpsit. Onias Simonis filius, vnus ex pontificibus, ex Hierosolymis fugatus, Antiocho Rege Syriæ cum Iudais bellum gerente, Alexandriam venit: & à Ptolemæo suscipitur humanissimè, propterea quod Antiocho erat inimicus: ait se gentem Iudæorum eius auxilio sociaturum,

Onias annuente Ptolemæo in Aegypto oppidum & templũ condit.

turum, si dictis suis obtemperasset. Cum autem Rex ea quæ possent fieri annuisset, rogauit vt in aliqua parte Ægypti templum sibi ædificare permitteret, & more patrio Deum colere. Ita enim & Antiochum magis odiosum Iudæis, qui templum apud Hierosolymam vastauisset, ipsiq; beneuolentiores eos fore, eoq; multos ad eum religionis diligentia colligendos. Paruit his Ptolemæus, eiq; locũ dedit centum & octoginta stadijs à Memphi distantem: Heliopolitanus autem ille tractus dicitur: vbi castello fabricato, Onias templum quidem dissimile ei quod est in Hierosolymis, turrim autem similem exstruxit, ingentibus saxis sexaginta cubitis erectam. Aram autem fabricam secundum patriam imitatus est, & donarijs similiter exornauit, præter candelabri confectionem. Candelabrum enim non fecit, sed informatum aureum lychnum tanquam iubaris luce radiantem, de aurea catena suspendit. Totum verò circa templum spacium cocto latere circumdedit, saxeas portas habente. Concessit autem Rex etiam multum agri modum, ac pecunia reditus: vt & Sacerdotibus esset copia ad multa, quæ Dei cultus desideraret. Non tamen hæc Onias sana voluntate faciebat, sed erat ei contentio cum Judæis apud Hierosolymam degentibus, propter fugæ memorem iracundiam: & hoc templo ædificato, arbitrabatur ad id se omnem ab Hierosolymis multitudinem reuocaturum. Fuerat autem olim prædictio quædam annis nongentis septuaginta: Esaiasq; prædixerat huius templi futuram in Ægypto constructionem a quodam viro Judæo. Templum quidem ita fuerat ædificatum. Lupus autem rector Alexandriæ susceptis literis imperatoris cum ad templum aduenisset, nonnullis ablatis donarijs templum claudit. Postmodũ Lupo mortuo Paulinus, qui eius potestati successit, neque donariorum quicquam reliquit (vehementer enim Sacerdotibus comminatus est, nisi omnia protulissent) neque ad templum religionis causa adire volentes admisit: sed clausis foribus ita inaccessum fecit, vt ne vestigium quidem diuini cultus in eo resideret. Tempus autem fluxerat vsque clausum templum, ex quo fuerat conditum, anni trecenti triginta tres.

An. mũdi 4038. A nato Christo 76.

Oniæ templum in Ægypto extructum.

Lupus Iudæis templum claudit.

CAP. XXXI.

De interfectione Iudæorum apud Cyrenem.

AVDACIA verò sicariorum, veluti morbus quidam, etiam ea quæ circum Cyrenem oppida erant, contigerat. Elapsus enim ad eam Jonathas homo nequissimus, arte textor, non paucis imperitorum vt se attenderent persuasit: perduxitq; eos in solitudines, cum signa & vmbrarum imagines se polliceretur ostendere. & alios quidem hæc agendo atque fallendo latebat, dignitate verò præstantes Cyrenensium Judæorum apparatum eius & profectionem Pentapolitana Libya rectori Catullo pranunciant. Ille autem equitibus ac peditibus missis, inermes facilè comprehendit: & magna quidem pars manibus interijt, nonnulli autem viui capti, ad Catullum perducti sunt. Autor autem consilij Ionathas tunc quidem potuit effugere: multum verò ac diligenter per omnes quæsitus regiones captus est, adductusq; ad Catullum, sibi quidem moram pœnæ moliebatur, Catullo autem iniquitatis præbuit occasionem. Nam ipse quidem locupletissimos Iudæorum falsò insimulans, autores sibi huius consilij fuisse dicebat. Catullus autem criminationes alacri animo suscipiebat, remq; delatam multimo-

Ionathæ sociorum pars manib⁹ interit, nõnulli viui capti ad Catullum perducũtur.

An. mũdi 4038. A nato Christo 76.

de cumulabat, tragicis etiam verbis exaggerans, vt & ipse quoddam bellum Iudæorum confeciſſe videretur: quodq; hoc atrocius eſt, prater credendi facilitatem, etiam doctor erat calumniandi ſicarijs. Denique cum iuſſiſſet Iudæum quendam Alexandrum nominare: cui iamdudum infenſus odium publicauerat, etiam vxore eius Berenice criminationibus implicata, hos quidem priores occidit, deinde omnes ſimul pecuniarum copijs eximios, tria ſimul millia trucidauit. Et hæc ſecurè facere arbitrabatur, quod eorum patrimonia reditibus Cæſaris adiungebat. Ne verò vel alibi degentium quiſquam Iudæorum eius iniuſtitiam confutaret, etiã longius mendacium propagauit: ac Ionatha nonnullisq; alijs qui comprehenſi fuerant perſuadet, nouarum rerum accuſationem viris inferre probatiſſimis Iudæorum, apud Alexandriam Romamq; degentium. Horum autem qui per inſidias accuſati ſunt, vnus erat Ioſephus qui hæc ſcripſit. Non tamen Catullo fictio ita vt ſperauerat ceſſit. Nam Romam quidem venit, Ionathan caterosq; vinctos ducens, finemq; arbitrabatur eſſe quæſtionis apud ſe ac per illum conflatam calumniam: Veſpaſianus autem rem ſuſpicatus, veritatem requirebat: cognitoq; non iure hominibus accuſationem illatam illos quidem Titi ſtudio criminibus ſoluit, merito verò pœnam in Ionatham ſtatuit: prius enim verberatus, viuus exuſtus eſt. Catullo autem tunc quidem ob lenitatem principum obtigit ne quid amplius caſtigationis experiretur: nõ multo autem pòſt, multiplici morbo & inſanabili correptus, acerbiſſimè tortus eſt non corporis tantum cruciatum ſuſtinens. ſed erat ei maior animi morbus & grauior. Terroribus enim expaueſcebat, & crebrò videbat ſibi inſtantes vmbras eorum quos peremerat, & clamitabat. Cumq; ſe tenere non poſſet, exiliebat ſtratis, tanquam tormentis ſibi & flammis adhibitis. Hoc autem ſemper multũ proficiente malo, extisq; defluentibus, ac inteſtinis exhauſtis, ita eſt mortuus: nulla re alia magis diuinæ prouidentiæ facto indicio, quàm quod nequiſſimos vlciſcatur. Hic nobis eſt finis hiſtoriæ, quam promiſimus nos cum omni veritate tradituros, cognoſcere cupientibus, quemadmodum hoc bellum Romanis geſtum eſt cum Iudæis. & qualiter ſit quidem expoſitum lecturis, vt dicant, relinquatur: de veritate autem confidenter dicere non pigebit, quòd eam ſolam ſcopum mihi per omnia quæ ſcripſi propoſuerim.

Catullus tria ſimul Iudæorũ millia trucidat.

Ioſephus à Ionatha hortatu Catulli, falſo accuſatur.

Ionathas prius verberatus viuus exuſtus eſt.

Septem librorum de bello Iudaico, concluſio.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO
Libri ſeptimi & vltimi FINIS.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

INDEX RERVM ET VERBO-RVM IN HOC FLAVII IOSE-PHI OPERE MEMORABILIVM fidelissimus ac locupletissimus.

A

AARON mortuus. 95.
Aaronis virga germinat. 94.
Aaronis filij. 78.
Aaroni Mosis fratri sacerdotiū confertur à Deo. 78.
Ab Athenienſibus honor Hyrcano habitus. 409.
Abraham Lothum captum cū Sodomitis reducit. 18.
Abrahamus primus verbi diuini concionator. 16.
Abrahamus egregius Aſtronomus. 17.
Abrahamus AEgyptios religionem docuit & artes. 17.
Abraham moritur ætatis anno 175. 25.
Abrahami obedientia. 22.
Abrahamo Deus progeniem eius malos vicinos in AEgypto habituram pranunciat. 18.
Abaneth. 75,
Abel à Cain interfectus. 6.
Abdagaſus Aſinæum interficere vult, quod Artabanus permittere recuſat. 541.
Abdon Iudex. 138.
Abdemonus. 881.
Ab Apione quadam valde frigida conſcripta. 895.
Abia ad Hebræos oratio, qua deſertionem & impietatem eis exprobrat. 243.
Abenerus Neri filius Sauli filium Ieboſthum populi Regem conſtituit. 185.
Abenerus contra Iuda tribum copias educit, cui Ioabus cum vniuerſo Dauidis exercitu occurit. ibid.
Abenerus apud ſeniores populi, præfectosq; militiæ, vt ad Dauidem deſciſcerent, loquitur: 186.
Abnerus à Dauide comiter exceptus, amicè dimittitur. 187.
Abenerus ad Dauidem in Hebronem mittit legatos, qui ſuo nomine fœdus cum eo ferirent. 186.
Abenerus in fugam conuerſus, Aſael trucidat. 185.
Abeſalomus ſororē Thamaram ſolatur. 200.
Abeſalomus vindictæ opportunitatem exſpectat. ibi.
Abeſalomus patrem ac fratres ad ſolenne conuiuium inuitat, & Ammonem vino ſepultum trucidari curat. ibid.
Abeſalomus reductus patris Dauidis conſpectum deuitare iubetur. 201.
Abeſalomus patris ſui affectat regnum aſtutè ſatis & callidè. 201.
Abeſalomus Rex ab vniuerſis ſalutatur. 202.
Abſalomus Iordanem trajcit. 205.
Abſalon callidè per mulierem à Ioabo ſubornatam reuocatur Hieroſolyma. 200.
Abſalomi Hieroſolymis nati liberi. 201.
Abſalomi columna marmorea. 206.
Abias contra Ieroboamum exercitum collegit. 243.
Abias victoria potitur. 243.
Abigæa Nabali vxor muneribus Dauidē placat. 176.
Abiathar manus Sauli elapſus, Dauidi patris & ſacerdotum nunciat cædem. 173
Abiatharus ſacerdotali honore priuatur. 220.
Abilamarodachus Iechoniam è vinculis dimittit. 302.
Abimelechus ſeptuaginta nouem fratres interficit. 135.
Abimelechus Thebas capit. 136.
Abimelechus in Sicimitas mouet. 136.
Abimelech Iſacum inuidia motus expellit. 26.
Abimelech amicitiam renouat cum Iſaco. 26.
Abimelech amore Sara captus. 20.
Abilmelechum mulier ferit, & armiger eum occidit. 137.
Abimelechum Sicimita expellunt. 136.
Abiſaus. 212.
Acerra. 227.
Achas quintus ex fratribus antequam protrahi iuberetur, in medium prorumpit. 928.
Achabus & Ioſaphatus in Syros mouent. 255.
Achabus in prælio vulneratus, moritur. 256.
Achabus ob dimiſſum ab ipſo Adadum taxatur. 253.
Achabus in gratiam recepto Adado fœdus cum eo facit. 253.
Achabus Eliam quærit. 248.
Achabi ſeptuaginta liberi Samariæ trucidati. 268.
Achabi pœnitentia. 251.
Achabi cruorem canes iuxta Eliæ prædictionem lambunt. 256.
Achabum Elias impietatis accuſat. 248.
Achazes aurum & argentum templi, Damaſcum Aſſyriorum Regi defert. 279.
Achazes Syrorum Deos, templo Hieroſolymorum cæſo colit. 279.
Achaziæ impietas. 278.
Achaziæ mors. 279.
Achar quædam ex prædâ contra Dei mandatum abſcondit. 118.
Achor ſorte deprehenditur & punitur. 118.
Achia propheta Hieroboamum decem tribuum Regem futurum oſtendit. 237.
Achimelechi proditionis à Saulo inſimulati apologia. 172.
Achitophel Abeſalomo vt cum paternis pellicibus congrederetur ſuadet. 203.
Achitophelis conſilio ſuadentis Dauidem bello proſequendum Chuſim ſe opponit. 203.
Achitophel, ſuo conſilio exploſo, laqueo ſibi vitam finit. 204.
Achitophel ad Abeſalomum deficit, cuius conſilia ne ſuccedant, Dauid precatur. 202.
Acmes literæ ad Antipatrum. 500.
Accuſatio & epiſtolæ falſæ Legatorum contra Ioſephū. 602.
Adar, Martius. 361.

Adadus Damasci & Syrorũ rex à Dauide prælio vincitur. 193.
Adamus iram Dei deprecatur. 5.
Adami & Euæ lapsus. 5
Adami pœna. 6.
Adami ætas 930. anni 8
Adamum Deus alloquitur. 5.
Aderus Solomoni infensus. 236
Aderus in Aegyptum profugit. ibid.
Aderus Pharaonem vt sibi in patriam reuertiper-mittat, orat. ibid.
Aderus in Idumæam reuertitur, inde in Syriam se confert. ibid.
Ad mortẽ nati sumus, eamq; fugere nefortissimi quidem possunt. 868.
Ad Alexandrum sex millia hominum confluunt. 391
Ad Lothum angeli diuertunt. 19.
Ad Manethonis de Moyse maledicta responsio. 892.
Ad Deum respicientibus eiq; vim fidentibus pietatis fructus integer manet. 570.
Ad Anilæum, ingens perditorum hominum multitudo confluit, qui Babylonios inuadunt. 543.
Adhortatio ad contemnendam mortem, à tempore & reistatu desumpta. 867.
Adhortatio ad considerationem auxilij & beneficij Dei Israelitis exhibiti. 157.
Adiabenorum magnates cum Abia Arabum rege cõtra Izatem fœdus faciunt. 572.
Adiutores Solomonis in templo exædificando. 214.
Adonias cum Abisace coniugium expetit. 219.
Adonias interficitur. 220.
Adonias ex conuiuio se proripiens ad altaris cornua confugit. 216.
Adonias affectat regnum. 214.
Adulterij leges & Zelotypiæ. 83.
Adulteræ accusatio contra Iosephum. 38.
Agar Saram contemnit. 19.
Agatharchidis de Iudæis testimonium. 886.
Agrippa ad Flaccum Syriæ Præsidem se confert. 528.
Agrippa quàm Herodes Iudæis magis fauet. 564.
Agrippa per Marsyam à Proto pecuniam mutuatur. 528.
Agrippa dum Herennius Capito pecuniam ab eo extorquet noctu Alexandriam nauigat. 528.
Agrippa cum alijs aliquot ad Claudium mittitur. 559.
Agrippa Hierosolymis Hecatonbem immolat. 463.
Agrippa ab Agrippina, vt Claudius Iudæorum causas cognoscat, precibus obtinet. 576
Agrippa senatui suam sententiam exponit. 559.
Agrippa Fortunatum libertum cum muneribus & literis contra Herodem ad Imperatorẽ mittit. 537.
Agrippa à Lesbo digressus. 466.
Agrippa ab Antonia Germanici & Claudij matre trecenta millia mutuo petit. 529.
Agrippa Iudæis ædium tributum remittit. 563.
Agrippa Agrippæ filius. 566.
Agrippa Marso Syriæ Præsidi dum quinque reges ad se venientes discedere iubet, infensus. 565.
Agrippa in theatro Deus consalutatur, Bubonem videt, & vt Germanus prædixerat, quinto die moritur. 567.
Agrippa quamdiu vixerit & regnauerit. 566.
Agrippa domum præaltam exstruit vnde iuncta quæ circa templum fierent contemplari poterat: Iudæi altiorem parietem excitant qui regis prospectum arcet, & apud Neronem Poppeæ precibus illum illa sum impetrant. 579.
Agrippa Tiberiade habitat. 528.
Agrippa in Italiam Puteolis, inde ad Tiberium Cæsarẽ peruenit. 529.
Agrippa ad audiendum Eutychum instat, quo facto propter verba quædam ei vincula sunt iniecta. 530
Agrippa Alexandriæ pecuniam mutuatur. 528.
Agrippa Iudæorum immunitatem confirmat. 466
Agrippa Berytiam ciuitatem eximijs ornamentis honorat. 565.
Agrippa terrestri itinere Ephesum peruenit. 464.
Agrippa in Asiam missus. 456.
Agrippa sex menses in custodia seruatus. 532.
Agrippa in suum regnum nauigat. 534.
Agrippa Romæ degens ob liberalitatem immodicam ad inopiam redactus. 527.
Agrippa Hierosolymorum muros permunit. 564.
Agrippæ ditio ampliatur. 577.
Agrippæ Herodes Antipatrum Romam ducendũ tradit. 468.
Agrippæ Germanus quidam fortunam florentem & vitæ terminum prædicit, 531.
Agrippæ liberi superstites. 566.
Agrippam Herodes apud Sinopen Ponticam vrbem offendit, & ab eo honorifice excipitur. 463.
Agrippam Caius Tetrachiæ regem constituit 534.
Agrippina Messalina & Patina Claudij vxores. 577.
Agrippium. 650.
Aggæus & Zacharias prophetæ. 314.
Ain expugnata atque combusta. 119.
Albinus Iudææ procurator. 580.
Alcimus siue Iacimus pontifex. 359.
Alcimus pontifex cum perfugis Iudã apud Demetriũ accusat. 359.
Alcimus popularem auram sibi concilians, eos qui sunt Iudæ partium occidit. 360.
Alcimus Iudam apud Demetrium accusat. 360.
Alcimus Pontifex mortuus. 361
Alexander in templo Hierosoly: sacrificans, vaticinio de ipso Danielis ostenso maximam Iudæis libertatẽ concedit. 339.
Alexander Aristobuli filius contra Hyrcanum magnam manum congregat. 626.
Alexander & Aristobulus crebrò matrem implorãt, id quod Herodis animum succendit. 655.
Alexander Herodi parenti Eunuchus corrumpit, & quod regni sit futurus successor prædicat. 656
Alexander ad DCCC crucibus suffigi & in eorundem conspectu vxores & liberos trucidari iubet. 302.
Alexã. Thracida cognomẽ apud Iudæos inuenit. 392.
Alexander in vinculis quatuor libros aduersus inimicos conscribit. 657.
Alexander Ptolemæo, vt Zoilũ tolleret persuadet 388.
Alexander. 897.
Alexander quartano febriũ recursu fatigatur. 622.
Alexander suo & fratris nomine parentũ accusationem diluit. 469.
Alexand. Hierosolyma obsidere volẽs, pontificẽ obuiũ euntem honorifice excipit, ob visionem eodem habitu ante oblatam. 330.

Alexander cum Demetrio armis decernit, cunctosq; conductitios milites amittit. 391.
Alexander & Aristobulus omnes lachrimis etiã parẽtem accusatorẽ ad misericordiam commouẽt. 460.
Alexander à Iudais bello petitus, potentissimos eorum in Bethoma oppugnat. 392.
Alexander coniugi quomodo secure regnare possit, ostẽdit. 394
Alexander Aristobuli filius ad defectionẽ Iudaeos iterum reducit. 628.
Alexander Polyhistor. 24.
Alexander & Aristobulus à Salome ac Pherora ad cõuicia illecti, apud Herodem traducuntur. 466.
Alexander obiecta crimina non inficiatur, sed per scripturam parenti structas insidias fatetur, quarum Pheroras, Salome, Ptolemaeus, & alij regis fidelissimi participes essent. 479.
Alexander per sex annos quinquaginta millia Iudeorum interfecit. 620.
Alexander ad Praefectum arcis Alexandrij, vt se reciperet, scribit. 484.
Alexander Herodi quod ab Archelaum discedere decreuit, fatetur. 484.
Alexander victoriam ab Theodoro amittit. 620.
Alexander 100000. peditum & 1500. equitum congregat. 626.
Alexander Ionathan in suas partes traducere conatur pontificatum deferendo. 367.
Alexander Aristobuli filius principatum inuadit. 405.
Alexander Antiochi Epiphanis filius in Syriam veniens, Ptolemaidem occupat. 366.
Alexander rex Syriae Cleopatram Philometoris filiam ducit. 370.
Alexander & Aristobulus in quib. peccauerint. 489.
Alexander ad Ptolemaidem exercitum ducit, eamq; oppugnat. 388.
Alexand. in conflictu cũ Antiocho Grypho caesus. 383.
Alexander alterum fratrum interficit, alterum in honore habet. 388.
Alexander à Gabinio victus. 405
Alexander dona Ionathae mittit. 371.
Alexander post obitũ Philippi Macedonum rex. 328.
Alexander cum hostibus praelio decertat, & sex millia militum amittit. 626.
Alexander ab armis requiescit. 621.
Alexander & Aristobulus Sebaste strangulati in Alexandrium sepeliuntur. 488.
Alexander cum Obada regi Arabum congressus totũ exercitum amittit. 620.
Alexander Arabiae & Amathunti castello bellum infert, illudq; captum funditus eruit. 620.
Alexander Lysimachus Alabarcha. 561.
Alexandri & Aristobuli impatientia. 475.
Alexandri victi in Arabiam fuga, & caedes. 572.
Alexandri cum Demetrio pugna & victoria. 368.
Alexandri copias Arabum Rex in fugam vertit, maximamq; partem trucidat. 621.
Alexandri familia magnum infortuniũ incurrit. 396
Alexandri morbus. 393
Alexandri mors. 394.
Alexandrum quidam quod Romã cõtra parentem ad amicos literas miserit, accusat. 478.
Alexandrum filium Herodes timet. 656
Alexandrum, Aristobuli fratrem Regina Regem constituit, qui è vestigio crudeliter agit. 620.
Alexandra Pharisaeis vltro paret. 622.
Alexandra, Alexandri cõiunx pietatis opinione principatum obtinet. 622.
Alexandra Herodi suspecta obseruatur. 435.
Alexandra in Aegyptum aufugere cogitat, insidiae vero Herodi patefiunt. 436.
Alexandra sese excusat & Herodi reconciliatur, dum Pontificatum filio promittit. 425.
Alexandra Iudais castellorum custodiam credit. 395.
Alexandra, Herode absente, vrbis arces in suam potestatem redigere conatur. 449.
Alexandra Hyrcani filia, vxor Alexandri Aristobuli Regis filij, Cleopatra vt Pontificatum filio suo petat ab Antonio scribit. 434.
Alexandra Hyrcanum patrem solicitat, & vt à Malcho tutelam peteret, monet. 444
Alexandra moritur, & Hyrcanum regni successorem constituit. 623.
Alexandra Cleopatrae Herodis insidias, & filij miserabilem interitum, indicat. 437.
Alexandra interfecta. 450.
Alexandra Damascum nulla re memorabili gesta, capit. 622.
Alexandra indecore se filiae criminis non conscium vult ostendere. 449.
Alexandrium & alia castella diruta. 404.
Alexandri mater. 404.
Alexandriae pars ora maritima. 897.
Alani mediam terram praedandi causa persuadũt. 861
Allus Caesaris libertus Agrippae mutuo dat pecuniã. 529
Altare & vasa ad illud pertinentia. 227.
Altare aereum. 228.
Altitudo, longitudo, & latitudo templi. 225.
Amalecita Dauidi Regem Saulum casum nunciat; & eius cadis argumenta armillas aureas & insigne regium affert. 184.
Amalecitae mouent in Israelitas. 66.
Amalecitarum rex Samuelis iussu interficitur. 162.
Amalecitarum gens expugnata & incensa Sicella, praedam abegerunt. 181.
Amalecitas internecione delendos praedictio. 68.
Amalecitas plectendos. 112.
Amalecitas fundunt fugantq; Israelitae. 67.
Aman ab omnibus, exceptis Iudais, adoratur. 321.
Aman odio & consilijs eius in Iudaeos in conuiuio patefactis, suspenditur. 325.
Amor multitudinis erga Iosephum. 603.
Amos rex Iudae impius. 287.
Ammanitarum spolia. 258
Amnon morbum simulans, patrem vt sororem ad se mittat, petit. 199
Amnon sorori vt sui copiam faceret, suadet. ibid.
Amnon sororem reluctantem per uim opprimit, mox exosam & fastiditam extrudit. ibid.
Amnon Dauidis filius, Thamaram Absolonis sororem deperiens, in morbum incidit. 199.
Amanis facultates Mardochaeo dantur. 326.
Amonius & Caesar cum Herode in Capitolium ascendunt. 423.
Amanis in Mardochaeum odium. 324.
Ammanitae exterorum societate mercede impetrata in Dauidem copias parant. 195.

Ammanita & confœderati ſeipſos inuicem trucidant. 258.
Amplitudo Iudæa. 88.b
Ampliatio regni Iſraeliticus. 275
Amarinus Rex Iſraeliticus. 246
Amarames futurus Moſis parens Deum orat pro Hebræis. 50
Amarinus moritur, eiq; Achabus filius in regno ſuccedit. 241.
Amoræos Hebræi fundunt fugantq; 96.
Amoræorum terræ ſitus. 97.
Amaſias à propheta propter Idolatriam reprehenditur. 274.
Amaſias Rex Hieroſolymitanus. 273.
Amaſia ab Iſraelitarum Rege captus : Hieroſolyma diruta & templum ſpoliatum. 275.
Amaſiæ Hieroſolymorum Regis in Ioam Iſraelitarũ Regem expeditio. 274.
Amaſia de Idumais victoria. 274.
Amaſiæ cædes. 275.
Amathus diruta. 391
Amathenorum Rex Dauidis ſocietatem petit. 193.
Ananias Nebedæi filius, Camydæ pontifici ſuccedit. 574.
Ananias Coſtobarus & Saulus ad ſpoliandos infirmiores promptiſſimi. 581.
Ananias vnus ex legatis, vir malus & maleficus. 602.
Ananias, Ananus, Cumanus, Celer aliiq; nonnulli Romam miſſi. 576.
Ananus apud Albinum accuſatus. 580.
Ananus quinque filios ſummi Dei pontificio potitos habet. 580.
Ananus Sethi filius in Ioazari pontificis locum ſurrogatus. 519.
Ananelo Herodes dat ſummum ſacerdotium. 434.
Ananelo Herodes pontificatum abrogat. 435.
Anna Helcanæ vxor liberos à Deo petit. 145.
Anaxagoras. 913.
Anchus ſecum Dauidem contra Hebræos educit, quæ à Paleſtinorum Ducibus reprobatur. 181.
Anchus Dauidem remittit. ibid.
Anchus Dauidem cum ſexcentorum cohorte euocat. 178.
Ancillas ingenui non ducant. 108.
Angelus Dei occurrit Agar. 21.
Angeli Abrahamo filium naſciturum nũciant, & delendos Sodomitas. 19.
Anni ætatis & regiminis, item virtutes & diuitiæ Dauidis. 218.
Annibas ſupplicio affectus : Amaramus & Eleazarus in exilium miſſi. 568.
Anilæus ob vxoris Idololatriam à Iudæis obiurgatus quendam confodit. 542.
Anilæus in Mithridatis vicos cum exercitu impetũ facit, eumq; noctu opprimit, & captum ſecum abducit. 542.
Anilæus Parthorũ Ducem trucidat eiusq; vxorem ducit. 541.
Anilæus à Mithridate fugatus. 543.
Anilæum Babylonij ad ſupplicium depoſcunt, qui oppreſſus interficitur. 543.
Anima mortali corpore vincta. 866.
Animus Herodis hypocriticus. 437.
Annius Minucianus. 547.
Annius Rufus Iudææ præfes. 520.
Annonæ caritas in Aegypto. 48.
Annonæ caritas principatu Claudij, 88.
Annus iobelus. 84.
Ananus apud Albinum accuſatus. 580.
Antigonus auriculas Hyrcani dentibus truncat. 636.
Antigonus Ariſtobuli filius ab Herode fugatus. 633.
Antigonus Maſſadam obtinet. 638.
Antigonus Parthis, ſi ab Hyrcano in illum regnum transferrent pecuniam pollicitur. 419.
Antigonus quoſdam qui Herodianos frumentatores per inſidias interciperent mittit. 425.
Antigonus apud Ariſtobulum falsò accuſatus. 386.
Antigonus à Parthis in Iudæam reductus Hyrcano ne in regnum reſtitueretur, auriculas amputat. 422.
Antigonus Romanum exercitum alere recuſat. 426.
Antigonus Herodi quod non ex ſtirpe Regia progenatus, ſed ſemi Iudæus ſit exprobrat. 425.
Antigonus Ariſtobuli filius apud Cæſarem Hyrcanũ & Antipatrum accuſat. 409.
Antigonus ſecuri obtruncatur. 644.
Antigonus Ariſtobuli filius ad Cæſarem, Pompeij ſtudioſos de morte patris accuſaturus, venit. 629.
Antigonus de fratre nihil mali ſuſpicatur. 619.
Antigonus interficitur. 619.
Antigonus Hyrcanum & Antipatrum falsò accuſat. 629.
Antigonus apud Ariſtobulum falsò accuſatur. 619.
Antigoni in Ioſephi cadauer immanitas. 641.
Antigonum Ariſtobuli filium Ptolemæus Menneus adoptat. 417.
Antipater precibus Herodem vt pacta cõnubialia mutentur flectit. 491.
Antipater Malichi inſtinctu venenum bibit. 632.
Antipater Iudæorum potentiores in Ariſtobulum cõcitat. 398.
Antipater pecunia & donis hominũ fauorem ſibi conciliare conatur. 662.
Antipater Herodem & aulicos calumnijs in fratres inflammat. 654.
Antipater omnium malorum fax. 478.
Antipater Cæſari ex Syria milites conſcribit. 407.
Antipater Mithridati in capiendo Peluſio operã navat. 407.
Antipater obiecta crimina diluit. 409.
Antipater Iudææ procurator declaratus. 409.
Antipater contra Malichum colligit exercitum. 632.
Antipater præſens calumnijs & abſens per literas Herodis in filios exacerbat. 468.a
Antipater Pheroræ mortem vehementer luget. 667.
Antipater Cæſareæ omnibus inuiſus. ibid.
Antipater expectatione regni certa nititur. 663.
Antipater in Iudæa nouarum rerum cupidos cõpeſcit. 410.
Antipater Idumæus, 398. primum Antipas dictus. ibid.
Antipater Phaſaelo Hieroſolymorũ, Herodi Galilææ regimem committit. 410.
Antipater omnem in Antiphilum culpam confert. 501.

Antipater Gabinium Ptolemæum in Aegyptum reducentem adiuuat. 405.
Antipater excluſis reliquis fratribus, patris ſucceſſor declaratur. 653.
Antipater Hyrcani, Nicodemus Ariſtobuli legati ad Pompeium. 400.
Antipater ſcriptoribus epiſtolarum, quas in fratrum perniciem ſimulat, ingentem pecuniæ ſummam erogat. 666.
Antipater Hyrcani pecunijs Romanos ſibi deuinctos, Iudæos verò inuiſos reddit. 411.
Antipater in demerendis paternis amicis nullis ſumptibus parcit. 490.
Antipater ab Herode accuſatus. 497.
Antipater Herodem fratribus magis infenſum reddit. 467.
Antipater ſubditos ſuos vt cum Hyrcano ſentirent admonet. 630.
Antipater cum copijs Alexandro obuiam procedit. 626.
Antipater Samarita Herodi Antipatrum, filium venenum patri paratum habere exponit. 495.
Antipater patrem vitam finiſſe ratus cum carceris cuſtode de miſſione agit, quod dum Herodes audit, ſine mora eum occidere, & in Hyrcanio caſtello cõdi iubet. 504.
Antipater nocte cum Hyrcano ex ciuitate profugit, & ad Aretam Arabiæ regem peruenit. 623.
Antipater innocentiam ſuam precibus ad Deum teſtatam facere conatur. 500.
Antipater multa præclara facinora committit, & ad ſubeunda pro Cæſare pericula ſeſe offert. 629.
Antipater cum patre res Iudæorum miniſtrat. 490.
Antipater fratribus ſublatis populo & militibus inuiſus. 490.
Antipater ſe reuerſis in gratiam gratulari ſimulat. 470.
Antipater veſte proiecta multitudinem vulnerum demonſtrat. 629.
Antipater parentis accuſationem diluit. 498.
Antipater Salomes filius apud Auguſtum Cæſarem Archelaum accuſat. 508
Antipater parentis vltimum diem optat. 490.
Antipater patriæ muros reparat. 630.
Antipater à cunctis accuſatur. 499.
Antipater amitam fallere non poteſt. 491.
Antipater in carcerem coniectus. 500.
Antipater domum reuerſus à nemine excipitur. 497.
Antipater Romæ illuſtris factus. 468.
Antipas Herodis filius parandi ſibi regni ſpe Romam nauigat. 507.
Antipatri coniunx nobilis ex Arabia fœmina. 628.
Antipatri in Alexandrum fratrem dolus & inſidiæ. 654.
Antipatri in Archelaum & Philippum fratres inſidiæ. 666.
Antipatri vxor & filij. 407.
Antipatri contra fratres artificioſa machinatio. 475.
Antipatrum & Herodem apud Hyrcanum Iudæi accuſant. 411.
Antipatrum Cæſar Romana ciuitate ſimul & immunitate donat. 629.
Antipatrum Herodes ad Cæſarem mittit. 494.
Antipatris extructa. 472.
Antipatris. 659.
Antiochus abrogato Dei cultu, ſumma cum tyrannide falſum illis obtrudit, arci in hoc præſidio impoſito. 349.
Antioch. Mag. Rex Aſiæ & Syriæ Iudæos vexat. 341.
Antiochus prius regno cum coniuge ac liberis egredi, quàm cum Romanis pugnare decreuit. 861.
Antiochus in Iudæam irrumpere parat. 352.
Antiochus capitur. 861.
Antiochus cum Cæſare reconciliatur. 861.
Antiochus cum Iuda fœdus facit. 358.
Antiochus murum quo templum ſeptum erat, ſolo æquat. 359.
Antiochus ſuis ciuibus perfidus. 852.
Antiochus acceptis ab Hyrcano trecentis talentis ab obſidione diſcedit. 618.
Antiochus auxiliaturus Samaritis, ab Ariſtobulo caditur & fugatur. 384.
Antiochus Rex Damaſcenorum. 393.
Antiochus Seleucum fugat. 391.
Antiochus cum coniuge & filiabus in Ciliciam fugit. 861.
Antiochus Tryphonem electum Syria in Dora obſidione cingit. 380.
Antiochus regno à fratre exuitur. 393.
Antiochus Gryphus occiſus. 390.
Antiochi ad Zeuxidem epiſtola, in qua Iudæorum honorificam mentionem facit. 342.
Antiochus & Ptolemæus amicitiam & fœdus faciunt. 342.
Antiochus cur templi depradationem fecerit. 900.
Antiochus Philippum regni gubernatorem conſtituit, eiq; Antiochum filium tradit. 357.
Antiochus vrbe Hieroſol. occupata templum ſpoliat. 348.
Antiochus in conflictu cum Parthis interemptus. 382.
Antiochus ſqualidis fœtoribus conflictatus exſpirat. 934.
Antiochus Lyſiæ rerum adminiſtrationem: prouincias & filium committens in Perſidem proficiſcitur. 352.
Antiochus contra Iudæos in furorem vertitur. 921.
Antiochus cognito, quod Philippus vſurpato ſibi regno aduentaret è Perſide, obſidione ſoluta illi occurrit. 358.
Antiochus Scenopegiæ gratia ſeptem dierum inducias Iudæis concedit. 382.
Antiochus ſeptem illuſtres pueros Hebræorum cum matre Antiochiam adduci præcipit. 924.
Antiochus peditum ſibi legiones ex Hebræorum numero congregat. 933.
Antiochus Iudæus ſeditioſus magna calamitatis in Antiochia autor. 851.
Antiochus ſeptimi diei feriam Iudæis edicit. 852.
Antiochus Eupator cum copijs in Iudæam proficiſcitur. 357.
Antiochus Epiphanes curis implicitus, morbum contrahit, & moritur. 356.
Antiochus Aegypto cedere cogitur. 348.
Antiochus Hyrcanum in vrbem compellit. 381.
Antiochus Epiphanes Rex Syriæ. 348.
Antiochus Dianæ templum ſpoliare volens, Elymaida

da mouet, & turpiter inde se Babylonem recipit. 356.
Antiochus Seleuci frater Antiochum Cyciceni filium bello aggreditur. 391.
Antiochus moritur, & principatum Antiocho filio relinquit. 616.
Antiochus post patris obitum cum numeroso exercitu Iudæorum fines ingreditur. 616.
Antiochus ad Hierosolymam proficiscitur, præsidiumq; ibi relinquit. 616.
Antiochus à Thobia filijs motus cum exercitu in Iudæam irrumpit, ac Hierosolyma deuincit. 616.
Antiochus Epiphanes belli Iudaici fons & autor. 614.
Antiochus mores Iudaicos abrogat. 615.
Antiochus rex Comagenæ. 561.
Antiochi Magni in honorem templi edictum. 342.
Antiochi ad Ptolemæum de Iudæorum libertate epistola. 341.
Antiochi ad Eleazarum exhortatio. 921.
Antiochi mors & fames exercitui immissa. 393.
Antiochi & Iudæ pugna. 358.
Antiochum Cesennius Petus Syriæ administrator coram Cæsare accusat. 860.
Antiochum Demetrij fratrem Alexander timet. 621.
Antiochia Mygdonia à Macedonibus condita. 572.
Antiquitatum Iudaicarum Epilogus. 584.
Antiquitatum historia quinq; millium annorum. 873.
Antonius Herodem & Phasaelum tetrarchas declarat. 634.
Antonius in Tyro commoratur. 634.
Antonius Antigonum ad Triumphum seruare volens, propter Iudæos seditiosos securi eum percutit. 433.
Antonius captiuos trucidat. 634.
Antonius multis donis ab Herode affectus. 433.
Antonius Phasaelum & Herodem Tetrarchas constituit. 419.
Antonius Hyrcano de Cassij & Bruti rebus & morte scribit. 417.
Antonius Herodis virtutem miratur. 641.
Antonius Cleopatræ maritus. 899.
Antonius & Cleopatra extincti. 447.
Antonius Armeniæ regno potitur. 440.
Antonia in magno apud Tiberium honore habita. 530.
Antonium Herodes muneribus placat, & amicis res suas saluas esse scribit. 438.
Antonia turris. 460.
Antoniam Agryppa, efficeret, vt tandem audiretur Eutychus rogat. 530.
Anteius. 551.
Apion contumeliosam Iudæorum insectationem, qua si mercedem Alexandrinis reddere voluisse videtur. 897.
Apion veram patriam & genus suum abiurat. 897.
Apion de Mose & gente Iudaica. 895.
Apion Iudæis seruitutem exprobrat. 903.
Apion seipsum laudat & magnifacit. 904.
Apionis de Mose & templo Iudaico mendacium arguitur. 895.
Apologia Hyrcani apud Regem accusati. 346.
Apollodotus ex Gaza noctu in Iudæorum castra erumpit. 390.
Apollonius cum Ionatha prælium committit, & abeo fugatur. 371.
Apollonius Syriæ Dux collecto exercitu Hierosolymã venit. 920.
Apostata à Matthia transfigitur. 350.
Apostata à religione Iudaica. 348.
Apostasia sacerdotum. 329.
Apsanes per septennium Iudex. 138.
Apud Græcos nulla conscriptio poemate Homeri vetustior. 874.
Aqua calidæ apud Callirhoe quæ in lacum bituminis se racem effluunt. 503.
Aquarum calidarum fontes. 858.
Aquarum in Hebræorum exercitu penuria. 260.
Aquilo auertens flammam in Romanos abigit. fol. 865.
Aquilo Caio extremum ictũ infligit, Chæreas verò facinoris autor dicendus. 551.
Aquila aurea super maiorem templi portam. fol. 501.
Aquilam auream detractam iuuenes securibus concidunt. 501.
Ara suffumigatoria. 74.
Arabs Scauro reconciliatur. 626.
Arabes ardescente siti vltrò se Iudæis tradunt. fol. 647.
Arabes ab Herode deuicti. 443.
Arabes Herodis exercitum in fugam vertunt. fol. 645.
Arabes Cæsare irato Herodi neq; latrones dedere, neque pecuniam mutuo acceptam persoluere volunt, 482.
Arabes siti compulsi ab Herode pacem petunt. fol. 443.
Arabes & Trachonitæ scientes Herodi Cæsarem iratum, illi insultant. 482.
Arabes in prælium reuersi, fugientes trucidant, & castra capiunt. 441.
Arabes in fugam versi. 440.
Arabum circiter septem millia cadunt, priusquam in Herodis clientelam se dedunt. 443.
Arabum contra Ioramum expeditio. 266. Mors Ioramí. 266.
Arabici belli causa. 480.
Arbores frugiferæ non excindendæ. 112.
Arborum de rege deligendo consilium. 135.
Arca Noe. 9.
Arca sacra à Palæstinis in fanum Dei sui Dagonis defertur. 147.
Arca in Cariathiarim transfertur. 149.
Arca Dei in templum transportatur. 228.
Arca sacra Bethsamæ peruenit. 149.
Arca in vrbem reducta, in tabernaculum reponitur. 191.
Arcyon medicus quosdam dimittit. 554.
Architecti templi extruendi. 213.
Archelaus Herodi se excusat. 485.
Archelaus fratrum liberos odit. 491.
Archelaus Herodem generum benignissimè suscipit. 653.
Archelaus Herodem vltrò pro Alexandro deprecari compellit. 658.
Archelaus rex Cappadociæ in Iudæam ad Alexandrum generum venit. 657.

Archelaus & Herodes de libris Alexandri deliberant. ibid.
Archelaus Cappadocum Rex Herodem indignationem in generum simulant, eumq; ad paternos affectus reducit. 480.
Archelaus si à Cæsare in Imperio cõstabilitus esset, curæ sibi fore, vt beneuolentia omnium videatur dignissimus pollicetur. 508.
Archelaus Alexandri crimina in amicos, præcipuè verò in Pheroram transfert. Pheoras Archelaũ reconciliatorem adit. 480.
Archelaus Romam proficiscitur, multiq; eidem obnixuri eum comitantur. 507.
Archelaus Ioazaro Boethi filio Pontificatum abrogat, eamq; dignitatem in Eleazarum collocat. fol. 516.
Archelaus epulum multitudini præbet. 505.
Archelaus & Iudæorum legati coram Cæsare comparent. 513.
Archelaus & Philippus instinctu Antipatri accusantur. 496
Archelais condita. 516.
Archelai visionem Simon vir Essæus interpretatur. 516.
Archelao regi acclamatum. 505.
Archelaum accusatum Cæsar pecunia multat, eumq; Viennam in exilium mittit. 516.
Archelaum Cæsar ethnarcham constituit, regniq; dimidium in duos Herodis filios Philippum & Antipam partitur. 514.
Archelaum Nicolaus excusat. 508.
Ardens studium in reparandis manibus. 319.
Ardentes faces in murum iaculantur. 865.
Aretas ad Arabum regem legatus. 486.
Aretas rex Cœlesyriæ. 393.
Aretas contra Aristobulum expeditionem suscipit, eumq; Hierosolyma confugere cogit. 397.
Aretas rex Arabum Gazæis auxilij spem ostendit. 390.
Areta Hyrcano quinquaginta millia militum tradit. 623.
Aretas ex augurijs impossibile esse exercitum ad Petram peruenire colligit. 526.
Aretas Syllæum, quod Fabatum alioq; interfecerit accusat. 494.
Arietem ad victimam loco Isaci Deus offert Abrahamo. 23.
Aristobulus cum filio Pompeij studiosis peremptus. 628.
Aristobulus Roma reuersus Alexandrium denuo munire conatur. 405.
Aristobulus à Romanis in prælio vincitur. 405.
Aristobulus captiuus cum Antigono filio Romam remittitur. 405.
Aristobulus Ituræa habitatores circumcisionem cæteroq; Iudaicos ritus admittit. 387.
Aristobulus Herodis ductu submergitur, & Ananèlum pontificatus ducit. 436.
Aristobulus contra Aretam & Hyrcanum proficiscitur. 400.
Aristobulus multa castella occupat. 396.
Aristobulus Herodis regis Chalcidis filius. 577.
Aristobulus & Hyrcanus à Iudæis apud Pompeium accusati. 401.
Aristobulus eiusq; assecla Phariseorum tyrannidem accusant. 394.
Aristobulus bello congredi cum Pompeio cogitat. 624.
Aristobulus & Hyrcanus de regno contendunt. 398.
Aristobulus vinculis solutus veneno tollitur. 407.
Aristobulus Antigonum in regni societatem admittit, cæteros in vincula conijcit, & matrem fame necat. 388.
Aristobulus ad Pompeium descendit. 624.
Aristobulus Damascum contra Ptolemæum missus. 395.
Aristobulus Antigonum fratrem interficit. 386.
Aristobulus Hyrcani filius post captiuitatem Babylonicam diadema sibi primus imponit. 386.
Aristobulus ex arce ad Pompeium descendit. 401.
Aristobulus castella à Pompeio tradit. 402.
Aristobulus cum familia Romam vectus. 626.
Aristobulus vxori humilitatem generis obijcit. fol. 655.
Aristobulus matrem ac fratrem vinctos custodiæ tradit. 618.
Aristobulus matrem vinctam fame necat. 619.
Aristobulus fratrem Antigonum plurimum amat. 619.
Aristobulus seipsum regem declarat. 623.
Alexandra coniugem Aristobuli cum filijs carceri includit. 623.
Aristobulus Flaccum Agrippæ fratri infensum reddit. 528.
Aristobulus amitam suam ac socrum monet. 484.
Aristobulus ab Herode interfectus, supra lib. 15. cap. 3. 583.
Aristobulus elapsus Romæ iterum turbas concitat. 627.
Aristobulus cum Romanis dimicat. 627.
Aristobulus Agrippæ Regis frater & Elcias Magnus apud Petronium Iudæorum causam agunt. 537.
Aristobulus Hyrcani filius natu maior principatum in regnum transfert. 618.
Aristobulus in honorem fratris in templum ascendit. 619.
Aristobulus Pompeio supplex occurrit. 624.
Aristobulus satellitibus vt Antigonum si cum armis adiret occiderent, præcipit. 619.
Aristobulus misere moritur. 620.
Aristobuli coram Pompeio apologia. 401.
Aristobuli coniunx versuta, Antigonum dolo trucidari curat. 386.
Aristobuli liberi remissi. 405.
Aristobuli necem cuncti deflent, præcipuè verò Alexandra, quæ nullum præ se fert suspicionem. fol. 436.
Aristobuli cum Hyrcano fœdus. 398.
Aristobuli fratricidæ pœna. 387.
Aristobuli apud matrem deprecatio. 622.
Aristobulo fratricidij pœnitudine morbus ingrauescit. 619.
Aristobulo Herodes insidiatur. 438.
Aristobulum in templo Arabs oppugnat. 399.
Aristobulum Pompeius descendere prouocat. 624.
Aristobulum captiuum Cæsar vinculis soluit. fol. 628.
Aristocratia optimum regimen. 106.

Argumenta, Iudaeorum genus antiquius Graecorum genere. 877.
Arma quibus Ioſaphatus victoriam parauit. 258.
Artabanus Tiberio filium Darium obſidem & virum quinque cubitorum ſtatura mittit. 525.
Artabanus à Dahis & Sacis in imperium reſtitutus. 525.
Artabanus Aſinaeo terram Babyloniam commendat, dotiſq; muneribus eum dimittit. 541.
Artabanus ad Aſinaeum & Anilaeum propter audaciam ſocietatem cum illis inire mittit. 540.
Artabanus ad Izatem ſe confert, auxiliumq; ab eo petit. 571.
Aruntius in theatro Imperatoris interitum nunciat. 553.
Arx in Apamia diruta. 401.
Aſanus Rex Iudae. 244.
Aſanus Damaſcenos in Baſanem concitat. 246.
Aſanus rex moritur. 247.
Aſani pietas. 245.
Aſani victoria. 245.
Aſael Ioabi frater Abenerum inſequitur. 185.
Aſiatici & Cyrenenſes Iudaei ab earum regionum ciuitatibus multum afflicti. 473.
Aſinaeus & Anilaeus Neerdenſes patria in locum quendam ſe conferunt, ad quos ingens multitudo confluit. 540.
Aſinaeus cum ſocijs à Babyloniae ſatrapis ex improuiſo oppreſſi. 540.
Aſinaeus ſuos ad fortitudinem hortatur, & hoſtes fundit, fugatq;. 540.
Aſinius. 409.
Aſini apud Iudaeos alioſq; ſapientes viros qui dicantur. 901.
Aſſamonaei Principatus & Pontificatus finis. 432.
Aſcalonitae & Scythopolitae ob tributum non ſolutum puniti. 344.
Aſphaltites lacus. 17.
Aſtus ſerpentis. 5.
Aſorus. 232.
Aſſyriorum imperium diſſolutum. 286.
Aſuerus, rex Perſarum, Vaſten ad conuiuium venire nolentem repudiat. 320.
Eſther puella fit Regina. 321.
Athenio Herodem, eiuſq; exercitum inuadit. fol. 440.
Athronges vir corpore & manuum robore inſignis dignitatem regiam attentat. 511.
Auranitidis ditio à Zenodoro Arabibus elocata, & à Caeſare Herodi donata eſt cauſa belli. fol. 456.
Aurus ab Arabibus incenſus. 512.
Aureum dictum de hos ſeculo. 931.
Auguſtus Herodem Syriae procuratorem conſtituit. 648.
Auguſto Caeſari Caius rem diuinam facit. 549.
Aſprenas. 549.
Autoritas Simonis. 379.
Azariae Propheta ad populum adhortatio. fol. 245.
Azymorum feſtum. 59.
Azoti propter arcam ereptam horribiliter cruciantur. 147.
Aedificia ab Herode condita. 648.
Aedificatio Hieroſolimae. 879.
Aegyptus vnde dicta. 880.
Aegypti rex auxiliaturus Iudaeis prelio vincitur. 292.
Aegypti regis de Iudaeorum libertate ab Ariſtaeo impetrata edictum. 334.
Aegypti & Aethiopiae regina ad Salomonem venit. 233.
Aegyptij beſtias naturae repugnantes colunt. 899.
Aegyptiorum libido. 16.
Aegyptiorum rex in Aethiopiam fugit, eumq; Aethiopum rex honorifice ſuſcepit. 889.
Aegyptiorum ſacerdotes circumciduntur, à porcinis carnibus abſtinent. 905.
Aegyptiorum arma ventus in Hebraeorum caſtra expellit. 62.
Aegyptiorum Idolatria. 888.
Aegyptiorum reges cur Pharaones dicti. 232.
Aegyptiorum rex in Aethiopes. 53.
Aegyptiorum erga Hebraeos inuidia. 50.
Aemilius Regulus. 545.
Aetas Sarae 127. anni. 23.
Aethiopes arma contra Aſanum capiunt. 245.

B.

Baaras radix quomodo euellenda. 858.
Baalitarum mactatio. 269.
Babae liberi à Coſtobaro ſeruati. 450.
Babae liberi alijq; accuſati ab Herode interfecti. fol. 451.
Babylon à Cyro Perſarum rege capta. 303.
Babylon à Semiramide non aedificatam. 882.
Babyloniae muri ex latere cocto & bitumine conſtructi. 883.
Babylonicae captiuitatis poſt ſeptuaginta annos finis. 307.
Babyloniorum rex Herculem fortitudine & rerum geſtarum magnitudine praceſſit. 882.
Babyloniorum regis ad Ezeciam legatio. 286.
Bacchides aciem inſtruit, & cum Iuda ſigna confert. 362.
Bacchides cum 22000. militum Iuda occurrit. 361.
Bacchides Ionathan Sabbatho aggreditur, & duo millia militum amittit. 364.
Bacchides copias contra Ionatham ducit. 364.
Bacchides iratus transfugis dum Ionathae poteſtas ipſi non datur, quinquaginta ex eis interficit. fol. 365.
Bacchides indignationem in transfugas effundit, & quomodo exercitum ſine ignominia poſſet reducere cogitat. 365.
Bacchides magnam tyrannidem in Bethzecho exercet. 960.
Bachides cum Ionatha fœdus facit. 366.
Bacchides Iudae fautores interficit. 364.
Bacchides multos ſibi credentes interficit. fol. 259.
Bacchidis in Iudaeos crudelitas. 616.
Bacchidi Demetrius Alcimum commendat, eiq; vt Iudam internecione deleat, mandat. 359.
Bacchidem Demetrius cum copijs in Iudaam mittit. 361.

Bagoas, Carus & alij ab Herode necati. 493.
Baiæ sunt thermæ Campaniæ, non procul à Puteolis. 533.
Baleth. 232.
Balthasar siue Naboandel Babyloniæ rex. 302.
Balthasar manum è pariete prominentem & syllabas quasdam scribentem videt. 302.
Bal Tyriorum Deus. 270.
Balamus obiurgatur ab angelo. 98.
Balamus ad Balacum peruenit. 98.
Balami responsio. 98.
Balami de rebus futuris vaticinium. 99.
Balami aduersus Hebræos consilium. 99.
Balami asina loquitur. 98.
Balami de Israelitico populo vaticinium. fol. 98.
Balacus iratus reprehendit Balamum. 98.
Balaci Moabitarum regis ad Madianitas legatio. fol. 97.
Balamo angelus resistit. 98.
Banaias. 212.
Banaias Aegyptium hasta ex ipsius manibus extorta confodit. 212.
Banaias leonem exanimat. ibid.
Baracus 40. annis Israelitarum imperium tenuit. 132.
Baracus contra hostes Imperator designatur. fol. 131.
Barasa oppugnata & concremata. 355.
Baruchus è carcere dimissus. 296.
Basanes Ramathonem captam munit. 246.
Basanis impietas. 245.
Basilica. 230.
Batibius. 550.
Bathillus se venenum attulisse fatetur. 496.
Belus primus rex Assyriorum. 882.
Beli sacerdotes interfecti. 249.
Beleazari calamitas Iudæos ad deditionem commouet. 859.
Bellum Adadi contra Achabum. 251.
Bellum inter Asaelem & Ieum. 271.
Belli Iudaici Præside Floro exorti ipsi Iudæi institum & seminarium. 567.
Belli leges. 111.
Beniamin vt reus capitur. 44.
Beniamitæ in Abneri sententiam concedunt, ipse ad Dauidem proficiscitur, & hac de re certiorem facit. 187.
Beniamitæ quadringentas virgines Iabiticas ducunt. 129.
Beniamitarum 25000. trucidantur, tantum sexcenti incolumes euadunt. 128.
Beniamitis, vt virgines rapiant, conceditur. fol. 129.
Bernice, Agrippæ soror, cuius Herodes patruus & maritus Polemoni Ciliciæ Regi in matrimonium collocatur. 576.
Bernicen Salomes filiam Aristobulo, Glaphyram Archelai Cappadocum regis filiam Alexandro Herodes vxores coniungit. 463.
Berytij ab Agrippa multis donis affecti. 581.
Berosus historiographus genere Chaldæus. 881.
Berosus de Nabuchodonosoro. 301.
Berosus. 16.
Bersabe iuramenti puteus. 21.
Berzelaus Hierosolymam, patre eò proficisci nolente, cum Dauide contendit. 208.
Berzellai filios Solomoni Dauid commendat. fol. 218.
Bezeleel & Eliab Architecti tabernaculi. 71.
Betachora. 232.
Betaramptha Iulias appellata. 519.
Bethsabe studium Adoniæ, sic suadente Nathane, Dauidi indicat. 215.
Bethsabe Regi se grauidam esse nunciat. fol. 196.
Bethsura obsessa. 357.
Bethsurita deditionem faciunt. 358.
Bethsaida. 519.
Biblia Satan abolere conatur. 349.
Bibliotheca Ptolemæi Philadelphi. 333.
Bozus Naami & Ruth amicus. 144.
Bozus, Ruth cognatum, eam vt ducat, hortatur. fol. 144.
Bozus ex Ruth Obedem Dauidis auum genuit. fol. 144.
Boues triturantes. 107.
Buccinæ duæ ex argento factæ. 85.
Blasphemiarum inter Iudæos & Aegyptios causa. fol. 888.

C.

Cain regione extorris. 7.
Cain Dei castigatione haud melior redditur. fol. 7.
Cain hypocritarum & sceleratorum parens. fol. 8.
Caduceatores ablegandi. 111.
Caius ad tria millia Iudæorum in seruitium abducit. 628.
C. Norbanus Flaccus pro Iudæis scribit. 494.
Caius Senatui ac Pisoni vrbis Præfecto se in imperiū defuncti successisse significat, & vt Agrippam è custodia dimitterent mandat. 534.
Caius Caligula quartus Romanorum Imperator. 533.
Tiberius Tyrannus. 533.
Caius Tiberium fratrem tollit. 533.
Caius, Germanici filius, gratiosus. 532.
Caius Petronio mandata imperatoria negligente, vt sibi ipsi manus inferat scribit. 539.
Caius Templorum Græcanicorum nullum inspoliatum relinquit. 545.
Caius Iouis fratrem se appellat. 545.
Caius vir maleficus. 556.
Caius orator facundus. 557.
Caius primò egregiè Rempub. administrat, posteà diuinos quoq; honores vsurpare audet. 535.
Caij in Iudæos Tyrannis. 544.
Caij in senatores ac patricios sæuitia. 544.
Caius licentiam seruis deferendi suos dominos permittit, & Pollux Claudium reum facere audet. 545.
Caius Agrippæ commendatus. 529.
Caius multos tributorum ac vectigalium releuatio petentes capite plectit. 546.
Caius Caligula post Tiberij obitum Princeps Roman. 526.
Caius à Chærea tracidatus. 551.

Caius receptacula nauibus exſtruit. 557.
Caius ſe Ioui comparat. 545.
Caium Agrippa Roma honorat, in cuius retributionem aliquid petere Caius iubet, qui nihil aliud, quàm vt mandatum Petronio datum reuocet, rogat. 538.
Caÿ ſtuprum & libidinis licentia. 556.
Caio paſſim inſidiæ ſtructæ. 545.
Candelabrum aureum. 74.
Chananæorum gentem extirpandam. 112.
Chananæorum Reges mouent in Hebræos. fol. 120.
Chananæorum ingens exercitus. 120.
Chananæorum Reges omnes ad vnum trucidati. fol. 121.
Chananæorum regionem totam Ioſua deuaſtat. fol. 121.
Chananæorum decem millia trucidantur, & Adonibezeck capitur. 125.
Calamitas Iudæorum Scythopoli. 867.
Calamitates omnium à mundo condito cum Iudæorum collatæ, ſuperantur. 613.
Calliſtus, Caÿ libertus, Claudio à Caio ſe vt ipſum veneno tolleret iuſſum, ſignificat. 548.
Chaldæorum ac Tyriorum ſcripta cum Iudæis conſonant. 883.
Chaſpoma & Boſora. 355.
Cambyſis reſcriptum, in quo Iudæos ab ædificando tẽplo deterret. 309.
Campus regius. 18.
Candelabra. 227.
Canthari & Phialæ. 227.
Captiuitas Babylonica ab Eſaia prædicta. 286.
Captiuitas Babylonica. 295.
Captiuorum, & per tempus obſidionis mortuorum numerus. 847.
Caproſaba Antipatris dicta. 393.
Carmen & gratiarum actio Moſis & Iſraëlitarum pro præſenti liberatione. 62.
Carnibus cruentis Hebræi veſcuntur. 159.
Carthago à Didone Pygmalionis ſorore in Africa extructa. 881.
Caſſius Herodi, ſi bellum deſiiſſet Iudæa, regnum delaturum pollicetur. 632.
Caſſius in Syriam venit, & plus quàm ſeptingenta argenti talenta à Iudæis exigit. 415.
Caſſius Herodi, vt in Malicho mortem patris vlciſcatur, reſcribit. 632.
Caſſius ſtipendium ciuitatibus indicit. 631.
Caſſius & Marius Herodem Cæleſyriæ ducem faciũt. 415. 415.
Caſſius Longinus Syriæ Præſes. 567.
Caſſius Chærea. 545.
Caſſÿ & Bruti dolo I. Cæſar interfectus. 631.
Caſpius portus. 524.
Caſtra hoſtium à Samaritanis diripiuntur. fol. 264.
Caſtella muniuntur. 404.
Caſtoris Iudæi dolus erga Titum. 807.
Catullus tria ſimul Iudæorum millia trucidat. fol. 872.
Cauſæ diuerſitatis apud Iudæos. 874.
Cauſæ, cur Ioſephus hos libros contra Apionem conſcripſerit. 915.
Cauſæ milites impellentes, vt Claudium in Imperatorem eligerent. 558.
Cauſæ impulſiuæ conſcribendi hos libros. 873.
Cauſæ, ob quas Ioſephus has hiſtorias conſcriptas in lucem ediderit. 2.
Cauſa extructi templi. 228.
Cauſa belli contra Arabes. 441.
Ciſus Sauli pater. 152.
Citharæ quis inuentor. 7.
Ciuitatem quis primus inſtituerit. 7.
Clades Iſmaelis à Ioanna accepta. 297.
Clades Alexandri. 389.
Claudius Principatum vltro oblatum deponere recuſat. 559.
Claudius in propoſito ſuo ab Agrippa confirmatur. 559.
Claudius Felix Iudææ procurator. 578.
Claudius milites vt in fide moneant ſacramento adigit. 559.
Claudius Agrippam in regnum paternum mittere cogitat, quod alÿ diſſuadent, & Cuſpium Fadum Iudææ Præſidem & regni totius declarat. 567.
Claudius Agrippæ Iudæam, Samariam, & Lyſaniæ ditionem concedit. 561.
Claudius Principatum vltrò oblatum deponere recuſat. 559.
Claudius Iudæis ſacræ Stolæ cuſtodiam Agrippæ iuuenis regatu concedit. 568.
Claudius renuenti obtruditur Cæſarea dignitas. 557.
Claudius Tiberius Nero Romanorũ Imperator. 520.
Claudius ſublimis in caſtra perfertur. 558.
Claudius fato functus. 577.
Claudÿ Cæſaris ad Iudæos epiſtola. 568.
Claudÿ pro Alexandrinis Iudæis edictum. 561.
Claudÿ pro Iudæis per Romanum orbem edictum. fol. 562.
Claudÿ ad legatos reſponſio. 559.
Claudium Agrippa, vt magno animo in retinendo principatu pergeret, hortatur. 559.
Claudium milites in Principem eligunt. 554.
Craſſus in Parthia perit. 407.
Craſſus Parthis reſiſtit. ibid.
Craſſus Iuramenti dati violator. 406.
Crateres. 227.
Cratera aurea duæ. 337.
Cratera argentea. 337.
Cæcilius Baſſus ſex. Cæſarem interficit. 415.
Cædes aſſidua Hieroſolymis. 634.
Cædes latrocinia ſeditio & fames in Iudæa. fol. 518.
Cædes Zachariæ regis. 277.
Cædes in Hieroſolymis. 644.
Cædes cognatorum 42. Ochoziæ. 269.
Cædes filÿ Ariſtobuli. 407.
Cædes, latrocinia, ſeditio & fames in Iudæa. 517.
Cæſar in Syriam venit, apud eum Gadarenſes Herodem accuſant, qui ſeipſos iugulant. 457.
Cæſar Auguſtus Herodi in Parricidas animaduertere liberam poteſtatem permittit. 486.
Cæſar Herodis ditionem ampliorem reddit. 448.
Cæſar Auguſtus, Herodis ſtudioſus. 423.
Cæſar è Syria proficiſcitur. 410.
Cæſar Ægypto potitur. 447.
Cæſar in hoc iuuenes peccaſſe pronunciat, quòd ſe à ſuſpicio-

ſuſpicione immunes non ſeruauerint, ac parentem vt filijs reconcilietur, hortatur. 470.
Cæſar ab Herode offenſus. 482.
Cæſar Herodi dimidium reditnum è Cypriis metallis donat. 470.
Cæſar Herodis Principatum confirmat. 446.
Cæſar Arabum legatos non audit. 482.
Cæſar Trachonitidis, Batanea, & Auranitidis ditionem Herodi donat. 456.
Cæſar Archelaum regno dignum pronunciat. 509.
Cæſar & Agrippa Herodis Magnanimitatem celebrant. 472.
Cæſar Auguſtus fato functus. 520.
Cæſaris ad Herodem reſponſio. 647.
Cæſari & Iulia Cæſaris vxori ab Herode legatum. 505.
Cæſari Herodes quingentos ex ſuo Satellitio mittit. 454.
Cæſarem Hyrcanus octingentis talentis donat. 446.
Cæſares. 232.
Cæſarea, Stratonis turris antea dicta, ab Herode condita. 650.
Cæſarea Philippi ab Agrippa Neronias appellata. 581.
Cæſarea perfecta. 471.
Cæſarea inter Iudæos & Syros de pari iure ciuitatis rixa. 578.
Cæſarea portus. 455.
Chæreas cum ſocijs in Germanici ædes ſe recipit. 551.
Chæreas Iulium Lupum vt Caij vxorem & filiam interficiat mittit. 556.
Chæreas à conſulib. ſignum petit. 555.
Chæreas multis ex cauſis in Caium incitatus. 546.
Chæreas, Minutianus & Clemens, de Cæſaris nece colloquuntur. 553.
Cæreas cum alijs quibuſdam Caium tollere ſtatuit. 548.
Chæreas Clementem & Papinium alloquitur. 547.
Chæreas occaſionem aggrediendi Caium expectat. 548.
Chæremon. hiſtoriographus. 892.
Charili antiqui Poetæ de Iudæorum gente teſtimonium. 884.
Caron, amomi feraciſſima, in qua Noæ arcæ reliquiæ ſeruantur. 569.
Chelcias & Ananias Cleopatræ copijs duces præpoſiti. 384.
Cherubini duo. 225.
Cherubin. 74.
Chebron & Mariſſa expugnata. 356.
Ceſennius Antiochum ſubito inuadit. 861.
Cellæ in circuitu templi conſtructæ. 225.
Chetomene. 75.
Celenderis in Cilicia. 497.
Clearchi Ariſtotelis diſcipuli de Iudæis teſtimonium. 884.
Cleopatra Regina alieni appetens. 438.
Cleopatra in Ciliciam ad Antonium venit. 419.
Cleopatra fratrem & ſororem interficit. 439.
Cleopatra contra filium exercitum parat, 389.
Cleopatra ad Antonium peruenit, qui Arabiæ partem & Hierichuntini agri reditus ei locat. 439.
Cleopatra in cognationem ſuam ſæuitia. 644.
Cleopatræ auaritia. 645.
Cleopatra in Herodem inſidiæ. ibid.
Cleopatræ Antonius partes de Iudæa & Arabia ablatas largitur. 439.
Cleopatram Herodes occidere conatur, quod eius amici auertunt. 439.
Cleopatram Antonius verſus Ægyptum deducit. 440.
Creatio mundi. 4.
Cenſores. 288.
Centum legati Hieroſolyma reuerſi. 603.
Certamen quinquennale. 471.
Cinnamus Artabano amiſſum dignitatis faſtigium reſtituit. 571.
Clitus Tiberiadæ ſeditionis autor. 595.
Clitus ſiniſtram ſibi præcidit. 595.
Circa hoſtes quomodo agendum. 910.
Circa Maſſadam vnus tantum locus, qui aggerum iactum excipere poteſt. 864.
Circenſes ludi. 546.
Circumciſio inſtituta. 19.
Cyrenæorum magiſtratus. 474.
Ciuilis Germanos ad ſobrietatem cogit. 853.
Ciuilis belli inter Hebræos initium. 186.
Ciues in Iabiſſa, Sauli & filiorum cadauera dempta ſepeliunt. 183.
Ciuitatis munitiones ac turrium cautes, quas tyranni per dementiam deſeruerant, inſuperabiles. 846.
Ciuium contra Iudæos ad Titum preces. 854.
Ciuibus directa bona reſtituuntur. 605.
Cyrus Nabonidum expellit à Babylone. 883.
Cyrus Iudæis reditum in patriã vrbis ac templi ædificationem permittit. 307.
Cyri Perſarum regis edictum. 307.
Cyri ad Syriæ Satrapas mandatum. 307.
Cyri de Iudæis eorumq; templo decretum. 314.
Cyprus. 650.
Cypros, Agrippæ vxor, ad Herodiadem ſororem eius ſcribit, & auxilium petit. 528.
Cypron conditum. 472.
Criminum à Iuſto Ioſepho obiectorum depulſio. 605.
Crypta ſubterranea ab Antonia. 461.
Cochleæ. 225.
Columnæ duæ excitatæ. 8.
Columnæ duæ ingentes. 226.
Colloquium Dei cum Cain. 6.
Copiæ in partes duodecim congeſtæ. 216.
Coponius Præfectus Syriæ. 517.
Comitas & Benignitas Agrippæ erga Philippum. 596.
Comminatio grauis Iſraelitis à vera pietatis tramite exorbitantibus propoſita. 230.
Concupiſcentiæ ſepulchra. 86.
Conditio obſidionis ſoluendæ à Ioabo propoſita. 210.
Conflictus Ægyptiorum & Mithridatis ad Delta. 408.
Conſonantia Iudæorum religione & vita. 907.

Conſcientiæ labes. 387.
Contra mendacium impudenter expoſitum nihil dicendum. 894.
Contra furtum & vſuras. 910.
Contra illos, qui Moſen & Iſraelitas propter lepram profugiſſe ex Aegypto contendunt. fol. 83.
Contra legislatores gentium. 914.
Contemptus mortis. 502.
Conuicium Deo faciens. 105.
Conuiuium Iudæorum apud Ptolemæum, & eorundē ante cibum preces. 338.
Corban, donum Dei. 884.
Cores populum excitare aduerſus Moſen conatur. 90.
Cora factionem ducenti quinquaginta viri ſequuntur. 90.
Corem cum 250. viris ignis abſumit. 93.
Corinthus à Syllæo, vt Herodem è medio tolleret, pecunijs corruptus. 494.
Corona. 227.
Cornelius Sabinus. 547.
Chosbi. 100.
Coſtobarus, Lyſimachus, Antipater & Doſitheus apud Herodem accuſati. 450.
Coſtobarus, cui Herodes in matrimonium Salomen ſororem dederat, Idumæa Principatum inuadit. 450.
Coſtobarus interceſſione ſeruatus. 450.
Cubicula ad voluptatem facta aurea ſuppellectili referta. 231.
Cumanus Prafectus Iudæa. 574.
Cumanus multos Iudæos perimit, plures vinos captos abducit. 575.
Cum quibus iuſtitia, cum illis etiam Deus eſt. fol. 442.
Cum capta coniugium. 108.
Cur Iudæi animalia conſueta ſacrificent, nec carnibus ſuillis veſcantur. 904.
Cur quidam Hiſtoriographi Iudæorum mentionem omiſerint. 887.
Cura pro ſacerdotibus. 320.
Cura Dei pro ſuis. 250.
Chuſis victoriæ nuncius ad Dauidem miſſus ab Achima anteuertitur. 206.
Chuſi conſilium, quod etiam, Achitophelis reiecto, recipitur. 204.
Chuſim ſimulatè offert Abeſalomo ſtudium ac fidem ſuam. 203.
Cuſtos carceris amicè agit cum Ioſepho. 39.
Chutæi cultum Dei amplexi, Iudæorum amicos, rebus tantum ſecundis ſe profitentur. 282.

D.

Dabaritteni Ptolemæi vxorem ſpoliant. 592.
Dalale meretrix è Samſone cauſam tanti roboris expiſcari conatur, & ter deluditur. fol. 142.
Damaſceni & Aretas contra Alexandrum. 621.
Damaſceni à Dauide vincuntur. 193.
Dana extructa. 129.
Daniana tribus à Chananæis preſſa. 129.
Danitæ locum inhabitandum quærunt. 129.
Daniel cum ſocijs ad honorem euectus. 300.
Daniel Regi ſcripturam interpretatus. 302.
Daniel in leonum fouiam conijcitur. 304.
Daniel i rex dona promiſſa exhibet. 303.
Daniel Regis ſomnium & interpretationem exponit. 299.
Danielis cognati ſtatuam adorare nolentes, in ignem coniecti, diuina prouidentia ſeruantur. 300.
Danielis vaticinia. 304.
Danielis viſio de ariete & hirco, per quos Medorum & Perſarum Regnum præfiguratum fuit. 305.
Danielis inimici à leonibus dilaniati. 304.
Danielis & ſociorum eius in Chaldaica diſciplina inſtitutio & profectus. 298.
Danieli ſomnium eiuſque interpretatio reuelatur. 299.
Darius tribus ſatellitibus tres quæſtiones proponit. 309.
Darius ſe ſacra vaſa Hieroſolyma remiſſurum vouet. 309.
Darius Hyſtaſpis filius rex Perſarum. 309.
Darius admonitus voti, templi reſtaurationē mandauit. 311.
Darij regis ſcriptum & mandatum de libertate, poſſeſſionibus, templo & ſacrificijs Iudæorum. fol. 311.
Darij ad Syriæ præfectos epiſtola. 315.
Dathan & Abiran contumaces. 92.
Dathan & Abiram abſorbet terra. 93.
Dauid Cillanos contra Palæſtinorum incurſiones defendit. 173.
Dauid tribus malis propoſitis peſtem eligit. fol. 212.
Dauid Sibæ Ionathæ facultates commendat, eumq; omnes reditus Hieroſolyma referre iubet. fol. 194.
Dauid in ſiti crebrò expetitam aquam bibere recuſat. 212.
Dauid vxorem Melcholen ab Abenero poſtulat. fol. 186.
Dauid Hieroſolymæ partem inferiorem occupat. fol. 190.
Dauid alſioſus factus Abiſate eum recalefecit. fol. 214.
Dauid cognito Regis aduentu fugæ ſibi conſulit. fol. 174.
Dauid à propoſito Nabalum euertendi deſiſtit. fol. 177.
Dauid Ioabum cum lectiſſimo milite contra Ammanitas mittit. 195.
Dauid de Abſalomi conatibus certior factus, cum ſuis Iordanem tranſit. 204.
Dauid contra Nabalum cum 400. armatis proficiſcitur. 176.
Dauid Syriæ ſubiugatæ tributum imponit. fol. 193.
Dauid in vitæ diſcrimen vocatus ab Abiſæo liberatur. 210.
Dauid Ammanitarum iniuriam fert indigniſſimè, eamq; vindicare cogitat. 195.
Dauid Abigeam Nabali viduam ducit. 177.
Dauid Saulo innocentiam ſuam declarat. fol. 178.

Dauid cum sexcentorum manu & duabus vxoribus in Palæstinam ad Anchum Gittæ Regem se confert. 178.
Dauid Saritas & Amalecitas incursionibus infestat, de manubijs munera Regi mittit, eiq; meridionalẽ Iudæorum regionem se incursare persuadet. 178.
Dauid cum Goliath congredi cupit. 164.
Dauid agnum raptum ex ore Leonis recipit, ipsamq; feram occidit. 165.
Dauid vrsum trucidat. 165.
Dauid armis quibus ad pugnam à Saulo instructus erat, depositis, funda armatus in hostem properat. 165.
Dauid hostem accedens, contemnitur. 165.
Dauid, Sauli & Ionathæ necem deplorat. 184.
Dauid Amalecitam Sauli interfectorem affici supplicio iubet. ibid.
Dauid ex Dei iussu Hebronem commigrans, à Iudæ tribu Rex declaratur. 185.
Dauid Iabisenos quod Saulum cum filijs sepelissent, collaudat. 185.
Dauid se viuente Solomonem filium suum regnum auspicari voluit. 214.
Dauid Solomonem vt Deum colat, hortatur. ibid.
Dauid Mahanaim peruenit, vbi cum summa reuerentia ab optimatibus excipitur. 204.
Dauid arcam in ædes Obadami Leuitæ deponit, cuius domus multis felicitatibus cumulatur. 191.
Dauid Semeim occidi vetat. 203.
Dauid famæ suæ consulit nemine suspicante ipsius voluntate cæsum fuisse Abenerum. 188.
Dauid à Michol irridetur. 192.
Dauid Deo templum ædificare decernit. ibid.
Dauid Deo pro promissa per Nathanem felicitate gratias agit. ibid.
Dauid in Palæstinos mouet, eisq; bonam agrorum partem adimit. ibid.
Dauid Sophenorum Regem vincit. 193.
Dauid à rege petit vt agri partem ad incolendum ei cum suis attribueret, Rex Secellam ei donat. 178.
Dauid Ionathæ de patris insidijs cõqueritur, Ionathas autem parentem excusat. 169.
Dauid orat Ionathan, vt parentis erga se animum expiscari & significare velit. 169.
Dauid Nabam ad Achimelechum sacerdotem peruenit. 171.
Dauid Goliathi gladio accepto, in Gittam Palæstinorum ad Anchum se confert. 171.
Dauid regem Anchum timens furorem ac rabiem simulat. ibid.
Dauid ad speluncam Adullama peruenit, vbi illius tota cognatio, nec non & alij multi ad eum se confecerunt. ibid.
Dauid ad Moabitarum Regem proficiscens, parentes ei commendat. ibid.
Dauid ad Sarim oppidum peruenit. 172.
Dauid Memphibosto veniam, & dimidiæ partis bonorum Sibæ donatorum restitutionem promittit. 208.
Dauid oraculo monitus fugit. 173.
Dauid in Cœnam cum suis se confert, quò & Ionathas perueniens, eum consolatur, & fœdus cum eo renouat. 174.
Dauid Vriam accersit, eumq; vt profectus ad vxorẽ, ibi pernoctaret, iubet, quod tamen non facit. 196.
Dauid Ioabo, vt in Vriam animaduertat, scribit. 197.
Dauid magnam vim ferri, æris & lignorum comportat. 213.
Dauid Amasæ veniam & vniuersarum copiarũ Præfecturam concedit. 207.
Dauid Idumæos, vt viritim tributa persoluerent, cogit. 194.
Dauid num quis ex Ionathæ genere superesset scitatur. ibid.
Dauid fassus peccatum, à DEO veniam consequitur. 198.
Dauid per septem dies, infantes ex Bethsabe suscepti, vicem dolenter ferens, ieiunat. 198.
Dauid puerum extinctum sentiens, surgit, ac lotus cibum capit. 198.
Dauid causam, cur mortuo puero cibum capiat, quorum nihil puero adhuc ægrotante fecerat, indicat. 198.
Dauid laciniam regij pallij præcidit. 174.
Dauid regi Saulo, quod sibi insonti insidias struat, exprobrat. ibid.
Dauid cum toto populo Abenerum defletac luget & solennibus funeralibus ei parentat. 188.
Dauid Vriæ nece audita, iraſci desinit. 197.
Dauid Bethsabe coniugem sibi asciscit, ex qua puer ei nascitur. 198.
Dauid Principibus tribuum conuocatis Solomonem commendat. 216.
Dauid Chusim vt Achitophelis consilijs se opponeret, obnixè precatur. 202.
Dauid Hierosolymis excedit. 202.
Dauid fugiens sacerdotes in vrbe manere vult, vt per eos, quid in ea agatur, cognoscat. 202.
Dauid Samueli Regis erga sese animum indicat. folio 169.
Dauid Solomoni Ioabum puniendum mandat. folio 218.
Dauid Deum consulit, num ab Amalecitis vxores ac liberos recipere sit concessurus. 181.
Dauid Aegyptio seruo ductore, Amalecitas assequitur. ibid.
Dauid in Amalecitas irruit, magnam eorum stragem edit, omnemq; prædam recuperat. ibid.
Dauid custodes impedimẽtorum, obstrepentibus pugnæ socijs, in prædæ partem admittit. 182.
Dauid cum duobus in hostium castra penetrans, Sauli spiculum & lecythum aqualem aufert. 177.
Dauid Sauli Imperatori Abenero quod regium spiculum & aquæ lecythum auferri passus sit exprobrat. ibid.
Dauid Palæstinos magna eorum edita strage vincit. 168.
Dauid Leuitas numerat, eorumq; officia distribuit. 216.
Dauid Ioabum ad peragendum censum ire iubet. 212.
Dauid Iebusæos ex arce & Hierosolymis eijcit, & ciuitatem Dauidis appellat. 190.
Dauid Syris occurrens, 47000. cum Sabeco eorum Imperatore cadit. 196.
Dauid vt plurimum propitium numẽ experitur. 166.

Dauid cognita filij cade à Chusi, acriter eum deflet. 207.
Dauid Proceres & præfectos comiter atq; benignè excipit. 189.
Dauid Rabatham vi captam militi diripiendam permittit. 199.
Dauid pro innocente orat populo. 213.
Dauid Poeta. 211.
Dauidis & Salomonis potentia. 904.
Dauidis legatis petentibus aliquid commeatus, durè respondetur à Nabalo. 176.
Dauidis cum Goliatho ante congressum colloquium. 165.
Dauidis legati ad Ammanitarum Regem ob patris obitum consolandi causa missi, contumelioſè tractantur. 194.
Dauidis victoria de Goliatho. 165.
Dauidis ad Solomonem postremum alloquium. 218.
Dauidis filij ad patrem, Abesalomus verò ad auum cõfugit. 200.
Dauidis liberi Hierosolymis susceptι. 190.
Dauidis adulterium. 196.
Dauidis concubina à filio stuprata, aliò traducuntur. 209.
Dauidis ob cladem acceptam indignatio. 197.
Dauidi omnes filios ab Abesalomo cæsos nũciatur. 200.
Dauidi, vt prælij abstineat, suadetur. 215.
Dauidem adesse volentem in exercitu amici prohibent. 205.
Dauidem Ionathas excusans, à parente spiculo petitur. 170.
Dauidici generis Reges, quot & quandiu regnauerint, 295.
De arca in qua tabulas legis Moses collocauit. 74.
De arca sacra consultatio. 148.
De adulterio & incestu. 84.
De aduentu Vespasiani in Galilæam & obsidione Iotapæ vide Iosephum lib. 4. cap. 5. de bello Iudaico. 609.
De afflictionibus Hebræorum in Aegypto per annos 400. 50.
De bello Iudaico quidam historias conscripsere. 876.
De bello Iudiaco. 369.
Debitus vitæ finis Iudæorum. 863.
Debora & Baracus in hostes mouent. 131.
Debora Prophetissa. 131.
De boue cornupeta. 110.
Decem tribuum ad reliquos Israelitas legatio. 123.
De Chami filijs ipsorumq; progenie. 14.
De Cain & Abel fratribus. 6.
Decem coniurati necati, delator eorũ interfectus frustatim concisus est. 452.
Decem præcepta, & quomodo diuidenda. 70.
Decem Aegypti plagæ. 58.
Decemuiri contra Herodem conspirant. 452.
Decem bases æreæ labrorum. 226.
Decem labra rotunda. ibid.
Decimæ egenorum. 107
De Cleopatra vltima Alexandrinorum Regina, eiusq; sceleribus. 898.
Dei contemptus in quibus consistat. 161.
De Deo & prouidentia diuina. 908.
Deorum apud gentiles ingens numerus. 912.
De Isaci filijs Esao & Iacobo, & natiuitate eorum ac educatione. 25.
De Isaco legitimo Abrahami filio. 22.
De Iacobo metu fratris in Mesopotamiam perfugo. 27
De Ismahele Abrahami filio, eiusq; posteris Arabibus. 21.
Defectus Lunæ. 502.
Defectionis Germanorum & Gallorum ab Romanis causa. 853.
Defectionis autores circiter duo millia in cruces acti. 51.
De filijs Sem, tertij Noe filij, & de progenie ipsorum & Abrahami. 15.
De funeribus mortuorum. 909.
Defuncti fratris vxor ducenda. 108.
Demetrius ab Alexandro victus, trucidatur. 383.
Demetrius se promissis in amicitiam Ionathæ insinuare conatur. 367.
De morte Cæsaris rumor diuersus. 552.
Demetrius Iudæis in auxilium venit. 620.
Demetrius Philippum fratrẽ in Berœa oppugnat. 392
Demetrius solicitantibus transfugis Bacchidem cum copijs contra Ionathan mittit. 365.
Demetrius Demetrij filius ex Creta in Ciliciam trajicit, Syriamq; occupare conatur. 370.
Demetrius Tripolim aliasq; Syriæ vrbes occupat, & Antiochum & Lysiam necat. 359.
Demetrius Eucærus contra Alexandrum proficiscitur. 391.
Demetrius in Alexandrum mouet. 366.
Demetrius Eucærus à Ptolomæo Lathuro Damascirex constitutus. 391.
Demetrius militum odium concitat stipendium pacis tempore minuendo. 373.
Demetrius in Arsacem Parthorũ regem mouet, prælioq; superatus, capitur. 377.
Demetrius Nicanorem contra Iudam mittit. 360.
Demetrij ad Lasthenem diploma, in quo Iudæis immunitates promittit. 373.
Demetrij ad Ptolemæum de bibliotheca adhortatio. 335.
Demetrij duces iterum in Ionathan mouent: nihil sibi successurum videntes noctu discedunt. 376.
Demetrij & Alexandri pugna, qua Demetrius superat, Iudæi à Demetrio victore deficiunt. 621
Demetrio in Parthia morbo absumpto Philippus totius Syriæ regno potitur. 392.
Demetrio Anciochia adimitur. 374.
De mundi creatione, & elementorum dispositione. 4.
Deliberationis de Arca sacra conclusio. 148.
De leprosis. 83.
De nuptijs. 909.
De Nazaræis. 94.
De obitu Abrahami. 25.
De posteritate Adami, & decem ætatibus vsque ad diluuium. 6.
Depulsio argumenti Apionis, Iudæos seditionis Alexandriæ causam extitisse. 899.
Depulsio figmenti Apionis de sex dierum itinere. 896.
Descriptio donorum à Ptolemæo rege templo Hierosolymitano missorum. 335.
Descriptio speluncæ in qua latrones habitabant. 640.
Descriptio rationis & sapientiæ. 918.
De Sole, Luna & Stellis Iosephi somnium. 35.
De Regis electione. 106.
De tabernaculo per Mosem in terra deserta facto, quod simili-

similitudinem templi portatilis referebat. 72.
Deus immensus. 228.
Deus non corporis formam, sed animi virtutes spectat 162.
Deus Abrahamo filium pollicetur. 18.
Deus propter inobedientiam Saulī offenditur. folio 161.
Deus verax in promissis. 328.
De uxoribus ducendis. 107.
Dij alieni. 105.
Diluuium. 9.
Dimissio Israelitarum. 274.
Dina Iacobi filia historia. 32.
Diocles. 302.
Diodorus cognomine Tryphon Apamenus à Malcho Arabe Antiochum Alexandri filium petit. 373.
Diophantes regis Notarius Alexandri nomine falsas literas conscribit. 659.
Diophantes scriba aliorum characteres imitatur. 484.
Direptio urbis impedita. 431.
Discrimen Mosis & aliorum legislatorum. 3.
Discordia Iudæorum & ciuium Alexandrinorum in religione. 899.
Dispositio castrorum. 85.
Dissidium inter plebem & senatum. 558.
Dissidium in domo Herodis. 475.
Distinctio gubernationis in populo Israelitico. 156.
Diuersa populi studia. 246.
Diuisio agri Abrahami & Lothi. 17.
Diuisio Sacerdotum in 24. cognationes. 216.
Diuini auxilij promissio. 103.
Dius Iromi meminit. 232.
Dius de Solomone. ibid.
Dolabella Ephesiorum ciuitati scribit. 414.
Dolor & voluptas aut faciunt aut impedunt passionē. 919.
Domicilium Abrahami. 16.
Domitia Domitiani Cæsaris uxor. 611.
Domitianus, Titi frater. 853.
Dona interpretibus dimissis data & Eleazaro missa. 340.
Dona Scauro data. 400.
Dora Phœnicia ciuitas & non Idumæa. 903.
Dora & Ioppe non portuosæ. 455.
Doris prior Herodis coniunx non ignobilis ex qua Antipatrum filium suscipit. 633.
Doris, Herodis uxor. 417.
Doridem Antipatri matrem Herodes ejcit è regia. 495.
Dorita in Iudæorum synagoga Cæsari statuam ponūt, quod Agrippā & Petronium uehementer ad iracūdiam commouet. 563.
Dortus cum quatuor socijs supplicio affectus. folio 576.
Duodecim Ismahelis liberi. 21.
Duo totius disciplina & moralis institutionis modi. 907.
Duo sacrificiorum genera. 80.
Duo de quibus agit Iosephus. 877.
Duo & viginti libri sacri. 875.
Duodecim Iudæorum millia in templo occumbūt. 625
Duodecima legio Cestio duce Iudæis cesserat. folio 849.
Duodeni milites congrediuntur, qui ad unū se conficiunt, & Abeneri partes succumbunt. 185.
Duæ tabulæ Mosis. 71.
Duæ mulieres sese inuicem de infante permutato accusant. 221.

E

Dictum quantum Mannæ quotidiè quilibet colligeret. 65.
Edicto plebs cohercenda, ne quicquam amplius ad tabernaculi structuram conferant. 72.
Eglon Rex Moabitarum Israelitas subiugat. 130.
Emortuæ dextræ sanitas restituitur. 239.
Enosa urbs prima. 7.
Enochi finis in sacris literis non inuenitur conscriptus. 10.
Eques Iosepho literas affert. 598.
Equi Aegyptiaci. 235.
Ephraimi tribus mouet in Iaphthem. 138.
Eleazarus. 2.
Eleazarus Pharisæus Hyrcano matris captiuitatem exprobrat. 385.
Eleazarus ad Antiochum adducitur. 520.
Eleazarus iram DEI in populum Iudaicum fatetur. 866.
Eleazarus ab Elephanto oppressus moritur. 616.
Eleasar. 211.
Eleazarus moritur. 125.
Eleazarus capitur eumq; Dux nudum extendi & uerberibus cædi præcipit. 859.
Eleazarus uitam gloriæ posthabet. 616.
Eleazarus Iudæ frater elephantum occidit. 358.
Eleazarus horribiliter flagellatur. 922.
Eleazarus Dinæi filius Romam missus. 577.
Eleazarus Iudæus audacia ferox & manu strenuus. 859.
Eleazari ad socios oratio. 865.
Eleazari ad Antiochi exhortationem responsio. 320.
Eleazari constantia. 922.
Eleazari de immortalitate animæ oratio. 866.
Eleazarus Iudæis Romanorum crudelitatem exponit 868.
Elias sicut Enochus ex hominibus exemptus. 259.
Elias pluuiam venturam prædicit. 249.
Elias Achabo & Iezabelæ uindictam diuinam prædicit. 251.
Elias ad Achabum uenturam pluuiā ei indicaturus, mittitur. 248.
Elias populi superstitionem arguit. 248.
Eliæ doctrina & officium miraculo confirmatur, uictima igni cælitus absumpta. 249.
Eliam Deus in deserto alloquitur. 250.
Eliam corui cibat. 247.
Elis Pontificis filij Ophnes & Phinees nefarij. 145.
Eli sacerdotis tempore annonæ caritas. 143.
Eli in Silo filiorum cædes & Arcæ amissio significatur. 146.
Eli audita arcæ amissione exspirat. 147.
Eli Pontificis Genealogia & progenies. 147.
Elisæus in Dothaim hostibus cingitur. 262.
Elisæus pluuiam venturam & victoriam prædicit. 260.

Eliſæus viduam vt ex olei fidelia plurima vaſa adimpleat, iubet. 261.
Eliſæus ab Adado agrotante conſulitur. 265.
Eliſæi vocatio. 250.
Eliſæi mors & cadaueris in ipſius monumentum conięcti reſuſcitatio. 273.
Eliſæum Reges conſulunt. 260.
Eliacimus Ioacimus nominatus, Iudæ rex. 290.
Eiectorum contra Ægyptios bellum. 889.
E Iudæis duodecim millia cadunt. 403.
Epaphroditus. 2.
Epicureorum error coarguitur. 306.
Ephraimitæ proditione occupant Bethel. 126.
Ephron oppidum expugnatum. 356.
Epilogus huius partis genus Iudæorum ex Ægypto non oriundum. 892.
Epilogus ſecundi libri contra Apionem. 915.
Epicedium à Ieremia Ioſiæ ſcriptum. 289.
Epitome belli Iudaici. 614.
Epiſtola Ptolemæi, in qua à Pontifice Eleazare Bibliorum petit interpretes. 335.
Epictetes pecunia corruptus Scythopolim Iudæis prodit. 384.
Ephod. 75.
Eſau ſibi quoque benedictionem poſtulat. 27.
Eſau primogeniti Ius ob lenticulam cedit. 34.
Eſau Edom dictus. 34.
Eſau filij & poſteri. 34.
Eſdras Iudæos qui apud Babylonem degunt, conuocat. 316.
Eſdras Hieroſolyma præfectus, vaſa aliaque pretioſa gazophylacij cuſtodibus tradit. 317.
Eſdras legis peritus. 316.
Eſaiæ de Cyro vaticinium. 307.
Eſſen ſiue Logion. 76.
Eſſenorum placitum. 518.
Eſſenorum vita & mores. 519.
Eſthmonitis. 452.
Eſther Regem pro Iudæis interceſſura accedit. 324.
Ebutius contra Ioſephum. 554.
Ebutius infecto negocio diſcedit. 592.
Eua mater omnium viuentum. 5.
Euæ poena. 6.
Eurycles Alexandri dicta & facta obſeruans, Antipatro & Herodi exponit. 483.
Eurycles Lacon Alexandrum apud parentem clàm accuſat, autorq; necis ipſius exiſtit. 685.
Eurycles amicitia ſimulata fallit Alexandrum, eiusq; fit proditor. ibid.
Eurycles necis Alexandri & Ariſtobuli redempta opera, accuſatoris partibus fungitur. 659.
Eurycles Alexandrum apud Herodem falsò accuſat, & in pericula præcipitat. ibid.
Euangelium Iudæis allatum. 311.
Euphrates. 5.
Eutychus Agrippæ libertus, herum apud Cæſarem accuſare cogitat. 529.
Ex arca Noe coruum emittit. 10.
Exciſio ſtirpis Nadabi. 244
Excuſatio hiſtoriographi, cur legum ſeriem innouaris 104.
Exemplum ab Iudæis Cæſarea interfectis petitum. 867.
Exemplũ, nõ ſemper patribus ſimiles naſci filios. 151
Exemplum vltionis diuinæ in Iezabela valde inſigne 268.
Explicatio nominis Moab & Ammon. 20.
Exploratores. 364.
Exploratores terræ Chanaan mittit Moſes. 86.
Exploratores Iſraelitis terrorem incutiunt. 86.
Expoſitio belli Arabici & pecunia mutuo acceptæ. 485.
Externi Iudæi inferiorem ciuitatem occupant. 858.
Exteri quoque vt exaudiantur in hoc loco precatur. 229.
Ex tribu Ephraim circiter 42000. cæſi. 138.
Extirpatio ſtirpis Baſanis. 346.
Extirpatio Iudæorum Amani conceſſa. 222.
Extructio templi Solomoni mandatur. 214.
Ezecias ab Aſſyriorum rege deficit. 281.
Ezeciæ legati ad Iſraelitas Azymorum feſti celebrandi cauſa miſſi occiduntur. 280.
Ezeciæ in aduerſis ad Deum refugium & per Eſaiam inſpem melioris fortunæ erectio. 284
Ezeciæ Regis Iudæ pietas. 280.
Ezeciæ mors. 286.
Ezechiam primarium latronẽ cum ſocijs Herodes ſupplicio afficit 410.

F.

Fabatus procurator Cæſaris apud Herodem ſecretorum Sillæi proditor. 664.
Fabula de Ioue & Pallade. 912.
Fabula ſuperius recitatæ depulſio. 901.
Facinus deteſtandum Gabaenorum. 126.
Fames ob iuramentum violatum, Iſraelitis immiſſa. 210.
Fames & peſtilentia. 192.
Fames in Samaria tanta, vt mulier mulieri filium comederet. 263.
Fanum. 227.
Falſæ matris ac ſororis Herodis aduerſus Mariammen accuſatio. 652.
Falſi teſtis pœna. 106.
Fatum & prouidentia diuina. 488.
Fati neceſſitas inſuperbilis. 256.
Fratres ob regnum decertantes certis conditionib. in concordiam redeunt. 623.
Fratricidij à Ioanne pontifice perpetrati taxatio & vltio. 328.
Fadus à Iudæis ſacerdotalem ſtolam, vt eſſet in Romanorum poteſtate poſtulat. 568.
Fadus Iudæos Philadelphenſium propter Miam interfectores, punit. 567.
Fœdus Dei cum Noe. 11.
Felix Hieroſolymis Phaſaelum adoritur, à quo tamen ſuperatur. 416.
Felix Druſillam à priore marito abducit. 576.
Felix accuſatur. 579
Felix in Phaſaelum exercitum mouet. 633.
Felix latrones Magos vulgiq; ſeductores ſupplicijs afficit. 577.
Feſtus impoſtorem magnum cũ aſſeclis opprimit. 579.
Feſtum azymorum. 82.
Feſtiuitas templi recepti inſtituta. 354.
Filij pontificum ad Dauidem miſſi, in puteũ ſeſe abſcondunt. 204.

Filij oblatio. 278.
Filij Chananai. 14.
Fiducia Adadi in militē. 252.
Filiorum apud Iudæos educatio. 877.
Filiorum Israel numerus. 59.
Finale confœderatorum de Gaio tollendo decretum. 549.
Florus belli Iudaici causa. 584.
Fons Iordanis. 649.
Forma templi extruendi Solomoni datur. 217.
Forma & habitus Eliæ prophetæ. 259.
Fortunæ monumentum. 846.
Fuga hostium ob terrorem à DEO immissum. folio 264.
Fuga & strages exercitus Absolomi. 206.
Funus Alexandri. 394.
Fuluia, Saturnini coniunx Romæ quatuor Iudæis purpuram & aurum, vt in templum Hierosolymitanū deponerent tradit, ipsi verò in proprios vsus conuertunt, quod dum Tiberius cognoscit vniuersos Iudæos ex vrbe pelli iubet. 523.
Furtum. 110.
Fructus ad centum annos incorrupti. 864.

G.

Gabala. 452.
Gabaonitæ ministerijs publicis deputati. 120.
Gabaonitæ legatos mittunt ad Iesum. 119.
Gabaonitarum ad Hebræos oratio. 119.
Gabareni Ioanni sese addicunt. 592.
Gabinius aliquot vrbes dirutas in Iudæa ædificari iubet. 404.
Gabinius Nabatheos pugna superat. 628.
Gabinium mater Alexandri beneficijs lenire studet. 627.
Gabinio bellum Parthis inferre parato Hyrcanus & Antipater suppetias ferunt. 627.
Gabinio pecuniā Pompeio ab Aristobulo promissam exacturo porta clauduntur. 402.
Gadara instaurata. 403.
Gadaram Alexander capit. 390.
Gadarenses Herodem accusaturos, Agrippa vinctos ad Regem mittit. 456.
Gales ab Abimelecho fugatus, à Sicimitis vrbe pellitur. 136.
Galatæ à Gomar oriundi. 13.
Galadenorum ad Israelitas legatio. 155.
Galilæi sese vindicantes Samaritanorum vicos incendijs & rapinis vastant. 575.
Galilæi ab Herode deficiunt. 428.
Galilæi cum Tiberiensibus sedati. 608.
Galilæi Tiberiada inuadere postulant. 591.
Galilæorum multitudo Iosephum, ne se deserat, petit. 597.
Galilæorum erga Iosephum fides ac beneuolentia. folio 590.
Galgal, libertas. 118.
Gamala in Romanorum fide perstant. folio 587. & 488.
Glaphyra Alexandri coniunx, num paratas Herodi insidias ignorasset, interrogatur. 484.
Glaphyra vxor Alexandri suspicionem ante conceptam oratione multum auget. 655.
Glaphyra quondā vxor Alexandri Archelao Cappadocum Regi remissa, 491.
Glaphyræ somnium. 516.
Gratus cum alijs militib. Claudium latentem protrahit, eumq; vacantem Imperatoris locum occupare iubet. 557.
Grati cum Simone conflictus. 511.
Gratitudo Solomonis erga Iromum pro acceptis beneficijs. 231.
Gratulatio Bethsamitarum super arca sacra. folio 149.
Gaudium beatorum in vita æterna. 932.
Græcorum de Iudæorum Antiquitate testimonium. 883.
Græcorum cum Iudæis comparatio. 876.
Græcorum regionem innumeræ corruptiones inuasere 873.
Gedeon per 40. annos regnat. 135.
Gedeon duos Duces Zebim & Hezarbunim capit. 135.
Gedeon ad Madianitarum tentoria accedit, & ab illis somnio confirmatur. 143.
Gedeon cum trecentis viris pugnam adornat. folio 134.
Geon, Nilus. 5.
Gedeoni, vt Israelitas à Madianitis liberet Deus mandat. 133.
Gedeonem exiguas copias DEVS eligere iubet. folio 133.
Gellius Alexandræ vt Aristobuli & Mariammæ effigies depictas ad Antonium mitteret, persuadet. 434.
Gemmarum in Pontificali ornatu miraculum. folio 80.
Genealogia Abrahami. 15.
Genealogia Noe. 9.
Germani & Galli sub Herode stipendia fecerunt. folio 505.
Germani Cæsaris satellites. 552.
Germanicus Pisonis opera sublatus. 521.
Germanorum rabies per Caij cædem excita, sedata. 553.
Gessius Florus Iudææ Procurator. 583.
Gessius Florus peior Albino. 583.
Gessij Flori iniuria. 519.
Gesta inter Vitellium & Artabanum. 524.
Gibea & aliæ Beniamitarum vrbes incensæ. folio 128.
Gaza oppugnata. 390.
Gazara. 232.
Gischala incensa atque diruta. 587.
Godolia transfugarum dux. 296.
Godoliæ cædes, & plebis Masphatensis abductio. 296.
Gotholia omne semen Regum tollit vno solummodo Ioaso, Ozochiæ filio seruato. 270.
Gotholiæ pœna. 279.
Goliath vir prodigiosæ staturæ inter Palæstinos. folio 164.
Goliath singulare, certamen Hebræis denunciat. 164.

H.

HEbræorum origo. 15.

Hebræus ſeruus anno ſeptimo manu mittendus. folio 110.
Hebræi mulierum cupidine ducti à patrum religione deſciſcunt. 100.
Hebræi in aciem proferunt arcam fœderis. 146.
Hebræi iumentis & pecoribus hoſtium in prædam contra Dei mandatum abactis parcunt. 161.
Hebræi vallem vltra Iordanem ſitam habitantes, relictis ſuis oppidis in munitiſsimas urbes confugiũt. 183.
Hebræi terram Amoræorum occupant. 97.
Hebræi pugnam parant aduerſus Amoræos. 96.
Hebræorum contra Moabitas victoria. 261.
Hebræorum ob Moſis obitum planctus. 113.
Hebræorum ſeruitus intolerabilis. 50.
Hebræorum libertas, & Chananæorum ſeruitus. folio 233.
Hebræos Chananæi cædunt. 89.
Hecatæus. 16.
Hecatæus Abderita cum Alexandro Rege nutrius. 885.
Helena Hieroſolymis cibos egenis diſtribuit. folio 571.
Helena Adiabenorum Regina Hieroſolyma proficiſcitur. 570.
Helon per decennium iudex. 138.
Hermippi de Pythagora teſtimonium. 883.
Heroes tres per hoſtium caſtra excurrunt in Bethlehem: aquam hauriunt, & Dauidi afferunt. folio 212.
Heroes Dauidis. 211.
Herodes iterum cum Arabibus ad Cana Cœleſyriæ pugnat. 440.
Herodes in itinere ad Agrippam Chium peruenit, eiq; ingentem pecuniæ vim ad porticum vrbis reparandam, confert. 463.
Herodes ex aurea & argentea ſupellectile pecuniam conficiens, frumentum pro ea comparat. 453.
Herodes prope Panium templum ædificat. 457.
Herodes apud Cæſarem filios accuſat.
Herodes vt alienus videretur Ariſtobuli nece eum honorifice ſepeliri curat. 436.
Herodes Reſſa capto & è Maſſada domeſticis receptis, Hieroſolyma petit. 424
Herodes Maſſadam petens, in itinere à Parthis impugnatur. 421.
Herodes cum Archelao Antiochiã vſque iter fecit. fol. 480.
Herodes cum Galilæis pugnat, eoſque victos in caſtellũ compellit. 428.
Herodes in Trachonitarum regione caſtellum condit, eiq; Zamarin Iudæum Babylonicum præfecit. folio 492.
Herodes ab Hyrcano admonitus fuga ſibi conſulit & in iudicio amplius non comparet. 412.
Herodes ex Daphne Antiochiæ ſuburbio in Galilæam proficiſcitur. 420.
Herodes inexpectatam & apertam vxoris auerſationem videns, contriſtatur. 447.
Herodes nobiliores Iudæorum poſt obitum ſuum trucidari mandat. 503.
Herodes Maſſadam petens in itinere à Parthis impugnatur. 421.
Herodes anno primo à nato Chriſto moritur. 505.
Herodes Arabas ſibi hoſtes eſſe deprehendit. folio 637.
Herodes cum magno vitæ diſcrimine Romam nauigat ibid.
Herodes Romam profectus, Antonium conuenit. folio 673.
Herodes Antonium & Cæſarem ſibi beneuolos inuenit. ibid.
Herodes coram ſenatu Romano laudatur. ibid.
Herodes circa Hieroſolymorum mœnia ſe bono publico & ad ſalutem vrbis veniſſe, clarigare iubet. 425.
Herodes Saturnino & Volumnio permittentibus cum exercitu Arabiam inuadit, & Raptam caſtellũ diruit. 481.
Herodes Archelaum & cognatos precioſiſsimis muneribus donat. 658.
Herodes Caſſij amicus. 632.
Herodes cur in exteros liberalis in ſuos ſæuus fuerit. 472.
Herodes fratrem Ioſephum in Idumæam mittit, ipſe copias in Galilæã ducit, vrbemque Sepphorim capit. 425.
Herodes Caſſium & Galilæa pecunia ſibi deuincit. fo. 415.
Herodes quadraginta quinque ex Antigoni factione interfecit. 433.
Herodes vehiculo, in quo mater erat, euerſo ſibi ipſi violentas manus inferre cogitat. 421.
Herodes donatiuum militibus diſtribui iubet. folio 503.
Herodes ab Hyrcano in Ius vocatus. 630.
Herodes Alexandro coniugis ſuæ fratri regnum petiturus ipſemet eo potitur. 423.
Herodes ante pugnam ſacra DEO celebrat. folio 646.
Herodes hoſtes adoritur. ibid.
Herodes omnem rem geſtam priuſquam Vitellij litera ſuperuenirent, Cæſari aperit. 535.
Herodes, Agrippæ frater Rex in Chalcide. folio 561.
Herodes Artabano Partho fauet. 535.
Herodes ad Pheroram ægrotantem viſendum venit, eoque mortuo Hieroſolyma ſepelit, & publico luctu honorat. 494.
Herodes Agrippæ inopiam exprobrat. 528.
Herodes à Syris latrones depellit. 630.
Herodes per vniuerſum terrarum orbem clareſcit. 650.
Herodes venator ſummus. 651.
Herodes præter animi corporiſq; virtutem fortuna quoque ſecunda vſus eſt. ibid.
Herodes Antipatrum filium expellit ciuitate, ac Hyrcanum auum coniugis interficit. ibid.
Herodes Alexandrum & Ariſtobulum filios prafocari, cum Alexandro materno auo ſepeliendos iubet. 661.
Herodes in Pheroram fratrem excitatur. folio 657.
Herodes ſuos in fuga conſolatur. 421.
Herodes ab Arabibus latrones ſibi dedi poſtulat, & mutuum creditum repetit. 481.
Herodes Antipatri & mulierum ſecreta omnia extorquet. 495

Herodes cum hostibus pugnat in suburbio. 420.
Herodes Romam nauigat & Cæsarem Aquileiam usque persequitur. 468.
Herodes Antigonum ex Iudæa expellit. 417.
Herodes fautores suos promouet, aduersæ verò factionis homines quotidianis supplicijs absumit. 433.
Herodes conflatam militum multitudinem, vt Hyrcanum regno deponat in Hierosolymam ducit. 631.
Herodes contra latrones in speluncis degentes militem ducit. 426.
Herodes cum Antigono rem decernere in Samariam proficiscitur. 427.
Herodes, Iehu à Pontificatu remoto Simonem cuius etiam filiam duxit subrogat. 454.
Herodes coniurationem expiscatur. 452.
Herodes ad Malachum Arabum regem pecuniam accepturus proficiscitur. 422.
Herodes multis pecunijs Antonium vt Antigonũ tolleret, inducit. 432.
Herodes grauem morbum contrahit. 449.
Herodes morbo correptus testamentum condit, ac regni successionẽ filijs, nepotibus ac amicis relinquit. 501.
Herodes populi partem dimittit cum reliquis Massadam peruenit.
Herodes Antipatri matrem in regiam inducit, eumque Cæsari commendat. 468.
Herodes malum simul & cultellum poscens sibi ipsi manus violentas inferre cogitat, Achiabus nepos verò ictum præuenit. 504.
Herodes Sosio, Præfectis ac militibus ne vrbem diriperent pecuniam numerat. 431.
Herodes apud Diospolim cum Arabibus pugnat eosq; vincit. 440
Herodes Iesu Phabetis filio Pontificatum abrogat in cuius locum Simonem Boethi filium subrogat, eiusque filiam in vxorem ducit. 454.
Herodes Antipatro Pheroræ consuetudinem, & mulieribus conuenticula interdicit. 493.
Herodes, audito quod Hyrcanus recluso Dauidis sepulchro tria millia talentorum argenti extulisset, idẽ facere conatur. 474.
Herodes quotquot visum est Cæsari, vno Archelao excepto, conuocat. 486.
Herodes ad seditiosos compescendos in arces præsidia collocat. 472.
Herodes Antonio deuicto subtristis. 440.
Herodes odio in filium flagrat. 501.
Herodes Dei templum denuò construere animo concipit. 458.
Herodes Manahemum de imperij diuturnitate rogat & Essenos propter eum in pretio habet. 458.
Herodes ducturus Alexandri filiam Samariam proficiscitur. 430
Herodes filiorum liberos educat. 491.
Herodes Pappi caput Pheroræ fratri mittit. 430.
Herodes Hierosolyma oppugnat. 430.
Herodes à Cæsare & Agrippa in magno honore habitus. 457.
Herodes filiam quam Salomes filio nato è Costobaro collocaturus erat, Pheroræ filio collocat. 477.
Herodes ad Cæsarem venit, eique beneficia in Antonium collata prædicat similia in eũ collaturus si in amicitiam eum reciperet. 445.
Herodes latrocinijs agit & excursionibus in Arabiã 441.
Herodes 300. talentis Cæsarem donat. 470.
Herodes in Italiam nauigat, & liberos suos Roma domum reduxit. 462.
Herodes Syriæ & Græciæ vrbibus ingentem pecuniæ in ædificia contulit.
Herodes dynasta Chalcidis ius eligendorum summorũ Pontificum petit. 568.
Herodes multos in itinere adiuuat pecunia, plurimorum est apud Agrippam mediator. 464.
Herodes quibusuis calumnijs fidem adhibens multos iniustè interficit. 478.
Herodes Cæsarem & exercitum honorificè excipit. 446.
Herodes Antoninum adire Macheram accusaturus cogitat, eidem reconciliatur & Iosephum fratrem attribuit. 428.
Herodes Chalcidis dynasta & Helcias Silam interficiunt. 566.
Herodes Iudæorum Primores conuocat, eisq; facinus hoc commemorat. 502.
Herodes Hierosolyma redit multitudinem in concionem aduocat, rationem eis suæ peregrinationis exponit, ac quartam tributorum partẽ remittit. 466
Herodes duos satellites in Dauidis monumento amittit. 474
Herodes ab Antonio & exercitu honorificè exceptus. 428.
Herodes ad Antonium Samosatam oppugnantem properat, in itinere multos barbaros trucidat. 428.
Herodes Antipatri blanditijs adductus, sponsalia reformat. 663.
Herodes Macheruntem magno muro ac turribus amplectitur. 858.
Herodes Cæsari reconciliatus. 485.
Herodes regno excedere iussus, in Aegyptum abit, dehinc in mari diu iactatus, tandem Romam peruenit, vbi Antonio quæ ipsi contigerãt, recenset. 422.
Herodes duplex periculum suspicans castellum sibi ad refugium parauit. 864.
Herodes Dauidis sepulchrum spoliat. 219.
Herodes Alexand. & Aristobuli criminationib. aurẽ præbet. 483.
Herodes à centum Iudæis apud Antonium accusatus. 419.
Herodes cum in difficilibus tum in iucundis rebus solus Agrippæ proximus. 464.
Herodes Hierosolymis, Phasaelus verò extra vrbem constitutus, in capitis discrimine versantur. 635.
Herodes in ius vocatus cum comitatu comparet. 411.
Herodes in compescendis alienigenarum auxilijs multum negotij habet. 431.
Herodes in Galilæa cum hostibus pugnat, eos vincit, ac vniuersam Galilæam in suas partes traducit. 426.
Herodes consolatur & cohortatur milites. 441.
Herodes in senio impatiens & amarulentus. 501.
Herodes ex Italia donum reuersus contra Antigonum copias ducit. 424.
Herodes à Parthis accitus in venatione occiditur. 520.
Herodes Mariammen Hyrcani ex filia neptem ducit. 417.

Herodes fratrem in Idunæam mittit, ipse copias in Galilæam ducit, vrbemque Sepphorim capit. 425.
Herodes cibaria exercitui procurat. 425.
Herodes populum sacramento obstringit. 458.
Herodes Aristobulo Ananeli loco Pontificatum conferre cogitat. 435.
Herodes filios accusat. 487.
Herodes Pherorę vxorem accusat, eumq; vt illam ableget iubet. 493.
Herodes varia fortuna vsus. 505.
Herodes ab Antipatro patre persuasus à bello contra Hyrcanum desistit. 631.
Herodes Antonio contra Augustum auxilia pollicetur. 440.
Herodes filijs reconciliatus. 470.
Herodes à Mariãme vxore non blandè exceptus. 447
Herodes plurima peregrina instituta introducit. 451.
Herodes nouam legem sancit, vt perfossores parietum in seruitutem extra regni terminos vendere liceat 462.
Herodes Hierosolymis duas arces munit. 452.
Antonia. 432. Samaria. 452. vel Sebaste.
Herodes Quintilio Varo iudice filium in ius vocat. 497.
Herodes à defectoribus in Galilæa pœnas exigit. folio 427.
Herodes in Alexandram vt clàm regno suo insidiatam inuehitur. 435.
Herodes Cæsarem plurimis muneribus donatum in Aegyptum deducit. 446.
Herodes tertiam tributorum partem remittit. 457.
Herodes Antonio rescribit, & causas cur Aristobulum mittere non possit, indicat. 405.
Herodes foris bona, domi verò aduersa fortuna vtitur. 467
Herodes Alexandrum & Aristobulum Romam ad Cæsarem mittit. 456.
Herodes Antipatro amicas literas, vt eum Roma domum retrahat, scribit. 496.
Herodes Antipatrum ad minuendam filiorum arrogantiam honoribus euehit. 467.
Herodes populo se templum extructurum exponit. 459.
Herodes ab hostibus vulneratur. 429.
Herodes Rex in Chalcide moritur, eiq; in regno Agrippa succedit. 574.
Herodes Antipatro, ne cum Pherora vel eius coniuge vnquam colloqueretur, edicit. 663.
Herodes militibus de suis facultatibus multum pecuniæ largitur. 644.
Herodes à Salome motus vtrunque filium vincit, & separatos asseruari præcipit. 660.
Herodes contra Alexandrum & Aristobulum iudicium cogit. ibid.
Herodes in iudicio filios accusat. ibid
Herodes Antipatrum præ reliquis filijs amauit, plurimaq; in eum beneficia contulit. 668.
Herodes Sepphorim ciuitatem capit. 639.
Herodes aduersus latrones in speluncis degentes animum dirigit. ibid.
Herodes Hierosolymam cingit obsidione, ac præconis voce cur aduenerit, declarari iubet. 638.
Herodes splendida oratione ad populum tribus filijs regni honorem attribuit. 653.
Herodes filijs non regnum, sed regni honorem tradit. ibid.
Herodes ad filios orationem deflectit. ibid.
Herodes oratione sua fratrum dissensionem radicitus non sustulit. 654.
Herodes nepotes despondet. 662.
Herodes in Antigonum mouet. 638.
Herodes Pappum Antigoni militum Ducem obtruncat. 643.
Herodes coram Augusto dissimulatione remota verum ingenuè fatetur. 647.
Herodes propter vxoris necem misere affectus. folio 449.
Herodes commeatus copiam parat. 639.
Herodes decem cohortibus comitatus, Hierichunta peruenit. ibid.
Herodes Andromacho & Gemello amicitiã renunciat 478.
Herodes Pheroram cum vxore eijcit. 664.
Herodes Piræo maiorem portum fabricat. 649.
Herodes Iosepho vt vxorem interficiat, clàm mandat 652.
Herodes Romain Senatum intromissus. Rex declaratur. 423.
Herodes Alexandrum in vincula conijcit, & in amicorum eius tormenta pergit. 657.
Herodes Alexandrum apud Cæsarem accusat. 653.
Herodes Antipatri vt reuersionem suam maturaret, scribit. 667.
Herodes vehiculo in quo mater erat, euerso, sibi ipsi manus violentas inferre cogitat. 421.
Herodes clàm nocte ad Idumæam proficiscitur. folio 635.
Herodes grauiores in fuga Parthis Iudæos experitur. 636.
Herodes Doridem Alexandri matrem omni ornatu spoliatam expellit. 665.
Herodes ex spectaculis nõ magnam gratiam reportat. 451.
Herodes patris necem in Malicho cogitat vlciscì. 632.
Herodes accuratam diligentiam & sumptus non exiguos in structuras confert. 455.
Herodis in Augustum Cæsarem merita. 648.
Herodis regno Augustus Cæsar finium partem addit 648.
Herodis de latronibus victoria. 640.
Herodis ex Mariamme liberi suscepti. 651.
Herodis cænaculum dimisso conuiuio confestim concidit. 642.
Herodis mater ac soror Mariammen calumnijs infectantur. 447.
Herodis ad milites perterritos oratio. 646.
Herodis propositum Massada & Ioppe captis, Hierosolymam petere. 638.
Herodis in iudicio contra Antipatrum accusatio. 668.
Herodis consiliarij Alexandri institutum ei per nuncios significant. 450.
Herodis copias hostes à mœnibus arcent. 425.
Herodis legatos Cæsar infecto negocio dimittit. 482.
Herodis vxor in patris ædes peruenit. 525.
Herodis duæ filiæ virgines Pherorę filijs elocatæ. 514.

Herodis de Mariamme ac Iosepho suspicio. 652.
Herodis filij ex septem vxoribus suscepti. 662.
Herodis familia ab Antigono in Masada oppugnata. 424.
Herodis error pudendus & inexcusabilis. 489.
Herodis milites cum Iudæi per quinque menses obsidionem toleraverant, ciuitatem irrumpunt. fol. 644.
Herodis beneficentia & liberalitas in cunctos. fol. 650.
Herodis nouem vxores. 491.
Herodis coram Augusto Cæsare oratio. 647.
Herodis ad Cæsarem properantis mandata. 445.
Herodis tres Eunuchi, Alexandrum innatum cõtra parentem odium alere, fatentur. 477.
Herodis progenies intra 100. annos penitus sublata. 526.
Herodis testamentum mutatum. 504.
Herodis ad milites gratiarum actio & testamentum lectum. 505.
Herodis in Euphratis medio conuiuium. 525.
Herodis regnum. 455.
Herodis morbus horrendus. 503.
Herodis cadauer magna pompa Herodium defertur. 505.
Herodis fortitudo. 630.
Herodis erga Phasaelum fratrem amor. 636.
Herodi Augustus Arabiam quoq; vult tradere, quod consilium ipsius literæ redditæ mutant. 486.
Herodi mortem fratris somnia manifesta significant. 641.
Herodi insidiæ structæ. 635.
Herodi à Roma literæ veniunt, quæ Acmen à Cæsare occisam, & Herodi liberam potestatem Antipatri puniendi relictam esse ostendunt. 504.
Herodi Antonius vt Aristobulum ad se mitteret scribit. 434.
Herodē in aula calumnij & cædibus referta vitæ suæ tædet. 479.
Herodem Antonius in Arabum bellum vertere iubet. 440.
Herodem Antonius ad se accersit, qui regni curam Iosepho committit, eiq; clam vt Mariammen interficeret, mandat. 437.
Herodem Romani Iudæorum regem creant. 637.
Herodem Hyrcanus absoluit. 639.
Herodem Antonius amore, Antigonum verò odio prosequitur. 423.
Herodias cui Imperator propter Agrippam fratrem pepercerat, Herodē vltrò in exilio comitatur. 535.
Herodion. 636.
Herodium castellum pro rerum omnium copia ciuitas esse videbatur. 650.
Herodotus Halicarnasseus de Iudæorum circumcisione. 884.
Herodotus Aegyptiorum Regum nomina non recenset. 232.
Herodotus de Senacheribo. 284.
Hirami & Salomonis amicitia. 896.
Hirami & Salomonis problemata. 880.
Hirami regis geneologia. 881.
Hyrcanus ab inuidis contra Antipatrum eiusq; filios instigatur. 630.
Hyrcanus à Pharisæis ad Sadducæos deficit. 385.
Hyrcanus expiscatus, quid alij sint donaturi, plus reliquis omnibus donat ob quod alio honorifico afficitur munere. 346.
Hyrcanus rursum ab improbis irritatur. 631.
Hyrcanus & Pharisæi hostes. 385.
Hyrcanus ingentem pecuniæ vim ex Dauidis monumento profert. 382.
Hyrcanus Pontifex declaratur. 625.
Hyrcanus munitum castrum ædificat. 347.
Hyrcanus Alexandri filius, natu maximus Pontifex declaratur, post ad regiã dignitatẽ euehitur. 622.
Hyrcanus à fratribus in itinere circumuẽtus, strenue se defendit, quosdam etiam è medio tollit. 347.
Hyrcanus moritur. 385.
Hyrcanus paternum honorem Pontificis assequitur. 617.
Hyrcanus cognito, quod Herodes regnum assecutus sit, ad eum reuertitur. 433.
Hyrcanus & Phasaelus à Parthis capti. 421.
Hyrcanus obsidet Samariam. 384.
Hyrcanus ingentem pecuniæ summam ex Dauidis sepulchro aufert. 218.
Hyrcanus amicitiam cum Romanis renouat. 383.
Hyrcanus assiduum cum Arabibus bellum gerit. fol. 347.
Hyrcanus dum fratres inteſtinis bellis laborant, In pace viuit. 384.
Hyrcanus Pontifex. 394.
Hyrcanus insons perit. 445.
Hyrcanus Samariam capit. 384.
Hyrcanus & Antipater Pompeij auxilium implorãt. 624.
Hyrcanus patriæ amans gratiam ab Herode expectat. 433.
Hyrcanus cum Antiocho soluta obsidione fœdus facit. 382.
Hyrcanus multas Syriæ vrbes capit, & templum in monte Garizin desolatur. 382.
Hyrcanus sibi ipsi manum infert. 348.
Hyrcanus & seniores Reginam anteueniunt, & Aristobulum accusant. 396.
Hyrcanus Pontifex, Antipater verò Iudææ procurator declaratur. 630.
Hyrcani matris magnanimitas & constantia. 617.
Hyrcani facetiæ. 346.
Hyrcani & Iudæorum legatio Antonio coronam auream offerens, vt Iudæos à Cassio captos in libertatem vindicaret, rogat. 417.
Hyrcani ad Cæsarem legati. 412.
Hyrcani & ortus & indoles. 344.
Hyrcani legatos M. Antonius & P. Dolobella in senatum introducunt. 414.
Hyrcani vita. 445.
Hyrcano Babylone à Iudæis ingẽs honor habetur. 435.
Hyrcano in templo per vocem filiorum de Antiochi victoria nunciatur. 384.
Hyrcanum Cæsar in pontificatu confirmat, Antipatrum ciuitate Romana donat. 408.
Hyrcanum Hierosolymis Cæsare permittente, mœnia restituit. 409.
Hyrcanum Herodes occidi imperat. 444.
Hyrcanum Antipater vt ad Aretam regem Arabiæ confugeret, eiusq; auxilio regnum repeteret, hortatur. 623.

Hyrcanum Herodes in summo honore habet. 434.
Hyrcanum Herodes è medio tollere statuit. 444.
Hieremias ciuitatem Babylonicam prædicit. 290.
Hieremias à Babylonio duce exemptus, è carcere magni pretij muneribus afficitur. 296.
Hieremias Hierosolymorum subuersionem prædicit. 290.
Hieremias quando vixerit. 290.
Hieremiæ liber exustus. 290.
Hieremiæ accusatio & absolutio. 290.
Hieroboamus in Ægyptum profugit, vbi vsq; ad Solomonis obitum manet. 237.
Hieroboamus Solomonem infestat. 236.
Hierosolyma & templum depræ datur. 241.
Hierosolyma quondam Solyma vocata, cuius nominis & Homerus meminit. 190.
Hierosolyma ab Herode obsessa. 643.
Hierosolyma à Susaco Ægyptiorum Rege spoliata. 193.
Hierosolyma Titus obsidet. 614.
Hierosolyma ab Herode eo die quo ante 27. annos à Pompeio expugnata. 432.
Hierosolyma quinquies prius capta, tunc iterum vastata est. 847.
Hierosolyma Romano populo stipendiaria. 403.
Hierosolyma Iudææ metropolis radicitus fundamentis eruta. 868.
Hierosolymina Pompeio partim tradita partim obsessa. 402.
Hierosolyma per decem & octo menses obsessa, tandem capiuntur. 293.
Hierosolyma obsessa. 241. & 292.
Hierosolyma expugnata. 431.
Hierosolymæ pars capta, eiusq; habitatores interfecti. 125.
Hierosolymis dolo captis Iudæi in Ægyptum abducuntur. 332.
Hierosolymitani legati in Galilæa haud accepti. 599.
Hierosolymorum mania absoluta. 319.
Hierosolymitanum templum lustratum. 354.
Hierosolymitana arx munita. 365.
Hierosolymitanorum legati in Iehu domicilium sese recipiunt. 600.
Hierosolymitanos fundit fugatq; Iesus. 120.
Hiericho. 97.
Hiericho capta, homines trucidati, vrbs prostrata & incensa. 117.
Hierichuntis mœnia sponte sua collapsa. 117.
Hierichuntem ab habitantibus, relictam Romani diripiunt, inq; ea Herodes præsidium reliquit. 425.
Hierichuntem speculatores explorant. 115.
Historia de vxore Leuitæ. 126.
Historia Nabuthi ob prædium Achabo denegatum lapidati. 250.
Historia de Antiocho Epiphane. 348.
Historia libri Exodi. 50.
Historia Deuteronomij. 102.
Historiarum Biblicarum finis. 381.
Historiographi quidam perfidiæ ac sacrilegium Antiochi tegere conantur. 901.
Historiographi quidam Hispaniam vnam tantummodo esse ciuitatem arbitrati sunt. 877.
Historiæ huius conscribendæ causa. 614.
Historiographus qui dicendus. 614.
Historiographi Græci bellum Iudaicum silentio prætereunt. 613.
Homicidæ lex. 110.
Homo sui interitus autor, non Deus. 11.
Homines ambitioni & auaritiæ dediti, nihil non audent. 187.
Homines quidam nocentissimi necessitate debitorum forum & scripta publica concremant. 852.
Honos Mardochæo oblatus. 325.
Honor Danielis. 303.
Honor parentum. 909.
Honor magistratus. 165.
Horrendus in hostium acie terræ motus. 150.
Horrenda fulmina in monte Syna. 70.
Hostiæ veteris testamenti. 909.
Hostes sepeliendi. 109.
Holocautoma. 80.
Humanæ vitæ terminus anni 120. 15.
Hypsicrates. 409.

I.

Iabes in Gileal, quæ auxilium contra Beniamitas negauerat, destruitur, 128.
Iabin Rex Chananæorum Israelitas subiugat. 131.
Iacimus & Philippus Zamaris filij. 492.
Iacob Iosephum tanquam iam extinctum luget. 37.
Iacob filios cum muneribus mittit in Ægyptum. fol. 43.
Iacobus propter absentem Simeonem & Beniamin ablegandum solicitus. 43.
Iacob defossis Labani Dijs Bethel proficiscitur. 33.
Iacobus & Simon Iudæ Galilæi filij, crucis supplicio affecti. 574.
Iacobus mercedis loco petit Rachelis coniugium. 29.
Iacobus se sacrificaturum votum Deo facit, locumq; nominat Bethel, id est, domicilium Dei. 28.
Iacobus in Mesopotamiam peruenit Carras ad cognationem matris. 28.
Iacob ad Esau fratrem nuncios mittit. 31.
Iacob fratrem muneribus reconciliat. 31.
Iacob luctatur cum spectro, & vocatur Israel. 32.
Iacob Esau fratrem accedit. 32.
Iacobus peruenit ad Scenas. 32.
Iacobus ætatis anno 147. moritur. 49.
Iacobus in Hebrone sepultus. 49.
Iacobus dum Iosephi statum ex filijs cognoscit, maximo perfunditur gaudio. 47.
Iacobus in Ægyptum filios frumentatum mittit. 42.
Iacobus cum vxoribus, filijs & gregibus inscio socero proficiscitur. 30.
Iacobus quin expiraret præ nimia lætitia parum abfuit. 48.
Iacob septimus frater iunior cæteris ad supplicium ducitur. 929.
Iacobus Domini nostri Iesu Christi frater ad lapidandum traditus. 580.
Iacobus cum Pharaone Rege loquitur, & inhabitandam accipit Heliopolin. 48.
Iacobi ad Labani accusationem responsio. 30.
Iacobi contra Labanum accusatio. 30.
Iacobi cum Labano colloquium. 28.
Iacobi filij, præsertim Iuda vt Beniamin peregrinationi committat, vrgent. 43.

Iacobi filij veniunt in Aegyptum, & Simeon liberatur. 43.
Iacobi cum Rachel colloquium. 28.
Iacobi progenies. 47.
Iacobi filij accusantur furti. 44.
Iacobo Rachelis loco Lia in thalamum inducitur. fol. 29.
Iacobo Deus apud iuramenti puteum apparet. 47.
Iaddus Pontifex, cuius frater Manasses Sanaballetis filiam vxorem ducit. 328.
Iadonis prophetiam Ieroboamo Pseudopropheta offuscat. 239.
Iael Sisseram ferreo clauo interficit. 132.
Iaphtes dux Israelitarum creatur. 137.
Iaphtes legatos mittit ad regem Ammanitarum. fol. 137.
Iaphtes votum facit. 137.
Iaphtes Ammanitas fundit fugatq;. 137.
Iaphtes filiam mactat. 138.
Iaphtes moritur. 138.
Iapheti Noe primogeniti progenies. 13.
Iardes sylua ab Romanis cincta. 860.
Iason & Menelaus seditionem concitant. 348.
Iazethes in proditores animaduertit, Arabes in fugam vertit, Arsamum vi capit, & Abia seipsum interficit. 572.
Iazetes fratres ad Claudium Cæsarem & Artabanum mittit. 570.
Iazetes & Helena veri Dei cultum ritu Iudaico discunt. ibid.
Iazetem à circumcisione Helena & Ananias dehortantur. ibid.
Ieiunium & supplicationes ad Deum pro salute sui populi. 323.
Ieiunium, preces & supplicatio Israelitarũ in Maspha tim. 150.
Ieboshi caput ad Dauidem defertur. 188.
Iesus Iordanem traijcit cum copijs. 116.
Iesus monumentum extruit ad Iordanem. 116.
Iesus exploratores mittit in Hierichuntem. 115.
Iesus ab Antiocho Epiphane in Pontificem electus. 348.
Iesus sacerdotio priuatur, in cuius locum Onias Menelaus dictus, surrogatur. 348.
Iesus cum copijs vrbem circumambulat. 117.
Iesus nemini præter Rachab parcere iubet. 117.
Iesus Pontifex & Zorobabel princeps altare ædificant. 312.
Iesus cum Gabaonitis fœdus facit. 120.
Iesus à Iosepho arte captus. 591.
Iesus Siæ filius Pontifex. 516.
Iesus latronum Princeps. 501.
Iesus Gamalielis Pontifex. 581.
Iesus Damnei Anano Pontifici succedit. 580.
Iesus Saphiæ filius Iosepho insidias struit. 593.
Iesus Christus à Pilato crucifixus. 522.
Ieremias suadet deditionem. 292.
Ierobeam idololatriæ suasor. 238.
Ieroboami impietas. 242.
Ieroboami contra Abiam Iudæ regem expeditio. 243.
Ieroboami mors. 244.
Ieroboami filio ægrotante mater ad Achiam Prophetam mittitur. 242.
Iethræ Mosis soceri posteris ager attributus. 125.
Ieus in regem vngitur, Deo sic mandante. 267.
Ieus rex Israelis. 250.
Ieu posteris regnum promittitur. 270.
Iezabela. 247.
Iezabelam Elias fugit. 250.
Iezeciel templi vastationem prædicit. 292.
Ioabus Præfecturæ suæ metuens, Abnerum primum calumnijs, mox insidijs adortum, vita dolosè priuat. 187.
Ioabus iussu regis Vriam in hostes mittit. 197.
Ioabus per literas Dauidem ad Rabatha excidium vocat. 199.
Ioabus & Abisæus vsq; ad solis occasum Abnerum persequuntur. 186.
Ioabus dato receptui signo suos cohibet. ibid.
Ioabus contra Sabæum paucis copijs, Amasa in colligẽdo exercitu cunctante, mittitur. 209.
Ioabus Amasam iugulat. ibid.
Ioabus Sabæum in vrbe Abelmachea circumuallat. 210.
Ioabus interficitur, in cuius locum Banaias surrogatur. 220.
Ioabus Absalomum interimit. 206.
Ioabus incendio agri reuocatus, reconciliat Absolomũ patri. 201.
Ioabus cum exercitu lugens vrbem ingreditur. fol. 207.
Ioabi & Abisæi acies. 195.
Ioabi victoria. 196.
Ioachimus siue Iechania rex Iudæ. 291.
Ioannes in Gischala. 589.
Ioannes Hyrcanus optimè rebus per annos triginta tres administratis moritur. 618.
Ioannes apud Tiberiadem aquis calidis foueri cupit. 590.
Ioannes Iosephi successus animo fert iniquo. 592.
Ioannes Iosepho imperio abrogato Galilææ præesse cupit. 596.
Ioannes Giscala. 862.
Ioannes & Simon in cloacis viuenti capiuntur. 847.
Ioannes matris amore effœminatus victoriam amittit. 617.
Ioannes qui & Hyrcanus Simonis filius. 617.
Ioannes Iudæ frater ab Amaræi filijs interfectus. fol. 364.
Ioannes Iosephum interficere conatur. 592.
Ioannis lucri cupidus. 589.
Ioannis insidiæ. 590.
Ioas Israelitarum & Samariæ rex. 273.
Ioasus, Ioado Pontifice auxiliante, in regem creatur. 270.
Ioasi sublatio. 273.
Ioasi, viuente Ioado, pietas. 271.
Ioasi, Ioado mortuo, impietas, eiusq; per Prophetam taxatio. 272.
Iodes siue Ehud in Eglonis familiaritatem sese insinuat. 130.
Iodes Palonem trucidat. 131.
Ionathas è conuiuio profugit. 170.
Ionathas & Dauid in agro conueniunt. 170.
Ionathas. 211.
Ionathas prius verberatus viuus exustus est. 872.
Ionathas Iudæ fratri communibus Iudæorum suffragijs succedit. 364.

Ionas à Ceto deuoratus ac reuomitus, Niniuitis prædicat. 276.

Ionathas Dauidem consolatur, mortem caterorum negans, de solo Ammone diligentius perquirẽdum censet. 200.

Ionathas apud Machmam degit, patriæq; desertores punit. 366.

Ionathas amicitiam cum Dauide iureiurando confirmat. 169.

Ionathas Dauidi signa Regis animum declarantia cõstituit. 170.

Ionathas & Iudas Hierosolyma & arcem reficiunt. 376.

Ionathas & Simon in Amarei filijs Ioannis fratris mortem vlciscuntur. 365.

Ionathas legatione cum muneribus missa ad Demetrium, vt præsidia de Iudæa castellis eiiceret, rogat. 373.

Ionas à Deo in Nini regnum proficiscens iussus nauigium conscendit, & in mare præcipitatur. fol. 275.

Ionathas in Arabiam proficiscitur, & Nabataeos vastat. 376.

Ionathas Demetrium muneribus placat. 373.

Ionathas Dauidem amat, patris voluntatem ei nunciat, simulq; consulit, vt saluti suæ fuga prospiciat. 167.

Ionathas parenti præclaras Dauidis res gestas commemorat, orans ne tantopere in eiusmodi virum sæuiat. ibid.

Ionathas Dauidi mollitum patrem indicat. ibid.

Ionathas Pontifex exercitum colligit. 367.

Ionathas ob accepta beneficia operam suam Tryphoni contra Demetrium offert & præbet. 374.

Ionathus Sadducaeus Hyrcanum contra Pharisaeos inflammat. 385.

Ionathas victos Azotum vsq; persequens Dagonis fanum concremat, octo millia hominum in eo exurens. 371.

Ionathas à Tryphone interficitur. 379.

Ionathas renouat amicitiam cum Romanis & Lacedæmonijs. 375.

Ionathas armigero clam hostium castra ingreditur. 158.

Ionathas in Palæstinorum exercitu quosdam trucidat, reliqui se inuicem inuadunt, & dant se in fugam. 159.

Ionathas Ptolemaeo occurrit, & ab eo honorificè excipitur. 371.

Ionathas Ammoni dat consilium, quomodo optatis potiri valeat. 199.

Ionathas cum fratre in Bethlaga obsessus. 365.

Ionathas fugat Demetrii milites. 375.

Ionathas cum suis captus. 604.

Ionathas à Tryphone per insidias captus interficitur. 617.

Ionathas Ioanni vt ad se veniat scribit. 602.

Ionathæ Anani filio Pontificatus restituitur, quem ille recipere recusat, & Matthiæ fratri deferri rogat. 563.

Ionathæ & collegarum aduersus Iosephum concilium. 604.

Ionathæ sociorum pars manibus interit, nonnulli vinci capti ad Catulum perducuntur. 871.

Ionatha desiderium omnes Hierosolymis cepit. 378.

Iosephus ex Galilæa discedere cogitat. 597.

Iosephus Ionathæ epistolas perlegit. 601.

Iosaphatus cultum verum renouat. 257.

Iosaphatus magistratus & iudices constituit. 257.

Iosaphati exercitus. 254.

Iosaphati cum Achabo in Syros expeditio. 254.

Iosaphati mors. 261.

Iosaphatum Ieus Propheta, quod Achabo auxilium tulerat, reprehendit. 257.

Iosephus & Azarias à Gorgia victi, ad duo millia militum amittunt. 356.

Iosephus in carcerem fratres includit. 42.

Iosephus regis facultates recuperat. 589.

Iosephus bello Iudaico semper interfuit. 876.

Iosephus Romæ belli Iudaici historiam conscripsit. fol. 876.

Iosephus collegas Hierosolyma remittit. 589.

Iosephus à Ionatha hortatu Catulli falso accusatur. 872.

Iosephus cum quinq; fratribus Pharaonem Regem accedit. 48.

Iosephus Ptolemaeo obuiam profectus, honorifice excipitur. 343.

Iosephus Iudæ consilio Arabibus negociatoribus venditur. 36.

Iosephus in Galilæa mansurus annuit. 598.

Iosephus vxorẽ ducit in Aegypto, ex qua genuit Manassem & Ephraim. 41.

Iosephus à fratribus agnoscitur. 46.

Iosephus quintam fructuum partem regi pendere iubet. 48.

Iosephus fratres tentat, vt parentis statum & Beniamin expiscari queat. 42.

Iosephus hanc historiam non Hebraica, sed peregrina lingua, Graca nimirum, conscripsit. 2.

Iosephus adulterium iterum deuitat. 38.

Iosephus vestibus mulieri relictis aufugit. 38.

Iosephus fratribus incognitus eos salutat & Beniamin. 43.

Iosephus fratres num in aduersis Beniamin essent subsidio, tentat. 44.

Iosephus in carcerem conijcitur. 39.

Iosephus libros suos plurimis venum dedit. 876.

Iosephus Hyrcanum filium ad Ptolemaeum regem mittit. 345.

Iosephus fratres Simeone retento dimittit. 43.

Iosephus & Mariamme apud Herodem accusantur. 438.

Iosephus liberatur vinculis. 40.

Iosephus cum Tito Romam proficiscitur, & à Vespasiano honorificè excipitur. 610.

Iosephus Galilæa Præses septuaginta viros sibi adiu
git. 59

Iosephus in discrimen incidit. 6

Ionathæ eiq; adhærentium dolus.

Iosephus Cabi Simonis filij Pontifex.

Iosephus seditionem absq; sanguine effuso com
601.

Iosephus Sepphoritarum ciuitatem seruat.

Iosephus conscenso nauigio Tiberiada petit.

Iosephus sacerdotibus captiuis absolutione
trat.

Iosephus secum deliberat.

Ioſephus Galilæorum primatibus Ionatha & Tiberiē ſium iniurias denarrat. 603.
Ioſephus Hieroſolymitanorum concilij iuſſu in Galilæa manet. 489.
Ioſephus relicto Iuſto ad hiſtoriam redit. 607.
Ioſephus legatorum fucum intelligit. 602.
Ioſephus Ellemi per vnum diem Pontifex. 502.
Iudas Sariphei & Matthias Margaloti exuſti. fol. 502.
Ioſephus propter Tiberienſes periculis expoſitus. 595.
Ioſephus ſeditioſos, vt à bello Romanis inferendo deſiſtant, dehortatur, vnde in odium & ſuſpicionem incidit. 586.
Ioſephus in alio periculo verſatur. 594.
Ioſephus legatis iterum ſcribit. 599.
Ioſephus mulieribus Herodis mandatum de Mariamne interficienda aperit. 437.
Ioſephus frumentum in Galilæam tranſmittit. 592.
Ioſephus in Neopolitanum. 592.
Ioſephus Tiberienſes ex cuſtodia dimittit. 595.
Ioſephus ex Pontificali Aſamonæorum genere. 475.
Ioſephus Ptolemæo ſpolia reddere conatur. 593.
Ioſephus populum ad miſericordiam mouet. 593.
Ioſephus tres in crucem ſuffixos liberat. 610.
Ioſephus regios clàm dimittit. 594.
Ioſephus ipſe bello Iudaico interfuit. 613.
Ioſephus ex ſolitudine in vrbem redit, & Phariſæorum placitis ſeſe addicit. 585.
Ioſephus pene oppreſſus inopinato periculo euadit. fol. 603.
Ioſephus omnes Iudæorum ſectas cognoſcit. 585.
Ioſephus annos triginta natus nulli mulieri vim infert, & nihil ſibi obtrudi patitur. 590.
Ioſephus Canei in Cantharæ Pontificis ſurrogatus locum. 568.
Ioſephus Tiberiadem capit. 605.
Ioſephus defectionis autores iniectis vinculis Iodapatam mittit. ibid.
Ioſephus Hebræa & Græca literatura peritus. 584.
Ioſephus hiſtoriam hanc in Hebraica lingua antea cōſcripſit. 613.
Ioſephus centum legatos Hieroſolyma mittit. 601.
Ioſephus inſidias euadit. 594.
Ioſephus regios in fugam compellit. 601.
Ioſephus Mathiæ filius natus. 585.
Ioſephus cum copijs contra Gabara proficiſcitur. 599.
Ioſephus in Galilæa vias obſeruat. 599.
Ioſephus inuidorum calumnijs appetitus. 610.
Ioſephus cognominatus Caiaphas Pontifex. 520.
Ioſephus in Aegypto Potiphari venditur. 37.
Ioſephus ætatis anno 110. moritur. 49.
Ioſephi patientia in vinculis. 39.
Ioſephi conſilio tolerabilior euadit ventura ſterilitas. 41.
Ioſephi calliditas. 598.
Ioſephi oſſa. 59.
Ioſephi libros quidam blaſphemant. 876.
Ioſephi oſſa in Chananæam translata. 49.
Ioſephi diuitiæ & liberi. 344.
Ioſephi ſomnij interpretatio. 35.
Ioſephi fratres eum tollere decernunt. 35.
Ioſephi fratres peccata in eum commiſſa deplorant. 42.
Ioſephi ſomnium. 24.
Ioſephi cum Ieſu de 20. aureis rixa. 603.
Ioſephi cum Ieſu colloquium. 603.
Ioſephi oratio & confeſsio coram aduerſarijs. 593.
Ioſephi ad Ionathan reſponſoriales. 598.
Ioſephi in fortunium hoſtibus animos addit. 609.
Ioſephi erga hoſtes benignitas. 590.
Ioſephi erga Ieſum benignitas. 593.
Ioſephi religionis cura. 594.
Ioſephi ad Ionathan mandata. 599.
Ioſephi naufragium. 586.
Ioſephi ſomnium mirabile. 597.
Ioſephi ſtratagema. 594.
Ioſephi fratres eum à feris deuoratum patri perſuadent. 37.
Ioſephi fratres in via Aegyptij prehendunt. 44.
Ioſephi ad lectorem adhortatio. 2.
Ioſephi ad ciues Tiberienſium adhortatio. 590.
Ioſepho parens rem totam ſignificat. 597.
Ioſepho Ieſus bellum infert. 591.
Ioſepho Tiberienſis plebs obuiam venit. 590.
Ioſepho perpetua Cæſarum beneuolentia manet. fol. 610.
Ioſepho Potipharis vxor ſecundas machinas admouet. 37.
Ioramus, Ioſaphati filius, Rex Hieroſolymorum. fol. 261.
Ioramus Eliſæo mortem minatur. 263.
Ioramus à Moabitarum Rege auxilium petit. fol. 259.
Iorami cædes. 267.
Iorami ſcelera ab Elia per literas accuſantur. 266.
Iorami impietas. 266.
Iorami expeditio in Ramatham. 267.
Ioramum Eliſæus, vt Syrorum inſidias caueat, admonet. 261.
Ioæ Eliſæus à ſe Syros ter vincendos prædicit. 273.
Ioſias verum Dei cultum reſtaurat. 287.
Ioſias rex Iudæ. 287.
Iophum Herodes interfici, & Alexandrum in carcere conijci iubet. 438.
Ionici Iudæi apud Agrippam de indigenarum iniurijs conqueruntur. 464.
Ioſua in duas partes copias diuidit. 121.
Ioſua diuidendam regionem, & duas tribus cum dimidia remittendas hortatur. 121.
Ioſua ad metiendam & diuidendam terram quoſdam mittit. 122.
Ioſua Chananæorum regionem nouem tribubus & dimidiæ Manaſſis diuidit. 122.
Ioſua vnicuiq; tribui, vt ex ſua ſorte Chananæorum reliquias tolleret, præcipit. 122.
Ioſua Iſraelitarum dux deſignatur. 67.
Ioſua & Caleb populum compeſcunt. 87.
Ioſua moritur. 126.
Ioſuæ domicilium ad Sicima. 124.
Ioſuæ poſtrema ad Seniores & Magiſtratus Hebræorum adhortatio. 125.
Ioſua ad eos, qui ex regione vltra Iordanem ſita militabant, oratio. 123.
Ioſua ad Deum precatio. 118.
Ioſuam Moſes ſibi ſucceſſorem deſignat. 102.
Ioſuam Moſes hortatur. 113.
Iothan apologo Sicimitis in Gedeonem ingratitudinē obijcit. 135.

Iromus Solomonì ligna promittit, eorumq; vice frumentum petit. 224.
Iromi legati ad Solomonem. 224.
Iſraelitæ poſſeſſionibus ſuis eiecti alio, tradæcuntur. regno Chuthæis dato. 281.
Iſraelitæ Obela ſuadente ex tribu Iudæ ac Beniamitica captiuos domum remittunt. 279.
Iſraelitæ ab Ammanitis & Palæſtinis oppreſſi. fol. 137.
Iſrael Prophetapopulo victoriam pollicetur. 258.
Iſraelitæ copiarum partem in inſidiis collocant, & vt impares paulatim pedem referunt. 128.
Iſraelitæ hoſtes, eorumq; idola tollere iubentur. fol. 104.
Iſraelitæ Paſcha celebrant, terræ frugibus fruuntur, & deficit Manna. 116.
Iſraelitæ quomodo in terra Chanaan victuri. 404.
Iſraelitæ bellum omittunt. 126.
Iſraelitæ à Chuſarthe oppreſſi. 130.
Iſraelitæ mittũt ad Gabaenos, qui ſontes ad ſuppliciũ depoſcant. 127.
Iſraelitæ à Palæſtinis ſuperati. 139.
Iſraelitæ Samueli filiorum iniquitates commemorãt, eumq; vt regem aliquem declararet, obnixè precantur. 151.
Iſraelitæ in deſerto aquæ penuria laborant. 63.
Iſraelitæ petitionis ſuæ repulſam paſſi à Roboamo deficiunt. 238.
Iſraelitæ ab Ainatis fuſi fugatiq;. 118.
Iſraelitæ Chananæos non vno actu deuicerunt. fol. 126.
Iſraelitæ ad montem Sina perueniunt. 68.
Iſraelitæ in deſerto 40. annis erraturi. 87.
Iſraelitæ ſexcentos Beniamitas reuocant. 128.
Iſraelitæ hoſtium copiis terrentur. 158.
Iſraelitæ incolumes per mare rubrum euadunt, quod Aegyptios inuoluit. 61.
Iſraelitæ abſq; Dei mandato & Moſis cum hoſtibus cõgredi cogitant. 89.
Iſraelitæ in deſerto coturnicum carnes impetrant. 86.
Iſraelitæ ab Aegyptiorum multitudine ad mare rubrum cinguntur. 60.
Iſraelitæ ex Aegypto diſcedunt. 59.
Iſraelitæ prædam opimam ab Amalecitis reportant. 68.
Iſraelitæ hoſtes inſequuntur, & reges duos Oribum & Zibum occidunt. 135.
Iſraelitæ in Elym perueniunt, vbi contra Moſen ob commeatus penuriam murmur exoritur. 63.
Iſraelitæ Ionathan irato patri eripiunt. 160.
Iſraelitæ traiecto fluuio, altare ſuper ripam Iordanis erigunt. 123.
Iſraelitæ læti certatim ad ſtructuram tabernaculi cõferunt. 71.
Iſraelitæ 40. annos Manna ſuſtentati. 65.
Iſraelitæ in Raphidim perueniunt, vbi laborant ſiti. 65.
Iſraelitarum ætatis annorum viginti, & ſupra vſq; ad annum 50. humerus. 78.
Iſraelitarum in acie viginti duo millia cædunt. fol. 127.
Iſraelitarum iterum decem & octo millia cadunt. fol. 128.
Iſraelitarum pœnitentia. 149.
Iſraelitarum Palæſtini 4000. trucidant. 145.
Iſraelitis Deus contra Syros victoriam pollicetur. 152
Iſraelitis Gabaeni ſontes non tradunt. 127.
Iſraelitas Aegyptij perſequuntur. 60.
Iſraeliticum regnum Dauidi iterum offertur. fol. 207.
Iſraelitici populi ab Aegyptiis concluſi anxietas. 60.
Iſmahel Deus exaudit. 19.
Iſmahelem cum matre Abraham ablegat. 21.
Iſſamus. 211.
Iſac mactandus annum agit vigeſimum quintum. 22.
Iſaac riſus. 21.
Iſaacus peruenit Gerara. 26.
Iſaac Rebeccam vxorem ducit. 24.
Iſaac mittit venatum Eſau. 26.
Iſaac Abrahamo promiſſus. 19.
Iſaaci ad parentem reſponſio. 23.
Iter per ſaxum coluber dictum. 863.
Izates, Monobazo fratri regni ſucceſſione relicta, moritur. 573.
Izates Deum inuocat, qui Dahas & Sacas in Parthicam regionem mittit, iisq; Vologeſus cum exercitu occurrit. 573.
Izates ad Parthos ſcribit, & vt ſuum regem reciperent, ſuadet. 571.
Izates Iudæis pecuniam mittit. 571.
Izates ab Artabano maximis honoribus & donis affectus. 572.
Izates ab Abemerigum Spaſini regem miſſus eius filiam Samacham ducit. 569.
Izates ab Helena matre & magnatibus rex creatur, & Monobazum Rempub. donec frater veniat, adminiſtrare iubetur. 569.
Izates Artabanum conſolatur, eiq; auxilium pollicetur. 571.
Izatæ Eleazarus, vt ſe circumcideret, perſuadet. fol. 570.

L.

LAban cum Iacobo fœdus ſancit. 31.
Laban Iacobum perſequitur, Deus verò à propoſito eum deterret. 30.
Labani contra Ioſephum accuſatio. 30.
Labani contra Iacobum dolus. 30.
Laboſordochus. 302.
Lacedæmoniorum Regis ad Iudæorum Pontificem epiſtola. 347.
Lances. 227.
Laniena. 578.
Latrones. 425.
Latrones capti & puniti. 481.
Latrones plerunq; ex Ananiæ cognatis quempiam intercipiunt, quem non niſi receptis aliquot è ſuis dimittunt. 58
Laus & nomen Ioſaphati apud quoſcunq;. 25
Laus Eleazari. 9
Legatus Regius honorifice exceptus, Ioſephi liber apud ſuos prædicat.
Legati Hyrcani & Ariſtobuli ad Scaurum.
Legati Syriæ, templi & vrbis muniendæ cauſa rentes ad Iudæos miſſi.
Legati inuiolabiles.

Iudæorum ab Romanis captorum cãlamitas. 868.
Iudæorum Paſcha tranſitum ſignificat. 59.
Iudæorum ob decretum Regis luctus. 322.
Iudæorum 1700. ab Romanis perempti. 860.
Iudæorum gens multum totius orbis indigenis aſſeminata. 851.
Iudæorum origo quaſq; regiones errando peragrauerint, in hac hiſtoria repetitur. 614.
Iudæorum apud Meſopotamiam & Babyloniam graues motus. 539.
Iudæorum decem millia deditionem faciunt. 512.
Iudæis hora ſexta nobis eſt vndecima vel duodecima meridiei. 602.
Iudæorum cum Romanis acerrimus conflictus circa templum. 510.
Iudæorum contra Alexandrum in feſto die ſeditio. 620.
Iudæorum in Alexandrum odium & exacerbatio. 620.
Iudæis calamitates ab exteris & incolis illatæ. 586.
Iudæis à Romanis Aſiæ & Europæ Regibus magnus honos habitus. 412.
Iudæis apud Antiochiam altera calamitas accidit. 852.
Iudæis incommoda inferunt. 357.
Iudæos quotannis hominem Græcum immolare debere. 901.
Iudæos propter damnum paſſum mœſtos Herodes conſolatur. 441.
Iudicium contra Antipatrum, cui præſidet Varo. fol. 668.
Iulius Cæſar. 555.
Iulius Cæſar apud Alexand. inſcriptione columnæ æreæ, quod Iudæi Alexandrinæ ciuitatis ius habeãt atteſtatur. 412.
Iulius Antonius proconſ. 474.
Iuppiter. 912.
Iura & libertates Iudæorum. 897.
Ius ciuitatis Antiochiæ Iudæis conſeruatum. 340.
Iuſtitia eſt Dei potentia. 105.
Iuſtus belli fax. 587.
Iuſtus populum ad defectionem irritat. 587.
Iuſtus de bello Iudaico nihil penitus ſciuit. 606.
Iuſtus Galilææ Prouinciæ potiri cupit. 608.
Iuſtus Veſpaſiano ac Tito defuncto ſuam hiſtoriam edidit. 606.
Iuſtus ob facinora capitis damnatus. 606.
Iuſti, Piſti filij ad multitudinem oratio. 587.
Iuſtum decapolitanorum primates deferunt. 609.
Iuuenum miſeratio omnium animos concitat. 470.
Idololatriæ à Ioſia extirpatio. 288.
Idumæi ab Hyrcano ſubiugati circumciſionem & ritus Iudaicos admittunt. 383.
Idumæi. 863.
Idumæorum apoſtaſia. 266.
Immunitas à tributis Iudæis parata. 329.
Immunitates Iudæis à Seleuco Nicanore Syriæ Rege conceſſæ. 340.
Impietas Achabi. 247.
Impietatis pœna. 278.
Impoſtores & Magi. 578.
Incredulitatis pœna. 265.
In Caij interfectores animaduertitur. 560.
In duorum aut trium ore conſiſtit veritas. 600.
In Arbela conuentus. 604.
Inguinis morbum Aegyptij Sabbatoſim vocant. fol. 896.
In ſpectaculo Cæſareæ Iudæi 25000. pereunt. 851.
Indorum ſapientiæ profeſſores ſeipſos concremãt. fol. 867.
Ingẽti ariete fabricato, Sylua crebro murum pulſari iubet, 865.
In Hieroſolymis ædificatum eſt templũ à Salomone rege ante annos 143. & menſes 8. quàm Tyrij Carthaginem condidere, 880.
Integræ mortuorum familiæ, & plena mortuis tecta. 846.
Interpretes 70. Alexandriam venientes, honorificè excipiuntur. 338.
Ingenium Samaritarum, ob quod merito Iudæis exoſi. 349.
Iniquitatis atq; delicti circa Deum cauſa. 912.
Intentio legum Iudaicarum. 915.
Indignatio Dei in Idololatras Chutæos. 282.
In caſtello magno commeatus copia. 864.
Interius ſeptũ, quod Iudæis modo ingredi conceſſum erat. 461.
Iniuſta Achimelechi cum tota familia cædes. fol. 172.
Inſidiæ Hyrcano clàm ſtructæ. 345.
Inſtauratio templi. 272.
In Hebræorum caſtra coturnices Deus immittit. fol. 64.
In Alexandrum citrea coniecta. 391.
Ingens Hebræorum ſtrages ob peſtem à Deo immiſſam. 213.
Inobedientis Prophetæ pœna & ſepultura. 239.
Inſtrumenta Muſica Dauidis. 211.
Infirmior turba ciuitate eiecta recipitur. 382.
In iuſtum Hiſtoriographum Ioſephum falſò inſimulantem. 605.
Indulgentia nimia & lenitate mali in propoſito confirmantur. 161.
In quibus victoria conſiſtat. 18.
Inconſtantia amoris in hominibus. 154.
Ingens moles ex penuria & caritate proueniens. fol. 48.
Ingens præda de Madianitis parta. 101.
In Agrippam defunctum Cæſarienſes & Sebaſteni cõuicia iactant. 566.
In Aegypto annonæ caritas. 41.
In bellum qui mittendi. 111.
Incendium templi ac ciuitatis excidium. 614.
In Hiericho Balſamum precioſiſsimum prouenit. 439.
Inimicitiæ Herodis cum liberis ex Mariamme ſuſceptis. 652.
In Paſchæ feſto miles genitalia nudans ſeditionem concitat, in qua viginti millia Iudæorum ſunt extincti. 574.
In ſingulis feſtis & ſacrificijs quid obſeruetur. fol. 82.
Inuenta bona. 110.
Inuidiæ vis & natura. 303.
In Zoor Lothus euadit. 20.
Iracundia & crudelitas Alexandri immoderata, qui octingentos captiuorum crucifigit. 621.
Iracundiæ maternæ filij ſuccedunt. 652.
Iris ſignum fœderis inter Deum & Noe. 11.

Mardocheus patruus Esther Babylone Susa migrat. 321.
Mariamme morosa fœmina. 448.
Mariamme ex odio Herodi, qua Hyrcano auo fecerat, obÿcit. 652.
Mariamme sese apud Herodem excusat eiq; recõcilia tur. 438.
Mariamme ab Herode accusata, omnium suffragijs damnata in carcerem coniicitur. 448.
Mariamme Archelaum dedignata in Demetrij thalamum migrat. 577.
Mariamne soror Mosis defuncta. 95.
Mariamme. 576.
Mariammen & Iosephum Herodes interfici iubet. 652.
Mare rubrum finditur. 61.
Maris & decem labrorum vsus. 226.
Marsÿas Agrippæ Tiberij mortem nunciat. 533.
Marsus Syriæ Præfectus. 564.
Marthace Archelai mater moritur. 508.
Marsus Claudio, Agrippæ scriberet, vt à munienda vrbe desistat, suadet. 564.
Massada. 636.
Masadæ situs. 863.
Masnaemphes. 75.
Massabazanes. 75.
Mater septem cruciatus anteque cruciaretur, excepit. 931.
Mater ambustos filios in pœnas vltro concomitatur. 331.
Matris hortatu Ioab fratris benedictionem, anteuertit. 26.
Matris ad septem filios ante supplicium adhortatio. 932.
Matthias Theophili filius Pontifex. 581.
Matthias cum filijs alijsq; nonnullis in desertum se confert. 351.
Matthias Idolorum cultum extirpat. 351.
Matthias filios ad pietatem, fortitudinem & concordiam adhortatur. 351.
Matthiæ & eius filiorum pietas, & zelus. 350.
Matthiæ mors. 352.
Matthiæ sacerdotium ademptum, in cuius locum Iozarus surrogatur. 502.
Matthias Romanis sibi sociatis Antiocho bellum infert. 616.
Matthiam seditiosi & socios quos Herodes affecerat, supplicio deflent: Herodi caros in vindictam ab Archelao deposcunt, & pontifici sacerdotium abrogari postulant. 506.
Maximum Dei lumen nefaria facta non latent. folio 620.
Megasthenes de Nabuchodonosoro. 301.
Mela Archelai Cappadocum regis filia. 484.
Melchisedeck rex iustus. 18.
Memphis in AEgypto. 408.
Memphibostus à calumnijs Sibæ se purgat. 208.
Memphibostus donatus paternis & auitis bonis mensæ Dauidis adhibetur. 194.
Menander Historiographus Solomonis & Iromi meminit. 231.
Menander de fame tempore Eliæ. 247
Menandri Ephesij testimonium. 880.
Mendacÿ de iuramento depulsio. 903.
Mendacij à Possidonio & Apollonio in Iudæos conficti reiectio. 900.
Mensa aurea ponderis talenti magni. 857.
Mensa aurea. 336.
Mensa sacri panis. 227.
Mensa. 74.
Mensuræ. 227.
Mensuras & pondera Cain excogitat. 7.
Merces. 111.
Merces meretricis. 105.
Meretricis nuptiæ. 108.
Messenes Amenophis filius. 892.
Mesopotamitæ vltrò ad Danidem deditionem faciunt. 196.
Methir. 75.
Michæas verus propheta. 255.
Michol Regis seruis, Dauidem ægrotare, persuadet. 168.
Michol sese quod Dauidem eripuerit, excusat. ibid.
Milites sublatis signis ad Claudium tendunt. 560
Milites vnum Imperatorem à senatu creari postulant. 559.
Milites vnum Imperatorem à Senatu creari postulant. 55.
Mille Iudæi Herodem accusaturi Tyrum conueniũt, qui partim trucidantur, partim vulnerantur & fugantur. 419.
Mille & quingenti sacerdotes Iudæorum decimas accipiunt. 885.
Mira Maccabæi victoria, vt post multos conflictus ne vnus quidem è Iudæis desideratus est. 356.
Mira hostium excæcatio, per fluentis vmbram facta 261.
Miraculo vaticinium confirmatur. 239.
Mithridates Antipatrum apud Cæsarem laudat. 408.
Mithridates, Orsanes. 405.
Mithridates rex Ponti à pharnace filio occisus. folio 402.
Mithridates Pelusium proficiscitur, eoque Antipatri ope potitur. 629.
Mithridates ab vxore vt Anilæum bello impetat, accensus. 543.
Mithridatis de Ægyptijs victoria. 629.
Mithridatem Anilæus dimittit. 543.
Moabitæ ab Israelitis fusi fugatiq;. 131
Moabitæ & Ammanitæ Iosaphato bellum inferunt 258.
Moabitarum rex filium proprium sacrificat. 261.
Moabitarum maximæ strages. 193.
Monobazus Adiabenorum Rex, cognomine Bazeas ex Helena sorore duos filios Monobazum & Izatem suscipit. 569.
Monumentum Ionathæ. 379.
Morbus Alexandræ & Aristobuli conatus. folio 395.
Morbus Ezeciæ & vitæ prorogandæ, per miraculur confirmatio. 28
Mores Persarum 91
Mori liber, apud Iudæos honor & gloria. 8
Mors quarti fratris.
Mors Isaci, & sepultura in Hebrone.
Mors Nabuchodonosoris.
Mors Abiæ.

Legatio Syri ad Achabum. 251.
Legati cum militibus ad Ioſephum miſſi. 597.
Legati Tiberiadem in ſuam poteſtatem redigere conantur. 601.
Legatorum Hieroſolymitanorum aduerſus Ioſephum conſultatio. 599.
Lex ſeptimi cuiuſq; anni. 84.
Legis apud Iudæos exacta obſeruatio. 914.
Legis liber in tabernaculorum feſto prælegendus. fol. 105.
Legislatorum iniuſtitia. 914.
Leges gentium. 914.
Leges graues Iudæorum. 911.
Leges belli & conſuetudines. 85.
Leui tribus cultui ſacrata. 83.
Leuita vxorem in duodecim partes diſcerptam ad ſingulas tribus mittit. 127.
Leuitica tribus in partes 24. diuiditur. 216.
Leuiticæ trib. hominibus Agrippa lineæ ſtolæ vſum decernit. 581
Leproſi Samaritanis hoſtium caſtra deſerta eſſe, ſignificant. 264.
Legis tabulæ in arca. 74.
Lycurgus Lacedæmoniorum legislator. 911.
Libertas virtute paratur 554. & pretioſa res eſt. ibid.
Lia Zelpham adducit Iacobo. 29.
Liberi ob parentum iniquitatem non puniendi. folio 111.
Libertate ſeruata, optima ſepultura. 866.
Libya ſiue Africa. 14.
Libya denominatur Aphrica. 24.
Ligna pretioſa Solomoni allata. 234.
Linguarum confuſio. 12.
Linum & lana.. 105.
Lyſanias Barzapharni, vt Antigonum in regnum inducat, Hyrcanumque deponat, perſuadet. folio 634.
Lyſaniam Cleopatra interficit. 439.
Lyſias Antiochi filium Regem conſtituit, eiq; Eupatrois cognomen imponit. 357
Lyſias iterum in Iudã mouet, & quinque millia militum amittit. 354.
Lyſimachus Apollodotum fratrem occidit & Gazam Alexandro tradit. 390
Lyſimachus mendacij arguitur. 893.
Lothus cum ſuis ſeruatur. 20.
L. Lentulus conſul pro Iudæis ſententiam dicit. 414.
Luctus triginta dies. 109.

M.

MAchir tertius ex pueris adduci iubetur. folio 925.
Michææ iniquitas. 641.
Machæra multos Iudæos interficit. 427.
Maccabæum Antiochus atrocius diſtendi iubet. 925.
Macedonici milites relictis præſidijs Antiochiam ſeſe recipiunt. 366.
Madianitæ Amalecitis ſocijs Iſraelitas magno prælio vincunt. 132.
Madianitæ & confœderati mutuis vulneribus cadunt. 134.
Madianitarum filiæ ad Hebræorum caſtra perueniunt. 99.
Madianitarum filiæ Hebræos ad Idololatriam perducunt. 100.
Madianitarum & confœderatorum centum viginti millia trucidati. 135.
Magnus annus. 11.
Magna ſeditioſorũ multitudo in cloacis deprehenſa. 851.
Magedo. 232.
Mandatum Dauidis de parcendo filio. 205.
Mandatum Dauidis de tranſportanda arca. folio 191.
Mandatum de arca, cæteraque ſacra ſupellectile in templum reponenda. 214.
Mandatum regium de ſtatua adoranda. 300.
Mandatum de dimittendis exteris. 317.
Mandatum de ſumptibus ad ſtructuram templi præbendis. 315.
Mandatum de altari exſtruendo. 213.
Manna quid ſignificet. 65.
Malichus Antipatro inſidiatur, deierat & eidem reconciliatur. 415.
Malchus beneficiorum Antipatri immemor, folio 632.
Malichus Antipatrum veneno necari procurat. 415.
Malichus, Hyrcano ſeſe adiungit. 632.
Malichum tribuni Herodis interficiunt. 633.
Malle expugnata. 355.
Manna Iſraelitas Deus cibat. 65.
Manaemus Iſraelis rex. 277.
Manachaſes, 75.
Manahemus regnum futurum prædicit. 458.
Manaſſes ſacerdotium, ob exteram, ſi retineat fœmiam ab eo remouẽdus, ſpe maioris boni negligit. 329.
Manaſſes vrbem luſtrat & templum denuo conſecrat. 287
Manaſſes in Babyloniam captus abductus poſtquam reſipuit, regno reſtituitur. 287.
Manaſſes voti fit compos. 329.
Manaſſæ impietas & crudelitas. 286.
Manaſſæ mors. 287.
Manochi angelus iterum apparet. 139.
Manethon Aegyptius hiſtoriographus. 888.
Manethonis & Chæremonis hiſtoriæ cõparatio. 892.
Manethonis figmenti depulſio. 890.
Manethonis de Aegyptiorum leproſis fabuloſa. 888
Manethonis & Chæremonis hiſtoriæ diſcrepantia. 893.
Mar amarorem ſignificat. 63.
Marcus Craſſus reliquum templi aurum aufert. fol. 628.
Marcus Craſſus in Parthos mouet, pecuniam Hieroſolymis ex templo aufert. 406.
M. Antoninus Tyriorum Magiſtratibus ſcribit, & vt Hyrcano ac Iudæis regionem, bona, & libertatẽ ademptam reſtituerent, iubet, ſaluis tamen ſaluandis. 418.
Marcus ſexti ſucceſſor in Syria. 415.
Marcus Agrippa. 340.
M. Antonius Dux. 627.
Marcus Sexti ſucceſſor. 631.
Mardocheus inſidiatores reges prodit. 321.

Mardochæus patruus Esther Babylone Susa migrat. 321.
Mariamme morosa fœmina. 448.
Mariamme ex odio Herodi, quæ Hyrcano auo fecerat, obÿcit. 652.
Mariamme sese apud Herodem excusat eiq; reconcilia tur. 438.
Mariamme ab Herode accusata, omnium suffragijs damnata in carcerem coniicitur. 448.
Mariamme Archelaum dedignata in Demetrij thalamum migrat. 577.
Mariamne soror Mosis defuncta. 95.
Mariamme. 576.
Mariammen & Iosephum Herodes interfici iubet. 652.
Mare rubrum finditur. 61.
Maris & decem labrorum vsus. 226.
Marsyas Agrippæ Tiberij mortem nunciat. 533.
Marsus Syriæ Præfectus. 564.
Marthace Archelai mater moritur. 508.
Marsus Claudio, Agrippæ scriberet, vt à muniendа vrbe desistat, suadet. 564.
Massada. 636.
Masadæ situs. 863.
Masnaempthes. 75.
Massabazanes. 75.
Mater septem cruciatus anteque cruciaretur, excepit. 931.
Mater ambustos filios in pœnas vltro concomitatur. 331.
Matris hortatu Ioab fratris benedictionem, anteuertit. 26.
Matris ad septem filios ante supplicium adhortatio. 932.
Matthias Theophili filius Pontifex. 581.
Matthias cum filijs alijsq; nonnullis in desertum se confert. 351.
Matthias Idolorum cultum extirpat. 351.
Matthias filios ad pietatem, fortitudinem & concordiam adhortatur. 351.
Matthiæ & eius filiorum pietas, & zelus. 350.
Matthiæ mors. 352.
Matthiæ sacerdotium ademptum, in cuius locum Iozarus surrogatur. 502.
Matthias Romanis sibi sociatis Antiocho bellum infert. 616.
Matthiam seditiosi & socios quos Herodes affecerat, supplicio deflent: Herodi caros in vindictam ab Archelao deposcunt, & pontifici sacerdotium abrogari postulant. 506.
Maximum Dei lumen nefaria facta non latent. folio 620.
Megasthenes de Nabuchodonosoro. 301.
Mela Archelai Cappadocum regis filia. 484.
Melchisedeck rex iustus. 18.
Memphis in AEgypto. 408.
Memphibostus à calumnijs Sibæ se purgat. 208.
Memphibostus donatus paternis & auitis bonis mensa Dauidis adhibetur. 194.
Menander Historiographus Solomonis & Iromi meminit. 231.
Menander de fame tempore Eliæ. 247
Menandri Ephesij testimonium. 880.
Mendacij de iuramento depulsio. 903.
Mendacij à Possidonio & Apollonio in Iudæos conficti reiectio. 900.
Mensa aurea ponderis talenti magni. 857.
Mensa aurea. 336.
Mensa sacri panis. 227.
Mensa. 74.
Mensuræ. 227.
Mensuras & pondera Cain excogitat. 7.
Merces. 111.
Merces meretricis. 105.
Meretricis nuptiæ. 108.
Messenes Amenophis filius. 892.
Mesopotamitæ vltrò ad Dauidem deditionem faciunt. 196.
Methir. 75.
Michæas verus propheta. 255.
Michol Regis seruis, Dauidem ægrotare, persuadet. 168.
Michol sese quod Dauidem eripuerit, excusat. ibid.
Milites sublatis signis ad Claudium tendunt. 560
Milites vnum Imperatorem à senatu creari postulant. 559.
Milites vnum Imperatorem à Senatu creari postulant. 55.
Mille Iudæi Herodem accusaturi Tyrum conueniũt, qui partim trucidantur, partim vulnerantur & fugantur. 419.
Mille & quingenti sacerdotes Iudæorum decimas accipiunt. 885.
Mira Maccabæi victoria, vt post multos conflictus ne vnus quidem è Iudæis desideratus est. 356.
Mira hostium excæcatio, per fluentis vmbram facta 261.
Miraculo vaticinium confirmatur. 239.
Mithridates Antipatrum apud Cæsarem laudat. 408.
Mithridates, Orsanes. 405.
Mithridates rex Ponti à pharnace filio occisus. folio 402.
Mithridates Pelusium proficiscitur, eoque Antipatri ope potitur. 629.
Mithridates ab vxore vt Anilæum bello impetat, accensus. 543.
Mithridatis de Aegyptijs victoria. 629.
Mithridatem Anilæus dimittit. 543.
Moabitæ ab Israelitis fusi fugatiq;. 131
Moabitæ & Ammanitæ Iosaphato bellum inferunt 258.
Moabitarum rex filium proprium sacrificat. 261.
Moabitarum maximæ strages. 193.
Monobazus Adiabenorum Rex, cognomine Bazeas ex Helena sorore duos filios Monobazum & Izaten suscipit. 569.
Monumentum Ionathæ. 379.
Morbus Alexandræ & Aristobuli conatus. foli 395.
Morbus Ezeciæ & vitæ prorogandæ, per miraculi confirmatio.
Mores Persarum
Mori liber, apud Iudæos honor & gloria.
Mors quarti fratris.
Mors Isaci, & sepultura in Hebrone.
Mors Nabuchodonosoris.
Mors Abiæ.

Mors Salomonis. 237.
Mors Dauidis & quantum filio ad structuram templi reliquerit. 218.
Mors Ptolemæi. 372.
Mors Neemiæ. 320.
Mors Alexandri. 396.
Mors natu maximi fratris. 926.
Mors Iosiæ. 289.
Mors Basanis, filij item in succedentis cædes. folio 246.
Mors Apionis. 905.
Mors Iosephi. 347.
Mors septimi fratris. 930.
Mors Alexandri, & bella inter successores orta. fo. 332.
Mos in rege laudandus. 824.
Mos lustrandi populum. 95.
Mos Athenienſium. 913.
Mos veteribus iurandi. 24.
Moses 120. ætatis anno ablatus. 113.
Moses ſoceri consilium admittit. 69.
Moses conſcenſo Sina monte acceptas à Deo decē præceptorum tabulas ad populum reportat. 69.
Moses Deum orat, vt aquam vitioſam potabilē reddat. 63.
Moses in Madianitas mouet. 101.
Moses & Aaron Deo ſupplicant. 87.
Moses populum vt Deo totum ſe dedat hortatur. folio 60.
Moses natus. 51.
Moses in flumen proijcitur. 51.
Moses aquam effundit humi, quæ vertitur in ſanguinem. 56.
Moses in Aegyptum ad liberandos Iſraelitas mittitur. 56.
Moses ex Madian in Aegyptum proficiſcitur. 56.
Moses populum vt animum ad Dei dona ac gratiam vertant hortatur. 64.
Moses Dei beneficia populo Iſraelitico exhibita enumerat. 64.
Moses opem Dei implorat. 64.
Moses in Aethiopes mouet. 53.
Moses in tabernaculo Deum conſulit. 80.
Moses Regem iterum Hebræos vt dimittat, hortatur. 57.
Moses vnde nominatus. 52.
Moses ab Abrahamo ſeptimus. 52.
Moses Thermuthis Pharaonis filiæ adoptiuus filius. folio 52.
Moses ducem atque conſultorem Deum habet. 906
Moses diuina Prouidentia morti eripitur. 53.
Moses ad Madienam vrbem profugit. 54.
Moses Raguelis ſacerdotis filiabus fert opem contra paſtores. 55.
Moses populum, vt nihil aliud quàm victoriam cogitarent, hortatur. 66.
Moses leproſus non fuit. 892.
Moses Iudæis eos qui apud alios putātur dij propter appellationē ridere ac blaſphemare interdixit. 912.
Moses quoslibet legislatores antiquitate præcedit. 905.
Moses & aliorum legislatorum comparatio. 907.
Moses Imperator bonus & vates. 114
Moses virga petram ferit, & larga proſilit vnda. 66.
Moses Iſraelitis Codicem leges ſcriptas & inſtituta continentem tradit. 104.
Moses Hebræos iureiurando ad legū cuſtodiam aſtringit. 112.
Moses retrò populum ducit in deſertum. 89.
Moses Iſraelitarum idololatriam & voluptatem accuſat. 100.
Moses ab Hebræis in Aegypto exceptus miracula eis exhibet. 56.
Moses Aegypti regem vt Iſraelitas dimittat, hortatur. 56.
Moses à Moy quod Aegyptijs aquam ſignificat, dictus 892.
Moses vir maximæ autoritatis. 87.
Moses populum numerat. 85.
Moſis contra Apollonium & Lyſimachum defenſio. 905.
Moſis libri ſacri in templo reperti. 288.
Moſis carmen & benedictio. 112.
Moſis & Hebræorum contra Aethiopes victoria. 54
Moſis ad Deum precatio. 92.
Moſis ad Iſraelitas oratio. 70.
Moſis virga in Draconem mutata. 55.
Moſis manus alba. 56.
Moſis ad Idumæos legatio. 95.
Moſis virga deuorat Aegyptiorum virgas. 57
Moſis ad Deum precatio. 92.
Moses vniuerſos Iudæos ad legis auditionem congregari præcipit. 407.
Moſis ad Corem ſeditioſum oratio. 91.
Moſis vita. 916.
Moſis ad Sehonem Amoræorum regem legatio. folio 95.
Moſis ad populum Iſraeliticum ante obitum oratio. 103.
Moſis ad Iſraelitas vt Deo ipſiusq; mandatis ſint obedientes adhortatio. 103.
Moſis duo filij Gerſo & Eleazarus. 56.
Moſi inſidiantur Aegyptij. 54.
Moſi Deus in rubo ardente apparet. 55.
Moſen & Iſraelitas miraculis Deus cōuincit, vt ipſius promiſſionibus fidem habeant. 55.
Moſen lapidibus obruendum clamant. 90.
Moſen AEgyptij exercitus ducem poſtulant. folio 53.
Moſen Pharao propellit. 58.
Mulier intemperans & libidini dedita. 439.
Multi Iudæi à Romanis deficiunt. 596.
Multi Herodi ſeſe adiungunt. 424.
Munera Solomoni allata, eiusque equitatus. folio 235.
Mutatio nominum vnde orta. 14.
Mures Azotiorum vrbem vaſtant. 148.
Murmur populi contra Moſen. 87
Mutuum dare ad vſuram Hebræorum nemini licet. 109.
Mutuum reddendum. 109

N.

NAas Ammanitarum rex Galadenis iniuſtas conditiones pacis offert. 155.
Naamis poſt mariti & filiorum obitum cum Ruth in patriam redit. 143.

Phaſaelus alliſo ad ſaxum capite vitam abrumpit. fol. 422.
Phaſaelus & Herodes Antipatri filij. 630
Phaſaelus Parthum & ciuitate & hoſpitio cum quingentis equitibus recipit. 635.
Phaſaelus Felicem ſuperat, Hyrcanoq; ingrati probrũ obijcit 633.
Phaſaelus turris & oppidum. 412.
Phaſaeli turris. 650.
Phaſaeli ciuitas. 650.
Phaſaeli Reipub. forma. 410.
Phaſaelo Antigonus pro remedio venenum mittit. 422.
Parthi Hieroſolymitanorum bona diripiunt, & Mariſam vrbem euertunt. 422.
Parthi Herodem quoque comprehendere cogitant, ipſe verò re cognita, ipſorum manibus effugit. 421.
Parthi Antigonum regem conſtituunt. 636.
Parthi Hyrcano & Phaſaelo inſidias ſtruunt. folio 420.
Parricidium publica vitæ ac naturæ iniuria. 499.
Placidus contra Ioſephum. 598.
Plantarum ante quartum annũ fructus prohibiti. 106
Paſcha decimaquarta Aprilis dies. 82.
Paſcha celebratur. 315.
Paſchatis celebratio. 289.
Paſſio ſeptem filiorum & matris. 918.
Patricida. 285.
Pauimentum ianuæ, omniaq; alia templi auro illita. 226.
Pax nummis redimitur. 277.
Pax tempore Ioſaphati. 254.
Phœnices & Cadmus Græcarum literarũ inuentores 873.
Phœnicum de Iudæorum antiquitate teſtimonium. fo. 883.
Prædapopulo diſtributa. 119.
Precatio Ioſaphati in templo Hieroſolymitano pro victoria obtinenda. 258.
Precatio Eſdræ pro Leuitis qui duxerant exteras. fol. 317.
Præda ex bello capta. 193.
Precatio Solomonis ad Deum. 228.
Precibus & ſacrificijs Noe Deum propitium reddit. 10
Prædæ diuiſio. 123.
Prælium inter Antigoni milites & Ioſephum Herodis fratrem. 638.
Prælium inter Abſalomum & Ioabum. 205.
Prælectio legis Moſaicæ. 318.
Præfecti & Duces Salomonis. 222.
Præmium piorum doctorum. 254.
Præmium obedientium legi. 910.
Præſagium de Moſe. 50.
Pecunia corruptus Iudex. 417.
Pella diruta. 393.
Pegmatum fabricatio. 856.
Pentecoſte. 420.
Per tribus & familias ſortitio. 154.
Per 40. dies & 40. noctes in monte Sinai Moſes moratur. 71.
Peſtilentia Hieroſolymis graſſatur. 449.
Petra ciuitas Arabiæ. 636
Petronius prius de Caij morte literas, quàm de necesibi ipſi inferenda accipit. 539.
Petronius ad Caium ſcribit. 538.
Petronius Iudæis ſe Caio ſcribere velle pollicetur, eosq; ad agriculturam adhortatur. 537
Petronium Caius in Syriã mittit, etq; vt Iudæos eius ſtatuam in templo Dei collocare abnuentes exercitu inuadat mandat. 536
Petronio Iudæi Tiberiadem occurrunt, ſupplicantes ne ſacratam vrbem vetitis imaginibus pollueret. 536.
Pheroras Herodi, ſe Cypron alteram ipſius filiam ducturum pollicitus, non ſtat promiſſis. 476.
Pheroras Herodis filiam ſibi in coniugium oblatã propter ancillam propriam faſtidit. 475.
Pheroras Herodem, dum illum ardenter amare Glaphyram dicit, vehementer commouet. 476.
Pheroras Herodi ſe cauſam perturbationum fuiſſe ingenuè fatetur, & fratri Alexandro reconciliatur. 480.
Pheroras ac Salome Alexandrum & Ariſtobulum apud Herodem accuſant. 467.
Pheroras atra veſte inſtructus cũ lachrymis ad pedes Herodes accedit, ac veniam petit. 657.
Pheroras, mediante Archelao Herodis iracundiam mitigat. 658.
Pheroras moritur, & Hieroſolymis ſepelitur. 664.
Pheroras Solomones hoc eſſe commẽtum ait, quæ tamẽ vehementer negat. 472.
Pheroras à mulieribus deceptus. 492
Pheroras vxorem dimittere recuſat. 493.
Pherora Herodis fratri Cæſar tetrarchiam concedit. 457.
Pheroræ liberti vxorem veneficijs accuſant. 495.
Pheroræ coniunx quid cum veneno ſit actum, ingenuè fatetur. 665
Pilatus ſigna cum Cæſaris effigie in vrbem infert, quæ dum populus acriter inſtat, Cæſaream transfert. 521.
Pilatus apud Vitellium accuſatus Romam mittitur. 523.
Pilatus inducturus aquas Hieroſolymaſeditionẽ concitat. 521.
Pietas Iothani. 278.
Pietas Ioſaphati. 254.
Pictores & plaſtæ Deorum multitudinis autores. 913.
Pignus. 109.
Pij Iſraelitæ redeunt ad Roboamum. 239.
Pincernæ ſomnij explicatio. 39.
Piorum doctorum in hac vita conditio. 253.
Pyræus Athenienſis portus. 455
Piſtoris ſomnium. 39.
Piſtoris ſomnij enodatio. 40.
Pythium templum ad Herode extructum. 472.
Pythoniſſa Saulum vt menſa appoſita uires refoueret, adigit. 180.
Philippus Herodis filius. 513.
Philippus, Iacimi filius. 596.
Philippus ab Antiocho ſupplicio affectus. 359.
Philippus Herodis frater vir modeſtus & amator quietis moritur. 525.
Philippi, Iacimi filij periculum. 587.
Philippi ditio Syriæ attributa. 529.
Philo Iudæorum legatus à Cæſare repulſus cauſam Deo committit. 566.
Philoſtratus. 302

Omnia Græcorum noua: apud Aegyptios autem atq; Chaldæos & Phoenicas res gestæ antiquissimam habent memoriæ traditionem. 873.
Onias Pontifex Aegypti, regem non soluendo tributum, ad iram commouet. 342.
Onias annuente Ptolemæo in Aegypto oppidum & templum condit. 870.
Onias Apollonij vitam oratione promeruit. folio 929.
Onias non acquiescens petitioni Iudæorum lapidatur. 399.
Onias Pontificis filius in Aegypto templum Hierosolymitano simile extruit. 359.
Onias Pontifex, qui & Menelaus, à rege abducitur. 359.
Onias Iaddi filius Pontifex Hierosolymis. 331.
Onias & post eum Simon filius Pontifex. folio 347.
Onias, Pontificis Oniæ filius, in Aegypto templum ædificare molitur. 368.
Onias Pontifex ad Ptolemæum effugit. 615.
Oniæ templum in Aegypto extructum. 871.
Lupus Iudæis templum claudit. 871.
Opinionis Lysimachi depulsio. 894.
Opera Dei. 908,
Ophin & Phinees cum 30000. cadunt, & arca in hostium potestatem deuenit. 146.
Oppida refugij. 102.
Oppida curuum. 235.
Oppugnatio Ierusalem à Dauide suscipitur. folio 189.
Optimates Iudæorum Phasaelum & Herodem accusatum veniunt. 633.
Oraculum à Ioanne petitur quod tamen negligitur. 297.
Oratio serui Abrahami & Rebeccæ. 25.
Oratio Solomonis qua primum Deo pro acceptis beneficijs gratias agit, & vt in posterum eum conseruet, precatur. 229.
Oratio Dauidis in Ieboshthi interfectores acerrima, pœnaq; illis irrogata. 189.
Oratio Abrahami ad Isaacum ante mactatum. folio 23.
Ordo castrorum cum tabernaculo. 85.
Ordo fabrorum lignariorum in Libano. 224.
Ordo cæmentariorum & aliorum operariorum. folio 224.
Ordinis & communium legum amatores mansuetudine atque virtute præstant. 905.
Origo legum Iudaicarum. 915.
Origo Legum apud Græcos. 906.
Origo nominis omnium rerum. 5.
Orodes rex Armeniæ. Antiochus rex Comagenæ. 521.
Oronna Iebusæus. 213.
Oronna aream Dauidi donat. ibid.
Ornamenta Solomonis regiæ. 231.
Orphonas Iebusæus ciuis Hierosol. amicus Dauidis. fol. 190.
Osarsiphus postea Moses vocatus. 890.
Osarsiphus Dux Auaris. 889.
Osea impietas & pœna. 279.
Ossa humana per templum sparsa 519
Oza Dei arcæ manum admouens è vestigio expirat. 191.
Ozias vocationem suam transgressus, punitur lepra, ob quam vrbe cedere cogitur. 277.
Ozias rex Iuda. 276
Oziæ expeditio & vrbis per eundem restauratio. folio 276.
Oziæ diuitiæ & exercitus. 276.

P.

Pacorus equites Antigono in Iudæam mittit. 419
Pacorus Parthorum dux vrbem ingressus Phasaelo, vt legatus iret ad Barzapharnem suadet. fol. 420.
Pocori dolus & insidiæ. 635.
Palatium Tiberiade ab Herode extructum. 589.
Palatium Tiberiade incensum. 589.
Palæstina à Phylistino nominata. 14.
Palæstini Sauli filiorumq; corpora crucibus affigunt. 183.
Palæstini in Dauidem signa mouentes partim occidun tur, partim in fugam vertuntur. 190
Palæstini ingenti exercitu multis consociatis Hebræos inuaserant. 191.
Palæstini in Hebræos bellum parant. 178
Palæstini Hebræorum regionem populantur. folio 158.
Palæstini terga vertunt. 165.
Palæstini in Israelitas signa mouent. 158.
Palæstinorum triginta millia cæsa 165.
Palæstinorum fuga. 191.
Palæstinos Ezechias vincit. 281.
Panes propositionis. 82.
Pamphylium mare quomodo Alexandro cesserit dum moueret in Persas. 62.
Paradisus. 5.
Pharao Hebræos grauioribus operum difficultatibus premit. 57.
Pharao Hebræorum masculos necari edicit. 50.
Pharaonis Aegyptiorum regis somnium noctu oblatum. 40
Pharaonis somnium de septem bobus. 40.
Pharaoni prodigia exhibet Moses. 56.
Phaceias. 278.
Pharisæi Regi non iurant, propterea mulctati Pheroræ uxor pro eis mulctam persoluit, ob quod beneficium regnum pollicentur. 493.
Pharisæi Alexandræ Reginæ insinuati paulatim procuratores habentur cunctisq; regijs commodis fruuntur. 622.
Pharisæi administrationis regiæ consortes, auidi sunt sanguinis. 394.
Pharisæi astuti & arrogantes. 493.
Pharisæorum dogma. 518.
Pharisæorum in populo licentia. 392.
Pharisæorum inuidia & accusatione temeraria multi boni trucidati. 622.
Phraates Parthorum rex, per insidias à Phraatace filio sublatus. 520.
Phraates interfectus. 520.
Phasaelus beneuolentiam Hierosolymis habitantium erga se auget. 670.
Phasaelum ad saxum caput frangit. 636.

Phaſaelus alliſo ad ſaxum capite vitam abrumpit. fol. 422.
Phaſaelus & Herodes Antipatri filij. 630
Phaſaelus Parthum & ciuitate & hoſpitio cum quingentis equitibus recipit. 635.
Phaſaelus Felicem ſuperat, Hyrcanoq; ingrati probrũ obijcit 633.
Phaſaelus turris & oppidum. 412.
Phaſaeli turris. 650.
Phaſaeli ciuitas. 650.
Phaſaeli Reipub. forma. 410.
Phaſaelo Antigonus pro remedio venenum mittit. 422.
Parthi Hieroſolymitanorum bona diripiunt, & Mariſam vrbem euertunt. 422.
Parthi Herodem quoque comprehendere cogitant, ipſe verò re cognita, ipſorum manibus effugit. 421.
Parthi Antigonum regem conſtituunt. 636.
Parthi Hyrcano & Phaſaelo inſidias ſtruunt. folio 420.
Parricidium publica vita ac naturæ iniuria. 499.
Placidus contra Ioſephum. 598.
Plantarum ante quartum annũ fructus prohibiti. 106
Paſcha decimaquarta Aprilis dies. 82.
Paſcha celebratur. 315.
Paſchatis celebratio. 289.
Paſſio ſeptem filiorum & matris. 918.
Patricida. 285.
Pauimentum ianuæ, omniaq; alia templi auro illita. 226.
Pax nummis redimitur. 277.
Pax tempore Ioſaphati. 254.
Phœnices & Cadmus Græcarum literarũ inuentores 873.
Phœnicum de Iudæorum antiquitate teſtimonium. fo. 883.
Præda populo diſtributa. 119.
Precatio Ioſaphati in templo Hieroſolymitano pro victoria obtinenda. 258.
Precatio Eſdræ pro Leuitis qui duxerant exteras. fol. 317.
Præda ex bello capta. 193.
Precatio Solomonis ad Deum. 228.
Precibus & ſacrificijs Noe Deum propitium reddit. 10
Prædæ diuiſio. 123.
Prælium inter Antigoni milites & Ioſephum Herodis fratrem. 638.
Prælium inter Abſalomum & Ioabum. 205.
Prælectio legis Moſaicæ. 318.
Præfecti & Duces Salomonis. 222.
Præmium piorum doctorum. 254.
Præmium obedientium legi. 910.
Præſagium de Moſe. 50.
Pecunia corruptus Iudex. 417.
Pella diruta. 393.
Pegmatum fabricatio. 856.
Pentecoſte. 420.
Per tribus & familias ſortitio. 154.
Per 40. dies & 40. noctes in monte Sinai Moſes moratur. 71.
Peſtilentia Hieroſolymis graſſatur. 449.
Petra ciuitas Arabiæ. 636
Petronius prius de Caij morte literas, quàm de neceſſitate ipſi inferenda accipit. 539.
Petronius ad Caium ſcribit. 538.
Petronius Iudæis ſe Caio ſcribere velle pollicetur, eosq; ad agriculturam adhortatur. 537
Petronium Caius in Syriã mittit, eiq; vt Iudæos eius ſtatuam in templo Dei collocare abnuentes exercitu inuadat mandat. 536
Petronio Iudæi Tiberiadem occurrunt, ſupplicantes ne ſacratam vrbem vetitis imaginibus polluere. 536.
Pheroras Herodi, ſe Cypron alteram ipſius filiam ducturum pollicitus, non ſtat promiſsis. 476.
Pheroras Herodis filiam ſibi in coniugium oblatã propter ancillam propriam faſtidit. 475.
Pheroras Herodem, dum illum ardenter amare Glaphyram dicit, vehementer commouet. 476.
Pheroras Herodi ſe cauſam perturbationum fuiſſe ingenuè fatetur, & fratri Alexandro reconciliatur. 480.
Pheroras ac Salome Alexandrum & Ariſtobulum apud Herodem accuſant. 467.
Pheroras atra veſte inſtructus cũ lachrymis ad pedes Herodes accedit, ac veniam petit. 657.
Pheroras, mediante Archelao Herodis iracundiam mitigat. 658.
Pheroras moritur, & Hieroſolymis ſepelitur. 664.
Pheroras Solomones hoc eſſe commẽtum ait, quæ tamẽ vehementer negat. 472.
Pheroras à mulieribus deceptus. 492
Pheroras vxorem dimittere recuſat. 493.
Pheroræ Herodis fratri Cæſar tetrarchiam concedit. 457.
Pheroræ liberti vxorem veneficijs accuſant. 495.
Pheroræ coniunx quid cum veneno ſit actum, ingenuè fatetur. 665
Pilatus ſigna cum Cæſaris effigie in vrbem infert, quæ dum populus acriter inſtat, Cæſaream transfert. 521.
Pilatus apud Vitellium accuſatus Romam mittitur. 523.
Pilatus inducturus aquas Hieroſolyma ſeditionẽ concitat. 521.
Pietas Iothani. 278.
Pietas Ioſaphati. 254.
Pictores & plaſtæ Deorum multitudinis autores. 913.
Pignus. 109.
Pij Iſraelitæ redeunt ad Roboamum. 239.
Pincernæ ſomnij explicatio. 39.
Piorum doctorum in hac vita conditio. 253.
Pyræus Athenienſis portus. 455
Piſtoris ſomnium. 39.
Piſtoris ſomnij enodatio. 40.
Pythium templum ad Herode extructum. 472.
Pythoniſſa Saulum vt menſa appoſita uires refoueret, adigit. 180.
Philippus Herodis filius. 513.
Philippus, Iacimi filius. 596.
Philippus ab Antiocho ſupplicio affectus. 359.
Philippus Herodis frater vir modeſtus & amator quietis moritur. 525.
Philippi, Iacimi filij periculum. 587.
Philippi ditio Syriæ attributa. 529.
Philo Iudæorum legatus à Cæſare repulſus cauſam Deo committit. 566.
Philoſtratus. 302.

Recitatio beneficiorum Herodis in filios collatorum. 668.
Reconciliatio inter Herodem & filios facta. 653
Rex Arabum Antiochi milites ex improuiso inuadit. 621.
Rex Hierosolymitarum in Gabaonitas mouet. 20.
Rex cognito fratrum Iosephi aduentu lætatur. 47.
Rex & populus iuramento ad Dei cultum astringitur. 271.
Regis Persarum mandatum, vt nemo è domesticis inuocatus eum accederet. 321.
Regis erga Iudæos liberalitas. 334.
Regis ad septem fratres adhortatio. 924.
Reges pastores vocati. 878.
Regum Aegyptiorum cum pastoribus pacta. 879.
Regia Herodis. 864.
Regia Ieroboami. 238.
Regia ab Iudæos obsessa. 510
Regiæ literæ pro Iudæorum incolumitate. 326.
Reginæ domus, aliæq; aulæ. 231.
Reginæ callidum contra Antigonum consilium. 619
Reformatio cultus Dei. 281.
Reipublicæ forma Hierosolymis instituta. 315.
Religio in Israelitico populo renouata. 245.
Repetitio præceptorum legis. 910.
Res immundæ. 83.
Responsum diuinum ad Iosuæ preces. 118.
Responsum Syris legatis datum. 251.
Responsio Eleazari ad Ptolom. literas. 235
Responsio ad obiectionem de Asini capite. 900.
Restauratio cultus diuini. 271.
Rixæ mulierbres. 475
Roboamus pro scutis & Clypeis aureis parem æreorum numerum facit. 242.
Roboamus moritur, eiq; Abias in regno succedit. fol. 242.
Roboam apostatas vi retracturus à proposito abstinere iubetur. 238.
Roboami vrbes munitæ. 239.
Roboami vxores & liberi. 239.
Romanus exercitus hybernatum dimissus. 425.
Romæ rumor Tiberium esse incolumen spargitur. folio 533.
Romani ex magnis diuitijs non minimam partem in ruinis inueniunt. 855.
Romani vrbe ac victoria potiuntur. 845.
Romani consilij fortitudinem & obstinatum contemptum mortis admirantur. 869.
Romani totam funditus eruunt ciuitatem ac templũ. 848.
Romani cloacas rimantes & sepulchra eruentes, multas opes inueniunt. 847.
Romani pugnam expectant. 869.
Romani vincunt & Aristobulum cum filio Romam perducunt. 627.
Romanorum in Iudæos humanitas. 614.
Romanorum gloria minuitur si quantum pro Hierosolymis desudauerint aliquid derogatur. 613.
Romanorum de Iudæis triumphus. 614.
Romanorum notitia sero ad Græcos peruenit. folio 877.
Romanorũ erga Iudæos magnanimitas & modestia. 900.
Ruben ad Iosephum pro se & fratribus depulsio. 42.
Ruben noctu venit ad puteum. 36.
Ruben fratris necem remoratur. 35.
Ruben Iosephum in puteum proijciendum ibique necãdum suadet. 36.
Rubenitarum responsio. 124.
Rufus & Grasus Herodis exercitus Præfecti in Romanorum partes se transferunt. 510.
Rumor vanus de Herodis morte sparsus. 437.
Ruta mirabilis magnitudinis. 858.
Ruth socrus suam ad pedes Bozi cubat. 144.
Ruth in Bethlehem proficiscitur. 144.

S.

Saba regia obsidione cincta. 54.
Sabbathum. 4.
Sabbathum Iudæorum. 887.
Sabbaticus fluuius. 854
Sabachis. 211.
Sabinus Herodis pecuniã & regiam occupaturus Hierosolyma peruenit. 507.
Sabinus in corpus adacto capulo tenus gladio suamet manu optatum interitum quærit. 561.
Sabinus cum Germanis satellitibus Cæsaris interfecto res quærit. 552. *Asprenas frustatim laceratus.* 552.
Sabinus citius se contrucidaturum, quam passurum ut imperium committatur Claudio ait. 560.
Sabini auaritia Hierosolymis ingentem seditionem in festo Pentecostes concitat. 509.
Sabæus homo seditiosus auertit Israelitas à Dauide. 209.
Sacra scriptura liberis à teneris vnguiculis proponenda. 933
Sacerdotes in templo habitant & vinum non bibunt. 886.
Sacerdotes arcã Dei, in qua decem Præcepta tabulæ lapideæ inscripta asseruabantur, in suum locum deponunt. 228.
Sacerdotum tribus quatuor, quarum singulæ plusquã 5000. *hominum habent.* 902.
Sacerdotum in peragendis rebus diuinis perseuerantia. 625.
Sacerdotum reditus. 94.
Sacræ pecuniæ bona pars militum furto disperit. folio 510.
Sacrificium pro gratiarum actione. 81.
Sacrificium Cain & Abel. 6.
Sacrificium mensis Octobris. 81.
Sacrificium sponte sua accenditur. 79.
Sacrificium si quis sciens peccauit. 81.
Sacrificium & precatio Samuelis. 150.
Sacrificium Pentecostes. 82.
Sacrificia & festiuitas in regni Solomonis confirmatione instituta. 217.
Sacrificia pro peccatis per ignorantiam commissis. folio 81.
Sacrificia. 78.
Sadocus & Abiatharus filios ad Dauidem mittunt. 204.
Sadoci Pontificis genealogia. 220.
Sadducæorum opinio. 518.
Salte ciuitas ad orientem Buboſtis fluminis posita. 878.

Ptolemæus vt maiorem terrorem Iudæis incutiat, humanas carnes coquere iubet. 389.
Ptolemæus Herodis militum Dux interfectus. folio 640.
Ptolemæus Præfectus interficitur. 427.
Ptolemais à Ptolemæo obsessa. 388.
Ptolemæi. 232.
Ptolemæi erga Hyrcani matrem ac fratres crudelitas. 617.
Ptolemæi Epiphanis filij, philometor & physcon. folio 348.
Ptolemæi sumptus & diligentia in templi donationẽ collata. 338.
Ptolemæi filius minorem Antigoni filiarum coniugio suo copulat, ob eamque causam à patre occiditur 628.
Ptolemæo à genero insidiæ structæ qua etiam de causa filia ab eo abstracta, Demetrio promittitur. folio 372.
Publius Petronius Doriensibus, vt eos qui Cæsari statuam posuerint sibi mittant, scribit. 563.
Pueri leges ediscant. 105.
Puerorum constantia. 925.
Puerperæ leges. 83.
Pugna inter Antiochum & Hyrcanum Hierosolymis in foro commissa. 634.
Pugna Hierosolymis inter Antigonum & Herodem. 420.
Purificationes corporum. 900.
Purificationes in sacrificijs. 909.
Puteus. 110.
Phruraa festa. 327.
Pseudalexander 514. *Romam peruenit,* 515. *Cæsari imponere non potest.* ibid.
Pseudopropheta ex Ægypto Iudæos in Oliueti monte prodit. 578.
Pseudoprophetæ placentia prædicunt. 255.

Q.

Quadraginta dies & noctes Moses ieiunat. folio 71.
Qualis vxor sacerdoti ducenda. 84.
Quando ædificatio templi sit incepta. 225.
Quando potissimum Deus auxilium afferre soleat. 60.
Quando & quomodo iuramentum seruandum. folio 129.
Quando Iosephus volumen hoc conscripserit. folio 584.
Quare Tiberius potestates semel constitutas non facile mutauerit. 529.
Quare Moses Israelitas non duxerit per Palæstinam. fol. 60.
Quas vrbes Iudæi receperint inhabitandas. folio 627.
Quatuor millia militum à Ioanne ad Iosephum deficiunt. 607.
Quatuor reges trucidati. 120.
Quatuor Paradisi fluuij. 5.
Quæ in templo posita fuerunt. 902.
Quæ hosti potissimum in militia opponenda. 150.
Qui homines immundi. 83.
Qui homines ad sacerdotium euecti. 908.
Qui homines Caij necem iniquo animo tulerint. 552.
Quid potissimum ex huius historiæ lectione peti debeat. 2.
Quid Græcorum prudentissimi de DEO sapuerunt. 906.
Quidam rerum fastigium affectant. 560.
Quinque reges Sodomitarum. 17.
Quinquaginta Iudæorum millia Seleuciæ occisi. folio 544.
Quirinus Syriæ censor. 517.
Quirinus vt ciuium facultates percenseret, & Archelai pecunias in suam potestatem redigeret, in Iudæã venit. 517.
Quirinus in Syriam à Cæsare vt iura populis redderet mittitur. 517.
Q. Pompeius Consul cum alijs quibusdam ad Claudiũ peruenit. 560.
Quintilius Varus Syriæ Præfectus. 497.
Quintiliam Caius torquere iubet, quæ nihil fatetur, sed à Popedio muneribus affecto absoluitur. 546
Quomodo Iacobus cum tota progenie ad filium migrauit. 47.
Quomodo Iudæi Iudæam occuparint, & vrbem Hierosolyma ædificarint. 894.
Quando Hierosolyma expugnata. 431.
Quomodo Abrahamus Assyrios aggressus tàm captiuos quàm reliquam prædam victor reduxit. 18.
Quomodo Moses populum ex Ægypto in Sina montem eduxit. 63.
Quomodo Esaus & Iacobus Isaci filij diuiserunt habitationem, & quod Esau Idumæa, Iacobo Chananæa contigit. 34.
Quomodo Deus Sodomitarum gentem excidit flagitiis eorum offensus. 19.
Quomodo Imperatores & Magistratus colendi. folio 900.
Quomodo è Chatura Abrahamo nupta Troglodita-rum gens prouenit. 24
Quomodo Iosephus Iacobi filiorum natu minimus propter somnia futuræ suæ felicitatis prænuncia infratrum inuidiam incurrit. 34.
Quomodo Mose duce Ægyptum reliquerunt. 59.
Quomodo Iosephus in Ægyptum venditus à fratribus illustris ibi factus est, & fratres tandem in sua potestate habuit. 35.

R.

Rabatha obsidione cingitur. 196.
Rachel ex partu moritur. 33.
Rachel insigni forma prædita. 28.
Rachel parentis Deos aufert. 30.
Rachel Iacobo Balam adducit, 29.
Rachel exploratores contegit. 115.
Raguel Mosi vnam ex filiabus nuptum tradit. 55.
Raguel ad Mosen, in desertum Sinai peruenit. 68.
Raguel siue Iethro Mosis socer ex Israelitis iudices deligendos consulit. 68.
Rapsaces conuocato Ezeciæ in colloquium, deditionem suadet. 283.
Ratio affectus domina. 930.
Ratio principatum passionis obtinet. 918.
Razarus cum Adero hostis Solomonis. 236.
Rebellio Antiochiensium & vltio subsecuta. 374.

Recitatio beneficiorum Herodis in filios collatorum. 668.
Reconciliatio inter Herodem & filios facta. 653
Rex Arabum Antiochi milites ex improuiso inuadit. 621.
Rex Hierosolymitarum in Gabaonitas mouet. 20.
Rex cognito fratrum Iosephi aduentu latatur. 47.
Rex & populus iuramento ad Dei cultum astringitur. 271.
Regis Persarum mandatum, vt nemo è domesticis inuocatus eum accederet. 321.
Regis erga Iudæos liberalitas. 334.
Regis ad septem fratres adhortatio. 924.
Reges pastores vocati. 878.
Regum Aegyptiorum cum pastoribus pacta. 879.
Regia Herodis. 864.
Regia Ieroboami. 238.
Regia ab Iudæos obsessa. 510
Regia litera pro Iudæorum incolumitate. 326.
Reginæ domus, aliaq; aulæ. 231.
Reginæ callidum contra Antigonum consilium. 619
Reformatio cultus Dei. 281.
Reipublicæ forma Hierosolymis instituta. 315.
Religio in Israelitico populo renouata. 245.
Repetitio præceptorum legis. 910.
Res immundæ. 83.
Responsum diuinum ad Iosuæ preces. 118.
Responsum Syris legatis datum. 251.
Responsio Eleazari ad Ptolom. literas. 235
Responsio ad obiectionem de Asini capite. 900.
Restauratio cultus diuini. 271.
Rixæ mulicbres. 475
Roboamus pro scutis & Clypeis aureis parem æreorum numerum facit. 242.
Roboamus moritur, eiq; Abias in regno succedit. fol. 242.
Roboam apostatas vi retracturus à proposito abstinere iubetur. 238.
Roboami vrbes munitæ. 239.
Roboami vxores & liberi. 239.
Romanus exercitus hybernatum dimissus. 425.
Romæ rumor Tiberium esse incolumen spargitur. folio 533.
Romani ex magnis diuitijs non minimam partem in ruinis inueniunt. 855.
Romani vrbe ac victoria potiuntur. 845.
Romani consilij fortitudinem & obstinatum contemptum mortis admirantur. 869.
Romani totam funditus eruunt ciuitatem ac templũ. 848.
Romani cloacas rimantes & sepulchra eruentes, multas opes inueniunt. 847.
Romani pugnam expectant. 869.
Romani vincunt & Aristobulum cum filio Romam perducunt. 627.
Romanorum in Iudæos humanitas. 614.
Romanorum gloria minuitur si quantum pro Hierosolymis desudauerint aliquid derogatur. 613.
Romanorum de Iudæis triumphus. 614.
Romanorum notitia sero ad Græcos peruenit. folio 877.
Romanorũ erga Iudæos magnanimitas & modestia. 900.
Ruben ad Iosephum pro se & fratribus depulsio. 42.
Ruben noctu venit ad puteum. 36.
Ruben fratris necem remoratur. 35.
Ruben Iosephum in puteum proiiciendum ibique necãdum suadet. 36.
Rubemitarum responsio. 124.
Rufus & Grasus Herodis exercitus Præfecti in Romanorum partes se transferunt. 510.
Rumor vanus de Herodis morte sparsus. 437.
Ruta mirabilis magnitudinis. 858.
Ruth socrus suam ad pedes Bozi cubat. 144.
Ruth in Bethlehem proficiscitur. 144.

S.

Saba regia obsidione cincta. 54.
Sabbathum. 4.
Sabbathum Iudæorum. 887.
Sabbaticus fluuius. 854
Sabachis. 211.
Sabinus Herodis pecuniã & regiam occupaturus Hierosolyma peruenit. 507.
Sabinus in corpus adacto capulo tenus gladio suamet manu optatum interitum quærit. 561.
Sabinus cum Germanis satellitibus Cæsaris interfecto res quærit. 552. *Asprenas frustatim laceratus.* 552.
Sabinus citius se contrucidaturum, quam passurum ut imperium committatur Claudio ait. 560.
Sabini auaritia Hierosolymis ingentem seditionem infesto Pentecostes concitat. 509.
Sabæus homo seditiosus auertit Israelitas à Dauide. 209.
Sacra scriptura liberis à teneris vnguiculis proponenda. 933
Sacerdotes in templo habitant & vinum non bibunt. 886.
Sacerdotes arcã Dei, in qua decem Præcepta tabulæ lapideæ inscripta asseruabantur, in suum locum deponunt. 228.
Sacerdotum tribus quatuor, quarum singulæ plusquã 5000. *hominum habent.* 902.
Sacerdotum in peragendis rebus diuinis perseuerantia. 625.
Sacerdotum reditus. 94.
Sacræ pecuniæ bona pars militum furto disperit. folio 510.
Sacrificium pro gratiarum actione. 81.
Sacrificium Cain & Abel. 6.
Sacrificium mensis Octobris. 81.
Sacrificium sponte sua accenditur. 79.
Sacrificium si quis sciens peccauit. 81.
Sacrificium & precatio Samuelis. 150.
Sacrificium Pentecostes. 82.
Sacrificia & festiuitas in regni Solomonis confirmatione instituta. 217.
Sacrificia pro peccatis per ignorantiam commissis. folio 81.
Sacrificia. 78.
Sadocus & Abiatharus filios ad Dauidem mittunt. 204.
Sadoci Pontificis genealogia. 220.
Sadducæorum opinio. 518.
Salte ciuitas ad orientem Buboſtis fluminis posita. 878.

Salome filiam ad effutienda & prodenda secreta coniugum colloquia pellicit. 47.
Salome. 514
Salome & aliæ Herodis filios calumnijs appetunt, eosque parenti infensos reddunt. 463.
Salome mortua. 519.
Salome male audit & vxores regiæ malè ei volunt. 476.
Salome hæreditario odio Mariammæ filios prosequitur. 466.
Salome & Alexas in circo clausos Iudæos domum dimittunt. 505.
Salome, Alexandra cognominata, Aristobuli vxor, Alexandrum Immæum regem constituit. 387.
Saltis Aegyptios in suam potestatem redegit. 878.
Sameas populum consolatur. 241.
Samaritæ ab ædificatione templi Iudæos prohibent. 308.
Samaritæ templi ædificationem promouere volentes reijciuntur. 313.
Samaritæ templi ædificationem impedire cogitant. 313.
Samaritæ Iudæis infensi. 315.
Samaritæ templi & vrbis restaurationem impedire conantes magis promouent. 314.
Samaritæ aliquot Galilæos Hierosolyma petentes, interficiunt. 575
Samaritani Tirathabæ Garizim occupaturi conueniunt, quos Pilatus vincit fundit, ac in fugam compellit. 523.
Samaritarum & aliorum ad Cambysem scripta de tẽpli ædificatione auertenda. 308.
Sames è Iudicibus vnus, Hyrcano reliquisque iudicibus cædem ab Herode imminentem prædicit, cuius rei veritatem postea euentus comprobauit. folio 411.
Sameas propheta Iudæorum impietatem arguit. folio 241.
Samphe & Emmaus cremata. 512.
Samson Ascalonitas aliquos trucidat, eius coniunx alteri nubet. 140.
Samson Palæstinorum fruges comburit. 140.
Samson traditus Palæstinis. 141
Samson Asini maxilla mille viros interficit. folio 141.
Samson fontem impetrat precibus. 141.
Samson Gazæ portas reuulsas aufert. 142.
Samson natus. 139.
Samson Palæstinam virginem ducit. 139.
Samson Leonem nudis manibus discerpit. 139.
Samson Thamnitis ænigma proponit. 140.
Samson sui roboris causam Dalalæ aperit, Palæstini oculis orbatum vinctumq; abducunt. 142.
Samson cum 3000. palæstinorum moritur. 143
Samson 20. annos regnat. 143.
Samsonis natiuitatem angelus nunciat. 139.
Samsonis vxor Thamnitis aperit ænigma. 140.
Samuel Saulo in itinere euentum, vt ipsius verbis fidem habeat, prædicit. 153.
Samuel Saulum ad conuiuium deducit. 153.
Samuel Saulum obiurgat. 161.
Samuel Regem Saul accusat. 158.
Samuel Saulum ex Dei mandato cum Amalecitis bellum vt gerat, commonefacit. 160
Samuel Deum Saulo conciliare conatur. 161.
Samuel Israelitis incommoda sub regibus ferenda indicat. 151.
Samuel innocentiam suam populo testatam facit. folio 156
Samuel populo peccata & ingratitudinem exprobrat. 157.
Samuel Saulo iram Dei & regni amissionem denunciat. 162.
Samuelis de hostibus victoria. 150.
Samuelis anima Saulo visa belli cum Palæstinis euentum prædicit. 179.
Samuelis mors & sepultura. 175.
Samuelis ad Israelitas oratio. 149.
Samuelis ad salutarem Pœnitentiam adhortatio. fol. 150.
Samuelis propheta de rege Saul ad populum oratio. 154.
Samueli DEVS Elis & filiorum pœnam ostendit. fol. 145.
Samuelem populi voluntas contristat. 151.
Samuelem consolatur Deus. ibid.
Samuelem Deus regem creare iubet. ibid.
Samuelem Anna Helcanæ coniunx genuit. 145.
Samuelem Deus Bethlehem Dauidem in regem vt vngat, mittit. 162.
Samuelem Deus quem creaturus esset regem certiorem reddit. 152
Samuelem Saulus accedit. ibid.
Sanctuarium. 73.
Sanctum sanctorum. 73.
Salpadis filiæ parentis loco hæreditatem capiunt. folio 102.
Sapientia Abrahami. 16.
Sara Abrahamo in thalamum adducit Agar. 18.
Saræ obitus Abrahami coniugis. 23.
Saramalla Herodis legatus ad Phraatem Parthorum regem. 434.
Sareptanæ viduæ, Eliam suscipienti, oleum & farina non deficit. 247.
Saturninus & Volumnius Syriæ præsides Herodi Arabes reconciliant. 481.
Saturninus eiusq; filij moderatam sententiam protulerunt. 487.
Saul nomen suum apud omnes Hebræos inclytum reddit. 156.
Saul laudatur à populo. 156.
Saul Ammanitas & Naasen regem occidit. 156.
Saulus Dauidem in satellitium assumit. 163.
Saul recensito milite in tribu Iuda triginta millia inuenit. 160.
Saul Amalecitarum vrbes expugnat. 160.
Saulus Dauidi filiam Melcham siue Michol collocat. 167.
Saulus Dauidem tollere cogitat. ibid.
Saul malignum in Dauidem animum prodit. 170.
Saul contra Dauidem proficisci desistit. 178.
Saul contra Dei mandatum & Samuelis voluntatem victimas ad altare offert. 158.
Saulus è regno ventriloquos ac ariolos eijcit. 178.
Saulus Palæstinos cum copiis aduentare audiens ad oraculum Dei confugit. ibid.
Saulus Pythonissam Samuelis animam exercitare iubet. ibid.

Saulus Samueli de necessitate sua conqueritur, eumq; consulit. ibid.
Saulus Dauidem in Cilla hærentem obsidere conatur. 173.
Saulus cum filijs in Palæstinorum pugna reliquo exercitu fuso fugatoq; cadit. 182.
Saulus seipsum interficere molitur, eumq; iuuenis Amalecita iuuat. 183.
Saulus è subditorum conspectu sese subducit. 154.
Saul procera statura. 154.
Saul rex à populo declaratur. 154.
Saulus asinas amissas quærit. 152.
Saul Melcham prius Dauidi nuptam alij elocat. 177.
Saulus Dauidem remittit patri. 164.
Saulus regnauit annis 38. 183.
Saul Iabesinis auxilium promittit. 155.
Saul reticet regiam dignitatem. 153.
Saul Dauidem timet. 172.
Saulus Achimelecho, quod Dauidem armis atq; commeatu instruxerit, exprobrat. 172.
Saulus in Dauidem spiculum eiaculatur. 168.
Saulus Dauidem Palæstinis interficiendum obtrudere dolo conatur. 166.
Saul Dauidi filiæ coniugium promittit, si sexcenta Palæstinorum capita afferat. 166.
Saulus clàm odit Dauidem. 165.
Saulus Dauidem ex satellite tribunum facit, vt sæpè hostibus obiectum aliquis casus è medio tolleret. 166.
Saul tria millia sibi & Ionathæ filio satellitū conscribit. 157.
Saul Palæstinorum castrum expugnat. 157.
Saul Agagum Amalecitarum regem capit, & contra Dei mandatum seruat. 161.
Saul tumultum esse in castris Palæstinorum certior factus, eos adoritur. 159.
Saul se peccasse fatetur, ac veniam precatur. 162.
Saulus Samuelem retinere volens, vestimentum eius scindit. 162.
Saul Dauidis absentiam scisciatur, responso Ionathas regis animum cognoscere cupit. 170.
Saul per sortes causam irati Dei perquirit. 159.
Saul proprium filium mori paratum interficere conatur. 160.
Saulus ob subitaneam tristitiam, viribus deficientibus in humum collabitur. 179.
Saulus suam malitiam & Dauidis innocentiam agnoscit, eumq; rogat, vt ad regnum euectus ipsius familiam saluam esse pateretur. 175.
Saul semper victor. 160.
Saulus Dauidem collaudat, vtq; bono esset animo, & ad proprias ædes reuerteretur, hortatur. 178.
Saul armatos, qui Dauidem ad se pertrahant, mittit. qui prophetare incipiunt, tandem ipse quoq; eò properans, agere Prophetam incipit. 169.
Saulus Dauidem insequitur, eumq; circumuentum comprehendisset, nisi nuncijs reuocatus fuisset. fol. 174.
Saul Dauidem in Engadenorum agro quærit, speluncam in qua Dauid cum sua cohorte delitescebat ingreditur. 174.
Sauli ad amicos, Duces & tribules oratio, in qua Dauidem accusat. 172.
Sauli filia Dauidis amore capitur. 166.
Sauli modestia & temperantia in regno suscipiendo. 154.
Sauli contra aduersarios lenitas. 156.
Sauli contra Ammanitas bellum. 155.
Sauli dictum, quod Ionathas insciius violat. 159.
Saulo Samuel regiam dignitatem annunciat. 153.
Saulum Samuel in regem vngit. 153
Saulum quidam comitantur, quidam verò contemnunt 155
Saulum Samuel iterum ungit in Galgala. 156.
Scabiosos ac leprosos Iudæos iuxta Lysimachi opinionem in pelagus deijciendos, aut in loca deserta exponendos. 853.
Scala Iacobi. 27.
Scaurus trecentis talentis ab Aristobulo acceptis Hyrcanum & Arabes regione excedere iubet. 623.
Scaurus Cœlesyriæ Præfectus. 404
Scaurus Romanorum dux. 623.
Scytharum & Sarmatarum impetus in Romanos. 854.
Scythæ. 914
Sebas. 211.
Sebaste expugnata diruta, eiusq; habitatores abducti. 618.
Sebasten ciuitatem Aristobulus & Antigonus obsidione cingunt. 618.
Sebastum portum Herodes in honorem Cæsaris ædificat. 497.
Sedecias à Hieremia petitum consilium, principum metu negligit. 293.
Sedecias à pseudoprophetis seductus. 292.
Sedecias ab Aegyptijs deficit 292.
Sedecias noctu fuga sibi consulens, à Babylonijs capitur. 294.
Sedecias rex Iudæ ab aulicis & falsis Prophetis seductus Hieremiam non audit. 291.
Seditio inter Iudæos & Samaritas de templo. 333. 369
Seditio Hierosolymis contra Herodem & Hyrcanum. 634.
Seditio contra Mosen propter egestatem & seditiosorum pœna. 86.
Seditio in Paschatis festo. 506.
Seditio alia contra Mosen. 93.
Seditio in vrbe Tiberiade. 587.
Seditio aduersus Iosephum. 593.
Seditio aduersus Mosen. 89.
Seditio in populo mortuo Iosepho. 347.
Seditio in vrbe inter Aristobuli & Hyrcani socios. 625.
Seditio & defectio Tiberiensium. 595.
Seditio Alexandriæ inter Iudæos & Græcos. 561.
Seditionis Alexandriæ causa. 899.
Seditionem Gamala Iosephus concitat. 596.
Sedeciæ mors. 295.
Sehon Amoræorum rex interfectus. 96.
Seleucus Gryphi filius cum Antiochio Cyziceno bellū gerit. 390.
Seleucus & Nicanor. 920.
Semeis veniam consequitur. 208.
Semeis quomodo puniendus. 218.
Semeis in Dauidem iniuria. 202.
Semei pœna & mors. 220.
Semen mulieris (hoc est Christus) conteret caput serpentis. 6.

Senacheribi iuramentum & eius violatio. 283.
Senatus consultum Rom. de societate & amicitia Iudæorum. 361.
Senatus consulta & decreta Iulij Cæsaris de honoribus, priuilegijs, præeminentijs, libertatibus & immunitatibus Iudæorum. 412.
Senatus Claudio suadet vt imperium delatum resignet. 558.
Senatus populusq; Caij trucidatores quærit. 554.
Senex quidam vxorem suam cum septem liberis iugulat, postremò seipsum quoq; præcipitat. 427.
Seniorum consilium salutare. 237.
Sententia in filios Herodis. 660.
Septem viri è Sauli progenio ad supplicium Gabaonitis traduntur. 210.
Septum circa templum. 227.
Septem fratrum ad Antiochum oratio. 924.
Septuaginta interpretes. 2.898.
Sepultura Dauidis splendida. 218.
Sepphoris & Tiberias maximæ Galilæorum vrbes. 605.
Sephoritarum discrimen. 587.
Sephoris capta eiusq; incolæ sub hasta venditi. 512.
Sephoris Galilææ caput. 519.
Seron Cœlesyriæ præfectus in Iudam mouens ab eo fugatur. 352.
Scenopegiæ festum. 230.
Spectacula Cæsareæ celebrata. 850.
Seth Adami filius vir optimus. 8.
Sæuitia Herodis. 656.
Sex. Cæsari Herodes pecuniam numerat, Cœlesyriæ præfectus Hierosolyma inuadit, sed Antigoni patris & Phasaeli fratris hortatu obsidionem soluit. 412.
Sex. Cæsar ad Hyrcanum, vt Herodem absolueret, scribit. 411.
Sex. Cæsar administrator Syriæ. 410.
Sextus frater acriter increpat Antiochum. 928.
Sexti fratris magnanimitas. 928.
Sextum Cæsarem Bassus dolo necat. 631.
Siba heri falsò accusati opibus potitur. 202.
Sibylla de Babylonica turri vaticinium. 12.
Siclus. 78.
Sicarij. 579.
Sicarij nouæ calamitates autores. 870.
Sicima pascuis percommoda. 35.
Sicimitæ profugi in petra comburuntur. 136.
Siccitas diuturna & sterilitas in Iudæa. 453.
Sideritis. 77.
Signa legis. 105.
Significatio tabernaculi fabricæ & sacerdotis ornatus. 77.
Silas Agrippæ prioris fortunæ aduersitates in memoriam reuocans, eum offendit vt vinctum in ipsius patriam ad seruandum miserit. 564.
Sila Regis satellitum præfectus. 69.
Silam Agrippa ex carcere accersit, qui indignationē non dissimulans in custodia relinquitur. 564.
Silonis à Iudæis pecunia corrupti dolus. 639.
Syllæus capitis damnatus. 486.
Syllæus Arabs cū Salomen in vxorē peteret repulsam patitur. 477.
Syllæus Herodem apud Cæsarem accusat. 452.
Syllæum Antipater Romæ apud Cæsarē accusat. 494.
Simon in cloacam sese demittit, eam suffodit, ac tuto emergere posse sperat. 850.
Simon Gioræ filius. 862.
Simon Ionathæ frater Bethsuram occupat. 375.
Simon Ionathæ frater conuocato in templum populo, se patris ac fratrum vestigia sequuturum pollicetur. 378.
Simon Ionathan Absalomi filium Ioppen, vt habitatores inde eiiceret, mittit. 378.
Simeon & Leui Sicimitas contrucidant. 33.
Simon Ionathæ frater Ioppen occupat. 376.
Simon Hierosolymorum arcem expugnat. 379.
Simon à Romanis capitur. 856.
Simon proditor patriæ. 920.
Simon legisperitus regem criminatur, qui dum veniam precatur, eidem reconciliatur. 565.
Simon satelles Iosephum excitat. 593.
Simon obtruncatur. 511.
Simonem Iosephus per indias capit & abducit. 604.
Simon Boethi filius in Theophili Pontificis locum surrogatur. 562.
Simon Herodis seruus. 511.
Simon insidijs Ptolemæi generi sui captus & interfectus. 617.
Simon Camithi filius Pontifex. 520.
Simonis aduersus Iosephum consilium. 596.
Simonem & Ioannem & alios numero septingentos viros Titus ad Italiam portari præcipit. 855.
Syri cum Ammanitis in Dauidem mouent. 196.
Syros obcæcatos Elisæus in Samariam ducit, eoq; suadente Ioramus liberaliter ac splendide eos tractatos, remittit. 262.
Sisseram cum suo exercitu trucidatur. 132.
Sisares siue Sissara præfectus exercitus. 131.
Socrates ciues Athenienses. 913.
Societas Dauidis & Iromi. 190.
Sodomitas Deus excæcat. 20.
Sodomitarum clades ab Assyrijs accepta. 17.
Sodomitarum flagitia. 19.
Sohemus ab Herode beneficiis ornatus. 447.
Sohemus propter Mariammen Herodi suspectus interficitur. 448.
Sohemus mandata regia effutit. 447.
Sol immotus constitit. 120.
Solyma postea Hierosolyma vocata. 18.
Solomon Chananæorum reliquias tributa pendere coegit. 233.
Solomon vtrunq; puerum secari mandat. 222.
Solomon ex sermone & gestu mulierum matrem infantis viui agnoscit. 222.
Solomon post obitum Dauidis rex Israelis. 219.
Solomon ab Iromo fabros & operarios petit. 224.
Solomon Tyrio Regi ænigmata quædam explicat. 231.
Solomon coniurationum modos, quibus Dæmones fugantur, conscripsit. 223.
Salomon sapientiam à Deo petens tātùm, & diuitias consequitur. 221.
Solomon populum ad laudes Dei, gratiarū actionem & preces hortatur. 229.
Solomon Iromo ingentem frrumenti, olei & vini numerum mittit. 224.
Solomō Reginæ ænigmata cū prudentia explicat. 234
Solomon exteras matrimonio sibi iungens, seducitur. 235.

Solomon Aegyptiorum Regis filiam ducit vxorem, regnumq; constabilit. 221.
Solomon Hierosolymis muros instaurat & turres erigit. 232.
Solomon vrbes aliquot condit. 232.
Solomon Tyro artificem accersit. 226.
Solomon Reginæ liberalitatem remunerat. 234.
Salomon Dauidi ex Bethsabe natus. 199.
Solomonis in templi dedicationem sacrificia. 230.
Solomonis solium ex ebore factum. 231.
Solomonis regia tredecim annis absolvitur. 230.
Solomonis tempore pax viget. 223.
Solomonis sumptus quotidiani. 223.
Solomonis currus & equites. ibid.
Solomonis sapientia & prudentia. ibid.
Solomonis templum mense Octobri consecratum. 228
Solomonis victima igne cœlesti absumuntur. 229.
Solomonis classis. 233.
Solomoni Deus promittit bona. 230.
Solomoni plerique Reges exquisita munera mittunt. 235.
Solomoni Deus in somnis oblatus, quod maxime cuperet, eum postulare iubet. 221.
Solomoni iuramento regnum promittitur. 215.
Salomen Herodes ad Alexæ coniugium compellit. fol. 491.
Somnium Nabuchodonosori, de quatuor Monarchijs mundi. 299.
Somnij Pharaonis enodatio. 41.
Sosius Antigonum capit. 644.
Sosius in templo coronam auream Deo consecrat, & ad Antonium proficiscitur. 432.
Stola pontificia in castello Antonia deposita. 524.
Strabo. 433. 406. 409.
Stratonis turris & maritima Cæsarea nominata. 35.
Stola pontificia in cuius potestate fuerit. 460
Stolæ Leuitarum. 227.
Stirpis Achabi excisio. 269.
Stupri pœna. 108.
Susacus magnis copijs Iudæam inuadit. 241.

T.

TAbernaculum in deserto dedicatum primo die Aprilis, anno secundo exitus ex Aegypto. 79.
Tabernaculi & sacerdotium dedicatio. 79.
Tabernaculi diuisionis significatio. 73.
Tabernaculorum festum. 82.
Thadamora siue Palmira. 232.
Talentum 600 coronati. 913.
Tapsensium trucidatio. 277.
Tharbis Aethiopum regis filia Mosis coniugium petit. 54.
Tarsus Pauli patria. 13.
Thaumastus Caij seruus potu libertatē impetrat. 531.
Theatrum & amphitheatrum. 456.
Theatrum & Athletica certamina aliaq; spectacula ab Herode instituta. 451.
Theatrum. 550.
Terra aranda. 106.
Terræmotus in Iudæa, quæ circiter 10000. hominum opprimit. 441.
Templum Hieros. obsessum. 358.
Templum integro triennio desertum. 354.
Templum, regia, & vrbs spoliata, incensa & diruta. 295.
Templum dedicare. 461.
Templum edificare cæptum. 312.
Templum in partes duas diuisum. 225.
Templum in monte Garizin. 331.
Templum quando dedicatum. 315.
Templum concedente Ptolemæo, in Aegypto edificatur. 369.
Templi ac porticus descriptio. 902.
Templi Hierosolymitani diuitiæ vnde. 406.
Templi vasa è Babylone Hierosolyma remissa. 307.
Templi pars exterior & ima vrbs capta. 431.
Templi ministris Agrippa hymnos sacros canere permittit. 581.
Tempus exitus ex Aegypto. 59.
Termini terræ non mouendi. 106.
Thermuthis Pharaonis filia extrahit ex flumine Mosen. 51.
Theophrastus. 884.
Thesaurus ad templi structuram congestus. 214.
Thesauri diuini custodes Mosis posteri. 216.
Tiberius mathematicorum disciplinis addictior Galbæ Romanorum principatum prædicit. 532.
Tiberius Caio Romanum imperium ac Tiberium fratrem commendat. 533.
Tiberius Alexander Iudæa præses. 574.
Tiberius Isidis sacrificos & Idam in crucem agit, & Mundum in exilium ablegat. 523.
Tiberij funus. 534.
Tiberienses in Iosephum amarulenta dicteria iaciunt. 604.
Tiberienses Iosepho bellum inferre cogitant. 604.
Tigris. 5.
Tigranes. 395.
Timotheus iterum copias contrahit, & à Iuda vincitur. 355.
Timothei milites victi. 355.
Tiro Betus regis miles Herodis sæuitiam execratur. 661.
Tiro Herodem alloquitur, & dum immodestè instat à ducibus & militibus in carcerem conjcitur. fol. 488.
Tiro cum trecentis ductoribus militum apud populū accusatus interficitur. 488.
Tiro à regis tonsore & proprio filio se regi insidias struxisse accusatus. 488.
Tironem cum filio Herodes comprehendi iubet. fol. 661.
Tyriorum annales & Menander de bello Salmanasar contra Tyrios. 282.
Tyrannides multa mala in ciuitates inuehunt. 555.
Titus militibus agit gratias. 848.
Titus fortibus militibus præmia pollicetur. 849.
Titus militibus prædam largiter distribuit. 849.
Titus aduentus sui gratulatoria sacra celebrat. fol 853.
Titus per omnes Syriæ ciuitates magnificentissima spectacula celebrat. 854.
Titus Hierosolymæ excidium miseratur. 855.
Titus Vespasiani natalem celebrat. 851.
Titi ad Antiochiam aduentus. 854.
Titi erga populum misericordia. 613.
Tormenta. 924.

Thucydides ſcrupoloſiſſimam ſui temporis hiſtoriam conſcripſit. 874.
Turris verſus occidentem extructa. 864.
Trabes & parietes auro incruſtati. 225.
Trachonitæ latrones. 486.
Trachonitæ ab Herode deficientes Ducum opera impe rata facere coguntur. 470.
Trachonitis Herodi donatur à Cæſare. 480.
Translatio Bibliorum in Græcam linguam. 339.
Translatio Iſraelitarum. 278.
Tres in vrbe Tiberiade factiones. 587.
Tres Iudæorum ſectæ, Phariſæi, Eſſeni, Sadducæi. 376.
Trecenta ſtadia, nouem milliaria Germanica. 444.
Tribus Ruben, Gad & dimidia Manaſſis Amoritidem terram expetunt. 102.
Tribunal. 231.
Tribus Iudæ, quod inſciis Iſraelitis regem reduxerit, accuſatio & excuſatio. 209.
Triclinium, in quo Herodes cũ conuiuis cænatus fuerat vacuum ſine cuiuſq; noxa concidit. 429.
Tria millia Iudæorum cæſa. 507.
Tryphon regno Antiochi per dolum potitur. 377.
Tryphon ad regnum euectus naturam ſuam oſtendit. 380.
Tryphon fraudulenter ſpem fratris redimendi, propoſitis conditionibus facit Simoni. 378.
Tryphonis milites ei infeſti, ad Cleopatram Demetrij uxorem deficiunt, quæ Antiocho ſorore coniugium & regnum offert. 380.
Tryphonis cædes. 380.
Triumphi magnificentia. 856.
Tropæa armis contectas imagines Iudæi putant. 451.

V.

VAlerius Aſiaticus ſe Caij cædis autorẽ optat. 554.
Valerius Gratus Iudæorum Præſes. 520.
Valles ingentes, in quibus templum fuit extructum, explentur. 227.
Vardane cæſo principatus Gotarzæ eius fratri committitur. 572.
Vologeſus Parthorum rex. 572.
Variæ hiſtoriographorum differentiæ. 1.
Varus literas ferentem, iniuſte ſupplicio tradit. fol. 588.
Varus Antipatro dicendi pro ſe potoſtatem facit. 500.
Varus Hieroſolyma peruenit, ac legionem obſeſſam liberat. 512.
Varus ſeditioſos Hieroſolymis compeſcit. 509.
Varus ſeditioſorum duces ad Cæſarem mittit. 512.
Vari tyrannis & regni cupido. 588.
Vardanes poſt patris Artabani obitum Romanos bello impetere cogitat, id quod Izates diſſuadet. 572.
Vas aheneum mare appellatum. 226.
Vaticinium de exercitu à Babylonico ducendo & reliquiis Iudæorum in captiuitatem abducendis. 297.
Vaticinium de excidio Niniuæ. 278.
Vaticinium de captiuitate Babylonica & inde liberatione. 292.
Vaticinium de Adadi morte & regno Azaeli tradendo. 265.
Vaticinium de Iudæorum pœna. 288.
Vaticinium Hyrcani de filiis. 385.
Vaticinium contra altare in Bethel. 238.
Vectigalia Cœleſyriæ Ioſepho addicuntur. 344.
Venenum capitis damnato ad bibendum datum ſine mora eum necat. 500.
Venenum. 110.
Ventidius Romani militis dux pecunias aufert Antigono. 638.
Ventidius Silonem contra Parthos accerſit. 426.
Ventidius cæſo in pugna Pacoro Parthos profligat. 427.
Veranium & Broccum Senatus ad Claudium mittit, qui eum non per violentiam imperium eſſe affectãdum doceant. 558.
Verbum Dei nunq; ſine omni fructu. 280.
Verbum Dei ad Iacobum. 27.
Verborum Manethonis repetitio. 890.
Veritas oraculorum diuinorum. 268.264.289.
Veritas hiſtoriæ Ioſephi. 224.
Vertex fœcundus, omniq; planitie mollior. 864.
Veſpaſianus Paci templum ædificat. 857.
Veſpaſianus & Agrippa Tyrum perueniunt. 609.
Veſpaſiano Romani obuiam procedunt. 852.
Veſtes triumphales Veſpaſiani & Titi. 858.
Veſtes ſacerdotales. 227.
Viatores à pomis maturis non arcendi. 107.
Viæ circa Hieroſolyma ſilice ſtratæ. 235.
Via per Iudæam exercitui Aegyptio clauſa vi aperitur. 289.
Victima cœleſti flamma abſumpta, auxiliũ diuini indicium. 150.
Victoria Alexandri à Dario reportata. 329.
Victoria rationis. 923.
Victoria Dẽo tribuenda. 133.
Victoria Achabi à Syris reportata. 252.
Virgo conſtuprata. 108.
Vires regni Iſraelitici fractæ, & à Deo reſtauratæ. 273.
Virtus animæ. 866.
Virtus militum Dauidis, Ioabi præſertim. fol. 190.
Violatio fidei & vltro eam ſubſecuta. 400.
Vitellius in locum Ioſephi Caiaphæ Pontificis Ionathã Anani filium ſurrogat. 524.
Vitellius Hieroſolyma peruenit, & à Ionatha in fratrem eius Pontificatum transfert. 526.
Vitellius Hieroſolyma peruenit, Iudæis vectigal remittit, eiſq; ſtolam ſacerdotalem reddit. 524.
Vitellius cum Artabano fœdus facit. 525.
Vites plantandæ. 106.
Vitulæ Ieroboami cur factæ. 238.
Viua pij principis imago. 288.
Vologeſum Parthorum regem proceres, vt Izatem interficiat, rogant. 573.
Volumnius & alij Herodis filios capite plectendos eſſe pronunciant. 487.
Vonones Parthorum rex ab Artabano pulſus. 521.
Vonones Syllano Syriæ Præfecto ſeſe tradit. 521.
Vota & prandium ante triumphum. 855.
Vltima verba Eleazari in igne. 923.
Vltio diuina in Ethnicos ſacra Biblia tractantes. fol. 339.
Vna naſcendi & moriendi omnibus ratio. 930.
Vnguentum ſanctum. 78.
Vrbs Roma ſumma cum alacritate & claritudine Veſpaſianum ſuſcepit. 852.

INDEX.

Vrbes Iudæis adempta. 403.
Vrias cum quibusdam assultum ad mœnia faciens, à suis, vt mandatum illis erat, cũ Ammanitæ erumperent, deseritur. 197.
Vrias cum aliquot alijs occumbit, quod mox regi per nuncium significatur. 197.
Vxores Esau. 26.

X.

Xanthicus Macedonibus est Aprilis. 59.
Xerxes rex Persiæ. 316.
Xerxes Iudæis fauet. 316.

Z.

Zacharias lapidatur. 272.
Zambrias. 100.
Zambris aduersus Mosen oratio. 100.
Zamares seipsum concremat. 246.
Zelotæ. 863.
Zenodorus miserè perit. 457.
Zenodorus ex raptu viuit. 456.
Zipheni rursum Dauidem in eorum esse regione Saulo renunciant. 177.
Zipheni Saulum Dauidem in agro suo morari certiorem faciunt. 174.
Zoilus Stratonis turris & Deæ Tyrannus. 388.
Zoilus & Gazæi à Ptolmeæo contra Iudæos auxilium petunt. 388.
Zoilus captus. 388.
Zorobabel ex oratione sua laudem & munera præclara consequitur. 311.
Zorobabel tertius satelles mulierum vim præpollentem primum ostendens, mox veritati, vt infracta palmam attribuit. 310.
Zorobabel. 319.

IMPRESSVM FRANCOFORTI AD MOENVM, IMPENSIS SIGISMVNDI FEYERABENDT:

